

28



m. 28.

ԲՕՆԱԾՆՏԻԻԹԵՐԱՅԼ

ԿԻՒԶԷԼ ԱՆՓԷԼ

ԵԱԽՕՏ

ԼԷՕՆԱ

Ա-Բ

ՃԻՆՏԻ ԷՎՎԷԼ

Միւթէրնիսի	Նաշիւի
Մ. Պ. Արապանեան	Կարապետ Պիպէրեան

معارف نظارت جليله سنك ١٤٣٣ نومرولى رخصتيله طبع اولمشدر

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԷ

Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

Հագնագորշար եօզուշու Զիւնյիւշիւ իսան Ն. 18. 19

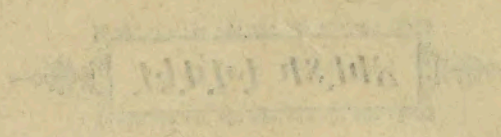
)(1893)(

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

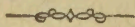


THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

ԱՐՁԸ ՄԵՐԱՄ



Րէսիտէյի հիւանիւ խիթամ օլան ՊրէկէՄ նամ րօմանը միւթէագըպ , մէշահիրի հիքեայէնիւ վիւսանտէն Բօնսօն-տիւթէրայլըն ԿիիՁէլ Անժէլ , ԵԱԽՕՏ ԼԷՕՆԱ նամ զայէթ ճալիպը մէրագ րօմանըն տէրճինէ իպթիտար իյլէտիք :

Մէշհուր իւլ ափագ օլան Բօնսօն-տիւթէրայլըն իշպու րօմանը լէթաֆէթպէյանը , միւթէատտիտ տըրամլարը , պիր չօղ միւտէսսիսանէ էնթրիդալարը , վէ խիւտէ ու հիյլէլէրի հալի պիր հիքեայէյի նէֆիսէ օլուպ , էզհէր ճիհէթ գարիյնի քիրամըն մէզագընա մուվաֆըդ կէլէճէյի շէօյլէ տուրսուն , հիւանի ախլագ նօգթէյի նազարընճա տախի իսթիֆատէ օլունաճաղը միւսթաղնիյի իշթիպահ տըր :

Էկէր րօման օգուճագտան մագսատ հէմ էյլէնիպ վագըթ կէշիրմէք , վէ հէմտէ լալահը նէֆիս իթմէք իսէ , իշթէ հէր իքի ճիհէթի հալի պուլունան պու ճալիպի մէրագ վէ սուզիշլի հէքեայէ , գարիյնլէրիմիզէն թագտիրէ շայան պույրուլաճաղը կիւն կիպի աշիքեար տըր :

Տիկէր էսէրլէրիմիզ միսիլու , իքի ճիւտտէն իպարէթ պուլունան իշպու հիքեայէ տախի , պիր սուրէթը միւնթազամատէ , եանի հաֆթատա իքիշէր նիւսիսէ թէվլի իտիլէճէք տիր :

1893 Յունուար 23

Կ. Պիպերեան

Es ist ein sehr interessantes
 und sehr wichtiges Thema,
 das ich hier behandeln möchte.
 Ich werde versuchen, die
 wichtigsten Punkte zu erläutern.
 Zunächst ist die Frage, ob
 die Natur der Dinge
 wirklich existiert, oder ob
 sie nur eine Illusion ist.
 Diese Frage hat schon
 viele Philosophen beschäftigt.
 Einige behaupten, dass
 die Natur wirklich existiert,
 andere dagegen, dass sie
 nur eine Illusion ist.
 Ich werde versuchen, die
 Argumente beider Seiten
 darzulegen und zu zeigen,
 welche davon ich für
 überzeugender halte.

ԿԻՒԶԵԼ ԱՆԺԵԼ

Ե Ա Խ Օ Տ

Լ Է Օ Ն Ա

1

1836 սէնէսի Յուն վար այրնտա պիր ազչամ, պիր բօս-
թա արապաւոր, տէօրթ առէտ գուվլէթլի պէյկիրլէրէ դօ-
չուլու օլտուղու հալտէ, ինթիզամնը սուրէթտէ Ապրուզ
տաղլարընըն մէյլանը սաթհընտան աչըւմըչ օլան իթալեա
թարիգի իւզէրինտէ կիտիյօր իտի:

Մէզքիւր արապանըն արդասընտաքի իսկէմէտէ պիր
խըտմէթքեար օթուրտուղու կիպի, պիր թէք արապաճը տա-
խի ուզուն թէրպիյէլէր իլէ արապայը սիւրիւյօր իտի:

Պիր տէլիգանը իլէ կէնճ պիր գատըն, իչպու քէօրիւյի
ինտիրիլմիչ օլան արապանըն իչինտէ եան պէ եան օթուրմուչ,
վէ պիրի պիրլէրինին էլլէրինի թուրթմուչ օլտուգլարը հալտէ,
տաղլարըն իւզէրինտէքի նէվ պէ նէվ չիչէքլէրին խօչ ըայի-
հալարը իլէ մուաթթար օլան կիւզէլ հէվայը թէնէֆֆիւս իթ-
մէքտէ իտիլէր:

Տէլիգանը թագրիպէն եիրմի ալթը եիրմի եէտի եաչ-
լարընտա, օրթա պօյլու, գոււմուալ սաչը, վէ գուվլէթլի սը-
նըրլարա մալիք օլուպ, կիւզէլ սիյմասը՝ զէքեալէթինի, մայի
կէօղլէրինին շուլէտարըղը՝ ճէսարէթը ֆէվզ էլատէսինի, վէ
պուրնունըն շէքլի տալի, սապըրլը վէ սաքին պիր զաթ օլ-
տուղունու իրայէ իտիյօր իտի:

Մուսախիշ, չհին եանընդոտ օթուրմագոտա օլան գատընըն էշքեալը ու դըյաֆէթի, պիւսպիւթիւն ըէֆիգիւնին մուսա- լիֆի օլուպ, սիյահ սաչը, իրի վիճուտը, զայէթ քիւչիւք պէյազ վէ նազիք էլլի, վէ ճաղիսէլի տէնէճէք տէրէճէտէ կիւղէլ իտի: Մէղպուրէնին ինճու կիպի պիր սըրա միւնթա- զամ վէ լաթիֆ տիշլէրինի սէթը խաէն կիւլ ըէնկինտէ տու- տաղլարը, դարա վէ շուլէտար կէօղլէրի՝ քէնախիւնին միւթ- լադա ճէնուպ էհալիսինէ մէնսուպ օլտուղունու կէօսթ էրիյօր իտի:

Տէլիգանընըն չէհրէսինտէ կէօրիւլէն նիմ պիր թէպէս- սիւմ, նէվիմա պիր էնտիշէ իպրազ իթմէքտէ օլուպ, պիւս- քիս ըէֆիգէսինին խէնտէլէրի ըէք միւսթահզի իտի: մէղ- պուրէնին միւստէթը մէտիտէ իւմիտ, ֆէլաքէթ, վէ տէրտ ու մէշադգաթ իլէ վաղթընք կէչիւրիպ ըէք չօդ կէօղ եաշ- լարը տէօքտիւյիւ, վէ ալթըդ պիւսպիւթիւն նիւվմիտ օլուպ տա հալաթը՝ կէլիշի կիւղէլ պիր հալաէ թէլադդը իթմէքտէ օլտուղոյ, հէր պիր էթվար ու հարաքեաթընտան անլաչըլ- յօր իտի:

Պու գատընըն կէնիշ վէ չըզիւլը ալնը զէքեալէթ ու ֆէ- րասէթինի, վէ իսթիհպա իլէ միւսէլլահ ըէնպէ տուտաղլա- րը, ազիմ պիր թէէսիւրտէն հասըլ օլուպ տա, նիսա թալի- ֆէսինին գուվլէթինի, վէ քիպարըն վէյուսիյէթինի կէօսթէ- ըիր օլան պիր հալի իպրազ իթմէքտէ իտի:

Սըքապա աիք պիր եօգուչտան էնմէքտէ վէ զայէթ թէհ- լիքէլի պիր պօլաղը իմրար իթմէքտէ իտի: եօլուն հէր իքի եանը եիւքսէք տաղլար իլէ մուհաթ օլուպ, ալթ թարաֆըն- տան իաէ, սիւրաթլա ազըպ կիթմէքտէ օլան պիր նէհր պու- լունմագոտա իտի: Պազը էսմէր ըէնկլի նէպատաթ իլէ մէս- թուր օլան պու տաղլարըն իւղէրինտէ, եէր պէ եէր գալա- լար, խարապ օլմուշ էպնիյէ, գուլէ, վէ տիվար եըզընթը- լարը կէօրիւլիյօր իտի: ալա սըրա տա իքի սիվրի թէրէ ա- րաղընտան, զուրուպ իթմէքտէ պուլաւնան աֆիթապը տ- էմթապըն գըրմըղը ղիյասը իլէ բարլամագոտա օլան տէնիղէ

պերուշմիշ, ղայեթ լաթիֆ վէ մավի պիր ու ֆուգ կէօրիւնմէք տէ իտի :

Պու մէնղարէյի լաթիֆէյի թէմաշա իթմէքտէ օլան տէ-
լիգանլը, պիրաէն պիրէ կէնճ դատընըն էլինի սըգպրագ :

— Լէօնա, թապիաթըն շու վահշէթնիւմա օլան աղշա-
մը՝ մուհապէթէ բէք կիւզէլ պիր չարչիվէ թէշքիլ իտիյօր,
տէյիլ մի, տէմէսի իւղէրինէ, իսմինին Լէօնա օլտուղունու
էօյրէնտիյիմիղ կէնճ դատըն, թարիֆի ղայրի գապիլ պիր
լէթաֆէթ ու շիվէ իլէ պաշընը սալլայարագ :

— Էվվէթ, տէյու ճէվապ վէրտի :

— Աղիղէմ, աշգ ու մուհապէթ էսնայի սէյահաթտա
բէք վէղլէթի օլուր, եէքտիկէրինի սէվէն իքի աչըգըն տիւն-
եատէ պու հայաթը, վէ պիրպիրինէ մուհիպ իքի դալլին
վահտէթի, անճագ պէօյլէ գալէմը միյնաքեարիյի դուտընթ-
լէ միւղէյեէն եօլլարտա եօլճուլուգ թէսապվուր օլունապի-
լիր. թապիաթ՝ պու սուրէթէ չէրչիվէ թէշքիլ իտիյօր տէ-
տիյիմէ հագգըմ եօգ մը, սաատէթը հալին էն կիւղէլի պու
տէյիլ մի տիր :

Լէօնանըն ֆիքրի պաշգա պիր շէյ իլէ մէշղուլ պուլուն-
տուղունտան, տէլիգանլընըն սէօղիւնէ ճէվապ վէրմէտի. իհ-
թիմալ քի թապիաթըն պու վահշէթամիղ իհթիշամը, մէզ-
պուրէնին ֆիքրինի իշղալ իտիյօր իտի :

Տէլիգանլը, մուհապէթը ֆէվգէլատէսինի կէօսթերիր
սուրէթտէ պիր խահիշ իլէ սէօղիւնէ տէվամ իտերէք :

— Ա՛հ, սէվկիլիմ Լէօնա, սիղին աշգ ու մուհապէթի-
նիղ պանա նէ՞ գատար մէսէրրէթ, նէ՞ մէրթէպէ պիր սաա-
տէթպալիշ իթտի, թալլիլիմ պէնի սիղէ թէսատիլի իթտիր-
մէղաէն ագտէմ, նէ՞ տէրէճէ Ղէմնաք վէ միւքէտտէր օլտու-
ղումը թարիֆ իտէմէմ. մուհապէթը մուգատտտէսէ հըսսիյա-
թընտան պի պէհրէ օլան գալպիմ, տայիմա էօթէյէ պերիյէ
սաբմագտա, վէ ֆիքրիմ իսէ պիր թագըմ խայալաթը մէվ-
հումմ իլէ օղրաշիագտա իտի. փագաթ համա օլսուն շիմտի
ֆիքրիմտէ գալպիմտէ եալընըղ սէնինլէ մէշղուլ տըր, Հէման

նիհայելթ պուլմագ տա օլան, վէ պիր սէնէտէն պէրի տէվամ
խաէն իշպու սէյահաթըմըղ, պէնիմ իշին խօշ պիր ըիւյա կիւ
պի կէշթիւ: . սիղէ թէսաաուի ֆ իթ աթիյիմ վաղըթ, սիզտէ պէ-
նիմ կիպի մէյուս պիր հաղի ֆէլարէթ ֆ իթ իմալ իշինտէ մուլ
թարրալ օլույօր իտինիլ. օ միւնէվիէր գալպինիլ սաաաաթ ռ
մուհապպէթտէն խաղի գալմըղ, վէ պիր թագըմ հիւզն ու
քէտէր, օ չայանը բէրէսթիշ օլան կիւղէլ սիւնսըղը թէպա
տիլ իթմիշ իտի, դիրա . . .

Լէօնա. - (Տէլիգանյընըն սէօղիւնիւ քէնէրէք.) Սո՛ւս,
Կօնթրան, սո՛ւս, տէտի:

— Նէ՛ վար աղիղէմ, պէն սիղէ՝ օ գաաաա տըգգաթլէ
կիղլէտիյինիլ ահվալի մաղիյէնիլտէն պիր շէյ սօրմայօթմա՛,
կիւղէլ վէ աղըշը օլտուղունուղ հալտէ մնւղթարրալ իտի՛
նիլ. սիղի կէօրտիյիւմ օ պահաթաար կիւնտէ, հիւսնի ճէմա-
լինիղէ վէ ալէլխուսուս տէրտը տէրունինիլտէն հալալ օլան
լէթաֆէթը ֆէվղէլատէյէ աշըգ օլտում, սիզտէ պուլունան
հիւզն ու քէտէրէ, մէյուսիյէթ ու ճէսարէթսիլիյէ, էլհա-
սը հէր պիր շէյէ զալէպէ չալմագ իսթէտիւմ, նաաթա հա-
յաթտան մահրում կիպի պուլունան գարանըղ գալպինիլ-
տէ, ուֆագ պիր հըսըրյաթ շուլէսինի իշնալէ չալըշտըմ, պին
տիւրիւ տէրա ու քէտէրտէն տօլայը թէրըր աաղտաղայի հա-
յաթ իթմէք իսթէտիյինիլ հալտէ, սիղին իշին պիր մա-
տէթ գարուսու աշաթմ, պէնի սէվէճէցինիլի ֆաւիտ խալյօր
իտիմ, էլհամաթիլլահ պու իւֆիւտիմ պջա չըգմաաը, պէնի
սէվմէքտէ օլաաւղունուղու յուէլմէմնունիյէ կէօրիյօրում. մը-
րտնաաաաա մնւֆիարէգաթ իթտիյիսիլ պիր սէնէտէն պէրի
տիր քի սաաաթթը հալտէ եաշայօրսունըղ . . .

— Սիկէնճ գաաաա ճէվապ վէրմէ ֆսիղին ալիլիգանյընըն էլինի
սըղը վէրտի:

Տէլիգանյը. - մաղաթ շիմտի գօթաույօրա՛մ:

— Նէ՛ տէն գօրղտյօրսունըղ:

(Մըրլումաննըագ.) Բարիլէ ալտէթ իթմէվիլտէն:

— Սճայիւ:

— Ա՛հ, սեվկիլիւմ Լէօնա, Բարիզ տէնիլէն պու մէլուն
օգէլտէտէ, հէր տագըգա պիլէֆալլըվ վէ թէպատիլի էֆքեար
րիւզկէարլարը համէքտէ օլտուղունը, վէ պիչարէ աչըգլարըն
օրատա, մէճհուլ, իսիմսիզ, ֆագաթ տէհչէթիւ մարազլարա
տիւչար օլարագ մէլուլ վէ մուզթարուզ օլտուզլարընը պիլէ-
մէզսինիզ:

— Պու իսիմսիզ մարազ նէ՞ իմիչ:

— Եանըլարմ, պիր իսմի վար:

— Նէ՞ իմիչ պագալըմ:

— (Գըսըզ պիր սէտա իլէ.) Գըսգանճըզ:

Կէնճ գատընըն միւսթահզի տուտագլարընտա նիւմ պիր
թէպէսսիւմ կէօրիւնտիւ. տէլիգանը սլունը մուհապէթտէն
իլէրի կէլմէ պիր թէպէսսիւմ զանն իթտի իսէ տէ, Էանըլըն
յօր իտի, զիրա պու թէպէսսիւմին իսթիհզա իլէ գարըչըզ
մէրհամէթտէն թէվէլլիւս իթտիլինի, էրպապը մէրազըն
նազարը տըզգաթընտան գաչմայաճագ իտի:

Կօնթըան. — Ա՛հ էվվէթ, իսմի պու տըր, պէնիւմ կիպի
մուհապէթը չէտիտէ իլէ սէվմէքտէ օլան պիր ատէմ, սէվ-
տիլի քիմսէյի խալըն նազարը հայրէթ ու թահսինիւնտէն,
կիճնէչին զիյասընտան, էլհասըլ հէր չէյտէն գըսգանըր...
պունտան մատէ իհթիմուլ քի պէնի պաչգալարընա ֆէտմ ի-
տուպ, սէվմէքտէն վազ կէչէրսինիզ, զիրա Բարիզտէ քէք
չօզ կէնճլէր վէ կիւզէլլէր վար:

Լէօնա ետիստ Անթէլ պիր թավըր լագայտանէ իլէ ու-
մուզլարընը գալարըրը. Կօնթըան իտէ, կէնճ գատընըն պու
հարաքէթիւնտէն մէֆուսն օլարագ:

— Ա՛հ, սիզ պիր մէլէքէսինիզ, տէյու հայգըրըր:

Կէնճ գատըն իլէ տէլիգանը, հըսըյաթը գալպիլէլէրի-
նին թէրծիմանը օլան պալտտէքի միւքեալէմէ իլէ մէշուլ
օլապըլարըր միւպտէթճէ, կիթալիքլէրի եօլ տահա չէրքէչիք
վէ տահա Էտպանի պիր հալ քէսպ իթմիչ, վէ ուզագտան
կէթրիչիլէն ուֆուզը լաթիֆ, ճէսիւմ տաղլարըն արգասընտա
զայս օլմուչ իտի: Պու արալըզ արապանըն կէչմէքտէ օլաու-

զու եէր, պզգաղըն էն տար մահալի, վէ իբի ճիհէթ իտէ
զայէթ սըգ պիր չամ օրմանը օլուպ, մէզքիւր չամ աղան-
լարը արասընտան իրի իրի վէ հէյալէթամիզ գայալար կէզ-
րիւնիւյօր իտի:

Պու սըրատա արապաճը նախէհան արգասընա տէօնէրէք,
եանլը պիր Ֆըրանսըզճա իլէ տէլիգանլըյա խիթապէն:

— Մարքի հազրէթէքի, իշթէ կիճէ օլտու, պու եօլ-
լար բէք Ֆէնա տըր, կէչէն հաֆիթա հայտուտ ֆիսէպ, ար-
գատաշլարը իլէ պուրատա իբի ինկիլիզ սօյտուլար, սիլահ-
լարընը վաճ մը, տէտի:

Մարքի իւնվանընը հայիզ պուլունհան կօնթրան, պու
սէօլէրի տույտուղունտա թիթրէյէրէք արապանըն իչինպիւն
պիր չիֆիթ թապանճա չըգարտը՝ զաթէն արգատա պուլու-
նան խըտմէթքեարըն եանընտա տախի պիր չիֆիթ թապան-
ճա վար իտի: Մարքի հէյէճան իլէ արապաճըյա:

— Հայվանլարը քամըլայը վէր քի տէօրթ չալ իլէ կի-
տէլիմ, տէյու էմը իթտի:

Հայտուտ ֆիսէպ, իսմի թէլաֆիուզ իտլիտլի սըրատա՝
կէնճ գատըն պիր հարաքէթ իթտի. տէրհալ սիմասընտա
պիր սօլուղլուգ նիւմայան օլտու: Մարքի՝ պու հալի, պիր
հայտուտ չէթէսինին իւզէրլէրինէ հիւճիւմի մէլհուզ օլմապը
խապէրինի թէէսիրինէ համլ իտէրէք:

— Լէօնա, գօրգմայըն, սիլի միւսաֆիա իթմէք իչին
լաղըմ կէլտիլի հալտէ, հայաթըմը ուղրունըզա ֆէտա իտէ-
ճէյիմէ էմին օլունուզ, տէտի:

Լէօնա, ճէսուրանէ պիր թավը իլէ պաչընը սալլատը:
արապա տախի քէմալի սիւրաթլա եօլունա տէվամ իթմէյէ
պաշլատը:

Ֆիլ հազըգա կիճէ թէգարբուպ իտլիօր իտի. տաղլարըն
թէրէլէրինի գըրմըղըմը պիր ղիյա իլէ թէնվիր իտէն աֆի-
թապը ալէվթապ ղուրուպ իթմիշ, վէ տէրէյի՝ կէօլկէ իաթի-
լա իտէրէք, ետվաշ ետվաշ սուլար գարալմայա պաշլամըշ
իտի:

Մարքի Կոնթրան Տըլաս թէսմկէ գըլընան տէլիգանը թապանճալարը գուրարագ էօնիւնէ գօյաուղու կիպի, Հին-տիպթանտան կէթիրմիշ օլտուղու իւշ ազըզը գամայը տա-խի, էլինին եէթիշէճէյի պիր մահալէ վաղ իթտի:

Մարքի, տիվանէ տէնիլէճէք տէրէճէտէ ճէսուր պիր տէլիգանը օլուպ, ինտինտէ հայաթըն հիշ էհէմմիլէթի օլ-մատըրք կիպի, պու միսիլու գանը վուգուաթը ատէթա էյ-լէնճէ մէգամինտա թէլազգը իտէր իտի իսէ տէ, Փագաթ պու քէրրէ պիրինճի տէֆա օլարագ գալպինտէ իսէվֆ ու տէհ-շէթ հրաս իտիյօր իտի. մումաիլէյհ՝ Լէօնայա պիր քէրրէ աթֆը նիկեահ իթտի:

Նակէհան եիրմի առմ գատար ուղագտա պուլղոնան խէնտէքտէն պիր ըշդ կէօրիւնտիւ, վէ միւթէագըպէն պիր գուրշուն վըղլատը. արապայը չէքէն հայվանլարտան պիրի ֆէնա հալտէ եարալանմըշ օլմազըլա թէվագուֆ իտիյաթի: Մարքի մէյտանը մուհարէպէտէ պարուլթ գօգուսընտան քիշ-նէյէն աթլար կիպի, օլունան աթէշ իւղէրինէ քէնտիսինի թօրլայըպ, կէնճ գատընա:

— Լէօնա, քէճա իտէրիւմ եաթընըգ, արապանըն իշինէ եաթընըգ... գուրշունլար սիզէ իսապէթ իթմէսին, տէտի:

Պատէհու պիր գարլան չէվիքլիլի իլէ գամա սոզընտա, վէ իքի էլինտէ պիրէր թապանճա օլտուղու հալտէ արապա-տան տըշարը աթըլտը. վազթըյըլա սաքէրլիք իթմիշ օլան խըտմէթճիսի տախի, էֆէնտիսինէ իմթիսալ իթտի:

Թամ պու արալըգ խէնտէքտէն իքի քիշի չըգտըլար, պունլարտան պիրիսի հէման աթէշ իթմէք իւղրէ թիւֆէն-կին սաքը եիւղիւնտէ օլուպ, տիկէրինին ումուղընտա պու-լունան սիլահտան իսէ հալա տիւման չըգայօր իտի. իքինճի շախս՝ պիլ մուգապէլէ աթէշ իթմէյէ հաղըլլանմադտա օլան մարքիլէ:

— Եապանճը էֆէնտի, լութֆէն պիր լահղէճիք աթէշ իթմէյինիլ, զիլու գաթը ալինիլլէ պիլաղ գօնուշմաղ արղու-սընապըմ, տէտի:

Մարքի. - Պէնտէն նէ՞ իսթէյօրսունը :

— Աֆվ իտէրսինիզ էֆէնտի, միւսաատէ պոյուրունտա էվվէլա քէնտիմի թագտիմ իտէյիմ. պէնտէնիզ Բիսէպ թէս-միյէ օլունուրում, զանն իտէրսէմ իամիմ սիզէ մէճհուլ օլ-Մամալը օլը :

— Եանըլըյօրսունը :

— Օ հալտէ մատէմ քի էֆէնտիմիլտէն թանընմադ շէ-րիֆի իլէ միւշէրրէֆ պուլունմայօրում, իմոի զարուրի քէն-տիլէրինէ պազը մալիմաթ վէրմէլիլիմ :

— Սէօյլէյին, սիզի տինլէյօրում :

— Էֆէնտի հազրէթլէրի, պէնտէնիզ անասըլ նարօլի-լիլիմ, սէնաաթըմ հայտուտըդ տըր, էտէպիյաթէ մէրազըլ օլտուզում կիպի, մին զայրի հատտին չաիրիմտէ. Սան-Պարլօ իլէ Ըսգալանըն օրէրալարընը չօդ սէվէրիմ, Պալէն պօշ վա-դըթլարըմտա կիւզէլ պէյիթլէր թանղիմ իտէրիմ, պազը-յէյի զէմանըմը տախի սէյեահլարը սօյմադ վէ թէվդըֆ իթ-մէքլէ կէչիրիրիմ :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ.) Պունըարը սէօյլէմէքտէն մագսատընըլ պանն պիր մանղումէ օգութմադ, եախօտ պիր գասիտէ միւթալաա իթտիրմէք տէյիլ տիր սանըրըմ :

— Հագդըլ ալինիզ վար էֆէնտի հազրէթլէրի, բէք տօղ-րու պույուրսունը :

— Էօյլէ իսէ, նէ՞ իսթէյօրսունը :

— Աֆվընըլա մաղրուրէն քէմալի նէղաքէթլէ իհսան պույուրուրսանըլ, բարա քիսէնիզի իսթէրիմ էֆէնտի :

— Շայէտ միւտաֆաա իտէր տէ վիրմէզսէմ :

— Օ հալտէ, հայաթընըլը վիրմէնիզ իյճապ իտէր :

Պու սըրատա հայմուտ պիր ըսըգ չալմազլա, տէրհալ իսէնտէքլէրտէն, գայալարըն տիպինտէն, վէ ազաճլարըն ար-գասընտան պիր թագըմ միւսէլլահ հայտուտար արզը վի-ճուտ իտէրէք, քէմալի ըիպէթլէ սէրկէրտէլէրինին եանընա կէլիպ տիղիլտիլէր, Բիսէպ սէօզիւնէ տէվլամ իլէ :

— Իշթէ կէօրիւյօրսուսըլա, էֆէնտի հազրէթլէրի, ար-

գատաշարքըմը չօգնա օլմադըլա միւտաֆաա պէյհուաէ տիր :

Հիչ շիւպհէ եօդ ըի մարքի տը կօնթրանն եալընըղ պուլունմուշ օլաա իտի , սօն նէֆէսինէ գատար միւտաֆաա իտէճէք իտի , լաքին քէնտիսի էօլտիւլիւ անտէ , սէվկիլի Լէօնասը հայաուտըրըն էլինէ տիւշէճէք իտի : Մուֆալէյհ մահղա պու նօդթայը տիւշիւնէրէք :

— Նէ՞ գատար բարա իսթէյօրսունըղ , աէտի :

Պու արալըղ կէնճ գատըն արադատան պաշընը ուղատարադ պադտըղը ճիհէթլէ , ֆիսէպ՝ մէզպուրէյի կէօրիւր կէօրմէզ , քէմալի հայրէթլէ :

— Ա՛, Մարիչա Զիյնա , տէյու հայգըրտը :

Հայսուտըն պիր սէտայի թէաճիւպ իլէ թէլաֆֆուզ էյլէտիյի պու իսմ , մարքիյի պաշտան այաղա գատար տիթրէթտի . պատէհու եիւքսէք պիր սէտա իլէ :

— Պու նէ՞ տիմէք , աէյու հայգըրտը :

Ֆիսէպ . - Աֆվ իտէրսինիզ , պէն զանն իթտիմ քի . . .

Մարքի . - Մատամը թանըյօ՞րմուսունըղ :

— Էլպէթ , վէ հաթտա բէք թէքիֆսիզ սուրէթտէ :

Լէօնա . - (Սրապատան էնիպ կօնթրանա տօղրու իլէրլէյէրէք .) Պու ատէմ եալան սէօյլէյօր , պէն քէնտիլէրինի հիչ կէօրմէմիշ իտիմ , աէտի :

Ֆիսէպ . - Պին քէրրէ աֆվ պույուրուրսունըղ մատամ , ֆըլօրանստա իգամէթ իթտիյինիզ էյեամտէ , պէնտէնիպէ պէօյլէ մուամէլէ իթմէզ իտինիզ :

Կօնթրան , հայսուտըն պու սէօղլէրինտէն իւրքմիւշ , վէրէնկի սապ սարը քէսիլմիշ օլտուղու հալտէ , Լէօնայա պիր սուրէթի պարիտանէաէ աթֆը նաղար իթմէքտէ , վէ մէզպուրէ իսէ , պիր սանիյէ գատար ալի վէ սէլֆիրաղանէ պիր հալի սիւքիւնէթտէ պուլունտուգտան սօնրա , թէպէսսիւմ իտէրէք :

— Եանըլըյօրսունըղ հայսուտ էֆէնտի , հէմ բէք պէօյիւք պիր եանըլըղտա պուլունույօրսունըղ , պէն ասլա ֆը-

լորանստա օթուրմատըմ, հիշ պիր վազըթ Մարիչա Զիյնա
թէսմիյէ օլունմատըմ, վէ սիզի միւտտէթը էօմրիւմտէ իւք
տէֆա օլարադ շիմտի կէօրիւյօրում, տէյէրէ.ք, հայտուտըն
եիւզիւնէ ամիրանէ պիր նազար ֆըրլատը վէրտի :

Քիսէպ . - (Քէմալի թաազիւմ իլէ պաշընը էյէրէ.ք .)
էօյլէ իսէ եանըլմըշըմ, աֆվընըզը իսթիրհամ իաէրիւմ, մա-
տամ :

Հայտուտըն պու վէճհէ իյթիրաֆը գուսուր իթմէսի իւ-
զէրինէ, Լէօնա, պիր նազարը մուղաֆֆէրանէ իլէ մարքինին
եիւզիւնէ պագտը . մումաիլէյհ տաթի կէնիշ պիր նէֆէս
ալտը : Պատէհու կէնճ գատըն պարիտ պիր թէլաֆֆուզ իլէ
մարքիյէ .

— Տօսթում, շիմտի եանընըզտա պուլունան ալթունլարը
վէրինիզտէ եօլումուզա կիտէլիւմ, տէնի :

Քիսէպ . - Թէշէ.ք.քիւր իտէրիւմ մատամ, տօղրուսը բէ.ք
եօլունտա սէօյլէյօրսունըզ . ֆագաթ պիր դաշ եիւզ ալթուն
իլէ գանաաթ իտէլմիյիւմ զանն իտիյօրսունըզ : Ալէլ խուսուս
շիմտի պիր խանըմըն, եանի գալգիմի՝ մուհապէթինէ հասը
իթմիշ օլտուղում գատընա պէնղէյէն սիզին կիպի պիր մէ-
լէ.քէնին ֆէտիյէյի նէճաթը օլաճագ տըր :

Հայտուտըն պու սէօղլէրինտէն պաշտան ալաղա դատար
թիր թիր թիթրէմէ.քտէ օլան Կօնթրան, էլինտէ.քի թապան-
ճայը Քիսէպին անլը հիղասընա տօղրու գալտըրտը :

Քիսէպ . - Էֆէնտի հազրէթլէրի պէնի էօլտիւրէճէ.ք օ-
լուրլարսա, գարշըլալընաա օթուզ նէֆէր խաոիւմ գալաճագ
տըր .քի, հէր պիրի՝ պէնիւմ կիպի մատամ ճէնապլէրինի բէ.ք
տիլպէր պուլաճագ տըր :

Մարքինին բէնկի պիւսպիւթիւն աթարադ թապանճասը
էլինտէն տիւշտիւ, վէ եալաշ պիր սէտա իլէ, հայտուտա .

— Էլինիզտէյիւմ, սէօյլէյին պագալըմ նէճ գատար իս-
թէյօրսունըզ :

Քիսիպ . - Մատամ ճէնապլէրի կիպի տիլպէր պիր գա-
տըն իլէ եօլճուլուզ իտէն պիր զաթ, էլպէթթէ զէնկին օ-

լաճագ տըր . ըսթֆէն խամինիլի պաղըչլա՞րմըսընըլ :

— Լը մարքի Տըլաս :

— Սն ասըլ Վանտէնլի , տէյիլ մի :

— Էլվէթ , տէմէք քի պէնի թանըյօրսունըլ :

— (Նէզաքէթ իլէ .) Մարքի հաղրէթլէրի , պէնտէնիլ իշլէրիմի բէք եօլունտա վէ միւնթաղամ օլարագ կէօրիւրիւմ . Բարիզտէ խուսուսի պիր մուխպիրիւմ վար քի , զաթը ալինիլ կիպի զէնկին վէ քիպար թագըմընտան պիրիսի ծըրանսատան իթալեայէ կիթմէք իւզրէ հարաքէթ իթալիյի տադըգատա , բասաթօթթունըն սուրէթի իլէ ախլագը , էֆքեարը , ֆամիլեասը , վէ սէրվէթի հագդընտա տօղրու վէ միւքէմմէլ սուրէթտէ եաղըլմըլ պիր իխպալնամէ ալըրըմ :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ .) Էյ սօնրա :

— Սիզին պիր սէնէ ագաէմ օթուզ պին լիրայը միւթէճավուզ պիր սէրվէթինիլ վար իտի . պու ճէսիւմ մէպլաղըն , պու կիւնքիւ կիւն անճագ եիւմի պին լիրասը պագը գալմըլ տրը . (Լէօնայը պաշը իլէ սէլամայարագ) մատամ ճէնապլէրինին արզուլէրինի իըմալ իթմէք իշին , պիր սէնէ զարֆընտա իքի եիւզ պին ֆրանգ գատար պիր մէպլաղը ճէսիւմի , սուրէթը մէճնուռնանէտէ սարֆ իթտինիլ) (Խաթիհզաքեարի վէ զէնտօսթանէ պիր թավը ալարագ սէօլիւնէ տէվամ իլէ .) տօղրուսը իյթիրաֆ իտէրիւմ քի , մատամ ճէնապլէրիտէ , պու , վէ պունուն կիպի ֆէտաքեարլըլա տէյէր . պէն ատի պիր հայտուտ օլտուղում հալտէ , մատամ ճէնապլէրի կիպի ճազիպէլի պիր աիլպէրին գալպինի , իւշ եիւզ պին ֆրանգա սաթըն ալմաղա հաղըրըմ :

Կօնթըրան , շէտիտ պիր ըսթմայա կիրիֆթար օլմուշ կիպի պրաթիւն վիճուտի իլէ թիթրէյօր իտի , հայտուտ իսէ սէօլիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ճագաթ պէնտէնիլ հատար իթիտալը թէճավուզ իթմէզ , վէ եօլունտա հարաքէթ իտէր պիր ատէմ օլտուղումտան , ինթիխապը զաթը ալիլէրինէ թէրը իտէրիւմ . շէյլէ քի , եա մատամ ճէնապլէրինի պէնտէնիլէ թէրը ի

տին , վէ ետխօզտ իւշ եիւղ պին ֆրանդիւղ պիր պօնօ իմզտ-
լամադա հիմմէթ պույուրուն :

Մարքի . - (Բէնկի աթարագ .) Իւշ եիւղ պին ֆրանդ-
մը , նէ սէօյլէ յօրսունըղ , տէլի մի օլտունըղ :

— Նի՛չին պու գատար թէլաշ իտիյօրսունըղ :

— Պիւթիւն սէրվէթիմի թալէպ իտիյօրսունըղ :

— Նի՛չին պէօյլէ սէօյլէ յօրսունըղ ա՛ ճանըմ , սիզէ եիւղ
պին ֆրանդ գալըր , ֆիւ հաղըղա պու ճիւղվի պիր բարա
իսէ տէ , եինէ պիք աչըղա քեաֆի տիր : Բարիզտէն եիրմի
ֆարսախ ուղագտա պիր խանէ սաթըն ալմադլա , մատաճ
ճէնապլէրինի օրատա իսքեան իտէլսինիղ , վէ օ հալտէ քէյ-
ֆինիզէ պագաքսընըղ :

Մարքի հիտաէթինտէն սապ սարը քէսիւմիղ օլտուղու
հայտէ , պիր լսդայտանէ տուրան հայտուտըն եիւղիւնէ ,
պիրտէ թիտրէմէքտէ պուլըհնան Լէօնայա պագմադտա իտի՛
Պիր արալըղ պէօյլէ կէօղ կէօրէ սօյուլմագտան իսէ , նամուս
սըզըլը իրթիքեապ իթմէմէք իւզըն , էվվէլ պէ էվվէլ սէվ-
կիւլսինի էլի իլէ էօլտիւրտիւքտէն սօնրա , քէնտիտէ էօլիւն-
ճէյէ գատար միւտաֆաա իթմէք ֆիքրինէ տիւշտիւ : ֆա-
գաթ Լէօնա բէք կիւզէլ իտի , բէք ճաղիպէբէրվէր իտի :

Պա սըրատա ֆիսէպ , սէրիան պիր շէյ գարարլաշտըր-
մագ արղուսընտա պուլունպուղընտան , մարքինին միւլահա-
զաթընը գաթ իլէ :

— Էլ հասըլ , զաթը ալինիղէ պիր նասիհաթ վէրէճէք
գաաար ճէսարէթիմ օլայըտը , մատամը թէրք իթմէնիզի
թավսիյէ իտէր իտիմ . շիւպհէ եօգ քի սիղ Բարիզտէ պիր
պաշգասընը պուլուրսունըղ . պէնտէնիզտէ , թըղղը թըղ-
ղըյա սէվտիյիմ Մարիշա Զիյնայէ պէնզէմէքտէ օլան մա-
տամը իսթիֆրաշ իտէրէք , տիւնեանըն էն մէսուտ վէ էն
պախտընտը հայտուտը օլուր իտիմ : Վագաա պու շէյ պանա
իւշ եիւղ պին ֆրանդա մալ օլաճագ , ֆագաթ նէմէ լա-
ղըմ , բարա ինսանը պահտընար իտէպիլլի՛ր մի , տէմէսի իլէ ,
մարքի քէմալի հիտաէթիլէ :

— Սու՛ն , այժադ հէրիֆ , պէնի սոյ , ֆադաթ սէֆտիլիմ դառնա հադարէթ իթմէ , խթէտիլին բալայը վէրմէյէ հադըլմ , տէյինճէ , հայտուտ .

— Բէք ալա , աօդուսը էկէր պէն գառնն օլտամ , վէ պիր ըլմնէտէ պէնիմ իչին պէոյէ պէոյիւք պիր ֆէտաքէտըլդտա պուլունտա , օ տտէմի իլէլ էպէտ սէվէր խաիմ զանն խտէրիմ , տէյի մըրըլտանտը .

Հայտուտ , սարին պիր հալտէ պուլունան Լէօնայա խաֆի պիր նազար ֆըըլաթտը , Կօնթրան Տըլաս իճրա խտէճէյի շէյի պիր աադըդտա դաբարլաշորմըշ խտի . քէնախի խալապ օլտապ սէվիլիլսինի դուրթալըյօր խտի . մէդպուրէնին իլթիֆաթ ու մուհապէթինէ նայիլ օլմադ , քէնախի իչին աղիմ պիր սաաաթէթ տէյիլ մի խտի .

Քիսէպ . - (Մարքիյէ պիր չէք ուղատարադ .) Միւսիւ մարքի , իլթէ նարօլտէ Մասիս դումբանհաաընն՝ Բարիլտէ Բօչլիս դումբանհաաընն չէքտիլի պիր դըլմա բօլիչաաը , նօդպանը եալընըլ իմըաըլ , վէ ադճէնին մըդտարընն հալըլմամըշ օլմաաը աըլ , լաթֆէն իբմալ պուլալաւն , տէտի .

Կօնթրան , ոտրէթը վաղիհանէտէ օրադադ իւշ եիսզ պին ֆըրանդ իպարէսինի հալտըդտան սօնրա խնըլաաըլ .

Քիսէպ . - Շիմտի պէնտէնիլին , իպրադը իճէշէքքիւք իթմէրլէ պէրապէշ , առապանըլտ պինմէնիլի ըիճա իթմէքտէն պաշդա պիր իչիմ դալմաաըլ .

Հայտուտ , պիր թապըր նապիքսանէտէ էլինի Լէօնայա ուղատարադ արապայա պինմէսինէ մաալէնէթ իթմաի , թամպու սըջատա մէդպուրէ էյիլէրէք հայտուտըն գուլաղընա .

— Սէքիլ կիւն սօնրա Բարիլտէ , տէմէսի իւղէրինէ , հայտուտ՝ պաշըլըլա « Էվլէթ » իշարէթինի իճրա իթմաի .

Կօնթրան՝ կէրէք մէդպուրէնին պու սէօղլէրինի , վէ կէրէք հայտուտըն իշարէթինի կէօրմէմիլ վէ իչիթմէմիլ օլմաղըլա , դալիլ բէք միւսթէրիհ խտի .

Արապա՝ հայտուտըն թիւֆէնիլ իլէ էօլմիւշ օլան հայվանը օրաճըդտա թէրք իլէ , քէմալի սիւրաթլա իլէրլէմէյէ

պաշտօնը : Պու արալըք Մարքի , սօն տէրէճէ զէմնագ պիր սէտա իլէ .

— Լէօնա , սիգի բէք սէվէրիմ , տէյինճէ , մէլսուրէ .

— Պիլիբիսի ազիզիմ Կօնթրան , սիզ հէմ բէք կիւղէլ վէ հէմ տէ ալիճէնապսընըլ , տէտի :

— Պու ատէմին եալան սէօյլէտիյինէ , եանի անը շիմտիյէ դատար կէօրմէմիշ օլտուղունուլա տայըլ եէմին իաճըմիսինիլ :

— (Բէմալի սիւքիւնէթ իլէ .) Էյվլէթ , եէմին իտէրիմ :

Մէղպուրէ , կէօղ կէօրէ եալան սէօյլէյօր իտի :

2

Պաշտօն տար իյլէտիյիմիլ վագաանըն իւղէրինտէն պիր այ դատար կէշմիշ , միւսիւ Տըլաս իլէ Լէօնա Բարիղէ ալտէթ իթմիշլէր իտի . հայատտըն իւշ եիւղ պին ֆրանգընը թէտիյէ իթմիշ օլմաղըլա , հիշ պիր քիմնէ մարքինին պէօյլէճէ կիրիֆթարը բէնչէյի զարուրէթ օլմասընըն սէպէպլինի պիլմէյօր իտի :

Կօնթրանըն հիշ թէէհիւլ իթմէմիշ զայէթ իհթիյար պիր տայըսը օլուպ , մումաիլէյհին ալթմըշ պին լիւալըք սէրվէթինէ պիրիճիք վարիս իտի :

Շըվալիյէ Տըլաս թէսմիյէ գըլընան մարքինին տայըսը , սօդսան սէքիւլ եաշընսա պիր բիրի ֆանի օլտուղունտան , Կօնթրան՝ Բարիղէ վասըլ օլտուղունտա , աթիւլգիքըր միւթալաթտէ պուլունտա :

« Նիգըրիս վէ բէմաթիլմ իլլէթլէրինէ միւպթէլա օլան իհթիյար տայըմ , բէք բէք տէօրթ պէշ սէնէ տահա անճագ եաշայապիլիր . պէնիմ եիրմի պին լիւա սէրվէթիմ վար իտի , միւտտէթը գալիլէ զարֆընտա տահա զիյատէսինէ մալիք օ-

լաճաղում, օ զէման պու սէրվէթ Լէօնայը մէսուա, վէ պէնի պահաղեար խտէճէք տիր: »

Կօնթրանըն պիւթիւն հայաթը, Լէօնայէ օլան աշգ ու մուհապէթի, իւմիւտի իսթիպպալի, վէ սաատէթը հալի իտի. Բօրհաման սօղաղընաա քիւչիւք վէ զարիֆ պիր սայիլդէ իսթիճար խտէրէք, պիւ ճիւմէ ահուպպասը լըլա գաթը իւլֆէթ իթմէքլէ, պիւթիւն վաղթ ու հայաթընը մաշուգէսինէ հասը իթմիշ խտի:

Բարիդտէ իդամէթ իթտիրէրինտէն պէրի, կէնճ դատընըն չէհրէսի թէտրիճէն մաղմումիյէթ պաղլամագտա, վէ մարքինին խէնտէյի մուհապպէթ զանն իթտիյի օ խօշ թէպէսսիւմէր, կիթտիրճէ սէյրէքլէշմէքտէ խտի. հէլէ մէզպուրէ՝ պաղէն պիւթիւն պիւթիւնէ պիր հալի քէտուրէթ իշթիմալէ գարըլմագտա, վէ պու մաղմումիյէթին սէպէպինի քէմալի խահիչլէ սիւալ խտէն Կօնթրանա, ճէվապ օլարազ անճագ ու մուղլարընը գալտըրմագտա խտի: Մարքի վարա վարա ալաբ մը մուհապպէթ տէնիլէն պիր ալէմէ կիւմիշ խտի: Կօնթրան՝ ճանընտան զիյատէ սէվալիյի պու գատընը, պիր կէօրկէ, պիր Ֆիւքը, վէ մէշում պիր սըրտան դըսպանըյօր խտի. հայտաւտըն իաթըրէսի զիհնինէ խութուր իթտիրճէ, դալլի բարէ բարէ օլոյօրմուշ կիպի մուղթարըպ օլոյօր խտի:

Լէօնա, էքսէրիյէն տիրլիւ տիրլիւ պէհանէլէր իլէ աըշտըրը չըդմագտա, վէ Կօնթրան մէզպուրէյի հիւտէթլէնտիրմէմէք իչին թէազըպ իթմէմէքտէ խտի:

Աէզպըդլէ՝ պիր գաշ կիւնտէն պէրի ալիւմ պիր խուշունէթ իարաղըլըլա՝ պիւա սէպէպ սէօյլէնմէքտէ, վէ պու հալ իլէ հէր կիւն միւնաղապէր վուգու պուրմագտա խտի. էլհասըլ պատիյի սաատէթ զանն օլունան աշգ ու մուհապպէթ, հէր իրիաի իչին սէպէպի Ֆէլպքէթ օլմուշ խտի:

Պիր սապահ մարքի սաաթ օնաա էվէ կէլմէքլէ Լէօնայը աըշտըրը չըդմուշ պուլաու, էօյլէնտէն էվվէլ ետթաղընաան չըդմագ միւթաաը օլմայան մէզպուրէ իչին, պու հալ բէք զարիպ խտի. պիր գաշ կիւնտէն պէրի, Լէօնանըն թիթիպլիյի

կերէյի կիպի աղթմըշ, վէ միւնաղառար չօղալմըշ օլտու-
ղունտան, Կօնթրան՝ էօյլէաէն էվիէլ տըշտըշ չըդմայա լիւ-
ղում կէօրլունէն մուհլմմ տիր մէսէլէ իչին կիթմիշ օլտուղու-
նա իհթլմալ վէրէրէք, քէնտիտինի պու պապտէ իպնա իթ-
մէք իւզրէ տիր թագըմ մուլահաղաթէ տալալ. պատէհու
եհմէք սուրնըն վէ տիվանիւնէյի կէչէրէք, իբէքլի գումաշ
իլէ մէփրուշ դայէթ միւլէյիէն տիր քիւչիւք օտայէ կիրտի,
տօղրուհա թուալէթ մասաւրնըն էօնիւնէ վարմադլա, իւզէ-
րլնտէ պուլունան միւհլուրլի տիր մէքթուպը ալըպ աշալ,
վէ աթէչին էօնիւնտէ պուլունան էրբեան մինտէրինէ կէլիշի
կիւզէլ տիր հալ իլէ ուզանը վերտի. ֆաղաթ մէքթուպը
մէգըրլուրն տահա իլք սաթըրլարընք օղուր օղումալ, հալի
պիդայաիսինի տիրտէն տիրէ թէրք իլէ տօղրուլարադ, քէն-
տի քէնտինէ.

— Պու միւմքինտիլ տիր, պու օլամուլ շէյ տիր, հէմ
օլմայահադ տըր, աէյու հայդըրտը:

Մարքինին տուտագլարը ըղթըրապընտան պէյազլանմըշ,
չէհրէսի սօլմուշ, վէ պօյնունըն տամարլարը շիշմիշ խաի, մէք-
թուպը օղուրտուղահ մօր տիր բէնկ ալըյօր խաի. էլհամըլ
մէքթուպը օղույուպ եըրթալ, վէ բարա բարչա իտէրէք էթ-
րաֆընա սաշտը, պատէհու շիտտէթլէ չանք չալըպ, քէնտի-
սինի խանէյէ իտխալ իտէն կիւզէլ խըզմէթճիյի ճէլպ իթտի:

Մարքի, Մանօն թէսմիյէ գըլընան վէ գօշարադ կէլ-
մէքտէ օլան տիլպէր խըտմէթճիյէ խիթապէն.

— Մանօն, մատամընըըն նէրաէ օլտուղունու էլպէթտէ
պիլմէլիսինիլ, պունը պանա խապէր վէրէճէքսինիլ, աէյու
էմր իթտի:

Մանօն. - Միւսիւ մարքի, եհմին իտէրիմ քի պէն...

— Նաֆիլէ եհմին իթմէ, չու քիսէտէ եիրմի պէշ լիրա
վար, ծը ալտա չարըդ խապէր վէր:

Մանօն կիւլ կիպի բէմպէ վէ տիլպէր բարմաղլարընը
ուղատըպ քիսէյի ալարադ:

— Մատամ պէնի գօլահադ տըր, ֆաղաթ մարքի ճէ-

նապէլերի պաննա շաիկէր պիր եէր պուլաճաղընա էմինիմ, մատամ Բարիզտէ տիր, Ռիչլէօ սօգաղընտա ալթմըջ նըմէրօլու խանէտէ...

Մարքիսին կէօպլէրի հիտտէթ վէ գըսգ անֆլըզ շուլէսի իլէ բարըլ բարըլ բարըլայարազ.

— Լէօնա պէնի ալտատըյօր, տէյու մըրըլտանմասը իւղէրինէ, խըղմէթճի գըզ, « Էլպէթտէ, ճնա շլապհէ մի վար » եօլու ումուղպարընը օյնաթար:

Մարքի. — (Աղիմ պիր հիտտէթ իլէ.) Ա՛հ, էկէր պիր պաշգասը Լէօնանըն գալպինի պէնտէն չալմաղա ճիւրաթ իթտի իսէ, օ ատէմ քէնտիսինի էօլմիւշ զանն իթմէլի տիր, տէյերէք, պիրտէն պիրէ գալըպ տայիրէտէն տըշարը ֆըրլանտը, խըղմէթճի գըզ տախի, մէրգումըն արգատը սըրա.

— Միւսիւ մարքի, նարօլիլի գօնթ Գիսէպ, տէյու սօրընըզ, պաղըրտը:

Կօնթրանըն անլընը սօուգ պիր թէր իսթիլա իթմէքլէ, քէնտի քէնտինէ.

— Գիսէպ, օ, ա՛հ, էկէր օ իսէ, տէյերէք, թէքրար տայիրէսինէ կիրաի, վէ իթալեատան կէթիլիպտէ, պու կիպի շէյլէրի սէվմէքտէ օլան Լէօնայա հէտիլէ իթմիշ օլտուղու խանէրի ալարադ սօգաղա աթըլտը, վէ տէր հալ պիր քիրա ալապասընտ աթըլայարադ. Ռիչլէօ սօգաղընա կիթտի: Մարքի սիւրաթլա գարոնընըն օտատընա կիրէրէք, գօնթ Գիսէպ իլէ գօնտըշմագ իշլին կէյմիշ օլտուղունը պէյան իտինճէ, գարօնը:

— Գօնթ ճէնապլէրի աղիմէթ իթտիլէր, տէտի:

— Կիթտի մի:

— Էթիլէթ, կիտէլի պիր սաաթ գատար օլտու:

— Եալընըզ մի:

— Խալը, բէֆադթընտա պիր մատամ վար իտի:

Գարօնընըն պու սէօպիւ իւղէրինէ Կօնթրանըն պօղաղընտան պիր սէսայի տէհէթֆէլտա չըգտըգտան սօնրա.

— Ա՛հ, անընլա պէրապէր կիթմիշ, տէյու մըրըլտանտը:

Դարուճը. - Միւսիւ, սագըն զաթը պլնիդ մարքի ճը-
լաս օլմայա՛սընըզ:

— Էվվէ՛թ, նէ՞ եաբաճագսընըզ:

— Գօնթ իլէ պէրապէր կիտէն մատամ, սիզի իչին պիր
մէքթուպ պըրագմըշ տըր, տէյէրէք, մալքիյէ պիր մէքթուպ
վէրտի:

Կօնթրան, սէրիան թիթրէք էլլէրի իլէ մէքթուպըն
զարֆընը եըրթարագ, աթիւզղիքը ճիւմէլէրի օգուտը:

«Աղիզիւմ»

«Խըզմէթ ճիմիլ Մանօնըն՝ սըրըմըր քէթմ իթմէյէճէյի-
նի իհթիմալտէն ատտ իտէլէք, սիզէ պիր նասիհաթ վէրմէք
իւզրէ իչպու մէքթուպը եաղմաղա գարար վէրտիմ, Պէն կի-
տէյօրում, սագըն պէնի թէագըպ իթմէյիսիլ. ֆիլ հագը-
գա սիզ պէնի սէվէր իտինիլ, էյ վա՛հ, թէէսիւֆ իտէրիմ
քի, պէն տէ - սիզի սէվէր իտիմ - տէմէյօրում, չիւնքի սիզի
ասլա սէվէմէտիմ. գալպիմտէ պուլունան եալընըզ պիր մու-
հասպէթ, պիր զիյայի սէմսվի կիպի հայաթըմըն ֆուրթու-
նա վէ սէֆալէթլի զէմանլարընը թէնվիր իթմիշ խաի. պէն
մարքիլ օլտուլում հալտէ սէֆիլ վէ սէրսէրի օլտում, սիզ
զէնկին իտինիլ, պէն տէ ալթուն վէ զիյպու զիյնէթէ միւհ-
թաճ իտիմ. սիզի իսթէսլիսիմ կիպի պաշտան չըգարմագ վէ
գանալըմագ իչին, մուհասպէթ գօմէտեալընը օյնամաղա
մէճպուր օլտում, ֆագաթ սիզի տալա սէվմէտիմ, սէվտլիսիմ,
վէ իլէլ էպէտ սէվէճէյիմ զաթ՝ հայտուա Բիսէպ տիր, Մու-
լիւմինիլ օլտուլու կիպի Բիսէպ չիմտի զէնկին տիր, Սիչլիւա
հիւքիւմէթլինին աֆիլընա մուզհար օլմաղըլա պէրապէր նարօ-
լիյէ կիտէյօրուզ. օրատա թէէհիւլ իտուպ սայէնիլտէ սու-
րէթի պախտիհարանէտէ պիր էօմուր կէչիրէճէյիլ, Ասիյէօ
աղիլիմ մալքի, արթըգ պէնի պիւսպիս թիւն ունում մանըզը,
վէ սիզէ տայիմա տօսթ գալմաղըզըմա միւստատէ իթմէնի-
զի լէճա իտէրիմ:

«Լէօնու»

«Մարիյու Զիյնու սէշ Բիյօնպօ»

Իշպուռ մէքթուպա զէյլ օլարադ , աթիտէքի սէօզլէրտէ իլավէ իտիլիլ իտի .

«Պէյնիմիդտէ օլան իրթիպաթ վէ մինասիպէթտէն տօլայը , տայընը շըվալիյէ Տըլտա , ֆէնա հալտէ կիւճէնմիլ վէ հիտտէթլէնմիլ օլմաղըլա , կիւվէնտիլինիլ սէրվէթլինի , իքինճի տէրէճէտէ իքէն պարօն Պարթօլայէ թէրք ու վասիյէթ իթմիլ օլտուղու մալիւմը ալիլէրի օլմադ կէրէք տիլ : »

Մէքթուպըն զէյլի օլան պալատէքի ճիւմլէլէր , Լէօնանըն պու եօլաքի հարաքէթիին սէպէպինի բէք աչըդ սուրէթտէ պէյան իտիյօր իտի , Կօնթրան՝ խարապ վէ աիւչարը զալուրէթ օլտուղունտան , ալթըդ սէզալարը մուհապպէթ օլմայաճաղը թապիլի իտի . . . :

Մալքի , շիմչէքտէն վուրուլմուշ քիմնէ կիպի իքի տէֆա տէօնէրէք արգասը իւզրէ երգըլտը . պիշարէ աղլ ու հուշունը զայպ իտէրէք պայըլմըլ իտի :

Ագըլ պաշնա կէլիպ այրյտըղընտա , քէնալիսինի , շիտտէթլի պիր սըթմա նէօլպէթլինէ կիլիֆիթար օլմուշ օլտուղու հալտէ եաթաղընտա պուլտու : Լէօնանըն խաթարաթը աշըգանէսի իլէ մալամալ պուլունան Բարմահօն սօգաղընտաքի տայլիլէսինէ նաղլ իտիլիլ իտի :

Պիշարէ տէլիգանլը , զայէթ տէհչէթլի պիր ըիւյա կէօրմիւշ օլտուղունա գանաաթ կէթիլէրէք :

— Լէօնա , ալիզէմ Լէօնա , տէյու հայգըրտը :

Լէօնա ալըլ վիճուտ իթմէտի , ֆադաթ օ սըրատա պիր գաբը աշըլարադ միւտտէթը էօմրիւնտէ հիլ կէօրմէտիլի , վէ աուլա թանըմատըղը պիր առէմ եաթաղընա տօղրու թէգարուպ իթտի :

Շախըր մէճհուլ , հալիմանէ պիր սէտա իլէ Կօնթրանա .

— Նա՞սըլ օլտունըլ , քէնալինիլ Նա՞սըլ պուլույօրսուները , տէյու սիւալ իթտի :

Կօնթրան ճէվապ վիրմէքսիլին քէմալի թէհայիւր իլէ պու առտէմին եիւզիւնէ պագըլյօր իտի . պիր եապանճընըն

պէօյլէ թա եանը պաշընտա պուլունարագ, սուրէթը լաիւ-
պալանէտէ, վէ մուհապէթ ըղհար իլէ ահվալինաէն սիւալ
իթմէսի զարիպ պիր շէյ օլտուգտան պաշգա, մէրգումին
գըլաֆէթ ու հիլէթի տախի, այրընա թէպէկպիւնի մուհիպ
օլտյօք իտի:

Շախար մէճհուլ իրի վիճուտը, զտիֆ, վէ չհհէսի սինչ
նի թային իթմէզ թագըմտան իտէ տէ, կէօրիւնիւչէ նազա-
րէն պիրաղ իհթիյար, պիրաղ աղարմըլ օլտն սաչարը միւն-
թաղամէն քէսիւմիշ, վէ չուգուր կէօղլէրի տէհչէթուլ պիր
չուլէյի հայիղ օլուչընտան, ֆէրտաէթ ու ղէքհավէթինի
կէօսթէրաիյի կիպի, ինճէ տուտագլարը իւզէրինտէ կէօրիւ
լէն իսթիհլաքնարի թէպէսսիւմտէն տախի, իէյալաթ ալէ-
մինի թահքիր իտէր օլտուղը բէք աշիքնար անյալըլըյօր իտի:

Շախար մէրգում, սիյահ պիր էլպիտէ կիլինմիշ, վէ բէ-
տինիօթընը ապէր կիպի իլիկլէմիշ օլարագ, իւզէրինտէ պիր
նըչան գօրտէլասը կէօրիւլիյօր իտի:

Մէրգում, մարքինին պաշը ուճընտաքի սանտալեայա
օթուրմագտա իքէն, Կօնթրան:

— Միւսիւ, սիլ քիմսինիլ, տէյու սիւալ իթմէսի իլէ,
չախար մէճհուլ:

— Աֆիլ իտէրսինիլ էֆէնտի, սիլ պէնի թանըմագը-
նըզ, նամիւմ առա սիզէ մալիւմ օլմայաճագ տըր, մամաֆիհ
պէն Գօլօնէլ Լէօնըմ, իշթէ պու գատար իլէ իքթիֆա իթմէ-
լիսինիլ, տէտիլինտէ, Կօնթրան:

— Իշթէ օլու իսմի պիրինճի տէֆա տըր քի իշիտիյօրում,
մանտընը կյամ իտէր պիր հարաքէթ իպրաղ իթտի: չախար
մէճհուլ իտէ, սէօղիւնէ տէվլամ իլէ:

— Էֆէնտի, զաթը վալալէրի պէնի հիչ կէօսմէտիլէր,
հալ պու քի պէն քէնտիլէրինի չօգտան պէրի թանըմագ չէ-
րիֆինէ նայիլ օլմուշում տըր: սիլէ իխպար իտէմէյէճէյիւմ
պիր մոտտէ, պէնի սիլէ մուալէնէթէ ինպար իտիյօր, վէ
իշթէ սէքիլ կիւնտէն պէրի ալը քի եանընըլտայըմ, տէյիւ-
ճէ, Կօնթրան:

— Սէքիզ կիւն մի, տէյու պաղքաւ :

— Եվվէթ, սէքիզ կիւն տիր քի եաթագաասընդ, վէ
իշթէ իւք տէֆա օլարագ քէնտինիզէ կէլիյօրսունը :

— Ահ եա Բապպիմ, տէմէք քի պէն ըիւյա կէօրմէմիշիմ :

— Խայր էֆէնտի, ըիւյա կէօրմէտինիզ :

— Լէօնա նէրէտէ :

— Լէօնա՝ հայտուտ Բիսէս իլէ պէրապէր նաբօլիլէ կիթ-
տի պիր այ սօնրա օնըն զէվճէսի օլաճագ տըր :

Կօնթրան քէմալի մէյուսիլէթինտէն նաշի պիր ֆէրեատ
սայը վէրտի, շախսը մէճհուլ իսէ մումաիլէյհին էլինի թու-
թուպ սըդարագ :

— Էֆէնտի, պիր աղ էվվէլ սիզէ մուալլէնէթ իտէճէ-
յիմ տէմիշ իտիմ, նէ իշին, պունըն սէպէպինի սօնրա ան-
լայաճագսընը, ահվալի մաղլիյէնիզի պանա հէքեպէ իթմէք
զահմէթինի իխթիյար պոյուրմայընը, չիւնքի անլէրի սիզ-
տէն էյի պիլիլիմ, տէտի :

— Պէնտէն էյի՞ մի պիլիլիսինիզ :

— Էլպէթտէ, օնա նէ՞ չիւպհէ :

— Յապաթ էֆէնտի, սիզ... :

— Լէօնանըն քի՞մ վէ նէ՞ օլտուղունը, վէ սիզին անըն-
լա պէրապէր նէ՞ սուրէթլէ վաղըթ կէչիտիլինիզէ ալեահ
օլտուղսումու չիմտի իսպաթ իտէճէյիմ :

Մարքինին տիւշար օլտուղու թէաճիւպ ու հայրէթին
տէրէճէսինի թարիֆ իթմէք մուհալ տըր : Մումաիլէյհ չիտ-
տէթլէ :

— Էյլէ իսէ սիզ շէյթանսընը, տէյա հայգըլտը :

— Խայր էֆէնտիմ, պիր աղ էվվէլ տէտիլիմ կիպի, պէն
Գօլօնէլ Լէօնըմ, զաթը ալինիլ կիպի էթ վէ քէմլըտէն
միւրէքրէպ պիր առէմիմ :

— Օ հալտէ սիհիպաղսընը, տէմէք տիր :

— Պա գաաարը քեաֆի տիր, իմտի պէնի տինէյինիզ :

Մէրագը տէրէճէյի նիհայէյէ վարմըշ օլան Կօնթրան
շախսը մէճհուլը տինէմէյէ գարար վէլսի քի, մէքդում :

Թեքլիֆսիզճէ պիր Թարզ իւն շէյլէճէ իտարէյի քէլամէ պաշլատը :

— Մարքի ճէնապլէրի, սիզ ծն պէշ այ մուգատտէմ Հինտիսթանտէն ավտէթ իթմիշ, վէ Բարիզ՝ սիզէ շէվզ ու շէթարէթտէն արի վէ եապանի պիր եէր կէօրիւնմիւշ իտի . ճանընդ սըգըլըյօր իտի, տօյրուսը զէնկին օլմագ հասէպի իւն Պագըրնը տա վար իտի : Պիր ադշամ ահպապճա թէր-թիպ օլան պիր զիյաֆէթտէ Լէօնայա թէսատիւֆ իթտինիզ : Մարքի . - (Մըրըլտանարադ .) Տօյրու :

— Մէզպուրէ տիւպէր վէ սէզալարը աշդ ու մուհապէթ պիր հիւսնի մէլահաթէ մայիքէ իտի . զարիֆ վէ լաթիֆ տու-տադլարնտա քէտէրամիզ թէպէսսիւմ կէօրիւնմէքտէ, վէ հալի կիրտապը ֆէլաքէթ ու մէշադգաթտէ զարդ օլմագ տէրէճէսինտէ պուլունաուղուհու կէօսթէրմէքտէ իտի : Պու հալէր, զաթը ալինիզ կիպի աթէշլի թասաւիլուրաթէ մա-լիք օլան պիր տէլիգանըյը զապթ ու թէսսիր, վէ թահտը հիւքմէ արմաղա քեաֆի իտի . . . Իլք նաղարընըզաա անըն զէնճիրի զիւլֆինէ էսիր օլտուհուլ . Լէօնա, ծն պէշ կիւն մուգատտէմ եալընըզճա օլարադ Բարիզէ կէլմիշ իտի, քէն-տինսին զէնկին վէ եա ֆադըր, եախօտ էանա՞ մը տըր, մարքի՛վ մի տիր, քիմնէյէ մալիւմ տէյիլ իտի . սիզ քէնտի-նիզի՝ տէրա ու քէտէրինէ թէսլիյէթպալսշա օլարադ թագ-տիւմ իթտինիզ, օ տա գապուլ իթտի : Ահվալը մաղիյէսի հադգընտա քէնտիսինէ պիր շէյ սիւալ իթմէմէնիզի ըէճա իթտի, սիզ տէ պու խուսուստա հիշ պիր շէյ սօրմայաճա-ղընըզը վաա իթտինիզ . սիզէ Իթալեատէն պոհա իթտի, օ-րայա տա կիթտինիզ :

— Պունլարըն ճիւմէսի տէ տօյրու տըր :

— Էլպէթ տօյրու տըր, պիր սէնէ գատար տիւնեանըն էն պախաըյար ատէմի իտինիզ . Լէօնանըն սիզէ գարշը օլան էն ուֆադ պիր թէպէսսիւմի իշին թէքմիլ սէրվէթինիզի ֆէ-տա իտիյօր իտինիզ, սիզ անը ճանընըզ կիպի սէվտիյինիզ-տէն, ծնըն տա սիզի սէվտիյինէ ինանտընըզ :

— Եւ զայն պէտքն սէվմիչ իտի :

— (Ու մուզլարքնը գալտըրարագ .) Պիրազ միշտատէ պոյուրունուզ տա սէօյիւմիւ իքմալ իտէյիւմ : Լէօնանըն սիւզի սէվիպ պէվմէտիյինի շիմտի անլայաճագ անընդ . . . մուհապ պէթինիպին պիտայէթինտէ , պիւ գատըրտա զոհուր իտէն պազը թէպէտտիւլաթը աճիպէյէ տըգդաթ պոյիւրտունը մի : պազը տէֆա քէնտիօինի ունաթարագ , ալէմի փահչիյաթտէ քէսպը շէօհրէթ , վէ հէր քէս իլէ իւնա ու իւլֆէթ իտէն կիրուհտան հիչ պահս իթմէզ մի իտի :

— (Թիթրէյէրէք .) Նէ տիմէք իսթէյօրտունը :

— Մէսէլա , պազը ադշամլարը պիր զիյաֆէթ վէ եալսապ պիր էյլէնճէ էսնասընտա , նամուսը պիր գատընա եագըշմայաճագ սալրէթմէ էթվար իլէ լագըրտը իթմէզ մի իտի :

— (Եալաչ սէտա իլէ .) Էվլէթ :

— Իչթէ օ էսնալէրտէ կէօզլէրինիլ րէրաէյի մուհապէթլէ մէսթօւր օլսա իտի , Լէօնանըն սիւզի սէվմէտիյինի , վէ սէրվէթինիլ սոյէսինտէ քէմալի իսթիրահաթլէ էօմիւր կէշիրմէք , վէ պէլքի տէ պիր շէյ գարարագ օիլի ալտաթմագ նիյէթինտէ պուրօնտուզունը , էլպէթտէ կէօրէճէք իտինիլ , սիլ Պադրուզ տաղլարընտա հայառալարտան սօյուլտունը պէյիլ մի :

— Էվլէթ :

— Իւչ եիւզ պին ֆըրանգլըք փիր պօնօ իմլալատընը տէյիլ մի :

— Պէտէլինի քեամիլէն էօտէտիւմ :

— Դօմէտեա մարքի ճէնապլէրի , սաֆի գօմէտեա . Լէօնա՝ Բիսէպին շէրիքէսի իտի , հէր իքիսիտէ միւթթէֆիլ իտիլէր , մալսապէրէ իտիյօրլար իտի :

— (Իփրսէք սէտա իլէ .) Եանլըշ , եանլըշ , եալան սէօյլէյօրտունը . . .

— Պիլաքիւ քէք տօզրու սէօյլէտիւմ մարքի , շիմտի իսպաթ իտէճէյիւմ , իչթէ . . .

Գօլօնէլ պիր չըզտան աչարագ ինճէ եաղըյրլա եաղը-
մըշ վէ պուլուշմուշ պիր քեաղըա չըգարու պոնթրանա թագ-
տիւմ իթտի : Մարքի՝ Լէօնանըն եաղըսընը աէրհալ թանքաը :
Պու քեաղըտ, հայտուտ Բիսէպէ խիթապէն նարօյիտէն եազ
զըլմըշ պիր մէքիմուպ իտի : Լէօնա՝ պունը իլէ Ապրուզ ալաղ-
լաքընաան կէշիլէճէք կիւնիւ վէ սաաթը հայտուտա պիլաի-
լիյօր իտի : Մարքի՝ պու շայանը նէֆրէթ խըյանէթէ վազըֆ
օլունճա՝ աաչըսըր իւրթըլմիշ օլտուղու հալթէ , ալըզ ալըզ
Գօլօնէլին եիւղիւնէ պազըլօր իտի : Մէրդում իսէ , սէրղիւ-
նէ տէվամ իտէրէք :

— Շիմրիտէ Լէօնանըն քիմ օլտուղուսընը ալը իպէճէլիմ :
Պունտան օն սէնէ էվիլէ Լէօնա՝ մլօրանն շէհրիստէ ճիշէք-
ճիլք իտիյօր վէ պու հայտուտ Բիսէպի սէվիյօր իտի : օ ճա-
նատէ մարքի տէլ Ռիյօմսօ նամընտա իհթիյար պիր ասըլլա-
տէ , Լէօնանըն սէվտայի գիւլֆիւնէ տիլաաան օլարագ , նի-
հայէթ անընլա իզտիվաճ իթտի : Մէզպուրէ առի պիր չիշէք-
ճի իքէն մարքիլ օլտու , վէ պիր սէնէ սօնրա զէվճի վէֆաթ
իթմէքէ սուչ գալտը , վէ հէման սէվմէքաէ օլտուղու հալ-
տուտ Բիսէպ իլէ թէէհհիւլ իթմէք սէվտասընա տիւշաիւ :
Փազաթ Բիսէպ՝ գաթիլիք թէօհմէթի իլէ մահըլմ օլու-
նապ իտամ ճէգասընա միւսթահագ օրմիշ իտի : Մարքիլ ,
եանի Լէօնա , սէվտիյինի իտամաան դուրթարմագ իշին պիւ-
թիւն սէրվէթինի սարֆ իթտի : Իշթէ օ զէման պզա զէնկին
մարքիլ , եանի պիլաիյինիլ Լէօնա տիւշար Փազլու զարու-
րէթ օլտուղու հալտէ , Ֆլօրանսը թէրք իլէ Բարիլէ կէլէրէք
սիզի իլէ պուլուշտու : Հայտուտ Բիսէպ ինէ , քէնտիլնէ ալլէ-
նէլէր բէյտա իտէրէք , Ապրուզ անղըսըրնտա իճրայի շէգա-
վէթէ պաշտուր : Դարին խաթէրէր իլէ վիզգու պուլան՝ պիր
միւճատէլտէ գաթիլ իտիլիշ կիւլի եաչան պիր հէվաթիւ
մէյտանէ չըգտը : Սիզին հայտուտա թէսաուիլի իթտիյինիլ
զէման , Լէօնանըն շէհրէսիստէ կէօրիւլէն ալայիմի եաա ու-
քէտէլի , իշթէ պպանտան նէշաթ իտիյօր իտի : Լէօնա՝ ժէն
գասապասընտա , սէվտալսըր հայտուտ Բիսէպին սազ օլտու-

դուք մէջտեղէն խապէր աշտը . արթըդ պոռնտան սօնրասը
մոռնում ախր :

— Պու սէյան իմ տէրիկի շէյէր բէք տէհէթի տիր-
լէք , ֆաղաթ . . .

— (Մարդինն սէօղիւնի . դաթ իտէրէք .) Նէ՞ տէյէ-
ճէյիկիդ տիրիյօրում , ֆաղաթ պէն անը տէվէյօրում , վէ
տայիմաստ տէվէճէյիմ , տէյէճէք իտինիդ , տէյիլ մի :

Կօնթրան տէքսնի տիրէն ղլիք աճ շէֆաի և Գօլօնէլ իտէ
քէմալի սի քիւնէթլէ տէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Նէ՞ ետքումը ղ ինտան տայիմա ֆէնայլըն մէյալ տըր .
Լէօնա վտօճի պիդ ճանապար տըք , Մամմֆիք ֆիքար իմ ֆի-
յի վէ սիզի ասլա տէվմէտիյի աշիքեապ իրէն , միդ անը տա-
յիմա Կէվլյօրումնըդ . պիքաքիա Էիէր օ սիզի տէվիլիշ օլսա ի-
տի թաճգիր իտէճէք իտինիդ :

Նէյօ — Իճթիմալ տըր , . . .

— Ճաթթաթ օ սիզի դաթիէն տէյիլէյէճէք տիր , շիւնրէ
տէրվէթ իտուտուրնտա օլան սօն իւմիւտինիդ տտիս մահլ օլձ
մուշ տըր , տայընըդ ղրվալիյէ տը Լաս , սիզի տէրվէթինտէն
մահրում Ժիմիշ տիր :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ .) Միւսիւ և Լէօնայը՝ տէքիդ
կիւն Էվվէլ պէնի մուհապէթը քեաղիտանէ իլէ տէվտիյի իչին
տէվտիյիմ կիսի , շիմտիտէ իրթիքեապ իթտիյի խըյանէթի ի-
չին տէվլյօրում , շայէն պիր տյա դատար պու միւսիպէթէն-
կիդ մուհապէթտէն , ագաւտէյի կիրիպան իտէնէյէճէք օ-
լուրսամ , քէնալիմի Էօլալուրէճէյիմ :

Գօլօնէլ ճէվապ վէրմէյօր իտի , մարքի իտէ հիտտէթլէ
տէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Ա՛հ , Լէօնա թարաֆընտան պիր նաաթճըդ նայիլի
մուհապալէթ օլմադ իչին հայաթըմը ֆէտայէ հաղըրմ . պիր
աղ Էվվէլ տէտիյինիդ տէօղ բէք հաղըր տըր , Գապահաթ
ֆաղիլէթտէն դիյատէ ինսանը ճէվալ շիմիյօր . պու պիր կիր-
տապը ֆէլաքէթ տիր քի , սայըդը դատէր միւթթասըլ ին-
տանը օրայա տէվլ կյէյօր , տէտի :

Գօլօնէլ . - Բէք ալա , քէնտինիկի էօլտիւրմէյինիկ , պէք-
լէյին . . . Եկէր սէրիկ կիւնէ տէյին պու հալի հալլ իշթի-
մալտէն գուրթուլամաղսանը , Օքէրգաա բէրհիլ նըֆը
պալօսընտա պուլունունը , թամ եարը կիճէտէ օյուն սալօ-
նընտա աուլունը , օրատա թէգատիւֆ խոէճէյինիկ պիր
ատէմ , քէնտինիկի Լէօնտյա նէ սուրէթլէ սէվաիրէպիլէճէ-
յինիկի էօյրէտէճէք ախր :

— (Թէլաչ իլէ .) Պու ատէմ քիմ ալր :

— Պէն :

— Միւսիւ , զոթը ալինիկին հազգըմտա կէօսթ էրտիյի-
նիկ պու մէյլ ու մուհապպէթին սէպէպի նէ օլտուղունու ,
պէլան պույուրմուսընը :

— (Ոթգարտուղու եէրտէն գալգարաղ .) Եֆէնտի , սիկ
ճէսուրսընը , աքսի պիր թալի թահար խտարէսինաթէ պէգա
յիւմիւշսինիկ , գըլըճտա մահիրսինիկ , սիգին կիպլէ տէօրթ
քիլի իլէ նէլէր եարքամալ . Շիմտիլիք սէօյլէյէճէյիմ պու
գատար ալր , կէլէճէք չարչէմպիհ կիւնիւ երնէ կէօրիւշիւ-
րիւղ :

Շախսը մէրգում մարքիյի պիր հալի հայրէթտէ պըլտա
գարաղ մուֆարէգաթ իթտի :

Պէօյլէճէ գէքիկ կիւն մուրուր իթտի , չարին իշպոյ
միւտտէթ գալգընտա մարքինին չէրտիյի լինճ ու մէշտո-
գաթըն թարիֆի գայրի գապիլ տիր . ֆէնալըլըն էյլէրտէն
զիլատէ ինսպիր ճէղոյ կըլէտիյինի պէյան խոէն Գօլօնէլ սէօ-
ղունտէ հազլը իտի . Էսրարը մալիւմ օլմայանէ Լէօնտնըն մուս
հապէթի պիր տէրէճէյէ գատար գապիլի ֆէհտուլի իտի . հալ
պու քի ալչագ , տօլանտըրըն , վէ հայթաա Ֆիսէպին շէրի-
քէյի ճինայէթի օլան Լէօնտնըն աչգը , պիր միւմքին չիֆա-
բէզիր օլտաղ իտի :

Մալքի , սէքիկ կիւն Բալմահօն սօղաղընտարի ապիրէ-
սինտէն քըշտըր չըլ աուր . մումաիլէյհ պու միւտտէթ գար-
ֆընտա սիկ կըգէրէնտէ աղլամաղտա , Լէօնտյա սըրա օլան
էշէսը մուգատտէն շէյլէր կիպի պիրէր պիրէր բուա իթմէք :

տէ, խըլմէթճի Մանօն իլէ տայիմա անտէն պահս խտէրէք
գօնուշմադտա, վէ պաղը աեֆալարտա բէք դարիպ իւմիւտ
լէրէ տիւշմէքաէ խաի: Մի թթասըլ Գօլօնէլին սօն սեօլլէրէ-
նի աէր խաթըր խտէրէք միւթէսէլլի օլույօր խաի, չիւնքի
պու ատէմին էլինտէ Լէօնանըն դալպինի թէսիիք խտէճէք
պկր վասէթա օլուպ, անը քէնտիւնէ թաղաիմ խտէճէք ի-
տի:

Իչլու սէքիդ կիւն զարֆընտա Կօնթրան, եէքտիկէրինի
թէադըպ խտէն իւմիւտ զիյասը իլէ, զուլմէթը եէճիւ իչինտէ
գչալը. նէֆսինէ սուլի գասա իթմէք իսթէմէքաէ, ֆաղաթ
Լէօնայը կէօրէպէլմէք իւմիւտի իլէ թէրէաուիւա իթմէքտէ
խաի: Պիր պալըդէ լոմօկպի պուլսնյան հայտուտ Բիսէպի
բարչա բարչա իթմէյէ եէմին խտէր, վէ պիր ալ սօնրալ Լէօ-
նա թալէպը աֆիլ խտէր խտէ, պիք շէյ իճրա իթմէյէճէյինի
տիւչիւնիւյօր խաի:

Էլհասըլ Գօլօնէլ իլէ միւլադաթ իթմէք իւզրէ պու սէ-
քիդ կիւնին պիր ան էվլէլ նիհայէթ պուլմասը արգուսը իլէ
սուղան օլարադ, կէչէն սաաթլարը վէ սաղըդաքսը սայար,
վէ պու ատէմին քէնտիւնէ նասըլ մուսլայէթլի վէ ալադճա-
սընա պիր հարաքէթ իրայէ խտէճէյինի տիւչիւնիւր, վէ վիճ-
տանը պիհուզուր օլուք խաի. ֆաղաթ անը վահիտտէ Լէօ-
նանըն խաթըր ֆիթիւթ-խայալի, բիշկեսհը նաղարընտա արղը
վիճուտ իթաիքճէ, տէրհապ պաշընը էյէրէք վէ մըրըլաանա-
լադ:

— Չանն իտէրիմ քի պէնի սէվմէք իչին խըլսըդ վէ գա-
թիլ օլնադըլըմ լաղըմ կէլսէ օլուլում, տէմէքաէ խաի:

Մարքի, իթալեսալըլարըն ճիննէթը մուհապէթ տէտիք-
լէրի նադապիլի աէրման պիր իլլէթը վէսիմէյէ տիւչար օլ-
մուշ խաի:

Պէօյիք բէրհիլին նրաֆը օլան սալը կիւնիւ, քապահըն
սաաթ տօղուզընտա, Կօնթրան բօսթա իլէ աթի իւզղիքը
թէզքէրէյի ալտը:

« Էկէր մարքի Տըլաս ճէնապէրի, հէնուղ շիֆայապ

օչամայրպտա՝ իլաճ թէտարիքի իչին Օրէրա սլալօսընա կիթմէք ֆիքրընտէ իսէյէր , մասքէ իլէ տօմինօ կիյէրէք , ո՛յ ումուզունա տախի պիր շէրիթ ըապթ իթօինէր » :

Մաքրի՝ սլալատէ մէվքիւր իմզոսըլ թէսկըլէյի օգուտուգտան սօնրա , քէնտի քէնտինէ :

— Կիտէճէյիմ , Լէօնանըն պէնի սէվմէսինի իսթէրիմ , տէյու մըրըլտանտը :

Ֆիլհազըղա մաքրի օ ադչամ գալըղալ Օրէրայա կիթտի , վէ հայաթընը արար ճանսըլ պիր ճէսէտ կիպի էթրաֆընա պաղընարադ պիր դաշ տաղըղա տօլաշտը . եարը կիճէտէն եարըմ մասթ գտտար սօնրա մաքրի՝ խաֆիֆճէ ումուզունա տօղունտուղլարընը հըսս իթտի . արգաւընա տէօնտիյիւնտէ , քէնտիսինի , կէօղլէրինին՝ մասքէսինին ալթընտա իքի աթէշ ըարշուլարը կիպի բարւայան , վէ տօմինօ կիյմիշ օլան պիր տտէմին գարշըսընտա պուլտու : Մասքէլի շախս , զայէթ եաւաշ պիր սէտա իլէ :

— Նէ՛ խապէր , տէյինճէ , մաքրի՝ Դօլօնէլին սէտասընը թանըտը . մէրղում՝ իսէ իլավէյի մէղալ պիրլէ :

— Նա՛սըլ , լոպլոմա ըահաթսըլմըսընըլ , տէյու սօրտու :

— Էվլէթ , ատէթա պիր մահքիւմ կիպի :

— Մաղհարը մուհապէթ օլմադ իչին նէ՛ վէրիսինիլ :

— Հէր պիր շէյի , հաթտա հայաթընը պիրլէ :

— Էյի տիւշիւնինիլ , չիւնքի տէմիլինիլ միւղալալա գապիլինտէն տիր . . .

— (Թիթըլէյէրէք .) Պանա պիր ճինայէթ իճրասընըմը թէքլիֆ իտէճէքսինիլ :

— Պէլքի :

— Հիշ պիր վաղըթ գապիւլ իտէմէմ :

— Բէք ալա , էօյլէ իսէ ատիյէօ . . .

— (Քէնտինտէն կէշէրէք .) Տուրընըլ , եալընըլ պիր շէյ սէօյլէյէճէյիմ . պէնտէն թալէպ կլէտիլինիլ շէյի պէյան իտէմէ՛ զմիսինիլ :

— (Պարիտ պիր թափը իլէ .) Միւսիւ , սիլ Լէօնայը

սէվէյօր իտինիզ, անըն իչին սերվէթինիզի ֆէտա իթտինիզ, վէ էկէր պու դատըն սիզի սէվմէյէճէք օլուրսա, քէնտինիզի էօլտիւքէճէքտինիզ, տէմլէ մի :

— Էվվէ թ, էէմին իտէրիմ :

— Պէլքի պու ադչամ վէ էախօտ էարըն . . .

— Էօյէ զանն իտէրիմ, չիւնքի . . .

— Օ հալտէ պէնի տինլէ, սիզէ իտէճէյիմ թէքլիֆէ մուգապիլ, Լէօնանըն դալլի իլէ տայընըղըն վարիտաթընը էլինիզէ թէսլիմ իտէպիլիլիմ. Լէօնա սիզի, սիզտէն զիյաաէ պիւր մուհապէթը շէտիտէ իլէ սէվէճէք տիւր : Գալպսըզ վիճտանսըզ օլան պու դատըն, Բիսէպի սէվմէքտէն ֆարիզ օլաճագ, վէ հաթտա մէրգուճտան նէֆրէթ իտէճէք տիւր :

Լօնթըրան թիթրէյէրէք տինլէյօր իտի, մուխաթիպինին հէք պիւր սէօղիւ, գալպիլնէ՝ աթէշտէ դըղարտըլմը խանչըր կիպի պաղըընա սարլանմագտա իտի : Գօլօնէլ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Տայընըզ միւսիւ Շըվալիյէ Տըլաս, սիզի միյրասընտան մահրուճ իթտիլինէ նատիմ օլուպ, խաթասընը թամիր վէ վէֆաթընա տէյին օթուզ պին լիշալըգ սերվէթինին իյրատընը սիզէ թախսիս իտէճէք տիւր . . .

— Տէվամ իտինիզ, միւսիւ :

— Ումուճըն նազարընտա իթիպարընըզ աուլա սէքթէտար օլմայըպ, տայիմա պիւր ասըլգատէ կիպի թէլագգը օլունաճագսընըզ, թալէպ իյլէտիլիմ մատաէյէ կէլինճէ, օխուսուստա միւճաղաթը գանսունիյէյէ տախի չարըրմայաճագսընըզ :

— (Մըրըլտանաղագ.) Ա՛հ շէյթան հէրիֆ, պէնի գանտըրըյօրտուն :

— Շիմտի էկէր վագը օլան թէքէալիֆիմի դաքլուլ իթէմէզսէնիզ, էվինիզէ կիտէր կիթմէզ դաֆանըզա պիւր գուշուն սըգաճաղընըզ, նամուսընըզ իւղէրինէ էէմին իթմէլիսինէզ, չիւնքի պէն՝ սըրըրմա վագըֆ օլուպ տա շէրիքի ճիւրմիմ օլմայան քիմսէնին սաղ գալմասընը աուլա իսթէմէմ. նա՛-

սըլ պէօյլէ եաբաճաղընըղը վատ խովյօ՞ւմուսընըղ :

— Էվվէ՛թ , առալէթիմ իւղէրինէ եէմին խէրիմ :

— Բէք ալա , էօյլէ իսէ արգամ սըրա կէլինիղ :

Գօլօնէլ՝ Օբէրա թէաթրօսընըն գաբուսընա չըդտը , տօմինօ կիլինմիշ վէ ումուղլարընտա բէնկ բէնկ գօրտէլալար թաղըլմըշ պէշ քիշի իլէ իշարէթլէշտիքտէն սօնրա , քիւչիւք պիր գուբէ արապասընա պինտի , վէ Կօնթրանը տա եանընա ալտը :

Արաօյանըն ճամլարը պուղլու օլտուղունտան , մարքինէրէյէ կիթտիբլէրինի պիլմէյօր խտի . պէօյլէճէ եիրմի տաղըգա գատար կիտիլտիքտէն սօնրա արապա նակէհան տուրտու : Գօլօնէլ՝ գաբուլը աչմաղլա արապատան ինտիլէր . մարքի քէնտիսինի , օն սէնէ մուգատտէմ Բալէ-Բօայալ ճիվալընտա բէք չօգ պուղունան գարանլըգ վէ տար սօղաղլարըն պիրիսինտէ պուլտու . պիր էսկի խանէնին էօնիւնտէ տուրտուլար : Պու խանէնին գաբուսը՝ թէք պիր լամպանըն խաֆիֆ ըշըղըյըլա այտընլանմադտա օլան պիր հավլիյէ աչըլըյօր խտի :

Հէր իքիսի օթուղ այագ գատար տօլամպաճլը տար վէ չիւրիւմիւշ պիր նէրտիւպանտէն չըդտըլար : Գօլօնէլ՝ Կօնթրանը օլտուղճա միւնթաղամ սուրէթտէ տէօշէնմիշ , ապաժուրլը իքի աստէտ լամպա իլէ թէնվիր խտիլմիշ , վէ բէնչէրէլէրին բէրտէլէրի տըղգաթը քեամիլէ իլէ գաբանմըշ պիր սալօնա իտխալ իտիպ , մասքէ վէ տօմինօսընը չըդարտըգտան սօնրա , մարքիյէ խիթապէն :

— Սիղ մասքէնիղի չըգարմայընըղ , տէտի :

Պու արալըգ իքի տէֆա խաֆիֆճէ գաբույա վուրուլտու : Գօլօնէլ գալըղոյ գաբույու աչտըղընտա , տօմինօ կիլինմիշ տիկէր պիր շախս արղը վիճուտ իթտի : Գօլօնէլ շախսը մէգքիւրիւ սէլամլայարագ :

— Օթուրունուղ միւսիւ , տէտի :

Պատէհու արգաք արգայա մասքէլի օլարագ պէշ քիշի տահա սալօնա կիրտիլէր , վէ սէլամ վէրիպ օթուրտուլար :

խանէ սահիպի զանն օլունան շախսը զարիպ , եանի Գօլօնէլ ,
գարույը սիւրկիւլէյէրէք .

— Իչթէ թէքմիլ օլտուգ , տէյէրէք , պաշգա պիր գա-
բու աչուր , վէ միսաֆիրլէրինէ՝ արգասը սըրա կիթմէլէրի ի-
չին պաշը իլէ պիր իշարէթ իթտի :

Ճիւմէսիտէ տիկէր պիր օտայա կիրտիլէր . պու օտա
գըրմըղը գատիֆէ իլէ մէֆրուշ պիր քիւչիւք սալօն օլուպ ,
տիւլարլարընա նէւլ պէ նէվ շէքիտէ գըլըճլար վէ զըրհլար
թալիգ իտիլմիշ իտի . օտանըն օրթասընտա , իւղէրլէրի՝ ըս-
մի զանն օլունան էվրագ իլէ տօլու պիր մասա , վէ էթրա-
ֆընտա տախի ալթը ատէտ գօլթուգ սանտաշեասը պուլու-
նույօր իտի : Պունլարտան մատէ պու էսրարէնկիլ ճէմիյէթին
ըէյիսինէ մախսուս տիկէր պիր գօլթուգ տահա վար իտի քի
Գօլօնէլ՝ մէղքիւր սանտալիյի ըիյասէթէ կէչէրէք գօլլարընը
մասայա տայատը , Եալընըղ մէրգումըն Եիւզիւ աչըգ օլուպ ,
ճէմիյէթին տիկէր ազալտըր , տօմինօ կիլմիշ օլտուգլարը հալ-
տէ Եիւզլէրի մասքէլի իտի :

Պիրի պիրլէրինի ասլա թանըմայան , վէ պու զարիպ տա-
վէթէ իճապէթ իտէն զէվաթը մէղքիւրէ միյանընտա աղիմ
պիր սիւքիւթ հիւքմ իտիյօր իտի : Գօլօնէլ՝ մէրգումանէ Եա-
նընա օթուրմալարընը նէզաքէթլէ ըէճա իթտիքտէն սօնրա ,
շու վէճհլէ իֆատէյի մէրամէ աղաղ իյլէտի :

— Էֆէնտիլէր , հիշ պիրինիղտէ պուրատա թօքլանտը-
ղընըղըն սէպէպինի պիլմէղսինիլ . Եիւզլէրինիղի սէթր իտէն
մասքէլէր միւլապէսէսի իլէ , պիրի պիրլէրինիղի թանըյըպ
թանըմատըղընըղ տախի սիղճէ մէճհուլ տըր : Մամաֆիհ հէր
պիրինիլ՝ պիրէր գուվլէթլի մէնաֆիյի շախսիյէնիլ իչին իշ-
պու տավէթէ իճապէթ իտէրէք պուրայա կէշալինիլ . ֆագաթ
Եալընըղ պէն հէրսինիղի թանըմագտա , վէ հայաթընըղըն
էսըարընը ըանա պիլմէքտէյիմ : Մէսէլա , իչինիղտէ սէրվէ-
թինի զայպ իթմիշ , վէ պէլայի աշգա կիրիֆթար օլմուշ պիր
ասըլատէ : Բէտէրլինին սէրվէթի էօյէ վալիտէսի թարաֆըն-
տան քէթմ ու իխֆա իտիլմիշ պիր էվատ : Գանուըն քալա

Թանրմայաճաղը պիր մէճպուրիյէթը շախսիյէ սէպէպի իլէ , սիւքի ասքէրիտէն ֆիրար իթմիշ պիր ասքէր վար քի , Աֆրիգատաքի ֆըրգա գօմանտանը Բարիգէ ավտէթ իտէճէք օլուրսա , պու ասքէր , եանի պու զապիթ , պէհէմէհալ գուրշուհա Թուրուսադ տըր : Սէրվէթինի քեամիլէն չիւրիւթմիւշ վէ գումարտա զայպ իթտիյի իւշ եիւղ պին ֆրանգը թէհտիյէ իտէմէղսէ , հէր հալտէ քէնտիսինի էօլտիւրէճէք տիւր քիմսէ տէ վար քի , պու բարանըն էօտէնմէսի մուհալ գապիլինտէն օլտուղու կիպի , քէնտի տէ նամուսը ապէմէլրդ տէն սայըլմագտա տըր :

«Պէշինճիսի կիւղէլ պիր նամ թաշըր իքէն , գումար , իյշ ու իշրէթ , սէֆահաթ , վէ գատընլար իլէ վագըթ կէշիրմէք կիպի՝ մահվը սէրվէթ իտիճի պիր թագըմ շէյէր , քէնտիսինի կիճէնին պիրինտէ գալպ ագճէ իմալ իթմէք միսիւլու պիր հալի մէզմումէ մէճպուր իթտի : Եաբտըղը գալպ ագճէլէր մէյտանը թէտավիւլէ չըգարըլտը : Լաքին խայըն խըղմէթքեարընըն էլինէ տիւշտիւ քի , էկէր պու սախթէ բարալար հիւքիւմէթին ըէնչէյի աաիլանէսինէ կէշէր իտէ , ֆաիլինին՝ քիւրէքլէրտէ չիւրիւյէճէյի շէքք ու չիւպհէտէն միւսթաղնի տիր :

«Խիւլասայի քէլամ , էֆէնտիլէր , ալթընճը ըէֆիգինիդ , աղ չօգ գապիլիյէթլի , վէ քէսպը թէքրագգը իթմէյէ արղուքէշ պիր ալօգաթ տըր : Պու ատէմ՝ քէնտիսինին օլմատըղը պիր նամը թաշըմագ արղուսը իլէ սուղան օլույօր : արղու իթտիյի պու նամը՝ քէնտիսինէ տիւննատա եալընըղ պիր ատէմ վէրէպիլիր : Փագաթ բայիմալ վէ մահվ ու իղալէ իթմէք իշին , արատա զալէթ պէօյիւք տաղլար կիպի մանիլէր վար : Իշթէ պու սէպէպլէ օ զաթ , ետնի ըէֆիգինիդ օլան ալօգաթ , պէօյիւք պիր թէհլիքէ իշինտէ պուլունույօր :

Գօլօնէլ պու սըրատա սիւքիւթ իտէլէք հաղըրուհա մանատար պիր նիկեհա ֆըրլաթտը : Ճիւմէսի տէ մասքէլէր իլէ մէսթուր օլտուղլարընտան , իշլըրինտէ ալօգաթ , ասքէր

գաչաղը զապիթ , վէ գալալազան քիմ , վէ հաճկըսը զլուղը
թապիյի անլաշըմամազաա իտի :

Իէյիսի ճէմիյէթ , եանի Գօլօնէլ , պիր մըգտար սիւքիւթ
իթտիքտէն սօնրա , եինէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ :

— Էֆէնտիլէր , իշթէ թէրճիմէյի հալինիզէ նօգթասը
նօգթասընա վագըֆ օլտուղումը անլատընը , սիղի եէքտի-
կէրինէ պաղլայան մէթին վէ գալի պաղը իսպաթ իտէճէք
վասէթա , եէտը իգթիտարըմտա տըր . հիյնի հաճէթտէ պիր
մէնաֆիյի ումումիյէ սիղի պիր եէրէ ճէմ իտէճէք տիր , Հէ-
բէնիզ պիրի պիրինիզէ միւսավի տէրէճէտէ տէհշէթիւ պիր
հիւնէրէ մալիք պուլունմադտասընը քի , պու տա գըլըճ
իսթիմալինտէ օլան մէհարէթինիզ տիր , տէտի :

Գօլօնէլին թահտըրիյասէթինտէ պուլունանլար մէրազը
պիր հալ իլէ պիրի պիրլէրինէ պագըշտըլար : Գօլօնէլ տալի
սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Շիմաի էֆէնտիլէր , պէնտէ սիզէ քէնտի թէրճէմէյի
հալիմի պէյան իթմէլիյիմ . պու ուղուն պիր շէյ տէյիլ տիր :
1815 սէնէսինտէ Գօլօնէլ իտիմ . պաղը սէպէպլէրտէն տօլա-
յը թարտ օլունտում . օն պէշ սէնէտէն պերի հեր շէյէ մըլ-
գալէմէթ իտէպլէճէք պիր հիյէթ թէշքիլ իթմէյէ սարֆը
էվգաթ իթտիմ . Պիր սիւահ արգատաշըղը մէյտանէ չըգար-
մադ իսթեր իտիմ . էքսէրիէն տուէլլօտա էօլտիւրիւլէն պիր
քիմնէ , բէք չօդ ատէմլէրին իսթիրահաթ ու սէրվէթլէրինի
թէէմին իթմէք իշին , օլթատան գալտըրըլան պիր մանի օլ-
տուղու մալիւմինիզ օլմագ կէրէք տիր . սիզէ իթթիսագ իթ-
մէք իսթէտիլիմ բըլանը , տահպ չիմտիտէն պէյան իտէմէմ .
չիւնքի հէնուզ պէյնիմիդտէ իթթիֆագ հասըլ օլմատը :
Սիզ պիրի պիրինիզի պիլմէյօրտունը , թէքիֆիմի գապուլ
իտպալ իթմէմէքտէ սէրպէսթսինիզ : Մամաֆին հեր պիրինիզ
տիւշէճէյինիզ թէհլիքլէրտէն խապէրտար տէյիլսինիզ : Ի-
չինիզտէն պիրիսի քիւրէք ճէզասընա միւսթահագ օլաճագ ,
տիկէրի նամուսընը զայպ իտէճէք , իւչիւնճիւսիւ գուրշունա
տիլիլէճէք , տէօրտիւնճիւսիւ պօրճլարընը թէէտիլէ իտէ-

մէյէճէք, պէշինճիսի՝ թաշմագ արզուսը իւէ սուզան օլ-
տուղը նամը թաշըյամայաճագ, ալթընճընըզ իսէ՝ խանչէրի
սէվտա իւէ գալպի բարչալանմագտա օլան պիշարէ պիր աշգ-
խասթասը տըր քի, շիֆայապ օլմագ իչին էկէր պու իթթի-
ֆագը գապուլ իթմէզսէ, խանէսինէ վարտըղընտա նէֆսինի
թէլէֆ իտէճէյինէ տայըր քէնտիսինտէն սէօղ ալմըշմ տըր.
չիմտի կէօրիւյօրսունըզ ա՛, իշթէ ճիւմլէնիզտէ եէտը զապ-
թըմտասընըզ, տէտի :

Գօլօնէլին պու սէօղլէրինին թէէսիրի իւէ միսաֆիրլէր
թիթրէմէքտէ իքէն, մէրգուլմ՝ տուտագլարընտա պիր մու-
զաֆֆարիյէթ թէպէսսիւմի օլտուղու հալտէ :

— Շիմտի իթթիֆագըմըզը գապուլ իթմէյէն վար իսէ,
չէքլիւպ կիտէպիլիւր, տէտի :

Պէյնէլ հուզզար, պիր տագըզա գատար տէհչէթլիւ
պիր թէրէտտիւտ հիւքմֆէրմա օլտու :

Պիր ճինայէթ, վէ եախօտ պէլալը պիր աշգ ու մու-
հապպէթին, իշպու մահալէ ճէմ իթմիշ օլտուղու ալթը քի-
շի, իւք նազարտա տիւչէճէքլէրի կիրտապը թէհլիքէյի րա-
յէլ այն կէօրմիւշ կիպի թիթրէտիլէր իսէ տէ, ֆագաթ քիմ-
սէ եէրինտէն դըմըլտանմատը : Գօլօնէլ իսէ :

— Սիղին պանա ալըտ օլտուղունըզ կիպի, պէնիմտէ
սիղէ այլտ օլտուղումը բէք ալա պիլմէքտէյիմ . . . տէտիք-
տէն սօնրա, չիմինէնին իւզէրինտէքի սաաթա պագարպագ :

— Էֆէնտիլէր, իշթէ սիղէ պէշ տագըզա տահա միւ-
սաատէ իտիյօրում, պու միւտտէթ զարֆընտա տիւչիւնիւպ
պիր գարարը գաթի վէրմէնիզի րէճա իտէրիմ, տէյու իլա-
վէյի մէգալ իթտի :

Միւսաատէ օլունան պէշ տագըզա կէչտի, սալօնըն տէ-
րունինէ հիւքմ իտէն տէրին սիւքիւթ սայէսինտէ, սաաթըն
րագգասը սէտասը բէք աշիքեար իշիտիլիյօր իտի :

Ասլա պիր ճինայէթ իշլէմէմիշ օլան Կօնթրան, ուղուն
միւտտէթ թէրէտտիւտ իչինտէ գալտը . լաքին նիհայէթ Լէ-
օնանըն տիլֆիրիւպ իւէյալի կէօղլէրինին էօնիւնտէն զայիլ օլ-

մայրս, վէ մէզպուրէնին քէնտիսինի սէվէճէյինի իւմիւտ իտէր օլտուղունտան եէրինտէն գըմըլտանմատը . պուլնտան գաթի նազար , օրատան չըգտըղը վագըթ քէնտիսինի էօլտիւրմէք իւզրէ սէօզ վէրմիշ իտի . ինտանըն հայաթը՝ կէնճիւք վէ աշգ ու մուհապպէթ իւէ մէէլուֆ օլտուղու զէմանլէրտէ , բէք գուվվէթի կէօնիւլլէրէ , վէ սօն տէրէճէ զարիպ ճազիպէլէրէ մալիք օլտուղու թապիյի տիր :

Միւսաատէ իտիլէն պէշ տագըգա կէշմիշ օլմաղըլա , Դօլթնէլ քէլամէ աղազ իտէրէք :

— Իթթիֆագըմըզ հապըլ օլտու կիպի անլայօրում . իմտի , էյ սիւահ արգատաշլարը էֆէնտիլէր , արթըգ մապէլէրի էնտիրին տէ , եէքտիկէրիմիզէ մէրպութ պուլունտուղումուզ ճիհէթլէ , պիրիպիրիմիզի կէօրիւպ պիլէլիմ , տէտի :

Պու զարիպ զաթըն թէլաֆիֆուզը բէք ամիրանէ օլմաղըլա , տէր հալ իթաաթ օլունտու . մապէլէր էնտիրիլտի , վէ ալթը արգատաշլար քէմալի թէհայիւր իւէ պիրիպիրէլիւնէ պագըշտըլար :

3

Ճէմիլէթ ազասընտան ջըլապ տա եիւզլէրինի աշմըշ օլան պէշ քիշի , հէնուզ օգոյանլարըմըզըն մէճհուլի օլտուգըլարընտան , թարիֆլէրինի լազըմէտէն ատտ իտէրիլ :

Աէօլլէ քի : պիրլինճիսի թագըրիպէն օթուզ եաշլարընտա ուղուն պօյլու , էօմէր եիւզլի , իրէ վէ սիյահ պըլըզլը , կիւզէլ , վէ ասքէրի պիր թապը ըզհար իթմէքտէ օլուպ , եիւզիւնտէ կէօրիւլէն պէօյիւք պիր ճէրիհա , մէրգումըն՝ տիւշմէնի բէք եագընտան կէօրմիւշ օլտուղունը իրայէ իտիյօր իտի :

Օգոյանլարըմըզ պու զաթըն , պալատէ զիքրի սէպգաթ իտէն ասքէր գաշաղը զապիթ օլտուղունը էլպէթթէ անլա-

տըլար, իսմի Հէգթօր Լամպլէն օլան պու ատէմ պիր էանաֆ
էվլատը օլուպ, թաշըմագտա օլտուղը էրքեանը հարպ եիւզ
պաշըսը ըսպալէթինի, խըտմէթ ու թալիյի սայէսինտէ գա-
ղանմըշ իտի:

Իքինճիսի ղայէթ կէնճ գոււմյալ սաշըր, ղաիֆ իւլ պիւն-
եէ, վէ կիճէլերի միւթատըր օլան սէֆահաթ վէ իյշ ու իշ-
րէթ սէպէպի իլէ սօլուգ չէհրէլի պիր տէլիգանլը օլուպ, Վի-
գօնթ Բաննէվիլ թէսմիյէ գըլընմագտա իտի. մէրգոււմը՝
գոււմարտա ապլա թալիյի եօդ իտի:

Ավօգաթ օլան իւշիւնճիւսի, եիրմի տօգուզ եաշընտա,
չէհրէսի հըրսը թարագգի վէ մէշղուլիյէթտէն հասըլ օլան
շըղկըլար իլէ միւղէյեէն, ինճէ վէ միւսթաճգի տուտագլը,
գուվվէյի նաղարիյէյէ մալիք, քէնալինին սահիպի օլմատըղը
պիր իսմի թաշըր, վէ պէյնէլ խալդ էմմանուէլ Ֆըլար Մօնթ-
ֆօրի թէսմիյէ օլունուր պիր տէլիգանլը իտի:

Պու չէօհրէթին ան ասըլ վէ սօն սահիպի օլան իհթիյար
մալքի տը Ֆըլար Մօնթֆօրի, կէնճ էմմանուէլի ճան էվլատը
ալմըշ, վէ սէրվէթինի անա թէրք իթմէյէ գարար վէրմիշ ի-
տի իսէ տէ, ըէսմէն նամընը տէլիգանլըյա վէրմէյէ, քիպը
ու ղուրուրը մանի օլմուշ իտի. էմմանուէլին՝ պու չէօհրէթի
թաշըտըղընա միւսաատէ իտիշի իսէ, մէրգոււմը սէվտիյինտէն
նէշաթ իտիյօր իտի:

Փագաթ մարքի պիր կիւն վէֆաթ իթտիյինտէ, եէկէնի
պարօն Ֆըլար տը Վիկինի, փմուճասընըն չէօհրէթ ու սէրվէ-
թինէ պէհագգըն վարիս օլաճագ, վէ ալօգաթըն ասըլ իսմի
պուլունտն Խալամպէլ նամընը թաշըմասընը հիւքիւմէթ թա-
րաֆընտան էմի իթտիրէճէք իտի քի, պու հալ իսէ, էմմա-
նուէլի խալդըն նաղարընտա պիր սաթթէրեար կէօսթէրէճէք
իտի. հալ պու քի պարօն Բըվիկինի, մարքիտէն էվվէլ թէրք
հայաթ իտէճէք օլտա, պուշարըն հիշ պիրիսի ղուլուր իթ-
մէյէճէք, եանի ալօգաթ էմմանուէլ, մէղքիւր չէօհրէթը
ասալէթի, քէմալի լահէթլէ թաշընապիլէճէք իտի:

Պարօն տը Մօրտիյթ թէսմիյէ գըլընտն տէօրտիւնճիսի,
պիր միւլթըյի ղուլուր օ Նիլասըլ ղուլուր ղէյա միւլթ

Կօնթրանըն բէք զիյատէ տօսթը օլուպ, պէյնէլ նաս մադ-
պուլ վէ միւթէպէր պիր զաթ իտի . պօղտղընա գատար
պօրծ իչինտէ օլան պարօն Մօրտիյօնըն էօյէ վալիտէսի, Սֆ-
րիգա օրտուսընտա սիրահի եիւզ պաշըսը օլան եէկէնինէ
վէրմէք իչին, պարօնըն բէտէրինտէն գալմա սէրվէթինի
քէթմ ու իխֆա իթմիշ իտի . լաքին մէրգում եիւզ պաշը
վէֆաթ իտէճէք օլսա, մատամ Մօրտիյօ թէպտիլի էֆքեար
իտէրէք, բէտէրինտէն չալմըշ օլտուղու սէրվէթի, օլլունա
իատէյէ մէճպուր օլաճաղը տէրքեար իտի :

Նիհայէթ պէյնէնիսի օլան գալպաղան, օթուզ պէշ
եաշլարընտա վէ Բարիզ սէֆիհի տէնիլէն հայլալլարըն պէր-
հայաթ պիր նուամենէսի իտի . ճէպհէսինին հէր պիր չըզկըսը
պիր կէօնա սէֆիհիլինի իյմա իթմէքտէ, տուտաղլարընտա
կէօրինէն թէպէսսիւմ, սուլի ախլազ գատէհինի պօշալթմըշ
օլտուղունը պիր սուրէթը վազիհանէտէ, վէ լիսանը հալ իլէ
սէօյլէմէքտէ, վէ թէքմիլ հայաթը, էֆալը ըէզիլմնէտէն
իպարէթ իտիլինի կէօսթէրմէքտէ իտի . Պու ատէմ՝ թէսա-
տիւֆի օլարազ ախլեհայա կէլմիշ տէ, իյճապը հալէ կէօրէ
հէթ նէվի գապահաթ ու ֆաղիլէթին իճրասընա միւսթաիտ
վէ հաղըր պուլունմուշ կիպի, արղու իյլէտիլի շէյի պիւլ
թէրէտտիւտ իճրա իտէր պիր հայլալ օլմաղըլա, Գօլօնէլ
պու ճախիւզտէն կէօրէճէյի մուսվէնէթին տէրէճէյի ալի-
յէնինի նազարը տըգգաթա ալարազ, օնը թէշքիլ վէ թան-
զիւմ կլլէտիլի ճէմիլէթը զաքիպէյէ, ըէիսի սանի ինթիսապ
իյլէմէյէ նիլէթ իթմիշ իտի :

Պարօն Մօրտիյօ, կիւճլի գուվվէթլի, հարպ ու տարպէ
ալըչգան մահիր, սէֆահաթըն քէսրէթինտէն նաշի սօլլուն
օլան ախլամը, նիսա թալիֆէսինի իղֆալ իտէճէք գատար
մէրտանէ, լաթիֆ, ճէսուր, հիշ պիր շէյտէն կէօղիւ երլ-
մազ, հիշ պիր թէհիլքէտէն իճթինապ իթմիշ, վէ հէր քէսլէ
էյլէնիլ միւսթահզի պիր չախս իտի :

Մաւմաիլէյի պիւթիւն պիւթիւնէ իֆլաս իթմիշ տէյիլ
իսէ տէ, մէնէվի եիւմի պին չիւրայա եաղըն օլան իյրմար

կէտրտիւի մայիշէթը սէֆիհանէսինէ քեաֆի օլմայօր իտի . էն ագալլ պիր միլեօն իյրատ սահիպի պիր տամատէ մալիք օլմագ արզուսընտա պուլունան տայըսը , սօն տէրէճէ սէվմէքտէ օլտուզու գըզընըն տէսթը իզտիվաճընը թալէպ իտէն պարօնա , ճէվապը ըէտտ վէրմիշ իտի :

Մէրգուման ալթը քիշի պու սուրէթլէ պիրի պիրլէրինի շախսէն վէ իսմէն թանըմըչլար իտի իսէ տէ , ֆագաթ եալընըզ Գօլօնէլ , ճիւմլէնին էսրար վէ գայիտէյի շախսիլէլէրինի էլինտէ թութմագտա իտի . մէրգում՝ եէկեան եէկեան հէր պիրինին իսմինի սէօյլէյէրէք , եէքտիկէրինէ թագտիմ իթտիքտէն սօնրա , պիր քեաղըտ աչարագ :

— Էֆէնտիլէր , միւսաատէ իտինիզ տէ , չիմտի սիղէ ճէմիլէթիմիղին մուգավէլէնամէսինի օգույայըմ . պու մուգավէլէնամէ անճագ տէօրթ մատտէտէն իպարէթ տիր , տէտի :

Ճէմիլէթ ազալարը մասքէլէրինի չըգարմըչ օլտուզլարընտան եէքտիկէրինի թանըտըզլարընտան , վէ ճիւմլէսիտէ պիրի պիրլէրինին էսրարընա վագըֆ օլտուզլարընտան , արթըզ մուգավէլէնամէյի իմզալայաճագլարը զարուրի իտի իմտի քէմալի տըզգաթլա տինլէմէյէ հազըրլանտըլար քի , Գօլօնէլ տէ շու վէճհլէ քէլամէ ազալ կլլէտի :

« Պիրինճի մատտէ . - Եէտի քիշիտէն միւրէքքէպ օլան իշպու ճէմիլէթին իսմի՝ սիլան արգատաչլարը օլաճագ տըր :

« Իքինճի մատտէ . - Սիլան արգատաչլարը պիրի պիրինէ այըտ օլտուզլարընտան , իյճապը թագտիրինտէ ճէմիլէթին ֆայիտէսի իչին , մէնաֆիլի շախսիլէլէրինի ֆէտայէ մէճպուր տըլլար :

« Իւշիւնճի մատտէ . - Ճէմիլէթին եէկեանէ ըէյիսի վէ միւլէսսիսի օլան Գօլօնէլ Լէօն , հուտուտսըլ պիր իգթիտարը հայիզ օլուպ զայըլ մէսուլ տըր :

« Տէօրտիւնճի մատտէ . - Էր եա կէճ ճէմիլէթտէն այրըմագ իսթէլէն ազա , տիկէր ալթը ազա իլէ պիրէր պիրէր վուրուշմաղա մէճպուր օլաճագ տըր , ճէմիլէթին իսթիմալ իտէճէյի սիլան հէր նէ գատար պաչլըճա գըլըճ օլաճագ ի-

սէ տէ, լուգումը թագտիրինտէ պիրէր տէ խանչէր թաշընա-
ճագլարը կիպի, իյճապը հալէ կէօրէ թապանճա տախի գու-
լանըլաճագ տըր:

Գօլօնէլ, մէվլատտը մէղքիւրի օգուտուդ տան սօնրա սիւ-
քիւթ իտուպ արգատաշլարընըն եիւղիւնէ պագտը. պտտէ-
հու:

— Իմզա խանիղ էֆէնտիւէր, տէյէրէք, պիր գալէմ
ալըպ էն էվլէլ Կօնթրանա ուզատը վէրաի:

Կօնթրանըն բէնկի խաֆիֆճէ աթմըշ օլտուղու հալտէ
մուգավէլէնամէյի իմզա իթտիյի կիպի, տիկէր պէշ արգա-
տաշլար տախի իմզալայարագ եէմին իթտիւէր:

Գօլօնէլ, թէքլար քէքամէ աղաղ կլէ:

— Էֆէնտիւէր, շիմտիքի հալտէ իթթիֆագըմըզ հասըլ
օլտու տէմէք տիր. ճէմիյէթ թէշէքքիւլ իթտի. արթըզ վա-
դըթ զայպ իթմէքսիղին հէման իշէ թէշէպպիւս իթմէլէյիզ:
Բէյիսինիզ օլտուղում հասէպի իլէ իշի պէն թէրթիպ իտէ-
ճէյիմ, սիզտէ իճրա իտէճէքսինիզ, պէն էմր իլէյէճէյիմ,
սիզ չալըշաճագսընըզ, հիշ պիրլինիզ արզու վէ իրատէմէ
գարշը իթիրազ իթմէյէճէք, վէ հիշ պիր իսթիյզահէ գալ-
գըշմայաճագ, չիւնքի պունլար ումումըն ֆպյիտէսի իչին
թէրթիպ իտիլմիշ շէյլէր օլաճագ տըր: Պու կիճէ մուվագ-
գաթէն այրըլաճաղըզ, եարըն իյճապ իտէն մալիւմաթ վէ
թինպիհաթը ալըրսընըզ. պէն հէր պիրլինիյի գօրգուլթմագ-
տա օլան շէյլէրի, պիրէր պիրէր իլալէ իթմէյէ չպըշաճա-
ղըմ, վատիմտէ ասլա գուսուր վէ թէքէասիւլ իթմէյէճէ-
յիմ, տէտիքտէն սօնրա, Կօնթրանա խիթապէն:

— Միւսիւ Տըլաս, Լէօնանըն սիզի շիտտէթլի պիր
մուհապպէթ իլէ սէվէճէյինի եէմին իթմիշ իտիմ, մուհապ-
պէթինիզ կիպի պիր պշգըն թէէսիրի ճալիզ օլմատըզընտան,
էվլէլ պէ էվլէլ սիզին իշինիզի պիթիքէճէյիզ. քի պունըն իս-
թիճալի զարուրի տիր, տէմէքլէ, օթուրտուղու եէլտէն գալ-
գարագ:

— Էֆէնտիւէր, պու կիճէ Օբէրա թէաթրօսընտա պալօ

վար, միւղարէրաթմրղա նիհայէթ վերիմիշ օլմաղըլա, էկէր արղու իտէրմէնիղ օրայը թէչրիֆ պուլուրուն, տէտի:

Կօնթրանըն արգատաշլարը օլան պէշ քիշի օրատան չը-
գըպ կիթտիլէր, վէ օտանըն իշինտէ՝ տօմինօսընը թէքրար
կիյինմիշ օլան Գօլօնէլ իլէ, իշիթտիլի վէ կէօրտիւյի շէյլէր-
տէն տիւշարը վէլէհ ու հայրէթ օլմուշ օլան մարքի դալմըշ
իտի քի, քէնտի քէնտինէ:

— Եա Բապպիմ, ըիւյա՞ մը կէօրիւյօրում, տէյու մը-
րըլտանտըղընտա, Գօլօնէլ:

— Խայը մարքի, ըիւյա կէօրմէյօրսուըղ, ույանըգսը-
նըղ, տէտի:

— (Էլինի ալնընա կէօթիւրիւպ թիթրէյէրէք.) Պագաթ
եէմին իթտիմ... անթըղ նէֆսիմէ սահիպ տէյիլիմ...

— Լէօնանըն գալպինէ սահիպ օլաճագսընըղ:

— (Պօղուլարագ.) Հագըղնըղ վար, Լէօնա իշին հէր շէ-
յի ֆէտա իթմէլէ հաղըրըմ, էվիլէթ Լէօնա, եախօտ էօլիւմ:

Գօլօնէլ, պու արալըղ սաքիթ վէ պարիթ պիր թավր իլէ
տուրույօր իտի. մարքի իսէ, մէրգումա աթէշլի պիր նազար
ֆըրլատարագ:

— Գօլօնէլ, էկէր պէնի ալտաթըյօրսանըղ... տէմէքտէ
իքէն, Գօլօնէլ, Կօնթրանըն սէճիւնի գաթ իտէրէք, պա-
խտանէ պիր թէլաֆֆուղ իլէ:

— Պունը տէմէքտէն մագսատընըղ նէ՞ տիր, տէյու
սօրտու:

— Էկէր վատընըղը իճրա իտէմէզսէնիղ...

— Իճրա իտէմէլիմ:

— Պագաթ նա՞սըլ, նէ՞ սուրէթլէ...

— Միւսիւ մարքի, էկէր ֆարգը մուհալ գապիլինտէն
օլարագ վատիմի իճրայէ մուվաֆֆագ օլամաղ իսէմ, սիղ օ
վագըթ ճէմիլէթտէն՝ այրըլապիլիթիլիղ, լաքին պու սիղին
հագըղնըղտա ֆայիտէլի պիր շէյ օլմաղ:

— (Թիթրէյէրէք.) Նիշին:

— Օնըն իշին քի, պիղ շայէտ սիղէ Լէօնայը թէմիլիմ

խտեմէ զսէք, իփրաթ քէտէրինի զտէն նաչի թէրքը հայաթ իտէրսինիդ :

— (Մըրըլտանարագ .) Եօյլէ զանն խտէրիմ :

— Օ հայաթ պանա էմնիյէթ խալին տէ « խանէնիզէ ալտէթ իտինիդ :

— Նէ՞ նաբմագ իչին խանէմէ կիտէյիմ :

— Նօլ հաղըրլըղը կէօրմէք իչին , պէն իլէ սիգ , եպըրն սապահլէյին էրքէնտէն պէրապէր եօլա չըգաճաղըղ :

— Նէ՞րէյէ կիտէճէյիլ :

— Լէօնայը արայըպ պուրմայա կիտէճէյիլ :

4

Երբնիւն պիլըլնտէ նաբօլիտէ վագը պիր քիլիսէնին էթրափընտա պիրիքմիլ յլան ճէսիմ պիր իգտիհամըն սէտայի մէսէրընթնիւմասը , վէլվէլէնտաղը ափագ օլմագտա իտի . ֆէվգէլատէ պիր շէյին զուհուրի իլէ յէյնէլ խալգ վուգու պուլան պու հալլէր թապիլի տիր :

Գօնթ Քիսէպ նամընտա զայէթ պէօյիւք պիր ասըլգատէ թէէհիւլ իտէյօր իտի . գօնթը մումաիլէյհ պիր այտան պէրի նաբօլիտէ օլուպ , ինրա իթմիլ օլտուղու գահրիմանըրգլար աղըղտան աղըղա եայըլարագ , ինանըլմագ տէրէճէտէ քէսպը ճէսամէթ իթմիլ իտի :

Գօնթ , բէք էսկի վէ միւթէպէր պիր խանէտանէ մէնր սոքաք յլտուղու հալտէ , պէր միւթթէղայի գատէր սերվէթիւնի զայպ իթմիլ , ֆագաթ ճէսուր վէ պիր շալդի մահիր զլտուղունտան , գըրալ ճէնապլէրի քէնտիտին « եէկէնիմ » նամը ալիսինի վէրմիլ իտի :

Գօնթ , պիր կիճէ պիր պալգօնըն ալթընտա գօնուշտուղու գաղընըն քէվնինէ թէսատիւֆ իթմիլ , վէ իյճապը մասլահաթ մէրգումու էօլտիւրմիլ օլտուղունտան , բօլիս նէղա-

րէթի իւն արաւարը աչըլարագ , վաթանընը թէրք իթմէյէ մէճպուր օլմուշ իտի :

Օն սէնէ գատար իմթիտատ իտէն ղայպուպէթի էսնա- սընտա , գօնթուն նէ օլտուղու վէ նէ եաբտըղը մէվսուդէն մալիւմ Թէյիլ իտի իսէ տէ , Փագաթ պաղըլարընըն ըիվա- յէթինէ կէօրէ , պիր հայտուտ չէթէսի թէշըիլ իտէրէք , իճ- րայի չէգավէթ իտէն հայտուտ Բիսէպ քէնտիսի օլտուղու ղանն օլունմագտա , վէ տիկէրէրի թարաֆընտան Փրանսատա իգամէթ իտուպ , ճէսարէթ ու մէհարէթ սայէսինտէ Փէվ- դէլատէ պիր չէօհրէթ գազանմըշ , տէյի սէօյլէնմէքտէ իտի :

Էլհասըլ կիւնին պիրլնտէ գօնթը մումաիլէյհ կիրանպէ- հա էլպիսէլի , աթըլը վէ միւղէյսէն արապալը , վէ մայէթին- տէ պիր չօգ խըզմէթքեարլար պուլունտուղու հալտէ կէօ- ըրիւմիւշ , վէ իրթէսի կիւնի տախի կէնճ վէ ղայէթ կիւղէլ պիր գատըն իւն պէրապէր արղը վիճուտ իթմիշ իտի : Պու գատըն՝ մաթէմ էլպիսէսի լապիսէ իտի :

Մէզպուրէ վէֆաթ իտէն ղէվճինին մաթէմինի օն իքի այ թութմուշ , վէ մուախսարէն գօնթ իւն թէէհիւլ իթմէ- յէ գարար վէրմիշ իտի , իշթէ սու կիւրիւլթիւլի կիւնտէ , գօնթ Բիսէպ տէլ Բուլչինէլլա , մարքի տէլ Բիյօմպօնըն տուլ ղէվճէսի օլան , կիւղէլ վէ նամուսըլ Մարիշա Զիյնա Լէօնա իւն ագաը իղտիվաճ իտիյօր իտի :

Նիքեհաճ այնը իճրա իտիլտիքտէն սօնրա , գօնթ Բիսէպ ղէվճէսի գօնթէս Լէօնա իւն , պէշ աթըլ այ վաղըթ կէչիր- մէք իչին միւճէտտէտէն իշթիքա իթմիշ օլտուղու սէյֆիյէ- սինէ կիթմէք Փիրրինտէ օլտուղունտան , քիլիսէնին գաբու- սը Էօնիւնտէ ղայէթ միւնթաղամ վէ միւղէյսէն տէօրթ աթ գօշուլը պիր արապա Թեքրուքի իտի : Արապանըն էթրաֆըն- տա իսէ կիւղէլ էլպիսէլի , աթըլը , եայա պիր չօգ խատէմէ- լէր պուլունտըյօր իտի : Գօնթըն սաթըն ալտըղը սէյֆիյէ՝ մուգատտէմա էճտատընըն մայի իքէն , մուախիսարէն սաթըլ- մըշ Ելան Ապուղ տաղլաընըն ճիհէթը շարգիյէսինտէքի սաթհը մայիլ իւղէրլնտէ վէ Մարիաթիգ տէնիգինէ պիր

գալ գուրչուն աթըմը մէսաֆէտէ վաղը, Բուլչինէլլա սէյ-
ֆիյէսի խոր:

Հայիզ օլտուղու խամինին լէթաֆէթինէ ըաղմէն, մէզ-
քիւր սէյֆիյէսին տէհչէթլիւ պիր պլինա օլտուղու, վէ տէ-
րունինտէ գօրգունճ շէյլէր վուգու պուլտուղու պէյնէլ խալիփ-
րիվայէթ օլունմագտա խոր: Վաղթըյըլլա բէք չօփ հարպ է-
սիրլէրինին պուրատա թէրըը հայաթ իթտիբլէրի մէվսուգէն
մալիւմ խոր: Մուալիսարէն խարապ օլմուշ գուլէլէրի՝ պիր
հայտուտ չէթէսինէ մէլճա օլմուշ խոր իսէ տէ, լաքին հայ-
տուտը՝ շիւսհէսիզ գէնկին օլմուշ օլմալը իտիլէր քի, պիր
կիւնին իլինտէ իգամէթ կեահլարլընը թէրք իտուպ կէօզտէն
նիհան օլմուշլար խոր: Իշթէ օ վաղըթ գօնթ ֆիսէպ պու-
րասընը սաթըն ալմագլա կիւղէլճէ թամիր իթտիբլի, վէ
ապու հէվասը նարօլիտէն զիյատէ միւթտուիլ օլմասը հասէ-
պի իլէ, եաղ մէվսիմինի պուրատա կէշիւմէյէ դարար վէր-
միշ խոր:

Սաաթ օն իքի սուլարընտա գօնթ իլէ գօնթէս քիլիսէ-
տէն չըգըպ, պիրիքմիշ օլան իզտիհամըն « Վիվա՛, Պըրալօ՛ »
տէյու ալգըյըլլայըլլարը արասընտան կէչէրէք ալապայա ըա-
րիպ օլտուլար:

Իսիի նարօլի սսըլղատէկեանը էլպիսէսի՝ հիւսնի էնտա-
մընա բէք եաղըշմըշ օլան գօնթ, զաթէն կիւղէլ պիր տէ-
լիգանլը օլուպ, պէօյիւք քիմնէլէրէ մախսուս պիր թավըը
սախալէթքեարանէտէ, նահալիյէ բարալար սաչտըլընտան
պիր գաթ տահա խալգըն հիւսնի թէվէճճիւհինէ մազհար օ-
լույօր խոր: Եէնի գօնթէս տախի բէք կիւղէլ վէ բէք բար-
լագ խոր իսէ տէ, ֆագաթ ֆիլ տիշի կիպի պէյաղ սիյմա՛
սընտա՝ պիր էսերը մահղունիյէթ կէօրիւլիյօր խոր: Մէզ-
պուրէնին պու քէտէրլի հալինէ սէպէպ, աճէնյա սաատէթը
քեամիլէ՝ մի խոր:

Եէնի կէլին վէ կիւվէյի պաչլարը իլէ պիր իշարէթ ի՛
տէրէք ահալիյէ պէյանը թէչէքքիւր իթտիլէր, վէ պու սը-
րատա արապա միւնթաղամ էլպիսէսի տէօրթ աթըլը խըտ:

մէթքեարլարտան իհաթա խտիւմիշ օլտուղու հալտէ, սիւ-
րաթլա նաթօլի սօգաղչարընը իմար իթտի:

Տալմէթլիւրտէն հիշ պիւսի բէֆադաթ իթմէյուլպ
դօնթ իլէ դօնթէս եալընըղ օլարադ կիտիյօրլաղ իտի:

Արթապա շէհիրտէն չըդըպ նաթօլտէն հիւրմի պէշ ֆար-
սախ մէսաթէտէ օլան Բուլլինէլլա սէյֆինէսինէ քէմալի սիւ-
րաթլա կիթտիլի ղէման, դօնթ ղէվճէսինէ պադարադ կիւլ-
տիւրտէն սօնրա:

— Նէ՞ տիւշիւնիյօրսունըղ կիւղէլիմ, օյունումուղը բէք
կիւղէլ վէ բէք մահիրանէ օյնամաթըդ մը, տէյինճէ, դօն-
թէս:

— Լվլէթ, բէք կիւղէլ, տէյու ճէվապ մէրտիւ:

— Տօղրուսը էկէր նաթօլի էհալիտի, սիդէտէն նաղիք վէ էն
նամուսլու պիր գատըն օլարադ գապուլ իթմէլլէրտէ, քէն-
տի քէնտիմի ասարըմ:

— Աղ գալտը քի պու տէտիյինիղի էարմաղա մէճպուր
օլաճադ իտինիղ:

— Շիմտի հայտուտ Քիսէպտէն էսէր եօգ տըր, շիմտի
մէյտանտա ալիճէնապ դօնթ Քիսէպ տէլ Բուլլինէլլա վար,
եանի նօգտանսըղ ասըլլատէ, մէչըս սուրէթտէ ղէնկին, վէ
հիշ պիր վաղըթ գապիլի թաարիղ օլմայան Մարիշա Զիյնա
տէլ Բիյօմիզօ կիպի նամուսլու պիր գատընըն ղէվճի դօնթ:

Լէօնա, պէրայի թէշէքքիւր պաշընը էյաի, գօնթ իտէ
սէօղիւնէ տէվամ իլէ:

— Աղիղէմ, նէ՞ գատար կիւղէլ էօմիւր կէշիրէճէյիղ
պիլիւրմիսին, քիւշիւք բէնաթըմ, վէ ալէլլուսուտ ահմադ
մարքի Տըլասըն ալթոֆըլարը իլէ կէրէյիկկիպի ղէնկինիղ:

Լէօնա ղէվճինէ պադարադ թէպէսսիւմ իթտի, դաթիլ
վէ խղենրիղ պիր հայտուտ օլան սէվտիլի պու ատէմ, ֆաղի-
լէթ վէ խայրիսհըդ քիւլլէսի ալթընտա քէնտիսինէ բէք
մէնֆուր կէօրիւնիւյօր իտի: Մէգպուրէ մըրքլտանարադ:

— Նէ՞ աճայիւղ շէյ, պէն չարս հալտէ սիւլլաւտուղում
ճիհէթլէ գապահաթ իթտիմ, սիղտէ վէլատէթինիլլէ գաղա-

ներան շէյի, չիւր իւէ զայս իտէյօրսունըզ, տէտիյինտէ, գօնթ տուտագլարընը ըսըրարագ .

— Նէ՞ սէօյլէյօրսունըզ, տէլլմիտինիզ, թէքրար էլիմէ սիւահ ալմագլըզըմը մը իտթէյօրսունըզ, տէտի :

— Նի՞չին իտթէմէյիմ, սիւահ՝ թէհլիքէ, վուգուտ վէ ֆուրթուռալար իւէ տօլու պիւր էօմիւր տիւր :

— (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Ձէթէմի թէքրար թօբլայըպ տա նամուսլը սէյֆիյէմիզի հայտուտ ետթաղը իթմէյի նի՞չին թէքլիֆ իթմէյօրսունըզ :

— Օ տահա կիւղէլ վէ տահա էյլէնճէլի օլուր :

— Էյի ամմա, հայտուտլար իչինտէ կիւղէլ վէ էյլէնճէլի օբէրա եօգ տըր :

Լէօնա տուտագլարընը ըսըրտը, գօնթտա սէօղիւնէ շու վէճհ իւէ տէվամ իթտի .

— Ինանընըզ քի, պու օն սէնէլիք թէհլիքէլի էօմիւր, մահզպ պիւր կիւն լահաթ իտէրէք չիւր վէ էտէպիյաթ իւէ իշթիղալ իթմէք իչին կէչիւտիւմ . (պիւր աղ սիւքիւթ իտէրէք մուհագգարանէ .) Ֆիլ հադըգա գատընլարըն էֆքեարը բէք զարիպ տիւր . հիչ չիւպհէ եօգ քի էկէր պիւր միւնօն սէրվէթիւմ վէ նամուսլը պիւր ատէմ օլայըտըմ, պէնի պու գատար սէվմէյէճէք իտինիզ :

— (Պարիտանէ պիւր թալը իւէ .) Բէք տօղրու սէօյլէտինիզ, հագըդտթէն սէվմէզ իտիւմ . աճայիւպ, ղէնկին վէ նամուսլը պիւր ատէմի սէվմէպիւսէ իտիւմ, Կօնթրան Տըլասը սէվէր իտիւմ . հալ պու քի մէրգոււմ ճէսուր վէ ալիճէնտայ օլարագ, պէնիւմ ուղրումա պիւթիւն սէրվէթինի չիւրիւթտիւ, սիզին էլինիզէ տիւշմէմէք իչին, պէնի գաթլ իթմիչ օլտա իտի, օ ղէման քէնտիսինի սէվէրէք թէրքը հայաթ իտէր իտիւմ . . .

Լէօնա՝ պու սուրէթլէ աղղուսընը պէյան իթտիքտէն սօնրա, արապսնըն արդասընա տօղրու չէքիւտի, վէ ուլույօր կիւպի կէօղլէրինի գաւատը . մէզպուրէ կիթտիքճէ թէվէշշուհ վէ թէնէֆիւր իթտիյի գօճասընըն եիւզիւնիւ կէօրմէք իտթէմէյօր իտի :

Արապա ագչամա գատար եօլունա տէվամ Խոիպ, Նի-
հայէթ Ապրուղ տաղլարընըն տէհչէթպախչ պօղաղլարընա
վասըլ օլտու. մահալի մէղքիւրին վահչէթնիւմա մէնղարէ-
սի Լէօնանըն ըղթըրապը տէրունինի արթըրմագտա Խոի :

Կօնթըրան իլէ էսնայի սէյահաթընտա հայտուտարա թէ-
սատիւֆ Խոխլինի վէ մարքինին մահզըն քէնտիսի իչին տիւ-
չարը էնտիչէ օլմասընը տէրխաթըր իթտիքճէ, ազիմ պիր
հիւզն ու քէտէր հըստ Խոխյօր Խոի : Մէղպուրէ՝ Եանընտարի
օթուրան քիմսէնին Կօնթըրան օլմասընը, վէ հայտուտ Վիսէպ
իլէ արգատաչլարընըն տէօթթ թարաֆտան իւղէրլէրինէ հիւ-
ճիւմ իթմէլէրինի արդու Խոխյօր Խոի : Նէ՝ զարիպ խէյալ...
նէ՝ ածիպ հալ... Վիսէպ՝ թէրքը շէգավլէթ Խոտէրէք Նամուս
տոյիլէսինէ կիրմիչ, վէ զէնկին օլմուչ օլման արգատաչլարը
հայտուտլուգտան վազ կէչմէքլէ, Ապրուղ տաղլարը էմին
պիր ճատտէ օլմուչ Խոի : Իշթէ մէղպուրէ պու հալլէրտէն
մէմուռն օլաճագ եէրտէ, պիլաքիս Ֆէնա հալտէ մէյուս վէ
մահզուն օլույօր Խոի :

Վագըթ ագչամ օլմուչ, վէ արուպա տախի քէմալի սիւ-
րաթլա իլէրլէյէրէք, մէղքիւր տէհչէթէնկիզ տաղլարըն ա-
րասընա կիրմիչ Խոի : աֆիթապը ալէմթապ զուրուպ իթմէք-
լէ, ճէսիմ վէ եիւքաէք տաղլարըն արգատընտա կէօզտէննի-
հան օլարագ, ագչամ գարանլըղը թէտրիճէն բույի զէմինի
Խաթիլա Խոիպ, պիլճիւմլէ մէվճուտաթ զարիպ զարիպ շէքիլ-
լէր վէրմէքտէ Խոի :

Գօնթ Վիսէպ էթրաֆընտա կէչէն պու հալլէրէ, վէ գա-
րանլըղըն արթըրտըղը պու Նէվիմա վահչէթը լաթիֆէյէ պագ-
մագտա, Փագաթ պուռնլարտան հիչ պիր լէղզէթ ալմայօր կի-
պի կէօրիւնմէքտէ Խոի :

Լէօնա Խսէ, Իթթիսապը սէրվէթ Խոիպ իյրատը իլէ կէ-
չինմէք արղուսընտա օլան գօճասընը, հըստիյաթը պէշէրիյէ-
սի զայիլ օլմուչ պիր պուտալա մէգամընտա թէլագգը Խոի-
յօր Խոի :

Պու արալըգ պիւրտէն պիրէ եըլտըրըմ կիպի պիր զիյա

զահիր օլտու , վէ միւթէագըպէն պիր գուրչուն վըզալը վէր-տի , վէ պիր այ էվլէլ օլտուղու կիպի , թամ օ մէվգըտա ֆայթօնը չէքէն պէյկիրլէրտէն պիրի վուրուլուպ հէլագ օլ-տու . գօնթ Քիսէպ ույգուտան ույանըյօրմուշ կիպի պիր հա-րաքէթտէ պուլունտու , վէ հէման .

— Պու նէ , աճայիպ , իշթէ պու էյի . լաքին պուրալար-տա հայտուտլար եօգ տըր , տէյու պաղըրտը :

Գօնթէս իսէ , պիր մէսէրրէթը ֆէվգէլատէ հըսսը իլէ եէրինտէն սըչրայաբագ .

— Թապանճալարընըղը ալըպտա միւտաֆաա իտինիզ , տէտի :

— Միւտաֆաայէ լուղում եօգ ա՛ ճանրմ , պէսպէլլի էս-կի արգատաշլարըմտան սէնաաթընը թէրք իթմէյէն պաղը-լարը օլմալը , միւթլագա պիզի ինկիլիզ զանն իթտիլէր , հէ-լէ քի պէնի բէք էյի թանըրլար :

Թամ պու սըրատա իքի թիւֆէնկ տահա բաթլայարագ իքի գուրչուն՝ խըտմէթքեարլարըն պինմիշ օլտուգլարը աթլա-րա թէսատիւֆ իթտի . պիչարէ հայվանլար՝ սիւվարիլէրի իլէ պէրապէր եէրէ տէվրիլտիլէր . հէման օ սանիյէտէ եագընտա պուլընան օրմանտան վէ խէնտէքլէրտէն օն գատար միւսէլ-լահ ատէմ զուհուր իտէրէք Թալեանճա .

— Էօլմէք իսթէմէլտէնիլ թէսլիմ օլուն , տէյու պա-ղըրտըլար :

Պունըն իւզէրինէ գօնթ , թապանճալարընը ալմագ իչին էլինի ուզաթմայա թէնէզզիւլ իթմէյէրէք .

— Էյ տօ՛սթլար , արգատաշլար , պէնի թանը՞մայօրմու-սընըզ , պէն գօնթ Քիսէպիմ , եագընա կէլին , տէյու հայ-գըրտըղընտա , հայտուտլարտան պիրի , ֆէվգէլատէ պիր թա-աղիմ իլէ թէգարուպ իտէրէք .

— Ա՛հ , աֆվ իտէրսինիլ , պու սապահ պուրատան զէնկին պիր Սըմանեօլը կէչէճէյինի պիզէ խապէր վէրմիլէր իտի , պիզ անը զանն իթտիք , տէմէսի իւզէրինէ գօնթ շաշ-գըն պիր հալ իլէ .

— Ա՛, պու նէ՞, մուսալինիմ ճիյադօմի :

— Էվվէթ գաբթան , պէնտէնիզիմ :

— Սէն հայաուտ օլասը՛ն :

— Նէ՞ վար , սիզտէ հայաուտ իտինիզ :

— Ֆադաթ այրլտըղըմըզ զէմանտէն պէրի զէնկինսինիզ զանն իտէրիմ :

— Էվվէթ . լաբին էյ վա՛հ . . .

— Էօյլէ իսէ , պուստա նէ՞ մանա վար :

— Ճանըմ սըգըլըյօր իտի գաբթան :

— Պունըն իչին թէքրար իճրայի սէնաթէ՞մի պաշլատը-

նըզ :

— Էվվէթ , կէօրիւյօրսունըզ ա՛ :

— Ա՛հ , չարգըն , չէթէյէ սէ՞ն մի գօմանտա իտիյօրսուն :

— Խա՛յր գաբթան :

— Նասըլ , պիր պաշգասընը՛մը գաբթան նասպ իթտի-

նիզ :

— Մալիւմը ալիլէրի պույրուլտուղու վէճհէ , պէնտէնիզ հալա ըէյիս մուսալինիյիմ :

— (Մըրըլտանարագ .) Ալլահ գօլայըզ վէրսին . (Եիւք-սէք սէտա իլէ .) Ֆադաթ իքի սաաթ կէճ վասըլ օլմագըլըմա սէպէպ օլտուն , վէ հայվանլարըն պիրինիտէ էօլտիւր-աիւն :

— Էհէմիլիյէթի Եօգ էֆէնտիմ :

— Պարէ արապաճըլարա հայվանըն գօշումլարընը քէս-մէյէ վէ աթլարընա պինմէյէ մուսվէնէթ իտին , Ալլահա ըս-մարլատըզ :

— Սֆիլ իտէրսինիզ գաբթան , անլայամատըմ :

— Պանա պու մուամէլէյի իթմէնիզ Եագըշը՛ր մը իտի :

— Սճայիպ , գաբթան ֆիսէպլին թահտը իտարէսինտէ պուլունմագ շէրէֆինէ նայիլ օլտուղումուզ զէմանլէրտէ , պիր Եօլճուլը գաբթան իլէ կէօրիւշմէքսիզին պըրագը՛ր մը իտիք :

— (Թէաճիւպ իլէ .) Թօհաֆ շէյ , պէնի թէվգըֆէ ճիւ-րաթ մը իտիյօրսուն :

— Սիրի պէն թէվզըֆ իթմէյէճէյիմ:
 — Եա քիմ իտէճէք:
 — Գարթան:
 — Գարթանընը պէնիմ:
 — Խայր, արթըգ տէյիլսինիզ:
 — Բէք էյի, եէնի գարթանընը նէրտէ՞ տիր, տէյին-
 ճէ:

— Իշթէ պուրատա, տէյու եէնի պիր սէտա իշիտիլտի:
 Լէօնա՝ պու սէտայը իշիտիր իշիթմէզ, պաշտան այաղա
 գատար թիթըհտի:

Պու էսնատէ եիւզի մաաքէ իլի մէսթուր պիր ատէմ ա-
 րապայա թէգարրուպ իտիյօր իտի: Մէրգում՝ պիր էլինտէ
 թիւֆէնի վէ տիկէրինտէ պիր խանչէր օլտուղու հալտէ, քէ-
 մալի ճէսարէթլէ ֆայթօնա եագլաշտը, վէ իքի ատըմ մէսա-
 ֆէտէ մաաքէսինի չըգարարագ:

— Պէնի թանըյօ՞րմուսըն, տէյինճէ, Լէօնա:

— Կօնթրան, տէյու հայգըրտը: Գօնթ իսէ, պէնզի
 աթմըշ օլտուղու հալտէ, պօղուգ պիր սէտա իլէ:

— Մարքի, տէյի մըրըլտանտը: Շախսը մէրգում տա
 մէրտանէ պիր թէլաֆֆուզ իլէ, Գիսէպէ:

— Բօլլարըմըզ տէյիշտի գօնթ հաղըթլէրի, իշթէ չիմ-
 տի իքիմիզ գարշը պէ գարշը պուլունույօրուզ, տէտի:

Ծ

Մալիւմ օլտուղու կիպի մաաքէլի ատէմ Կօնթրան քէն-
 տիսի իտի քի, հէման էլինտէքի թապանճայը հայտուտ Գի-
 սէպին ալնը հիղասընա տօղրու գալտըրարագ:

— Էկէր ճիւզվի պիր հարաքէթ իտէրսէն, քէնտինի էօլ-
 միւշ պիլմէլիսին, տէտի:

Չօգ տէֆալէր մահալա պիր դաչ ֆըրանգ իչին հայաթընը թէհլիքէյէ իլդա իթմիշ օլան պու հայտուտ, զէնկինլէնմիշ օլտուղունտան ալչադ վէ գօրգադ օլմուշ իտի, քէմալի խէվֆինտէն թիր թիր թիթրէյօր իտի: Մարքի Տըլաս սէօզիւնէ տէվամ իլէ:

— Պէն զէնկին իտիմ, տէտիքտէն սօնրա, մուղթարըպ վէ մէլուլ հալտէ պուլունան Լէօնայը պիր սուրէթը մուհագդարանէտէ կէօսթէրէրէք:

— Պու գատընը սէվիյօր իտիմ, պու տա՝ ալչադ հայտուտ, սէնի սէվիյօր իտի, օնընլա միւթթէֆիդէն սէրվէթիմի չալտըն, պէնտէ մէզպուրէ թարաֆընտան սէվիլմէք աղղուսը իլէ հայտուտըղա գարար վէրտիմ, սէն խըրսըղ վէ ալչադ պիր դաթիլ օլտուղուն հալտէ, էհլի իթիպար վէ սուհիպ նամուս գըյաֆէթինէ կիրէրէք, գօնթ ֆիսէպ օլտուն, պէնտէ թամամը իլէ աքսինի իճրա իթտիմ, եանի չալտըղըն ալթունլարըմ իլէ զասպ իթտիյին սէվտիյիմ գատընը, զայպ իթտիյիմ վասէթա իլէ իսթիրտատ իթմէք իսթէրիմ, եանի թահաը իտարէնտէ պուլունան հայտուտ չէթէսինի թօըլայարագ պաշլարընա կէչաթիմ. ճէսուը, պահատըը, վէ ալիճէնասպ օլտուղում հասէպի իլէ, պէնի քէնտիլէրինէ ըէյիս ինթիխասպ իթտիլէր, պէն՝ պու կիւնքի կիւն սէնին գօնթ ֆիսէպ տէլ Բուլչինէլլա օլտուղուն կիպի, գարթան Կօնթրանըմ, ալթըդ մարքի Տըլաս տէյիլիմ, տէտի:

Գօնթ՝ խէվֆ ու տէհչէթինտէն նաչի ճէվաս վէրէմէզ պիր հալէ կէլմիշ իտի. Կօնթրան իսէ սէօղիւնտէ տէվամ իլէ:

— Պէն չիմտի ֆաղիլիմ, հայտուտ օլտում, սէրվէթիմ սայէսինտէ թէէհիւլ իթտիյին գատըն, էվվէլճէ պսնա այըտ իտի. իմտի կէրէք մէզպուրէյի վէ կէրէք ալթունլարըմը էլտէ իթմէք սէվտասընա տիւշտիւմ, տէտիքլէրիմի անլայօլսըն, տէտի:

Պու սըրատա հիտտէթինտէն տիչլէրինի կըճըրտաթմագտա օլան Կօնթրան, Լէօնայէ խիթապէն:

— Աճէպա հագսըղմըյըմ մատամ, լութֆէն պէյան

պուլուրունը, տէյու սիւալ իթմէսի իլէ, Լէօնա ճէվապ վէրմէյէրէք, ֆագաթ մարքիյէ տօղրու .

— Նիչին տայիմա պէօյէ օլմամըչ իտին, մանասընը իյմա իտէր պիր նազար ֆըրլաթտը . Կօնթրան թէքրար սէօզիւնտէ տէվամ վէ ֆիսէպէ խիթապէն .

— Մամաֆիհ պէն սէնտէն զիյատէ ուսուլը նէզաքէթէ րայէթ իտէճէյիմ, չիւնքի սէնին կիպի ալչադ տէյիլիմ . էվվէթ, չու սըրատա սէնի էօլտիւրմէք վէ եախօտ պէտէլը նէճաթ ալմադ իդթիտարընը հայըզ պուլունմագտայըմ, զիրա հայաթըն չու թապանճանըն ազգընտա տըր, ֆագաթ իչթէ քէնտինի միւտաֆաա իթմէք իչին միւսաատէ իտէրիմ, հայտէ արգատաչլտըն պիրինտէ իքի թապանճա իլէ գըլըճ վար, պունլարըն պիրինի ինթիսապ իյէ տէ վուրուչալըմ, վէ Լէօնատա զայէպէ իտէնին միւքեաֆաթը օլտուն, տէտի .

Գօնթըն տիչլէրի քէմալի խէվֆ ու տէհչէթ ինտէն նաչի եէքտիկէրինէ չաբըլօր իտի . Կօնթրան իսէ սէօզիւնի թէքրար իտէրէք .

— Հայտէ իչիմիզի պիթիրէլիմ, տէյիպ գօնթը գօլունտան եագալատը, վէ քէմալի չիտտէթ իլէ արապատան աչաղը աթարագ .

— Սիլհալարտան պիրինի պէյէն, տէյու հայգըրտը .

Հայտուտ . - Մէրհամէթ, տէյու մըրըլտայընճա, Կօնթրան՝ Լէօնայա տէօնէրէք .

— Ֆիլ հագըգա մատամ, սիզ բէք պէտպահտսընը, սէվտիյինիզ պիր ալչադ՝ գօրգադ իմիչ, տօղրուսը պու հալ թէէսիւֆէ շայան տըր, տէտի .

Լէօնա, պէօլրինտէն եարէլէնմիչ բէլէնկ կիպի մըրըլտայօր իտի . մէզպուրէ հէման արապատան տըչարը աթըլտը, կէօզլէրի զազապ աթէլլէրի բիւսկիւրէրէք, վէ ազգընտան քէօբիւրէլը սաչարագ գօճասընա պիթթէգարրուպ վէ մէրգուլմա խիթապէն .

— Սէֆիլ հէրիֆ, պու ատէմի էօլտիւր, չաբըզ էօլտիւր, տէյու պաղըրտը .

Պատէհու ընկի աթմըշ, վէ խէվֆ ու տէհչէթինտէն հէյքէլ կիպի սիւքիւթ իթմէքտէ օլան ֆիսէպէ, հայտուտ-լարաան պիրինին գըլըճընը ուզատը վէրտի, ֆիսէպ՝ չարնա-չար գըլըճը ալտը, ֆագաթ էլինտէ թութամայարագ տիւ-չիւրտիւ :

Օ վագըթ Լէօնա, հայտուտուղու ունութմուշ օլան դօ-ճաւընըն եիւզիւնէ գըլըճըն արգասըյըլա վըւարագ :

— Աչա՛գ, ալչա՛գ, սէֆիլ հէրիֆ, մէնֆուր հայտուտ, տէյի հայգըրտը :

Գօնթ ֆիսէպ, Լէօնանըն սլու թահքիրինտէն պիր տէ-րէճէյէ գատար միւթէէսիր օլարագ, ղէվճէսինին էլինտէն գըլըճը գարտը, վէ քէմալի հիտտէթլէ պաղըրարագ Կօնթ-րանըն իւզէրինէ աթըլը վէրտի :

Իքի խասմին գըլըճլարը եէքտիկէրէ չարբըշտըլար, ֆա-գաթ պիր իքի հարարէթտէ հայտուտըն էլինտէքի գըլըճ պիր թարաֆա ֆըրըլատը :

Կօնթրան տէրհալ գըլըճընը էսկի հայտուտըն կէօյսիւնէ տայայարագ :

— Հայաթըն էլիմտէ տիր, տէմէսի իւզէրինէ, Լէօնա Կօնթրանա :

— Վուր, էօլտիւր, տէյու պաղըրտը իսէ տէ, մարքի՝ Լէօնայա ճէվապ վէրմէյուպ, թահքիրամիզ պիր թավը իլէ ֆիսէպէ :

— Հայտէ, չու տագըղատա պէնիմ իչին՝ ճանընը ալ-մագտան գօլայ պիր շէյ եօգ իսէ տէ, ֆագաթ սէնաէն ղի-յատէ ալիճէնապ օլաճաղըմ, սէն պէնիմ սէրվէթիմ իլէ սէվ-տիյիմի չալտըն, սաատէթը հալիմի մահալ իթտին : չու անտէ հէր իքիսինի տէ էլինտէն ալապիլիրիմ : Լաքին իքիսինտէն պի-րինի ինթիսապ իթմէն իչին սէնի սէրպէսթ սըրագաճաղըմ, տէտի :

Լէօնա հիտտէթինտէն թիթրէյէրէք Կօնթրանէ ղազէ-պանէ, վէ ֆիսէպէ տախի թահքիրամիզ նիկեահալար ֆըրըլա-տըյօր իտի :

Կօնթրան վագարը պիր սուրէթտէ սէօղիւնէ տէվամ
իլէ, Գիսէպէ .

— Լէօնայը, եախօտ ալթունլարը, իքիսինտէն պիրինի
ինթ իխապ էթ, եա պիրինճիյի պանա պըրագ, եախօտ նա-
բօլիտէքի պանքէրին իւղէրինէ տէօրթ եիւզ պին ֆըրանգըզ
պիր բօլիչա իմգա իտէրէք զէվճէնի ալ կէօթիւր, տէսի :

Գիսէպ . — Ասլա, տէյու մըրըլտանսը :

— Օ հալտէ զէնկին օլմայը թէրճիհ իտիյօրսուն, էօյլէ՞
մի :

— Էվլէթ :

— Լէօնայը թէրք իտիյօրսուն :

Գիսէպ, պաշըյըւա էվլէթ իշարէթի իթաիյինտէ, Կօնթ-
րան Լէօնայէ աթֆը քէլամ իտէրէք .

— Կէօրիւյօրսունըզ ա՛, մատամ, զէվճինիզ գօնթ Գի-
սէպ, տէօրթ եիւզ պին ֆըրանգը սիզտէն զիյատէ սէվէյօր,
պէն իսէ սիղին իչին թէքմիլ սէրվէթիմի ֆէտա իթմիշ ի-
տիմ, տէտիքտէն սօնրա, թահքիրամիզ պիր թավը իլէ էլի-
նի Գիսէպէ ուղատարագ .

— Հայտէ, իշինէ կիթ ալչագ, տէսի :

Գօնթ, ֆայթօնընա աօղրու պիր ատըմ ալմագ իւզրէ
իքէն, Լէօնա՝ պիրատէն պիրէ հայաուտըն իւղէրինէ՝ աթըլըպ
պէլինտէն թապանճասընը դարմասըյըւա, զէվճինէ չէվիլիւ-
րէք աթէշ իթմէսի պիր օլտու :

Գօնթ Գիսէպ, պու տարպէյի նակէհանիտէն եըլտըրմ-
տան վուրուլմուշճասընա տէրհալ եէրէ տէվրիլէրէք բուհու-
նը թէսլիմ իթսի :

Լէօնա, էլինտէքի թապանճայը ֆըրլաթար, վէ Կօնթ-
րանա տէօնիւպ .

— Ինթիգամըմը ալտըմ, չիմտի նէ՞ իսթէրսէնիզ եաըը-
նըզ, տէյինճէ, մարքի նէզաքէթ իլէ .

— Մատամ, սիղի եաղ մէվսիմինի կէչիւմէք իւզրէ ա-
ղիւմէթ իթմէքտէ օլտուղունուզ Բուլչինէլլայէ կէօթիւրէճէ-
յիմ . իմտի լութֆէն արապանըզա պինինիզ, տէսի :

Լէօնա , Կօնթրանըն սուրէթը զահիրէտէ նաղիքեանէ , ֆաղաթ պաթընէն ամիրանէ օլան պու սէօղիւնէ իթաաթ իտէրէք ֆայթօնա պինտի . էրքէքլէրտէ օլան զաաֆը դալպտէն սօն տէրէճէ իբրահ իաէն պու դատըն , տայիմա պիր ատէմին թահաը էմր ու հիւքմիւնտէ պուլունմագ իսթէյօր իտի . էվվէլլէրի Կօնթրան՝ հուզուրընտա տիզ շէօքտիւյի , քէնտիսինի պիր մուհապէթը մէճնունանէ իլէ սէվաիյի , վէ աման ճիւզվի պիր շէյտէն կիւճէնիր տէյի թիթրէտիյի հալտէ , պիր միւմքին մուհապէթինէ նայիլ օլամայըպ , պիւաքիս իբրահնա սիրէր օլմուշ իտի . ֆաղաթ պիզզաթ օ քիմնէ պիրտէն պիրէ թէպտիլի հալ ու մէվգը իտէրէք հայտուտ օլմուշ , վէ քէնտիսինէ հազարէթլէ մուամէլէյէ պաշլամըշ օլտուլունտան , նաղարը իթիպարընտա ֆէվգէլատէ պիր ազամէթ հասըլ իթմիշ իտի :

Կօնթրան՝ ամիրանէ էմր իթմէքտէ , վէ Լէօնա՝ քէմալի մէմնունիյէթլէ իթաաթ իթմէքտէն մահպուղ օլմագտա իտի . էլհասըլ մէզպուրէ՝ սէվաիյիսին ազատ գապուլ իթմէզ պիր էսիրի օլմուշ իտի :

Լէօնա արապայա պինտիքտէն սօնրա , Կօնթրան ուշագլարտան պիրիսինին աթընը ալարագ , վէ էլինտէ պիր թապանճա օլտուղու հալտէ արապայա թէգարրուպ իտէրէք , եիւքսէք սէտա իլէ արապաճըլարա .

— Հայտէ իլէրի , տէյու էմր իթտի :

Հայտուտ ճիյագոմի տախի մարքիյէ իմթիսալ իլէ , պիր աթա պինէրէք արապանըն էօթէքի ճիհէթլինէ կէշմիշ իտի . արապաճըլար՝ հայտուտլարա մուգավէմէթ միւմքիւն օլամալաճաղընա գանաաթ կէթիւրէրէք , հէման եէրլէրինէ չըգըպ քէմալի սիւրաթլէ արապայը սիւրմէյէ պաշլապըլար . ուշագլար իսէ սէրիան սապըգ ըէյիսլէրինին ճէսէտինի պիր խէնտէյէ աթարագ , տիկէր հայտուտլարըն էլինտէ էսիր մէգամընտա գալտըլար :

Պիր գաշ տագըղա քէմալի սիւքիւնէթլէ կէշտիքտէն սօնրա , մարքի Լէօնայէ .

— Մատամ, սիւղ հաղորդածէն պահտըեար իմիշսինիզ, Լէօնա թիթրէյերէք մարքիյէ պագտը, մումաիլէյհ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Էկէր դօնթ Քիսէպ ճէսուր պիր ատէմ օլուպտա պէ-նիմլէ պէհատըրանէ վուրուշմուշ օլտա իտի, իհթիմսլքի պէ-նի էօլտիւրիւր իտի, վէ օ հալտէ . . .

Կօնթրան պու սըրատա Լէօնանըն իւղէրինէ պագըպ կիւլ-մէյէ պաշլայարագ .

— Օ հալտէ ճիյադօմի տաիի տօղրուտան տօղրույա թապանճասը իլէ պէյնինիզի բաթլատըր իտի, տէմէսի իւղէ-րինէ, Լէօնա թիթրէյերէք եալաշ պիր սէտա իլէ .

— Ա՛հ, նէ ատէմսինիզ, տէյու մըրըլտանտը .

Լէօնանըն պու սէօղլէրինտէ պիր էսէրը հայրէթ մէվճուտ իտի .

Կօնթրան . - Համտ օլտուն, հէլէ քի էօյլէ պիր շէյ վու-դու պուլմատը . ղիրա օ հալտէ՝ ալշադ պիր դօրգաղը պէն-տէն միւրաճճահ ատտ իտէն էհլիյէթսիզ պիր դատըն սէվմիշ օլտուղում իչին, սիզտէն ղիյատէ աճընմայա շայան օլաճագ իտիմ .

Պու սէօղիւն իւղէրինէ Լէօնանըն կէօղլէրինտէ պիր հիտ-տէթ երլտըրըմը բարլայարագ .

— Ա՛հ, հիշ միւսամէհա իթմէյօրսունըզ, պէնի պէօյլէ-ճէ թահքիր իթմէքտէն իսէ, պարի էօլտիւրիւնիւզ, տէտի .

— Ա՛, օ հալտէ սիւղ ֆայիտէվի չըգարսընըզ, ղիրա էկէր պէն սիզի էօլտիւրէճէք օլուրսամ, չօդ պահտըեար սայըլըր-սընըզ .

Լէօնա . - (Րէնկի աթարագ .) Նիչլին .

Ոնըն իչին քի ղահմէթ վէ մէշագգաթ չէքմէյէ վադ-թինին օլմազ .

Կօնթրան պիր սանիյէ դատար սիւքիւթտէն սօնրա, իւա-վէյի մէգալ իտէրէք .

— Տօղրուսը հայտուտըզ իլէ իմար էօմը իթմէնին ի-չինտէ, պիր թագըմ էյլէնճէլէր օլտուղունը ապա մէմսու

իթմէզ իտիմ. մէսէլա՝ միւտարէպէ ըզթրապլէրի, թէհլիքէ-
լէր, արգատաշլարըն իթաաթ վէ թէսլիմիյէթլէրի. օ՛ օ՛ դօն-
թէս հազրէթլէրի, պուշլարըն ճիւմլէսիտէ բէք տէյէրլի շէյ-
լէր տիր, տէտի:

Լէօնա հայրէթլէ Կօնթրանա պագմագտա, վէ մումաի-
լէյհին պիրինճի տէֆա օլարագ պիր լէթաֆէթը մէրտանէյի
հայիզ պուլունտուղունը կէօրմէքտէ իտի. Կօնթրան՝ եաւլաշ
եաւլաշ, գալլինտէ ֆիսէպին մէգամընը իշղալ իտիյօր իտի.
մէզպուրէ թամ պիր սէնէ գատար պէրապէրճէ վագըթ կէ-
չիրմիշ օլտուղու պու ատէմի, նասըլ օլուպ տա անլայամամըշ
օլտուղունը տիւշիւնիւպ տուրույօր իտի:

Կօնթրան պիր սանիյէ գատար հիւքմ իտէն սիւքիւթի
խաֆիֆ պիր իսթիհզա իլէ գաթ իտէրէք, շէօյլէճէ իֆատէյի
մէրամ իթտի:

— Պէնի այագ ալթընա ալտընըզ, պանա խըյանէթ իթ-
տինիզ, պէնիմլէ էյլէնտինիզ, վէ նէ գատար զահմէթլէրէ
կիրիֆթար իյլէտինիզ... շիմտի քէնտիսինի սօգան եըլանա
քին ու ատաւլէթ պաղլայան արսլան կիպի սիզտէն նէֆրէթ
իթտիյիմ հասէպի իլէ, ախըը ինթիգամէ եէմին իթտիմ. է-
կէր պէնի սէվէճէք օլուրսանըզ, պու մուհապէթինիզ պէնիմ
ինթիգամըմ օլաճագ տըր: Շայէտ պանա ատաւլէթ իտէրսէ-
նիզ, պէնի էզմէյէ զայրի միւզթէտիր օլմանըզ, վէ հէր տա-
գըգա պանա իթաաթ իթմէյէ մէճպուր օլտուղունըզ, պէնի
միւսթաղրագը մէսրուրիյէթ իտէճէք տիր:

Լէօնա, քէնտիսի իչին միւճագաթըն վագթը կէլմիշ օլ-
տուղունա շիւպհէսի գալմատը, մամաֆիհ պու աճիպ գա-
տըն քէնտիսինի իտարէյէ միւզթէտիր օլարագ, միւթատը
օլան շէյթանանէ թէպէսսիւմլէրինէ պաշլամագլա, Կօնթրա-
նա:

— Բէճա իտէրիմ, լութֆէն շու ինթիգամ բըլանընըզը
պէյան պույուրուն, հիշ շիւպհէ եօգ քի բէք զէվգըմէ կի-
տէճէք տիր, տէյինճէ, մարքի՝ սէրթ պիր սէտա իլէ:

— Սնը պիլմէյէճէքսինիզ, վէ պու մէճհուլիյէթ իսէ սիւ-

զի իշին այրեճա պիր հզլյէթ վէ պիր ճէզա օլաճագ տըր , տէտի :

— Ֆիլ հագըգա միւսիւ մարքի , պէնի գօրգուտույօրսունըզ . աճապա պէնի աճլըգտան էօլտիւրմէք նիյէթինտէ՞միսինիզ :

— Ա' , խայր , ինսան աճլըգտան սէքիզ կիւն զարֆընտա էօլիւր կիտէր , միւճազաթընըզ պու գատար գըսա օլուրսա , ատէթա պիր էյլէնճէ օլմուշ օլուր . խա'յր , խա'յր , սիզի իշին տահա էյի վէ տահա մինասիպ պիր ճէզա հալըր տըր :

Լէօնա՝ քէնտի քէնտինէ .

— Ֆիքրինտէն չէվիրմէք միւմքին օլամայաճագ , տէտի , վէ տուտագլարը թէպէսսիւմ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ տիշէրինի հիտտէթինտէն կըճըրտաթարագ , եինէ քէնտի քէնտինէ քինլի պիր սուրէթտէ .

— Նէմէ՞լաղըմ , անը սէվմէյօրում եա' , տէյու մըրըլտանտը :

Արապա սիւրաթլա իլէրլէյիպ տէրէյէ ինմէք իւզըէ սարք եօղուչարտան չըգմագտա , պօղազլար վէ օրմանլար կէօրինմէքտէ իտի . նիհայէթ պիր թէրէյէ վասըլ օլտուգլարընտա , կօնթրան բէֆիգէսինէ .

— Պագընըզ սէվկիլի մատամ , իշթէ իգամէթկեահընըզ պուրասը տըր , տէյէրէք , էլի իլէ եիւքսէք վէ սարք գայայը կէօսթէրտի :

Մէզքիւր գայանըն իւզէրինտէ պաղը խաթարաթը միւտհիշէյի շամիլ պուլունան պիր պինա քեային օլուպ , Բուլշինէլլա քէօքի իշթէ պուրասը իտի :

Պու պինանըն հէր իքի թարաֆընտա չուրատա պուրատա կէօրինէն պաղը զիյալէր , պիր ֆէնէր գուլէսի շէքլինի անտըրըյօր իտի . շարգ ճիհէթինտէ մահիթապը ալէմթապ զիյաբաշ օլարագ , կէնիշ վէ մավի պիր ուֆուգ իւզէրինտէ արղը տիտարը բիւր էնվար իտիյօր իտի . հիշ պիր հայտուտ եաթաղը , եաթօտ վահշի գուչլարտան պիր գարթալ վէ պիր շահին եուվասը , պու գատար մինասիպէթլի մահալտէ օլա-

մազ իտի . պինանըն ասըլ թէմէլի օլան գայա , իւչ թարափ-տան ուչուրումլար իլէ մուհաթ օլուպ , շըմալ ճիհէթինտէն տախի սըգ պիր օրմանա մէրպութ պուլունմադտա իտի . ալապա իլէ կիտիլիր օլան եօլ՝ ղայէթ տար վէ տէհչէթամիլ ուչուրումլար իլէ միւղէյեհէն պուլունմադտա իտի :

Լէօնա , քէնտիսինճէ մալիւմ օլմայան պիր ըղթըրապը թաղաթփէրսայէ կիրիֆթար օլարադ , իղամէթ իտէճէյի տէհչէթիւ պինայը թէմաշա իտիյօր իտի . գօնթ Քիսէպին , հայտուտլուղը թէրք իլէ նամուսլուճա իղամէթ իտէճէյի մահալին՝ պուրասը օլուպ օլմատըղընը միւլահադա իտիյօր իտի . պէօյիւք գըսմը եանմըշ , տիվարլարը սիյահլանմըշ , թավանսըզ գուլէլէրի ատէթա պիր խարապէղար հալինի քէսպ իթմիշ օլան մէղքիւր պինանըն տէրունիտէ , աթէշին թէհսիրինտէն գուրթուլմուշ եայընըզ պիր տայիրէճիք սլուլունույօր իտի :

Պու խարապէղար , ղաթէն Լէօնանըն դալպինի իսթիլա իթմիշ օլան տէհչէթ ու վահչէթի տըթըրմադտա , վէ թէս-ճիւպինի մուճիպ օլմադտա իտի . Կօնթըան՝ մէղպուրէնին պուլսէվիթ ու թէաճիւպինի կէօրէրէք :

— Էկէր գօնթ իւչ կիւն տահա պէրհայաթ օլարադ պուրայա կէլմիշ , վէ քէմալի իհթիմամ էլէ թամիր վէ թոն-ղիւմ իթտիրմիշ օլտուղու սէյֆիյէսինին պու հալի հավլիշ-թիմալինի կէօրմիւշ օլսա իտի , ահ ու ֆէրեատ իյէյէճէք , վէ ըիւյա կէօրիւյօր զանն իտէճէք իտի . սիղին էօյլէ շէն վէ մամուր մահալլէրտէն սըգըլաճաղընըլը բէք ալա պիլտիլիւմ հասէպի իլէ , սիղ մէշրէպտէ օլան պիր գատընըն ղէֆրինէ կիտէճէք պիր հալէ վաղ իթմէք իչլին աթէշէ վէրպիւմ , եադտըմ խարապ իթտիւմ . պունը պէօյլէ եաբաղըմ իչին պանա խասսէթէն թէշէքքիւր իտէճէքսինիլ ֆիքրինտէ պուլունույօրում : Պուրատա սիլէ թախսիա իտիլէն տայիրէնիղտէն պաշդա , իղամէթ էլ վէրիշլի պիր մահալ եօդ տըր , տէտի :

Թամ պու սըրատա արապա Բուլլինէլա քէօշկիւնին գաբուսը էօնիւնէ վասըլ օլուպ թէվադուֆ իթտի :

6

Պու քեօշք կէնիշ պիր հաւլի տէրունինտէ , քեօշէլէրին-
տէ էսկի ուսուլը միյմարի թարղըլըլա ինչա իտիլմիշ տէօրթ
քեօշէ գուլէլէր իլէ միւղէյէն , վէ եէքտիկէրինէ պիթիլիք
տէօրթ տայիրէտէն իպարէթ իտի : Պալատէ խփատէ օլուն-
տուղու կիպի , մէղքիւր տէօրթ գուլէլէրտէն իւշիւ՝ գուպպէ
վէ թաւանսըղ օլարադ պիր հաւլի խարապիտէ օլուպ , պիր
թագըմ հաշարաթըն տէլիք տէշիք իթտիլէրի տիվարլարըն
արասընտան , մահիթապըն զիյալէրի պինանըն տէրունինէ
կիրմէքլէ , մէղքիւր խարապէղարը պիր սուրէթը միւտհիշէտէ
թէնվիր իտիյօր իտի :

Պու ճէսիմ տայիրէլէրին խարիճի վէ տախիլի թէղեի-
նաթընը եագըպ տա քիւլ իտէն , վէ ատէթա պայգուշ եու-
վասընա տէօնաիւրէն տէհշէթլիւ աթէշ , տէնիզ թարաֆընա
նաղըր պուլունան ուփագ պիր տայիրէյէ սիրայէթ իթմէմիշ
իտի , եանկըն՝ քեօշկին հաւլիսինի ատէթա պիր վիրանէլիք
հալինէ գօյմուշ , վէ օրթալըդ թաշ վէ մօշօղ երղընթըլարը
իլէ մալամալ օլտուղունտան , արապանըն հաւլիյէ տուխուլի
միւմքին օլամասը :

Լէօնթրան արապանըն դաքուսընը աշարագ , պիր սուրէ-
թը նաղիքրանէտէ Լէօնայէ :

— Մատամ , լութֆէն էլինիզի վէրին տէ , զաթը նէզա-
քէթսիմաթլէրինի քեօշկիւն սալօնունա կէօթիւրէյիմ , տէտի :

Լէօնանըն դալպի պիր տէմիրտէն մէնկէնէ տէրունինտէ
սըղըլմըշ կիպի մուղթարըպ օլույօր իտի . պու տէհշէթլիւ
խարապէղար , քէնտիսինէ էպէտի պիր իղամէթկիւհա՜ օլա-
ճաղը ֆիքրինտէ պուլունույօր իտի . մամաֆիհ թապիաթըն-
տա պուլունան զապթը զայրի գապիլ քիպը ու զուրուր :

մարքիտէն ափով ու մէրհամէթ թալէպ իթմէսինէ մանի օլուն-
յօր իտի . մէղպուրէ օ էսնատէ Կօնթրանըն գօլունա իթիքեա
իթմէքտէն իսէ , էօլմէյի միւրաճճահ ատտ իտիյօր իտի . էզ-
ճիւմէ պաղըրնա թաշ պասարադ , մարքիյէ .

— Պույուրըն , եօլը կէօսթէրինիզտէ սիզի թէագըպ ի-
տէյիմ , տէտի :

Կօնթրան , արապաճըլարաւան պիրիսինին էլինտէն ֆէնէ-
րի ալարադ , Լէօնայը թաշ վէ տիվար երգընթըլարը արասըն-
տան կէչիրաի . մարքի՝ տէհշէթամիզ պիր սիւքիւթ հիւքմֆէր-
մա օլան հավլիյի կէչէրէք , պիր տէրէճէյէ դատար իգամէ-
թէ էլվէրիչի կէօրիւնէն տայիրէնին տըշ դաբուսը էօնիւնտէ
տուրու վէրտի :

Գաբույա պիր գաշ տէֆա վուրմասը իլէ , գաբու ըիզէ-
լէրի իւզէրինտէ տէհշէթլի պիր կիւրքլթի իլէ տէօնէրէք ա-
չըլտը . Կօնթրան , խաֆիֆ վէ դըրմըզմաը պիր զիյա իլէ նիմ
սուրէթտէ թէնվիր իտիլմիշ օլան պիր սօֆայը , Լէօնանըն
նազարը հայրէթինէ արզ իթտի . պուրատա ուզագտան պիր
թագըմ սարխօշլարըն , նազրէյի մէսրուրանէլէրի սէտայի
տէհշէթնիւմասը իշիտիլիյօր իտի :

Կօնթրան , իսթիհզաքեարի պիր թարզտա , Լէօնայա .

— Մատամ , կէլին տէ սիզի տօսթլարա թագաիմ իտէ-
յիմ , տէտի :

Հէր նէվի ֆըսդ ու ֆուճուր վէ սույի ախլէագ օլան
քիմնէլէրտէ մէվճուտ օլտուղու կիպի , Լէօնա տախի ճէսա-
րէթ վէ ճիւրաթա մալիքէ իտի իսէ տէ , պու էսնատէ թէք-
միլ վիճուտի իլէ թիթրէյօր իտի . Մէղպուրէ՝ Կօնթրանտան
րէք զիյատէ գօրգույօր իտի . Մարքի՝ Լէօնանըն գօլունտան
թուլթարագ , իշիտիլէն սարխօշ նազրէլէրինին մահալի զու-
հուրի օլան զայէթ կէնիշ պիր սալօնըն դաբուսընա դատար
կէթիրտի . պու էսնատէ Լէօնա սօն տէրէճէ աճիպ վէ տէհ-
շէթէֆզա պիր մէնզարէտէ հազըր պուլունտու :

Շէօյլէքի , կիրտիլէրի պու սալօն , էսկի զէմանըն հալի
վահշէթիշթիմալինի քեամիլէն հըֆզ իթմիշ , վէ տիվարլարը

էսկի օյտու զու գատար միւտհիշ պիր գըրմըզ պոյա իւէ պո-
յալանմըշ իտի . սալօնըն քէօշէլերինտէ տէմիր շամօանլարտա
եանան չըրա մէշէլէլի , գօրգուճ ղիյալէր իւէ իրկալանի
գումաշլարլա տէօշէնմիշ պուլունսն պու հալլինազ եղայի-
րէնին տէհէթինի , գաթ պէ գաթ արթըրըյօր իտի . օրթա
եէրտէ պիր թագըմ պօշ շիշէլէր վէ մաշրաբալէր իւէ մալա-
մալ պիր սօֆրանըն էթրաֆընտա , քիմի օթուրմուշ վէ քի-
միսի եըղըլա գալմիշ Գալապէր տաղլարը էհալիսի գըյաֆէ-
թինտէ պուլունան սէքիզ քիշի , գահգահալէր իւէ կիւլմէք-
տէ , վէ էտէպէ մուղայըր աշըգ սաշըգ սարխօշ շարգըլարը օ-
գումագտա իտիլէր :

Եշնասը մէզքիւրէ Լէօնա իւէ Կօնթրանը կէօրիւր կէօր-
մէզ սուստսլար , վէ գօրգու իւէ գարըշըգ պիր թաաղիմ ի-
ւէ տէրհալ այաղա գալգարագ .

— Դարթան , տէյու հայգըրտըլար :

Կօնթրան . - (Հիտտէթ իւէ .) Սուսըն , պօշ պօղազ հայ-
լաղլար , պուրատա իյշ ու իշրէթ իւէ վագըթ կէշիւրէճէյինի-
ղէ , պու կիճէ մուհիմմ վէ միւշկիւլ օլան իշիմիղի տիւշիւ-
նիւն , հայտէ վագըթ կէշիյօր , տէտի :

Հայտուտլար միւթի պիր թապը քէսպ իթտիլէր , Կօնթ-
րան տա ամիրանէ պիր սէտա իւէ .

— Հայտէ չըղըն , տէր տէմէզ , հայտուտլար քէմալի ի-
թաաթ վէ հիւրմէթ իւէ պաշլարընը էյէրէք տըշարը չըգտըզ-
լարընտա , Կօնթրան Լէօնայէ տէօնէրէք .

— Կաղէնինիմ , հալիմիղի նա՞սըլ պուլույօրսունըլ , տէ-
յու սօրտու :

Պու հալլէրտէն եիւղիւնիւն ըէնկի աթմըշ օլան կէնճ դա-
տըն , կիւլմէյէ չալըշարագ .

— Բէք կիւղէլ . . տէյու ճէվապ վէրտի :

— Տահա պիր շէյ կէօրմէտինիզ պուրայա ալըշտըղը-
նըլ ղէման սիղի սէֆէրէ տէ կէօթիւրէճէյիմ քի , բէք չօգ-
շէյլէր կէօրէճէքսինիզ . շիմաի միւսաատէ պուլուրուն տա
ղաթը նազիքիւնէլըրնի տայիրէյի մալսուսէլէլիւնէ կէօթիւ-
րէյիմ , տէտի :

Կօնթրան, տիվարտա աւրըլ օլան գըրմըզը բէրտէյի գալ-տըրարագ, բարմաղըլըլա կիզլի պիր եայէ պաստը. տէրհալ պիր գաբը աչըլըպ բարլագ պիր զիյա վէ պիր ըայիհայի լա-թիֆէ, միւթէհայըր գալմըլ օլան Լէօնայէ վասըլ օլտու.

Կօնթրան, նագիքեանէ պիր թավը իլէ կէնճ գատընա.

— Պուլուրուն մատամ, կելին, տէտի.

Պիրինճի օտատան չօգ քիւչիւք վէ հէր ճիհէթլէ անա մուխայիֆ պիր օտայա կիրտիլէր. պու օտանըն տիվարլարը-նա ինճու ընկկինտէ իրէքլի գումաշլար ասըլմըլ օլտուղու կիպի, սուրէթը միւնթաղամատէ տէօշէնմիլ իտի, քէօշէլ-րինէ գըլմէթլի բօրսըլէն սագսըլար իլէ կիւզէլ գօգուլու չի-չէքլէր վաղ օլունմուշ պուլունան մէզքիւր օտա, պէյաղ մէրմէր գարբուղու պիր չիֆթ լամպա իլէ թէնվիր իտիլմիշ, քիւչիւք վէ կիւզէլ պիր եաթագ օտասը իտի. գարըլ պէ գարըլ վաղ իտիլմիշ ըսթլարտա էսկի մատէն թապագլուր, տէսթիլէր, վէ թայիֆէյի նիսա պէյնինտէ մօտա վէ մագ-պուլ օլան նէվ պէ նէվ էշեալէր սըրա իլէ տիզիլմիշ օլտուգ-տան մպտէ, պիր ճիհէթտէ տախի մէվղու պուլունան զայթ միւսէննա սուրէթտէ ապանօստան մամուլ պիր քիւթիւպսա-նէ տէրունինտէ, միւթէատտիտ բօմանլար վէ չիլի քիթապ-լարը, միւզէյեէն ճիլտէր իլէ տօլու իտի.

Օտանըն օրթասընտաքի պալկամի մէրմէրլի միւսէննա մասանըն իւզէրինտէ ալպիւմլէր, եալտըզլը եաղը թագըմը, պօյա գութուլարը վէ ֆըրչալար մէվղու օլուպ, տուվարլար-տա իսէ մէշուր ըէսսամլէրին գալէմը մէհարէթլէրինտէն չըգմա կիւզէլ ըէսիմլէր ասըլմըլ իտի.

Լէօնա պու կիրանպէհա էշեալէրի կէօրինճէ, քէնտի-սինի պիր սէտայի թէաճիւպ չըգարմագտան մէն իտէմէտի. Կօնթրան՝ կէնճ գատընըն թէաճիւպի իւզէրինէ.

— Մատամ, մահբէսինիզին կիւզէլլիյինէ տէյէճէյինիլ Եօգ զանն իտէրիմ, պուրատա սըգըլմազսընըզ, հէմտէ Բա-րիզի պիր աղ տէրխաթըր իտէրսինիլ, տէմէսի իւզէրինէ, Լէօ-նա թահքիրամիլ պիր սէտա իլէ.

— Տէմէք քի պէն մահբուսըմ, տէտի :

— Էլպէթ , օնա նէ շիւպհէ :

— Զօդ դէման գալաճա՞գմըյըմ :

— (Պարիտանէ պիր թավը իլէ .) Տայիմա :

Լէօնա թիթրէյէրէք պաշընը էյտի . մահբիւմ օլմուշ իտի , պու ըայիհայի լաթիֆէյի հալի շիշէքլէր , վէ կիրանպէհա էշեալէր , քէնտիսի իշին նէ գատար տէհշէթլի միւճաղաթ սագլամագտա իտի :

Պու էսնատէ Կօնթրան եիւքսէք սէտա իլէ .

— Ճիյագօմի , գօնթէս ճէնապլէրինին թաամը , տէյու պաղըրը :

Մարքինին էմրի իւզրէ տէրհալ ճիյագօմի կէօրինէրէք , իւզէրինտէ ղայէթ լէղիղ թաամլար , վէ պիր շիշէ ալա Գըպըրըս շարապը պուլունսն պիր սուֆրա կէթիրտի , պատէհու Կօնթրան վէ արգասը սըրա ճիյագօմի օտատան տըշարը չըգտըլար :

Լէօնա՝ պիր սանտալեանըն իւզէրինտէ եըգըլա գալտը , պու արալըգ գարունըն քիլիսի իքի տէֆա տէօնտիւրիւտիւկինտէն , ղուհուր օլան սէտայի տէհշէթֆէզասընը իշիթտի . հաղըգէթէն հապս օլունմուշ իտի

Հէրարէթլի թապիաթէ վէ զէքեալէթը ֆէվգէլատէյէ մալիքէ պուլունան կէնճ գատըն , պիր գաշ սաաթ զարֆընտա իւզէրինէ հիւճիւմ իտէն ֆէլաքէթին , պարը կիրանը թագաթսուզը թահտընտա էղիլիյօր իտի . մէղպուրէ պաշընը էլլէրինէ տայամըշ , վէ կէօզլէրինի նիւմ սուրէթտէ գաբամըշ օլտուղու հալտէ , օ տէրէճէ պահըր թէֆէքքիւրէ տալմըշ իտի քի , ճիյագօմինին կէթիրմիշ օլտուղու թաամ սուֆրասընա էլ ուզաթմայը պիլէ ունութտու :

Պէօյլէճէ ահվալի բիւր մէլայինի տիւշիւնմէքտէ օլան Լէօնա , պիլա մէրհամէթ քէնտիսինի տէհշէթլի պիր վարթայէ տիւշիւրէն , վէ պիր իքի սաաթ էլվէլ պիլէ թահքիր իլէ շայանը նէֆրէթ կէօրտիւյիւ Կօնթրան Տըլաս հագգընտա

դալայինտէ ատավէթ ու մուհապպէթտէն միւրէքքէպ պաղը հըսսիյաթ ույանմաղա պաշլամըշ ինի և

Քէնտիսինի չըլտըրաւ, ա սէվտիյի ճիհէթլէ տյագլարընա դաբանտըղճա, պիլա ինտաֆ թահքիր իյլէտիյի պու ա-տէմ, շիմալ քէնտիսինին հաքիմի օլտուղունը կիօրմէքտէ, վէ պու հալ դալայինտէ տէհէթլիլ միւհատէլէլը իյգա իթմէքտէ իտի :

Պու անտէ թահքիր վէ բայիմալ իտիլէն Լէօնա իտի, պիր զէման պլմա տիւրլիւ ճէվրուճէֆա իլէ կէօղմալը տէօրտիւրտիլի, վէ քէմալի պիվէֆաղլըլա ահմը ֆիքրեաւ իթտիւրտիլի քիմնէ, շիմտի պիլ մուգապէլէ քէնտիսինէ միւհադաթ կաիյօր իտի :

Լէօնա պու հալլէրի փեշլիւնիւպ, վէ թարիֆի նադապիլ պիր զաղապ իլէ քէնտի քէնտինէ մըրըլտանարագ :

— Խալը խալը, սէվմէք իվթէմէմ, իսթիմէմ, ճէօլմէք տահա էվլա տըր, տէտիւրտէն սօնրա այաղա դալգըպ, օտանըն տէրունինի տօշաշմաղա պաշլամը :

Մէղպուրէ, սէրպէսթիյէթտէն մահրում օլան հէր աուէմին դալայինտէ օլմաւը թապլիյի պուլունան արգույէ իթթիպաէն, տըշտըր չըղաճագ պիր կիլլի դաբու, էլհասըլ դաշաճագ պիր եէր պուլմագ կիպի վահի, վէ մէճնունանէ պիր իւմիւտէ տիւշաիւ, կէօղլէրի աթէշլի վէ աղըր հիտտէթինտէն քէօրիւրմիւշ օլտուղու հալտէ, գաֆէսի իչինտէ հէր թալրաֆա դօշարագ տէմիր բարմագլըղլարա թէսատիւֆ իտէն, վէ անլէրի ըսըրան վահշի հայվան կիպի, հէր եանա էլ վուրմու, տիվալլարը եօղլատը, հէր ճիհէթի արաշտըրտը, վէ նիհայէթ դաբույա կիտէրէք օլանճա դուվլէթի էլէ սարսար :

Պու արալըգ ձիյագօմի դաբույը աշարագ դայէթ, սէրթ պիր մէտա իլէ :

— Մատամ, գաշմայա չալըշաճագ օլուլսանըղ, պիր վուրուշտա դաֆանըղը բաթլաթմամը դաթթալն էֆէնտի էմի իթտի, տէյէրէք դաբույը թէքրար դաբայըպ քիլիտէտի, Լէօնա իսէ քէնտի քէնտինէ :

— Էյ վա՛հ, նասըլ օլուպտա պէն պու ատէմի անլայանմատըմ, պունըն գալպի թաշ կիպի գաթը տըր, տէյէրէք, վէ կիւզէլ էլլէրինի պիւքէրէք պուլունտուղու մահալէ տիւշի վէրտի:

Ան պէ ան արթմադտա օլան գուվլէթսիզլլի ճիհէթէ թարիֆի նագապիլ պիր հալի հիւզն իշթիմալէ տիւշէրէք պայըմըլ օլան Լէօնա, քէնտիսինէ կէլէրէք կէօզլէրինի աշտըլընա, տըշարքի սաթնտա պիր թագըմ այագ սէսլէրի, կիւրիւթիւլի ինսան սէտալարը իշիտիլմէքտէ, վէ կօնթրանըն ամիրանէ սէօյլէտիլի սէօզլէր, պիր սուրէթը վագիհանէ-աէ տուլունգտա իտի:

Լէօնա՝ տէրէճէյի նիհոյէտէ պիր մէրագ իլէ սիւրիւնէ սիւրիւնէ գալույս գալույս կիտուպ գուլաղլընը տայաթը, վէ շու սէօզլէրի տիւշէտի:

Պիր սէտա. — Գարթան, պու իթալեանլալ նէ գաւաթ գօրգագ իմիլէր:

Կօնթրան. — Պիլիլիմ, էօկի ըէյիսլէրի Գիսէպ տէ էօյլէ իտի:

— Կիւղլի պիր մահալտէն գօրգագ պիր արապաճը իւզէրինէ աթէշ իթմէյի բէք կիւզէլ պիլլօլըլար. ֆնգաթ միւտաֆապա կէլինճէ ֆիրար իտիյօրլար. էկէր Բարիգաթէն պէրապէր կէթիրտիլիմիլ իւշ Սլէմանլը իլէ իքի ֆրանսըզ օլմասալար իտի, մութլագա ինկիլիզլէրի գաշըրտաճագ խտիք:

— Էյ նասըլ օլտու պագալըմ:

Էէզնա քէֆալի տըգգաթ վէ խահիշ իլէ ֆշպու միւքեալէմէյի պլլիլմէքտէ, վէ մարքինին պիր մէսէրլէթը վահշի-եանէպէ չըգան սէտալընը իշիթմէքտէ իտի: Իշիտիլէն սէս կօնթրանըն սիւալինէ ճէվապ վիրուպ:

— Ինկիլիզլէր իւշ քիչի իտիլէր, պունլար օլտուգճա Մէսուր վէ ասըլզատէ օլտուգլարընտան, քէնտիլէրի կիպի պէհատըր օլան խըտմէթքեարլարը իլէ պիզէ շիտաթլէ միւտաֆաթ խտէրէք իւշ արդատաշըմըզը էօլտիւրտիլէր. իմաատըմըզա շիթապ իտէն ձլյագօմինին գօլը գըրըլտը: Պու ղէթըլ-

ը շիմտի իշէ եարամաղ պիր հալտէ պուլունույօր, բէք եա-
զըդ օլտու. չիւնքի իթալեանլարըն իչինտէ էն ճէսուր վէ էն
զէքեալէթլի եալընըզ ձիյադօմի իտի:

Կօնթրան. (Ֆիթուրսըզլըզլա.) Պու հալտէ շիմտի ձիյա-
դօմի պիր էօլիւ տիր տիմէք օլուր, անը պիր ան էվվէլ պա-
շըմըզտան տէֆի իթմէլիյիզ, չիւնքի ֆայիտէսիզ պիր ատէմի
պէսլէմէքտէ հիչ մանա եօդ:

Լէօնա՝ Կօնթրանըն պու վահչիյանէ սէօզլէրինի իշիտէ-
րէք ֆէնա հալտէ դօրգմայա պաշլատը. պիր հայտուտ սէվ-
միշ օլան պու գատըն՝ շիմտի սէօզլէրտէն իւրքէյօր իտի:

Մէզպուրէ կէչիլմիշ օլտուզու հայաթընը տիւշիւմէյէ-
րէք, սատէտիլանէ պիր թարգաւ քէնտի քէնտինէ:

— Պու ատէմ պիր ճանաւար տըր, տէյու մըրըլտանտը:

Կօնթրան. - (Հիտտէթամիզ պիր սէսա իլէ.) Հէքեա-
յէնի պիթիր:

Սէս. - (Փրանսըզճա օլարագ.) Նասըլ քի տէտիւմ, ին-
կիլիզլէր քէմալի ճէսարէթլէ միւտաֆաա իթտիլէր. իթալ-
եանլար էսնայի միւտարէպէտէ գուշ կիսի ֆիւլարէ եիւզ
թութտուլար, ֆագաթ նիհայէթ զալէպէ իթտիք:

— Ինկիլիզլէր էօլտիւ մի:

— Էվվէթ, իւշիտէ:

— Ուշագլարը:

— Օնլարտա էօլտիւ գարթան:

— Ինկիլիզլէրին եանընսան նէ՞ գատար բարա չըգտը:

— Սայմաղա վագըթ պուլամատըզ, արսպատա պիր հէյ-
պէ իլէ պիր տէ ճըզտան վար իտի, պունլարտան պիրի պանդ-
նօթ վէ տիկէրի տէ ալթուն իլէ տօլու տըր. իշթէ պադընըզ՝

նէֆէսինի զապթ իտուպ տինլէմէքտէ օլան Լէօնա,
պիր մասա իւզէրինէ տէօքիւլէն ալթունլարըն սէտասընը, վէ
սայըշտըզլարընը իշիտիյօր իտի: Մէզպուրէ քէնտի քէնտինէ:

— Թամամ, իշթէ պու էյի, ասըլգաաէ մարքի Տըլասի
ճէնասլլէրի բէք լայըզլը պիր հայտուտ օլմաշլար, տէյու
մըրըլտանտը:

Պու արալըգ սալօնտա՝ եիւքլի պուլունան քիմէլէրին
այագլարը սէտասը կիսի աղըր կիւրիւթիւլէր զուհուր օլ-
տու, վէ պօղուգ ինիլթիլէր իշիտիլտի քի, Լէօնա՝ պունլար
ճիյագօմինին սէտասը օլտուղունը թանըտը, վէ օ սանիյէտէ
Կօնթրանըն սէսի տաիլի տուլուլտու քի, ճիյագօմիյէ:

— Նա՞սըլ տօսթում, պիր ֆէլաքէթէ՞ մի օղրատըն, տէ-
յօր իտի:

Ճիյագօմի. - Ա՛հ Դաբիթէն, պէն պիթտիմ, էօլէճէլիմ
զանն իտէյօրում:

— Ճէրլա՜հ, նէ՞րէտէ:

Պիր գաչ սէս պիրտէն. (Ֆրանսըղճա օլարագ.) Իշթէ
Դաբիթէն:

Կօնթրան. - Շու ատէմի կիւզէլճէ թէտալի իյլէ:

Պիր սէս. - (Պիրաղ սիւքիւթտէն սօնրա.) Պունըն իշի
պիթմիլ:

Կօնթրան. - Էօլէճէ՞ք մի:

Սէս. - Խայր, էօլմէղ լաքին գօլտուղ գալըր, գօլու քէ-
սիլմէք իյճապ իտէր:

— Բո՛ւհ, գօլտուղ պիր ատէմ, ատէթա էօլիւ տէմէք
տիր:

Լէօնա թէքմիլ վիճուտի իլէ թիր թիր թիթրէյօր իտի.
պու արալըգ նակէհան պիր թապանճանըն բաթլամասըլլա,
ճիյագօմինին ճանխըրաչ պիր ֆէրեատը իշիտիլտի. . . պա-
տէհու տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու. մէզպուրէ
իւէվֆ ու տէհչէթինտէն նաչի քէնտինտէն կէչէրէք, տէօլմէ
թահաալարը իւզէրինէ եուվարլանըպ թէքրար պօյըլտը:

Լէօնա կէօղլէրինի աչտըղընտա, սալօնը տէրին պիր սիւ-
քիւթ իսթիլա իթմիլ օլտուպ, ասլա սէս սէտա իշիտիլմէյօր

յապ օլտմայաճաղընը անլայարագ վուրուպ էօլտիւրտիւ ,
տէտի :

Լէօնա՝ Կօնթրանը կէօրմէք իսթէտիյինի պէյան իթտի .
լաքին թաամ կէթիրէն առէմ , դարթանըն սօփրատա օլտուր
ղունը սէօյլէմէքլէ չէրիւպ կիթտի :

Կօնթրան արզը վիճուտ իթմէքսիզին օ կիւն աղչամ օլ
տու :

Լէօնա՝ մուսաիլէյհի կէօրմէք արզուսը իլէ եանըպ թու-
թուչոյօր իտի , աղչամ եինէ սապահքի հայտուտ օտայա
կիրմէքլէ մուսկարը թաղէլէտի , վէ աղչամ թաամընը տախի
հազըրլայըպ կիթմէք իւզըէ իքէն , Լէօնա սիւալլէրէ գալ-
դըշուր իսէ տէ , հայտուտ , ճէվապ վէրէմէյէճէյինի պիր ի-
շարէթլէ անլատարագ տըշարը չըգտը :

Պու մուսամէլէ Լէօնայա բէք աղըր կէլիյօր իտի . մէզ-
պուրէ՝ Կօնթրանը կէօրմէք , անընլա գօնուչմագ , հուզու-
րընտա տիզ չէօքմէք , այազլարընը բուս իթմէք , էլհասըլ
պիր էսիրին , էֆէնտիսինէ օլան իհթիրամ ու թազիմի- գա-
տար հիւրմէթ իթմէյէ հան խթմագտա իտի , լաքին Կօնթ-
րան կէլէտիյինտէն պու իւմիւալէրի պօշա չըգտը :

Կիճէ եարըսընտա , սալօնտա պիր թագըմ կիւրիւլթիւ-
լի սէտալէր իշտիլտի . Լէօնա պու սէսլէրի տինկէտի , ֆա-
գաթ արզու իթտիյի օ վիճուտինի թիթրէտէն , վէ գալլին-
տէ չէտիտ չարընթըյար հասըլ իտէն սէտայը , եանի Կօնթ-
րանըն սէսինի տուլպմատը . Կօնթրանէ պիզ թէզկիլրէ եաղ-
մագ իչին հէման աւերի պիր հարաքէթլէ գալգըպ պիր մա-
սանըն էօնիւնտէ օթուրտը . թէզքիրէյի եաղտըգճա՝ Կօնթ-
րան գարչըսընտա արըտէ , անընլա միւքեալէմէ իտիյօր զանն
իթմէքտէ իտի . մուֆասսալ վէ զայէթ սուգիչլի շլան պու
մէքթուրտտ , քէնտիսինին էլի այաղը պալլը օլտարագ եէտը
իհչանը վուհապէթինէ թէտիմ իլլէտիլինի մուգնի սուրէթէ
տէ վէ աչըգտան աչըղա պէյան իտիլմիշ իտի . իրթէսի կիզ-
նի զընտանը հայտուտ կէլտիլինտէ , մէքթուպը մէքթուպ
վէրէրէք , քէմալի ըզթըրտար գալպ իլէ ճէվապընըն վիւզ-

տինն պէքէտի, լաքին եինն պիր չէյ զուհուր իթմէտիյին-
տէն, արթըգ մէճնունանէ պիր հալ իլէ պաղըրըպ չըղըրմա-
յա, ախադլարընը եէրէ վուրարագ աղլամայա, վէ գարունըն
գանատլարընը շիտտէթլէ սարսըպ չէքմէյէ պաչլատը. պու-
նըն իւզէրինն տէրհալ սալօնտա սէսլէր իշիտիլտի. Լէօնա չու-
աթիտէքի դարիպ միւքեալէմէյի տինլէյօր իտի:

Պիր սէս. - (Իթալեանճա օլարագ.) Պիզիմ գաթման
հագըղաթէն բէք խօտրէսէնտ պիր ատէմ տիր, պիզէ ար-
գատաշ կիպի տէյիլ տէ, ատէթա ուշագլարը կիպի մուամէ-
լէ իտիյօր, վագաա հասըլաթտան հագըղմըզտան ֆաղլա
վէրիյօր իսէ տէ, նէմէլաղըմ, էյլէնճէլէրի հէք քէնտինն հատր
խլէյօր:

Պիր տիկէրի. - Միւթէվէֆա գաթմանըն էլինտէն զատպ
իթտիյի օ կիւզէլ Սինեօրինա քեաֆի տէյիլ իմիշ կիպի, պու
կիճէ թութտուղումուղ գումրալ սաչլը ինկիլիզ գըզընըտա
քէնտիսինն ալը գօյօր:

— Ահ արգատաշ, տօղրուսը ինկիլիզ գըզըտա էմնալըղ
տէնճէք տէրէճէտէ կիւզէլ պիր բարչա տըր:

Լէօնանըն րէնկի աթմըշ, վէ սոն տէրէճէ մուզթարըպ
օլմուշ օլտուղու հալտէ գալպինի բարչալամագտա օլան իշ-
պու միւքեալէմէյի տինլէմիշ իտի, օ անտէ ֆաղլա օլարագ
պիրտէ գըսգանճըղ աթէշի, մէզպուրէնին ճան ու ճիյէրինի
գալմուրմայա պաչլատը, սէտալէր կիթաիքճէ ուղագլաշտը-
ղընտան, արթըգ պիր չէյ իշիտիլմէղ օլտու:

Արթըգ Լէօնանըն պու տագըղատան իթիպարէն չէք-
տիյի րինճ ու մէշագգաթըն թարիֆի զայրի գապիլ տիր.
խըտմէթինն թային իտիլէն հայտուտ կէլինճէ, մէզպուրէ
հուզուքընտա փիղ չէօքէրէք:

— Սլլահ աչգընա պանա պիր խանչէր վէրինիզ, պարի
էօլէյիմտէ գուրթուլայըմ... էկէր սիգտէ միւտտէթը էօմ-
րինիւզտէ մուհապէթէ թութուլմուշ, վէ րինճ ու մէշագ-
գաթ պարըկիրանը թահտընտա գալպինիլ էգիլմիշ իսէ, մէ-
յուսիլէթ ու ըզթըրապըմըն տէրէճիսինի քէշֆ իտէպիլիսի:

նիզ, ընծա խտերիմ պանա մերհամէթ իտին, տէմէքտէ իտի:

Հայտուտ, պիր թավրը միւշֆիդանէ իլէ Լէօնայա ճիւղ-
վի պիր իւմիւտ ըշըղը կէօսթէրմէք իսթէյիպ:

— Հալինիզի գաթթանէ պէյան իտէճէյիմէ Էմին օլու-
նըղ, տէտի:

Լէօնանըն զիւյիւմինճէ, Կօնթրան հէր նէ գատար զա-
լիւմ պիր գառլան իսէ տէ, Էկէր հայտուտ՝ քէնտինին ճան-
խըրաշանէ պիր սէտա իլէ սէօյլէտիյի սէօղլէրի, վէ պուլուն-
տուլու հալի հիւզն իշթիմալի թէմամը թէմամընա քէնտի-
սինէ պէյան խտերսէ Էլպէթտէ կէլէճէք իտի:

Փիլ հագըգա պիր աղ սօնրա Կօնթրան արղը վիճուտ
իթտի: Լէօնա՝ մարքիյի կէօրիւր կէօրմէղ մէսէրրէթինտէն
նաշի պաղըրարագ պօյնունա սարըլմագ իսթէտի, ֆագաթ
Կօնթրան պիր հարաքէթի պարիտանէ իլէ մէզպուրէյի մէն ի-
տէրէք:

— Պէնի նի՛շին իսթէտինիզ մատամ, տէյու սիւալ իթ-
տի:

— Հալիմէ մերհամէթէն չէքմէքտէ օլտուղում տէրտ ու
մէշագգաթէ նիհայէթ վէրմէնիզ իշին:

— Պու գատար մուղթարը՛պ մըսընըղ:

— Քէնտիմի ճէհէնէմտէ զանն իտիյօրում:

— Աճայիպ, ըհհաթսըղըղընըղն սէպէպի նէ՛ տիր:

Մէզպուրէ՛ն չօգ տէֆալէր գալպինէ աղիմ պիր սուրուր
պախշ իտէն ֆիսունսագ նազարըյըլա Կօնթրանըն եիւզիւնէ
պագաղ, վէ աղիւմ պիր նիյաղ ու թէզարուր իլէ հուլուրըն-
տա տիզ չէօքտիւ, վէ մումալիլէյհին Էլինի թուլուպ գալ-
պի իւզէրինէ վաղ իտէրէք:

— Պիր քէրրէ հալիմէ պագըն, ալտըղընըղ ինթիլքամ
քեաֆի տէյիլ մի աիր, տէտի:

Մարքի պիր քէրրէ թիթրէտի իսէ տէ, եինէ չէհիլէսին-
տէ ասարը թէպէտտիւ կէօրիւնմէտի, վէ սլարիտանէ պիր
թավր իլէ:

— Էանըլըյօրսունըղ մատամ, սէվտիյինիզ պէն տէյի-

վիմ, Բիսէպ տիր, տէմէսի իւզերինէ, Լէօնա ազիմ պիր հիտտէթ իլէ.

— Խա՛յր խա՛յր, սիղի սէվէյօրում, սիզտէն վէ քէն-տիմտէն նէֆրէթ իթտիյիմ հալտէ սէվէյօրում, էվվէլ էմիր-տէ ճինայէթ վէ ախէազսըզլըզն տէրէճէյի նիհայէօինէ վասըլ օլան քէնտիմտէն, պէնի թահփիր վէ բայիմալ իտէն սիզին կիպի պիր առէմին մուհապէթինէ մազլուպ օլան շախ-սըմրան իքրահ իթմէքտէյիմ, տէյու պաղըրտը.

— Բէք ալա, պէնի պու տէրէճէ սէվէյօրսունըզ նէ էաբայըմ.

Կօնթրան պու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն կիւմէքտէ իտի, պու թէպէսսիւմ օ տէրէճէ զայիմանէ իտի քի, Լէօնապտէթա ազլընա իըֆֆէթ կէթկըմէք տէրէճէլէրինէ կէրտի.

Օ սըրատա էօլմիւշ զանն օլունան ծիյադօմի արզը վի-ճուտ իթտի. մէրգումլն հիշ պիր շէյի եօգ իտի, Լէօնա մէգրուքանէ պիր վալէյլա սալը վէրտի, վէ քէմիքի մէսէր-րէթինտէն նաշի Կօնթրանըն պօյնունա սարըլարազ հէօնկիւր հէօնկիւր ազլամայա պաշլատը, վէ թէքրար թէքրար.

— Ա՛հ էվվէթ, սէնի քէվէյօրում, սէօզլէնիւ իլալէ իթտի.

* *

Պաւ վադաանըն իրթէսի կիւնի մարքի վէ Լէօնա Բու-շինէլլա սէյֆիյէսինի թէքք իթտիլէր. իքի կիւն սօնրա Թը-րանսայա կիթմէքտէ օլան պիր սէֆինէնին կիւլէրթէսինտէ քօլ քօլա կէզիյօրլար իտի.

Կօնթրան՝ պէշ կիւն տէվամ իտէն պու Էօլմուքճազ Էօ-նազրնան, Լէօնանըն դալպինի նէ տէրէճէ գօլդունն պիր մուահէտէ իլէ իսթիլտատ իտէպիլմիլ օլտուպունու ունութ-տը. Պադալթ րէֆիդէսի իլէ պէրապէր Մարսիլեա րըիթըմը-նուս ալագ պապտըզը սըրատա, կէօզլէնէ իլիշտիլի պիր առէմ մուրքիլի թիթրէթտի, Գօլունէլ Լէօն քէնաիտի օլան սուլ տէմ, Կօնթրանըն գօլունտան թութարագ.

— Նասը՛լ միւսիւ մարդի , թէրթիպիւմ իւզրէ իճրա իյ-
լէտիյին գօմէտեանն հիւսնի նէթիճէսի կէօրիւլտի եա՛ , սի-
զի թէագըպ իոնէն իւչ արգտտաշլարն իրտմէթինտէն մէմ-
նաւն մըսընը :

Մարքի . — Բէք մէմնունըմ :

— Հէքսի պու տէյիլ , տայընը շըվալիյէ Տըլապի՛ սիգի
միյրասընտան մահրում իթմէտի :

Կօնթրան մէսրուրիյէթինտէն նաշի թիթրէտի , Գօլօնէլ
տէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ :

— Եէկէնինիլ ժօրժ Տըլասի լէյհինտէ պիր վասիյէթ-
նամէ թանդիւմ իթմիլ իաի , պու վասիյէթնամէ սիլիթ՝ պիւ-
թիւն պիւթիւնէ միյրանտան մահրում իտիյօթ իտի : Քա-
գաթ ժօրժըն վուգույի վէֆաթը , իհիթիյարըն գարարընը
տէյիլտիրթտի , տէյինճէ , մարքի աղիւմ պիր հայրէթ իլէ :

— Նէ՛ տէյօրսունըլ , ժօրժ Էօլաիւ մի :

— Էվիլէթ , պունտան սէքիլ կիւն ագտէմ :

— Ահայիպ , լաքին պիչարէ հէնուղ կէնճ իտի :

— Էօլիւմ հէր զէման հայաթըն պաշը ուճունտա տըր-
պիր ագչամ մապէի պիր պալտան շըդտըղը սըրատա ,
շիւպհէսիլ թանըտըղընը պիր զաթ իլէ գալիլա իթտի , եա-
նի եիւղ պաշը Հէքթօր Լամպէլն իլէ . իրթէսի կիւն Հէքթօր
պիր գըլըճ վուրարագ ժօրժըն ասրէթէ կէօնտէրտի — պու
վագաա իւզէրինէ տայընըլ էսկի գարարընը տէյիլտիրիպ
սիլի թէքրար քէնալիսինէ վարիս նասպ իթմէյէ մէճպուր օլ-
տու . Էհասթը սիլ խարապ օլմուշ վէ թէրք իտիլմիլ իքէն ,
շիմտի հէմ զէնկին , վէ հէմ տէ սէվիլմէքաէսինիլ :

Կօնթրանն եիւղի մէրմէրտէն մաֆուլ պիր հէյքէ կի-
պի պէմ պէյաղ օլմուշ օլտուղու հալտէ :

— Եա՛ Բապպիւմ , շիմտի պէնտէն նէ թալէպ իտէճէք-
սինիլ , տէյի մըրըլտանար :

— Շիմտիքի հալ բէք աղ պիր շէյ :

Գօլօնէլ՝ օ սըրատա էլինի՛ լիմանա կիրմէքտէ օլան պիր
վաքօրա տօղրու ուղատարագ իլավէյի մէգալ իլէ :

— Իշթէ ճէզայիրտէն կէլէն Միյնօս նամ վարօր , տէտի :

— Բէք ալա :

— Օ վարօրտա պիղիմ եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպէնին ետվէրի օլտուղու ճէնէրալ պուլունմադտա տըր քի , մէրդու-մը գուրչունա տիղտիրմէք իշին Ֆրանսայա կէլիօր . ճէնէ-րալըն չօգ հադգը վար , Հէքթօր՝ անըն զէվճէսինի սէվտիյի հասէպի իլէ մէյտանը մուհարէպէտէն ֆիրար իթմիշ տիր , անլաշըլա՞ր մը :

— (Մուղթարըպ պիր հալ իլէ մըրըլտանարագ .) Պիր էյի չանլայամատըմ :

— (Պարիտանէ պիր թալը իլէ .) Սիդ՝ արգատաշլարը-մըղըն ճիւմէսինտէն տահա մէհարէթիլի դըլըճ թալիմի պի-լիրսինիդ :

— Ճէնէրալըն իսմի նէ՞ տիր :

— Հտդըգաթէն պէօյիւք պիր նամը վար , էկէր վէֆաթ իտէճէք օլուրսա , էվլատը օլմատըղը սէպէպի իլէ , արգա-տաշլարը Էմմանուէլ Շալամպէլ կիւնին պիրինտէ , մարքի տը Ֆըլար Մօնթէֆորի նամընը ալաճագ տըր :

Սաշլարը տիմուիք օլմուշ օլան Կօնթրան , սէօղիւնտէ իս-րար իլէ :

— Իսմի՛ , իսմի նէ՞ տիր , տէտի :

— Ֆըլար իսմնէտանընըն սօն վարիսի , ալօդաթ Շալամ-պէլին եօլունտա պուլունան եէկեանէ մանի , ճէնէրալ պար-տէն տը Ֆըլար Բույինյի :

— (Պտղըրարագ .) Ա՛հ , բէտէրիմին էն էյի վէ պիրին-ճի տօսթը , խա՛յըր , գաթէն միւմքին տէյիլ :

— (Պարիտանէ .) Մալիւմը ալիլէրի տիր քի ումում սի-լաճ արգատաշլարը , պէյէնտիլէրի իշ իլէ մէշղուլ օլմայա մուքթար տէյիլ տիրլէր , սիդ միւթլագա պարօնը էօլտիւրէ-ճէքսինիդ , զիրա էօյլէ իյճապ իտիյօր : պոնտան գաթիմա-զար նամուսընըլ իւզէրինէ եէմին իթմիշ , վէ մուգավէլէնա-մէյի իմզալամըլ օլտուղունուղը ունութմամալընընըլ :

8

Գարիյնի քերամէ արդ իթտիյիմիզ իշպու հէքեայէ, բէք չօգ տըրսուլարը հափի տիր: Գօլժնէլին թէշքիւ վէ թէէսիս էյլէտիյի ճէմիյէթ աղալէրինին հալլէրի հէքեայէ օլտանաճաղը կիպի, մէրգուճանըն եէտը զատտարանէսինտէ գուրպան օլտանլարըն տախի թէրճիմէյի հալլէրի միւհթէվի պուլունաճաղընտան, վուգուաթը գատէմ պէ գատէմ թէաղըպ իթմէք, վէ պու գօրգուճն ճէմիյէթին աղասընը, աշըգտան աշըղա գարիյնի քերամըն նաղարընա արդ էյլէմէք իշին, պիզզարուր կէչիշ զէմանէ նագլը քէլամ իտէճէյիզ, վէ իշթէ պու պապտէ եօգարտան պէրու պէյան իթտիյիմիզ վազապլէրի պուրաճըգտա թէրք իլէ, պիր աղ էվէլինէ ալլաթ իթմէյէ մէճպուր օլտուգ:

Նիյօր վիւայէթ ինին պիր քիւշիւք գասապասը օլան Գալամիյէ կիթմէք իւզրէ, Օգսէրտէն հարաքէթ իտիլինճէ, իքի թալիգտէն պիշիսինին ինթիխապ իտիլմէսի լաղըմ կէլիր: պու եօլլարտան պիլինճիսի Գուրսօն գարիյէսինտէն կէչէրէք, Լիյօն գաղասընըն մէրքէղի օլան Գօլանշ գասապասընա միւհթ թէհի օլտուգու կիպի, աիկէրիտէ Լիյօննէ հրինին սահիլինտէն կէչէրէք, եինէ Գօլանշ գասապասընա կիտէր:

Լիյօն վաախի, օրալարընըն էն կիւզէլ էն միւհպիթ վէ մահսուլտար պիր մահալի տիր: պուրատա եէքտիկէրինէ պիրէր միլ մէսաֆէտէ պիր թագըմ կիւզէլ քէօյլէր օլուպ, պիր թարաֆտան կիւմիւշ պինէ կիպի բարլայարագ ճէրիյան իտէն լաթիֆ չաղըթըրը ըրմագ, կէօղ ալապիտիյինէ գատար, նէվ պէ նէվ չիլէքլէր իլէ միւզէյիէն չայըրըգլար, մահսուլտար պաղլար իլէ մէսթուր տաղլար վէ թէրէհիքլէր, բույլի սէմա իլէ պիլլէշմիշ կիպի եիւքսէք գալտգ աղաճլարը, խաֆիֆ վէ թաթըր ըիւզկեարըն օրմանլար տէրունինտէքի աղաճ:

լարը ստորմագլա, չըդարտըղը լաթիֆ սէտալէր, էլ հասըլ պիւ ճիւմէ թապիաթըն պէտայիյի լաթիֆէսի, իշպու մահալի՝ պաղի ճէննէթաէն պիր նըշանէյի նէշաթավէր հալինէ դոյմագտա տըր. անճագ էօթէտէ պէրիտէ կէօրիւնէն պաղը էսկի դուլէ վէ քէօշք խարապէլէրի. ղէմանը մաղիտէ պուրալարտա վուդու պուլան տէհչէթամիզ վէ գանլը մուհարէպէլէրի իխթար իտէրէք, լէթաֆէթը մէգքիւրէյէ ճիւզվի պիր տէհչէթ վէրմէքլէ, մէնզարէյէ պիւթիւն պիւթիւնէ պիր հալի շաիրանէ վէրմէքտէ տիր:

Պալատէ մէգքիւր կիւզէլ ըրմաղըն սահիլինտէ, Շաթէլտը Պանծիւր իլէ Գօլանշ գասապասը միյանընտա Մէրի քէօյիւնէ եագըն պիր մահալտէ վագը, մէշհուր Սուսվա գայասընը կէօրմէք իշին կիտէն էրպապը մէրագ, էսկի ուսուլ իւզրէ ինչա քտիլմիշ, պէօյիւք պիր պաղչէ իլէ մուհաթ, վէ Ֆըրանսանըն պու գըթասընը՝ Գօրսիքայէ պէնղէտէն ճէսիմ պիր օրմանէ արգասընը վէրմիշ պուլունան կիւզէլ պիր քէօշքէ, աթֆը նազարը հայրէթտէն քէնտիլէրինի ալամայաճագլարը տէրքեար իտի, պու քէօշքիւն, հիքեպէմիղին թարիխինտէ օն ալթընճը Լույինին թիւֆէնկճի պաշըօր, պատէհու Ֆըրանգլին իլթպէսինտէ պուլունան, վէ մուախարէնտէ՝ Լիօն վիլայէթի մէճլիսի ումուլիսի աղասընտան օլան, պարօն Շասթինի թահտը թէսարրուֆընտա իտի:

Պարօն տը Շասթին բէք կէնճ էվլէնմիշ, վէ գէվճէսի մատմաղէլ Մալօր, իքի էքիվ գըզ սօղուրարագ վէֆաթ էյլէմիշ իտի. պու գըզլարըն պիրիսի Մարէթ նամընտա օլուպ էսմէր չէհրէլի, իրի վիճուտը, աշը սիյահ սաչլարլա միւղէյեէն, վէ տուտագլարը քիրաղ կիպի գըրմըզը իտի. առէթա պիր մէլէք կիպի կիւզէլ գումրալ սաչլը, ղայէթ պէյաղ, մալի վէ իրի կէօղլէրինտէ պիր լէթաֆէթը աղիմէ օլուպ, քիւչիւք վէ զարիֆ օլան հէմշիլէսիտէ, Գամիլ թէսմիյէ գըլըմագտա իտի:

Պարօն տը Շասթինի, գըշ մէվսիմինի Բարիզտէ վէրնօյ սօգաղընտա օթէլինտէ կէչիրիւր, վէ եագ իլէ պահար մէվսիմ

U.—6

սույի թէսերի իլէ կիւզէլ Դամիլին կիւլ կիպի օլան չէհրէսի սօլմաղա պաշլատը . եաղ մէվսիմի կէլիպ կէչտի , վէ Մարէթին հալի գօրգունճ պիր սուրէթատ արթորդճա արթորը , եավաշ եավաշ մուամաիլէյհանըն լաթիֆ ըհնկի զայիլ օլարագ , իրի վէ սիյահ կէօղլէրինին էթրաֆընը գըրմըղըմը պիր տայիրէ գաբլամըշ խտի :

Իհթիյար պարօն , գըղլարընա օլան մուհապէթը ֆէվգէլատէսի սէպէպի իլէ , պու հալի թէպէտտիւլի կէօրէմէյօր խտի , պիլաքիս քէօշքտէ պուլունան խըտմէթքեարլար , « Մատմաղէլ Մարէթ պիր գաշպ խասթալըղընա տիւշար օլմուշ օլմալը տըր քի , պէօյլէ պիրտէն պիրէ պօղուլտու » ալէմէքտէ խտիլէր :

Մէրգումէ իքի կէնճ հէմշիրէլէր պիր ադշամ գօլ գօլա եավաշ եավաշ գօնուշարագ Բօն նէհրի սահիլինատէ կէզմէքտէլէր իքէն , եանլարընտան պիր քէօյլիւ կէչէրէք :

— Մատմաղէլ , սիղէ պիր հէվատիսիմ վար , տէտի :

Մարէթ . - ա' , նէյէ տայըր , պիշարէ ժանըմ :

— Պու ադշամ սիղէ պիր միսաֆիր կէլէճէք :

Մարէթ թիթրէտի , քէօյլիւ իսէ սէօղիւնատէ տէվամ իլէ :

— Հագըգաթէն պու կիւզէլ զապիթ իչին պիր ճէնէրալ տըր աէյօրլար . պու կիճէ բօսթա աբապասը իլէ Գօլանշա վասըլ օլուպ օրատա գալտը . բէտէրինիլ պարօն իչին պանա պիր մէքթուպ վէրմէքլէ , մուվասըլէթինի խապէր վէրմէմի թէնպիհ իյլէտի :

Քէօյլիւնին թէլաֆիուղ իթտիյի պու զապիթ քէլիմէսի իւզէրինէ , Մարէթին ըհնկի պիւսպիւթիւն աթորը :

Դամիլ . - (Սիւրաթ իլէ .) Պու զապիթին իսմի նէ իմիշ :

Քէօյլիւ . - Ա'հ մատմաղէլ , պունա տայըր հիշ մալիւմաթըմ հօգ , ֆագաթ կէօրիւնիւշէ նաղարէն , վէ էկէր եանըլմայօրսամ , բէտէրինիլ կիպի պարօն օլմալը տըր :

Մարէթ կէնիշճէ պիր նէֆէս ալտըղը կիպի , գաշլարը չաթըլմըշ օլան Դամիլ տախի թէպէսսիւմ իթտի , քէօյլիւտէ

կենճ գըզլարը սէլամայարագ քէօշկէ տծղրու կիթմէյէ պաշ-
լատը :

Պու սըրատա Դամիլ, հէմշիրէսի Մարէթին էլլէրինի սը-
գարագ :

— Պիշարէ Մարէթ, տէտի :

Մարէթ, տէրունի տիլտէն պի՞ր ահ չէքտի, վէ էլմաս
բարչասը կիպի պիր տամլա կէօղ եաշը, մէզպուրէնին ուղուն
վէ սիյահ քիրրէքլէրինտէն ասըլա գալտը : Դամիլ իսէ, ըղ-
թըրապը տէրուն իլէ :

— Անը չօ՞գ մը սէվէյօրսուն, տէմէսի իւզէրինէ, Մա-
րէթ կիւղէլ կէօղլէրինի սէմայէ տօղրու աթփ իտէրէք, պիր
թարզը մէյուսանէ իլէ :

— Ա՛հ, տէտիքտէն սօնրա սէօղիւնտէ տէվամ իլէ :

— Նէ՞ եաբայըմ միւմքիւնի եօգ, իսիմնիզ վէ սէրվէթ-
սիզ ատի պիր միլագիմ . . . ա՛հ միւմքիւն տէյիլ, բէտէր րա-
ղը օլմայաճագ, էկէր տույաճագ օլուրսա քէտէրինտէն էօ-
լիւր

Մարէթ, կէօղլէրի պէլայի մուհապէթ եաշլարըյըլա տօլ-
մուշ օլտուղու հալտէ, իլավէյի մէգալ իտէրէք :

— Նա՛ րապպիմ, մէկէր ճէսուր, կիւղէլ, վէ իսթիգ-
պնի ձըք տէյիլ մի տիր, տէմէսի իւզէրինէ, հէմշիրէսի :

— Զօճուգ օլմա Մարէթ, բէտէրիմիզ սիզին իչին բար-
լագ պիր իսթիգպալ խայալ իթմէքտէ տիր . . . սիզին՝ աս-
հապը ըութպէտէն պիրիսի իլէ էվլէնմէնիզի իսթմէքտէ, էլ-
հասըլ զէնկին վէ մէսուտ օլմանըղը արզու իթմէքտէ տիր,
տէտի :

Մարէթ, օ կիւղէլ կէօղլէրինտէն ինճու թանէլէրի կի-
պի կէօղ եաշը տէօքէրէք, հէմշիրէսինին իյրատ իթտիյի պու
եօլտաքի սէօղլէրէ ճէվապ պիլէ վէրմէտի :

Պու արայըգ թա ուղագտան պիր սէս :

— Մատմաղէ՛լ, մատմաղէ՛լ, կէլինիզ, միւսիւ պարօն սի-
զի կէօրմէք իսթէյօր, տէյու հայգըրալ :

Պու սէսա՝ ինթիյար խըտմէթքեարըն սէսի օլտուղու ճի-

հէթը, կենճ գըզլար քէօշկէ տօղթու կիթմէյէ պաշլատըլար Մարէթ՝ թահամիւլի զայրի գապիլ պիր ըզթըրապ տէրեա-
սը տէրունինտէ չալդանմագտա, վէ Գոմիլ իսէ հէմշիրէսինին
պու հալի հիւզն իշթիմալինի կէօրմէքլէ, սօն տէրէճէ միւ-
քէտտէր օլմագտա իտի. պարօն տը Շասթինի քէօշկիւն ալթ
գաթընտա վագը եազլըգ սալօնտա, գըզլարընըն վիթուտինէ
պէքլէյօր իտի:

Պարօն տը Շասթինի, հէր նէ գատար եէթմիշ եաշընտա
պիր իիթիյար իտի իսէ տէ, չէնուղ տինճ, կիւճիւ գուլվէթ-
լի, ազամէթլի, ճէպհէսի դար կիպի պէյաղ սաշլար իլէ միւ-
զէյեհէն, չէհէսի լաթիֆ, ֆագաթ հէյգէթլի, էհհապը պիր
նազարտա մաւմալիլէյհին նասիյէյի հալլնաէն, չայանը հիւր-
մէթ պիր զաթը ասալէթսիմաթ օլտուղու անլաշըլմագտա իտի:

Պարօն, գըզլարընըն սալօնա կիրտիքլէրի էսնատէ, Բա-
րիլտէն կէօնտէրիլմիշ օլան կաղէթալարը մուայէնէ իթմէք-
տէ, վէ Գօլանչտան կէլէն մալիւմիսիզ օլպն մէքթուպ իսէ,
մասանըն իւզէրինտէ տուրույօր իտի:

Պարօն տը Շասթինի, Մարէթին էլինի թուլթուպ էօրէ-
րէք:

— Կիւզէլ եալրում, պու կիւն սիդի հէմշիրէսիլէ թէր-
ճիհ իտէճէյիմ, կէլ եանըմա չու սանտալեայէ օթուր պա-
գայըմ, տէտի:

Իհթիյար պարօն, պու սէօզլէրի սէօյլէր իքէն Գամիլին
եիւզիւնէ պաղարագ կիւլմէքտէ, վէ մէլպուրէյի մէյուս
իթմէք իսթէմէմէքտէ իտի. Մարէթ՝ բէտէրինին իրայէ իթ-
տիյի սանտալեատէ օթուրտը. պարօն՝ գըզլընըն էլինի թու-
լթարագ:

— Մատմաղէլ, օն սէքիլ եաշընըզը պիթիւտիյինիլի վէ
օն տօղուղա գատէմ պասարընըզը էլպէթտէ պիլլիօրսու-
նըլ, տէմէսի իւզէրինէ, Մարէթ թիթըրէյէքէք:

— Բէք ալա պապաճըլըմ, նէ՞ վար, նէ՞ օլմուշ, տէտի:

— Նէ՞ օլաճագ, նէ՞ սիլ, վէ նէ՞ տէ հէմշիրէսիլ սու-
րէթը տայիմէտէ պէքեար գալամաղսընըլ, տէյիլ մի:

Պու սէօղիւն իւզէրինէ Մարէթին կիւղէլ վէ եիւքսէք ճէպհէսինտէ պիր ընկսիզլիք միւշահէտէ օլունտու , պարօն իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Փագաթ պէնտէ , խաղիթէլէրինի սաքֆ իթմէյէ մէն-պուր օլան թամաքեարլար կիպի հարաքէթ իծիյօրում , միւմ-քիւն օլտուզու գատար հըֆզ իթմէյէ , վէ հիշ օլմադսա եա-րըսընը քէնտիմէ ալը գօյմաղա չալըշմագտայրմ , թէալի :

Մարէթ , կիւղէլ կէօղլէրինի եէրէ տիքմիշ օշտուզու հալ-տէ բէտէրինին պու սէօղլէրինի տինլէյօր իտի , իթթիյար իսէ կիւլէրէք , սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Սիզին կիպի իքի գըյմէթտար ինճղլէրէ սահիպ օլան պիր առէմ , իքիսինի պիրտէն էլինտէն չըգարամպը , եանի ի-քիսինի պիրտէն էվլէնտիրէմէզ , վէ իշթէ պու սէպէպլէ քիւ-չիւք Գամիլ պէնիմ եանըմտա գալաճագ , վէ սիզ կիտէճէք-սինիզ , տէմէսի իւզէրինէ , Մարէթ թիթրէյէրէք .

— Պապաճըզըմ , սիպի թէճըք մի իտէճէյիմ , տէտի .

— Էվլէթ գըզըմ , զէվճինիզ պու ազշամ պուրայա կէ-լէճէք տիր .

— Չէվճիմ մի :

— Էվլէթ , մինէլ գատիմ ֆամիլեամըզ ադասընտա , սա-միմի պիր մուհապէթի պուլունան տօսթում ճէնէրալ Պար-տէն Բույինէի .

Մարէթ , սամ եէլի վուրմուշ պիր զօնչէ կիպի սօլտու , պարօն Տըշասթինի , ճիյէրբարէսինին պու հալինի , գարիպէն իզտիվաճ խապէրինի ալան պաքիրէ գըզլարտա հասըլ օլմտիլ թապիլի օլան ութանկանլըզա համլ իթտի , վէ մէզպուրէյէ խիթապէն .

— Հայտէ գըզըմ օտանա կիթ , կէնճ գըզլարըն գարի-պէն իզտիվաճ իտէճէքլէրինի տույտուգլարընտա , պօղու-տուգլարընը պիլիրիմ . պու կիպի մէսէլէլէրտէ ինճէտէն ին-ճէյէ տիւչիւնմէք լազըմ տոր . մամաֆիհ էկէր ճէնէրալ թա-պիթընըզա մուվաֆֆըզ կէլմէղսէ , սիզի ապա իճդար իթ-մէմ , տէտի .

Մարէթ պիր հալի մէճնունանէտէ բէտէրինին նէզտին-տէն մուֆարէգաթ իթտի . էօլէճէք զանն իտիյօր իտի . Մէզ-պուրէ կէչէն եաղը՝ Պէլաղուվա էյալէթինտէ սաքինէ օլան հալասընըն եանընտա կէչիրմիշ, վէ օ թարիխտէն պաշլայա-րադ ահվալը թէպէտտիւլ իթմիշ իտի , հալասը պուլունան Վիգօնթէս տը Մարօլ, պիր քէօշքտէ իգամէթ իտէրէք զա-յէթ զէնկին օլտուղունտան , քէմալի տէպտէպէ իլէ իմլարը էվգաթ իթմէքտէ իտի . մումաիլէյհանըն քէօշկիւնէ բէք չօդ միսաֆիրլէր կէլմէքտէ , վէ սօֆրասը հէրքէս իչին տայիմա աչըդ պուլունմագտա իտի . պիր թանէճիք օղլու օլան կէնճ մարքի տը Մարօլ իսէ , բէք զիյատէ ալա մէրագլը պուլուն-տուղունտան , օ ճիվարտա իգամէթ իտէն պաղը կէնճ սսըլ-զատէլէր իլէ իւնսի իւլֆէթ վէ բէֆագաթ իթմէքտէ իտի .

Մարէթին , հալասընըն քէօշկիւնէ կէլէն միսաֆիրլէրին միյանընտա , պիր կէնճ էրքեան հարպ միլաղիմի պուլունու-յօր իտի . պու կէնճ զապիթ , ճէսուր օլտուղու գատար եա-դըշդլը , վէ կիւղէլլիյի տէրէճէտէ տէ ֆագըր օլտուղունտան , թալլիյինին քէնտիսինէ աչաճաղը մէյտանը իսթիգպալտէն պաշգա պիր միյրասը վէ եախօտ իւմիւտի եօդ իտի .

Կէնճ զապիթ՝ Մարէթէ ֆէվգէլատէ թաաղիմ իլէ ըրա-յէթտէ պուլունուր իտի . պիշարէ գըղճըպաղ , շիտտէթլի պիր մուհապէթ իլէ մումաիլէյհի սէվմէյէ պաշլատը իսէ տէ , ֆագաթ օ կիւնտէն իթիպարէն , քէնտիլէրի իչին օ մուհապէ-թին աղիմ պիր պէտպահայըդ օլտուղունը , վէ իզտիվաճլա-րընըն միւմքինսիղ օլաճաղընը՝ հէր իքիսի տէ անլատըլայ .

Պիլ մուգապէլէ Մարէթի չըլտըրասըյա սէվմէքտէ օլան կէնճ միլաղիմ , սէրվէթսիղ վէ իսիմսիղ օլուպ , Մարէթ իսէ ալթմըշ պին լիրա իյրատա մալիքէ իտի . մէզպուրէ քիպար պիր խանէտանէ մէնսուպ , վէ սէվալիյի իսէ , Հէքթօր Լամպէն թէսմիյէ օլունուր՝ ֆիրումայէտէն կէլմէ պիր զաթ իտի .

Պարօն տը Շասթինինին , պէօլլէ պիր իլտիվաճէ դա-թան բույի մուվաֆագաթ կէօթէրմէյէճէյի , պու պիշարէ աչըգլարա բէք աչիքեար իտի .

Պու սէպէպլէ Հէքթօր Սֆրիգայա կիտերէք պէհատըր-
լըղը սայէսիննա՛ն սիւրաթլա բարլամաղա , վէ Մարէթին տէւ-
թը իղտիվաճընը թալէպէ քէսպը իսթիհգադ իտէճէք տէ-
րէճէտէ թէրազգը իթմէյէ , վէ Մարէթ իսէ մումաիլէյհի
պէքլէմէյէ , վէ քէնտիսինէ թէքլիֆ օլունան իղտիվաճլարա
ճէվապը բէտտ վէրմէյէ թարաֆէյն եէմին իթտիլէր , իմտի
իշպու պէյանաթտան , պարօն տը Շասթինինին վազը օլան
թէքլիֆի իւզէրինէ , Մարէթին կիրիֆթար օլտուղու հալի
բիւր մէլալընըն սէպէպի , գարիյնի քիւրամ հազրաթը էլպէթ-
տէ անլատըլար զանն իտէրիղ :

Զէվալը գըզճըլաղ , օւռասընա գարանարադ սասթլար-
ճա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլատը , վէ եալընըղ հէմ տէրաի
էսրարը օլան հէմիլիւէսինի պիլէ օտասընա գապուլ իթմէթի .
վիճուտինէ արըղ օլան կէվլէքլիք , վէ գալպլինի իսթիլա ի-
տէն ալամ ու քէտէր , տէհչէթամիլ պիր զտաֆէթի մուճիպ
օլտու . Մարէթ , էօլիւմիւնի պէքլէյէն , ֆագաթ եինէ էօլ-
մէք իսթէմէյէն ատէմլէր կիպի պիր հալտէ պուլունույօր ի-
տի . օ անտէ հէմիլիւէսի Գամիլ , նէ եարըպ եարմատը պիր
թագրիպ օտատան իշէրի կիրտի :

Գամիլ՝ բէտէրինին նէզաինտէ պուլունտուղու սըրատա ,
վէ պարօնըն էլլէրի իլէ գումրալ քեաքիւլլէրինի եօգչալպ
սէվաիյի էսնատէ , կիւզէլ մալի կէօլլէրի իլէ կազէթալարա
աթֆը նազար իտէրէք հէման քէտէրտէն հասըլ օլան պիր սէ-
սայի թէաճիւպլինի կիզլէմէյէ չալըշտը , կազէթատա միւնտէ-
րիճ պիր հատիսէ , մումաիլէյհանըն կէօզիւնէ չարբմըշ իտի :

Գամիլ , հէմիլիւէսի Մարէթին օտասընա կիրաիյի սըրա-
տա , մէզքիւր կազէթա էլինտէ օլուպ , մրրլտանարադ հէմ-
չիլիւէսինէ :

— Նաղը հէմիլիւէճիլիւմ , սէվաիյինիղ զաթ թէրքը հա-
յաթ իթմիշ օլտուղունտան , արթըգ իսթիյար բէտէրիմիղի
մուզթարըպ իտէրէք , տէրտ ու քէտէրինտէն էօլմէսինէ ու-
պէպ օլմա , տէտի :

Մարէթ՝ քէմալի եաս ու թէէսիւֆինտէն նաչի էճէրի

տալէթ իթտի . լաքին միւտհիշ էճէլ պու տալէթէ իճապէթ իթմէտի : Մարէթ պէր հայաթ գալար , վէ պիլի այ գատար սօնրա ճէնէրալ պարօն տը Բույինէի իլէ թէհհհհիւլ իթտի :

9

Մատմադէյ Մարէթ տը Շաթիինի իլէ ճէնէրալըն իղ-տիւլտճլարընտան թէմամ պիր այ կէշիլի իտի , տիւլին Պէլլէ-վու քէօշկիւնտէ պիր գաշ ագրապա վէ ահապա մուվաճէ-հէսինտէ սատէ պիր սուրէթտէ իճրա իտիւմիշ , վէ ճէնէրալ սէքիլ օն կիւն գատար քէօշքտէ գալարգտան սօնրա , Լօղ-մանտիյա գըթասընտա վէ Սաթիշ տէնիղի սէվահիլինտէ վա-գը , միւթէսարըրֆ օլտուղու քէօշկիւնէ աղիմէթ իթմիշ ի-տի : Պու քէօշք , էսկի ուսուլը միյմարիսի միւճիպինճէ պինա օլունմուշ , վէ էսկի զէման ասըլատէլէրի իգամէթ կեահլէ-րինէ մախսուս տէհշէթիւ մէնղարէսինի հալա հըֆղ իթմիշ իտի :

Մէղքիւր քէօշք՝ տէրին վէ տէհշէթիւ պիր ուշուրում իւղէրինէ ինշա իտիւմիշ օլուպ , տէօրթ քէօշէսինտէքի գու-լէլէրտէն հէվալիսինէ աթֆը նաղար իտէն քիմնէ , էօնիւն աէ կեահ տաղլար կիպի տալղալար իլէ քէօթիւրմիւշ , վէ կեահ սաֆ պիր այինէ միսիլու տիւղ վէ պէրապ պղլունան տէրեայի թէմաշա իյլէյէճէյի կիպի , տիկէր ճիհէթտէն տա-լի կէնիշ վէ միւնպիթ օվալար , վէ էօթէտէ պէրլտէ ջիֆթ-լիք վէ քէօյլէր կէօրէճէք իտի :

Մարէթին մահղուն գալալի , պու սօուգ վէ զէմնաք մա-հալլէրէ կիրտիյի էսնատէ , պիթթիւն պիթթիւնէ սըգըլտը . էսկի Լօղմանտիյա տէրէ պէյլէրինին իգամէթ կեահը օլան պու գալա , գարու արալըղլարընտան սօղուգ ըիւղկեարլարըն սու-խուլ իյլէտիյի կէնիշ սալօնլար , էսկի զէման ուսուլի իւղրէ տէօշմէլէր , միւտհիշ օլտուղու գատար , մուրուլը զէման իլէ

սօլմուշ պոյալարը, ֆամիլեա աղապետներն սիյահ վէ սօղուգ
բէսիմէրի, գարանլըգ վէ գօրդունճ սէտալէր հասըլ խտէն
ուլու տիվանխանէլէր, եիւզլէքճէ սէնէլէրտէն պէրու իսթի-
մալ օլունտուղունտան, աշընմըլ թաչ նէրտիւպանլար, հէր
թարաֆտա հիւքմֆէրմա օլան տէհէթամիղ սիւքիւթ վէ եառ
լընքլըգ, էլէսաըլ էթրաֆընտա Պուրկօնիեանըն կիւզէլ ըր-
մագլարը, լաթիֆ օրմանլարը, քարլագ վէ վասի չայքլըգ-
լարը եէրինէ, աղաճաան արի գուպ գուրու տաղլար, վահ-
շի վէ չըպլագ օվաքը, Մարէթին դապլնտէ օլան տէրտ ու
քէտէրի, գաթ պէ գաթ արթըրյօր խաի

Հէնուզ հայաթընըն մշվսիմի նէվ պնհարընա գատեմ
պաամըշօլան մատմագէլ Մարէթ, պու քէօշքէ վասըլ օլտու-
ղունտա, պագի հայաթընըն ան պէ ան խարնպէ եիւզ
թութտուղունը հըսս իթմէյէ պաշլատը

Գըրգ պէշ եաշընտա օլան ճէնէրալ, գուվվէթլի վէ սաղ-
լամ պիր ատեմ օլտուղու ճիհէթլէ, անճագ օթուզ պէշ եա-
շընտա կէօրիւնիյօր խաի մումաիյէյճ մէքթէպը հարպիյէտէն
չըգարագ օիլքի ապքէրիյէ տախիլ օլտուղու հալտէ, ասըլզա-
տէկեանէ մախսուս լաթիֆ վէ նագիք թափուրլը պիր զաթիչ
տի, թէհհիւլ իթմէք իչին հիւքիւմէթտէն ախպ էյլէտիյի
բուխտէթ հէնուզ իթթամ պուլմամըշ իրէն, կէնճ վէ կիւզէլ
զէվճէսինի բէք չաքըգ թէրք իփէճէյինի խաթրընտան պիլէ
կէչիւմէյէրէք, Աֆրիգատա պուլունան ֆըրգպըրտան պիրի-
սինէ նապա ու իզամ խաիլմէսինի պաթահիլթալթալթալ իթտի
Մումաիյէյճին էվլէնմէսի միւճէրրէտ խանէտանընըն քէնտի-
սի իլէ խիթամ պուլմամասը արղուսընտան նէշաթ իթմիշ օ-
լուպ, թէհհիւլիյին, քէնտիյինի Ֆրանսաանա ալը գօյաճագ
տէքէճէտէ էհէմմիյէթի եօգ խաի պու զաթ իչին ապքէրիլք
էօմիլունտէն պաշգա պիր էօմիլ օլտուղ խաի Մամաֆիհ
կէնճ պէվճէսինիտէ բէք զիյատէ օնէվլէյօր խաի Մարէթին
կէօլլէր գամաշտըրըճը կիւզէլ սիյմասը, սէպէպինի շիւպհէ
պիլէ իթմէտիյի մահղունիյէթի, ճէնէրալէ բէք զիյատէ թէ-
հսիք խտէրէք, էկէր սիլքի ապքէրիտէ պուլունմամըշ վէ իճ-

րայի վաղիֆէ՝ քէնտիսինի մէյտանը մուհարէպէտէ պուլուն-
մաղա իճպար իթմէմիշ օլտա իտի, տիւնեատէ էն ըահաթ վէ
էն պահտընար ատէմէրտէն օլաճագ իտի :

Մէշղուլիյէթինտէն նաշի պէշ սէնէտէն պէրու օղրամա-
տըղը քէօշկիւնէ կէլտիյի կիւնտէն պէտ իլէ, մէսալիհինին
թէսվիյէսինէ, եսնի քէօյլիւլէր իլէ գօնթրաթլարըն թէճտիտ
ու թէմտիտի, վէ երգըլմասը միւհթէմէլ օլան էսկի քէօշկին
միւմքիւն մէրթէպէ թամուրի իլէ իշթիղալ իթտիքտէն սօն-
րա, ղէվճէսինի քէօշքտէ պըրադըպ, քէնտիսի հարպիյէ նա-
զըրընը կէօրմէք իւղրէ Բարիզէ աղիմէթ իյլէտի :

Մատմաղէլ Մարէթ, պու գօրգունճ վէ հիւզնէնկիղ
քէօշքտէ եալընըղ գալտըղը ղէման, բէտէրինէ իթաաթ իթմէք
իշին իյլէտիյի ֆէտաքերարըղընըն տէրէճէսինի անլատը . պու
մահալի հավլ իշթիմալտէ, թապիաթըն վահշէթէնկիղ մէն-
զարէսի գարչուսընտա, սօուգ վէ ըութուպէթլի հէվատէ, վէ
պու միւտհիշ մուզլիմ իգամէթկեահտա, մէյտանը մուհա-
րէպէտէ ալգանլար իշինտէ եաթան, ճանը կիպի սէվտիյի
Հէքթօրըն խէյալի հէրան խաթըրընտա օլտուղու հասէպի ի-
լէ, քէնտիսինի թարիֆի մուհալ պիր հալի հիւզն իշթիմալ
իշինտէ կէօրիյօր իտի : Պիշարէ գատընըն պու հալինէ ալեհահ
օլմայան պիր թագըմ խըտմէթքերարլար միյանընտա, հիշ օլ-
մազսա տէֆիղամ իթմէք իւղրէ պէրապէր գօնուչաճագ հիշ
պիր գօնշու պուլունմատըղընտան, հէր կիւն սապահտան ագ-
չամա գուտար պահրը Մուհիթէ նազըր օլան տայիրէնին բէն-
չէրէսի էօնիւնտէ օթուրուպ տէրին տէրին տիւշիւնմէքտէ ի-
տի :

Մէզպուրէ, տիտէյի ղէմտիտէսինի, պիր տէրէճէյէ գա-
տար թէսկինի տէրու ու քէտէր իթմէք մէզիյէթինի հայիզ
պուլունան Օգիանսա տիքէր տուրուր իտի . քէօշկիւն տէնիզ
թարաֆընտաքի պաղչէսինտէն ուֆագ պիր եօլ կիտէրէք տէ-
նիզ քէնարընա վարըր, վէ օրատա պուլունան քիւշիւք պիր
պուրունա վաօըլ օլուր իտի . մէզքիւր պուրունըն նիհայէ-
թինտէ, կէօմիւք նէզարէթի թարաֆընտան պիր գօլճը վաշ

խորմիչ օլուպ, պու առեմ, կիճէ կիւնտիւզ օրալարտա տօ-
լաշարագ, վէ կեահտա հէյքէլ կիպի պիլա հարաքէթ առ-
լարագ, գաշագճըլարը գօլլամագտա իտի:

Հէր կիւն ուճը պուճաղը պուլունմայան տէնիզին թէմա-
շաթըյըլա տէֆիղամ իթմէյէ չալըչան մատամլա պարօն, եա-
նի Մարէթ, եիրմի սէնէ մուգատտեմ քէօշքտէ իգամէթ ի-
տէն քիմսէլէրին, տէնիզ սույը ալմագ, վէ պալըգ իլէ ըս-
թագօզ ավլամագ իչին ինչա իթտիրմիչ օլտուղլարը նէրտիւ-
պանտէն ինէրէք, պազէն մէրգում գօլճունըն եանընա կի-
տէր, վէ անընլա շունտան պունտան գօնուշուր իտի:

Մէղքիւր գօլճունըն տիկէր պիր արգատաշը տահա օ-
լուպ, պունկպը, եիրմի տէգըթ սաաթնա պիր նէօլպէթ իլէ
տէյիշիրլէր իտի. պունշարտան պիրի չօլուգ չօճուգ սահիպի
օլտուղու կիպի, ալտըղը ճիւզվի մաիշ իլէ ֆամիլեաթընը ի-
տարէյէ միւզթէտիր օլամատըղընը մատամ ճէնապլէրի տույ-
մուշ, վէ կիւնիւն պիրինտէ պիչարէ առեմէ իքի ալթուն պախ-
շիշ վէրէրէք, էրթէսի կիւնիւ տախի հէման չըրչըպլագ հալ-
տէ պուլունան չօճուգլարա էլպիսէլէր կէճտէրտիքտէն մա-
տէ, պլպիտէլէրինէ պիր շէյէ լուզումը օլտուղու թագտիր-
տէ, ասլա շէքիմէյէրէք քէնտիտինէ միւրաճաաթ իթմէտի-
նի, սուրէթը մախսուսէտէ թէնպիհ իթտիրմիչ փտիքի, պու
սէպէպլէ պիչարէ ֆագըր գօլճու, մատամ ճէնապլէրինէ բէք
ղիյաաէ հիւլմէթ իթտիյի կիպի, մումաիլէյհանըն եանընա
գատար էնիպ տէ քէնտիտի իլէ գօնուշմաղա թէնէղպիլէ պու-
յուրտուղու գէմպլէր, քէնտինի տիւնեանըն էն պահտընար
պիր առեմի առտ իթմէքտէ իտի:

Մէրգումը մատամ պարօնըն շիֆասը միւշկիւլ օլան պիր
մարաղը բուհանի իլէ մուղթարըպ օլտուղունը, էթվար ու
ահվալինտէն հըսս իտէրէք, քէտէրինին տէֆինէ տէյիլ իտէ
տէ, հիշ օլմաղսա թաթիֆիֆինէ նէ եօլտա վէ նէ կիպի չա-
լըչմաք քաղըմ կէլէճէյինի տիւշիլիւպ տուլմագ քա իտի:

Իսմի Մարթէն օլան գօլճու, պիր աղչամ մահալինտէ
տուրուպ էթրաֆը գօլլայօր իտի, նոյեմբեր այընըն սօնլարը

օլմադըլայ հէվա սօուդ, ըուի ասիւման սօլուդ, վէ տէնիդ իսէ տաղլար կիպի տալիալար իլէ բէք գարըչըդ պիր հալաէ պուլունույօր իտի, շիտտէթլէ էսէն զարպ բիւզկեարը, էօնիսնէ գաթմըշ օլտուղու իրի տակալարը տէհչէթամիդ կիւրիւթիւլէր իլէ աահիլէ չարբըպ բարչալայօր իտի:

Գօլճու Մարթէն, պու էսնատէ անպէան զայիլ օլմագ իւզըրէ պուլունան ալաճա գարանըգտա, պիր սանտալըն՝ քէմալի սիւրաթլա սահիլէ տօղրու կէլմէքաէ օլտուղունը կէօրտիւլ... չէքլինտէն՝ պունուն պիր պալըգճը սանտալը օլմատըղը կիպի, վէ հէնուզ կիճէ թէմամըլըլա գարանըգ օլմատըղը ճիհէթլէ, գաչագճը սանտալը օլմասըտա իհթիմալաէն պալիտ իտի. մամաֆիհ Մարթէն, միւքէլլէֆ պուլունտուղու վազիֆէսի միւճիպինճէ թիւֆէնկինի գուրարագ տէնիդ գըլըսընա էնտի, թամ պու սըրատա սանտալտա սահիլէ եանաչաը, վէ իչինտէ իքի շախս օլտուղու կէօրիւլտիւ:

Մէրգուման իքի առէմլէրտէն պիրի ֆէգամպ նամընտա ճէսուր պիր պալըգճը օլուպ, գօլճունըն թանըտըղը իտի, սիկէրի իսէ թագրիպէն օթուզ եաչարընտա, չէհրէսի շապգապըն կէնիլ քէնալըլարըլըլա մէսթուր, պէօյիք պիր բալթօյա պարըլմըշ, վագարըլը թավընտան, վէ պիւքիւլիւլ պըջըղարընտան, միւթլագա ապէր օլտուղու անլաչըլըյօր իտի:

Գօլճու՝ եիւքսէք պիր սէտա իլէ մէրգումանէ պէր մուճիպի միւթատ:

— Բի՛մ տիր օ, տէյու հայգըրընճա, շախսը մէճհուլ,

— Եապանճը տէյիլ, տօսթլար տըր, տէտիքտէն, վէ տըղգաթլա Մարթէնին եիւզինէ պագտըգտան նճնրա իլավէթէն:

— Պիղ գաչագճը տէյիլիդ, սանտալըն իչինտէ տէ հիչ պիր շէյ եօգ տըր, իսթէրսէնիդ թէֆթիլ իտինիդ, տէտի:

— Գաչագճը օլմատըղընըզա էմինիմ զապիթ էֆէնտի:

— (Թիթրէյէրէք.) Սիղ սիլքի ասկէրիտէ պուլունտուլ նըղ մը:

— Էվվէ՛թ զասիւթ էփէնտի, թօբճը նէփէրի իտիմ:

— Էօյլէ իսէ տօսթում. ասլա վաղիֆէնիլի սույի իսթիմալ իթմինիղէ սէպէպ օլմայաճադ պիր խըտմէթ թալէտ իթսէմ, իճրա իտէ՛րմիսինիլ:

— Մէվզըմը թէրք իթմէյէ պէնի մէճպուր իթմէղսէ նի՛չին իճրա իթմէմ:

— Ասլա՛:

— Օ հալտէ պույոթրուն միւսիւ, էմրինիղէ միւնթաղըրմ:

Շախսը մէճհուլ պու արալըդ Մարթէնի պիր թարափա չէքէրէք զայէթ եալիւշ պիր սէտա իլէ:

— Պու ուշուրումն իւղէրինտէքի քէօչը քիմին տիր, տէյոք սիւալ իթտի:

— Ճէնէրալ պարօն Բոյնիյէին տիր:

— Ճէնէրալ պուրատամը տըր:

— Խա՛յր, Բաքիղէ ազլմէթ իթտի:

— (Թիթրէք պիր սէտա իլէ) Եա զէվճէ՛տի:

— Մատամ լա պարօն քէօչքտէ տիր:

— Մատամը թանըյօրմուսընը:

— Ա՛, թանըմադտա սէօզ մի, ա՛հ, պիշարէ մատամ ճէնապլէրի պէնիմ վէլլիինիյմէթիմ տիրլէր:

— Էօյլէ իսէ սէվկիլի տօսթում, կէրէք պանա վէ կէրէք մումալէյհայէ պէօյիւք պիր խըտմէթ, պիր տօսթլուդ իտէճէքսինիլ:

— Տօսթլուդ մը, էօյլէ իպէ չաբըդ սէօյլէյին էփէնտի չաբըդ:

— Շու մէթթուալը քէնտիսինէ վէրին:

— Նէ՞ վադըթ:

— Պու կիճէ:

— Հէման չիմտի՛մի:

— Էվվէ՛թ, եանընտա քիմնէ օլմատըղը... Եանի եալընըղ օլտուղու հալտէ թէսլիմ իթմէքիսինիլ:

— Պաշ իւթթիւնէ, պու իչի օլմուշ պիթմիշտէն փարզ իտինիլ:

Շախսը մէճհուլ Մարթէնէ պիր մէքթուպլէ պէրապէր պիրտէ քիտէ վերմէք իսթէտի իսէտէ, գօրճոս պիր միւմքիւն դապուլ իթմէյէրէք :

— Խա՛յր խա՛յր էֆէնտի, բարաճըզը սաղլայըն, պէն զաթէն մատամ ճէնապլէրինէ էյֆայի թէչէքքիւրէ պօրճուլում, տէմէսի իւզէրինէ, շախսը մէճհուլ թիթրէք պիր տէտա իլէ :

— Էյլէ իսէ բէճա իտէրիւմ շաքըզ կէլինիզ, սիզի պէքլէյօրում, տէտի :

Մարթէն՝ քէմալի սիւրաթլա նէրտիւպանտէն չըգարագ պահճէյէ վասըլ օլտու :

Հէվանըն պէրուտէթի արթմըշ, վէ կիճէնին դարանլըզը պասմըշ օլտուղունտան քէօշք կէօրիւնմէյօր իտի . ուշադլար մաթպախտա թօրլանարագ մասալ տինլէմէյէ տալմըշլար, վէ մատամ իսէ միւթատը միւճիպինճէ բէնչէրէնին էօնիւնտէ օթուրմուշ, վէ պաշքնը իքի էլլէրի իչինէ գօյմուշ օլտուղու հալտէ, տէրեայթի թէֆէքքիւրէ զարգ օլմուշ իտի :

Մումաիլէյհա ագչամըն ալաճա գարանլըղնտա սահիլէ եանաշմըշ օլան սանտալը կէօրմիւշ իտի . ֆիլ հագըգա պուհալ քէնտիսի իչին եէնի պիր շէյ տէյիլ իտի իսէ տէ, եինէ գալպինտէ պիր խէլէճան հասըլ օլտու . մումաիլէյհա պիր տագըգա պիլէ տալկալարըն գայալէրէ չարբարագ բարա բարչա իտէճէյի շու նարին մանտալէ պագմագտան կէօլլէրինի մէն իտէմէմիւշ իտի . սանտալըն սահիլէ եանաշտըղըն կէօրտիւյիւնտէ կէնիշ պիր նէֆէս ալմըշ, ֆագաթ կիճէնին գօյը գարանլըղըն սէպէսիլ իլէ, տէրունինտէ դաշ քիշի պուլունտուղունը կէօրէմէմիւշ օլտուղու կիպի, սահիլէ չարբան տալկալարըն կիւրիւթիւսինտէն, վագը օլան միւքեալէմէյի տալի ֆշիտէմէմիւշ իտի :

Թամ պու արալըգ մատամ պիր սյագ սէսի իչիթտի . վէ պահճէնին նէրտիւպանը իւզէրինտէ տախի պիր փէօլկէ կէօրտիւ . տէրհալ թէքմիլ վիճուտի իլէ թիթրէմէյէ, վէ գալպի

չիտաէթլի սուրէթտէ չարբմայա պաշատը . պու սանտալ մումաիլէյհայէ պիր խապէր մի կէթիրմիշ իտի :

Մարթէն շարգասը էլինտէ օլտուղու հալտէ մատամըն հուղուրընտա արղը վիճուտ իթտի . ճէսուր տարէր . պիր հըս-սը թապի իլէ մատամա ֆէնա պիր խապէր կէթիրիյօր զիւյիւ-մինէ զահիպ օլմաղըլա . նէրտիւ պանտէն չըգտըղը էանատէ . պիրտէն պիրէ իշի իխալար իթմէմէքտէ . վէ թէէննի իլէ տավ-րանմագըլա մէսէլէյի տօլայըտան արղ էյլէմէյէ գարար վէը-միշ իտի :

Մատամ պարօն, Մարթէնի գարշըսընտա կէօրիւր կէօր-մէզ, իհթիզաղը պիր սէտա իլէ .

— Սիզմիսինիզ միւսիւ Մարթէն , տէտի :

— Էվվէթ մատամ պէնտէնիզիմ :

— Պանա պիր շէյ մի արղ իտէճէքսինիզ :

— Էվվէթ , եախօտ խա'յր :

— (Թէաճիւպ իլէ .) Աճայիպ պու նէ տէմէք :

Մարթէն , քէմալի թաաղիմ իլէ մատամըն եանընա օ-թուրուպ էլլէրինի թութարադ ազիմ պիր ըզգաթ իլէ .

Մատամ , սիզին սաֆիէթը դալլինիզ , մէրհամէթինիզ , վէ ալիճէնապըղընըլ սէպէպի իլէ հէր քէս սիզի սէվէր . . . տէտի :

Իհթիյար Մարթէնին պու սէօղլէրի իւզէրինէ , մումաի-լէյհա , պիշարէնին քէնաինաէն պիր շէյ թալէս իտէճէյինէ իհթիմալ վէրէրէք , էլլէրինի մէրգուլըն նասըրըլ էլի իշինտէն չէքմէյի խաթըրընա պիլէ կէթիրմէտի , վէ կէնիշճէ պիր նէ-ֆէս ալարադ .

— Էվվէթ . պիր բէտէրիմ վէ պիրտէ հէմշիրճէլիմ վար քի . տէտիլինիզ կիպի պէնի բէք զիյատէ սէվէրլէր , տէտի :

— Պունլարտան պաշգա սիզի սէվէր քիմնէ եօ՞գ մը .

— (Բէրէլէյէրէք .) Պիրտէ զէվճիմ :

— Տահա պաշգա .

Մարէթ պաշտան այաղա գատար թիթրէյիպ պիր ահ չէքտիքտէն սօնրա .

Պաշտա քիմնէ՝ եօդ . տէյու ճէվապ վերտիլնտէ . Մարթէնին տէրէճէյի ըզթըրապը արթարագ . թարիֆի նազապիւ պիր ըզգաթամիդ սէտա իլէ .

— Մատամ, պէն ֆագըր պիր ատէմիմ, լաքին զաթը ալինիզին, էվլատլարիմ հադդընտա իհսան պուլուրտուղու նըլ լութֆ ու ինայէթ սէպէպի իլէ, հազգը ասիլանէլէրին տէ հասըլ շլան ուսուտոյէթ վէ մուհապէթը բէտէրանէմին տէրէճէսինի նէ պէն թարիֆ իտէպիլիրիմ, վէ նէ տէ սիգ անդ լայապիլիրսինիդ, սիզէ ճիւզվի պիր հիւրմէթսիլլիրտէ պուլունան միւթէճասըրլարը տէրհալ էօլտիւրմէյէ գատար չալըլաճաղըմ կիպի, ըզթըրապը տէրունինիզի պէյան իլէ, տէրտէլմէյէ, վէ իֆշայի սըրը իթմէյէ պիր տօսթա իհթիյալաճընը վար իսէ, օ պահտընար ատէմտէ պէն օլաճաղըմ, վէ պիր տիլսիզ կիպի լալու էպըէմ գալաճաղըմ, տէտի .

Կէնճ գատըն սամիմի պիր մուհապէթը աուխթէրանէ իլէ, Մարթէնին էլինի սըգաըադ .

— Մարթէն գալսլինիդ ալի վէ սաֆ տըր, էկէր պիր սատըդ տօսթա պէյան իտէճէք էսրարըմ օլսա իտի, սիզէ պէյան իթմէքտէ ապա թէրէտտիւտ իթմէլ իտիմ, ֆագաթ շիմտէն սօնրա պէյան օլունաճադ հիշ պիր սըրըմ հօդ տըր, տէմէսի իւզէրինէ, Մարթէն պիր թարզը նիյաղքեարանէտէ .

— Ալլաճ աշղընա օլսուն մատամ, պէնտէն քէթմ իթմէյինիդ սիղ հիշ պիր քիմնէյի սէվմիշ տէյլմիսինիդ, տէտի .

Մարթէնին պու սէօլլէրի իւզէրինէ կէնճ գատըն, շիտտէթլի քուզկիտըլար էօնիւնտէ եուլարըլանան պիր եարրագ կիպի թիթըտի, վէ պօլուդ պիր սէտա իլէ .

— Սուսըն սուսըն, պէնի էօլտիւրէճէքսինիդ տէյու մըրըլտանտը .

— Սուրուր ինսանը էօլտիւրմէլ մատամ .

— Սուրուր մը . . . պէնիմ իլին արթըդ սուրուր գալմատը .

— Պէլքի եանըլըյօրսունըլ մատամ .

Մատամ պարօն . մուխաթիպին Ֆադըր պիր կեօմրիւք
գօլճուսը օլտուղունը ունութուղունտա՞ն մը , եօգսա գաի-
շըսընտաթինին գաղմինտէ պուլունան սաֆֆէթ ու սատա-
գաթտան էմին օլտուղունտա՞ն մը , հէյր նասըլ իսէ .

— Էօլմուշ ձիր . . . տէյու մըրըլտանտը .

Մարթէն . իշին ռըհէթինտէն պիր գըսմընը անլամըշ օլ-
տուղունա գանաաթ հանըլ շտէրէք .

— Էօլտիւ մի տէյօրսունուղ , տէյինճէ , կէնճ գատըն ,
մահզունանէ վէ գոլվէթսիլ պիր սէտա իլէ .

— Էվվէթ . Սֆրիդատա . . . մէյտանը մուհարէպէտէ . . .
տէյու ճէվասլ վէրտի .

— Մատամ , պէնտէ վագթը իլէ ասքէր իտիմ . ֆագաթ
կէօրիւյօրսունուղ ա՛ , պէր հայաթըմ , տէյիլ մի .

— (Մահզունանէ պիր հալ իլէ .) Էվվէթ , սօնրա . . .

— Պէնիտէ Էօլմուշ զաննը իլէ մէյտանը մուհարէպէտէ
պըրագտըլար . վէֆաթըմըն ըէսմի ժուլնայը ֆամիլեամա կէօն-
տէրիլտի . ' հէմշիրէմ վէ զէվճէմ՝ մաթէմիմի իճրա իտէրէք
եաս թուլթուլար , վէ սաքին օլտուղումուղ քէօյին բաբազը
տաիի . իսթիրահաթը ըուհըմ իշին տուլար օգուտու .

— (Մըրըլտանարագ .) Եա՛ Բապպիմ , պէնի Էօլտիւմէ՞ք
մի իսթէյօրսունուղ Մարթէն ,

— Իւմիւտ իտին մատամ . . . իւմիւտ իտին . . . սահիլէ
վուսուլինի կէօրտիլինիլ շու սանտալ . . .

Մարէթ թէքմիլ վիճուտի աղալէրի իլէ թիթրէյէրէք
պայրլաճագ պիր հալէ կէլտի , տամարլարընտաքի գանլար
ճէվանընը թէրք իթմիշէր , վէ ալնը սօուդ պիր թէր գաբ-
լամըշ իտի . Մարթէն իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Օ սանտալտա իքի քիշի վար իտի . . . տէտի .

Մարէթ իքի թարաֆընա սալլանմայա պաշլատը . մու-
մաիլէյհանըն պու հալինի կէօրէն գօլճու տաիի .

— Ճէսարէթ մատամ , ճէսուր օլունըղ , արթըղ թիթ-
րէմէյինիլ , անլէրտէն պիրի պիր զապիթ իտի . . .

Մատամ պարօն պու զապիթ քէլիմէսինի տուլտուղուն-

տա, պօղաղընա կէլէն պիր ֆէրեատը կիւճպէլա մէն իտէ-պիլտի:

Մարէթն, հէման պայըմադ իւզըն պուլունան կէնճ գատընը թուրադ, իլավէյի մէգալ պիրլէ:

— Վէ սիզին իչին պանա շու մէքթուպը վէրտի, հէլէ օգույունըղ մատամ... օգույունըղ, տէտի:

Մարէթ, գուվլէթտէն տիւշմիւշ օլան կէօղլէրինի մէքթուպըն իւզլէրինէ աթֆ իթտի, աղղընտան մէսէրրէթտէն նէշաթ իտէն պիր ֆէրեատ չըգտը, պու եաղը ծնըն եաղըսը իտի, տէմէք էօլմէմիշ իտի...

Մատամ պարօն զանկըր զանկըր թիթրէմէքտէ օլան էլլէրի իլէ մէքթուպըն զարֆընը եըրթարադ աթի իւզղիբը մուլթասար մուհարէրաթը օգուտը:

«Մարէթ, սէվկիլիմ, հայաթըմ, ճէնապը Ալլահ պիրի եէքտիկէրիմիզտէն պայըմադ արզու պույուրմատը... տիւշմէն աթէշի ալթընտա էօլիւ տէյու պըրսգըլտըմ, իատէյի հայաթ իթտիմ, հարպ էսիրի իքէն ֆիրարէ մուվաֆֆադ օլտում... էլ հասըլ սիզին աչգ ու մուհապէթինիզ, հայաթըմը մուհաֆազա իչին պիր թըլըսըմ օլմուշ տըր:

«Սէվկիլի մէլէյիմ Մարէթ, սիզի կէօրմէքլիյիմ լաղըմ տըր, հէմ միւթլադա կէօրմէլիյիմ, իսթիրհամըմը գապուլ պույուրուն, աթէշի աչգընըղլա ճան ու ճիյէրի գավրուլմադտա օլան պիշարէ աչգընըղը ըէտտ իթմէյին...»

Մուհապէթինիզ սայէսլնտէ

պէր հայաթ օլան

ՀԵՐԹՈՐ

10

Դարկյնի քերամըն միւթալտասընա արդ իյլէտիյիմիզ պալատէ մէղքիւր մէքթուսը օգուտուղու սըրատա , Մարէթին զիհնինտէն բէք չօդ զարիպ վէ աճիպ շէյլէր կէշտի . մուամիլէյհա մէսէրրէթինտէն նաշի հէլաք օլմասը իսէ տէ , Հէքթօր Լամպէլնին Սֆրիդայա կիթտիյի զէման իլէ պու տադըգա պէյնինտէ կիւզար իտէն շէյլէր , ույդուտան ույանան ատէմլէրին կէօրտիւքլէրի բույալարըն խաթարաթը , վէ խէյալի կիպի մահվ ու զայիլ օլտու . պարօն իլէ թէէհհիւլի , թաշմագտա օլտուղու եհնի իսմի , էլհասըլ Հէքթօրա այըտ օլմայան հէր պիր շէյի քեամիլէն ունութաը , պիր քէլիմէնին թէրքը հայաթ իթտիրմէյէ քեաֆի օլտուղու պու տէրտլի գատըն , կէօղլէրինտէ շուլէյի պահտընարի բարլատըղը հալտէ , եհնիտէն քէսպը գուվլէթ իտէրէք քէնտիսինի թօրլատը , վէ աղիմ պիր խահիշ իլէ .

— Նէրէտէ , նէրէտէ , տէյու հայգըրմասը իլէ , Մարթէն գօլունտան թութարադ .

— Կէլինիլ մատամ կէլինիլ , աշաղըտա ուշուրումըն ալթընտա սիղի պէքլէյօր . . . տէտի .

Իքի էսկի աշըգլարըն միւլագաթլարը բէք սուղիշի վէ բէք հիւզնէնկիլ օլտու , գօլնու իլէ պալըդը քէմալի թաաղիմ իլէ պիր թարաֆա շէքիլէրէք տուրտուլար :

Էսնայի միւլագաթտա պիր թագըմ քէսիք քէսիք սէօղլէր , վէ սուղիշի սուղիշի ահը ճանկեահլար իշիտլյօրլար իտի , պու ահու ֆէրեատլէրի միւթէագըպ , կէնճ զապիթ քէմալի հիտտէթլէ .

— Էվլէնտինիլ հա' , տէյու պաղըրտը :

Մարէթ , աշըգընըն սէօղիւնի թաստիգ եօլլու պաղընը

էյէրէք զայէթ հիւզնէնիւղ պիր ահը սէրտ չէքիվէրտի , զապիթ իսէ մէյուսիյէթինին տէրէճէսինի իյմա իտէր սուրէթտէ .

— Թէէհիւլ իյէտինիղ , իվտիվաճ իթտինիղ , տէյու թէքրար պաղըրտը :

Կէնճ գատըն ունութմուշ օլտուղու շէյլէրի տէրհալ խաթըրլատը . . . արթըդ մատմաղէլ տը Շասթինի թէսմիյէ օլունմայըպ , մատամ պարօն Բույինեի տէնիյօր իտի : Մուամալիլէյհա հէման պիր սէտայի ճանխրրաշանէ իլէ .

— Ահ , աֆիլ իտին Հէքթօր . . . աֆիլ իտին , չիւնքի սիւզի պիւթիւն պիւթիւն զայպ օլտու զանն իթմիլ իտիմ , տէյու մըրըլտանտը :

Մարէթ , աթէչի պիր իւմիւտի կէօսթէրիր սուրէթտէ կիւղէլ կէօզլէրինի սէմայէ տօղրու գալտըրտը , Հէքթօր իսէ պէօյիւք պիր իշին իճրասընա գալար պէրմիլ ատէմ կիպի , սարիթ վէ պարիտ օլարագ եէրինտէն գըյամ իթտի :

Կիճէ գարանլըդ , տէնիղ՝ գուտուրմուշ արսան կիպի կիւրիւլտէմէքտէ , մէվգընըն աղամէթը վահշէթֆէզասը , ֆուրթուճանըն տէհշէթլիւ կիւրիւլթիւլէրի , քիւրէյի արղը մահվ ու նապէտիտ իթմէք իսթէյօր կիպի թէհաճիւմ իտէն տալկաշարըն գօրդուճ սէտալարը , խիւլասայի քէլամ հէր պիր շէյ , պու իքի պէտպահտ աշըգլարըն , սօն միւլագաթլարընա , պիր սուրէթը շաիրանէտէ ըէվնագ վէրմէք իսթէյօր իտի :

Կէնճ զապիթ պիր մըդտար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , քէլամէ աղալ իտէրէք .

— Մարէթ , հէնուզ օն սէքիլ հաշընտա իքէն ըէրէսթիլ օլունուրճասընա սէվիլմիլ օլան սիղին կիպի պիր գատըն , հէր նէ գատար թալիյի նասաղընըն թաղնիղի իլէ էյիլսէտէ , եինէ հայաթընը թէլք իթմէմէլի տիր . ատիյօ . . . արթըդ պէնի ունուտըն . . . աէյինճէ , կէնճ գատըն շիտտէթ իլէ .

— Ահ , պէն սէնսիլ հաշայապիլիլմիլիմ , տէյու պաղըրտըղընտա , Հէքթօր պիր թալըր աշըգանէտէ .

— Մատէմ էյիլէ իսէ , հէման շու անտէ սուրէթը հա-

յաթմըզը թէպտիւ խտելիմ, իսթէճմիսինիզ քի տէրտ ու մէ-
շագգաթմըզը սօնսըզ պիր մէսէրրէթ, ֆէլաքէթիմիզի էպէ-
տի պիր սաատէթ, վէ տէհշէթամիզ մաղելի, պիր ճէննէթը
իսթիգպալ հարալըմ:

— (Թիթրէյէրէք .) Սէօյլէյին, նա՞սըլ:

Հէգթօր՝ էլինի թա ուզադտա սաթհը տէրեատէ, տալկա-
լար իւղէրինտէ բարլամագտա օլան նիմ պիր ըշըզա տօղլուդ
ուզատարագ:

— Կէօրտիւյիւնիւզ շու զիյա՝ Սմէրիգայա աղիմէթ իթ-
մէք իւզրէ պուլունան պիր կէմինին ֆէնէրի տիր. պու սան-
տալը տա կէօրիւյօրմուսընըզ, պէնի եալլընըզ օլալագ պու-
րայա կէթիւրտիյի կիպի, շիմաի տէ իքիմիզի շու սէֆինէյէ
կէօթիւրէպիլի. էհհասըլ պէնիմիէ գաշմագ իսթէճմիսինիզ
տէմէսի իլէ, Մարէթ իւրքէրէք:

— Գաշմագ մը, տէյու հայգըրտը:

— Էվվէթ, տլունեանըն պիր ուճունա կիտէքէք մուհա-
պէթիմիզի կէօրէն պանիյի աչգ ու մուհապպէթ օլան ճէնու-
պը Խալլագը ճիհան հաղրէթլէրինին, բիշկեահը աղամէթին-
տէ պիրլէշլըիզ:

Պու սանիյէտէ Մարէթին կէօղիւնէ պիր խայալ կէօրիւն-
տիւ. պու խայալ՝ մաթէմ էլպիսէսի լապիս օլան իլլիլլայր
պիր ատէմ իլէ աղլայան պիր գըզ խտի... պունլար՝ նակէ-
հան զայպ օլան վէ զայպուպէթի իլէ խանէտանլարընըն նա-
մուսընը պէրպատ խտէն ալապ պիր գըզ իշին աղլաշլօրլար
իտի:

Մարէթ, պու էվհամ իւղէրինէ քէնտինտէն կէօթիւ պիր
հալ իլէ:

— Բէսէրիմ, հէմշիրէմ, տէյու մըրըլտանտը:

Հէքթօր՝ պու թարիզլէ հարաքէթ խտէրէք, արզուսու-
նա մուվաֆֆադ օլաճաղընա գանաաթ կէթիւրմիշ օլմաղըլա:

— Էօյլէ իսէ ատիյօ... էպէտի պիր մուֆարէգաթ իշին
ատիյօ... տէտիքտէն սօնրա սանտալա աթըլտը, վէ պալըդ-
ճըյա խիթապէն:

— Ինկինէ՛ , տէյու պաղըրտը :

Պիշարէ գօլճը՝ քէնտիսինի ղայպ իթմիշ օլան կէնճ գատընը գուճագլայարագ քէօշկէ կէօթիւրտիւ . ուշագլար էլան մաթպախտա պուլունտուղլարընտան , կիւզար իտէն պու իշլէրտէն ասլա խապէրտար օլմատըլար , խըտմէթճի գատընլար իսէ՝ էլպիսէլէրինի սօյմագ իւղրէ մատամալարընն օտասընա կիրտիքլէրի զէման , մումաիլէյհանըն ագլը պաշընա կէլիշ օլտուղու հալտէ պիր գանարէտէ օթուրտուղունը կէօրտիւլէր . Մարէթին ըէնկի սօլուգ ֆագաթ գուվէթի եէրինտէ իտի . բէտէր ու հէմշիրէսինին խաթըրէսի , գալպինի բարշաւամագտա օլան աշգընա վալէպէ իթմիշ օլտուղունտան , խըտմէթ.քեարլարըն՝ էպէտի սուրէթտէ սէվկիլի հանըմլարընը աղ գալտը ղայպ իտէճէքլէրի , ասլա խաթըրլարընա կէլմէտի :

Էրթէսի կիւն մատամ պարօն , հիշ պիր շէյ օլմամըշ կիպի սաքին պիր հալտէ օտասընտան չըգտը . Հէգթօրը միւէպէտէն ունութմագ , զէվճինի սէվմէք , վէ գըլլըղընտա իճրա իյլէտիյի խաթայը , միւտտէթի հայաթընը ըսմէթ վէ իֆֆէթ տայիրէնինտէ կէշիրէրէք , գուսուրունը թամիր իթմէք իսթէյօր իտի , պիշարէ գատըն օ կիճէյի տուա իթմէքլէ կէշիրմիշ , վէ ճէնապը Հագգըն մուավէնէթ ու ինայէթինէ իլթիճա իթմիշ օլան գալպինտէ , պէօյիւք պիր բահաթ ու սիւքիւնէթ հըսս իթմիշ իտի . զէվճինին աղիմէթինէ էվվէլճէ էհէմիլյէթ վէրմէ իշ իքէն , շիմաի սէրիան ավտէթինի կէօղլէմէքտէ , վէ Հէքթօրը կէօթիւրմէքտէ օլան կէմինին պիր ան ագտէմ կէօղտէն նիհան օլտուղունը պիլմէք արղուսը իլէ սուզան օլմագտա իտի :

Մատամ պարօն , եէվմը մէգքիւրտէ թէք ու թէնհա պահճէտէ տէնիզէ աթֆը նազարը աըգգաթ իտէրէք , ուֆուգ իւղէրինտէ կէօղիւնէ իլիշէն հէր պիր եէլքէնտէն գօրգարագ ագչամ իթտի , պուլունտուղու եէրտէն իքի եիւզ տտըմ գատար աշաղըտա , գօլճու պիլա հարաքէթ տուրույօր իտի , ֆագաթ պու Մարթէն օլմայըպ ըէֆիդի օլտուղունտան , մատամ , նէօվպէթ զէմանընն խիթամընը պէքլէմէքլէ , պիր

տօսթ պիր մահրէմը էսրար կիպի Մարթէն իւն գօնուշմագ իսթէյօր իտի

Ագչամ օլտուղունտա գօլճուլար տէյիշտիւնը : Մարէթ երևէյի չարբմագտա օլտուղու հալտէ եավաշ եավաշ ներտիւպանտէն ինէրէք , տէնիղէ տօղրու տէօնմիւշ օլան գօլճուլա եագլաշտը :

Մատամն ալագլարնտան զուհուր օլան սէս իւղէրինէ գօլճու երևղիւնիւ մումաիլէյհայէ չէվիրտի , պու ատէմ Մարթէն տէյիլ իտի . պիչարէ գատրն պիր վավէյլա գօրարմագլա հէման պուղունտուղու մահալէ երգըլաճագ կիպի պիր հալէ կէլտի . էօնիւնտէ տուրան քիմնէ՝ էլինտէ պիր թիւֆէնկ պուղունան հէգթօր Լամպէն քէնտիսի իտի . Մարէթ՝ իհթիւղազը վէ թէաճիւպ իտէր պիր սէտա իլէ :

— Ա՛, սիզմիսինիղ , տէյու մըրըլտանտը :

— Էվլէթ մատամ , պէնտէնիղիմ , քէնտիմի էօլտիւրմէք իսթէտիմ . ֆագաթ սիզի պիր տէֆա տահա կէօլմէտէքճէ ինթիհարէ միւգթէտիր օլամատըմ :

— Եա՛ Բապպիմ , եա՛ Բապպիմ , պէն սիզի քեամիլէն ունութմայը վատ իթմիշ իտիմ :

— Մարէթ , րահէթ ու ասայիշինիղի իլալ իթտիմ . . . պէնի մագուր թութունըղ . . . աֆիլ իտինիղ . . . պէնի ունուտունըղ . . . պատէզին պահտըեար վէ մէսուտ օլմայա սայ ուղայրէթ իտինիղ :

— Հէքթօր :

Կէնճ զապիթ , գաթի պիր գարար վէրմիշ օլտուղունու իյմա իտէր պիր թարզ իլէ , շու սէօղլէրի իյրատ իթտի :

— Ա՛հ , մահրումը վիւսալը ալէմպէհանըղ օլան պիր աշըզը պիչարէ իչին հայաթ տէնիլէն շէյ , աֆիթապը ալէմթապըն զիյաաքնտան մահրում գալան արզա պէնզէր . էօլիւմ վէ մէղար պիւր գաթ տահա էվլա տըր , Մարէթ , իսմինիղի թէլաֆիուղ իտէրէք քէնտիմի հէլաք իտէճէյիմ , շուրատա՝ շու գայալարըն իւղէրինտէ ինթիհար իտէճէյիմ . . . պու կիճէ . . . տէնիպին տէհշէթլի տալկալարը , ճանսըղ ճէ-

սէտիմի ալըպ կէօթիւրէճէք, վէ գանլարըմը թէմիղէյէճէք տիր... ատիյօ Մարէթ... ատիյօ...

Պիչարէ գատընճըլաղ, քէսիլմէք իւզըէ պուլունան պիր սէտայի ճանխըրաշ իլէ.

— Խա՛յր, էօլտիւյիւնիւզիւ իսթէմէմ... էօլմէյէճէքսի-նիզ... չիւնքի սիզի սէվէյօրում... տէյէպիլտի:

11

Պիր սապահ Րույինեի քէօշկիւնիւն հավլիսինտէ պիր բօս-թա արապասը կիւրիւթիւսիւ իշխալտի. իւշ հաֆթա գա-տար տէվամ իտէն պիր զայպուպէթտէն սօնրա, ճէնէրալ ճէնապլէրի ալտէթ իթմիշ իտի. մուամիլէյն գէվճէսինի պիր չօճուգ. կիսի տէրաղուշ իթտի, Մարէթ՝ քէնտիսինէ պոռ-մէրթէպէ կիւզէլ կէօրիւնմէմիշ Ֆլտողունսան, միւտտէթը էօմրիւնտէ իւք տէֆա օլարագ, մէսէրրէթինտէն նաշի թիթ-րէտի, վէ հէման պիր սանգալէն իւզէրինէ օթուրարագ.

— Սէվկիլի մէլէյիմ, սէքիզ կիւնտէն պէրու Աֆրիգա-տա պուլունան օրատմիշ ֆըրգալաղքնտան պիրիսինէ թայլին իտիլմէքլիյիմի, քէմալի խահիշէ հարալիյէ Զէզարէթինտէն թալէպ իտիյօր իտիմ, պու կիւն արզումա մուվաֆֆագ օլա-պիլտիյիմ իշին թէէսիւֆ իթմէքտէյիմ, չիւնքի սիզի միւտ-տէթը մէտիտէ թէքք իթմէքլիյիմ լաղըմ կէլէճէք տիր, տէ՛՛ մէսի իւզէրինէ, Մարէթ:

— Աման եա՛ Րապպիմ, կիտէյօրմուսնըլ, տէյու բէ-բէլէտի:

— Էվվէթ մատամ, իւշ կիւն գօնրա:

— (Մըլքլտանարագ.) Իւշ կիւն սօնրա՞ միշ պոզ, իսպ-պեր բէք տէհշէթի շէյա տիր:

— Պէնտէ պիզին Ֆիքրինիզտէյիմ մէլէյիմ, ինսան սպ-

ատէթը հալինի թէրք իլէ թէրադզը տէնիլէն պիր խէյալին արգասընտան գօշըյօր , ֆադաթ նէ չարէ , ինսան թապիաթը պէօյլէ տիր , սիզին կիպի պիր մէլէքէյէ մաղհար օլմագ , տիւնեատա իքէն ճէննէթէ կիրմէք օլտուղնը տիւչիւնմէզ-տէ , շան ու շէօհէթ սէվտասընա տիւչէր , հասըլը սէվկիլի զէվէճէիմ , պիր ասքէրին զէվճէսի , դօճասը կիպի ֆէտա-քէար օլմալը տըր . թէէհիւլ իթաիլիմաէ պոււնը պիլիյօր ի-տիմ իսէ տէ , խօտըսէնտիլիմ սէպէպի իլէ պէնիմ տէ ֆէ-տաքէարըդ իսթիյարինէ մէճպուր օթաճաղըմը պիլմէյօր ի-տիմ , ֆադաթ պու կիւն իշլէրին տէյիլտիլինի ըայէլայն կէօր-տիւմ , վազիֆէմին պէնի սիզաէն այըրտըղը իչին , պէօյիք պիլ ֆէլաքէթէ տիւչար օլտուղումը անլայօրում , ֆադաթ ըուհում , խէյալինիլի դալպիմաէ հըֆզ իտէճէք , վէ անը պիր նուսիսէյի հայաթ կիպի կէօղիւմտէն պիլէ սագընաճա-ղըմ .

Ճէնէրայըն պու քէլիմաթը աշըդանէսինտէ , ալի պիր մու-հապէթ մէվճուա իտի . իսթիյարըղա դատէմ պասմըշ օ-լան , պու զաթըն . եիւմի եաշլարընտա պուլունան կէնճ պիր դպրընըն հուղուրընտա տիզ չէօքմիւշ պուլունմասընտա ա-զամէթլի պիր հալ վար իտի . Մարէթ հէօնկիւր հէօնկիւր աղ-լամագտա , վէ ճէնէրալ իսէ մէզպուրէնին պու կէօզ խաշլա-րընը , քէնտիսինտէն անդարիպ մուֆպրէդաթ իտէճէյինէ համլ իթմէքաէ իտի . մուսիլէյհ նէշէլի պիր թափը իլէ , սէօղիւն-տէ տէվամ իտէրէք .

— Սէվկիլի մէլէյիմ , սիզին շու էսկի քէօշկին տէրու-նինաէ թէք ու թէնհա բէք զիյաաէ սըդըլաճաղընըզը պիլ-տիլիմտէն , պու դըշը պուրատա կէչիւմէնիզի ճայիզ կէօլմէ-տիմ , իմտի Բարիզտէ իշլէրիմ իլէ մէշղուլ պուլունտուղում էզնիտէ , պու նօգթայըտա տիւչիւնէրէք , Պասլիւօն սօգա-ղընտաքի գօնաղըմըղը կիւզէլճէ թամիւր իթտիլուպ տէօշէթ-տիմ , սոյիլէնիդ ատէթա պիր կիւվէրճին եուվասը կիպի լա-թիֆ տիր , օլատա բէտէրինիլէ եագըն պուլունաճաղընըզ-տան , կէրէք պարօն ճէնապլէրինի , վէ կէրէք հէմչիրէ հա-

նըմընըղը , իսթէտիյինիզ վագըթ կէօրէպիլէճէքսինիզ , էլհա-
սըլ սիզի քեամիլէն սերպէսթ պիր հալտէ պըրագմայը ար-
ղու իթտիմ :

Մուամիլէյհ խօշ վէ նիւվաղիչքեարանէ օլան պու սէօղ-
լէրի սէօլէտիյի սըրատա , կէնճ զէվճէսինին՝ հալա աղլամագ-
տա տէվամ իթտիյինի կէօրիւնճէ , քէնտիտէ ֆէնա հալտէ
միւթէէսիր օլտու , վէ Մարէթին էլինի էօբէրէք սէօղիւնէ
տէվամ իլէ :

—Ա՛, օնէ՞ եա , հիչ եիրմի եաչընտա պուլունանլար պէօյ-
լէ չօճուդ կիպի աղլա՞ր մը . հա՛յտէ ճիվանըմ հա՛յտէ , կիւզէլ
կէօղլէրինիպի սիլինտէ . իսթիյար զէվճինիղին աղիմէթինտէն
տօլայը շիմտիտէն միւթէսէլլի օլունուդ . սիզին կիպի կիւզէլ
վէ բաքիղէ գըզլար . մատամ լա պարօն թէսմիլէ օլունտուդ-
լարը զէման , տայիրէլէրի աչըգ պուլունմալը տըր . սիղտէ սա-
լօնընըղը աչարագ իքի ֆամիլեամըղ տօսթլարընը գապուլ իթ-
մէլիսինիզ . էլհամտիւլլահ սերվէթինիլ պունա գաթ պէ գաթ
միւսաատէ իտէր . էյլէնինիզ , էթրաֆընըգտա տօսթլար ագ-
ըապսլար պուլունսուն . պիր պալօտա զէվգ ու սէֆատէն , վէ
զարիֆ այագլարընըղ օյնամագ վէ կէզմէքտէն , գուլագլա-
րընըղ մուզիգա սէտալարընտան վէ խալգըն ալգըյլարըն-
տան եօրուլտուղու զէման , պիր աղ տա պէնի տէրխաթըր ի-
տինիզ , օլմա՞զ մը մէլէյիմ . վաղիֆէ վէ մուհապէթը վէթա-
նիլէ սէպէպի իլէ , ճանընտան զիյատէ սէվտիյի կէնճ զէվճէ-
սինտէն այըըլպտա , մէյտանը մուհարէպէտէ աթէչլէր ի-
չինտէ պուլունմաղա մէճպուր օլան իսթիյար , ֆագաթ ճէ-
սուր ասկէրի տէ պիր բարչաճըգ տիւշիւնինիլ . տէտի :

Մարէթ՝ զէվճինին պու միւէսսիր սէօղլէրինտէն ֆէնա
հալտէ միւթէէսիր օլուպ , վէ արթըգ քէնտիսինի զապթէ
միւգթէտիր օլամայարագ , հէման ճէնէրալըն պօյնունա սա-
րըլտը , վէ աղլայարագ :

—Ա՛հ , միւսիւ , սիզ բէք ալիճէնապ , բէք կիւզէլ պիր
զաթսընըղ , կիճէ կիւնտիւլ ճէնապը վաճիպ էլ վիճուտ հաղ-
բէթլէրինէ , սիզի պահտընար վէ մէսուտ իթմէք իւզըրէ պանա

մուվաֆազը յէթ իհսան պուլուրմասընը նիյազ իյլէյէճէյիմ,
տէտի :

Ձիւ հագըգա Մարէթ , պու տագըգատա զէվճիսի բէք
ղիյատէ սէվէյօր իտի :

Ճէնէրալ իսէ պիր հալի մէճնունանէտէ պուլունույօր
իտի , տիւշմէնին դուրշուն վէ կիւլլէլէրինէ գարշը տուրա-
րագ , զէրրէ գատար էսէրը խէվի ու թէլաշ հըսս իթմէմիշ
օշան պու զաթը պէսալէթսիմաթ , ատէթա պիր չօճուգ
կիպի թիր թիր թիթրէմէքտէ , վէ զայրէթ ու ճէսարէթլէ
մալամալ օշան գալպի , եիրմի եաշլարընտա պուլունան կէնճ
պիր աշըգըն գալպի կիպի չարմագտա իտի :

Օ ագչամ ճէնէրալ իլէ զէվճէսինին Բարիզէ միւթմէվէճ-
ճիհէն հարաքէթլէրի էսնասընտա , դօճը Մարթէն , աթի իւզ
զիքը թէգքիրէյի Հէքթօր Լամպէնէ իթա իթմիշ իտի :

«Ձէվճիմ պու սապահ կէլտի , գալպի խալիս ալթուն
կիպի սաֆ ու թէմիզ օշան պու զաթ , պէնի տէրէճէյի նի-
հայէ պիր մուհապէթլէ սէվէյօր , հուղուրումա տիզ չէօքէ-
րէք էլլէրիմի բուս իթտի , վէ պանա՝ հագըգըմտա հըսս իթ-
տիյի աշգ ու մուհապէթաէն պահա իյլէտի , պէն պու զաթը
սէվմէյէ մէճպուրըմ :

«Իմտի պէնիմ սիզի ունուտաճաղըմ կիպի , սիզին տէ
պէնի ունութմանըզ լաղըմ տըր . . . բէք էյի պիլիրիմ քի
պու խուսուտա ճէնապը Սլլահ պանա գուվլէթ իհսան պու-
լուրաճագ տըր , արթըգ պիր էպէտի վէտանըն սըրասը կէլ-
տի . . . ատիյօ Հէքթօր , սիզի շիմտիտէն սօնրա կէօրմէյէճէ-
յիմ :

«ՄԱՐԷԹ»

Իւշ կիւն սօնրա ճէնէրալըն Պապիլօն սօգաղընտաքի
գօնաղըն հավլիսինտէ տէօրթ պէյկիրլի պիր բօսթա արա-
պասը տուրմագտա , վէ իքի ուշագ՝ ճէնէրալըն սանաըզլարը-
նը տօլտուրմագտա իտիլէր , ճէնէրալ իսէ՝ զէվճէսի իլէ եան
պէ եան օթու շոնէպ գօնուշույօրլար իտի , քէմալի մուհապէթ-

լէ միւքեալէմէ իթաիքտէն սօնրա, ճէնէրալ սաաթա պագա-
րագ .

— Ա՛հ, սաաթ տօգուղա կէլտի, զալիպա եէնի եալէ-
րիմ պէնի պէքլէտէճէք, հագըգաթէն-աղիղէմ, սիղէ սէօյ-
լէմէյի ունութմուշ իտիմ, սէպէպի ասլա մալիւմ օլմատըղը
հալտէ, պիղիմ եիւզ պաշը Լասգօթ իսթիֆա իթմիշ, իքի
կիւնտէն պէրի եիւզ պաշը մէսնէտինտէ պուլունտան պիր զա-
պիթի, Լասգօթըն եէրինէ քէնտիմէ եալէր նասպ իթտիմ,
հաթտա պու կիւնքի Մօնիթէօր կաղէթասըտա պու թէպէտ-
տիւլի իլան իթտի, պու կէնճ զապիթ եիւզ պաշը Լամպէլն
թէսմիյէ օլունմագտա տըր . . .

Մարէթ զէվճինին թէլաֆֆուղ իթտիյի պու իսմ իւղէ-
րինէ թիթրէյէրէք պէնզի սօլտու, ճէնէրալ պու հալին ֆար-
գընա վարմայըպ սէօղիւնէ տէվսամ իլէ .

— Եիւզ պաշը Լամպէլն պունտան էվվէլ տէ Աֆրիգա
օրտուսընտա պուլունմուշ տըր, կիւղէլ արապճա պիլիր, պու
կէնճ պանա կիւղէլ խըտմէթ իտէճէք տիր զանն իաէրիմ,
տէաի .

Ճէնէրալ սէօղիւնիւ պիթիլտիյի սըրատա գաբունըն չըն-
ղըրաղը չալընընճա .

— Հիշ չիւպհէ եօգ քի միւթըգա քէնտիսի օլմալը տըր,
տէտի .

Մարէթ, հէյէճաքնտան նաչի տիղլէրիլտէ գուվվէթ
գալմատըղընը հըսս իտուպ, պու սօն վէ տէհէթլի թէսա-
տիւֆէ թահամիւլ իտէպիլմէք իչին ճէնապը վաճիպ էլ վա-
ճուտ հաղրէթլէրինին մէրհամէթինէ իլթիճա իթտի .

Փիլ հագըգա պիր գաշ սանիյէ սօնրա գաբու աշըլարագ
եիւզ պաշը Հէգթօր Շամպլէն իչէրի կիրտի, մումաիլէյհ եա-
վէր իւնիֆօրմասընը լապիս օլտուղու կիպի, այագլարընտա
տախի բարլագ չիղմէլէր պուլունույօր իտի . Աֆրիգանըն սը-
ճագ կիւնէչի ալթընտա էսմէրլէշմիշ օլան չէհրէսի, ըղթըրա-
պընտան նաչի սօլկունլուղունը իրայէ իթմէյօր իտի .

Հէգթօր՝ իլք տէֆա կէօրիւլէն պիր գատընա վէրիլէն սէ-

լամ կիպի, պիր թալիրը լադայտանէ իւն Մարէթի սէլամլա-
տը:

Մարէթին տուաւ միւս թէ՛ ճապ օլտուղունան, եիւզ
պաշըը եէնի կէօրմիւշ օլտուղունա գանաթ կէթիւրիւր պիր
հալի սաքինանէտէ, վէ ասլա պօղուլմադսըղըն իատէյի սէլամ
իթմէյէ միւս թէտիր օլապիւտի: Պու սըրատա ճէնէրալ զէվ-
ճէսինէ:

— Մատամ լա պարօն, միւսատէնիւղէ եէնի եալէրիւմ
եիւզ պաշը միւսիւ Լամպէնի սիղէ թագաթիւմ իտէրիւմ, տէ-
յինճէ, Հէգթօր քէմալի թաաղիմլէ պաշընը էյէրէք մատա-
մը սէլամլատը:

Ճէնէրալ. — Էյ հա՛սըլ հազըրմըրնըղ, օղլում:

Հէգթօր. — Էվլէթ ճէնէրալ էֆէնտի, էմրինիղէ միւն-
թաղըրըմ:

— Պէնիմլէ պիր աղ գահվալթը իտէրոնիղ տէ, պիր սաա-
թա գատար եօլա չըգարըղ:

Պու սըրատա իըրմէթքեարլարտան պիրիսի կէլէրէք ճէ-
նէրալա պիր շէյ արղ իթմիւշ, վէ մումաիւշէյ հաթիսի թապիլի
անընլա մէշղուլ պուլունմուշ օլտուղունտան պիլ իսթիֆա-
տէ, Հէգթօր, Մարէթի եադլաշըպ զայէթ եալմալ պիր սէտա
իլէ:

— Պէնի աֆիլ պույուրունսղ մատամ, սիղտէն էպէտի
օլարագ այըրլըյօրում, աթիյօ մատամ, էմրինիղէ իթաաթ
իթտիւմ, տէտի:

Վէրիլէն գարար մուծիպինճէ պիր սաաթ սօնրա ճէնէ-
րալ զէվճէսինի տէրաղուշ իտէրէք, վէ կէօղլէրինտէն ագան
պիր տամլա կէօղ եաշընը սիլէրէք, եիւզ պաշը Հէգթօր Լամ-
պէն իլէ արապասընա պինտի, վէ արասլա քէմալի սիւրաթ-
լա գօնաղըն հալլիսինտէն չըգըպ տէօրթ նալ գօշմաղա պաշ-
լատը:

Մարէթ, իպթիտատէն նիհայէթինէ գատար մէթանէթ-
լի պիր հալտէ պուլունմուշ իքէն, եալընըղ գալտըղընտա
գուվլէթինի զայալ իթտի, պատէհու տիղ չէօքիւպ աղլայա-

րադ տուայէ պաշտար, մումաիւէյհանըն ճէնապը Հադգա-
օլան պու նիյաղ ու թէզարուլէրի բէք սուղիշի, բէք ճան-
խըրաշանէ իտի :

12

Պալատէ արդ օլունան վագապէրտէն պիր այ գատար
սօնրա, ճէնէրալ Րույնէինին թահտը գօմանտասընտա պու-
լունան ֆըրգա. Սթլաս տաղլարընըն զայէթ տէհշէթէնկիզ
պիր նօգթասընա սօղրու իլէրլէմէքտէ իտի :

Թամ իւշ կիւն կիճէ կիւնտիւզ գաթի մէսաֆէ իտիտիք-
տէն սօնրա. օրտու մէրքէղի եաբըլմաղա էլվէրիշի պուլու-
նան պիր մահալտէ թէվադուֆ իթտիլէր. ճէնէրալ՝ մահալի
մէզքիւրտէն իլէրի կէշմէմէք, վէ տիւշմէնին հալ ու մէվ-
գըընը թէճէսսիւս իթմէք իւզրէ. Եիւզ քիշիտէն միւրէքքէպ
պիր սիւվարի ֆըրդասը կէճոտէրմէք իւզրէ, հարպլիյէ նէզա-
րէթինտէն էմը ալմըշ իտի :

Ճէնէրալ, էրքեանը հարպ իլէ իրտալ իտիլէճէք ֆըրդայա
միւսթաիտ պիր զապիթ նասպ իթմէք իւզրէ չատըրընա չէ-
քիլտի, ինթիլտապ օլունաճագ զապիթին օլ հէվալիյի թէմա-
մըյըլա պիլմէսի, արապճայա աշինա օլմասը. վէ նէֆսինի հէր
տիւրիւ թէհլիքէտէն էսիրկէմէմէսի լազըմ կէլիյօր իտի քի,
պու խասսէլէրէ մալիք պուլունան Եիւզ պաշը Լամպէն, էր-
քեանը հարպըն գարարը վէ գօմանտանըն բէյի իլէ, ֆըրդայի
մէզքիւրէյէ զապիթ թային իտիտի. ճէնէրալ տէրհալ մէր-
գումը չատըրընա ճէլպ իլէ :

— Եիւզ պաշը էֆէնտի. պիր սիւվարի պէօլիյինին գօ-
մանտասը էօհտէյի ճէսուրանէնիզէ իհալէ գըլընմըշ արը.
իշթէ հարաքէթէնիզէ այըտ օլան թալիմոթ. պուլնարը թէ-
մամը թէմամընա իճրա իտէճէքսինիզ. լաքին պու կիպի թէհ-
լիքէլի խըտմէթլէրէ թէշէպպիւս իտիլէնլէր. նէ գատար ճէ-

սուր օլտալար պիլէ, եինէ վաթանլարնտա պուլունան ագրապա վէ ահուպատէն խապէրտար օլմագ իհթիյաճընտա պուլունուրլար, տէտի:

Հէքթօր պիր քերրէ պաշտան այաղա գատար թիթրէտի, ճէնէրալ իսէ, սէօզիւնտէ տէվամ իլէ:

— Շիմտի ձէզայիրտէն ալտըղըմ պիր մէքթուպլէ պէրապէր, Թրանսատան կէլմիշ օլան մէքթուպլար կէճնտէրիլմիշ տիր, իհթիմալ քի պուլնլարն իչինտէ սիդի իչին տէ պիր մէքթուպ վարտըր, տէմէսի իլէ, Հէքթօր հէյէճանընը զապթէ չալըշարագ:

— Զանն իթմէմ ճէնէրալ, տէյու ճէվապ վէրտի:

— Նիչի՞ն վանն իթմէյօրսունըլ:

— Ուզագտան պիր իքի ագրապամտան պաշգա քիմնէմ եօդ:

— Նա՞սըլ, հիշ պիր տօսթունըզ ահպապլնըզ եօդ մը:

Ճէնէրալ իրի պիր մէշին չանթա աշարագ կէլէն մէքթուպլարը տաղըթտը, վէ պիր թանէսինին զարփը իւզէրինէ աթփը նաղար իթմէքլէ, պիրտէն պիրէ:

Իշթէ, եանըլըյօրմուշսունըզ միւսիւ... տէյէրէք, Հէքթօրա պիր մէքթուպ զարփը ուղատը վէրտի:

Հէքթօր, էվմէլ էմիրտէ պու եաղըյը հիշ կէօրմէմիշ օլտուղունա գանաաթ կէթիրտի, ֆագաթ պիրտէն պիրէ պիր շէյ հըսս իթմիշ կիպի թիթրէտի. աշըգլարա մախսուս պիր հըսսը թապի իլէ իշպու մէքթուպլն Մարէթտէն կէլմէքտէ օլտուղունը անլատը, ֆագաթ ապա իշէ րէնկ վէրմէյէրէք մէքթուպը ալըպ աշմագսըղըն ճէպինէ գօյտուգտան սօնրա:

— Պունըն նէ՞ օլտուղունը պիրիրիմ ճէնէրալ, տէտի:

Հէքթօր քէմալի թաագիմլէ թէմէննա իտէրէք տըշարը չըգտը, վէ տէրհալ չատըրընա ավտէթլէ գալպի չարբարագ վէ էլլէրի թիթրէյէրէք մէքթուպը կիւճ պէլա աշտը, գալպի քէնտիսինի ալտաթմամըլ իտի. պու մէքթուպ Մարէթտէն օլուպ, ալիմ պիր մէհարէթլէ եաղըսընը թէպտիլ էլլէ-

միշտ իտի, կէնճ զապիթ թարիֆի զայրի գապիլ պիր ըզթը-
րապը տէրուն իլէ աթիաէքի ճիւմէլէրի օգուտը:

« Հէգթօր. էկէր պէնի աէրհալ գուլթարմայա շիթապ
իթմէղսէնիլ միւթլագա էօլէճէյիմ. պու հիճապ, պու մէ-
յուսիյէթ, պիշարէ ինթիյար բէտէրիմին մէվթի, ղէվալլը
հէմէրէմին ինլալը նամուսը, տիւնեանըն թահգիրի, ճէհէն-
նէմ ինէհէթլի օլաճագ տըր. Հէթթօր, ալիլիմ Հէքթօր.
մէրհամէթէն... Ալլահ աշգընա... մէրհում վալիտէնիլին
իսմինէ օլարագ սիղէ իսթիրհամ իտէյօրում. պէնի պու տէհ-
շէթլի հալտէն գուլթարընը. զիրա տէհշէթիմոնէ տիվանէ
օլաճաղլմ. ա'հ, եա Բապպիմ, հէլագըմը մուճիպ օլան շէյի
սիղէ նասը պէյան իտէճէյիմի պիլէմէյօրում. զիհնիմ գա-
ըըըյօր, Գիրմի տէօրթ սաաթ գատար էվլէլ...

« Բէճա իտէրիմ Հէքթօր էյի տինլէ, աիւն տիղ չէօր-
միւշ մուս իտիյօր իտիմ... ծնըն իչին... սիլին իչին
տուա իտիյօր իտիմ, գալպինիլտէն հագգըմտա օլան աշգ ու
մուհապէթինիլի մահվ իթմէսինի, ճէնապը Սլլահտան իս-
թիրհամ իթմէտէ իքէն... նալէհան օտամա պիր ատէմ
կիրտի, պու շախս պէնիմլէ գոնուշմագ իսթէյօր իտի, պու
ատէմի էօմիլումտէ կէօրմէմիլ իտիմ, մէրգուլմին հալ ու հէ-
յէթլի պէնի ֆէնա հալտէ գօրգուլթու, վագաա իսթիւ
պաշը բէք թէմիլ իտի իսէ տէ, ալչագ վէ սըյըրը պիր թա-
վուրտա իտի, սէլամ վէրտի... աման եա Բապպիմ, ատէթա
ղէհիրլի պիր եըլան կէօրմիլ իլպի թիթրէյօր իտիմ. շախսը
մէրգուլմ իլէ պէյնիմիլտէ շու մուհալէրէ ճէրիան իթաի:

« - (Գօրգուլմտան թիթրէյէրէք.) Նէ իսթէյօրսունըլ
միւսիւ.

« - Զաթը առալէթսիմաթլէրի իլէ եարմ սաաթ գօ-
նուշմագ արղու իթմէքտէյիմ:

« - Ֆագաթ պէն սիղի ասլա թանըմայօրում:

« - Ֆիլ հագըրգա թանըմաղսընը, հաթտա պէնտէնիլ-
տէ զաթը ալիյէլէրինի թանըմագ շէրէֆինտէն մահրում պու-
լունմագտայըմ, ֆագաթ շու եաղըյը թանըյօրսունըլ ա:

« Տէյերէք, սիգէ եազմըշ օլտուղում մէքթուպումը կէօ-
ղիւմիւն էօնիւնէ գօյը վէրտի . կէօզ եաշըմլա ըսլատարադ
սիգտէն պէնի ունուլմանըզը նիյազ էյլէտիյիմ մալիւմիւնիզ
օլան մէքթուպը , զայէթ տէհշէթամիզ պիր ըիւյա կէօրիւ-
յօրում զաննըյըլա , շաշգըն շաշգըն մէքթուպա պագտըղըմ
սըրատա , շախսը մէրգում շէօյլէճէ սէօղիւնէ տէվամ իթտի .

« — Մատամ, գալէմլինիլտէն չըգան պու մէքթուպը
զայպ իտէր , եախստ էօյիւր տէ էլէ կէշէր գօրգուսը իլէ ,
եիւզ պաշը Լամպէն պէրապէր կէօթիւրմէտի . մէրգում
իհթիյաթէ լայէթէն պունը , Վիգթօր սօգեղընտաքի խանէ-
սինտէ պըրագտըղը պիր քիւշիւք սանտըղ տէրունինտէ հըֆզ
իթտի : Իշթէ մէղքիւր սանտըղըն իւշ գաթ քիլիտլէրի գը-
րըլտարադ , կէօպէ կէօրիւնմէզ պիր մահալտէ սագլանըլմըշ
օլան շու քեազըտ չալընտը , տէտի :

Խապիսը մէրգումըն պու սէօղլէրինի , պիր մահքիւմին
գաթլինէ հիւքմ օլունան իլամը տինլէտիյի կիպի տինլէյօի
իտիմ . պիր սէօզ սէօյլէմէյէ վէ պիր հարաքէթ իթմէյէ
գուվլէթիմ գալմատը . . . ատէթա պիր հէյքէլ կիպի պիլա
հարաքէթ գալմըշ իտիմ : Խապիս հէրիֆ իսէ սէօղիւնէ տէ-
վամ իտէրէք .

— Մատամ, Բարիզտէ եիւզ պին տիւրլիւ սէնաաթ իճրա
իտիլիր , պէնտէնիղին սէնաաթըմ տա , պու կիպի մէքթուպ-
լարը պուլմագ վէ օլապիլտիյի գատար իսթիֆատէ իթմէք
տիր քի , պու տա էրէյիճէ քեարլը պիր սէնաաթ տըր , տէ-
տի :

« Պու սէօղլէրտէն նէ տէմէք իսթէտիյինի անլահըմ , եանի
ճիւզվի պիր մէպլաղէ մուգապլլ , պու քեազըտը պանա սաթ-
մագ ֆիքըրինտէ օլտուղունը քէշֆ իթտիմ , վէ չիմինէնին իւ-
ղէրինտէ պուլունան ալթուն տօլու քիսէյի ալարագ քէնտի-
սինէ ուզատը վէրտիմ :

« Պագաթ սէֆիլ հէրիֆ , քիսէյէ էլ ուզաթմայըպ կիւլ-
մէյէ պաշլատը . պու հալի պէնի բէք զիյատէ գօրգուլթաը ,
պատէհու զայէթ սաքին պիր թալը իլէ ,

— Մատամ ճէնապլէրի շիւղհէտիդ պէնիմէ էլլէնիյօր-
լար, չիւնքի պու եօլտա պիր մէքթուպ ֆէվզէլատէ պահալը
տըր, տէտի :

— Ֆէվզէլատէ պահալը մը՞ տըր :

— (Վահշի պիր թափը իլէ .) Օնա շիւղհէ նէ՛, ճէնէրալ
պարօն Բույինի պու մէքթուպ իչին սէվինէ սէվինէ պէօ-
յիւք պիր մէպլաղ վիրմէյէ հաղըր տըր, ֆազաթ մատամ
ճէնապլէրի սաթըն ալմայա արղու պոյուրուրլարսա, թապի-
յի պիր աղ էհվէնճէ օլուր :

Խապիսը մէրգու՛մ պու սէօյիւ տէտիքտէն սօնրա իս-
թէտիյի ֆիյաթը սէօյլէտի . . . տման եա՛ Բապսիմ, աղլէ
սըզմաղ պիր մէպլաղ . . . պէնիմ իչին թէէտիյէտի միւմրին-
սիզ պիր բարա . . . Հէքթօր, սիզէ եազմայա ճէսարէթ իտէ-
մէյէճէյիմ պիր մէպլաղ . . . եա՛ Բապսիմ, պու բարայը նէ՞-
քէտէն թէտարիք իթմէլի, քէնտի քէնտիմէ, պու առէմ
տէլի տիր, տէյօր իտիմ. խապիսը մէրգու՛մ սէօյէ աղաղ ի-
լէ չու եօլտա մէրաֆընք իքմալ իթտի :

— Վազաա պու մէպլաղ պէօյիւք պիր շէյ օլտուղուն-
տան, պիր կիւնին իչինտէ թէտարիք իտիլէմէյէճէյինի պի-
լիլիմ, ֆազաթ պէյիս եօզ, պէնտէնիզ պէքլէրիմ . . . մա-
տամ լա պարօն ճէնապլէրինէ օն պէշ կիւն միւսաատէ վէր-
մէքտէ պիր մահղուր կէօրմէմ. պու կիւն այլն օնը տըր,
եիրմի պէշինճի կիւնի թամ էօյլէ վազթը մատամ ճէնապլէ-
րինի թէքրար կէօրմէք շէրէֆի իլէ միւշէրլէֆ օլուրում. է-
կէր եէվմի մէղքիւրտէ բարա թէտարիք վէ թէէտիյէ օլուն-
մաղսա, քէմալի թէէսիւֆլէ պէյան իտէրիմ քի, հէման օ
աղչամ շէրիքլէրիմտէն պիրի ճէզայիրէ կիտէճէք, վէ ճէնէ-
րքլ ճաղրէթլէրի կլէ բաղարլըղա կիրիշէճէք տիր :

«Խապիսը մէրգու՛մ պէնի տէլի կիպի պիր հալտէ պը-
րադաբազ տէֆ օրուպ կիթտի, ազիմէթինաէն չօք սօնրա
պուլունտուղում հալի տիւշիւնմէյէ պաշլատըմ :

«Պու մէպլաղը նէրէտէն պուլմալը, քիմտէն իսթէմէլի,
եիրմի պէշ պին ֆրանգլըղ միւճէվհէրաթըմ իլէ օն պին

Ֆրանգ գատար նազըթ բարամ վար... նէ՞ պէհանէ իլէ
խաթիգուաղ իտէյիմ, պունը իչին զէվճիմին միւսաստէսի չա-
ղմ տըր... բէտէրիմէ եիւղ պին ֆրանգա իհթիյաճըմ վար
նա՞սըլ տէյէպիլիրիմ... վէ պու իհթիյաճէ նէ՞ սէպէպ փէօս-
թէրիլը... ա՛հ, սիլտէն պաշգա պէնի դուրթարաճագ քիմ-
սէ հօդ... Հէքթօր, կէլ... դօշ... պիր սաաթ ալիլէ շայպ
իթմէ... զիրա պու առէմ տէտիլինի եաբաճագ տըր:

«Աղլըդ պաշըմուա տէյիլ... Հէքթօր, Հէքթօր... է-
կեր գօշուպ կէլմէպսէնիլ մահվ օլաճաղըմ... բէտէրիմ պա-
նա լանէթ օգույաճագ տըր...

Քեաղըաւն իւզէրինտէ կէօղ եաշը էսէրլէրի կէօրլունէն
մէքթուպ պուրատա խիթամ պուլտու:

Հէքթօր Լամպէն, երլտըրըմտան վուրուլմուշ կիպի պիր
հալէ կէլտի, պիչարէ տէլիգանյը բիւյա կէօրտիւ զանն իտի-
յօր իտի... Ֆագաթ մէքթուպ՝ պուրուշմուշ օլարագ թիթ-
րէք էլլէրի իչինտէ աուրույօր իտի... թէքրար թէքրար
օգուտու... վէ քէնտի քէնտինէ:

— Ա՛հ, էլպէթտէ գուրթարաճաղըմ, տէյու պաղըրտը:

Պատէհու մէքթուպըն թարիխինէ պագտը, Բարիգտէն
օրայա սէքիլ կիւնտէ կէլմիշ, վէ քէնտիսի իչին եէտի կիւն
գալմիշ իտի: Բարիգէ վասըլ օլմագ, վէ եիւղ պին ֆրանգը
թէտարիք իթմէք իչին եէտի կիւն վար իտի...

Պուլունտուղու մահալտէն Բարիլէ վասըլ օլմագ իչին
իւշ կիւն տէնիլ, վէ իրի կիւն գարա կիտիլէճէք հօլ վար
իտի: Մէրգում իշպու մէսաֆէյի հիսապ իտէրէք քէնտի
քէնտինէ:

— Եէթիչիրիմ, էվվէթ վուգթինտէ եէթիշէճէյիմ, տէ-
յու հայգըրտը:

— Ֆագաթ բուխսաթ ալմագսըղըն կիտիլէմէյէճէյի,
վէ էօյլէ պիր զէմանտէ բուխսէթ իսթիհասալ իթմէք միւմըին
օլամայաճաղը միւլսահաղասը, Հէքթօրը աղլընա խըֆիէթ
կէթիլէճէք պիր հալէ գօյմուշ իտի: օ սըրպատա չափըրըկ
գարուսը էօնիւնտէ պիր աթ քիշնէմէսի իչիտիլաի: Գօման-

տասը՝ քէնտիսինէ իհալէ օլտուղու սէֆէրէ պու հայվան իլէ աղիմէթ իտէճէք իտի . վազըթ կէլմիշ օլտուղունտան վազիֆէյէ իթաաթ իթմէքլէ կիթմէք լազըմ իտի : Մէրդում քէնտի քէնտինէ սէօյլէշիպ :

— Ֆիրար իտէրիմ, տէյու մըրըլտանտը :

Պու տէհշէթլի քէլիմէ, եիւզ պաշըյը ֆէնա հալտէ իւրփիւթտի, սօն տէրէճէ մուզթարըպ օլտու, ֆիրար իթմէք . . . եանի պիր ալչազ կիպի մէյտանը մուհարէպէյի թէրք իթմէք, տիւշմէնէ արգասընը չէվիւրմէք, համիլ պուլունտուղը նըշանլարընն նամուսընը պազ ալթընա ալմադ, թէմիլլէմէսի միւմքիւնսիլ պիր լէքէ իլէ լէքէլէթմէք, ապէրլիք չէրէֆինի քիրլէթմէք, էպէտի սուրէթտէ շայանը թահքիր օլմազ, վէ սիւքի ասքէրիտէն թարտ օլունտուգտան սօնրա, խայընլարըն միւսթահազ օլտուգլարը էօլիւմ իլէ էօլմէք . . . ֆազաթ հէր հալտէ պիր լնթիխապ իթմէք լազըմ իտի . եա նամուսըղըղը դապուլ իտուպ ալչազ նամընը թաշըմալը, վէ եախօտ հայաթը կիպի սէվմէքտէ օլտուղու Մարէթ իչին, հիւքմի իտամ օլաճազ օլան օ մուսիպէթլի մէքթուպըն, ճէնէրալըն էլինէ կէշմէսինէ բազը օլմալը իտի :

Հէքթօր՝ պունլարը միւլահաղա իթտիքտէն սօնրա թէհասիրի աչգ իլէ քէնտի քէնտինէ .

— Պէնիմ նամուսըմը զայպ իթմէքլիյիմին նէ՝ էհէմմիյէթի վար, վարսընլար պէնի խայընլար կիպի էօլտիւրսիւնլէր, եէթէր քի օ դուրթուլտուն, էվվէթ, էկէր գուրթուլտուր իսէ . . .

13

Եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպլէն, օն տադըդա սօնրա աթընա սիւվար օլարադ թահտը գօմանտաւընտա պուլունտան պէօլիւյի իլէ պէրապէր, ֆըրդա մէրքէզինտէն եօլա չըդմըշ

իտի . վազըթ ետրը կիճէյէ ետգըն օլտուղունտան , օրթա-
լըղը կէօզ կէօղի կէօրմէզ տէրէճէ պիր գարանլըգ իսթիլա
իթմիլ իտի . պիր թագըմ մահալլէրտէն տօլաշտըգտան սօն-
րա , կէնիլ պիր օվայա չըգարըր օլան քիւչիւք վէ տարածըգ
պիր տէրէտէ պուլունտուլար , եիւզ պաշը ֆիրար նիյէթինի
մէվգըլը իճրայէ գօյմագ իչին , ֆըրգանըն մէզքիւր օվայա
վասըլ օլմասընա պէքլէմէյօր իտի . պէօրիւք օն պաշըսը պէ-
րապէր իքիշէր իքիշէր օլարագ , էօնտէն կիտէն միլազիմի թէ-
ագըպ իթտիքլէրի կիպի , եիւզ պաշը տախի էն արգատա
տիկէր պիր միլազիմ իլէ եան պէ եան կիթմէքտէ իտի .

Տէրէնին պիր մահալլինէ վասըլ օլունտուլ քի , օրատա պիր
տիրսէք պուլունտուլ թէքմիլ պէօրիւք՝ մահալի մէզքիւրի
տէօնէրէք կէօզտէն նիհան օլաճագլար իտի . իշթէ օլ անտէ
Հէքթօրըն խաթըրնա պիր չէյ տիւշմէքլէ , քէնտի քէնտինէ .

— Նանըմտան կիտէն շու ասքէր աթըն իւզէրինտէ ու-
յույօր , ուսուլ իլէ հայվանտան էնէրիմ . հայվանըմ՝ տիկէր-
լէրի կիպի իւզէրինտէ տտէմ օլուպ օլմատըղընը տիւշիւնմէք-
սիզին եօլունա տէվամ իտէր . սաքէր՝ ույանըպ պէնի աթըն
իւզէրինտէ կէօրմէյինճէ իշի խապէր վէրէճէք , վէ ույումուշ
օլտուղունը տէրմիյան իլէ պէնիմ նէ օլտուղումը կէօրմէտի-
յինի սէօյլէյէճէք , սօուգտան իւշիւմիւշ վէ պայըլմըշ օլ-
տուղումա , վէ եօլըն քէնարընտա տիւշմիւշ պուլունտուղու-
մա իհթիմալ վէրիլէրէք , պէնի արամայա սայ իտէճէքլէր ,
վէ պուլամայաճագլարը ճիհէթլէ , տիւշմէն թարաֆընտան
կէօրիւլիւպ էօլտիւրիւլտիւլիւմէ գանաաթ հասըլ օլաճագ
տըր , տէտի .

Հէքթօր , թըպգը տիւշիւնտիւյի կիպի հարաքէթ իտէ-
րէք եալաշճա հայվանընտան էնտի . հայվան՝ մէրգումըն
թախմինի իւզրէ եօլունա տէվամ իթտի . գարիյնի քիւրամըն
մալիւմի օլտուղու վէճէլէ , Հէքթօր՝ օրալարընը բէք ալա
պիլտիյինտէն , մահալի մէզքիւրտէն իւշ ֆարսախ գատար
ուզագտա պուլունան պիր քէօյէ տօղրու իլէրլէմէյէ պաշ-
լատը , չալըլարըն արասընտան խըրսըզ կիպի եիւրիւյէրէք ,

ապահա դարչը մէզքիւր քէօյէ մուվասըլէթ իթտի . մէր-
գում էն ուֆագ պիր կիւրիւթիւտէն իւրքէյօր իտի . Հէք-
թօրըն դօրգուսը տիւշմէնտէն օլմայըպ , իլլա պիր Ֆրանսըղ
ապքէրինէ թէսասիւֆ իթմէքտէն իլէրի կէլիյօր իտի :

Հէքթօր , քէնտիսինի քէօյիւն նէօլպէթճիսինին դար-
չըպընտա պուլտու քի , հէման թիւֆէնկինի գալտըրըպ կէօյ-
սիւնէ տօղրու պիր գուրչուն եէրլէշտիրմէյէ հաղըրլանըյօր
իտի . եիւզ պաշը տէրհալ եէրլի լիսանը իլէ .

— Եալընըղըմ , վէ տօթըմ , տէյու պաղըրմասըյըլա ,
նէօլպէթճի թիւֆէնկինի էնտիրտի , Հէքթօր տա գըլըճընը
պիր Եանա աթմագլա քէօյէ կիրտի :

Եիւզ պաշը , եէրլիլէր ինտինտէ , խանէլէրինէ պյագ պա-
սան պիք ասէմին մուգատտէս ատա օլունտուղունը պիլտի-
յինաքէնճ պիլա էնտիլէ տօս տօղրու քէօյիւն րէյիսի պուլու-
նան քիսնէնին խանէսինէ կիթմէքլէ .

— Նէֆսիմի էլինիլէ թէսիւմ իլլէր , վէ ինայէթինիլի
իսթիւրհամ իտէրիւմ , տէյինճէ , րէյիս .

— Սէօյլէյին նէ իսթէյօրսունըղ , էկէր գարնընըպ աճ
իպէ , իլթէ էքմէք , էկէր սուսամըլ իտէնիլ , իլթէ սու , տէ-
տի :

— Սիլտէն տահա պէօյիւք պիր ինայէթ թալէպ իտէ-
ճէյիւմ էֆէնտիւմ , էվլատընը չաղըրպաղ թէրքը հայաթ իթ-
մէքտէ օլան քէտէրիմին , կէօղլէրինի գարամագ իւզրէ ա-
ղիմէթ իթմէքլիյիմէ մուսովէնէթ պույուրմանըղը նիյաղ իտէ-
րիւմ :

— Բէտէրին նէրէտէ :

— Ֆրանսապա :

— Մատէմ էօյլէ իտէ նիլին տօղրու եօլտան կիթմէտին ,
նիլին արդատալլարընտ միւրաճաթ իթմէտին :

— Չիւնքի ամիրիւմ կիթմէքլիյիմէ միւսատէ իթմէտի ,
պէնիւմ իլին պիր աթ իլէ պիրտէ պուրնուզ թէտարիք իտի-
նիլ պէպէլի հէր նէ իտէ վէրմէյէ հաղըրըմ :

Եիւզ պաշընըն քէմէրինտէ իքի եիւզ ալթուն պուլուն-

տուղունտան, պիր պէյկիր իլէ թէպտիլի գըյաֆէթ իթմէ ք
իւզըէ պիր գաթտա էլպիսէ սաթըն ալոր, վէ իքի կիւն սօն-
րա մաւթի օլան եէրլիլէր գըյաֆէթինտէ օլտուղու հալտէ
պիր իսկէլէյէ կէլէրէք, Ֆրանսայա միւթէվէճճիհէն պիր սէ-
ֆինէյէ պինտի, ֆադաթ ըրւզկեար բէք մուխալիֆ օլտու-
ղունտան, այըն եիրմի իւչիւնճի կիւնի ադչամը անճադ Մար-
սիլէայա վաարը օլապիլտի, պու հիսապ իլէ պիր կիւն զայպ
իթմիշ օլտու. ֆադաթ մէգքիւր տէհչէթիլի մէքթուպը հա-
միլ օլան իսապիսին, պիր կիւն տահա պէքլէյէճէյինի իւմիւտ
իտէրէք հէման եօլա ըւվան օլտու, վէ էլլի սաաթ սօնրա
Պապիլօն սօգաղընտա վաղը մատամ լա պարօնըն գօնաղընա
միւվաարէթ իթտի:

Հէքթօր, Մարէթի կէօրտիւյիւնտէ եիւքսէք պիր սէ-
տա իլէ:

— Մարէթ, իչթէ պէն կէլտիմ, արթըգ գուրթուլտու-
նըզ, տէյու հայգըրընճա, Մարէթ մէյուսանէ պիր թավը
իլէ:

— Խա՛յր, բէք կէճ տիր, պիւտքիս զայպ օլտում, տէ-
յու ճէվապ վէրտիլինտէ, Հէքթօր աղիմ պիր թէլաշ ըզհար
իտէրէք:

— Բէք կէճ մի, տէյու հայգըրոր:

— Էվլէթ, բէք կէճ տիր . . . պու սապահ կէլտի . . .
հալա սիլի պէքլէյօր իտիմ . . . չօդ եալլարտըմ, բէք չօդ
րէճա իթտիմ . . . այագլարընա դարանտըմ . . . էլլէրինի
էօրտիւմ . . . անլոյօրմուսըն Հէքթօր, պէն, պէն օ մէլուն
հէրիֆին էլլէրինի էօրտիւմ . . . չի ֆայիտէ, միւմքիւն օլմա-
տը . . . զէրէ գատար պիր ըույի մուվաֆադաթ կէօսթէր-
մէտի . . . հաթտա. « Ատիյօ մատում ատիյօ, պիր սաաթա
գատար Աֆրիգայա կիտէյօրում » տէյէրէք, տէֆ օլուպ կիթ-
տի, վէ իչթէ օ զէման պէնտէ ադլըմը զայպ իթտիմ:

Մարէթին պու պէյանաթը իւզէրինէ Հէքթօր հիտտէ-
թինտէն նաչի կէօղլէրի աթէչլէր սաչարապ:

— Արգասընտան կիտէր եօլտա եադալարըմ, ճէսարէ-

թիմ, վէ սիզին մուհապէթինիզ պանա գուշ կիպի դանատլար վէրէճէք տիր, . . էկեր պէնտէն էվվէլ վասըլ օլուրաա, օ միւսիւպէթիւ մէքթուպը վէրմէղտէն էվվէլ քէնտիսինի էօլտիւրլիրիմ, պէն, ապա կէօրմէտիյիմ պու քիմնէյի կէօրիւր կէօրմէքթսնըրըմ. . . տէտի,

Հէքթօր, հիտտէթ ու զազասլընտան սարխօշ օլարադ, վէ Մարէթին էլինի սըգմայը պիլէ տէրխաթըր իտէմէյէրէք սօգազա աթըլտը:

Պասիլօն սօգաղը ագչամըն սաաթ օնունտա թէնհա վէ գարանըդ օլտուղունտան, Հէքթօր ալապիլտիյինէ դօշմաղա, վէ պէօյլէ պիր հալտէ հուսուլի թապիյի օլան գիհին տալիլընլըդըյըլա տիւշիւնմէյէ պաշլատը: օ անտէ հէման ալտէթ իտէրէք քէնտիսինէ պիր ապքէր գաշաղը նազարը իլէ պադաճադ օլան ճէնէրալըն նէգտինէ կիթմէք, վէ պիր եապանճընըն օրայա տուխուլինի մէն իթմէք լազըմ իտի. ֆադաթ օ եապանճը քէնտիստէն գուրնաղ գօբարադ, ճէնէրալը կէօրմէյէ մուվաֆֆադ օլուր իսէ, օ հալտէ Մարէթէ պիր ֆայիտէ հասըլ օլմատըգտան պաշգա, քէնտինի կէօզ կէօրէ էօլիւմին գուճարընա աթմըշ օլմայաճաճ մը իտի:

Հէքթօր պու միւլահազալար իլէ կիթմէքտէ իքէն, գարշը թարաֆտան կէլէրէք տիվարըն եանընտան կէչէն պիր ատէմէ պիրտէն պիրէ չարըր վէրինճէ, չախսը մէրգուճ՝ զայէթ գապա պիր թավը իլէ:

— Հայվանմըսըն պէ հերիֆ, տէյու հայգըրտը:

— (Հիտտէթլէ.) Հայվան սէնսին:

— (Հէքթօրըն գօլունտան թութարադ.) Վա՛յ, պէնի թահգի՛ր մի իտիյօրսունըղ:

— Իհթիմալ, ֆադաթ պլըրադ պէնի իշիմէ կիտէյիմ, զայպ իտէճէք վազթիմ եօդ:

— (Պարիտանէ սուրէթտէ.) Միւսիւ, սիզ պանա չարտընըղ, պէյանը մազիրէթ իթմէք իչին վազթընըղ օլապիլիւր:

— Մազիրէթ մի:

— Էօյլէ եփ', շայէտ իթիզար իթմէղսէնիզ սիզէ պիր ալշադ նազարըլըլա պագաճաղըմ տըր :

— Միւսիւ, պէնի եօլումտան ալը դօյմայընըզ, էկէր վագթիմ միւսաատէ իթսէ իտի, սիզէ կիւղէլ պիր թէրպիյէ տէրսի վէրմէքտէն իմթինա իթմէզ իտիմ :

— Պու եօլտա պուլունույօրսունըզ էօյլէ՞ մի, բէք ալա', պէնտէ սիզի պէնիմէն վուրուշաճաղընըզ տագըզայա դատար պիր ալշադ կիպի թէլագգը իտէճէյիմ, պէնտէ ասքէրիմ միւսիւ :

Հէքթօր պիր քէրրէ թիթրէտի, պու ատէմէն տուէլլօ իթմէյէ դալգըշմադ, տագըզասը պին հայաթ գըյմէթի օլան պիր դէմանը զայպ իթմէք, էօլիւմէ գարշը կիթմէք օլաճագ . լաքին Մարէթի քիմ՝ գուրթարաճագ իտի . Հէքթօր՝ մահզա պու նօգթայը տիւշիւնէրէք, շախսը մէրգումըն գօլունտան թուլթուպ, պիր ֆէնէրին ալթընա կէօթիւրմէքլէ :

— Միւսիւ պիր քէրրէ երւղիւմէ պագըն, պէնտէ ալշադ թավըը վաճըմը, տէտի :

— Խայր :

— Հալ պու քի սիզի իլէ վուրուշամամ :

— Աճայիպ, նէ՞ իչին :

— Անըն իչին քի հայաթըմ պէնիմ տէյիլ տիր :

— Եա քիմի՞ն տիր :

— Սէվտիյիմ պիր գատընըն :

— Միւթէհիլմի սինիզ :

Հէքթօր, գարշըսընտա քի ատէմի նազարը թէտգըզտան կէչիրիյօր իտի . մէրգում օրթա եաշլըչ պարիա, միւսթահղիլանէ կիւլիւշլի, բարլագ կէօզլիւ, սիյահ էլպիսէլի պիր ատէմ օլուպ կէօյսիւնտէ Լէթէօն Տընէօր նըշանընըն գօրտէլասը կէօրիւնիւյօր իտի :

Երւզ պաշը Հէքթօր, օլտուգճա միւլայիմանէ պիր թավը իլէ քէլամէ աղաղ իտէրէք :

— Միւսիւ, պիզզարուր սիզէ պէյան իտէճէյիմ շէյտէն, պաշգա պիր քիմնէնին խապէրտար օլմայաճաղընա տայըր :

սէօզ վերիւրմիսինիդ. իշթէ ետլընըդ պու շարթ իլէ պէնիւմ ալչագ օլմատըղըմը վէ վուրուշմագ իսթէմէտիլիմին սէպէպի-նի անլայաճագսընըդ, տէտի :

— Բէք ալա սէօզ վերիյօրում, սէօլէյին :

— Իսմինիլի պաղըշլարմըսընըդ միւսիւ :

— Գօլօնէլ Լէօն :

— Բէք ալա, միւսիւ, պէն շիմաի սէվտիլիւմ գատընըն եանընտան չըգըյօրում. պու գատընըն պանա խիթապէն եաղմըշ օլտուղու մէքթուպ, նասըլաա պիր ալչաղըն էլինէ տիւշմիւշ, վէ անը մէղպուրէյէ պիր մէպլաղը ճէսիմէ մէգա-պիլինտէ սաթմագ իսթէմիւշ. գատըն տախի պիր դաշ կիւն միւսաատէ թալէպ իտէրէք քէյֆիլէթի պանա պիլտիրմիւշ իտի. մումաիլէյհանըն մէքթուպը Աֆրիգատա մէյտանը մու-հարէպէտէ պուլունտուղում ղէման էլիմէ վասըլ օլտու. ֆի-րար իթտիւմ, էլպիսէյի ասքէրիլէմին նամասընը իսլալ իլէ պիր եէրտէ տուրմագսըղըն գօշուպ Բարիլէ կէլտիւմ իսէտէ, կէճ գալմըշ իտիւմ. վերիլէն միւսաատէ պիր դաշ կիւն էվիլէլ պիլմիւշ. պէն տէ օ միւսիպէթլի մէքթուպը, մէղպուրէնին ղէվճինէ կէօթիւրմէք իւղրէ Խօլա չըգմըշ օլան ալչագ իսա-պիսին արգասընտան գօշույօրում :

Շախսը մէրդում, եանի գարիյնի քիրամըն մուլիւմ օլան Գօլօնէլ Լէօն, Հէքթօրըն իշպու իֆատաթընը պիր թավըլ պարիտանէ իլէ աինլէտիւրտէն սօնրա :

— Միւսիւ, էկէր վաղթինտէ եէթիշէմէղսէնիլ, ֆիլար իլլէնիլինիլ տույուլմաշ օլտուղունտան, ֆրանսատա թէվդըֆ իտիլմէղսէնիլ պիլէ, Աֆրիգայա ալագ սրատար պանմաղ, թուրուպ հապս օլունտճաղընը շիւպհէսիլ տիր, տէտի :

Հէքթօր թիթրէտի, Գօլօնէլ տէ սէօլիւնէ տէվում իտէ-րէք :

— Մէքթուպ, պէհէմէհալ վասըլ օլուր. մամաֆիհ էվ-վէլա պանա չարբորըղընը, վէ սանիլէն սրրընըղը պանա աշ-տըղընը, հագգընըլտա բէք իսայըլը օլտու, բէք իսապէթ օլտու, տէտի :

— Նի՛ցին :

— Ձիւնքի կերէք սէնի , վէ կերէք սէվտիյնի գուրթա-
րաճագ պիր ատէմ վար իսէ , օտա պէնիմ :

— (Եիւքսէք վէ թէաճիւպ իյմա իտէր պիր սէտա իլէ .)
Սի՛ղ մի , ֆագաթ սիզ քի՛մանիլ :

— Պիւր ազ էվվէլ արդ իթմիշ իտիմ զանն իտէրիմ , Գօ-
լօնէլ Լէօն տէրլէր :

— Փագաթ վատ իյլէտիյնիլ շէյ միւմքիւնսիլ տիր :

— Սէօղիւմի գապուլ իտուպ իթմէմէքտէ մուխթարսը-
նըլ :

— Էօյլէ իսէ սէօյլէյին :

— (Սաաթընա պագարագ .) Շիմաի սաաթ օն պիրէ
կէլիյօր , էվվէլա թէրք իյլէտիյնիլ մատամըն Եանընա վար-
մագլա գուրթուլմուշ օլտուղունա տայըր քէնտիլէրինի թէպ-
շիր իտին , պատէհու Եարը կիճէտէ տօմինօ կիյմիշ վէ ումու-
ղունըգա Եէշիլ պիր գօրտէլա թագմըշ օլտուղունուզ հալտէ ,
Օրէրա պալօսընտա պուլունընըլ , օրտաա վտտիմի իճըա իտէ-
ճէյիմէ էմին օլապիլիրսինիլ :

— (Մըրրլտանարագ ,) Միւսիւ , էկէր պէնիմէ էյլէնի-
յօրտանըլ , պէօյիւք պիր ալչագլըղը իրթիքեապ իթմիշ օլա-
ճաղընըգա շիւպհէնիլ օլմասըն :

Գօլօնէլին սիյմուր , վատընը իճըա իտէր օլտուղունը
կէօսթէրտիյնտէն , Հէքթօր պիղղարուր գանաաթ հալըլ
իթաի :

Իշթէ պու զարիպ թէսատիւֆին նէթիճէսի իտի քի , օ-
գույանլարըմըլ Եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպէլին , Գօլօնէլ
Լէօնըն թահաը րէյասէթինտէ պուլունան ճինայէթ ճէմիլէ-

Թինէ տախիլ օլտուղունու կէօրտիւէր . . .

Հիքեայէմիղէ այլտ օլան վադաաւէրի պրաւսը իլէ Թէա-
գըպ իթմէք իւղրէ , գարեյնի քիրամըն , զիհնէն Աֆրիգայա
ավտէթ իթմէլէրի լաղըմ կէլիր :

Պալատէ արղ ու իֆատէ իյլէտիլիմիզ վուդուաթտէն թամ
պիր այ սօնրա , աֆիթապը ալէմթապ Աթլաս տաղլարընըն
եիւքսէք թէքէլէրինտէն ըիւճաթ իտէրէք զուրուպ իթմիշ , վէ
կիճէնին գարանըղը պասմըշ իտի . գարագօլ վէ նէօվպէթ-
ճիլէր մահալլէրինի իշլալ իթմիշ , վէ Փըրգայի պագըլէ տա-
խի չատըրլարընա չէքիլիպ ույգույու վաղմըշլար իտի . էթրա-
ֆը տէրէն պիր սիւքիւթ իսթիլա իթմիշ իտի :

Յագաթ ժէնէրալ թէք ու թէնհա չատըրընտա օթուր-
մուշ , վէ էօնիւնէ հայմըշ օլտուղու մուհարէպէ բըլանը խար-
թասընը թէմաշայէ տաղմըշ իտի . միւթէֆէքքիւրանէ պիր
հալտէ պուլունան ճէնէրալըն , զիհնինտէն կէչէն խաթարաթը
միւթէատտիտէ , կէօղլէրի էօնիւնէ բէրտէ չէքմիշ կիպի , պիր
սաաթտան պէրի խարիթայը կէօրէմէյօր իտի . մումաիլէյհ
քէնտիսինի Յրանսատա խէյալ իթմէքտէ , վէ պու խէյալին
իյճատ իյլէտիլի չէյլէրի կէօղիւնին էօնիւնտէ կէօրէրէք միւ-
թէլէզղիզ օլմագտա իտի :

Ճէնէրալ , քէնտիսինի կեահ Պէլվու քէօշքիւնտէ , վէ կեահ
Պապիլօն սօգաղընտաքի խանէսինտէ զմնն իլէ զէվճէսինին
լաթիֆ թէպէսսիւմլէրինի , վէ մուֆարէգաթը զէմանտէ՝ մէզ-
պուրէտէ հասըլ օլան թէղայիւրի ահվալի խաթըրլայարագ ,
գալպինին չէտիտ տարպէլէրինի տինլէյօր իտի :

Պազէն տէ գօնաղընը թէնվիր իտիլմիշ կէօրէրէք պիր զի-
յաֆէթ վէրիլտիլինի , վէ զէվճէսինին էթրաֆընտա պիր թա-
գըմ չիրին տէլիգանըլարըն պուլունտուղունը տիւշիւնէրէք ,
ղարիպ պիր հըսս իլէ մուզթարըպ օլույօր իտի :

Ճէնէրալ , գալպ ու զիհնինի կեահ մուզթարըպ , վէ կեահ
տէ մահզուղ իտէն շու խէյալաթ իլէ մէշղուլ օլտուղու էս-
նատէ , չատըրըն գարուսը էօնիւնտէ զուհուր իտէն պիր կիւ-

ընկերի իւզերինէ պաշտը դաւարըրպ դարբյա տօղրու աթփը նաղար իթտիյինտէ , կէնճ պիր զապիթին իշէրի կերտիյինի կէօրտի , մէրգում՝ ճէնէրալ սէլամլայարագ .

— Ճէնէրալ , տէմէսի իւզերինէ , մումաիլէյհ .

— Նէ՞ վար օլլում , տէտի .

— Պիր սիւվարի պէօլիւյի պիր գաշ էսիր թութմուշ .

— Բէք ալա , էսիրլէր նէրէտէ .

— Խուսուսի պիր չատըրտա մէվգուֆ պուլունույօրլար , փագաթ պունլարտան պիրի էսնայի րահտէ պէօլիւք զապիթինէ աճայիպ պիր փըդրա հէքեպէ իթմիշ քի , եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպէնին , պիրտէն պիրէ զայպ օլուշնա մինասիպէթի կէօրիւնիւյօր .

— (Թիթրէյէրէք .) Նա՞սըլ , պու էսիր՝ պիշարէ Լամպէնին նէ օլտուղունը պիլլօր մի իմիշ .

— Էօյլէ զանն իտէրիմ , ճէնէրալ .

— Լամպէնն ճէսուր պիր զապիթ իտի . գօմանտասընտա պուլունան ասքէրլէր , քէօշէյի տօլաշտըղլարը էսնատէ , պէրապէրլէրինտէ օլտուղունը կէօրմիւշլէր , պատէհու ույգու սէրտէմիլի իլէ պիր թարաֆա տիւշմիւշ , վէ տիւշմէն թարաֆընտան էօտիւրիւմիւշ , պունըն պէօյլէ օլմասընա ճիւմէմիղտէ իհթիմալ վէրմիշ իտիք , փագաթ հագըղաթէն պէօյլէ՞ մի օլմուշ .

Պու սըրատա զապիթ՝ ճէնէրալէ աթփը նաղար կյէտիյինտէն , մումաիլէյհ էհէմիլլէթի պիր խապէր ալաճաղընը իւմիւտ իտէրէք , իլալլէթէն .

— Պագա՛լըմ , մալիւմաթընըղը խապէր վէրինիզ , տէտի .

— Պու էսիրին պէյան կյէտիլի շէյլէ եիւզ պաշը Լամպէնին զայպ օլմասը թարիսի , պիրի պիրինէ բէք մութապըղ տիւշիւյօր . պու ատէմ , բէյիտի պուլունտուղու քէօյէ , եայա օլարագ բէք զիյատէ եօրկուն կէօրիւնէն պիր փրանսըղ զապիթի կէլտիլինի , վէ պիրաղ իսթիրահէթ իթտիքտէն սօնրա թէպտիլի գըյաֆէթ իտուպ փրանսայա աղիմէթ իւզրէ քէօյտէն հարաթէթ իթտիլինի սէօյլէյօր .

(Երևաքսէք սէտա իլէ .) Պազաթ պու միւմբին տէյիլ տիր .
Զապիթ ճէվապ վերմէքսիլին տուրտու , ճէնէրալ տա
իւլվէյի մէգալ իտէրէք .

— Պու էսիրի պանա կէօնտէրին , աէտի .

Զապիթ պաշընը էյէրէք ալաղըր էմրի իճրա իյլմէք
իւզրէ չատըրտան տըշարը չըղմաղ տա իքէն , դարուտան ի-
չէրի պիր աաէմ կիրտի .

Շախսը մէղքիւր , մուվազգաթէն օրտուտա պուլունան
մէմուրիյնի բուհանիյէ էլպիսէսի լապիս օլուպ , օթուզ պէշ
եաշարընտա սաղալը պիր աաէմ իտիքի , աաքէրվարի սէ-
լամ վէրէրէք .

— Աֆվ պույուրուրուռնը ճէնէրալ հալրէթլէրի , տէ-
տի .

Ճէնէրալ իառէյի սէլամ իլէ , աալա կէօրմէմիշ օլտու-
ղու պու աաէմէ տըղգաթլա պաղտըղտան սօնրա .

— Նէ՞ իսթէյօրուռնը միւսիւ , աէյու սիւալ իթտի .

— Ճէնէրալ հալրէթլէրինէ , եիւզ պաշը Հէքթօր Լամ-
պէնէ այլա մալիւմաթ վերմէք իսթէյօրում .

— Օրտուտա տէվէրան իտէն իթհամաթը թէքղիպ ի-
տէճէքսինիլ տէյիլ մի , եանի եիւզ պաշընըն ֆիրար իթմէ-
տիյինի , վէ տիւշմէն թարաֆընտան գաթլ ու թէլէֆ իտիւ-
տիյինի պէյան իտէճէքսինիլ , տէյիլ մի .

— Ճէնէրալ հալրէթլէրի , իաֆիյէն միւքեալէմէ իթ-
մէքլիյիմիլէ միւսաաաէ պույուրումընը .

Ճէնէրալըն պիր իշարէթի իւզէրինէ զապիթ չատըրտան
տըշարը չըղըպ , դարուտա պուլունան նէօլպէթճիյէ , իչէրու-
յէ քիմնէյի պըրազմամասընը թէնպիհ իթտի .

Զապիթ չըղտըղտան սօնրա , շախսը մէղքիւր թէքլիֆ-
սիլ պիր թալը իլէ օթուրարաղ .

— Զաթը աաալէթսիմաթլէրինէ պէյան իտէճէյիմ մէ-
սէլէ բէք աղըր պիր շէյ օլտուղունտան , էվվէլ էմիրաէ սիւ-
տէն պիր սէօղ թալէպ իթմէյէ մէճպուրըմ , տէտի .

— Նէյէ՞ տայըր , նէ՞ կիպի սէօղ թալէպ իտիյօրսուռնը .

— Հէր նէ օլուրսա օլուռն , պէնի սաղ օլարագ պուրա-
տան իրաւ իթմէնիլէ տայըր սէօզ վէրմէլիսինիլ , տիմէսի
իւլէրինէ , ճէնէրալ գաշարընը չաթըպ , պու սաէմին նէ
դատար Ֆէնա պիր շէյ խապէր վէրէճէյինի տիւշիւնէրէք .

— Սէօզ վէրկյօրում , սէօյլէյին տէտի :

— Բէք ալա էֆէնաիւմ , շիմտի ճէնէրալ հաղրէթլէրի , էվ-
վէրա մալիւմինիլ օլառն քի , եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպէն
էօլմէմիշ տիր , էլէէվմ պէր հայաթ տըր :

— Նէ տէյօրսուռը , միւսիւ :

— Հաղըպթըր սէօյլէյօրում , մերգում ֆիրար իթտի :

— Միւմքինսիլ տիր , եալան տըր :

— Բէք սօղրու տըր , ճէնէրալ :

— Իսպաթ իթմէլի , միւսիւ :

— Էկէր պէնտէնիլի տինլէմէյէ թէնէզլիւլ պույսլուր-
սանըլ , խապաթընը կէօրէճէքսինիլ , ճէնէրալ :

— Սէօյլէյին , քիինլէյօրում :

— Եիւզ պաշընըն Ֆրանսայա ալտէթի իշին բէք էհէմ-
միյէթլի պիր սէպէպի օլաուղու կիպի , վաղըթ տալտի բէք
մահաուա օլաուղունտան ֆիրար իթտի :

Ճէնէրալ թարիֆի զայրի գապիլ պիր հայրէթտէ գալմիշ
իտի , շախսը մէղքիւր խէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Ճէնէրալ հաղրէթլէրի , եալէրինիլ Հէքթօր Լամպ-
լէն , Ֆրանսատա , ուղուրունա հէր պիր շէյ ֆէտա օլունուր
պիր մահապէթ պըրագմիշ իտի , տէտի :

— (Հիտտէթլէ .) Էյ սօնրա :

— Պու գատըն աղիւմ պիր թէհլիքէտէ պուլունտուղուն-
տան , եիւզ պաշըյը սիւրաթլա Ֆրանսայա աալէթ իթտի :

Պու սէօզիւն իւզէրինէ ճէնէրալըն խաթըրնա պիրտէն
պիրէ պիր շէյ կէլէրէք .

— Ա , ահլատըմ , աղիւմէթինտէն պիր սաաթ էվվէլ կէլ-
միշ օլան պիր մէքթուպ , տէտի :

— Էվվէթ , ճէնէրալ էֆէնտի , բէք էյի պուլտունըլ :

— Միւսիւ , շիմտի պու ֆիրարըն սէպէպինի առլայօրըմ ,

Ֆազաթ պունը սիզ նէրէտէն պիլիյօրսունըզ , մահքիւմ օլա-
ճաղը տէհչէթլիւ էօլիւմտէն քէնտիսինի դուրթարմագ իչին ,
մէրհամէթիմէ միւրահաաթ իթմէյէ կէլմիշ օլան պիր տօսթ-
մըսընըզ :

— (Ումուզլարընը գալտըրարագ .) Ճէնէրալ հազրէթլէ-
րի , պէնտէնիզ Հէքթօրտան օ գատար զարար կէօրմիւշիւմ
քի , պու զարարը գան սէլլէրի պիլէ թազմին իտէմէզ . պա-
նա իթմիշ օլտուզու կիպի , պէնտէ անըն նամուսընը պէրպատ
իթմէյէ եէմին իթտիւմ . շիմտի մէրգոււմը դուրթարմագ իչին
կէլմէտիյիւմ անլաշըլտը եա :

— Օ հալտէ նէ իսթէյօրտունըզ :

— Ճէնէրալ հազրէթլէրի , զաթը ալինիզ պէնիւմ իչին
հէր նէ ֆիքիրատէ պուլունուրսանըզ պուլունըն , պէն ինթի-
գամ ալմագ իսթէյօրում :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ .) Սօնրա , միւսիւ :

— Սէվտիյի գատընըն՝ քէնտիսինէ եազմըշ օլտուզու պիր
մէքթուպը , տիւշմէնիւմտէն չալմաղա մուվաֆիտդ օլապիւ-
տիւմ , տէյինճէ , ճէնէրալ նէֆրէթ իլէ :

— Ալչագլըզ տէյու մըրլտանտը , մէրգում իպէ սաքին
պիր հալտէ պուլունարագ ,

— Ախզը ինթիզամ իտիյօրում :

Ճէնէրալ , շախտը մէրգումա թահքիր վէ քին իլէ տօլու
պիր նաղար ֆըրլաթտըդտան սօնրա :

— Միւսիւ , սիզի պուրատան սազ սէլիւմ կէօնտէրմէմէ
տայըր պէնտէն սէօզ ալտըղընըլա քէք ազըլանէ տալլանմըշ
օլտունըզ , պէնտէ պու սէօզիւ ոիղէ վերգիլիւմ իչին պէյիւք
պիր համագաթտէ պուլունմուշ օլտուզումա թէէպիւֆ իտէրիւմ :

Շախտը մէքքիւր ֆիթուրսուզուզլա ոչմուզլարընը գալ-
տըրտը , ճէնէրալ իսէ իլավէյի մէգալ խտէրէք :

— Էկէր սէօզ վէրմէմիշ օլտա իտիւմ , քիզի շիմտի գուր-
շունա տիղտիրի իտիւմ , տէյինճէ , շախտը մէրգում , պու եօլ-
տաքի թէհաիւլէրին քէնտիսինճէ զէրրէ գատար էհէմիյէթի
օլմատըղընը իյմա իտէր սուրէթտէ կիւլէրէք :

— Էօյլէ տիր , տէյու ճէվապ վէրաի :

— Ֆադաթ պու իշթէ անյայաժմադղըմ պիր նօդթա վար իսէ , օտա՛ պունը կէլիպտէ պանա հէքեայէ իթմէնկը տիր :

— Իհթիմալ քի սիդին իշին էհէմմիյէթի վար :

— Օ՛ , բէք ճիւզվի . . . Կէմին իտէրիմ բէք ճիւզվի :

— Սահի՞հ մի սէօյլէյօրսու ըզ , պու մէսէլէնին պիղճէ բէք ճիւզվի էհէմմիյէթի վար էօյլէ վի , տիմէսի իւզէրինէ , ճէնէրալը ճէսուր գալպինտէ պիր էսէրը հէյէճան հըսս իթմէյէ պաշայարադ :

— Միւսիւ , տէյու պաղըրար :

— Ճէնէրալ , զաթը ալինիզ Հէքթօրն մաշուքէսի օլան դատընըն զէվճինի թանըրոնընը :

— (Գէմալի հայրէթլէ պաղըրարադ .) Պէ՞ն մի :

— (Պարլտանէն .) Էփլէթ էֆէնտիմ , առլ իյլէտիյիմ կիպի պու դատընըն գօճասընը թանըրսընըն , հաթտա բէք էյի պիլիրսինիզ . իշթէ պէնաէնիլտէ մէքթու պը օնա վէրէճէյիմ :

— (Սապըրսըզլըզլա .) Բէք էյի , անա միւրաճաաթ իտինիզ , տէմէսի իլէ , շախսը մէրգում փիլէրի արասընտան :

— Պէնտէնիլտէ պույուրսուղունըզ կիպի եաբըյօրում տէյու մըրլտանտը :

Հիշ պիր երչարըմ , քիւրբէյի աշըը շիտաէթլէ սարսան հիշ պիր զէլզէլէ , վէ հաթտա բիւպքիւրտիյի լավա իլէ պիլ տաղըզա զարֆընտա իբի շէհրի խարապ իտէն Վէսուվ եանար տաղը , թէլաֆֆուղ օլունան պու « Պէնտէնիլտէ պույուրսուղունըզ կիպի եաբըյօրում » քէլիմաթըն , ճէնէրալէ իճրա իյլէտիյի թէէսիրի , քիմսէյէ իթմէմիշ տիր :

Տէմէք քի պու դատընըն գօճասը , պիղզաթ ճէնէրալ քէնաթիսի իտի :

Ճէնէրալ , քէնտինտէն կէզմիշ պիր հալտէ էօլում իպպէրինտէն տահա տէհէթլի օլան պու խապիլի վէրէն տրէմին եիւզիւնէ պաղըյօր իտի . մումաիլէյճ ֆէնա պիր բիւյա կէօրիյօր զանընտա պուլունտու , պատէհու ճանընը թէս-

լիմ իտէն պիր քիմսէնին չըդարտըղը կիպի, պիրտէն պիրէ պիր մըրըլթը իշիտիտի :

Ճէնէրալ, ղէնպէրէքաէն թահրիք օլունմուշ եայ կիպի եէրինտէն ֆըրլանըպ պիր թապանճա դարտը , վէ դուրարագ շախսը մէճհուլէ տօղրու չէվիրմէքլէ , էն ճէսուր ատէմլէրի պիլէ դօրդուտաճագ սուրէթտէ :

— Միւսիւ , ղանն իտէյօրում քի վէրտիլիմ սէօղի ա-յագլարըմըն ալթընտա թէքէլէյէրէք , սիղի շուրատա կէպէր-թէճէյիմ , տէյու պաղըրտը :

Շախսը մէճհուլ ղէրրէ գատար դօրդու էսէրի կէօսթէր-մէյիպ , կէօղլէրինի պիլէ գըրբմատը , վէ սիւքիւնէթը թամմէ իլէ ճէպինտէն չըդարտըղը պիր ճըղտանըն իշինտէն պիր քեա-ղըտ , ալարագ ճէնէրալըն կէօղլէրի էօնիւնէ վաղ իթտի :

Ճէնէրալ եաղըյա պիր նաղար ալթար ալթմաղ , էլինտէ-քի թապանճայը եէրէ ֆըրլատը վէրտի :

Պատէհու եավրուլարընը եուվասընտա պուլամայան վահ-չի պիր հայվանըն սէտայի մէյուսանէսինէ միւշապիհ գօր-գունճ պիր սէտա իլէ հայգըրտը :

Ճէնէրալ, մէղքիւր տէհչէթամիղ մէքթուսը իմզասընա Կատար պիր դաչ տէֆա օգուտուղու կիպի , իւղէրինտէքի ատրէսի տախի թէքըար թէքըար օգուտու . պու մէքթու-պըն՝ ղէվճէսի թարաֆընտան , եիւղ պաշը հէքթօթ Լտմպէլ-նէ խիթապէն եաղըմըշ պիր թէղկիրէ օլտուղունա դաթան շիւպհէսի գալմատը :

Պիչարէ ճէնէրալըն կէօղլէրի գարարտը , պաշը տէօնմէ-յէ վէ ղիհնի գարըչմայա պաշլատը , պիւղիւլիւշ բարմագ-լարըյըլա պաշընը սըգարագ , ալնը սօուգ պիր թէր իլէ միւ-լէմմա , չէնէլէրի քիլիտլէնմիշ , վէ թիւյլէրի տիքիլմիշ օլտու-ղու հալտէ , գաֆէսինտէ տօլաշան գուտուրմուշ վահչի պիր ճանավար կիպի , սէրի ատըմլարը իլէ չատըրըն տէրունինի տօլաշմաղա պաշլատը : Մուամիլէյհին աղլընա խըֆիթթ թարի օլույօր իտի :

Պատէհու , պիրտէն պիրէ պու հալէ սէպէպիլէթ վէրէն

չախսաւ տօղորու տէօնիւս, թարիֆի զայրի գապիւ հիտտէթ վէ զաղապլը պիր նազար իլէ պագարագ, վէ էլի իլէ դարը-յը կէօթէրէրէք :

— Զըդ, ալչագ հէրիֆ, տըշարը չըդ տէյօրում, տէյի պաղըրտը :

Պէյնէլ ասաքիր արսլան նամընը հայիղ պուլունան, վէ տէմիր կիպի գաթը հիւրէքլի օլան պէհատըր ճէնէրալ, տիղ իւզէրինէ չէօքիւս կէօղլէրինտէն հաղմուր կիպի էշքը քէտէր ագըթմաղա, վէ պօղուդ պիր սէտայի ճանխըրաշանէ իլէ :

— Մարէթ . . . Մարէթ . . . պոնա խըյանէթ հա' . . . պէն քի սէնի պու գատար սէվէր իտիմ . . . տէմէյէ պաշլատը :

15

Իրթէսի կիւն ճէնէրալ Թրանսայա ավտէթ իթմէք իւզրէ պիր սէֆինէյէ ըաքիս օլմուշ իտի : Իւշ կիւն գատար իմթի-տատ իտէն պու եօլճուլուդ էսնասընտա, մումաիլէյհին խաթ-ընտան կիւզար իտէն քէտէրնաք շէյլէրին, վէ պու ֆէլա-քէթլի խապէրլէրին սույի թէէսիլի իլէ չէքաիյի ըզթըրապըն տէրէճէսինի թարիֆ իթմէք, գալու գալէմլէ գապիւ օլմայա-ճաղընտան, գարիյնի քիրամըն թասաւիլուրաթընա իհալէ իթ-մէյէ մէճպուրըզ :

Պու թարիստէն իթիպարէն արթըզ ճէնէրալ իչին հա-յաթ, ատէթա պիր պարը կիրանը մէշագգաթ օլտուղու ճի-հէթլէ, ան պէ ան էճէլի պէքլէյօր իտի :

Փիլհագըզա մումաիլէյհ պիր արարըզ, քէնտիսինի թէ-լէֆ իթտիլէպիլէճէյի մէյտանը մուհարէպէյի թէրք իթտի-յինէ նատիմ օլուս, թէէսիւֆ իթմի իսէ տէ, ֆագաթ ախըը ինթիգամ սէվտասը՝ պու նէտամէթ ու թէէսիւֆինի մահվ իթտի :

Ճէնէրալըն ըաքիս օլտուղու նէսթօր նամ սէֆինէ, պիր

բաղար կիւնի ստախհիւնէ յիւն էրքէն Պրանսոյա վասըր օլտու .
 փաղաթ Թօրթու օլտուղու ճիհէթլէ տէվայիլի հիւքիւմլթ
 աչըդ օլմատըղնտան , Բարիղէ աղիմէթ իթմէք իշլնլ բասա-
 քօրթընը պսոյտ իթաիւմէք միւմքիւննիդ օրնաղըլա , Հարնաչար
 օ կէճէյի Մարսիւեատա կէչիւմէյէ մէճպուր օլտու :

Մարսիւեանըն էն միւքէմմէլ օթէլի օղան Ամուր օթէլինէ
 էշեասընը նաղլ իթաիւրաիքտէն Նոնրա , օթէլին գարուտը էօս
 նիւնտէ թանըտըղը պիր ատէմիւ քէնաիւմնէ թէգարուտը
 իթաիւնի կէօրիւպ , քէմալի հայրէթինտէն պիւ սէտա չըգար-
 տը . թագրիպէ օթուղ պէշ հաչընտա կէօրիւնէն պու ատէմ ,
 Էօլճու դըյաֆէթինտէ պուլունտոյծը իտի . Շախսը մէրդում
 էլինի ճէնէրալա ուղատարադ .

— Օ , սիղմիսինիղ աղիղիմ ճէնէրալ , տէյինճէ , ճէնէ-
 րալ .

— Շըվալիյէ Տասթի , տէյու հայդըրտը :

— (Էյիլէրէք .) Էվլէթ էֆէնտիմ , պիզլաթ քէնաիսի :

Շըվալիյէ Տասթի նամընը հայրը պուլունտան պու զաթըն ,
 Գօլօնէլին ճինայէթ բէֆիգլէրինտէն պիլիսի օլտուղու , վէ
 իճթիմայէրինտէ հաղըր պուլունտուղու , Էլպէթտէ գարիսի
 քիւրամըն խաթըրլարընտա տըր :

Ճէնէրալ իլէ չըվալիյէ , կէրէք Բարիղտէ , վէ կէրէք Ֆի-
 օրէնյատա բէք չօգ տէֆալէր կէօլիւշմիւշլէր , վէ Էէրտիկէ-
 րի իլէ ահպապ օլմուշտը իտի , պու սէպէպլէ ճէնէրալ , պու-
 լունտուղու հալի տէհչէթ իշթիմալտէ չըվալիյէյէ թէգատիւ-
 ֆինի , պիր էսէրը սաատէթ կիպի թէլաղզը իթաի , զիրա
 պու տօսթը իլէ շունտան պուլունտան գօնուչարադ , գալպինի
 բարչալամագտա օլան էֆքեարը միւտհիյէյի պիր տէրէճէյէ
 գատար , վէ մուվաղզաթէն օլտուն տաղըթապիլէճէք իտի .
 Ճէնէրալ տէրտը տէրունիսի կիզլէմէյէ չալըչըրադ :

— Նէ՞ թարաֆա թէչրիֆ պուլուլույօր , տէտի :

— Բարիղէ , ճէնէրալ :

— Օ հալտէ նէրէտէն թէչրիֆ օլունույօր :

— Իթալեատան :

Ճէնէրալ՝ նամուսընըն լէքէտար օլմասընը հէր քէս պիւ-
լիօր զանն իլլէտիյէնիւնէն , չըվալիյէնին իթալիտէն կէլտիյէնի
տույուննա , պիր աղ միւթէսէլլի օլտու , չիւնքի պու հալտէ
մէրդում պիթթապի մէսէլլէյի մալիւմէտէն խապէրտար օլա-
մաղ իտի : Շըվալիյէ՝ ճէնէրալէ ավտէթի սէպէպլինէ տայրը
պիր շէ , սիւալ իթմէտի , լաքին ճէնէրալ :

— Նէ՞ վաղըթ կիտէճէքսինիզ , աէյա սօրտու :

— Ետըն պոսպահ արապամլա կիտէճէյիմ :

— (Մէմուռն օլարագ .) Բարիզէ գատար արապանըզտա
պանապիր եէք վէրիթմիսինիզ :

Ճէնէրալ , ետընըզ գալըննա միւթլագա տէրտու քէպէ-
րինտէն հաչի թէճէննիւն իտէճէյիւնի զանն իթէքէք , Բարիզէ
գատար քէնտինէ պիր արիտապալ պուլտուլուննա քէք մէմ-
ուռն օլտու :

Շըվալիյէ իլէ՝ ճէնէրալ թատմ իտուպ իշտիքլէրի շամ-
բանեպար , վէ չըվալիյէնին շէն մէշրէպլիյի սայէսինտէ , ճէ-
նէրալ , պիր միւտաթ միւսթաղրագ օլտուլու տէրեայի քէ-
րուտէթտէն գուրթուլմուչ զանն իթտի , պատէհու չըվալի-
յէնին թէքլիֆի իւզէրինէ թէաթրոյա կիթմէյէ գարար վէ-
րիլտի :

Իքի ահպապլար թէաթրոյա կիթմէք իւզրէ օթէլին գա-
բուսընտան չըգորդչապի սըրպատ , գաբընըն էօնիւնտէ պու-
լունուպ պիր սուրէթը աֆիպէտէ չըվալիյէյի սէլսմիպան
խըտմէթքեարըն գուլաղընա էյիլէրէք , չըվալիյէ :

Պէօյիւք թէաթրոյա , տէտի :

Մարսիլեա շէհրինին սէպէպի իֆիթիլտար օլան պէօյիւք
ճոտպէյի կէշտիքլէրի էանատէ , մէղքիւր խըսմէթքեար եօ-
գարը աօպու կիտէրէք , Սէն-Լույի տէրայընըն քէօշէսինտէ
կէօզտէն նիհան օլտու :

Ճէնէրալ , կիրիֆթար օլտուլու տէրտու քէտէր ալթընէ
ճա ճըիլէ քիլէ ելիւրիւյէրէք թէաթրոյա վաղը օլտու , քէն-
տիլէրի իլին իզհար իտիլմիշ օլան մէվգըյա օթուլտուլար ,
ճէնէրալ սաքիթ օլարագ տէրէճէյի ըզթըրապընը իյմա իտէր

պիր պագը՝ իլէ էթրաֆընա պագընտը, մուզիգանըն միւէս-
պիր վէ հալալէթլի սէտասը, ճէնէրալըն կէրիլմիշ օլան սը-
նըրլարընը կէվէթալիյինտէն, նէվիմա պիր զէվգը մահզունա-
նէյէ տալտը, կէօզլէրինտէ իքի տամլա կէօզ եաչը թօբլա-
նարագ, վէ դալպի շիտտէթլէ չարբմաղա պաչլայարագ Մա-
լէթի խաթըրլատը, կէօզլէրինէ՝ զէվճէսինին խէյալի զայէթ
կիւզէլ, վէ նուրի ըամէթլէ միւնէվվէր կէօրիւնտի . . . էլհա-
սըլ մումաիլէյհ միւթլագա ֆէնա պիր բիւյա կէօրմիւշ գը-
յապ իաիյօր իտի . . .

Ճէնէրալ, գալպինէ աթէշտէ գըզարտըմը՝ պիր շիշ
սօգմուչաք կիպի պիրտէն պիրէ արգասընա տէօնտի, օ ան-
տէ թէյաֆֆուզ օլունան պիր իսմ իշիթմիշ իտի . եէքտիկէ-
րի իլէ գօնուշան իքի քիշի կիրաի, պունլարտան պիրի էլլի
եաչլարընտա կէօրիւնիւպ, կիյմիշ օլտուղու սիյահ սէթրէսի-
նին իլիյինտէ Լէփէօն Տէօնէօր նշանընըն գօրտէլասը օլուպ,
էթրաֆընը կէօզտէն կէշիրմէքտէ, վէ տիկէրի խէ եիրմի սէ-
քիլ օթուղ եաչլարընտա բէք զիյատէ սօլկուն չէհրէլի պիր
ատէմ իտի . ճէնէրալ, պու իքինճի չախսը պիր եէրտէ կէօր-
միւշ կիպիսինէ կէլիյօր իտի .

Պիրինճի չախս՝ էլինտէքի տիւրպլինի իլէ ագթրիսլէրի
թէմաշա իտէրէք .

— Տէմէք օ պիչարէ Լամպէլնի կէօրտիւնիւզ էօյլէ՞ մի,
տէյինճէ, իքինճի չախս՝ կէօզլէրինի եէրէ տիքմիշ օլտուղու
հալտէ .

— Պէն՝ Լամպէլնի տիւնեանըն էն պահաըյարը օլարագ
Բարիջատ պըրագտըմ, տէյու ճէվապ վէրտի .

Մէզքիւր իքի չախս միյանընտա ճէրիյան իտէն իշպու
միւքեալէմէյի, սօուգ սօուգ թէր տէօքէրէք տինլէմէքտէ
օլան ճէնէրալըն գալպի շիտտէթլէ չարբմաղա պաչլատը, չը-
վալիյէ իսէ, կիւյա էթրաֆընտա պուլլահան չիլին գատըն-
լարըն թէմաշասընա տալմըշ իտի . Պու սըրտա պիրինճի
չախս .

— Պիչարէ Հէքթօր, բէք պէօյիւք պիր պուտալալըք

եաբար, պարի ընկալէթինիզ սահիհ օլսա նէ իսէ . . . տէր
մէսի իլէ, իքինճի չախս .

— Բէք տօղրու տըր, տէյու ճէվապ վէրտի .

Տէլիգանլը պու լազըըտըլարը՝ ատէթա խօճասը էօնիւն-
տէ տէրս օգույան պիր թալէպէ կիպի սէօյլէյօր իտի, ֆա-
գաթ ճէնէրալ բէք ղիյատէ մուղթարըպ օլտուղունտան պու-
նըն ֆարգընա վարամատըր .

Պիրինճի չախս . - Էլհասըլ գաչապիլտի՞ մի :

Իքինճի չախս . - Հայ հայ :

— Բարիդէ՞ մի կէլտի :

— Էյլէ եա, չիւնքի սէվտիյի գատըն քէնտիսինի քէք-
լէյօր իտի .

— Պարի պու գատըն կիւղէ՞լ մի տիր .

— Պիր քէրլէ կէօրտիւմ :

— Էյ նա՞սըլ պուլտունըլ :

— Բէք կիւղէլ, չայանը բէրէսթիլ :

— Իսմինի պիլիյօրմուսընըլ :

Պու սիւալին իւղէրինէ ճէնէրալըն կէօզլէրի գարարտը ,
մումաիլէյհ էլպիսէյի ըէսմիլէսինի լապիս պուլունսա , եանի
գըլըճը պէլինտէ օլսա իտի , պու իսմի սէօյլէմէյէ վազըթ
պըրադմագսըղըն մէղքիւր տէլիգանլըյը, հիլ իքի պիր տէմէզ
վուրուպ էօլտիւրիւր իտի , լաքին մէրգոււմ՝ սիւալ իյրատ ի-
տէնէ ճէվապէն .

— Մատամ լա պարօն տը Բույինեի , տէտի :

Ճէնէրալ պիրտէն պիրէ այաղա գալգտը , վէ տէլիգան-
լընըն գօլունտան գալրայարագ .

— Միւսի՛ւ , արգամ սըրա կէլի՛րմիսինիզ, տէտի :

Ճէնէրալըն չէհրէսի տէհչէթլիւ սուրէթտէ սօլմուչ իտի ,
չայէտ տէլիգանլը թէքլիֆինի գապուլ իթմէմիլ օլսա իտի ,
հէման օրատա իւղէրինէ աթըլարագ պօղմայա հաղըր օլտու-
ղու թալըրնտան անլաշըլըյօր իտի .

Փագաթ տէլիգանլը իթասաթ իյմա իտէր սուրէթտէ պա-
շընը էյէրէք ճէնէրալըն արգասը սըրա եիւրիւմէյէ պաշատը :

Վուգու պուլաճադ միւճատէլէյի անլամը կէօրիւնէն իբի քիմնէ, Կանի չըվալիյէ ճէնէրալըն, վէ նըչան դօրտէլասը համիլ պուլունան շախս տախի, տէլիգանլընըն արգասընտան տէրհալ կիթմէյէ պաշլատըլար:

Ճէնէրալ, տէլիգանլըյը պիր թարաֆա կէօթիւրէրէք աղիմ պիր թէհաւվիւր իլէ:

— Միւսիւ, սիզին պիլտիյինիլ պիր սըրը գուլաղըմա վասըլ օլմասըյըլա, ատէթա իտամ հիւքմի շէքլինի ալմըլ տըր, տէյէրէք, վէ էլտիվէնլի էլթ իլէ տէլիգանլըյա պիր թօգաթ վուրարագ:

— Միւսի, պէն պարօն Բույինիյիմ, տէպի:

Տէլիգանլը, հադգընտա իճըա իտիլէն թահքիրտէն բէք զիյատէ պօղուլմուշ կիպի կէօրիւնտի, վէ հէման պիր ատըմ կէրի շէքլէրէք:

— Բէք ալա միւսիւ, եարըն թամ սաաթ եէտիտէ, ժարտէն տը Բըլանթըն արգասընտա ժարըէ նէհրի սահիլինտէ, թահգիր իտիլէն պէնիմ, գըլըճըմ իլէ վուրուշաճաղըմըլը պէ լան իտէրիմ, տէտի:

Տէլիգանլը գարթ վիզիթինի ճէնէրալըն էօնիւնէ աթաղադ, վէ բէֆիլիլինի գօլունա կիրէրէք սավուշը վէրտի:

Ճէնէրալ, էօնիւնէ աթըլան գարթ վիզիթի ալաղնադ օգուճադսըլըն չըվալիյէյի պուլմաղա շիթապ իթտի, վէ մուճաիլէյհէ:

— Շըվալիյէ, եարըն սաաթ եէտիտէ գըլըճըլա վէ էօլիւմ գաստի իլէ տուէլլօ իտէճէյիմ, վէ սիզ տէ շահիտիմ օլաճադսընըլ, պու պապտէ պէնտէն պիր շէյ սօրմա, խաամիմ իլէ արամըլտա տէհէթիլ պիր սըրը մէվճուտ տըր, տէտի:

Ճէնէրալ էլիլնաէքի գարթ վիզիթի իւզէրինէ պիր նազար աթիֆ իտէրէք, աթիլիւզիլըր:

«Մարքի Կօնթըան Տըլասի» խմինի օգուլունճա:

— Կօնթըան Տըլաս մի, էն նասնըդ տաթիւմըն օղլու պէնի իւշ տէֆա էօլիւմ բէնչէսինաէն գուրթարմըշ օլան զաթըն մախտումը, ահ եա՛ Բապպիմ... տէտի:

Ճէնէրալ, եղբորը ըմտան փութութեամբ զնա պաշտօնա-
տուղու մահալտէ տէգնէրէք, հէման եհրէ տէգրիկէմէք իւզ-
րէ շրվալիէյէ տայանտը, վէ պօշուզ պիւ սէտա ին մըրը-
տանարազ .

— Կէլ պուրառաւ չլքաւիր, կիտէիմ, գիրա չըտորա-
ծաղրմ, զանն խոխյորում, տէտի :

[illegible]

— Gouda heeft 6 ingezeteld, 147 onbezeteld, 23 onbekend.

Ճէնէրալ, չըվախէ ճառիդ իւր գօլ գօլս վերսիշ ղլտնէդ-
լաքը հապտէ թէաթըրօտան չըգտըգլտըր էսնառնէ, Կոնթրան
ճըլասի տէ, բէֆիգի պօւլունան, վէ օգույանլարըմըզըն թա-
նըտըգլպըր Գօլօնէլ Աէօն իւր լիւրապէր, լիւաթըօտան մու-
ֆարէգաթ իտիլօյադ իտի :

Այսպիսով մենք կ'ունենանք իմաստալից հարգելի տղերքներ, որոնք կ'ընդհատեն իրենց դասընթացը և կ'աշխատեն իրենց հայրենի երկրում։

Կօնժրան պիտինճի գալձա չըդարագ, օ կիւնիւ սապահ-
տան պէրի Լէճուս իյէ պէրապէր իսմիճար իմ ջիշ օլտուդլա-
բը տապիրէ յէ կիթրի, Լէճուս ճարքիւնն պիւ իշարէթի իւզէ
րինէ օղաջդա պիր, օտոյա կիլիկիէք, Կօնժրանը Կօլօնէլ իյէ
եալլըրդ պրօագըն:

Կօնթրան բէք մուգտարեալ պիւ հաւղէ կէջփանկայօր ի-
տի, պիւաքիս Գօլնէկ բէնտի բէնտիսնունէն խճնտտ օլան
պիւր քիսնէ կիպի, սքադ վէ Կսարին պիւր հաւ իսքադ իթ-
մէբլէ, եալաշ եալաշ պիւր չարգը օգալօր իտի, Կօնթրան
բէնտիսնի պիւր զանտալիա իզգէրինէ ամարադ .

— Գօշօնէլ, պիկիյօքսուսընլ՝ զ քի ալադիճա պիկի հադու-
քէ/ժաէ պուլունուսի :

— Պու սէզգիւնիւզէ նէ՞ անմէք իսթէ յօրսունը, պիւ

ատէմի հիտտէթլէնտիրմէտէն վուրուշմագ նասը՛լ օլապիլիր :

— Պագաթ ճէնէրալ, բէտէրիմին բէք տօսթը իտի :

— (Ումուղլարընը գալտըրարագ .) Նէ՞ չարէ . . . պու պիր պէտպահտլըդ տըր :

— Ճէնէրալը էօլտիրմէք՝ բէտէրիմին ըուհունը զաղէպէ կէթիրմէք, իզաճ իթմէք տէյի՛լ մի տիր :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ .) Վագաա էօյլէ, ֆագաթ հըսսըյաթը տօսթանէնին, տայիմա ինսանէ ֆէնա թէէսիրի օլաճաղընը տա նազարը տըդգաթէ ալըյօրմուսընըզ :

— Անլայամատըմ, նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըզ :

— Շուսը տէմէք իսթէյօրսում քի տօսթում, ճէնէրալըն բէտէրինիզին տօսթը օլտուղունը, պինսէն ալէյհ բէտէրինիզին կիւճէնէճէյինի, էլհասըլ պունլարա մէմասիլ պին տիւրլի շէյլէրի տիւլիւնիւրսէնիզ, կէօղլէրինիզ եաշլարլա տըլաճագ, պու հալինիզ սընըրլարընըզա ֆէնալըդ վէրէճէք, վէ օ ֆէնալըդ սիզի ույղուսըզ պըրագաճագ, վէ պինսաղէրին եարըն էլինիզ թիթրէյէճէք, վէ հէր պիր շէյի գըրմըղը կէօրէճէյինիլտէն, քէնտի քէնտինիզի էօլտիրթատրէճէքսինիզ. իշթէ պու հըսսիյաթտէն պէօյլէ ույղունսուզ շէյլէր թէվլէլիտ իտէր :

— Տէմէք քի մուհագգագ վուրուշաճաղըմ էօյլէ՞ մի :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ, զիրա ճէնէրալըն հագարաթը էսէրինի էիւղիւնիւզտէն իզալէ իթմէք, վէ ալէլ իուսուս պիրինի պըրագըպտա ալթը քիշի իլէ վուրուշմագ քիւլֆէթինի իսթիյար իթմէմէք իչին, պէհէմէհալ տուէլլօ իտէճէյինիզի մէմուլ իթմէքտէյիմ :

Կօնթրանըն՝ քէնտի քէնտինէ սէօյլէչիպ :

— Ա՛հ, նէ գատար ալչագլըդ, տէմէսի իւզէրինէ, Գօլսնէլ մէլհամէթլի պիր թավը իլէ պաշընը սալլայարագ :

— Պիչարէ տօսթում, հէնուզ գալպինիզ գուվլէթլի տէյիլ, պիր թագըմ էվհամ գապիլինտէն օլան շէյլէր զիհնիհի իշլալ իտլյօր. լաքին եավաշ եավաշ պու խասթալըգտան շիֆարէզիր օլաճաղընըզա էմին ժլուն, տէտի :

Կօնթրան պու սէօղէրի , իտամընա վէրիլէն գարարը տին-
լէյէն պիր գաթիլ կիպի տինլէյուպ վէ եէրէ պագարագ ճէ-
վապ վէրմէտի : Գօլօնէլ իսէ սէօղիւնտէ աէվամ իլէ .

— Ազիզիմ մարքի , պանա իթիմատ իտինտէ եաթաղը-
նըզա եաթըպ քէմալի րահաթլէ ույուլուն , պէն զաթը վա-
լալէրինի վագթինտէ ույանտըրըրմ , շիմտի կիտէյիմ աէ պիր
չիֆթ գըլըճ իլէ , եարըն իչին պիր արապա թէտարիք իտէ-
յիմ , շիմտիլիք կիճէլէր խայր օլսուն , տէյէրէք , վէ շարգը-
սընը մըրըլտանարագ կիթտի :

Կօնթրան պուլունտուղու մահալտէ հէյքէլ կիպի պիլա
հարաքէթ գալա գալսը , Լէօնայը էլտէ իտէպիլմէք իչին տա-
խիլ օլտուղու միււհիլ ճէմիլլէթին սէրպէսիլլէթինի տայիմի պիր
էսարէթէ թահվիլ իթտիլինի , վէ միւթթէֆիլլէրինին էվվէլճէ
քէնտի մէնֆաաթընա իըրտէթ իթտիլլէրի կիպի , շիմտիտէ
քէնտիսինին անլէր իչին շալըշմասը լազըմ կէլտիլինի անլա-
տը :

Մարքի , պուլունտուղու եէրտէն գալգըպ եաթագ օտա-
սընա կիրտիլի վագըթ , Լէօնայը կէօղլէրինտէ աթէչի ըզթը-
րապ , վէ տուտագլարընտա պիր մուհապէթ թէպէսսիւմիօլ-
տուղու հալտէ այագ իւզէրինտէ պուլտու , մէզպուրէ էնտի-
շէլի պիր թալը իլէ .

— Աման եա րապպիմ նէ՞ օլտունը , րէնկինիզ բէք ֆէ-
նա հալտէ սօլմուշ , տէտի :

— Էվվէթ , պիր հիսապ եաբտըմ տա . . .

— (Հայրէթ իլէ .) Հիսապ մը եաբտընը :

— Էվվէթ , սիզէ օլան մուհապէթիմին պանա նէյէ մալ
օլաճաղընը հիսապ իթտիմ , տէտիքտէն սօնրա աճը աճը կիւ-
լէրէք , իլավէթէն .

— Չիւնքի տահա պիր շէյ էօտէմէտիմ , տէտի :

Լէօնա քէմալի հայրէթիլլէտէն տօնա գալտը . պատէհնու
արդասընը տէօնէրէք էլպիսէնի իլէ ույումագ իւզրէ պիր գա-
նարէ իւսթիւնէ ուզանը վէրտի :

Կօնթրան տախի եաթըպ ույուլուն . ֆագաթ ճէսուրըլ :

դուհա ըստմէն պու ույգու բէք աղբը, բահաթսրդ զէ պիր
թագըմ, դարգուհիս խոյալաթ իլէ տօլու, օլտուղունան, պահ
յըգլամաղա, պաշլատը, Էթնա՝ մուսալէյն, նիհայէթսիլ
վէ քէսիք, քէսիք, սէյլէսիլի, սէօղլէրի թիքլէյէրէք, աինլէ-
յօք խաի :

Կօնթրան՝ պիր Գաշ աէֆա ույանըպ թէքրար ույուտու,
էնհասըլ, պիր թագըմ, խէյալաթը միւտահէյէ նիհայէթսիլ
րէք, քաֆադ, զուհուք խաէր, իթմէգ, Գօլօնէլ, Գարույը, վուր-
տու, Կօնթրան տէրհալ Գալգարադ խաթարաթընը, թօքլա-
տը, ինքա իտէէէյի շէյի տիւշիւնտիւքէէ, քէստի, քէստիւ-
տէն նէֆրէթսիլ, իթաի, վէ պիր ֆիքրի մէրտանէտէն մաղլապ
օղարադ, Բէնտիմի Էօլտիւրթիւրիւմ, պու քէք մինապիպ օ-
լուր, աէտիքտէն սօնրա Գարույը աշտը :

Գօլօնէլ, մարքինին իւղիւնէ պապարադ, Բա միւսթաթիլ
— Նա՛սըլ եաթմատընը՞լ մը, տէլի՞միսնիլ, տէյինճէ,
Կօնթրան, Էլմաղլարընը Գալտըրարադ, Բա միւսթաթիլ
— Բաթաթիլ, ֆադաթ պաշլամաղը լաւուլթմաթ խաիւս
տէաի, Բաթաթիլ, Էլմաղլարընը Գալտըրարադ, Բա միւսթաթիլ
— Ահմադլըգ, իթմիւշսինիլ, Գաթթըն, րէնկէնիլ
Նա՛սըլ աթմըլ, սընըրլարընը կէվէմիլ, տօղլուսըլ պու հա-
լինիլ, սիլգէ րահալը, օթուրաճադ, Բա միւսթաթիլ

— Պէյիս Եօգ :

— Բէք ալա, ֆադաթ պաշլապիլ, իշիմիլգէ Բարամաղ :

Գօլօնէլ մուհապէթի վէ հալապէթի պիր թապի իլէ
սէօղլիւնէ տէվաթ իտէրէք :

— Աղիգիմ մուքըլ Է տուրլատէ քիմիւրէք, պիր աղէլլօյա,
պալօյա կիտէր կիպի միւզէյնէն էլալիսէ իլէ կիտէրէք, Գիլ-
տէ պիր աղ Վաուալէթ Էաթընըլ, պիր րէտէնկիթէ կէնիլ պիր
րաքիթալօն, վէ սիւսի պիր Գուհուրա կիլինինիլ, գիրա տու-
էլլօ մէյտանընտա, չիզմէ իլէ Էաթալաղ, սիլգէ պիր չիֆթ կի-
ղէլ Գըլըն կէթիւտիմ, սաղլամ վէ խաթիլիլ, Էնյէր տիր, Գպիթ
քէրրէ թէնքիւպէ խաիւսիլ, տէտի :

Կօնթրան՝ Գօլծնէլին թաղաւոր ի թաղի գլխիւն լարն պիր
թանէսինի ալարագ էլինտէ չէվիրտի, պատէհու վիլէն էմիէ
ի թաւաթղէ էլպիսնէսինի թէպտիլ քառուկ, պիր սոսհա՛ կէօրէ-
մէյէճէք զաննրնոա պուլունառնլու Լէծնայլ, սօն տէֆա
կէօրմէք իչին եւթադ օտաձրնամ Կիրտի:

Լէօնա՛ սաչլարը թաղիմաթ պիր հալի բէրիչնսիտէ ույու-
մապտա օյուպ, Գօնթրանըն կէօղիւնէ հէր զէմանտան զիյա-
տէ լաթիփ կէօրիւնտիւյինտէն, որմ մալիքէյի հլանսիան օլան
բէրիւնսիւն մալհապէթ մոյիմէսինէ նալիլ օլմադ իչին. սաչ
գալմայը արդու ի թմէյէ պիւշլատը:

Գօլծնէլ, Լէօնայլ ույանտըմադսրդըն Կօնթրանըն էլին-
տէն թութուս արշարը չըգարտը, իրիտի տէ գարունըն Էօ-
նիւնտէ պէքէմէքտէ օլան արապայա՛ս ոլինմիլէր, վէ գըլըճ-
լարը միւնտէրին ալթընա հըֆիլ ի թաիքաէն սօնրա, արապա
ժարաձէն ալթ իլլանթէ կիթմէք իւղրէ հարաքէթ իտէրէք, հէ-
նօնլ թէնհա պուլունան սօպաթլարտան օրնրաթլա կէչմէյէ
պաչլատը:

Հէվա բէք սզղուգ օլտուղոն կիւլի, էթրաֆը տա կէօղ
կէօղիւ կէօրուէղ տէրէճէտէ աւհչէթլիւ պիր սիւ իմթիլա իթ-
միլվտի արսողա ժաթնէն տը Բըլանթէ վանիլ օլտու. Կօնթ-
րան վէ Գօլծնէլ արապատան էնէրէք ժալրիւ ըլմաղընս կիթ-
մէք իւղրէ եիւրիւմէյէ պաշլատըգընը միլտտէթճէ, Կօնթ-
րան՝ հէվանըն չիտտէթլ պէրուտէթիւնտէն տօլայը թիթրէմէյէ
որշլապարադ ի լաթօսընա սալընճա, Գօլծնէլ կիւլէրէք:

— Ե՛յ վուրուշմադ իչին սօյունտուզունուզ վազըթ նէ՛
եաքաճադ տընըլ, տէմէսի իւղէրինէ, Կօնթրան ումուղլարընը
գալաղրարադ:

Սօնթըն պունա բէք զիյատէ թէէսիր ի թալիսինի պի-
լիրսինիգ, տէյիպ, տուտաղլարընտա մահղունանէ պիր թէ-
պէսիւթ բէյտա օլտաղու հալմէ իլալէյի մէգալ պլըլէ:

— Մամաֆիհ պէօյլէ միւթ պրի՛ հէվա տէնէլլօ ի թմէ-
միլ իտիւս՝ տէսիլինտէ, Գօլծնէլ ի թահգիրամիլ պիր թէլաֆ-
իուգ իչէ:

— Զարթէն շաիրանէ սէօղ սէօյլէմէք միւթատընըդ տըր , տէտի :

Նիհայէթ իւլ էմը ըրմաղըն քէնարընա վասըլ օլուպ, պիր թարափա օթուրտուլար , թամ պու արալըդ ճէնէրալոպ շըվալիյէ ըէփադաթընտա օլտուղու հալտէ քէնտիլէրինէ տօղթըդ կէլիյօր իտի , Գօլօնէլ , Կօնթըրանա :

— Շըվալիյէ ըօլունը բէք կիւղէլ էյփա իտիյօր , պիղի հիշ կէօրմէմիշ զանն օլունոյօր , տէյու մըրըլտանտը :

Ճէնէրալ , ապէրքեարի կէօյիւ իլիկլի պիր ըէտէնկօթ իլէ դօյու պիր բանթալօն կիյմիշ իտի :

Մուսաիլէյհին հալ ու թավըրինտէն , հէր նէվի թէհիլ-քէտէն ֆիթուր իթմէզ պիր ատէմ օլտուղու անլաշըլըյօր իտի իսէ տէ , մամաֆիհ չէհրէսի բէք սօլկուն վէ բէք մահ-զըն կէօրիւնիւյօր իտի . Գօլօնէլ իլէ Կօնթըրանը սէլամլայա-րադ , տուէլլօ դայիտէսի միւճիպինճէ կէրի չէքիլիպտէ շահիտլէրի միւղաքէրէ իթմէյէ թէրք իլէյէճէյի եհրտէ , Կօնթըրանա թէգարրուպ իտէրէք :

— Միւսիւ , սիզ Սպանեա մուհարէպէսի էսնասընտա պիր ալայ դօմանտա իտէն Գօլօնէլ Լասինին մախտումը մարքի Տըլմաս մըսընըդ , տէյու սիւալ իտինճէ , Կօնթըրանըն սօլկունըլը արթարադ :

— Էվլէթ , տէյու ճէվապ վէրտի :

— Միւսիւ , միւթէվէֆա բէտէրինիզ բէք սէվկիլի տօսթում օլուպ , մէյտանը մուհարէպէտէ իւշ տէֆա պէնի էօլիւմտէն դուրթարմըշ իտի :

Կօնթըրան՝ ճէնէրալըն պու սէօղլէրինի իշիտինճէ , գալպինէ եիւզ խանչէթ պիրտէն սաբլանմըշ կիպի , աղիմ պիր ըզթըրապէ կիրիֆթար օլտու . ճէնէրալ իսէ սէօղլանէ տէվամ իլէ :

— Պէնի տինլէյին միւսիւ , գըրգ պէշ եաշընտայըմ , թամ օթուզ սէնէ տիր քի խըպմէթը ապէրիյէտէ պուլունոյօրում , եիրմի տէֆա մէյտանը մուհարէպէյէ կիրմիշ , վէ օն սէքիզ քէրրէ եարալանմըշըմ , տուէլլօտա տախի իւշ քիշի

էօլտիւրմիւշիւմ, շիմտի պէնտէ գօրգադլըդ վէ ալչադլըդ է-
սէրի կէօրիւյօրմուսունը՝, տէտիյինտէ, Կօնթրան՝ բէք զիյա-
տէ մուղթարըպ օլտուլու հալտէ .

— Խալը, տէյֆա ճէվապ վէրտի .

— Բէք ալա միւսիւ, օ հալտէ պիւտիյինիդ իսմի՝ սէֆիլը
Հէքթօրըն իսմի իլէ պէրապէր միւտտէթը Էօմիւնիւզտէ պիր
տահա թէլաֆիուղ իթմէյէճէյինիդէ եէմին իտին . պէնտէ
Շիմտի արզը իթիզար իլէ աֆիլընըդ թալէպ իտէյիւմ . . .
չիւնքի պէնի իւչ տէֆա Էօլիւմտէն գուրթարմըլ օլան վէլի-
նիյմէթիմին, վէ սէվիլիյի տօսթըմըն Էվլատընը Էօլտիւրմէյի
հիչ պիր վադըթ թասապվուր իտէմէմ, տէտի .

Հիչ չիւպհէ Եօդ քի էկէր Կօնթրան սէրպէսթ օլմուչ օլ-
սա իտի, տէրհալ պու պէտպահտ, ֆապաթ ճէսուր վէ ա-
լիճէնապ ճէնէրալըն ալադըրընա գարանարադ, Վէ էլլէրի-
նի թութարադ աֆիլընը իսթիւհամ իտէճէք իտի . լաքին
Կօնթրան քէնտի զաթինէ մալիք օլմայըպ, Գօլօնէլին թահձ
թը էմրինտէ, վէ մէրգումըն արզուլէրինի իճրայէ մէճպուր
պուլունույօր իտի քի, հէման արդատընա տէօնէրէք, մէր-
համէթ թալէպ իտէր պիր նաղար իլէ Գօլօնէլէ պադտը .

Փադաթ Գօլօնէլ՝ սաքին վէ պարիտ պիր հալտէ մարըի-
յէ տէհէթամիդ պիր նիկեահ աթֆի իթտի, մէրգումըն պու
պադըչը, «Վուրուչաճադսընըդ, վուրուչմանըդ լաղըմ տըր,
եէմին իթտինիդ» սէօզլէրինի, պիր սուրէթը վաղիհանէտէ
իյմա իտիյօր իտի .

Կօնթրան, ճէնէրալըն եիւզիւնէ պադմաղա ճէսարէթ ի-
տէմէյօր իտի . մամաֆիհ պաղըրնա թաչ պասարադ .

— Միւսիւ, սիզ պանա վուրտուընը, վէրէճէյինիդ
թարղիյէյի հիչ պիր վէճհլէ գապուլ իտէմէմ, գըլըճընըլը
էլլինիդէ ալընըդ, տէտի .

Ճէնէրալ՝ գալպի բարչալանաճադ տէրէճէտէ պիր ահ
չէքաիքտէն սօնրա, արդասընտա տուրմագտա օլան չըվալի-
յէյէ տէօնէրէք, վէ .

— Պահտ պէօյլէ իսթէյօր, տէյու մըրըլտանարադ Կօնթ-

բանասեր ուղարկաւ զայն Կոնստանտինոպոլիս քաղաքը։

— Եօտիւրմէք իսթէտիյինիլ պու ճէսուր զաթս սիւլին եիւզ պաշը Հէքթօր Լամպէն Վիպի պլին թանէսինի տէյեր, տէսի։

Գօթօնէլ, Էթլէ օլտուդունը պէնտէ նիլիրիւմ, ֆաղաթ նէ ջարէ քի Հէքթօր պիլտէն տիւ։ Եկեր ճէնէրալ անըն մագամընտա սուլունիսնէ ծնա իտի, սիդին հիշ տիւշիւնմէքսիլին Լամպէնի Եօտիւրմէնիլ լաղըմ կէլիւ իտի, տէտիւրմէն սօնրա, եիւքսէք տէտա իլէ։

— Էֆէնտիլէր, հաղըր օլուն, տէտի։

Ճէնէրալ իլէ Կոնստանտինոպոլիսի սոյունմուդտա իւքէն Վաթիտէր տէ քըլըճլարը Եօլլմէք, վէ դուրա չէքմէքլէ իշի իլլըլ իլմ տիլէր։ Դուրայը Կոնստանտինոպոլիս, Էանի Գօլունէին սաթէն ալտըլը դըլըճլաթ իլէ վուրուշուլաճագ իտի Գօլունէլ ճէնան։

— Ալլ, Էֆէնտիլէր, մէյու պաղըրմը։

Պու գօմանտա իւղէլինէ իքի խաթմէլէ, Էէքտիկէլինէ Էաղլաքտըլար, Գօլունէլ քըլըճը Կոնստանտինոպոլիսի ոլրաւա Դուրալընա Էթլէքէք։

— Եկեր քէնտիլիլի միւտաֆաթ իլմէյէրէք Էօտիւրթէքէք օլտըստըլը, Էէթնայը Էլաթ իլմէք իշին չէքտիլինիլ պուճնա զաճմէլէր պէրհալա օլունմը, տէտի։

Գօլունէլին պու սէօլլէրի, Կոնստանտինոպոլիսի կիպի թէէտիլ իլմտի քէնտի Էլի իլէ զալմլ Էտէճէյի քէտէրէնին տօսթը օլան ճէնէրալըն միլանընտա, Էէնանըն տիլֆիլիլ իլէյալի դայլմ օլմուշ իտի։ Էէնանըն կիւղէլ կէօղլէրինտէն Էթրաֆա սաղլան լաթիֆ զիյալարին, գալպինէ հիւճիւմ իլմտիլինի կէօրէրէք, ճէնէրալը, քէնտիլինի սէվտիլինտէն սոյըրմուդ գաաթի իլէ Էօտիւրմէք իսթէյէն ատի պիւր աաթմ կիպի Վէլադդը իլմտի, արթըք խասմինէ Էօտիւրմէք իշին Էալընըլ իւղէլինէ հիւճիւմ իլմէք գալմըլ իտի։

ձենեղալ, կենսիկնտէ տուելլօտա բէք մահիր իտի խէտէ, չօք վագրթտան պէրի մէշղուլ օլտուղու խրտմէթը մուհիմէյի առքերկէ, սիլահ սալօնլարընտ տէվամ իթմէսինէ մանի օլմուշ իտի. եէքտիկերինի դաթլ իթմէք կիպի պարպարլըգտան պաշգա պիր շէյ օլմայան տուելլօթ թէրք իլէ, մուհարէպէ մէյտանլարընտա քէսպը շան ու շէրէֆ իթմէյէ պաշլամըլ օլմաղըլա, վիճուտինտէ էվվէլքի չէվիքլէք դալմամըլ օլտուղու կիպի, սիլահ օյուռլարընտա լաղըմ կէլէն խիւտէլէրի տախի ունութմուշ իտի:

Պունտան գաթիկնազար, մուհաիլէյհ արղուսընտ ըաղմէն սէվտիյի պիր առէմ իլէ վուրուշմայա մէճպուր պուլունույօր իտի...

Կօնթրան իսէ, միւտտէթը էօմրիւնի սիլահ սալօնլարընտա վէ տուելլօ մէյտանլարընտա կէչիրմիշ օլտուղունտան, թապիյի ճէնեղալըն մաֆէվգընտա պուլունաճագ իտի. մամաֆիհ հէր իքիսիտէ պիր միւտտէթ թէրէտիւտտէ գալարլար. հէր իքիսիկնտէ էլլէրի թիթրէմէքտէ, վէ եէքտիկերինէ սիլահ գալարըմաղա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ իտիլէր:

Պու հալի ֆարգ իթմիշ օլան Գօլօնէլ, Կօնթրանըն գուլաղընտ:

— Լէօնա՛ . . . տէյու մըրըլտանտը:

Պու իսմ Կօնթրանէ էլէքթրիք սատմէսի կիպի թէէսիր իթտի. հէման ճէնեղալըն իւզէրինէ եիւրիւտիւ, ճէնեղալ պիր գաշ առըմ կէրիլէյէրէք քէնտիսինի մահիրանէ սուրէթտէ մուհաֆաղայէ մէճպուր օլտու. Կօնթրանըն գալպինտէրի գան՝ պէյնինէ հիւճիւմ իտէրէք կէօղլէրի գարարտը, էլինտէքի սիլահըն նամուսընը իքմալ իթմէք ֆիքրի իլէ հէր պիր շէյի, վէ հաթտա գարչըսընտաքի զաթըն քիւմ օլտուղունը պիլէ ունութտը:

Եէքտիկերինի սէվմէք վէ ըիպէթ իթմէք վաղիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ պուլունան պու իքի առէմէրինն արասընտա վուզու պուլան միւտտէպէ, պիր իքի տագըգայա գատար հէր հալտէ պիրինին մագթուլէն եէրէ տէվրիլէճէյինէ շիւպհէ իտիլէ:

մէյէն պու մուգաթէլէ , սէյիրճի օլան էն ճէսուր ատէմլէրի պիլէ տիւչար խէվֆ ու տէհչէթ իտէճէք տէրէճէտէ իտի :

Ճէնէրալ տախի , այնի Կօնթըրան կիպի խաամինին խամինի վէ քիմ օլտուղունը ունուտարապ , մահզա զէվճէսինին նամընը զիքը իլէ քէնտի նամուսընը բայիմալ իսթէյէն պիր ատէմ իլէ վուրուչույօր կիպի տուէլլօ իթմէքտէ իտի :

Պու դանլը միւտարէպէնին տէվամ իյլէտիյի սէքիլ օն տագըղա միւտտէթ , հէման պիր ասը գատար ուզսուն կէօրլունտի : Միւտտէթը մէզքիւրէ զարֆընտա դըլըճլարըն պիրի պիրինէ չարբըչմասընտան զուհր օլան սէտա իլէ , կեան եէքտիկէրէ հիւճիւմ , վէ կեան ըիւճաթ իյլէյէն պու իքի տտէմլէրին հալինի կէօրմէք վէ իշիթմէք բէք տէհչէթամիլ իտի , նակէհան ճէնէրալըն աճը պիր ֆերեատը իւզէրինէ , Կօնթըրանըն էլինտէն գըլըճ տիւչտիւ :

Ճէնէրալ ըհնկի սօլմուչ , հարաքէթսիլ , վէ սօլ էլի իլէ գալպինի թութմուչ իտի . մումաիլէյհ հէնուզ այագտա իտի իսէ տէ , ֆագաթ հէման եէրէ տէվրիլէճէյի սըրատա , չըվալիյէ գօչարապ թութտու , ճէնէրալ չըվալիյէյէ խիթապէն , զայէթ եավաչ պիր սէտա իլէ :

— Իւշիյօրում . . . տէտի , վէ հէման չըվալիյէնին գուճաղընտա տէվրիլի վէրտի :

Կօնթըրանըն գըլըճը պիւչարէ ճէնէրալըն գալպինէ տօգուճագլա միւհլիք պիր եարէ աչմըչ իտի , պու արալըգ Դօլօնէլ , չէհրէսինտէ պիր ալամէթը մահզուհիյէթ կէօսթէրէրէք ճէնէրալա եագլաչտը . ճէնէրալ իսէ , չըվալիյէյէ խիթապէն մըրըլտանարագ :

— Շըվալիէ , Մօնթէֆօրիյէ կիտինիլ . . . եէկէնիմ Ֆըլարը կէօրիւրսիւնիւլ . . . տէմէսի իլէ , չըվալիյէ ազիմ պիր քէտէր կէօսթէրէրէք :

— Էվվէթ , տէտի :

— Բույնեի էօլտիւ . . . Մօնթէֆօրի էվլատէ մալիք տէյիլ տիր . . . Ֆըլար ֆամիլեասը ինդըրա՞մը պուլաճագ . . . տէրսինիլ , . . .

Ճէնէրալ իշպու սէօղլէրի ըէք կիւճ հալ իլէ սէօյլէյէ-
պիլտի : Օ անտէ աղղընտան պուրնուհտան գանլար թաշա-
րադ կէօղլէրինի գարատը . մէրտ ճէնէրալ վէֆաթ իթմիշ ի-
տի . թամ պու սըրատա Գօլօնէլ իլէ շըվալիյէ եէքտիկէրինէ
պագըշտըգտան սօնրա , Գօլօնէլ քէլամէ աղաղ իլէ .

— Շըվալիյէ , սիղ էզհէր ճիհէթ իթիմատ օլունապիլիը
պիլր ատէմսինիղ , տէմէսի իլէ , շըվալիյէ պէյսանը թէշէքքիւր
մէգամընտա պաշընը էյէրէք .

— Պիլիյօրում Գօլօնէլ , աէտի :

— Ճէնէրալըն սօն արղուլէրինի իճրա իթմէնիղտէ հիչ
պիլր պէյիս կէօրէմէմ , անլէրի նօգթասը նօգթասընա կիֆա
իտէպիլիրսինիղ . եալընըղ շու նօգթայը տէրիսաթըր պույու-
րունուզ քի , ճէնէրալը էօլտիւրէն մարքի Տըլաս տէյիլ տիր :

— Եա քիմ տիր :

— Մէճհուլիմիղ օլան պիլր զապիթ . . . եիւղ պաշը Հէք-
թօր Լամպլէն . . . անլայօրմուսունը :

— (Պարիտանէ պիլր թավը իլէ .) Էվլէթ անլայօրում :

Պու սորալըդ Գօլօնէլ արգասընա տէօնէրէք Կօնթրանա
պագտը :

Կօնթրան այագ իւզէրինտէ օլարագ , կէօղլէրինի պիլր
թարաֆա տիւշմիւշ օլան ճէնէրալըն գըլըճընա տիւքմիշ իտի .
մէրգում իճրայի ճինայէթ իթտիյի տագըգատա էլինտէքի
սիլահընը պիլր թարաֆա աթարագ շաշըրմըշ , վէ ֆիրար իթ-
մէք իչին գուվվէթի գալմամըշ օլան պիլր գաթիլին վաղիյէ-
թինտէ պուլունույօր իտի :

Գօլօնէլ , պիլր սանիյէ գատար Կօնթրանա պագըպ ումուզ-
լալընը գալտըրարագ .

— Թավշան գալսի . . . տէյու մըրըլտանտը :

17

ձէնէրալ, Բույնեինն վէժաթընտան օն պէշ կիւն սօն-
րա, Կօնթրան՝ Լէօնա իլէ պէրապէր Բարիղէ ավտէթ իտէրէք,
մէզպուրէնին մուհապէթինէ հասր իթտիլի զէմանլարտա րա-
հաթլա էօմիւր կէշիրտիլի Բօրմահօն սօգաղընտա վազը տա-
յիրէսինէ ետրէշմիշ իտի:

Պէնիլի պէշերին դալպինտէ պուլունան էսքարը զարիպէ
քէշֆ օլուհմալ վէ անլաշըմազ պիր շէյ տիր. Կօնթրան, Լէ-
օնայը թէքրար էլտէ իտէպիլմէք իշին նամուսընը բայիմալ,
սէրպէսթիլէթինի ֆէտա, վէ հաթտա բէտէրինին էն սատըգ
տօսթուընը գաթլ իթմիշ իքէն. . . շիմաի պու գատընը ա-
յադլարընա դարանմըշ, էլէրինի գավուշտուրմըշ, հուզուրըն-
տա տիլ չէօքմիւշ, վէ քէնտիսինին պիր նազարը թէպէսսիւ-
մինի իսթիրհամ իտէր պիր հալտէ կէօրմիւշ օլտուղունա րադ-
մէն, մէզպուրէտէն եիւղ չէվիւրմէքտէ, վէ ատէթա իքրահ իթ-
մէքտէ իտի:

Կօնթրան պու ֆէլաքէթլի մուհապէթտէն գուրթուլմագ
նիլէթի իլէ, Լէօնայը Բօրմահօն սօգաղընա կէօթիւրմիւշ, վէ
պու խուսուստա բէք իզապէթ իթմիշ իտի, զիրա կէշմիշ զէ-
մանըն էլէմնագ խաթըրէլէրի իլէ մուհաթ պուլունան պու
տայիրէտէ, Կօնթրան՝ Լէօնանըն ալչագ ճասընա խըյանէթի-
նի, Գօլօնէլին զիյարէթինի, վէ հայտութ ֆիտէպ իլէ մէզպու-
րէնին ֆիրարընտան տօլայը, կէշիրտիլի օ սէքիլ կիւնլիւք
տէհշէթլիւ խաթալըզը խաթըրընա կէթիւրմիւշ իտի, վէ իշթէ
պու սէպէպլէ Լէօնայա աթֆ իթտիլի նազարլար իքրահ իլէ
տօլու օլուպ, մէզպուրէնին մալիքէ օլտուղու լէթաֆէթը
ֆէվզէլատէսինտէն ատէթա օսանմըշ իտի, պու միւսէխիւրի
գալպ օլան աթէշ բարչասը գատընըն, իրթիքեապ իթտիլի
խըյանէթը մէնֆուրէյի տիւշիւնտիւքճէ, ուղըրունա ֆէտայի

ճան իթմէյէ հազրը պուլունան պու մէհրարէնին, արթըգ քէնտիսինճէ էհէմմիյէթի դալմատըղընը հըսս իթմէյէ պաշ-
լամըշ իտի :

Խիւլասայի քէլամ Կօնթրան իչին Լէօնանըն կէօղլէրին-
տէքի օ զիյայի իպլիսանէ եէրինէ, սօուգ վէ տօնուգ պիր
մուհապէթ էսէրի գայըմ օլմուշ, օ խանչէր կիպի քէսկին
թէպէսսիւմ, տաթսըղ վէ ահմագճա պիր կիւլիւշէ թէպէտ-
տիւլ իթմիշ, նիհայէթ իւլ էմր Կօնթրանը աղատ գապուլ իթ-
մէղ պիր էսիր կիպի այագլարընա գարանտըրան օ կէօղլէր
գամաշտըրընը լէթաֆէթ ու մէլահաթտէն էսէր գալմամըշ
իտի :

Կօնթրան, պու գատըն իչին իթմիյար իթմիշ օլտուղու
ֆէտաքիարըգլարա սօն տէրէճէ բէշիման օլմաղըլա, եավաշ
եավաշ մէղպուրէտէն ախըղ ինթիգամ սէվասսընա տիւշտիւ-
յիւնի հըսս իտիյօր իտի . շիմտի կէօղլէրինէ մէնֆուր վէ մէք-
րուհ կէօրիւնէն պու գատընըն մուհապէթինէ նայիլ օլմագ-
իւղրէ, օ անէ տէյին լէքէսիլ գալմիշ օլան նամուսըլ ֆամիլ-
եասընըն նամընը, հէր ան պիր ճինայէթին գանլարը վէ
թէհլիքէլէրի արասընտա պուլունմասը մէհուլ օլան, պիր
ճէմիյէթը սէֆիլանէյէ իշթիրագ իթմէյէ թէնէղվիւլ իտէ-
րէք, լէքէտար իթմիշ իտի . պու գատըն իչին հայտուտ շէք-
լինէ կիրէրէք, նամուսըլ պիր հարաքէթտէ պուլունմուշ,
քէնտի բարլագ վէ նամուսըլ էօմրիւնի թէրք իլէ, պիր թա-
գըմ ճինայէթ իչինտէ վաղըթ կէչիրէն էշխասը բէղիլէնին
տօսթ, վէ շէրիքի ճինայէթի օլմուշ իտի :

Էլհասըլ էլլէրինի, միւթէվէֆա բէտէրինին էն սատըգ
տօսթը, վէ անըն կիպի նամուսըլ օլան ճէսուր ճէնէրալըն
թէմիլ վէ կիւնահսըղ գանընա պաթըրմըշ իտի . . .

Կօնթրան, օ միւսիւպէթլի կիւնտէն պէրի, կիճէ թա-
պէ սապահ պաշը ուճունտա, վէ կիւնտիւղ ագշամա գատար
եանընտա պուլունան պիր խէյալին, քէնտիսինէ թահգիրա-
միլ նազարլար ֆըրլատարագ, տայիմա « Այշագ գաթիլ »
տէյուլ իթապ ու խիթապ իթտիյինի իշիտիյօր իտի :

Մարքի, պաղը քերրէ շիտտէթլի պիր հիւմմա նէօվպէ-
թինէ կիրիֆթար օլարագ էթրաֆընտա պիր խանչէր արա-
մագտա, վէ Լէօնայը էօլտիւրմէք ֆիքրինէ տիւշմէքտի իտի,
լարին հիշ պիր վագըթ եանընտան այրըլմայան Լէօնա իսէ,
մարքինին ֆիքրինի անլամագլա հուզուրընտա տիզ չէօքէրէք:

— Վո՛ւր վո՛ւր, էօլտիւր տէ գուրթուլ, տէմէքտէ իտի:

Կօնթրան իսէ մէզպուրէնին պու հալ ու մէզպլինտէն
միւթէէսիր օլարագ էլինտէքի խանչէրի պիր թարաֆա ֆըր-
լատըր, վէ ալնընտա պուլունան ասարը ճինայէթի խալգըն
նազարընտան կիզլէմէք իչին պաշընը մինտէրլէր աըսընա
սօգար իտի, էլհասըլ միւտհիշ վէ միւսիպէթլի պիր մուհա-
պէթին, եէքտիկէրէ րապթ իթտիյի պու իքի քիմսէնին
կէչիրտիյի էօմիւր, Կօնթրան իչին թահամիւլի միւմքիւնսիզ
պիր հալէ կէլմիշ օլտուղու կիպի, Լէօնա իչին տէ մէնպայի
եէս ու քէտէր օլմուշ իտի: Տիւնեատա թահքիր օլունան
մուհապէթ կիպի տէհչէթլիւ պիր ֆէլաքէթ տահա օլամազ:

Կօնթրան, պաղը քերրէ պիր վագըթ ճանընտան զլյատէ
սէվտիյի պու գատընը, պէօյլէ պիր հալի բիւր մէլալ իչինտէ
կէօրէրէք, գալպինտէ ճիւզվի պիր էսէրը ըրգգաթ ու մու-
հապէթ հըսս իտէր, ֆագաթ օ սանիյէտէ եինէ մէզպուրէ-
նին խըյանէթինի, վէ անըն իչին ֆէտա իթտիյի րահէթ ու
ասայիչլինի տէրխաթըր իթտիքճէ տէրհալ ըրգգաթը ալիմ
քին ու ատավէթէ թահվիլ օլուր իտի:

Մարքի նատիրէն աըշարը չըգմագտա. վէ կիւնլէր իլէ
մէլիլ մահզուն տայիրէսինտէ գաբանմագտա իտի. մէրգում
մահպէստէն գաշմայա գարար վէրմիշ օլուպտա այաղը-
նա րապթ իտիլմիշ օլան զէնճիրին պագըսընը քէսմէյի
տիւշիւնմէյէն պիր մահրուս կիպի, ագշամլարա գատար Լէ-
օնանըն գարշըսընտա օթուրմագտա իտի, Լէօնա իսէ, Բա-
րիզէ կէլտիքլէրինտէն պէրի հիշ պիր էյլէնճէ մահալլէրինտէ
արզը վիճուտ իթմէմիշ իտի:

Լէօնանըն եէկեանէ արզուսը վէ սաատէթի պաշգա պիր
չէյ օլմայըպ, իլլա պիր տէֆաճըգ օլտուն մարքի իլէ պէրա-

պէր գօլ գօլա տըշարը չըգըպ տա տօլաշմագտան իպարէթ իտի . ֆագաթ Կօնթրանտան պու միւսաստէյի թալէպ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէմէքտէ , շայէտ ճէսարէթ իթսէ պիլէ մարքինին պու թէքլիֆի գապուլ իթմէյէճէյինի բանա պիլմէքտէ իտի :

Կօնթրան, Լէօնա իլէ իլք տէֆա մինասիպէթ բէյտա իտէլիտէն պէրի , պիլծիւմլէ ահուպպա վէ ագրապասըյըլա գաթի ալագա իտէրէք, Բօրմահօն սօգաղընա կէլմիշ օլտուղունը , վէ մուախսարէն Գօլօնէլ իլէ կէօրիւշէրէք կիլլիճէ Բարիզտէն մուֆարէգաթ իթտիյինի գարիյնի քիրամէ արղ իթմիշ իտիք : Մէրգոււմ եինէ Բարիզէ ավտէթլէ թէքրար տայիլէսինէ գաբանտըղը միւտտէթճէ , քիմնէ իլէ իւնսիյէթ իթմէմիշ օլտուղունտան , ահուպպասընտան պաղըլարը քէնտիսինի իթալեատա զանն իթտիքլէրի կիպի , պաղըլարը տախի Սպանետա պուլունտուղունը իտտաա իթմէքտէ իտիլէր , հաթտա էվլէլճէ կիտիպ կէլտիյի գըլիւպիւն աղալարը տախի , Կօնթրանըն նէրէտէ օլտուղունը պիլմէյօրլար իտի :

Կօնթրան , պիլզաթ քէնտի նաղարընտա իթիպարընը զայպ իթմիշ վէ նամուսընա խալէլ կէթիլմէմիշ օլտուղունա քէնտինճէ գանատթ հասըլ իթտիյինտէն , խալգ արասընտա կէօրիւնմէյէ պիր միւմքին ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . մէրգոււմ շու հալի ինզըվատէ մաղմումէն իմրարը էյրամ իթմէքտէ իքէն , սուրէթի աթիլիզզիքը պիր գըթա թէզքիլէյի ալտը :

«Ազիզիւմ մարքի»

«Ինսան սըհհէթը պէտէնիյէսինի մուհաֆաղա իթմէք իչլին տայիմա հարաքէթտէ պուլունմալը տըր , թըպպէն պունտան ալա պիր գաիտէ տահա եօգ տըր , սիղ իսէ օն պէշ կիւնտէն պէրի տէրեսայի մուհապէթէ միւսթաղրագ օլուպ պիզի պիւս պիլթիւն ունութտունը :

«Ազիզիւմ մարքի , բէֆիգլէրիմիզին սիզէ էշէտտը իհթիյաճը վար , սիղ քի էն պէհատըր , էն զէքի , վէ տէյէպիլլիլիւմ քի էն մութի արգատաշըմըզսընը :

«Պու ագչամ սաաթ ալթը սուլարընտա պիզէ, թալի-
մաթը մուհիմէ վէ միւգթէգիյէ իթա իտէճէք օլան պիր իս-
թիյար չօճուղուն թաամընա իշթիրաք իթմէք իւզրէ կէլինիզ,
պու տավէթէ իճապէթ իթմէնիզ արզու օլունուր. քէմալի
մուհապէթլէ էլլէրինիզի սըգմագ արզուսընտա պուլունան.

«Արգատաչընըզ»

«ԳՕԼՕՆԷԼ ԼԷՕՆ»

Մարքի, հէյէճանընտան նաշի օգուտուղու իշպու թէզ-
քիրէ էլլինտէն տիւշէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Եա՛ Բասպիմ, կէօրիւնիւյօր քի պիր գաթլ տահա
իճրա օլունաճագ... պիր ճինայէթ տահա... պէլքի բէտէ-
րիմին պիր էսկի տօսթունը տահա պանա էօլաթիւթմէք իս-
թէյօրլար, ա՛հ, էօլմէք տահա էվլա տըր... տէտի.

Փագաթ Կօնթրան, հէյէճանը զայիլ օլտուղունտան էօլ-
մէք ֆիքրինտէն վազ կէչտի, վէ նամուսը իթիպարընը ֆէ-
տա իտէն մաղլում պիր ատէմ կիպի պաչընը էյի վէրտի.
մարքի արթըգ պիւթիւն պիւթիւնէ ճէմիյէթը ճինայէթին
մալի օլմուշ իտի. հէման սաաթ ալթըտա քէնտիսինի պէք-
լէմէքտէ օլան Գօլօնէլին խանէսինէ կիթմէյէ մէճպուր օլտու.

Գօլօնէլ, Հէլօր սօգաղընտա պէօյիւք վէ կէնիշ պիր տա-
յերէտէ իսքեան իթմէյէ պաչլամըշ օլուպ, մարքիյի բէք
կիւզէլ տէօչէնմիշ օլան պիր օտայա իախալ իտէրէք.

— Այիղիմ մարքի, իշթէ նէվպէհար էյեամը կէլտի,
պատի սէսլայի հայաթպախշա էսմէյէ պաչլատը, պէօյէ պիր
հէնկեամը լէթաֆէթ էնճամոտէ Բարիզտէ օթուրմագ ինսանա
սըգլէթ վէրմէքլէ, գըրպաճ շագըրթըլարը վէ պիր բօսթա
արասլասընըն սիւրաթլա կիտիշի, բէք ղիյատէ արզու օլու-
նուր պիր շէյ աիր. տօղրուսը սիզին եէրինիզտէ օլմայը ար-
զու իտիյօրում, տէմէսի իւզէրինէ, Կօնթրան թէաճիւպ իլէ.

— Նիչի՞ն, տէյու սօրտու.

— Անըն իչին քի պու ագչամ շու ճան սըգըճը օլան
Բարիզի թէրք իտէճէքսինիզ, լաթիֆ վէ էնլի պիր եօլ իւ-
զէրինտէն սիւրաթլա գաթի մէսաֆէ իտէճէքսինիզ. պու մէվ-

սիմոն կիճէլէրի եօլճուլուզ իթմէք բէք քէյֆլի օլուր տէյլը մի,

— Գօլօնէլ, մալիւմինիզ տիր քի պէն պէօյլէ՝ լուսուզլը քէլմալարը հաղզ իթմէմ, նէ տէմէք իսթէտիյինիզի ալըգտան աջըղա պէյան պույուրսանըզ մէմնուն օլուրում:

— Պու սէօզիւնիւզլէ միւրատը ալինիզ նէ՞ տիր:

— Բէք սատէ շէյ. եանի նէրէյէ վէ նէ իչին կիտէճէյիմ:

— Էվէլա նիյօրէնզ օլասընտա վագը Գըլամնիյէ. օրատանտա Սէնթ Բէյէր թէսմիյէ օլունան քիւչիւք պիր քէօյէ կիտէճէքսինիզ, վէ մէզքիւր քէօյտէ արգատաշլարըմըլտան շըվալիյէ Տասթիյի պուլսադսընըզ:

— Նասըլ, պիր ճինայէթ տահա՞ մը իճրա իտէճէյիզ:

— Աման ազիզիմ մարքի, տայիմա ֆիքրինիզէ ֆէնա շէյլէր կէթիրիյօրսունըզ, տէրիւհտէ իտէճէյինիզ պու մէմուրիյէթտէ ճինայէթ եօգ տըր, բէֆիգիմիզ շըվալիյէ՝ սէյֆիյէսինտէ եալընըզ սըգըլըյօր, մալիւմ ա՛, եալընըզ ավճըլըգտան ինսան սըգըլըր, իմոի արգատաշլարտան պիրինի թալէպ իթմէյի տիւչիւնմիւշ, վէ սիզին իչպու տավէթէ իճապէթ իտէճէյինիզի մէմուլ իթմիշ, իշթէ մէսէլէ պունտան իպարէթ տիր:

— Հայտէ, պէնի շօճուզ եէրինէ՞ մի գօյօրսունըզ:

— Հաշա, իհթիմալ քի շըվալիյէ իմոտա խուսուսընտա սիզէ մուհիմմ պիր իշ կէօսթէրէճէք սիր, ֆագաթ էմին օլունուզ քի պու իշտէ իճրա իտիլէճէք ճինայէթ եօգ տըր:

— (Կէնիչճէ պիր նէֆէս ալարազ.) Ա՛, օ պաշգա, ֆագաթ պէօյլէ սէօզ վէրիյօրմուսընըզ:

— Աճայիս, եալընըզ գըլըճլա՞ մը իշ կէօրէճէյիզ զանն իտիյօրսունըզ, խա՛յր տօսթում, խա՛յր, պիզիմ կիպի գուտրէթլի օլան ատէմլէրին քէմանլարընտա պիր գաշ քիզիշ պուլունմալը տըր...

— Օ հաշտէ պու իշ նէյէ՞ տայըր տըր:

— Քիմ պիլիւր, պու շըվալիյէնին պիր սըրըր տըր:

Պու սըրատա օտանըն տըշարըսընտան .

— Միւսիւ Գօլօնէլ, թաամ հազըր տըր , տէյու պիր սէս իշիտիւմէքլէ , Գօլօնէլ մէսրուրանէ պիր թավը իլէ մարքիյէ .

— Պույուրըն պիր ազ թաամ իտէլիմ , արապանըզ սիզի ալմագ իւզրէ սաաթ եէտի պուչուգտա պուրայա կէլէճէք տիր , տէտի :

— Նա՛սըլ , էվէ կիթմէմէ միւսաատէ իթմէյօ՞րմուսընըզ :

— Ատամ սէնտէ նէ՞ լուզումը վար :

— Ֆագաթ Լէօնա . . .

— Սէքիզ կիւն գատար զայպուպէթ իտէճէյինիզի , պիր թէզքիլէ իլէ քէնտիսինէ պիւտիրիրսինիզ :

Գօլօնէլին էմիրլէրի իթիրազ գապուլ իթմէզ տէրէճէտէ գաթի օլտուղունտան , մարքի չարնաչար իթաաթէ մէճպուր օլուպ , զայպուպէթինի պիւտիրմէք իւզրէ Լէօնայա պիր բուսուլա եազտը :

Պատէլ թաամ Կօնթրան սաաթ եէտի պուչուգտա արապասընա պինմիշ օլտուղու հալտէ արապաճըյա .

— Նիյօրէնզ ճատտէսի , տէյու էմր վէրտի :

18

Մարքի Կօնթրան Տըլաս , Բարիդտէն եօլա չըգտըգտան իքի կիւն սօնրա , Նիյօրէնզ օվասընըն Մօրվան թէամիյէ օլունան ճիհէթինտէքի օրմանլարըն քէնարընա վասըլ օլտու :

Շըվալիյէնին պէյան իտէճէլի , վէ հէնուզ պիլմէտիյի սէյահաթըն սէպէպի , մարքիյի պէօյիւք պիր մէրագ իչլինտէ պրրագմըշ իտի . Կօնթրան՝ թէտրիճէն գալպինտէն զայիլ օլմագտա օլան մէճնունանէ պիր մուհապէթ իչլին , ապա տիւշիւնմէյէրէք թէսլիմ օլտուղու պիր թագըմ՝ ճանիլէրին էլինտէ ալաթը ճինայէթ օլտուղունը տէրխաթըր իթտիքճէ , գալ-

պինտէ ազիմ պիր ըահաթսըզըզ հըսս իտիյօր իտի . Գօլօնէլ քէնտիսինէ .

— Շըվալիյէ սիզէ իգթիզա իտէն թալիմաթը վէրէճէք տիր , տէմիշ , վէ մարքի հէման եօլա չըգարագ եալընըզ պաշընա ալթմըշ ֆարսախ պիր մէսաֆէյի , միւտհիշ խաթըրէսի իլէ գաթ իթմիշ իտի .

Արապա Մօրվան հուտուղընտա վագը Գըլամս գասապասընա վաալլ օլտու , մարքի՝ շըվալիյէնին քէնտիսինի պէքլէյէճէյի Սէնթ-Բիէր քէյիլէնէ աթ իլէ կիտէճէք օլտուղընտան , օթէլճիյէ գաթ իտիլէճէք օլան մէսաֆէյի սիւալ իթմէսի իլէ , օթէլճի .

— Միւսիւ , Սէնթ-Բիէր գարիյէսի պուրստան ալթը ֆարսախ ուզագտա օլմաղըլա կիւնտիւղիւն կիւզէլ պիր հայվան իլէ իւշ սաաթտա կիտիլէպիլիր . ֆագաթ կիճէ պաշգա տըր , էկէր պիր գըլաղուզ ալմաղսանըզ , օրմանլարըն տէրունինտէ թապէ սապահ տօլաշմաղա մէճպուր օլուրսուըզ , տէմէսի իլէ , մարքի .

— Էյլէ իտէ պանա պիր գըլաղուզ պուլըն , տէտի .

— Եարընա գատար սապր իտէրսէնիզ , բէք իսապէթ օլմուշ օլուր , չիւնքի պու կիւնլէրտէ նէհրին սուլարը բէք զիյատէ ճօշմուշ , վէ միւթէմատի եաղան եաղմուրլարտան չուգուրլար բէյտա օլմուշ պուլլունտուղընտան , կիճէլէյին կիթմէք հագըգաթէն թէհիլքէլի տիր .

— Հէր նէ օլուրսա օլսուն պու ագշամ կիթմէլիյիմ , սիզ պէնիմ իշին պիր գուվլէթլի հայվան իլէ պիր գըլաղուզ պուլլուն , հէման չիմտի եօլա չըգմալըյըմ .

Օթէլճի , մարքինին իթիրաղ գապուլ իթմէյէճէյինի անլայըպ , պաշընը էյէրէք ալտըղը էմիրլէրինի իճրայէ կիթտի , վէ պիր գաշ տագըգա սօնրա կէլէրէք .

— Միւսիւ , ֆուրթունա զուհուրի մէլհուզ օլտուղու կիպի , սուլարըն ճօշկուընլուղընտան նէհրի կէշմէքլիք գապիլ օլամայաճաղընը տէրմիյան իլէ , քիմսէ գըլաղուզըզ իթմէք իսթմէյօր , տէտի .

Կօնթրան, օթէլճինին չէհրէսխտէ կէօրիւէն ալայիմի
թէլաշէ էհէմմլլէթ վիրմէյէրէք :

— Պէյիս եօգ, եայլընդ կիտէրիմ, տէտի :

— Էկէր էֆէնտի հազրէթլէրի մէրազ իթմէղլէր իսէ,
քէնտիլէրի իղէ կիտէճէք պիր ատէմ պուլապլիրիմ :

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունը :

— Պուրալարն էհալիսի մէրազլը տըր, ճահիլ իղէ եօլա
չըգմազ թէհլիքէլի տիր տէրլէր :

— Ճահիլ տէտիլինիզ քիմ օլույօր :

— Պիր նէվ ալըգ տէմէք տիր. էֆէնտիլէ արզ իյլէտի-
յիմ նիյգօ թէսմիլէ օլունուր իրի եարը պիր ատէմ տիր. ա-
սըլ Շաթէլ Սանսիւվար քէօյիւնտէն օլուպ, բէք թօհաֆ պիր
քիմնէ տիր. հաթտա սիհիրպազ օլտուզու տա պէյն էլ նաս
րիվլլէթ օլունմագտա տըր :

Մարքի, քէնտինճէ էհէմմլլէթի օլմայան պու սէօղլէրէ
ուսուզլարընը գալարտը, օթէլճի տէ սէօղլինէ տէվամ իտէ-
րէք :

— Պու պիչարէ ատէմ, իքի կէօղտէն մահրում պուլու-
նան վալիտէսինի տիլէնէրէք պէսլէր. իմտի հէվանըն ֆէնա-
լըղընա պագմայարազ հէր կիւն եօլտա պուլունուր, վէ ճի-
վար գարիլլէրի տիլէնէրէք տօլաչըր :

— Պու ատէմ անատան տօղմա ալըգ մը տըր :

— Խայր միւսիւ, պիր վաղըթ ասքէր իտի. թէսկիրէսինի
ալըպ տա օրտուտան ալտէթ իթտիլի Ղէման աղլը պաչընտա
իտի. պիր գաչ այ սօնրա մալիւմ օլմայան պիր սէպէպէ մէպ-
նի ազլընա խըֆֆէթ կէթիրտի, բէք զարիպ չէյլէր սէօյլէ-
մէքտէ տիր. մաւաֆիհ քիմնէյէ տէ զարարը եօգ տըր, պու
ատէմին ալըգլըղը, քէնտիսինի պիր բըրէնսէսին տօսթը զանն
իթմէսինտէն իպարէթ տիր :

— (Կիւլէրէք.) Բէք էյի պու ատէմ պանա գըլաղուզ-
լըգ իտէպիլիր :

— Եանի էֆէնտի հազրէթլէրի մէրգումը թէագըպ ի-
տէրլէրսէ տօղրուճա մահալի մագսուտէ վասըլ օլապիլիլլէր :

չինքի մերդուժ հէր զէման Շաթէլէ կիտէր , վէ Շաթէլէ կիտէն եօլ տա , Սէնթ-Բիյէրաէն կէչէր :

— Շիմտի պու առէմ նէ՛րէտէ տիր :

— Մաթպախտա տըր , պիր աղ պէքլէթմէք իչին քէնտիսինէ եէմէք վէրտիրտիմ :

Մարքի մաթպախա կիրմէք իւզրէ եէմէք սալօնընտան չըզըպ :

— Պագալըմ պու առէմ նէ իմիչ , տէյէրէք մաթպախա կիրտի :

Կօնթրանըն կէօրտիւյի չօպան էլպիսէսի լապիս օլտուղու հալտէ աթէչին եանընտա օթուրմուչ օլան զարիպ իւլ շէրլատէմի , մուխթասարէն թարիֆ իթմէքլէյիմիզ իյճապ իտէր . քէտի կիպի պիւզիւլէրէք տիրտէքլէրինի աիլլէրինէ տայամըչ , չէնէսինի էլլէրինէ գօյմուչ , վէ կէօլլէրինի պիւս հարաքէթ աթէչէ տիրմիչ օլան պու առէմ , ուզուն վէ սըդ օլան սարը սաչլարընը՝ արգասընտարի եըրթըզ չաքէթին իւլլէրինէ տարմատողըն պիր հալտէ տէօքմիւչ իտի . շախսը մէզքիւրըն սաչլարը սարը օլտուղու հալտէ , սագալը գօյու քէսթմանէ քէնկինտէ վէ դայէթ ուզուն օլմադըլա , չէհրէսինէ պիր նէվի վահչէթ վէրիյօր իտի . օթէլճի մէրդուժա խիթապէն :

— Հայտէ Նիյգօ , գալգ պագալըմ աօսթըմ , տէմէսի իւզէրինէ , Նիյգօ , արգասընա տէօնէրէք , քէմալի տըզգաթլա Կօնթրանա պագմայա պաչլատը . օթէլճի իսէ իւսվէյի մէզալ իտէրէք :

— Նիյգօ , իշթէ պու կիւզէլ էֆէնտի սէնինլէ պէրապէր կիտէճէք տիր , տէտի :

Ալըզ Նիյգօ , Կօնթրանա պագմադտա վէ հիչ պիր սէօզ սէօլլէմէմէքտէ իտի . պիր սանիյէ սօնրա պիրտէն պիրէ այաղա գալգտըզընտա , զաիֆ , լաքին ուզուն պօյլու պիր առէմ օլտուղու կէօրիւնտի , մէրդուժ պիր քէօչէյէ տայամըչ օլտուղու իրի սօքասընը ալարագ օթէլտէն չըգալըզը սըրատա , օթէլճի՝ Կօնթրանա խիթապէն :

— Միւսիւ արգասը սըրա կիտինիզ , պէլքի եօլտա քա-

դըրտը սէօյլէր, շիմտի խէյալաթըյըլա մէշղուլ տըր, տէտի :
Կօնթըրան, օթէլին գաբըսընտա պաղլը օլան աթընա պի-
նէրէք, պու զարիպ րէֆիգինին արգասընտան կիթմէյէ պաշ-
լատը. վագըթ ագչամ օլուպ սուլար գարարմագտա իտի .
մարքի քէնտի միւթալաաթը զիհնիյէ վէ խայալաթը ֆէճիյէ-
սինէ տալմըշ օլտուղու հալտէ կիտէյօր իտի :

Ալըգ Նիյգօ, սօբասը էլինտէ օլարագ քէմալի ճէսարէթ-
լէ սըգը սըգըյա կիթմէքտէ, վէ մարքի տախի մէրդումը
կէօղինին էօնիւնտէն զայպ իթմէմէք իչին, արա սըրա պէյ-
կիրի գօշտուրմաղա մէճպուր օլմագտա իտի. ալըգ՝ սիւրաթ-
լէ եիւրիւտիյինտէն, իքիտէ պիրտէ եիւզիւնէ տիւշէն սաշ-
լարընը ումուղլարընա աթարագ, պիր տթընըն քէնտիսինի
թէագըպ իթտիյինի կէօրմէյօր կիպի, արգասընա պիլէ պագ-
մայարագ լաէնգաթի կիտիյօր իտի :

Օրալարտա պուլունան պիր օրմանա վասըլ օլարագ օվա-
տան չըգտըղլարը էսնատէ, կէճէնին գարանլըղը թէմամըյըլա
պասմըշ, վէ կէօղ կէօղի կէօրմէզ պիր հալէ կէլմիշ իտի. ա-
լըգ Նիյգօ, կիւյա կէճէնին գաթը գարանլըղըն պէքլէյօրու-
մուշ կիպի, նակէհան արգասընա տէօնտիւ, վէ գահգաս
կիւլմէյէ պաշլայարագ :

— Պու կիճէ բըրէնսէսի կէօրմէյէճէքմիյիզ, տէտի :

Ալըղըն պէօյլէ պիրտէն պիրէ կիւլիւշիւ վէ սուրէթը թէ-
լաֆֆուղը Կօնթըրանըն վիճուտինէ պիր սատմէ վէրմիշ օլուպ,
թիթրէք պիր սէտա իլէ :

— Հա՞նկը բըրէնսէսի, տէյու սօրաու :

— Պէնի սէվէն բըրէնսէսի :

— (Կիւլէրէք.) Ա՛, ա՛, սիզի պիր բըրէնսէս մի՞ սէվէ-
յօր օղլում :

Ալըգ, պիրտէն պիրէ Կօնթըրանըն սաղ թարաֆընա կէ-
շիպ էլինէ պէյկիրին սաղըրսընա վազ իտէրէք :

— Սո՛ւս, սո՛ւս, պու պիր սըրը տըր, ֆագաթ սիզէ պէ-
յան իտէճէյիմ, քիմնէյէ սէօյլէմէղսինիզ ա՛, տէյի մըրըլ-
տանտը :

— Խա՛յր, սեօյլեմէյէճէյիմի վատ խտէրիմ:

Նիգօ աղըր պիր սուրէթ քէսպ իթտի, վէ էլի իլէ օր-մանըն էն սըգ ճիհէթիհի կէօսթէրէրէք:

— Բէք ալա. իշթէ օրատա, իլէրուտէ պիր քէօշք վար քի, բըրէնսէսիմ օ քէօշքտէ իգամէթ իտիյօր. ֆագաթ պու բըրէնսէս բէք կիւղէլ տիր հա՞. էֆէնտի հաղրէթլէրի էմին օլունըղ քի, մումաիլէյհա Ֆըրանսա գըրալընտան ղէնկին տիր, տէտի:

— Էյ բըրէնսէստէ սէնի սէվէյօ՞ր մը պագալըմ:

— Նէ՞ տէյօրսուըղ, բէք զիյատէ սէվէր:

— Սանա էօյլէ՞ մի սէօյլէտի:

— Հա՛յ հա՛յ, պիր կիւն քէնտիսիհի արգամա ալըպ տա չայան կէչիրտիյիմտէ, պէնիմ իլէ իզտիվաճ իտէճէյիհի սէօյլէտի իտի:

— (Միւշֆիգանէ պիր նաղար իլէ պագարագ.) Օ՛, օ՛, իշ պիթմիշ տէմէք տիր:

— Էօյլէ ամա, բէտէրի բրէնս լաղը օլմայօր:

— Նիշի՞ն:

— Բըրէնս պիր աղ թամաքետար տըր... հէմ չօգ թա-մաքետար...

— Ձէնկին պիր տամատ իսթէյօր էօյլէ՞մի:

— Էվլէթ էֆէնտի հաղրէթլէրի, պէյան պույուրտու-ղունուղ կիպի. ֆագաթ պունը իլէ պերապեր պէնտէ ղէնկին օլմայա շալըշըյօրում:

— Սէն՞ մի:

— Էօյլէ եա միւսիւ պէն, իքի սէնէտէն պերի պիր խա-ղինէ թօբլատըմ, մըգտարը քեաֆի պիր սերվէթէ մալիք օլ-տուղում ղէման, բըրէնս արթըգ գըղընը պանա վիրմէքտէ էլպէթ մուխալիֆէթ իթմէյէճէք տիր:

— (Կիւլէրէք.) Պու բարայը հա՞նկը սէնաաթընըղլա թօբլատընըղ:

— Գօմշուլարըմ էֆէնտիլէրին վէրտիլէրի բարայը պիրի-պիրինէ իլավէ խտէրիմ:

— Բըրէնա, քերիմէսինի սանա վիրմէյէ միւսաատէ իթմէք իչին նէ՞ գատար բարա լաղըմ տըր :

— Իքի եիւզ ֆրանգ միւսիւ :

Կօնթըան գահգահասընը կիւճպէլա զապթ իտէրէք, քէնտի քէնտինէ :

— Պու պիչարէնին բրէնտէս տէտիյի միւթլադա պիր չօպան գըղը օլմալը տըր, տէյէրէք, զիհնին իշլալ իտէն էֆրեար իլէ մէշուլ օլմայա պաշլատը :

Նիյգօ, քէսման եօլտան կիթմէք իսֆրէ ճատտէյի պըրադարադ պիր թարաֆա փաբմըշ օլտուզունտան, տիգկինի պըրադըմըշ օլան հայվան աախի իքիտէ պիլաէ թէքէրէյէրէք կէլիշի կիւզէլ կիտէյօր իտի :

Նիճէնին գաթը վէ տէհէթամիլ գարունըղը, ճէսկմ օրմանլար արասընտա հիչ պիր սէս ոէտա իշիտիլմէյէրէք, արա սըրա ուղադաան բարլամագտա օլան շիոհէքլէրին զիյասը, վէ ալըգ Նիյգօնըն թօհաֆ հէքեայէսի, Կօնթըանըն հըսըյաթընըղլանտըրարադ, չախլանէ պիր մէնգարէ քէսպ իթմիշ օլան էթրաֆընա մահզունանէ նիկեահլաղ աթֆ իտիպ տուրույօր իտի :

Կօնթըան աշըղա պիր չէյ սօրմատըղը ճիհէթլէ, Նիյգօ տիշլէրինին արասընտան պիր շարղը մըրըլտանմագտա, մարքի իսէ տէրին տէրին տիւշիւնմէքտէ իտի :

Պու հալաէ իքի սաաթ գատար կիթտիլէյ, պու արալըգ օրմանըն սըգ աղաճլարը արասընտան չըդարադ ուֆադ պիր մէյտանճըղա վասըլ օլմալարը իլէ, Կօնթըան պիր քէրլէ սէմայէ աթֆը նաղար իթգի չլույի ասիւման հիյահ վէ գաթը պուլութլար իլէ գարըլ օլադագ, էրպապը թէմաշայէ աղիմ պիր տէհէթ իյրաա իթմէքտէ իտի. գարիպէն չիտտէթլի պիր եաղմուր եաղաճաղը անլաշըլըյօր իտի : Կօնթըան բաաթընա պադարադ, քէնտի քէնտինէ :

— Շիմտի սաաթ սէքիլ տիր, իքի սաաթ տըր կիտիյթրուլ, օթէլճի իւշ սաաթ գատար վասըլ օլտաղղըմըղը սէյլէտի, տէմէք քի թամ վագթինտէ եէթիշէճէյիլ տէտի :

Պու արալըդ բարլադ պիր շիմէք չազմադլա, միւթէա-
գըպէն շիտտէթի պիր կէօք կիւրլէմէսի իշիտիլտի: Պունըն
իւղէրինէ տլըդ Նիյդօ գահ գահ կիւլէրէք:

— Ա՛, ա՛, բըրէնսէս չայը կիւնտիւղ կէշտիլինէ նէ գա-
տար իսապէթ իթմիշ, տէյինճէ, Կօնթրան ալըղըն սէօղէ
պաշլատըղընը կէօրէրէք մէմնուն օլմաղըլա:

— Չայը կէշտի՞ մի:

— Էվլէթ, պու սապահ կէշտի:

— Նէրէ՞յէ կիտէյօր իտի:

Նիյդօ «Պիլմէմ» մանասընը կէօթէրի՞ր սուրէթտէ ու-
մուղլարընը գալըըրտը. Կօնթրան տախի սիւալինտէ տէվլամ
իլէ:

— Եալընը՞ղմը իտի:

— Էվլէթ, սիյահ պիր աթա պլնմիշ, իբի թաղըսըտա
եանընտա իտի:

Մարքի, ալըղըն պու սէօղիւ իւղէրինէ, էվլէլճէ զանն
իլէտիլի կիպի բըրէնսէսին պիր չօպան գըղը օլմայաըադ, ճի-
վարտարի պուլունան քէօղլէրին սէքէնէլէրինտէն կիւղէլ
պիր գըղ օլաճաղընա գանաաթ կէթիլտի: պու սէպէպլէ
մարքինին մէրաղը արթարադ Նիյդօյը իսթիճվապէ տէվլամ
իլէ:

— Շիւպհէսիլ սէնինլէ գօնուշտը, տէյիլ մի, տէյու
սօրաու:

— Էվլէթ էֆէնտիմ, իշթէ պու սէպէպլէ Նիյդօ պու
կիւն պահտըրար իտի:

— Բէք մէրհամէթլի՞ մի տիլ:

— Մէրհամէթլի տէմէք սէօղմի, պու կիւն «Պէնիմ պի
չարէ Նիյդօճըղըմ պունը ուլ տա իսաղինէնէ զամմ էթ, հէմ
չարըդ բարա թօբլա քի պէնի ալասըն» տէյերէք պանա պիր
ալթուն վէրտի: պատէհու հալվանընը սիւրէրէք, վէ պանա
պիր թէպէսսիւմ իտէրէք կիթտի: (Իբի էլլէրինիլ սինէսինէ
գօյարադ) իշթէ օ թէպէսսիւմ պուրատա տըր: . . . տէյին-
ճէ, մարքի քէմալի ըղդգաթ իլէ, քէնտի քէնտինէ:

— Վա՛հ պիչարէ ատէմ, տէյու մըըըլտանտը :

Պու արալըդ շիտտէթլի տիր շիմչէք տահա չագտը , վէ միւթէագըպէն էօթէ պէրի եաղմուր տանէլէրի տիւշմէյէ պաշլայընճա , Կօնթրան , Նիյդօյա :

— Տահա ուղա՞գմըյըդ , տէյու սօրտուղունտա , Նիյդօ էլինի պիր թարաֆա տօղրու ուղատարագ :

— Տինլէ՛ , տէտի :

Կօնթրան գուլագ վէրէրէք ուղագտան սէլ սէտասընա պէնզէյէն պիր կիւրիւլթիւ իշիթտի . Նիյդօ իսէ կիւլէրէք :

— Պղ սու տըր , սու տըր , տէյու հայդըրտըգտան սօնրա , չարգըսընա տէվամ իլէ քէմալի սիւրաթլա գօշմաղա պաշլատը : Կօնթրանտա մէրդումըն արդասը սըրա հայվանընը սիւրէյօր իտի :

Իշիտիլէն կիւրիւլթիւ կիթտիքճէ եագլաշմագտա իտի . կիթտիքլէրի եօլ պիր էնիշ հալինի ալմագլա չայըն եագընընտա պուլունտուղունը անլատը . պու էսնատէ ալըդ պիրտէն պիրէ թէվագուֆ իտինճէ , մաըքի՛ պուլունտուղլարը մահալի կէօրմէք իշին իրի թարաֆընը կէօզտէն կէշիրտիքտէն սօնրա , հէր իրի սահիլի ճէսիմ օրմանլար իլէ գաբլը պիր Նէհրին եանընտա պուլունտուղլարընը կէօրտիւ :

Սապահլէյին ատէթա պիր ըրմագ հալինտէ օլան պու սու , շիմտի քէսպը ճէսամէթ իտէրէք պէօյիւք պիր Նէհր օլմուշ իտի . էվէլճէ խաֆիֆ վէ լաթիֆ օլան պու ըրմագ , օրմանլարտան սէօքիւպ չըգարմըշ օլտուղու պաթթալ աղաճլարը սիւրիւյիւպ կէօթիւրմէքտէ , վէ Կօնթրան իլէ Նիյդօնըն քէմալի թէհայիւր իլէ իւղէրինտէ պուլունտուղլարը գայանըն ալթընա չարմագտա իտի : Նիյդօ՝ էլի իլէ ըրմաղըն աղընթըսընը կէօսթէրէրէք :

— Սու բէք ճօշկուն տըր , կէչմէք դապիլ օլմայաճագ , տէյէրէք , չօգ տէֆալար պու հալէ թէսատիւֆ իթմիշ օլտուղունը կէօսթէրիւր սուրէթտէ , սույըն աղընթըսընա մուլթալիֆ օլան թարաֆա տօղրու կիթմէյէ պաշլատը :

Կօնթրան , Գըլամս դապապասընտան հարարէթի էսնա-

սընտա, պիր առ էվվէլ Սէնթ-Բիյէրէ վասըլ օլմագ, վէ չըվա-
լիյէ Տասթինին Խէօյլէյէճէյի Խէօզլէրի անլառնագ տրդուսը-
յըլա սուզան Նիքու պէնէլէ իթմէքտէ իքէն՝ շիմոի Եօլըն վէ
Փուրթունանըն՝ գալպինտէ ույանտրրորըլը հըսսըյաթը մահ-
ղունանէտէն թէլէզզիւղ իթմէքլէ, ըրմաղըն պէօյլէ սուրէթը
Փէվգէլատէտէ ճօշմասընտան, պիր իքի սաաթ գառար պու-
րալարաա տօլաշմաղա մէճպուր օլաճաղընտան բէք մէմնուն
օլույօր իտի:

Նիյգօ, քէմալի սիւքիւթ վէ սաքին պիր հալ իլէ Եօլու-
նա տէվամ իտէրէք, պիր արալըգ օլտուգճա կէնիշ պիր մա-
ղարանըն էօնիւնտէ թէվաղուֆ իթտի. մարքի, մաղարանըն
գաբուսը պէօյիւք օլմասը ճիհէթլէ աթըլա իշէրի կիրտի:

— Մէղքիւր մաղարանըն օրթասընտա երղըլը պուլունան
սիւքիւրկէ օթլարըյըլա դուրու Խաբրագլար, իշպու մահալին
պէօյլէ Փուրթունալը հէվալէրտէ ալճըլարա վէ չօպանլարա
իլթիճալէա հ օլտուղը անլաշըլըյօր իտի:

Ալըգ Նիյգօ, օթէլին մաթպալսընտա օթուրաուղու վա-
ղիյէթտէ, մաղարանըն գաբուսը էօնիւնտէ օթուրաուղ, օ-
թէլտէ աթէշէ տիքմիշ օլտուղու կէօզլէրինի, պուրատա չաղ-
լայըպ քէմալի սիւրաթլա անլաղտա օլան նէհրին սուլարը-
նա աթֆ իթտի. մէրգճա թէքրար իտյալաթը աշըգանէսի-
նէ տալմըշ իտի:

19

Մարքի, Փուրթունա սալուշընճայա գառար մահալի մէղ-
քիւրտէ գալմագ իսթէալիլնտէն աթընտան էնտի, վէ հայ-
վանը չալըյա պաղլայարագ ալըգ Նիյգօնըն Եանընտա օթուր-
տու:

Փուրթունա հալա սօն տէրէճէ պիր շիտտէթլէ տէվամ
իտիյօր իտի. տրա սըլա կէօք կիւրլէմէլէրի, նէհրին գայա-

լար իլէ մուհաթ սահիլինէ աքսէնտաղը տէհչէթ օլարագ
գօրգունն սէտալէր չըգմագտա , ալըգ իսէ՝ խաթրընա թօհաֆ
պիր շէյ կէլիլ կիպի կիւլմէքտէ իտի . Կօնթրան , Նիյգօյը
թէքրար իսթիֆապ իթմէյի արզու խտուպ , էլի իլէ ումու-
ղունա տօգունարագ .

— Էյ , արթըգ բըրէնսէստէն պահա իթմէյօրսուն տօս-
թում , տէտիլինտէ , ալըգ պիր գահգահա գօրարարագ .

— Ա՛ , ա՛ , ա՛ , նէհրի կիւնտիւղին կէչմիլ օլմալը արը . . .
չօգ էյի եաբտը . . . չիւնքի . . .

Պու սըրատա Նիյգօ սէօղիւնի գաթ պիլլէ , տաղընըգ
խաթըրէլէրի թօբլամագ իսթէյօրումուշ կիպի պիր մըգտար
տիւչիւնտիւքտէն սօնրա .

— Մումաիլէյայը ումուղըմտա կէչիրտիլիմ ղէման պէօյ-
լէ շիտտէթլի եաղմուր եաղմագտա վէ սուլար ճօշմագտա ի-
տի . . . պէնի քէմաշի մուհապէթլէ սըգըյօր իտի . . . ա՛հ ,
իշթէ օ վագըլթ Նիյգօ գուվլէթլի օլտու . . . արգասընտա
պիր թիւյ վար ըմըշ կիպի եիւղտիւ . . . եաղըյօր , եաղըյօր
իտի . . . կէօք կիւրլէյօր իտի . . . հէմ բէք շիտտէթլի կիւր-
լէյօր իտի . . .

Ալըգ , կիւլէրէք պիր թագըմ սաշմա սուխէն շէյլէր
սէօյլէնիպ տուրույօր իտի , անլաշըլմաղ օլան պու սէօղլէր-
տէն , մարքի՝ բրէնսէս թէսմիյէ իթտիլի գըլը ումուղընա ա-
լարագ սուտան կէչիրմիլ օլտուղունտան պաշգա պիր շէյ
անլայամատը .

Նիյգօ , պիր իքի տագըգա գատար սիւքիւթտէն սօնրա
թէքրար սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Էֆէնտի , էկէր բրէնսէս շիմտի չայտան կէչսէ , վէ
պէն տէ անը արգամա ալմըշ պուլունսամ , է՛հ , օ վագըլթ . . .

— Օ վագըլթ նէ՞ եաբար իտին թօսթում .

— Դաշըրըր իտիմ , գաշըրըր իտիմ , խանէմէ կէօթիւր-
տիլիմ ղէման էլպէթ բէտէրի բրէնա . . .

— Մատամ քի խաղինէլէրինի ճէմ իտիյօրսուն , պէք-
լէմէք տահա էյի օլմաղ մը .

— (Պաշտօնը սալլայարագ .) Ուզուն միւտտէթ պէքլէմէլի

— Նէ գատար բարան վար :

— Եիւզ գըրգ ֆրանգ :

— Օ հալտէ եիւզ ալթմըշ ֆրանգըն էքսիլիյօր տէմէք տիր :

— (Մահազունանէ կիւլէրէք .) Էվվէթ . . .

Նիյգօ , ճէպինտէն պիր մէշին քիսէ չըգարըպ Կօնթրանէ կէօսթէրտի . պու քիսէտէ պէշ ֆրանգլըգ , պիր ֆրանգլըգ վէ պագըր կիպի միւլթէլիֆ սիքքէլէր օլուպ , մէսքիւքեաթը մէգքիւրէ արասընտա բրէնսէսին վէրմիշ օլտուզու ալթուն սիքքէ բարլայօր իտի . Կօնթրան աշգ ու մուհապէթ իշին բարա թօբլամազա չալըշան պիշարէ ալըզա պագարագ մէրհամէթ իտուպ :

— Իշթէ տօսթում , պէն սէնին բրէնսէս իլէ իգտիվամ իտուպ տա պահտըրեար օլմանը իսթէրլում , տէյէրէք , Նիյգօնըն քիսէսինէ սէքիզ ատէտ ալթուն պըրագտը :

Նիյգօ , բարլագ ալթունլարը կէօրտիլինտէ մահազուգիլէթինտէն նաշի պաղըրմայա , օյնամայա , վէ զըպ զըպ սըչրամայա պաշլայարագ , Կօնթրանա .

— Էօյլէ իսէ սէն պիր գըրալսըն :

— (Կիւլէրէք .) Էվվէթ :

— Իւշ եիւզ ֆրանգ . . . Իւշ եիւզ ֆրանգըմ վար :

Ալըգ պու սէօղլէրի թէքրար իտէրէք սըչրամագտա , էլինտէքի քիսէսինի սալլամագտա , չարգը սէօյլէմէքտէ , վէ ազիմ գահգահալէր գօբարմագտա իտի . Նէհրին կիւրիւլթիւլիւ սէտալէրի , շիմէքլէրին զիյալէրի արասընտա՝ պու սարը սաշլը , սիյահ սագալլը վէ իրի վիճուտը հէրիֆին , օյնայըպ սըչրայըշը , վէ քէմալի սուրուրինտէն նաշի եուվարլանարագ թագլա աթըշը , հագըգաթէն չայանը թէմաշա զաթիպ պիր սէյր իտի :

Օ արալըգ չայըն եօգարքի ճիհէթինտէն պիր կիւրիւլթի իշիտիլտի . ալըգ տէրհալ չարգըսընը վէ օյնամասընը թէրք իլէ ավ քէօբէյի կիպի , իշիտիլէն կիւրիւլթիյի տին-

լէմէք իւղորէ պօյնունը ուղաթառ , օ անտէ օրմանըն տէրու-
նինտէն պիր քէօրէք հաւլամասը , վէ պիր աթ գօշմասը կիւ-
րիւթիւսի իշիտիւսի , կիճէ հէր նէ գատար զիֆիը կիպի գա-
րանլըդ իտի իսէ տէ , Փագաթ եէքտիկէրինի թէագըպ իտէն
շիմէքլէրին զիյասը իլէ , Կօնթրան՝ իւսթ թարաֆընտան ,
օրմանըն տէրունինտէն , գատըն էլպիսէսի լապիս պիր սիւվա-
րինին չըգարագ , նէհրին սահրիլնտէ տուրտուղունը կէօրտիւ .
թամ պու սըրատա օրմանտան իբի թանէ իրի քէօրէք չըգըպ
սուլըն եանընա կէլտիլէր , քէլպլէրին պիրի հաւլամայա պաշ-
լատը : Ալըգ Նիյգօ , պունլարը կէօրտիւլինտէ .

— Օ տըր . . . օ տըր . . . տէյու հայգըրտը :

Դատըն էլպիսէլի սիւվարի պիրտէն պիրէ հայվանընը
սույա սիւրտիւ , հայվանըն գուվվէթինէ կիւվէնէրէք սուլը
կէչմէք իւմիւտինտէ իտի . Կօնթրան վէ Նիյգօ պու թէհլի-
քէլի հարաքէթի կէօրէրէք պիր ալըզ պաղըրտըլար . մէզ-
պուրէ պու սէտալէրի իշիտէմէմիշ օլտուղունտան , պիւթիւն
պիւթիւնէ սույա կիրմիշ , վէ թէքմիլ գուվվէթի իլէ հայվանը
սիւրմէյէ պաշլամըշ իտի . սուլըն ագընթըսը բէք շիտտէթի
օլտուղունտան , հայվան նէհրին օրթա եէլրինէ կէլինճէ պիր
քէրրէ քիշնէյի վէրտի , վէ հէման եուվարլանմաղա պաշլա-
տը :

Օ սըրատա զալը ու նապէտիտ օլմագ թէհլիքէսինտէ
պուլունան գատընըն , քէմայի իսէվֆի ու տէհշէթինտէն չը-
գարտըղը սէտայի մէյուսանէսի , Նիյգօ իլէ մարքինին գու-
լաղլարընա գատար վասըլ օլտու . Կօնթրան՝ պիշարէ գատը-
նա նէ եօլտա մուսվէնէթ իթմէք լաղըմ կէլէճէյինի աիւ-
շիւնտիւլի անտէ , ալըգ Նիյգօ , գայանըն իւզէրինաէն չայա
աթըլտը , տալըպ չըգարագ , վէ քէմայի մէհարէթլէ եիւզէ-
րէք , նէհրին օրթասընտա պուլունան , վէ գայըգըլար իլէ
պալըգըլարա շիմանտըրա խրամէթինի կէօրէն իրի պիր սէօ-
յիւս պղաճընա սալըլը վէրտի , վէ ագընթընըն սիւքիւքլէ-
մէքտէ օլտուղու պէյկիլրին , քէնտի եանընտան կէչմէսինէ
միւնթաղըր օլտու :

Կօնթրան, պիլա հարաքէթ վէ սաքիթ պիր հալտէ սու-
յըն չաղըթըլարը իլէ շիմշէքլէրին չաթըրտըսընա գարըչմագ-
տա օլան պիր թագըմ մէյուսանէ սէտալէր իշիթմէքտէ, վէ
պիր ամճը գուշըն շիքեարընը պէքլէտիյի կիպի, մէզպուրէնին
եանընա եագլաշմասընա պէքլէյէն ալըգ Նիյգօնըն հալինի
թէմաշա իթմէքտէ իտի: Շիմշէքլէրին բարլագ զիյալարը պիր
սանիյէ գատար րույի ասիւմանը վէ էթրաֆը թէնվիր իտուպ,
եինէ տէրհալ գարանլըգ էթրաֆը իհաթա իտիյօր իտի:
Կօնթրան Կօն տէրէճէ շիտտէթլէ եիւրէյի չարբմագտա օլ-
տուղու հալտէ, վուգուաթը միւտհիշէյի կէօրմէք իշին, ազիմ
պիր խահիշ իլէ շիմշէյին թէքրար զուհուրինէ ինթիզար իթ-
մէքտէ իտի:

Պու տէհշէթամիլ գարանլըգ իշինտէն տէրհալ էվէլքի-
լէրտէն ճանիւրրաշ պիր ֆերեատ իշիտիլտի, վէ պու ֆերեա-
տը իրի վէ վահշիյանէ պիր սէտայի միւզաֆֆէրիյէթ թէագըպ
իյլէտի: Թամ պու սըրատա վուգու պուլան հալլէրի կիւյա
Կօնթրանա կէօսթէրմէք իսթէյօր իմիշ կիպի, պիր շիմշէք
չագարագ իքի սանիյէ գատար օրթալըղը թէնվիր իթտի:
պու միւտտէթ զարֆընտա մարքի, ալըգ Նիգօյը, պիր էլի
իլէ աղաճա սարըլմըշ օլտուղու հալտէ, տիկէր էլի իլէ գըղը
պէլինտէն գալրայարագ թութմուշ օլտուղունը կէօրտիւ:
շիմշէյին մուվագգաթ զիյասը զայիլ օլտուղունտան, եինէ
հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէղ օլտու:

Մն սանիյէ գատար իմթիտատ իտէն պու հալի տէհշէթ
իշիթիմալ, մարքի իշին պիր գաշ ասըր գատար ուղուն կէօրիւն-
տիւ: Թէքրար զուհուր իտէն պիր շիմշէյին զիյասը իլէ Կօնթ-
րան, ալըգ Նիյգօյը, հէման պօղուլմագ իւզրէ պուլունան
գըղը արգասընա ալարագ պիր էլի իլէ թութմուշ, վէ տիկէր
էլի իլէ տէ գուվէթ ու մէհարէթլէ եիւզէրէք, հայվանը սիւ-
րիւքլէմիշ օլան ագընթըյը կէշտիյինի կէօրտիւ:

Մարքի, կէնիշ պիր նէֆէս ալտը, շիւնքի Նիյգօ՝ սույը
կէշէրէք սահիլի սէլամէթէ վասըլ օլմուշ իտի:

Նիյգօ, գայալարը թըրմանարագ պայկըն պիր հալտէ

պուլունան գրգը, մաղարուհին օրթասընտաքի սիւբիւրկէ թէլ-
լէրինին իւզէրինէ վաղ իթտի :

Միւթէմատի եէքտիկէրինի թէագըպ իւզէն շիմէքլէրին
գիյասը իւէ գըզ, Կօնթրանը, վէ մումաիլէյհ տաիի մէզպու-
րէյի կէօզտէն կէշիւրտիլէր :

Ալըգ Նիյգօնըն, մուհագգագ պիր էօլիւմտէն խէլաս իթ-
տիյի պու գատըն, գոււմալ սաշլարընա ըաղմէն իրի վէ սի-
յահ կէօզլիւ, զայէթ կիւզէլ, իրի վիճուտլը ֆագաթ նագիթ
էնտամը, հէր ճիհէթլէ միւքէմմէլ, օն տօգուզ եիրմի եաշ-
լարընտա, զօնչէ կիպի ըէնպէ տուտաղլը պիր գըզըզապ
իտի :

Կօնթրան, պու տիլպէր մաիլիւգըն հիւսնի լէթաֆէթի-
նի, վէ գուրթուլտուղու թէհլիքէտէն հասըլ օլուպ տա հիւս-
նի անընա պաշգա պիր լէթաֆէթ վէրէն գօրգուսը, մաըքիյէ
ըէք զէյպտէ թէէսիր իլլէտիյինտէն ըիւյա կէօրիւյօրում զանն
իթտի, ալըգ իսէ կէնճ գըզըն եանընա օթուրմուշ, վէ պիլա
հարաքէթ կէօզլէրինի իւզէրինէ տիքմիշ իտի :

Մարքի մումաիլէյհանըն, գուրթուլտուղու պօղուլմագ
թէհլիքէսինտէն տէյիլ, իլլա տիւչէճէյի տահա պէօյիւք պիր
պէլատէն գօրգուլտու ճիհէթլէ տիթրէմէքտէ օլտուղունը,
վէ կիւզէլ կէօզլէրի իւէ մուկավէնէթինի թալէպ իտէր եօյլու
քէնտիսինէ պագտըլընը քէշի իթտի :

Պալատէ ալղու պէյան իթտիլիմիդ շէյլէր օ գատար չա-
բըզ կէշիւշ իտի քի, մաքքի պիր սէօզ սէօյլէմէյէ վէ պիր
ատըմ եապլաշմայա վաղըթ պուլամամըշ իտի . . . ալըգ Նիյ-
գօ իսէ, Կօնթրանըն օրատա հաղըր պուլունտուղունը ու-
նութմուշ կիպի, մումաիլէյհէ պագմայօր իտի . մէրգում
պիրտէն պիրէ կէնճ գըզը գուճաղլայըպ պիր սըչրայըշլա մա-
ղարատան տըշարը ֆըրըլանարագ :

— Պէնիւմ տիր, պէնիւմ տիր . . . իւշ եիւզ ֆըրանգըմ
վար . . . բըրէնսէս պէնիւմ տիր . . . իզտիվաճ իտէճէյիւմ . .
տէյու պաղըրարագ քէմայի սիւրաթլա գաշմայա պաշլատը :

Կէնճ գըզ, քէմալի խէվֆ ու տէհէթինտէն նաշի տիլիւր-

բաշ պիղ վալէյլա զայլը վերտի, այլդ խէ, պիր մէքերէթը վահշիյանէ իլէ հայգըրարագ սիւրաթլա գօյայօրիտի, Կօնթրանի տալի վերգումըն արգասը սըր գօշա ագ.

— Տո՛ւր, սէֆիլ հէրիֆ, տո՛ւր, տո՛ւր տէյօրում, պաղըրըյօր իտի:

Նիյգօ, մարքինին սէտասընը իշիթմէյօր կիպի չայըն գըյըսընտա պուլունան գայալարըն իւզէրինտէն, վէ տէհշէթամիլ ուչուրումլարըն քէնարընտան գուշ միսալի ուչուպ կիտիյօր իտի:

Կօնթրան՝ կէնճ գըզըն կիրիֆթար օլտուղու պու իէնի ֆէլաքէթի կէօրմէքլէ գուվլէթի արթմըշ օլտուղունտան, պերաղ թէագըլտէն սօնրա պըղըն արգասընտան եէթիշէրէք եագասընտան գավրոյը վերտի, Այըգ տայիմա:

— Պէնիմ տիր, բըրէնսէն պէնիմ տիր... իւշ եիւզ ֆըրանգըմ վար... տէյու մըրըյտանըպ տուրույօր իտի: Կէնճ գըզ խէ, Նիյգօնըն գուճաղընտան գուլթուլմագ էմէլի իլէ չապալայարագ, վէ Կօնթրանէ պագարագ:

— Պէնի գուրթարըն միւսիւ, Ալլահ աշգընա շու գուտուրմուշ տիվանէնին էլինտէն պէնի գուրթարըն... տէյու հայգըրտը:

Կօնթրանըն վիճուտի հէր նէ գատար նազիք վէ նարին իտի խէ տէ, գուվլէթը պէտէնիյէսի պէր քէմալ ճըրուղունտան, քէնտինտէն ուղուն վէ իրի վիճուալը ալըղըն գաֆտալընա պիր գաշ շիտտէթի եումուլգ էնտիքմէսի իլէ, Նիյգօ, պու տարպէլէյտէն սէրսէմլէյիպ շուշըրարմագ գօլլարընը աշտը, հէլէքի պիլաղ ագլը պաշընա կէլմիշ օլան կէնճ գըզ, պիր գաշ ատըմ գատար ուզաղա աթըլապիլտի, Կօնթրան իլէ ալըգ պիղ սանիլէ գատար եէքտիկէրինէ պագըշտըլար, հիտտէթ վէ մուհապէթ, ալըղըն գուվլէթը ֆէվգէլատէսինի գաթ պէ գաթ արթըրմըշ օլմաղըլա, հէման վահշի պիր ճանալագը կիպի մարքինին իւզէրինէ աթըլտը, վէ աւաղը ըզարգճա:

— Պէնիմ տիր, պէնիմ տիր, տէյու պաղըրտը:

Կիւմիսիան, տէրհալ գարլան կիպի պիր չէվիքլիքլէ հէման պիր թարափա սըչրատըգւան, վէ նիյգօնըն հէվալէ էյլէտիյի տարպէյի միւտհիչէսինտէն գուրթուլտոնգոտան սօնրա, ալըղըն իւզէրինէ աթըլտը, վէ մէրգումը պէլինտէն գավրայարաֆ Եօգարը գալտըրտը:

Օթուզ մէթքօ գատար տէրին վէ տէհչէթամիզ պիր ուչուրումըն իւզէրինտէ պուլունան պիր գայանըն թէրէսինտէ, վուգու պուլան պու միւտարէպէյի թարիֆ իթմէք մուհալ գապիլինտէն օլուպ, անճագ ագլըն, ճունուն, վէ մէհարէթին, գուվվէթը վահչիյնէն իլէ օգրաչմասը իտի, տէյէպիլիւրիզ:

Կէնճ գըզ աթըլտըղը եհրտէ պիլա հարաքէթ, ըէնկի քիւլ քէսիլմիշ, վէ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ թագաթը գալմամըչ պիր հալտէ օլուպ, քէնտիսինի, ալըղըն գուճաղընտա պօղուլմագ թէհիթէսինտէն գոնըթարմագ իչին, պէօյլէ պիր ֆէտաքերարըլգտա պուլունան Կիւմիսիանա պագմագտա, վէ մումաիլէյհին զայիպ օլմասը իչին տուալէյի իթմէքտէ իտի. . . պիր գաչ տագըգա իմթիտատ իտէն պու միւտարէպէ, կէնճ գըզա պիր գաչ ասը գատար ուլուն կէօրիւնտի. նիհայէթ իւլ էմը ագլ ու մէհարէթ, ճունունիյէթէ զալէպէ իթտի. Կիւմիսիան պիր թփգըմ խիւտէլէր իճրասը իլէ խասմինի եաւաչ եաւաչ գայանըն ուճունա կէթիւրտի, վէ պիրտէն պիրէ պըրագմասըյըլա, նիյգօ օթուզ մէթքօ աչաղըտան ագմագտա օլման չայա տիւչտիւ, պիչարէ ալըգ ճանիւրաչ պիր ֆէրեատ սալը վէրտիքտէն, վէ սուլարըն ալթընա տալտըգտան եարըմ տագըգա սօնրա, չայըն եիւզիւնէ չըգարաֆ քէմալի սիւրաթըլա եիւզմէյէ պաչալտը:

Կէնճ գըզ, ալըղըն մաղլուպիյէթի իւզէրինէ գայիլ օլան գօրգույը թէքրար հըսս իտէրէք, վէ բարմաղըյըլա նիյգօյը կէօսթէրէրէք:

— Կէլիյօր. . . կէլիյօր. . . տէմէսի իլէ, Կիւմիսիան մումաիլէյհայը գուճագլայըպ:

— Արթըգ պիր չէյտէն գօրգմայըն մատմաղէլ, տէտի,

վէ ալըգ Նիյգօ կիպի սիւրաթլա գօշարագ մաղարայա կէօ-
թիւրաի :

Կօնթրան, կէնճ գըզը բալթօսընա սարտըգտան սօնրա ,
գուրու օթլարըն իւսթիւնէ օթուրթուր :

Պատէհու մարքի, մաղարանըն քարունընա պաղլամըլ օլ-
տրալիւ աթըն էյէրինտէ մէվզու պուլունան պիր չիֆթ թա-
պանճայը էլինէ ալտը , վէ կէնճ գըզըն Էանընա օթուրարագ :

— Իլթէ չիմտի Նիգօյը պուլնար իլէ իսթիգպալ իտէ-
ճէյիլ , տէմէպի իւզէրինէ , մումաիլէյհա մէրհամէթ վէ նէֆ-
լէթ իլէ գարըշըգ պիր թէլաֆիօղ իլէ :

— Բէճա խաէրիմ , օ պիշարէյի էօլտիւքմէյին , տէմէսի-
նէ , Կօնթրան ճէվապէն :

— Արթըգ օրպաշ պանա պըտ իլէյիլ , տէտի :

Թամ պու սըրատա սահիլէ վանըլ օլուպտա գայալարը
թըրմանա թըրմանա չըգմըլ օլան Նիյգօ , արզը վիճուտ ի-
տուպ էրիմի ալտըմ գատար ուզագտա տուրտու , սույըն պէ-
րուտէթի , աթէչի հիտտէթինի սօութմուշ օլտուղու կիպի ,
մարքի իլէ պօպուշտուղու էսնատէ բուպասը երթթըլարագ ,
թօքլատըզը բարալարըն չայա տիւշմիւշ օլտուղունը տա կէօր-
միւշ , վէ պու ֆէլարէթլէր պիշարէնին հալինի պիւզպիւթիւն
թազնիր իթմիշ իտի :

Հալի ճընսանիյէթինտէ , բըրէնսէս իլէ իղտիվան իթմէ-
յէ քեաֆի զանն իթտիյի մէպլապըն սահիպի իրէն , մումաի-
լէյհայը էլտէ իթմէքտէն , վէ մագսատընա նայիլ օլմագտան
պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէյէն ալըգ Նիյգօ , չիմտի խաղի-
նէսինտէն մահրում օլտուղունը կէօրէրէք , քէնտիսինի բը-
րէնսէսէ լայըգ կէօրմէյօր իտի , պիր գաշ տագըգա էվլէլ
քէնտիսինի , մուգավէմէթի միւմֆիւնսիլ պիւ իղթիտարէ մա-
լիք գըլասընտա պուլունտուղու հալտէ , չիմտի պիր չօճուգ
կիպի գուվլէթսիլ վէ էհէմմիյէթսիլ օլտուղունա գանաաթ
կէթիւրէք , հէօնկիւր Ֆէճնկիւր աղլամայա պաշլամըլ իտի .
պիշարէ ալըգ քէնտի քէնտինէ մըրըլտանուրագ :

— Էյ վահ , խազինէմի զայպ իթտիմ . . . բըրէնսէստէ

էլիմտէն կիթտի . . . տէտիքտէն սօնրա տիղ չէօքտիւ , վէ մա-
ղարանըն գարուսընա գատար սիւրիւնէրէք , վէ աճը աճը
կէօզ եաչը տէօքէրէք .

— Ա՛հ , թէքրար տիլէնմէք լազըմ կէլտի . . . ուզուն
պիր միւտտէթ տիլէնմէլի . . . բրէնսէս իլէ իզտիւլաճ իթմէք
իգթիտարընտան մահրում գալտըմ . . . եա՛ Բապպիմ , եա՛ Բապ-
պիմ . . . տէյու քէնտի քէնտինէ պէօյլէյմէսի իզէրինէ , գըզ
մէրհամէթլի պիր թարզտա .

— Պիչարէ ատէմ , տէյու մըրըլտանտը Նիյգօ իսէ ճա-
լիպը չէֆգաթ պիր սէտա իլէ .

— Ատիյօ բրէնսէս , ատիյօ . . . պէնի տաթիմա սէվինիզ ,
տէյուպ պաղա գալգտը վէ թարիֆի նադանպիլ պիր հալի
մահզունանէ իլէ կիթմէյէ պաշլատը . պիչարէ պըզ կեահ ահ
ու ֆէրեաթ իթմէքտէ , վէ կեահ աա գահգահադէք իլէ կիւլ-
մէքտէ իտի .

Այըզ Նիյգօ պու հալ իլէ նէհրին քէնարընա վասըճ օլ-
տու , սույա աթըլարագ էօթէրի թարաֆա կէլտի , վէ օր-
մանըն աղաճլարը արաւընտա կէօզտէն նիհան օլտու .

Պունըն իւզէրինէ Կօնթրան իլէ կէնճ գըզ սաքիթ պիր
հալ իլէ պիրի պիրինին եիւզինէ պադըլտըլար . հէր նէ գա-
տար ալըղըն սըգլէթինտէն գուրթուլարագ սէրպէսթճէ նէ-
ֆէս ալըյօթըպր իտի իսէ տէ , հէր իքիսինին գալպի տէ , եէ-
նի վէ մէճհօւլ պիք ըզթըրապըն թահտը թէհսիրինտէ օլա-
րագ չալբըյօք իտի .

Կօնթրան կիպի եիրմի եէտի եիրմի սէքիղ չաղլարընտա
պուլունան պիր տէլիգանընըն գալպի , մօհհապէթ պէլիյէ-
սինտէն նէ գատար սօումուչ օլուրտա օլաուն , եինէ ֆուր-

Թանալը պիր կիճէտէ , վէ պէօյէ ինսիզ պիր մահալաէ , պէօ-
յիք պիր թէհլիքէտէն գուրթարմըշ օլտուղու զայէթ կիւզէլ
վէ կէնճ պիր գըզ հագզընտա , լաթիֆ պիր ըղթըրնապ հըսս
իտէճէյի տէրքեադ տըր :

Մալիւմիւմիզ օլտուղու կիպի Կօնթըան , Լէօնա հագ-
զընտա դալպինտէ ուֆագ պիր մուհապէթ պագըյէսի հըսս
իտիյօր իտի . եաղը թիւքէնտիյինտէն հէման սէօնմէք տէրէ-
ճէսինէ կէլէն պիր գանտիլէ , աղ պիր եաղ գօնուլտուղու
անտէ , էվէրինտէն զիյատէ բարլագ եանմաղա պաշլատըզը
կիպի , Կօնթըանըն գալպինտէ հէման սէօնմէք իւզրէ պու-
լունան շուլէյի մուհապէթ , պու գըզըն հիւմնի ճէմալի իլէ
թէքրադ , վէ պէլքի էվէլքինտէն բարլագ սուրէթաէ իշթիալ
իթմէյէ պաշլամըշ իտի . մուհագգագ պիր էօլիւմտէն գուր-
թարտըզը , վէ հագզընտա մուհապէթ հըսս իթտիյի պու գը-
զըն իամինի վէ քիմ օլտուղուհը պիլմէվէքսէ իտի . իլք տէ-
ֆա կէօրմիւշ օլտուղու կիպի , սօն տէֆա օլմապը տա իհլի-
մալտէն պաիտ տէյիլ իտի :

Կէնճ գըզ իսէ , էքսէրիյէն նիսա թայիֆէսինին թապիա-
թը իգթիզասընճա , հիւսնի ճէմալտէն զիյատէ դուվվէթ ու
ճէսարէթէ դարըլըր թագըմընտան օլուպ , Կօնթըան իչին
գալպինտէ ուֆագ պիր հըսսըն հուսուլինի տույայօր իտի .
ալէլլուսուս կիճէնին հավլինաք դարանըզը , ֆուրթունանըն
տէհչէթի , վէ կլրիֆթար օլտուղու թէհլիքէտէն գուրթու-
լուշու , մէղքիւր հըսսա շաիրանէ պիր լէթաֆէթ վէրիյօր ի-
տի :

Պինաէն ալէյհ մարքի Կօնթըան Տըլաս տա , էրքէքճէսի-
նէ տիլպէր պիր տէրիզանը օլտուգսան մատէ , սիյմասընտա-
քի լէթաֆէթտէն ասըլլատէ օլտուղու տաիի , կէնճ գըզըն
նաղարը արգղաթընտան գուրթուլամաշաճաղը թապիյի իտի :

Թէտրիճէն թէսըին օլմադտա պուլունան ֆուրթունանըն
սօն կիւրիւլթիւլէրինի , վէ շիտաթէթէ եաղան եաղմուրըն սէ-
տալէրինի տինլէյէն պու իքի կէնճ , սաքիթ պիլ հալտէ օլուպ ,
եէքաիկէրինէ պիր սէօղ պիլէ սէօյլէմէյէ ճէպաղէթ իտէմէ :

յէրէք տուրմագտա իրէն, նիհայէթ Կօնթրան տէվամ իտէն պու մանատար սիւքիւթի դաթ պիրլէ :

— Մտտմաղէլ, ճէնապը Հագգա թէշէքքիւր իտէրիմ քի, պէնտէնիդի մուավէնէթինիզէ սէվգ պույուրտու, տէտի :

Խաֆիֆ վէ թիթրէք պիր սէտա իլէ թէլաֆֆուզ օլունան պու սէօզլէրէ, կէնճ գըզ տախի թիթրէյէրէք, վէ հէնուզ դօրգուսը զայիւ օլմատըղընը կէօսթէրիր պիր հալ իլէ ճէվապ վիրուպ :

— Ահ, թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ, ֆագաթ պէօյլէ պիր հարաքէթը մէճնունանէյէ ճէսարէթ իտէճէյինիդի դաթան մէմուլ իթմէյօր իտիմ, տէտի :

— Պէօյլէ պիր վագըթտա, վէ պէօյլէ պիր տէհշէթլիւ հէվատէ նաճըլ :

— (Կիւլմէք իսթէյէրէք) Կիճէնին պիր նըսֆընտա վէ օրմանլարն արասընտա պուլունտուղումըն սէպէպլինի սիւալ պույուրտօթընուճըլ, տէյիլ մի :

Կէնճ գըզ, քէնտի հալինէ տայիր Կօնթրանա ուֆագ պիր չիւպհէյէ մէյտան պըրագմամագ էմէլի իլէ գըզարարագ սէօզլինէ տէվամ իլէ :

— Պուրայա իքի միլ մէսաֆէտէ, եանի նէհրին էօթէքի սահիլինտէ վագը Տէրօրթ թէսմիյէ օլունան միւքիմիզտէ, բէտէրիմլէ պէրապէր իգամէթ իթմէքտէյիմ, պու թաթաֆտա, չըգտըղըմը կէօրտիւյիւնիզ օրմանըն իլէրիսինտէ, հալալարըմտան պիրիսինին քէօշքի վար տըր. պու սապահ մէղքիւր քէօշկէ կիթմիշ իտիմ. պուրալարաա... լաքին սիզ պուրալ տէյիլսինիզ, տէյիլ մի, միւսիւ, տէտի :

— Էվլէթ մատմաղէլ, պուրալը տէյիլիմ :

— Պուրալարտա եօլար հէր վագըթ էմին տիր. բէտէրիմ, աթա պինէրէք թաղըլարըմլա պէրապէր եալընըզա հալամըն քէօշքիւ պուլունան Պէկիւայէ կիթմէրիյիմտէ հիշ պիր մահզուր կէօրմէղ, զարգ օլան հայվանըմ բէք կիւզէլ վէ ճընա իտի, իքի քէօշկին արասընտա պուլունան եէտի ֆարսախըզ եօլը, իքի սնաթտա կէշէպիլմէքտէ իտի, պու կիւն

բէտէրիմ գօնշուլարը մը զտան պիրիսի իլէ արլա կիթտիյին տէն,
պանա տա հալամըն քէօշկիւնէ կիթմէյէ միւսաատէ իթտի .
սապահլայըն չայ կէշիլէպիլիը պիր հալտէ իտի . նէհրին սա-
հիլինէ վասըլ օլտուղում գէման Նիդոյա ըասթ կէլմիշ, վէ
քէնտիսինէ բարա վէրմիշ իտիմ .

— (Կիւլէրէք .) Պունը պիլիյօրում մատմաղէլ, չիւնքի
Նիյգօ պանա սէօյլէտի .

— (Թէաճիւպ իլէ .) Ա՛, սէօյլէտի՞ մի , նէ հալ իսէ , պու
կիւն եինէ եաղմուր եաղաը , ագչամ ավտէթ իտէճէյիմի բէ-
տէրիմէ վատ իթմիշ օլտուղումտան , Գիւրթունանըն շիտտէ
թինի տէրմիյան իլէ , պէնի սալը վիրսէք իսթէմէյէն հալար
մըն սէօղլէրինէ գուլագ ասմատըմ , վէ ագչամ թաամընտան
սօնրա եօլա չըգտըմ .

Մէղպուրէ հիւանի անընա բէք զիյատէ պէթաթէթ պախշ
իտէն պիր թավըր ճէսուրանէ իլէ սէժիլինէ տէվամ իտէ-
րէք .

— Չիւնքի միւսիւ պիլմիշ օլանընըլ քի , պէն ասլա գօր-
գաղ տէյիլիմ , ֆուրթունատան գօրգմատըլըմ կիպի , էօյլէ
պիր թագըմ ճին վէ շէյթան մասալլարընա տա ինանալմ .
(Կիւլէրէք .) Պունտան սօնրապը մալիւմինիլ տիր , տէյինճէ ,
կէնճ գըղըն հալավէթլի սէտամընտան ատէթա սաթիսօշ կիպի
օլան Կօնթրան .

— Մատմաղէլ , ափվընըլը իսթիրհամ իտէրէք զաթըպի
լիյէնիզէ պիր շէյ տահա սիւալ իտէճէք օլուրսամ գուլու-
նուղա կիւճէնմէղմիսինիլ , տէտի .

— Պույուրուն միւսիւ , սէօյլէյին .

— Պու ալըգ Նիյգօ . . .

— Ա՛, անլատըմ , Նիյգօնըն թէրճիմէյի հալինի պիլմէք
իսթէյօրսունըլ , տէյիլ մի .

— Էվվէթ , մատմաղէլ , հաթպա պունըն բէք դարիպ օ-
լաճաղընը շիմտիտէն քէշֆ իտիյօրում .

— Նիյգօ պանա ալըգ օլտուղունտան ագլընը գաչըրտը .
(Մահղունանէ .) Ա՛հ միւսիւ , պու սէպէպլէ քէնտիմի պէս-

պահատ ատտ իթմէքտէ յիմ, մերգումըն ագլը պաշընա կէլմէ-
սինէ պիր չարէ պուլսամ . . .

Մէղպուրէ տէրին պիր ահ չէքտի, ղլէ պիր տամըն կէօզ
եաշընը սիլէրէք սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Միւսիւ, պու ղէվալը առքերտէն չըգմա պիր ֆա-
դըր քէօղիւ իտի. պապասը՝ հայլի վագըթտան պէրի բէտէ-
րիմին եանընտա չիֆթլիք քէթխիւաարղընտա պուլունտյօր
իտի. Նիյգօ՝ հէմ ճէսուր վէ հէմ մահիւր պիր ալճը օլտու-
ղունտան, բէտէրիմ եանընտա ալտը. պու առէմին պիր կիւն
հագղըմտա աշգու մուհապէթ հըսս իտէճէյի քիմլին խաթ-
ըննա կէլիր. պիղէ օլան հիւքմէթի սէպէպի իլէ գալպինտէ
կիլլէյէպիլտիյի աշգը պիր կիւն նալէհան ալէվլէնտի, շէօյլէ
քի կիւնիւն պիրլինտէ բէտիւրիմէ պէրապէր գարշու սահիլտէ
վագղ օրմանտա ալ իտիյօր իտիք ղթէագըպ իթտիլիմիլ իրի
պիր աաղ տօմուղը Նէհրէ աթըլտըղը կիպի, պինտիլիմ աթ
տախի հայվանըն արգասընտան քէնտիսինի սույա աթտը .

«Տօմուղ՝ խէլասընտան գաթի իւմիւտ օլարագ միւտա-
ֆաա իթմէք իւղրէ կէրիյէ տէօնէրէք, աղը տիչի իլէ աթա
պիր քէրրէ վուրտու. հայվան օ անաէ աթըլմտան տէվրիտի,
էկէր Նիյգօ վագթիմտէ քօշարագ պիր գուրշունտա տօմուղը
էզլտիւրմէմիլ օլայըաը, միւթլագա ճանալար պէնի թէլէֆ
իտէճէք իտի. Նիյգօ պէնի ումուղունա ալարագ սույը կէ-
չիրտի, լաքին պիչարէ՞հէման օ աղչամիսը եաթագլն աիւշ-
տիւ, տէհչէթիւ պիր հիւմմայէ կիրիֆթար օլմուշ իտի, մէր-
գումըն գուրթուլաճաղընը ածլա իւմիւտ իթմէյօր իտիք
Մամաֆիհ օլունան ղայրէթ սայէսինտէ եաթագտան գալգ-
տը իսէ տէ, պիչարէ ագլընա խըֆիֆթ կէթիթմիլ իտի, բէ-
տէրիմին պիր բրէնձ վէ քէնտիսինին ասըլլատէ՝ օլտուղունը
թասալվուր իթմէքտէ իտի. Պիր կիւն պէն իլէ բէտէրիմ
թաամ իթմէքտէ իքէն, Նիյգօ իլէրիյէ դիրէրէք, տօս տօղ-
րու բէտէրիմէ թէգարրուպ իլէ .

— Էֆէնտի, պէնտէնիլ նէղտը ալիլէրիմտէ պիր խըտ-
մէթ քեար մագամընտա պուլունտուղումա պինաէն, էկէթ

պէնֆ ֆիրումայետէն կէլմէ էտնա պիր շէյ զանն իտէյօրսանըղ, ֆէնա հալտէ եանըլմըշ օլուրսունըղ, չիւնքի պէն պիր բրբէնսիմ, տէտի :

Մէրդումըն պու սէօղիւ իւզէրինէ դահդահալէր իլէ կիւլմէյէ պաշլատըղ . ֆաղաթ Նիյգօ հիշ թալլընը պօղմայալաղ սէօղիւնէ տէվամ իլէ :

— Էվլէթ, սերվէթինի զայպ իթմիշ բրբէնսիմ, պիր աւըլլատէյիմ, ֆաղաթ պիր կիւն եինէ սերվէթիմի էլտէ իտէնէյիմէ աալա շիւպհէնիզ օլմամայը տըր . իմտի քէրիմէնիզ բրբէնսէս ճէնապլէրինի սէվտիյիմ ճիհէթլէ, էկէր պէնիմլէ իզտիվաճընա միւսատաէ պուլուրուրսանըղ . . . տէտի :

« Պիչարէնին չըլտըրմըշ օլտուղունա արթըղ շիւպհէսի զալմայան բէտէրիմ :

— Բէք էյի բրբէնս, Նէ վաղըթ սերվէթինիզի էլտէ իտէրսէնիզ իյճապընա պաղալըղ . տէտի :

« Իշթէ օ կիւնտէն իթիպարէն պիչարէ ալըղ, քէօյտէն քէօյէ կէզէրէք տիլէնմէքտէ, վէ իւշ եիւզ ֆըրանղ թօբլալապիլտիյի հալաէ, պէնի սլմալա քեաֆի օլտճաղ զանն իթմէքտէ տիր :

Կէնճ գըղ, մարքիյէ պալաճէ մէղքիւր հէքնայէյի նաղլ իթտիյի էսնատէ կիճէ կէշմէյէ, վէ ֆուրթունա տաիի թէսքին օլմայա պաշլամըշ օլմալըլա, Կօնթրան մէղպուրէյէ :

— Մատմաղէլ, իշթէ եաղմուր քէսիլտի, միւսատէնիզլէ կէրէք հալանըղըն քէօշիլանէ կիթմէք, վէ կէրէք պիր քէօբրիւ պուլուպ տէվլէթսանէնիզէ աղիմէթ իթմէք իւզըրէ, աթըմը զաթը նաղիքնանէլէրինէ թաղաիմ իտէր, վէ մայէթը ալիյինիզտէ պուլունմաղ շէրիֆի իլէ միւշէրրէֆ պուլլուրմաղըղըմը իաթիքհամ իյլէրիմ, տէմէսի իւզէրինէ, մէղպուրէ պիր աղ թէրէտուիւտ իթտիքտէն սօնրա :

— Բէք ալա թէշէքքիւր իտէրիմ, ֆաղաթ պիր շարթ իլէ . . . տէտի :

— Էմի իտինիլ մատմաղէլ :

— Բօրթէ գատար պանա բէֆաղաթ իտէնէքսինիզ քի ,

օրատա բէտէրիմ զաթընըղա պօրճու օլտուղու թէշէքքիւ-
րաթը լյֆա իյէսին :

— Մատմաղէ՛լ . . .

— (Պիրտէն պիրէ .) Պէլքի միւսթաճէլ պիր իշինիլ վար . . .

— Պէնտէնիլ Սէնթ Բիյէրէ կիտիյօր իտիմ, արապամը
Գըլամսիտէ պըրադարադ պիր գըլաղուլ իսթէտիմ քի, իշ-
թէ պու ալըգ Նիյգօտան պաշգասընը պուլսամատըլար :

— (Կիւէրէք .) Հա՛, շիմսի նէ սէպէսլէ պուրատա
պուլունտուղունուզը անլայապիլտիմ :

— (Աճէլէ իլէ .) Փագաթ էր եա կէճ կիթմէքլիյիմոէ
պիր պէյիա եօգ ալը :

— Էկէր չայ կէշիլէճէք հալտէ օլսա իտի, պուրատան
Սէնթ Բիյէրէ գօլայճա կիտիլէպիլիր իտի, Փագաթ շիմսի
եարըմ սաաթ գատար եօգարըյա չըգըպ քէօբրիյէ կիտէ-
ճէյիմիզտէն, Բօրթ՝ եօլումուզըն իւզէրինտէ գալըր . պիզիմ
քէօշք իլէ Սէնթ Բիյէր քէօյիւնին արաւը օն տազըղալըգ
պիր մէսաֆէ պուլունտուղունտան, թէնէզըիւլ պույրուլուր-
սա քէօշքտէ թաամ իթտիքտէն սօնրա, էֆէնտիմիզէ ըէֆա-
գաթ իտէպիլիրիմ :

— (Մէմուռնէն .) Մաէթթէշէքքիւր գապուլ իտէրիմ
մատմաղէլ :

Եազմուրըն տինմէսի իլէ պէրապէր զուհր օլան սէրթ չը-
մալ ըիւզկէարը, ըույի սէմայը գարլայան սիյահ պուլութլա-
րը տաղըտարադ, մահիթապ արզը տիտարը ըիւր էնվար իթ-
մէքլէ, ճիհանը լաթիֆ պիր նուրա զարգ իթմիշ իտի :

Պու սըրատա Կօնթրան թէքրար ըէֆիգէսինէ աթֆը նա-
ղար իթմէքլէ, մէզպուրէյի էվվէլքի կէօրտիյիւնտէն տահա
ղիյատէ լաթիֆ վէ ճաղիպէլի կէօրտիւ . կէնճ գըզ մալքինին,
սիւքիւպտէ պինէք թաշը չէքլինէ գօյմուշ օլտուղու տիլի
իւզէրինէ պասըպ հայլսնա ըաքիպ օլտու, վէ թազըլարտան
պահս իտէրէք :

— Տիյան վէ Ժիւրիթէր, պիշարէ Վիւլքէնտէն տահա
թալիլ օլտուլար, չայը կէշէպիլտիլէր, շիմսի քէօշքտէ պու-

լունույորլար : (Թէլաշը պիր թավր իլէ .) Շիւպհէսիզ քէօշք-տէ պուլունանլարը մէրադա տիւշիւրմիւշլէր տիր , զավալը բէտէրիմ պէնի պօղուլտում զանն իտէճէք տիր , տէյինճէ , կօնթրան .

— Էօյլէ իսէ չարըզ կիտէլիմ մաումազէլ , տէյիպ հայ-վանըն տիզկինինի էլինէ ալտը , վէ բարմազը իլէ Եօլու իրայէ իտէն կէնճ գըզըն Եանը սըրա Եիւրիւմէյէ պաշլատը :

Իքի սաաթ գառար կիթտիլէր . էսնայի բահտէ կէնճ գըզ պիւլպիւլ կիպի շագըմագտա , վէ լիսանընըն ֆէսահաթ ու նէզաքէթինտէն , քէնտիսինին Բարիզտէ իգամէթ իտէ-րէք , անճագ սէնէնին պիր գաշ այլարընտա տէյիլիլէրին-տէ պուլունան գէնկին վէ քիպար թագըմոտան օլտուղունը կէօսթէրմէքտէ իտի :

Եազ կիճէլէրինէ մախսուս օլմագ իւզրէ , պիր սաաթ զարֆընտա հէվա տիւզէլէրէք օրմանտա վէ չայըլլարտա պու-լունան նէվ պէնէվ չիշէքլէրին , ըայիհայի լաթիֆէլէրի իլէ մուաթթար օլան սէհէր ըիւզկեարը՝ խաֆիֆ խաֆիֆ էսմէյէ պաշլամըշ օլմազըլա , հէր թարաֆ Երպապը թէմաշայէ թա-րիֆի զոյրի գապիլ պիր մէնզարէյի նազարուպա արզ իտի-յօր իտի :

Սէնթ Բիլէր քիւշիւք վէ էհէմիլիլէթսիզ պիր քէօյ օլտու-ղու հասէպի իլէ , օրատա նէ իշի օլտուղունը կօնթրանա հէր քէսին սօրաճալը թապիլի իտի իսէ տէ , կէնճ գըզ , թէրպի-յէսինտէն նաշի պու պապտէ հիշ պիր շէյ սիւալ իթմէտի :

Քէօբրիւյէ վասըլ օլտուղլարընտա օրթալըզ կէրէյի կի-պի այտընըզ օլտուղունտան , կէնճ գըզ էլինի շըմալէ տօղ-րու ուզատարադ ըէֆիգինէ :

— Իշթէ Տէբօրթ , տէտի :

Մարքի , թապիաթըն լէթաֆէթը միւճիզքեարանէսին-տէն ատտ օլունան պիր տէրէնին օրթասընտա , էսկի զէման ուսուլի միյմարիսի իւզրէ պինա իտիլմիշ վէ Եէնի թամիր օ-լունմուշ օլան կիւզէլ վէ ճէսիմ քէօշքէ , հայրէթլէ պագ-մագտան տօյմայօր իտի :

Լէթաֆէթը թապիաթ իլէ էմնալըղ տէրէճէ միւզէյեհն
օլան պու տէրէնին օրթասընտաքի քէօշք, էնլորը թէմաշա-
յէ պիր մէնզարէյի հայրէթֆէղա արդ իյլէյօր իտի, Բօրթ
սէյֆիյէսի, օթուղ տէօնիւմ գատար կիւզէլ պիր պահէնին
վիւսաթընտա պինա իտիլմիշ օլտուզընտան, աղաճլարըն եէ-
շիլ եարրադլարը արտաընտան պինանըն պէյազ տիվարլարը
բէք կիւզէլ, վէ բէք խօշ պիր հայի լէթաֆէթ պախշատէ կէօ-
րիւնիւյօր իտի :

Կէնճ գըղ քէօշքիւն արգասընտա, նէհրին սահիլինտէ
պուլունան քիւչիւք պիր քէօյի, կիւ զէլ բարմաղը իլէ կէօս-
թէրէրէք :

— Իշթէ Սէնթ Ռիյէր, տէյինճէ, Կօնթրան՝ թապիա-
թըն պու լէթաֆէթինէ հայրան հայրան նիկէրան օլտուզըն-
տան եալընըղ պիր :

— Ա՛, տէյէպիլտի, կէնճ գըղ իսէ :

— Իշթէ քէօշքաէն պիր աթլը չըդարագ պիզէ տօղրու
կէլիյօր, պու պիլիմ չըվալիյէ օլմալը տըր, հիշ շիւպհէ եօգ
քի բէտէրիմ պէնի արամագ իւզրէ մումաիլէյհի Պէքիւայէ
կէօնտէրիյօր, տէտի :

Կօնթրան, պու չըվալիյէ քէշիմէսինի իշիտիր իշիթմէղ
պիր քէրրէ թիթրէտի, վէ քէնտիլէրինէ տօղրու կէլմէքտէ
օլան սիւվարիյէ տըգգաթլա պադմաղա պաշլաւը. գալպի
ֆէնա հալտէ չարըրյօր իտի :

Սիւվարի, եիրմի ատըմ գատար պիր մօհալէ թէգար-
րուպ իթմիշ օլտուզընտան, Կօնթրան, մումաիլէյհին ճինա-
յէթ ճէմիյէթինին բէյիսի ոանիսի օլան չըվալիյէ ճասթիյի
թանըտը. չըվալիյէ իսէ, կէնճ գըղըն Կօնթրան իլէ պէրա-
պէր կէլմէքտէ օլտուզլարընը կէօրէրէք, հայրէթինտէն տօ-
նա գալտը, վէ թէաճիւպ իյմա իտէր պիր սէտա իլէ :

— Իշթէ պու, աճիպ օլտուզըն գատար մէմուլին զայրի
պիր շէյ տիր . . . տէտի :

Կօնթրան . - Շըվալիյէ . . .

Շըվալիյէ . - Մարքի . . .

Կէնճ գըզ. - (Կիւլէրէք .) Նասըլ եէքաիկէրինիցի թա-
նըյօրմուսընըզ :

Շըվալիյէ . - Էվլէթ մատմաղէլ, բէք սատըգ տօսթլա-
րըզ :

Կէնճ գըզ. - Էօյլէ իսէ չըվալիյէ , Էֆէնտի հաղրէթլէ-
րինին պանա իթաիյի պէօյիւք պիր խըտմէթտէն տօլայը ,
քէնտիլէրինէ թէչէքքիւր իտինիզ , զիրա Էկէր Էֆէնտի օլմա-
սա իտի , հէլաք օլմուշ կիթմիշ իտիմ , տէմէսի իւզէրինէ ,
չըվալիյէ թէհլիքէնին նասըլ պիր շէյ օլտուղունը սօրմայա-
րագ :

— Մատմաղէլ, տայըզատէմ վէ տօսթուլ մարքի Կօնթ-
րուն Տըլաս ճէնապլէրինի , զաթը ալիյէլէրինէ թագտիմ իթ-
մէքլիյիմէ լուծֆէն միւսաստէ պույուրըն , տէտի :

— Նասըլ , հէր կիւն տէօրթ կէօզ իլէ վիրուտինէ միւն-
թաղըր օլտուղումուզ զաթ , Էֆէնտի հաղրէթլէրի մի տիր :

Շըվալիյէ , Կօնթրանըն հայրէթինի կէօրէրէք , կէնճ գը-
զա ճէվապ վէրմէյիպ մարքիյէ խիթապէն :

— Տօսթուլ , թապիաթընըզըն պիր ազ վահշիանէ օլ-
տուղունը պիլիյօրուլ , իքի իւշ սէնէտէն պէրի տիր տիւնեա-
տէն ուզադ պիր եէրտէ եաշամագ իսթէտիյինիպին սէպէպի
եալընըզ Այլահա մալիւլ տիր , Էկէր տայըմ Պարօն ճէնապ-
լէրինին եանընա կէլմէնիլի եազմըշ օլսամ , տալէթիմէ իճա-
պէթ իթմէյէճէյինիլի բէք ալա պիլտիյիմ ճիհէթլէ , եալը-
նըզ պաշըմա Սէն-Բիյէր դարիյէսինտէ պիր ալճը գգլիպէ-
սինտէ ոաքին օլտուղունը եազարագ , թէչրիֆինիլի բէճա
իթտիմ , զիրա անճագ պու հալտէ տալէթիմի գապուլ իտէ-
ճէյինիլէ Էմին իտիմ :

Մարքի . - (Ոէլամլայարագ .) Թէչէքքիւր իտէրիմ :

Կէնճ գըզ , աթտան ինէրէք չըվալիյէնին գօլթուղունա
կիրտի , վէ քէօլկէ վասըլ օլմագ իչին գալմըշ օլան ճիւզվի
պիր մէսաֆէտէ եիւրիւյերէք , դարիյնի քիրամէ մալիւլ օլան
վուգուլթը հէքեայէ իթտի :

Կօնթրան , չըվալիյէնին տայըզատէսի օլան կէնճ գըզը

սէվտիյնի պիտիյինտէն , պու մէսէլէտէ քէնտիսինէ իճրա իթտիրէճէքլէրի տէհշէթլիւ օյունը տիւշիւնէրէք , մէրգու-մանըն արգասը սըրա մահզուն վէ միւթէֆէքքիւր պիր հալ-տէ կիտէյօր իտի :

21

Հէքեպէմիղին իլէրիսինտէ տահա էյի թանըյաճաղըմը միւսիւ պարօն տիւ Բօն , գըղընըն՝ հէմիլիէսի վիգօնթէս Տէ-վարինին քէօշկիւնտէ գալմըշ օլտուղունա գանաաթ հասըլ իտէրէք պիւս էնտիշէ եաթաղընտա եաթմըշ , վէ սապահլէ-յին պիր հայվանա պինէրէք տայըղատէսինէ գարշու կիթմէ-սինի , եէկէնի չըվալիյէ Տասթիյէ էմր իթմիշ իտի :

Շըվալիյէ , Կօնթրան , վէ մատմազէլ քէօշկէ վասըլ օլ-տուգլարընտա , իլք կիւնքի ալ եօրկունլուղունտան տօլայը հէնուղ եաթաղընտան գալգմամըշ օլան պարօնը ույանտըր-մալարընը , մատմազէլ էմր իթտիքտէն սօնրա օտասընա չէ-քիլմէքլէ , Կօնթրան վէ չըվալիյէ եալընըղ գալմըշլար իտի . չըվալիյէ՝ մարքինին էլինտէն թուլթուպ պահճէյէ կէօթիւ-րէրէք :

— Աղիղիմ մարքի , մատմազէլին մուվաճէհէսինտէ սիզէ իթապ իթմիշ օլտուղուման տօլայը աֆլընըղը թէմէնի իտէրիմ , չիւնքի արամըղտա զայէթ թէքլիֆսիղլիք օլտուղու-նը կէօթէրմէք իյճապ իտիյօր իտի , տէյինճէ , մարքի մէ-րազլը պիր հալ իլէ :

— Պէնի սըգը սըգըյա պուրայա տավէթինիղ՝ հագը-գաթէն թէաճիւպէ շայան տըր , պունըն սէպէպինի պէյան պուլուրաճաղսընըղ զանն իտէրիմ տէյիլ մի , տէտի :

— Էլպէթտէ տօսթում :

— (Իսթիհզաքեարի պիր թավը իլէ .) Գօլօնէլ պուրայա կէլմէքլիյիմի էմր իթտի . . .

— (Պիրտէն պիրէ.) Սո՛ւս, սո՛ւս, հէր շէյի պիլէճէք, վէճէմիյէթին սիզտէն պէքլէտիյի մատտէնին բէք գօլայ պիր շէյ օլտուղունը կէօրէճէքսինիլ :

Պու սըրատա չըվալիյէ՝ Կօնթրանա պիր սիկարա թագ-տիմ իթտի, վէ մումաիլէյհի, միւքեալէմէլէրինին քիմնէ թարաֆընտան իշիտէմէյէճէյի պիր մահալէ կէօթիւրիւպ օթուրթտուգտան սօնրա :

— Ազիզիմ մարքի, միւսատէ պույրուլուր իսէ էվէլա զաթը ալիլէրինէ պիր աղ ֆէյլէսօֆիտէն պահս իտէյիմ, տէտի :

Կօնթրան՝ պու սէօզլէրտէն հիշ պիր շէյ անլամատըղը-նը կէօսթէրիր սուրէթտէ չըվալիյէնին եիւզիւնէ պագտը, մէրգում տախի պիլ մուգապէլէ Կօնթրանա պագըպ կիւլէ-րէք :

— Դա՞չ եաշընտասընըզ, տէտի :

— Եիրմի սէքիզ՝ չըվալիյէ :

— Ինսան մահզա պու եաշտա բէք գուվվէթլի օլուր :

— Նէ՞ տէմէք իսթէտիյինիզի անլայամայօրում :

— Շիմտի անլայաճագսընըզ, տինլէյին, էօյլէ պիր վա-գըթտա եաշայօրուզ քի, հէր շէյ բէք չարըզ օլուպ պիթի-յօր, իսթիյարըզ տա պու շէյլէրին տախիլինտէ տիր, բէ-տէրլէրիմիլ էլլի եաշընտա օլտուղլարը հալտէ կէնճ իտիլէր, պիլ իսէ գըրգ եաշընտա իսթիյար օլույօրուզ, եաշամագ-տան իսթիֆատէ իթմէք իշին օթուզ եաշընտա զէնկին, օթուզ պէշտէ հըսըյաթը գալպիյէյի, եանի կէնճիլք ալէ-մինին զէվզլէրինի թէրք իթմէք, գըրգ տա իսէ անճագ մէնա-ֆիլի շախսիյէսինի տիւշիւնէրէք հիշ պիր շէյէ էհէմմիյէթ վիրմէմէք լազըմ տըր. հայաթ տէնիլէն շէյ պիր գաշ պէօ-յիւք քէլիմէլէր իլէ պիր շէյտէն իպարէթ տիր տօսթում. պու պէօյիւք քէլիմէլէր, ինսանիյէթ, տօսթուգ, ֆամիլէա, ճէմիյէթը պէշէրիյէ, իթաաթ, վաթանրէրվէրիլք, էհասըլ տահա բէք չօգ տըրլար, օ շէյ քի հայաթըն էսասը տըր, օ տա մէնաֆիլի շախսիյէսինի կէօզլէթմէք տիր :

Կօնթրան շաշգըն շաշգըն չըվալիլէյէ պագըյօր իտի .
մուամաիլէյի իսէ սէօղիւնէ տէվամ քտէրէք,

— Տիւնեատէ հիշ պիր հարաքէթ եօգ տըր քի ալթըն-
տա պիր հիսապ օլմասըն , պու հիսապ պիր ալթուն քիւլիւչէ
տիր քի , հիսապ իտէն քիմնէնին հիսապընա կէօրէ պէօյիւք
վէ քիւլիւք օլուր , տէմէք քի հէրքէս ֆայիտէյի շախսիյէ-
սինի տիւշիւնմէքտէ մուսթար տըր , պու հալին հայաթը .
ճանը , տամարլարը , էլհապլ հէր պիր շէյի բարա տըր , ֆա-
յիտէյի շախսիյէսինի տիւշիւնմէյէն պիր առէմ , աըրֆի տի-
վանէ տիր , զէնկին օլմայա չալըշմայան պիր առէմ , առէթա
սըֆըր կիպի հիշ հիւքմի գալմազ , զէնկին օլման պիր առէմ
իսէ գուվէթլի օլուր , հիշ պիր շէյտէն գօրգմազ , իսթէտի-
յի կիպի եէր իշէր էյլէնիր , ճէօմէրուլէք իտէր :

Կօնթրան , չըվալիլէնին սէօղլէրինի ազիմ պիր թէհայիւր
իլէ տինլէյօր , ֆագաթ նէրէյէ ինթաճ իտէճէյինի պիլմէ-
յօր իտի : Շըվալիլէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Տօսթո՛ւմ , գալպ տէնիլէն շէյ պիր գալպ ագճէ տիր ,
գալպին էնտիշէ վէ ըզթըրապլէրի կէչմէզ սիքքէլէր տիր ,
էկէր պիր քէրրէ քէնտիմիզի տիւշիւնիւրսէք , հէր պիր շէյի
կէօրիւրիւզ , տօսթո՛ւմ , ճէմիյէթիմիզին սիգէ իհալէ իթաիյի
իշլէրին իճրասընտա լթէրէտտիւտ իյլէտիյինիզի կէօրէքէք
թէէսիւֆ իյլէյօրում , տէմէսի իլէ Կօնթրան ,

— Աճայի՛ւպ , պիզի եէքտիկէրիմիզէ բապթ իտէն ճէմի-
յէթէ աախիլ օլտուզունուզ իշին լթէսիւֆ իթմէյօրմուսը-
նըզ :

— Ասըա :

— Պու սէօղիւնիւզ , պէնի ալտաթմապ իշին տէյիլ մի
տիր :

— Սիզ պէնիմ իֆլաս իթտիյիմի ունուտըյօրսունըզ տօս-
թում , զէնկին պիր գատըն իլէ լթէհիւլ իտէրէք , Ասթի խա-
նէտանընըն արմալարընը լթէճտիտ վէ լթէզնին իթմէք իսթէ-
րիմ :

— (Մահզունանէ .) Պէն Գօլօնէլին գօրգունճ լթէքլիֆլէ-

րինի, մահալա Լէօնայը բէք սէվաիյիմ իշին գապուլէ մէճ-
պուր օլմուշ իսիմ, լաքին շիմտի մէզպուրէտէն իքրաճ իթ-
մէքտէյիմ:

— Օ հալտէ տայընըզըն սիզի միյրաօրնտան մահրում իթ-
մէսինի տէ ունուտույօրնունըզ, հէլէ պէթէքէաթ վէրսին քի:

— Էվվէթ պիլիյօրում, ֆազաթ պէն պու խըտմէթին
պէտէլինի ճէմիյէթէ բէշինէն թէէտիյէ իթտիմ, պու ճիհէթ-
լէ արթըզ եհնիտէն կէօսթէրիլէն իշլէրաէ, ճէսարէթսիզ պու-
լունույօրում:

— (Ումուզլարընը գալարարագ.) Միւսիւ մարքի, իւն-
վանընըզ, բութպէնիզ վէ սիննինիզէ նիսպէթէն սէնէտէ եիր-
մի պին ֆրանգ, առէթա ֆազըլըզ տէմէք տիր. ճէմիյէթ,
ձիզէ եիւզ պին ֆրանգ իյթատ վէրիթսէ, օ վազըթ ճէսարէ-
թինիզ ավաէթ իտէր զանն իտէրիմ:

Կօնթրան, տէրին պիր միւլահազաթէ տալմըշ օլտու-
ղունտան ճէվապ վէրմէտի, շըվալիյէ իսէ սէօզիւնէ տէվամ
իլէ:

— Տօթում, ինսան պու ալէմուէ կիտէճէյի եօլտա թէ-
րէտտիւտ իթմէմէլի, էօթէ պէրի պազընամալը, հէման
մէնզիլի մագսատէ, եանի նիհայէթէ վառըլ օլմալը տըր. ֆիլ
հազըզա իլք առըմլալըն սալը օլաճաղը իհթիմալտէն պալտ
տէյիլ տիր. ֆաֆաթ եօլա ալըշըլըր, վէ սիզտէ ազ չօզ ա-
լըշտընըզ զանն իտէրիմ, իմտի իւհտէնիզէ հէվալէ օլունաճաղ
իւշիւնճի խըտմէթտէ ճէսուրանէ իլէլլէյէճէքսինիզ, տէտի:

— (Պիր ազ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա.) Գաջ եաշընտա-
տընըզ:

— Օթուզ պէշ եաշընտայրմ, սիզին սիննինիզէ նիսպէ-
թէն իհթիյար ոռըլըրըմ, տէյիլ մի:

Շըվալիյէ պու սէօզլէրի կիւլէրէք սէօլլէմէքտէ իքէն,
Կօնթրան թիթրէյէրէք:

— Պահաշընըզըն նէթիճէսի նէ՞ օլաճաղ, տէտի:

— Շու օլաճաղ քի, պիր իշտէն պէքլէնմէքտէ օլան նէ-
թիճէ պէօյիւք օլուրսա, թապիյի վասէթալարընըն գօլայ եա

միւշկիւլ օլմասընա էհէմմիյէթ վիրիմէզ, պիզ սիզէ խըտմէթ իթտիք, շիմտիտէ սիզին պիզէ խըտմէթ իթմէնիզին սըրասը կէլմիշ տիր :

— Էլհասըլ պէնտէն նէ՞ մաթլուպ իտիյօրսունըզ, պու իշտէ գաթան պիր տուէլլօ մէսէյէսի օլմատըղընը, Գօլօնէլ պանա սէօյլէմիշ իտիր :

— Էվլէ՛թ, բէք տօղրու սէօյլէմիշ տիր :

Կօնթրան, չըվալիյէնին տուտագլարընտա, հէր նէվի ճի-նայէթի իրթիքեապէ հաղըր պուլունան ճանիլէրէ մախսուս օ-լան պարիտանէ պիր թէպէսսիւմ միւշահատէ իտէրէք, կէ-րէյի կիպի գօրգտու. չըվալիյէ տախի սէօղլունէ տէվամ ի-տէրէք :

— Ազիզիւմ մարքի, տայըզատէմ մատմազէլի նասըլ պուլ-տունըզ, տէմէսի իլէ, Կօնթրան մըրըլտանարագ :

— Բէք տիլպէր, տէյու ճէվապ վէրտի :

— Էօյլէ իսէ խըտմէթինիզ գօլայ օլաճագ տէմէք տիր :

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըզ :

— Հիշ մարքի տը փըլար Մօնթէֆօրիտէն պահա օլուն-տուղունը իշիթմի՛շմիսինիզ :

— Էմմանուէլ Շալամպէլին պապալըզ տէյի՛լ մի :

— Էվլէ՛թ, թա քէնտիսի :

— (Բէնկի աթարագ .) Պէտպահտ ճէնէրալ Բույինեինին ագրապասը :

— Թամամ :

— Ֆագաթ պունը նի՛շին սօրտունըզ :

— Չիւնքի մարքի տը Մօնթէֆօրի, տայըմըն քէրիմէսի մատմազէլ Մարկըրիթին տէսթը իզտիվաճընը թալէպ իթտի :

Կօնթրան թէրէտէն թըրնաղընա գատար թիթրէյէրէք, թէքմիլ վիճուտինտէ պուլունան գանընըն գալպինէ հիւճիւմ իթտիյինի հըսս իթտի, չըվալիյէ իսէ :

— Տայըմ պարօն ճէնապլէրի տէ, պու իզտիվաճա բույի մուվաֆագաթ կէօսթէրտի, տէմէսի իւզէրինէ, Կօնթրան պիւթիւն պիւթիւնէ սօլտու :

Շըվալիյէ . - (Պարիտ պիր թարգտա .) Էվվէ՛թ , էկէր պու իղտիվաճ իճրա օլունուրսա , Էմմանուէլ Շալամպէլ միյրաստան մահրում օլաճաղը կիպի , Ֆըլար Մօնթէֆօրի նամընըտա ասլա թաշըյամայաճագ տըր :

— Բէք էյի , սօնրա . . .

— Սօնրասը շու տըր քի , ճէմիյէթ պու իղտիվաճա ըաղը տէյիլ տիր . իմտի , քէնտինիզի մատմաղէլ Մարկըրիթէ սէվտիրմէք , մէզպուրէյի տայիրէյի աչգընըզա ալմագ , վէ հաթտա իգթիզա իթտիյի հալտէ գաշըրմանըզը թալէպ իտիյօր :

Կօնթրան , մէճհուլ պիր ըզթըրապըն թէէսիրի իլէ թիթրէյէրէք Շըվալիյէյի աինէյօր իտի , մումաիլէյհ իսէ զայէթ սաքին պիր հալ իլէ .

— Նէ՞ եաբայըմ տօսթում , պէն հագըգաթէն մատմաղէլ Մարկըրիթի չօգտան պէրի սէվէր իսէմ տէ , հալ պու քի օ պէնի ասլա սէվմէտիյի կիպի , տայըմ պարօն տախի պէնիմ քէնտինիէ տամատ օլմամը գաթան իսթէմէզ , տէյինճէ Կօնթրան .

— Էօյլէ իսէ պէն տամատ օլաճաղըմ , զիրա . . .

— (Սէօզիւնի քէսէրէք .) Ա՛ տօսթում , սիզ բէք չաբըգ իլէրի կիտիյօրսունըզ , հէլէ պիր քէրրէ քէնտինիզի մէզպուրէյէ սէվտիրինիզ պագալըմ . . .

Շըվալիյէ պու սէօզլէրի սէօյլէմէք իւզրէ իքէն , տուտագլարընտա զայէթ աճը պիր թէպէսսիւմ զահիր օլտու , պու թէպէսսիւմին պիր խանչէր կիպի գալլինէ սաբլանտըղընը հըսս իտէն Կօնթրանըն վիճուտի , իլիքլէրինէ վարընճայա գատար թիթրէտի :

22

Գարեջների քերամըն միսաստեղծերի իլէ, հիքեայէմիզին տահա իլէրիսինէ վարմագտան էվիլէ, պիր ալ կէրիյէ ըիւճաթ իթմէք, եանի շրվադիյէ Տազթինին, Բօրթ քէօշկիւնէ կէլաի- յինտէն ագտէմ, զուհուր խտէն վուդուաթը արզ իթմէքի- յիմիզ զարուրի օլմուշ տըր :

Պալատէ թարիֆ իթալիյիմիզ Բօրթ քէօշկիւնին գարշը ճիհէթինտէ վէ նէհրին սալիհինտէ վազը, ճէնիմ պիր գա- յանըն իւզէրինտէ ինշա իտիլմիզ պիր պինա կէօրիւնմէքտէ իտի : պու ճէպիմ պինա, Բօրթ քէօշկիւնին հէվալիսինտէքի լէթաֆէթի գատար չլպրադ վէ սօուգ պիր հալ խպրազ իթ- մէքտէ իտի :

Մօնթէֆօրի քէօշկիւ օլան պու պինա, էհլի սալիպ զէ- մանընտա ինշա իտիլմիզ օլուպ, զայէթ եիւքսէք բէնչէրէլէրին ճամլարը ըէնկեպմուզ, տէօրթ քէօշէսինտէ էսկի զէման ու- սոլինճէ տիվրի գալալէր պուլունմագտա, էլհասըլ թարպը գատիմ շէրիինի քէլամիլէն մուհաֆազա իթմէքտէ իտի :

Բույնեի վէ Մօնթէֆօրի չիւպէլէրինէ այրըմըշ օլան մը- լար ֆամիլէասը, թարգը քէտիտ մէֆրուշաթընապն խօշան- մատըզլալը ճիհէթլէ, քէօշքէրինին թէզեինաթը տայիմա իքի անըր էվիլէքի ուսուլտա պուլունույօր իտի :

Պըլար խանէտանը, ան սարլ աօքէրլէքտէն կէլմէ, վէ տայիմա մէյտանը մուհարէպէտէ չատըրլար ալթընտա վա- գըթ կէչիրմէյէ ալըշմըշ օլտուզլարընտան, պու քէօշկէ մէֆ- րուշաթընը թէճտիտ իթմէք տէյիլ, մահզա պիր մուհասէրէ- յէ միւտաֆաա իթմէք իչին կէլիլէր իտի : պու ֆամիլէայէ մէնսուպ օլանլար, տէօրտիւնճիւ հանրի զէմանընտաքի էլպի- սէյի ըէսմիլէլէրի իլէ, օն ալթընճը Լույի սէրայընտա արզը վիճուա իթմիլէր տիր :

Մարքի աը փըլար Մօնթէֆօրի, պիր չօգ մուհիմմ իըտա-
մէթլէրաէ պուլունտուգ տան սօնրա, վահաթթի իխթիյար իլէ
էնտատընըն միւլքի պուլունտան պալատէ թադիֆ իթալիյիմիլ
քէօլէ չէքիլիպ, հէյր սէնէ Գեկտեմբեր այընտա Բարիլէ ա-
ղիմէթլէ, էղհէր ճիհէթ քէօլիլնէ պէնղէյէն Մատմաղէլ սօ-
գաղընտաքի գօնտղընա կիտէր, վէ Ապրիլ այը իչինտէ քէօլ-
կիլնէ ալտէթ իտէր իտի:

Մարքի, կէնճիլիյինտէ կիրիֆթար օլտուղու ֆէլաքէթլի
պիր մուհապէթ իղէրինէ էվլէնմէքտէն նէֆրէթ իտէրէք պէ-
քեար գալմըլ օլտուղունտան, ֆամիլիսաղընն ինգըրաղ պուլ-
մայաճաղը խուսուսընտա, մահլա Բույնեի շիւպէսինէ Կիւ-
վէնմիլ իտի:

Գօնչուսը պուլունտան պարօն Տիւրօն, ղէվճէնի վէֆաթ
իթմիլ օլմաղըլա, թէքմիլ մուհապէթինի՝ պահրիյէ ղապի-
թանընտան օլան ծղլու իլէ, հէնուղ թանըմըլ օլտուղումուղ
քէրիմէսի կիւղէլ Մարկըրիթէ հասր իյլէմիլ իտի: մատմաղէլ
Մարկըրիթին, չըվալիյէ ճատթիլի սալա հազղ իթմէտիլի, ֆա-
գաթ մուսաիլէյին՝ կէնճ գըլը չըլտըրաօըլա սէվալիլ՝ ղա-
թէն ղարիյնի քիրամ սնլամըլ տըրըլար:

Մարքի աը փըլար Մօնթէֆօրի, ճան էվլատը ալմըլ օ-
լան, վէ օգույանլարըմըլըն մայիւմի պուլունտան Էմմանուէլ
Շալամպէլի, շիտտէթլի պիր մուհապէթլէ սէվէր, վէ տա-
յիմա մէքթուպլարընը կէօղլէր իտի: մարքինին՝ մէրգում
կէնճ ալօղաթէ օլան պու տէրէճէ մուհապէթի, վէ խա-
նէտանը հազգընտա հըսս իյլէտիլի ղուրուրու աղամէթէ րաղ-
մէն, Բույնեի շիւպէսինի մահրում իտուպ տա, քէօլիլնտէն
պաշգա պիլճիւմէ էմլաղընը, էվլատըլընա այըտ օլմաղ իղ-
լէ պիր վասիյէթնամէ թանղիւ իթմէսի սէպէպի մալիւմ տէ-
յիլ իտի:

Շու գատարը վար քի, պաղըլար, Էմմանուէլ Շալամպէ-
լին բէտէրինին, մարքիյէ պէօյիւք պիր իսթմէթ իթմիլ օլ-
տուղունը, վէ պաղըլարտա, մարքի՝ Էմմանուէլին վալիտէսի
իլէ կէօրիւշտիլիլնի սէպէպ օլարաղ կէօնթէրիլէր իտի իսէ

տէ , պիղծէ պունկար սըրֆ զաննիյաթտէն իպարէթ չէյէր օլուպ , սէպէպի հագըգըսի մէճհուլ տըր :

Էմմանուէլ Շալամպէլ իսէ , մէշղուլիյէթի , վէ տահա տօղրուսը զէվգի հասէպի իլէ էքսէրի Բարիդտէ դալմաղըլա , բէք նատիր օլարագ քէօշկէ կէլմէքտէ , վէ անճագ պիր հաֆթա գատար պապալըղընըն նէզտինտէ իգամէթլէ , թէքրար Բարիդէ սալտէթ իթմէքտէ իտի :

Պիր կիւն մարքի տը ֆըլար Մօնթէֆօրի , պաշտան այաղա գատար ալ էլպիսէսի լապիս օլտուղու հալտէ , էթպասսընըն քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտուղլարը հալիլիյէ էնտի . հալիլիտէ եիրմի գատար ճընս ճընս ալ քէօրէքլէրի պուլունտուղը կիսլի , զայէթ կիւղէլ պիր ինկիլիլ աթը տախի , սապըրաղըլըգլա այաղլարընըն եէրէ վուրուպ քիչնէմէքտէ իտի :

Մարքի , ալթմըշ պէշ եաշընտա զայէթ ուղուն պօյլու կէնիշ ումուղը , սընըրըլ վէ եագըշըգըլը պիր իհթիյար օլուպ , սիյմասընտա ճէսարէթ ու գուլվէթ կէօրիւնմէքտէ , վէ կէօղլէրինտէ նուրի ասալէթ բարլամագտա իտի . պէյաղ վէ գըսա քէսիլմիշ սաշըլ , վէ չէհրէսինէ պաշգա պիր լէթաֆէթ վէրէն ուղուն վէ պէյաղ սագալըլը պու իհթիյար ասըլգատէնին , սուպահտան ագշամա գատար աթ իւղէրինտէ , վէ պաղըտա եայա օլարագ կէնճ վէ տինճ պիր տէլիգանըլը կիպի , ալ իլէ օղրաշմասը հագըգաթէն թէաճիւպէ շայան իտի :

Մարքի , քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլան խըտմէթքեարլարընըն քէմալի թաազիմլէ վէրտիքլէրի սէլամէ , պիր սուրէթը տօսթանէտէ մուգապէլէ իթսիքաէն սօնրա , քէնտիսի իչին հաղըրլանմաշ , վէ պալատէ զիքրի սէպգաթ իթմիշ օլան կիւղէլ աթըն եանընա եագլաշըպ էլի իլէ օգշայարագ :

— Սապահլար խայր օլտուն Աթիլա . . . տէտիյի սըրատա , հալիլինն տըշարըսընտան գօշմագտա օլան պիր աթըն այաղլարը բաթըրտըսը իշիտիլտի :

Մարքի , պաշընը չէվիլիքիք գաբունըն էօնիւնտէ թօղ իլէ միւլէմմա , հայվանը դարըննա գատար չամուրա պաթմըշ , վէ քէօրիւքլէրտէն պէմ պէյաղ պիր հալէ կէլմիշ պիր սիւ-

վարի կէօրտիւ . մէրգումն՝ ուղուն պիւր եօլտան կէլմիշ օլտու-
ղու թավր ու հալինաէն անլաշըլըյօր իտի :

Մարքի , տէրհալ էնկի տօսթը պարօն Տիւբօնն եէկէնի
շըվալիյէ Տասթիյի թանըմագլա , մէրգում տօղրու իլէրէյէ-
րէք :

— Տասթի . . . տէյու հայգըրմասը իլէ , շըվալիյէ ա-
թընտան էնէրէք :

— Էվլէթ , պիղլաթ քէնտիսի մարքի ճէնապլէրի , տէ-
տի :

— Մարքի , շըվալիյէնին չէհրէսինտէքի ասարը մահղու-
նիյէթի կէօրէրէք հէյէճանը պիւր սէսա իլէ :

— Իլահի եա՛ Րապպիմ , նէ՞ օլտունըզ , նէ՞րէտէն կէլիյօր-
սունըզ , պու հալինիղտէն , եիրմի պէշ Փարսախ եօլ ալտըզը-
նըղ անլաշմագտա տըր , տէտի :

— Էվլէթ էֆէնտիմ , տիւնտէն պէրի օթօւզ Փարսախ
եօլ ալտըմ :

— Էօյլէ իսէ նէրէտէն կէլիյօրսունըզ :

— Մարսիլեսատէն , զաթը ալիլէրինի կէօրմէք իչին աճէ-
լէ իթմէյէ մէճպուր օլտում :

Մարքի , շըվալիյէնին՝ ճան էվլատը Շալամպէլտէն ֆէնա
պիւր խապէր կէթիրմիշ օլտուղու զիւյիմինէ զահիպ օլարագ
թիթրէյիպ :

— Աճէպա Էմմանուէլ . . . տէմէսի իւզէրինէ , շըվալիյէ
մումալէյհին սէօղիւնիւ գաթ իտէրէք :

— Տահա օն պէշ կիւն էվլէլ քէնտիսինի քէմալիրահաթ-
տէ օլարագ Բարիղտէ պըրագմըշ իտիմ , տէտի :

Մարքի կէնիշ պիւր նէֆէս ալտը , շըվալիյէ տէ սէօղիւնէ
տէվամ իլէ :

— Զաթը ալիլէրինիլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ , տէյիպ ,
կիթտիքճէ չէհրէսինէ պիւր ասարը մաղմումիյէթ վէրիյօր իտի :

Մարքի , պու հալտէն մէրագա տիւշէրէք շըվալիյէնին
գօլունտան թուլթուպ քէօշքին պիրինճի գաթընտա պիւր օ-
տայա կէօթիւրտիւ , պու օստանըն տիվարլարը սիլահլարլա

տօլու օլտուղը կիպի, պիր թարափընտա տախի էսկի սուսու իւզրէ կիւլ աղաճընտան մամուլ պիր եաթագլըգ պուլունույօր իտի. մարքի եալորզլը պիր գօլթուղա օթուրուպ, վէ չըվալիյէյէ տախի պիր սանտալեէ իրայէ իտէրէք, պիր հալի սաքիթանէտէ մէրդումըն իփատէսինէ միւնթաղըր օլտուղունտա, չըվալիյէ քէլամէ աղազ իլէ.

— Մարքի ճէնապլէրի, օն պէշ կիւն էվվէ իթալեայէ կիթմէք իւզրէ Բարիզտէն մուֆարէզաթ իթմիշ իտիմ, Մարսիլեայէ վասըլ օլտուղումտա, թէսատիւփի օլարադ եէկէնինիլ ճէնէրալ Ֆրլար Բույնեինին սաքին օլտուղուպ օթէլէ ինտիմ, աէյինճէ, մարքինչին չէհրէսինտէ Վալիլ խօշուտուղլուգ արամէթի Նիկոնյան օլարադ.

— Ասըլգատէ եէկէնիմ Բույնեինին, սլանա պէյան վէ արդ իտիլմէք իւզրէ զաթը ալիլէրինէ պիր չէյ սըբարըշ իթմիշ օլտուղունա ասըլ իհթիմալ վէրէմէմ, զիլա Թուլիա այը վագաասը, արամըղտա տէրին վէ կէչիլմէզ պիր խէնտէք աշմըշ տըր, տէտի.

— Աֆվ իտէրաինիլ մարքի հազրէթլէրի, ճէնէրալ ճէնապլէրի թարափընտան հաքիբայլէրինէ արդ իտէճէյիմ չէյլէրի, լութֆէն տիյնէմէնիլի նիյալ իտէրիմ.

— (Տիշլէրի արաուընտան պիր շարզը մըրըլտանարադ.) Սէօլէյինիլ էֆէնտի, սիլի տինլէյօրում.

— Ճէնէրալ Սֆրիգաաէն կէլիյօր իտի. մումաիլէյհ իլէ գօնուշտուգ, պէրապէր թաամ իթտիք, պէնտէնիլ պիրազ հօրպուն օլտուղումաֆն էրքէնճէ եաթաըմ, տալիմա չէն մէշրէպ օլան ճէնէրալըն չէհրէսինտէ էսէրը էնտիլէ կէօրուլիյօր իտի. ճէնէրալ օ կիճէ պիր սաաթ գատար ըլիթըմտա կէզլինտիքտէն սօնրա պէօյիւք թէաթըրօյա կիրմիշ իմիշ, իւշ սաաթտան օտայա ալտէթ իտէքէք պէնիլ ըլյանտըրտը.

Պա սըրատա չըվալիյէ սէօղիւնի գաթ պիրլէ մարքինին եիւզիւնէ պագտը. միւսիւ Սօնթէֆօրի տըգգաթը թամմէ իլէ տինլէմէքաէ օլտուղու կիպի, տէվամ իթմէսինի տախի պիր հարաքէթլէ չըվալիյէյէ ընճա իթտիլինտէ, մէրգուպ,

— Ճէնէրալըն ընկի սօլկուն վէ չէհրէսի կերէյի կիպի պօղրուգ օլաուղունտան բէք զիյատէ գօրդտում. արամըղտա շու եօլտա պիր միւքեալէմէ ճէրիյան իթտի, աէյէրէք, աթիւղղիքր մուհալէրէյի հէքեայէ իթմէյէ պաշլատը .

« Պէն . - Աման եա Բապպիմ, նէ՞ օլտունըղ .

« Ճէնէրալ . - Նամուսըմըն էն նազիք նօգթասընա տօգունուլտը , պանա իթալէյի լիսան իտէն ատէմի միւթլագա էօլտիւրմէլիյիմ .

— « Պու ատէմին իսմի նէ՞տիր , տէտլյիմտէ , էօնիւմէ պիր գարթ վիզիթ գօյտու քի իւղէրինտէ . - Եիւղ պաշը Լամպլէն - եաղըմըշ իտի . պու իսմի թանըմատըղըմ ճիհէթլէ , մուհաղաալէրինին սէպէպինէ տայըր մումաիլէյհի իսթիճվապ իթմէք իսթէտիմ , լաքին ճէնէրալ պիրաէն պիրէ սէօգիւմի քէսէրէք .

— « Պու ատէմին Նամուսըմըն իւղէրինէ աթտըղը թահքիրամիղ քէլիմէյի , եալընըղ ճէնապը Այլահ պիլէճէք տիր . եարըն սապահ չախսը մէրգում իլէ տուէլլօ իտէճէյիմ , վէ սիզտէ պէնիմ շահիտիմ օլաճագսընըղ , տէտի .

« Ֆիլ հագըգա իրթէ սապահը օթէլտէն չըգըպ տուէլլօ իչին գարարլաշտըրըմըշ օլան մահալէ կիթտիք . կէնճ պիր զաթ օլան խասմիմիղ եիւղ պաշը Լամպլէն , ըհփագաթընտա էլլի եաշլարընտա պիր շահիտ պուլունտուղու հալտէ , պիղտէն էվվէլ տուէլլօ մահալինէ կէլմիշ իտի . միւթատ օլան մէրասիմին իճրասընտան սօնրա իքի խասիմէր վուրուշմայա պաշլատըլար .

Պուրատա չըվալիյէ թէքրար տուրարագ մարքիյէ պագտը , մումաիլէյհի իսէ ընկի սօլմուշ օլտուղու հալտէ պագիւղէրինտէ , վէ պիլա հարաքէթ տուրույօր իտի քի , հէման թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— Էյ սօնրա՛ նէ՞ օլտու , տիմէսի իւղէրինէ , չըվալիյէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— « Ճէնէրալ բէք կիւղէլ գըլըճ գուլլանըյօր իտի իսէտէ , խասմի տախի քէնտիսինտէն աշաղը գալմայօր իտի . նի-

հայեթ պիր մըգտար օղրաշըլտըգտան սօնրա ճէնէրալըն է-
լինտէն գըլըճ տիւշէրէք կէօյսիւնի թութաու, վէ օ անտէ
ճանխըրաշ պիր ֆէրեատ իշիթտիւմ. . . տէրհալ դօշարապ գու-
ճաղըմա ալտըմ քի, պանա շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— « Իւշիւյօրում. . . էօլէճէյիւմ. . . չաբըգ Մօնթէֆօրիյէ
դօշունըղ ֆըլարը կէօրիւնիւղ . - Բույնեի էօլտիւ . . . Մօն-
թէֆօրինին էվլատը եօգ, ֆըլար ֆամիլեատը միւնգարիղ մի
օլաճապ, - տէյինիղ .

Շըվալիյէ խաթմը քէլամ իտէրէք, մարքիյէ պագըյօր
իտի .

Մարքի, եըլարճա ըիւզկեարըն չիտտէթինէ կէօյիւս վէ-
րիպտէ պիրաէն պիրէ տէվրիլէն մէշէ աղաճը կիպի տիղ իւ-
ղէրինէ չէօքտիւ . իշթէ օլ դէման չըվալիյէնին կէօզլէրի էօ-
նիւնտէ սէսսիղ սէտասըղ, վէ կէօղ եաշլարը օլմագսըլըն
միւտհիշ վէ ճանխըրաշ պիր մէնղարէ աշըլտը . էկէր միւթէ-
վէֆա ճէնէրալըն պիր էվլատը օլմուշ օլայըտը, մարքինին
պու տէրէճէ մէյուս վէ էնսիշէնաք օլմայաճաղը չիւպհէսիղ
իտի . ֆագաթ ճէնէրալ պիւա վէլէտ վէֆաթ իթմիշ օլտու-
ղունտան, մարքինին իւմիւտլէրի պիր հէվա օլմուշ իտի .

Մարքի, էլլէրինի ասիւմանէ տօղրու գալտըրմըշ օլտու-
ղու հալտէ տէրունը տիլտէն պիր ֆէրեատը ճանխըրաշ սալը
վէրաի . կիւյա էճտատընըն պիւթիւն լուհլարը կէլմիշտէ ֆը-
լար խանէտանընըն էպէտէն ինգըրաղ պուլաճաղընտան տօլա-
յը քէնտիսինէ չէթմու սիթէմ իտիյօրլար զանն իթտի .

Օ անտէ մումաիլէյհ հէր շէյի ունուտարաղ եալընըղ խա-
նէտանընըն սէօնէճէյինի տիւշիւնմէքտէ . վէ պու ըզթըրապ
քէնտիսինէ տագըգատէ պին քէրրէ ճան վէրիյօր կիպի զահ-
մէթլէր վէրմէքտէ իտի .

Մարքի մէղարտան չըգմըշտա օրայա թէճէմմիւ իթմիշ
վէ տահա տօղրուսը խէյալլէրինի կէօզլէրի էօնիւնտէ կէօր-
տիւյիւ էճտատընըն հուղուրունտա պիր մըգտար սիւքիւթ
դօլրորգտան սօնրա, խաթընա պիր շէյ կէլմիշ կիպի նակէ-
հան պաշընը գալտըրըպ տօղրուլարաղ .

— Եւ՛ Բապայիմ՝, ապա ու ճէտտիմին սէնին իշին իյէ-տիքլերի հիւանիւ խըտմէթ , էլպէթատէ մադպուլը տէրկեահը իլահիյէն օլմուշ տըր . ճէմլի Վադըթտա սանա խըտմէթ իթմէք Վադիֆէյի մուգառտէսէսի իլէ միւքէլլէֆ օլան պու Ֆըլար խանէտանընը , եէնիտէն իհեա իթմէք Վէ զիւրիւյէթինի պազը սադլամադ իւզրէ , պանս՝ ալթմըշ պէշ եաշընտա պուլունան պու իխթիյար գուլունա , թա մէզարըն եանընտա պուլունտուղու հալաէ պիր էվլատ իհսան իտէրէք , պու ֆամիլեանըն միւէպպէտէն ինգըրազ պուլմասընը ճայիզ կէօրմէյէճէքսին , տէտի :

Մէզարտան չըգան եախօտ սէմատէն կէլէն պիր սէտա , իխթիյարըն տուասընըն միւսթէճապ օլունտուղունը իխպար իթմիշ կիպի . մարքի պաշընը գալտըրարադ եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Գօրգմայըն , Ֆըլար ֆամիլեասը սէօնմէյէճէք տիր , տէյու պաղըրտը :

25

Մարքինին , ճէնէրալ Բույնեինին Վէֆաթը խապէրինի ալարզը սըրատա , Բօրթ քէօշքիւնտէն Ֆըլարէ կիտէն եօլ իւզէրինտէ պիր չիֆթ գուվլէթի աթլարա գօշուլու պիր ալապա քէմալի սիւրաթլա կիտիյօր իտի :

Պըրիգ ճընսընտան օլան պու առապանըն սիւվարիսի , թադրիպէն էլլի պէշ եաշլարընտա պիր քիմսէ օլուպ , էթրաֆ քէօշքլերին պիրինտէ իգամէթ իտէն պիր աաըլգատէ օլտուղու գըյաֆէթինտէն անլաշըլըյօյ իտի . ալ էլպիսէսինի կիյմիշ օլան պու զաթ՝ գըր տիւշմիւշ սաշլարընա ըաղմէն կիւճիւ գուվլէթի օլտուղու պէլլի իտի :

Արապանըն էթրաֆընտա օն գատար ալ քէօրէքլերի

պուլունաուղու կիպի, արդասը սըրա կէլէն պիր սիւվարինին եւտէյինտէ տախի գըր ընկինտէ ղայէթ կիւզէլ պիր գըս-
րադ պուլունմագտա իտի :

Արապա սիւրաթլա կիտէրէք պիր սաաթա գարիպ պիր վագըթտա Բօրթ իլէ Մօնթէֆօրի արասընտա, վէ թամ Եօ-
լուն օղթասընտա ավա մախսուս օլմագ իւզրէ թէսվիյէ ի-
տիլմիշ. պիր օրմանըն քէնարընա վասըլ օլտու : Ասըլղատէ է-
լինտէքի տիղկինէրի եանընտա օթուրան խըտմէթքեարա վէ-
րէրէք :

— Օ՛, պուսէ, պէն էվէ՞ մի կէլմիշիմ, գարարաշտըրլ-
մըշ օլան վագըթ էրէյի կէլմիշ օլտուղունտան թէաճիւպ օ-
լունուր, տէտիքտէն սօնրա սաաթընա պագտը, վէ իւավէյի
մէգալ իտէրէք :

— Սաաթ օն պիր, պիղ իսէ օնտա պիրլէլմէյէ գարար
վէրմիշ իտիք, Մօնթէֆօրի պէնի պէքլէմէքսիղին օրմանա
կիրմիշ օլմասըն, պու կիւն քէնաի աաթմէլի օրմանը արայա-
ճագլար իտի :

Պու զաթ պարօն Տիւբօն օլուպ, հէր կիւն մարքի տը
Մօնթէֆօրի իլէ պէրապէր ավա կիտէրէր, վէ մարքի իսէ
հէր կիւն թամ վագթինտէ մահալի իճթիմատէ հագըր պու-
լունուր իտի :

Պարօն՝ ալ պօրուսընը ալարագ չաղըրմաղա պաշլատը,
լարին հիշ պիր պօրու ճէվապ վէրմէտի իսէ տէ, օ սըրատա
մարքինին խըտմէթքեարալընտան իքիսի օրմանտան չըղըպ
արղը վիճուտ իթմէլէրի իլէ, պարօն գըսրաղընա պինէրէք մէր-
գումանէ :

— Է՛յ Պըրիգարտօ, վագթը իճթիմա աէյիլմի տիր, տէ-
յու սօրունճա, մէրգում :

— Խա՛յր միւսիւ պարօն, պիր սաաթտան պէրի մարքիյի
պէքլէյօրուզ տէտի :

— Աճայիւպ, մարքի թամ վագթինտէ հագըր պուլունուր
իտի, տէյէրէք պօրույու պիր գաշ տէֆա տահա չալալ,
ֆագտթ եինէ ճէվապ վէրլմէտիյինտէն վէսվէսէ իտէրէք :

գըսրաղընը մահմիդէյիպ տէօրթ նալ իլէ իլէրլէմէյէ պաշ-
լատը , վէ պիր չարեէք սաաթ ոօնրա քէնտիսինի Մօնթէֆօ-
րի քէօչքիւնին հավիսինտէ պուլտու :

Էվվէլճէ իֆատէ օլունտուղու կիպի ալ ալայը հազըր օ-
լուպ , քիւչէտէ տախի չամուրլարա պաթմըչ , վէ եօրկուն-
լուգտան թապ ու թաւանը գալմամըչ օլան շըվալիյէնին հայ-
վանը տուրույօր իտի :

Պարօն , մարքիյի սօրտուղունտա , շըվալիյէ հէնուզ թա-
նըմայան պիր խըտմէթքեարտան , մարքինին հէման աթա
պինմէք իւզրէ իքէն կիլմիշ օլան պիր միսաֆիրի իլէ օտասը-
նա գաբանտըղընը խապէր ալտը :

Մուսաիլէյ , պու մէսէլէտէ ֆէնա պիր շէյ հըսս իյ-
լէտիյինտէն , թէլաշլա հայվանտան ինէրէք նէրտիւպանտէն
չըգըպ մարքինին պուլունտուղու օտայա կիրաի . թամ օ էս-
նատէ մարքի մէյուսիյէթին տէրէճէյի նիհայէսինէ վարմըչ օ-
լարագ , ֆամիլեասընըն սէօնմէյէճէյինի՝ էճտատընըն նամը-
նա եէմին իտիյօր իտի :

Պարօն , Բարիպտէ զանն էյլէտիյի եէկէնինի , օտանըն
պիր քիւչէսինտէ սաքիթ՝ զէմնաք , հարաքէթսիզ վէ եօրկուն
պիր հալտէ կէօրէրէք , քէմալի հայրէթ իլէ :

— Ա՛ , սէն պուրատասըն , տէյու հայգըրտը :

Պարօն՝ եէկէնի շըվալիյէյի իֆլասընտան վէ ալէլխուսուս
գըղընըն տէսթը իզտիվաճընը թալէպ իթմէսինտէն պէրու
սէվմէտիյինի , շու սէօղիւնտէ էսէրընէֆրէթ բէք աչըգ սու-
րէթտէ կէօրիւնիւյօր իտի . շըվալիյէ աղըր վէ սաքինանէ պիր
հալ իլէ ճէվապ վիրուպ :

— Աղիզ տայըճըղըմ , մարքի հազրէթլէրինին նէզտինէ
բէք էլէմպաիշա վէ տէհչէթլիւ պիր վազիֆէ իլէ կէլտիմ ,
գօլլարըմըն իչինտէ թէսլիմի ըուհ իտէն ճէնէրալ պարօն Բույն-
եինին սօն վէտալէրինի թէպլիղէ կէլտիմ , տէյինճէ , պարօն
պու խապէրը քէտէրավէր իւզէրինէ երլտըրըմտան վուրուլ-
մուշճասընա շաշըրարագ :

— Էօլտիւ մի , տէյու հայգըրտը :

— Էվվէթ , տուէլլօտա գաթլ իտիլտի :

Պարօն , ինթիյար ահպապը մարքի տը Մօնթէֆօրիյէ պագտը :

Մարքի , մէմուլին զայրի պիր ֆելաքէթին զուհուրի իւզէրինէ տիւշտիւքէրի հալի տէհչէթ իշթիմալտէն , հէման օանտէ գուրթուլուպ տա հալի սիւքիւնէրինէ ալտէթ իտէն ատէմլէր կիպի , սաքին վէ մադրուր պիր հալ քէսպ իթմիլ իտի . մումաիլէյհ պարօնըն էլինի թութարագ .

— Յիլ հագըգա Բույնեի գապահաթ իթմիլ իտի , վէ պէն տէ ապլա աֆվ իթմէյէճէք իտիմ , ֆագաթ օ տա պէնիմ կիպի Յըլար ֆամիլէասընա մէնսուպ օլտուղունտան տօլայը , խանէտանըմըզ մահզա անընլա պէր տէվլամ օլաճագ իտի :

Պարօն , մարքինին տէրէճէյի մէյուսիյէթինի քէչֆի տէրէք պաշընը էյի վէրտի , մարքի իսէ սէօղիւնէ տէվլամ իտէրէք եավաշ պիր սէտա իլէ .

— Բույնեի էօլտիւ , էկէր պու կիւնքի կիւն Մօնթէֆօրի տէ վէֆաթ իտէճէք օլուրոտ , ֆամիլէամըզըն նամը անընլա պէրապէր մահվ ու նապուտ օլաճագ տըր , տէտի :

Պարօն՝ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէքսիղին էօնիւնէ պագարագ տիյնէյօր իտի , մարքի իսէ իլավէթէն .

— Յագաթ պու օլամազ , հէմ տէ օլմայաճագ տըր , տէմէսի իւզէրինէ , պարօն հայրէթլէ մարքինին եիւզիւնէ պագտը , պու պագըշ՝ սէօյլէտիլի սէօղիւ իյզահ իթմէսինէ տայըր պիր իսթիրհամ մագամընտա իտի . մարքի սէօղիւնէ տէվլամ իլէ .

— Պէն իսթիյարըմ , ֆագաթ ալթը միլեօն լիրա սէրվէթիմ վար , պու սայէտէ պէնիմէ ագտը իզտիվաճէ րազը օլաճագ պիր ասըլգատէ գըզը պուլապիլիրմ , տէտի .

Պարօնըն կէօղլէրի էօնիւնտէն պիր պուլուլթ կէշտի... կէնճ պիր գըզըն իսթիյար պիր ատէմ իլէ ագտը իզտիվաճընտան թէվէլիւա իտէճէք էսէֆամիզ հալլէրի տիւշիւնմէյէրէք , վէ օթուզ սէնէտէն պէրի մարքի իլէ արալարընտա-

քի տօսթլուղու խաթըրլայարադ, աճիպ պիր ֆիքը պիրտէն պիրէ զիհնինի իշղալ իթմէքլէ .

— Միւսաատէնիղլէ պիր շէյ սէօյլէյէճէյիմ, տէտի .

— Պույուրուն սէօյլէյին պարօն .

— Իհթիմալ քի Բօն խանէտանը, ֆըլարլէր գատար տաւրլատէ տէյիլ տիր, ֆագաթ օ տա եէտի եիւզ սէնէլիք պիր ֆամիլեա օլուպ, տալա ֆիրումայետէն կէլմէ պիրի իլէ սըհրիյէթ բէյտա իթմէմիշ տիր . քէրիմէմ մատմաղէլ Մարկըրիթ Արման Տիւրօն, օն տօգուղ եաշընտա օլտուղու հալտէ, հէմ կիւղէլ, վէ հէմ տէ սէնէվի էլլի պին լիւրա իյրատտ սահիպէսի տիր . իմտի պատիյի շէրէֆիմ օլմագ իւզրէ մէզպուրէնին տէսթը իղտիւլաճընը գապուլ պույուրոլումուսունըզ, տէտի .

Պու մէմուլին զայրի սէօզտէն մարքինին կէօզլէրի գամաշարագ բիւյա կէօրիւյօրում զանն իթտի .

Տահա իլք կիսնի մարքի՝ Մարկըրիթէ բէտէրանէ պիր նազարը ըրգգաթ իլէ պագարագ ,

— Պիլիյօրմուսըն եավրում, սէնին մալիքէ օլտուղուն պու հիւսնի մէլահաթ, Վենուս իլահէսինի պիլէ մահճուպ իտէր տէրէճէյէ վարմըշ տըր . ահ ալթմըշ պէշ եաշընտա օլաճաղըմա օթուղ եաշընտա պուլունմուշ օլսա իտիմ, ճիհանը զապթ իտէրէք այաղլարընըն ալթընա գօյմաղա չալըշըր իտիմ, տէմիշ իտի .

Մարքինին իղտիւլաճ իտէճէք վագթը չօգտան կէշմիշ օլմաղըլա, իքի կիւն էվվէլ մատմաղէլ Մարկըրիթ իլէ իղտիւլաճ իթմէսինի նասիհաթ իտէն պիր քիմնէյի, իսթիհզա իտէճէյի տէրքեար իտի .

Փագաթ շիմտի պարօնըն պու թէքլիֆի իւզէրինէ, քէնտիսինի եիրմի պէշ եաշընա ավտէթ իթմիշ կիպի կէօրտիւ, մուրուրի զէման իլէ տօնմուշ օլսն գանլարը, ֆէվգէլատէ պիր սիւրաթլէ ճէվլանէ պաշլատը, վէ Մարկըրիթին հիւսնի անընը տէրիսաթըր իտէրէք վիճուտի թիթրէտի քի, հէման աթէշի պիր թէլաֆֆուղ իլէ .

— Դապուլ իտերիմ տօսթում, մաէթթէշէքքիւր գապուլ իտերիմ, տէտի :

Օտանըն պիր քիւշէսինտէ պիւա հարաքէթ գալմըշ օլան շըվալիյէ, վուգու պուլան պու միւքեալէմէյի իշիթտիյի սըրատա, տէհշէթլիւ պիր բիւյա կէօրիւյօրում զաննընտա պուլունարագ շաշըմըշ գալմըշ իտի . ֆագաթ շըվալիյէ քէնտիսինէ ճէվր ու ճէֆա իտէն թալիյի նատագը իլէ օղրաշաճագ տէրէճէտէ գուվվէթլի պուլունտուղունտան, քէնտի քէնտինէ .

— Իշթէ ճէմիյէթիմիղ կիւղէլ պիր իշ եարտը . . . Հէքթօր Լմապլէնի գուրթարմագ իշին ճէնէրալը էօլտիւլտիւ . ճէնէրալը էօլտիւրմէքլէ Լմմանուէլի միյրասընտան, վէ պէնի տէ՝ իլէրտէ ֆամիլեամ օլաճագընը բէք ալա պիլտիյիմ գըզտան մահրում իթմիշ օլտու, տէյիպ պիր աղ տիւշինտիւքտէն սօնրա .

— Մատէմ քի ճէմիյէթ իշի պու տէրէճէ գարըշարտը, Մարկըրիթ պէհէմէհալ պէնիմ զէվճէմ օլաճագ տըր, պու իիթիյար պուտալա հէրիֆին աղուշընա գաթան տիւշմէյէճէք տիր, տէյու իլավէյի մէգալ իթտի :

Պիր գաշ սանիյէ գատար տէվամ իաէն պու միւլահագաթ իւղէրինէ, շըվալիյէնին սօլիունլուղու կէշտի, պիր հալի սիւքիւնէթ քէսպ իթտի, վէ պիր թավրը սաֆտիւանէ իլէ տայըսընա պագարագ .

— Ագիզիմ տայը, ֆիլհագըղա մատմաղէլ Մարկըրիթին տէսթը իգտիվաճընը պանա իթայէ միւսաատէ պուլուրմատըղընըլ իշին, քէնտիմի սօն տէրէճէ պահտընար ատտ իթմէքտէյիմ, զիրա մարքի հապրէթլէրինին ֆամիլեամըղա պախշ իտէճէքլէրի շան ու շէրէֆի, պէն հիշ պիր վագըթ վէրէմէղ իտիմ, տէտի :

Պարօն, եէկէնինին պու միւթէվագիանէ սէօղլէրինտէն բէք խօշնուա օլարագ, մէրգումըն հագգընտա հըսս իթտիյի ատավէթ զայիլ օլմաղա պաշլատը, վէ հէման մահլուղիյէթ իպրագ իտէր պիր թարգտա .

— Բէք կիւղէլ սէօլէտինիղ, պունա մուգապիլ սիվէ

զէնկին պիր գըզ պուլուրուզ, տէյինճէ, չըվալիյէ սէօլէ-
րինտէ սատագաթընը կէօաթէրմէք արզուսը իլէ .

— Եալընըզ լութֆէն եիրմի պէշ ծթուզ պին ֆըրանգ-
տան իպարէթ օլան պօրճլարըմը թէսվիյէ պուլուրմանըզը ըէ-
ճա իտէրիմ, տէտիյի սըրատա, իհթիյար մարքի պարօնտան
էվվէլ տավրանարագ .

— Պաշ իւսթիւնէ, տէտի .

Շըվալիյէ . - Սանիէն . . .

Պարօն, եէկէնինին սաֆտէրունլուղունա չօգլուգ իթի-
մաւ իթմէտիյի ճիհէթլէ մէրագ իլէ .

— Տահա նէ վար տէյինճէ, չըվալիյէ կիւլէրէք .

— Մատմաղէին տիւլիւնիւնէ պէնիտէ տավէթ պուլուր-
մանըզը արզու իտէրիմ, տէտի .

Պարօն . - (Կիւլէրէք .) Կէնճ տօսթում, բէք ալա պի-
լիրսինիզ քի խանէմին գարուլարը տայիմա սիգի իչին աչըզ
տըր, տէտիքաէն սօնրա, մարքիյէ միւթէվէճճիհէն .

— Միւսիւ մարքի հըսա իթտիյինիզ պու ազիմ ըզթը-
րապ իւզէրինէ աչըզ հէվատէ պուլունմանըզ իյճապ իտէր .
պիրապ էվվէլ զէվգիմիզ իչին ալա կիտէճէք իտիք, շիմտի
խէ մահզա սիլին սըհէթիինիլին մուհաֆագապը իչին ալա
չըգմագլըզըմըզ էլզէմ տիր, տէտի .

Մարքի . - Բէք ալա, էօյլէ օլսուն .

Պարօն . - (Սէօղիւնտէ տէվամ իլէ .) Մարքի հազրէթ-
լէրի, եարըն պէնտէթանէմէ թէշրիֆ իլէ, մատմաղէլ Մար-
կըրիթին տէսթը իզտիվաճընը ըէսմէն թալէպ պուլուրուքսա-
նըզ, պէնտէնիլտէ օ վագըրթ մատմաղէլէ արզումը պէյան ի-
տէրիմ .

Պարօն, պու վէճհլէ իտարէյի քէլամ իյլէտիյի սըրատա,
գըզընըն իչպու իզտիվաճէ մուվաֆագաթ իտուպ իթմէյէճէ-
յինի ալա տիւլիւնմէյօր իտի . պատէհու չըվալիյէյէ ֆի-
թապէն .

— Սզիզիմ, հայտէ սիլտէ քէօչիէ կիտէր, վէ մատմա-
ղէլ իլէ կէօրիւչիւպ էլպիսէնիզի տէյիշտիրի, վէ իսթէտիյի-

նիզ կիպի ըահաթ իտէրսինիզ, տէմէսի իլէ չըվալիյէ, միւթէէսսիր պիր թավը իլէ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ տայըճըղըմ, տողրուսը բէք ալիճէնապսընըզ, ալէտի.

Շըվալիյէ պիր սաաթ սօնրա քէօչկէ կէլտիյինտէ, մատմազէլ, հալասընը զիյարէթ իթմէք իւզրէ հայվան իլէ տըշարը չըգմըշ իտի. մէրգում քէնտիսինէ թախսիս իտիւմիշ օլան օտասընա գաբանարագ, աթիտէքի մէքթուպը եազտը.

« Բարիզտէ միւսիւ Գօլօնէլ Լէօնա.

« Ազիզիմ Գօլօնէլ.

« Պէնի քէնտիսինիզէ մուլալին թային իթտիյինիզէ բէք իսապէթ իթմիշ օլտունուզ, չիւնքի զաննը աճիզանէմէ կէօրէ ճէմիյէթիմիզին, պիզտէն սօնրա էն ագըլը ազապը պէնիմ. պուընը, պիշարէ ճէնէրալ վաղասսընտա կէօսթէրտիյիմ մէհարէթ իլէ իսապաթ իտէպիլտիմ սանըրըմ.

« Ճէնէրալըն թէպիմի ըուհ իթտիյի սըրատա պանա նազիք պիր իշ հէվալէ իթմիշ օլտուզու մալիւմիւնիզ տիր, օ իշի սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ իճրա իթտիմ. պու վէսիլէ իլէ տայըմըն քէօչկիւնէ կիտէրէք, ըուհըմ կիպի սէվտիյիմ, ֆաղաթ տայիմա պէնի թահգիւր իտէն տայըզատէմին նէզտիլնտէ գալըր իւմիւտիլնտէ իտիմ.

« Փազաթ ազիզիմ, իշթէ իսթիֆատէմիզ իշին եաբտըղըմըզ շէյլէր, թէէսիւֆ օլտունաճագ պիր սուրէթտէ ալէյհիմիզէ տէօնտիւ. շէօյլէքի իհթիյար մարքի ագըլնա խըֆֆէթ կէթիւրտի, նէֆրէթ վէ հագգընտա ատապէթ հըսս իթտիյի ճէնէրալըն վէֆաթը խապէրինի ալըր ալմազ, ֆամիլեասընըն սէօնէճէյինի տիւչիւնէրէք աճը աճը կէօղ եաշլարը տէօքտիւ, վէ նիհայէթ էվլէնմէյէ գալըզտը, ֆազաթ քիմի ալաճագ պիլիւրմիսինիզ, տայըզատէմ մատմազէլ Մարկըրիթի . . .

« Նապըքի կէօրիւյօրսունըզ, ըէֆիդիմիզ էմմանուէլին միյրասը մահվ օլտուզու կիպի, պէնտէնիզտէ էն բարլագ իւ-

միւտլէրիմին խարապ օլտուղունը կէօրտիւմ. պունլարըն ճիւմ-
լէսի, տիկէր տօսթումուզ վէ ըէֆիգիմիզ մէնֆաւթը իչին
եաբաղըմըղ ճիւզվի պիր իչին նէթիճէսի տիր:

« Ազիզիմ, պէնտէնիզ պուրալարընը ինճէտէն ինճէյէ
թէֆէքքիւր իթտիմ, վէ իչթէ պու թէֆէքքիւրաթըմին նէ-
թիճէսինի սիզէ արզ իտիյօրում, ճէմիյէթիմիղին մուավէնէթի
իլէ, Էմմանուէլ, մարքի տը Մօնթէֆօրի թէսմիյէ օլունաճաղը
կիպի, չըվալիյէ Տասթի տախի, կիւնիւն պիրինտէ, մատմա-
ղէլ Տիւբօնըն պախթիյար զէվճի օլապիլիւր, էկէր էչէտտը իհ-
թիյաճըմ պուլունան մուավինի կէօնտէրէճէք օլուրսանըզ,
պունլարըն հիւսնի սուրէթտէ թէսվիյէսինի պէն տէրիւհտէ
իտէրիմ:

« Տօսթումուզ Կօնթրան Տըլաս բէք կիւզէլ տիր, մու-
մալիլէյհին պու վէ պունըն կիպի խասսէլէրինի տէրխաթըր ի-
տէրէք, կիւզէլ պիր մուհարէպէ բըլանը պուլտում, սիզ հէ-
ման Կօնթրանը պանա կէօնտէրին, քէնտիսինէ հէվալէ իտէ-
ճէյիմ մէսէլէյի մուհիմմէ, վէսվէսէսինի մուճիպ օլաճազ
նէվտէն տէյիլ տիր. մէքթուպում եէտինիղէ վասըլ օլտու-
ղունտա, մումալիլէյհի բօսթա արապասը իլէ նիյօրէնզ գա-
ղասընտա վագը Սէնթ Ռիյէր նամ քիւչիւք պիր քէօյտէ պէ-
նի պէքլէմէք իւղրէ եօլա չըղարըն:

« Շայէտ իթաաթ իթմէք իսթէմէզ վէ եախօտ թէրէտ-
աիւա իտէճէք օլուրսա, կէօրէճէյի իշտէ ասլա տուէլլօ վէ
գաթլ մէսէլէսի օլմատըղընը, վէ հաթտա բէք էյլէնճէլի
պիր չէյ օլտուղունը սէօյլէյէրէք իզնա իտինիզ:

« Պունտան սօնրա կէրէք պէնտէնիղէ վէ կէրէք Կօնթ-
րանա զայրի մահտուտ պիր ըուխաթ իթա պույուրունուզ.
մէքթուպըմը եագըն, վէ քէմալի մուհապէթլէ սիզէ ուզաթ-
մըշ օլտուղում էլիմի սըգըն:

« Շըվաչիյէ Տաւթի »

Նէվմը մէզքիւրտէ ագչամ իւզերի չըվալիյէ, տայըսը իլէ
գօլդօլա պահչէտէ կէզինիւր իքէն, տայըսընա:

— Խանէնիզ պէնիմ խանէմ օլտուղունը սէօյլէմէտինի՞զ մի իտի, տէտի :

— Էվլէթ, էվլատըմ :

— Օ հալտէ պիրատէրիմ կիպի սէվտիյիմ, վէ բէք ղիյատէ պվա մէրագլը պիւլունան պիր տօսթումը գապուլէ միւսաատէ պուլուրո՞ւրմուսընը :

— Իսմի նէ՞ տիր :

— Մարքի Կօնթրան Տըլաս :

— Ա՛, բէք ալա, նի՛չին միւսաատէ իթմէմ, բէտէրինի բէք ալա թանըր իտիմ, նամը բէք մէշհուր իտի :

— Ավա բէք ղիյատէ հէվէսքեար տըր :

— Տահա էյի եա :

— Օ հալտէ տավէթ իտէպիլի՞րմիյիմ :

— Հա՛յ հա՛յ, հէման շիմտի :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ սէվկիւլի տայըճըղըմ, եարըն պիր մէքթուպ եաղարագ տավէթ իտէրիմ :

Շըվալիյէ կիւլմէյէ պաշլատը :

24

Պարօն Տիւբօնըն, քէրիմէսինի մարքի տը ֆըլար Մօնթէֆօրիյէ թագաւիմ իյլէտիյի կիւնիւն իրթէսի կիւնիւ, մատմաղէլ Մարկըրիթ քէօշքտէ Բարիզ ուսուլի իւզրէ բէք կիւզէլ տէօշէնմիշ օլան տայիրէսինտէ պուլունույօր իտի :

Պամիլեասընըն նամը ինգըրազ պուլմամասը իշին, իղտիվանտան պաշգա պիր վասէթա պուլմայան պիր իիթիյար գօճա իլէ պէրապէր, միւտտէթը հայաթընը օ էսկի Մօնթէֆօրի քէօշկիւնտէ կէշիրմէք իւզրէ, բէտէրի թարաֆընտան մահքիւմ օլան կէնճ վէ կիւզէլ Մարկըրիթին, թէրճիմէյի հալինէ տայըր պաղը մալիւմաթ վէրմէքլիյիմիլէ միւսաատէ իթմէլէրինի, գարիյնի քիրամէ բէճա իտէրիլ :

Մատմադէլ Մարկըրիթ, հէնուդ պէշիկտէ իրէն վալիտէ-սիր վէֆաթ իթմիշ, վէ քէնսդիսի վիգօնթէս Տէվադի նամընտա-բի հալասընըն թահար թէրպիյէսինէ իհալէ իտիլմիշ իտի :

Տահա կէնճ իրէն տուլ գալմիշ օլան վիգօնթէս, օ ղէ-մանըն էն թէրպիյէլի վէ էն ղէքեալէթլիսի իտի : պիրատէրի պարօնտան պիր աղ իհթիյարճա օլան մըւմաիլէյհա, միւտա-տէթը հայաթընը իբրաթօ քէօշկիւնտէ լոման միւթալաասը իլէ կէշիրմիշ իտի :

Բօման օգուտագլա իմրարը վադթ իթմէսի պու գատըն իչին զարիպ պիր հալէ սէպէպ օլտուղունտան, տայլմա էս-կի ղէմանըն ահվալինի տիւշիւնմէքտէ, վէ էն խաֆիֆ շէյ-լէրտէն հիտաթէթլէնմէքտէ իտի :

Մումաիլէյհանըն օգուտուղու լոմանլար, էքսէրիյէն բէհ-լիվանլըգտան վէ պէհատըրլըգտան պահա իտէր շէյլէր օլտու-ղունտան, պու հալ թահար թէրպիյէ վէ իտարէսինտէ պէօ-յիւմիւշ օլան Մարկըրիթէ աքս իտէրէք, մէզպուրէ թապէն ճէսուր օյմուշ, վէ էվլէնմէքտէն նէֆրէթ կէթիրմիշ իտի :

Մամաֆիհ Բարիդտէ իմրարը էյամ իթտիյինտէ, պուշուն-տուղու պալօլար վէ ղիյաֆէթլէր, պիր տէրէճէյէ գատար կէնճ գըզըն պու ֆիբըրնի թատիլ իթմիշ իտի :

Մարկըրիթ սէնայիլի նէֆիսէ իլէ շան ու շէրէֆի սէվտի-յի կիպի, հէր կէօրտիլիւ կիւղէլ շէյլէրէ սաֆտէրունանէ նաղար իտէր օլուպ, ագըլը օլան հէր գատըն կիպի թէրագ-գըյա հէվէսքեսը իտի :

Մատմադէլ Մարկըրիթ, պիր գատըն իչին սաատէթը հալ՝ մահդա իղտիվաճ վասէթասը իլէ իթթիհսալ օլունաճա-ղընը եալաշ եալաշ անլամըշ իտի իսէ տէ, ֆադաթ քէնտի-սինէ ղէվճ օլաճագ ատէմին աքըլդատէ, ղէնկին, աքքէրլիք, վէ եալսօտ ումիւրը սիյասիյէտէ եիւքսէք պիր մէվզըտա պիւ-լունմասընը արզու իթտիյինտէն, բէտէրի պարօն, չըվալիյէ Տասթինին թալէպինի բէտտ իթմէմիշ օլսա պիլէ, մատմադէլ թարաֆընտան բէտտ օլունաճաղը տէրքեսը իտի :

Պազը գըզլար կէնճլիքլէրի էսնասընտա ղիհնէրինի պիր

մուհապէթ խէյալի իլէ իշղալ իտէրէր քի , պուտա , կէնճ , կիւզէլ , ուֆագ պըյըզլը , եանը գըլըճլը , սուրէթա զէնկին , ֆագաթ հագըզաթտա ֆագըր պիր զէվճ պուլմագտան ի-պարէթ տիր :

Պագըլարլտա թամ պունըն աքսինի տիւշիւնիւրլէր , եանի կէնճ եա իհթիյար , կիւզէլ եա չիւքին , ֆագաթ պէօյիւք վէ ասիլ պիր նամը հայիզ , եալարզլը պիր էսկի դօնագ , արմալը պիր արապա , էլհասըլ ումուճըն իթիպարընա մազհար օլմուշ պիր գօճա իսթէրլէր , վէ իշթէ մատմազէլ Մարկըրիթ պու իքինճի գըսըմտան պուլունույօր իտի :

Մատմազէլ Մարկըրիթ , պու անէ գատար գալպինին խէլէճանընը մուճիպ օլաճագ պիր տէլիգանլըյա թէսատիւֆ իթմէմիշ իտի :

Եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ օն սուլարընտա կէնճ գըզ , օտասընտա թուալէթի իլէ մէշղուլ պուլունույօր իտի . մումաիլէյհայէ մախսուս օլան պու օտանըն ինթիզամ ու լէթաֆէթին թարիֆի մուհալ գապիլինտէն օլուպ , հիշ պիր շաիր վէ հիշ պիր հէքեայէնիւվիս , պէօյլէ պիր մահալի տիւքիւշա թէսավիւր վէ թէխայիւլ իթմէմիշլէր տիր տէյէճէք օլուրսագ , միւպալաղա իթմիշ օլմայըլ :

Օ կիւն հալա ղայէթ կիւզէլ վէ լաթիֆ իտի . հէնուզ թուլու իտուպ տա ալէմի նուր իլէ միւնէվվէր իտէն աֆիթապը ճիհանթապ , եէշիլ զիւմրիւտ կիպի չիմէնլէր իլէ միւզէյ-եէն օլան թէրէճիլլէրէ աքսէնտազը լէթաֆէթ օլարագ , պիր մէնղարէյի պինաղիւրէ հասըլ իթմիշ իտի . պինլէրճէ նէվ չի-չէքլէրին եաքրագլարը քէնարլարընտա գալմըշ օլան ժալէ տանէլլէրի , էլմաս բարչալարը կիպի բարլամագտա , վէ դուտումը նէվպահարը ալգըյլարճասընա լաթիֆ ճըվըլթըլարըյա վէլվէլլէր գօբարան գուշլարըն խօշ նաղմէլլէրի , էն մաղմում պիր ատէմին գալպինի աշմագտա իտիլէր :

Եէվմը մէզքիւրտէ Մարկըրիթ , քէնտիւնի տիւնեանըն էն պախտըյարը պուլույօր իտի . օ արալըգ գաբույա իքի տէֆա վուրուլտու , հայլի վագըթտան պէրու խէյալի իլէ իմրա-

ըլ վազթ իթտիյի զէնկին վէ ասըլզատէ զէվճի իլէ կէչիլէ-
ճէյի հայաթընը տիւշիւնմէ.ըլէ մէշղուլ պուլունան կէնճ գըզ,
պիրտէն պիրէ քէնտինէ կէլէրէք .

— Կիրինիղ, տէտի :

Պաքու աջըլարագ մարքի տը փըլար Մօնթէֆօրի, տուտագ-
լարընտա էսէյը թէպէոսիւմ, վէ սիյմասընտա ալայիմի մու-
հապէթ օլտուղու հալտէ իշէրի կիրտիյինտէն, կէնճ գըզ
միւթէհայըր օլտու :

Մարքի, ուղուն սագալընը քէստիրմիշ վէ քէնտիսինէ
կէրէյի կիպի չէքի տիւզէն վէրմիշ օլմալըլա, հէման ծն պէշ
եաշ տահա կէնճէլմիշ կիպի պիր հալտէ պուլունույօր իտի :

Մարքի էսկի մօտա ուսուլինճէ, ֆաղաթ ղայէթ կիւ-
ղէլ եաբըլմըշ պիր էլպիսէ կիյինմիշ օլտուղու կիպի, համիլ
պուլունտուղու միւթէատտիտ նըշանլարընըն դօրտէլալարընը
տալի կէօյսինէ թագմըշ իտի :

Մարքի, Մարկըրիթի էլինտէն թութարագ պիր գանա-
բէյէ կէօթիւրտիւ, վէ մումալիլէյհայը եանընա օթուրտա-
րագ, քէլամէ աղազ պիրլէ :

— Կիւղէլիմ, սիզտէն պիր նասիհաթ ալմագ իշին կէլ-
տիմ, տէմէսի իւղէրինէ, Մարկըրիթ, տըգգաթ վէ թէա-
ճիւպլէ մարքիյէ պագարագ :

— Պէնտէն մի, տէտի :

— Էվվէթ սիզտէն, էլմասըղըմ :

Մարկըրիթ, լաթիֆ չէնէսինի նագիլը էլինէ դօյարագ
մարքիյի տինէմէյէ հաղըրլանտը. մումալիլէյհ իսէ՝ եիրմի
պէշ եաշընտա պիր տէլիգանլըքիարի աթէշնագ նիկեահլար
ֆըրլատարագ, վէ զէնտօթանէ կիւլէրէք :

— Նափսըլ պէնի բէք իթթիյաֆ մը պուլույօրսունըզ, տէ-
յինճէ, կէնճ գըզ սաֆտիւանէ պիր հալ իլէ :

— Խափյը, տէյու ճէվապ վէրտի :

— Թէէհիւլ իթմէք իաթէյօրում :

— (Սաֆտիւանէ.) Պա՛հ :

— (Քէնտի քէնտինէ.) Հիշ պիր չէյ անլամատը :

— Թէէհիւլ իտէճէյիմ տէյօրսունըղ, բէք ալա, նի՛չին թէէհիւլ իթմէյէսինիլ :

— (Սուրուրընտան թիթրէյէրէք .) Պիրազ իթիյարըմ տա անըն իչին թէրէտտիւտ իտիյօրում . հէր նէ գատար իւչ եիւզ պին լիրա իյրատըմ, վէ էն բարլագ պիր նամըմ վար իսէ տէ . . . ֆագաթ քիմ պիլիր . . . պիր կէնճ գատըն . . .

Պու սըրատա իթիյար մարքի սէօղլունի գաթ իթտի . Մարկըրիթ տէ սիւքիւթ իտիյօր իտի :

Մարկըրիթ, մարքինին ալմագ իսթէտիյի դըղ քէնտիսի օլտուղունը տէր հալ անլատը . պու կիպի իչէրտէ նիսա թա-յիֆէսինէ մախսուս օլան սէրի պիր ֆիքք իլէ քէնտի քէնտիսինէ, մարքինին տէսթը իզտիվաճընը գապուլ իտուպ իթմէյէճէյինի տիւչիւնտիւ, վէ տէր հալ գարարընը վէրէրէք աթփաէքի միւթալաատա պուլունտու .

— Տահա նէ՞ իսթէրիմ, ղէնկին, նամսար վէ իշղալ իթտիյի մէվզը սայէսինտէ գարըսընը էն ալի վէ՛հն միւթէպէր գատընլար տէրէճէսինէ թէրֆի իտէճէք . պիր դօճա տէյիլ մի տիր . իշթէ մարքի իւչ եիւզ պին լիրա իյրատ սահիպի օլտուգտան պաշգա, բութպէսի մարքի, էլչիլիք իթմիլ, իհթիմալ քի պիր կիւնտէ պաշ վէքիլ օլուր, մէկէր պէնիմ արատըղըմ պունլար տէյիլ մի տիր . ամմա պիր ալ իհթիյար իմիլ, էհ նէ՞ պէյիս վար :

Կէնճ դըղ քէնտի քէնտինէ պու սէօղլէրի սէօյլէյիլ ալըճը կէօղիւ իլէ մարքինին եիւզիւնէ պագաղգտան սօնրա, եինէ քէնտի քէնտինէ

— Իհթիյար ամմա, սիյմասը շիրին վէ էթվարը լաթիֆ տիր . պունտան պաշգա ֆամիլեալարընըն սէրվէթինի իյլ ու իշրէթ, գումար վէ սէֆահաթ հօլունտա թէլէֆ իտէն սէֆիհ կէնճլէրտէն տէյիլ տիր, տէյու տիւչիւնտիւ :

Շու կէչէն պիր գաշ սանիյէ ղարֆընտա մարքի, Մարկըրիթին սիւքիւնէթինի կէօրէրէք .

— Եիւզէլիմ, նասիհաթընըղա պէքլէյօրում, տէյինճէ Մարկըրիթ .

— Փագաթ պիր գատըն բէք կիւն էլտէ խորէպիւր , տէտի :

— Վայ , էօյլէ՞ մի :

Կէնճ գըզ , մարքինին քէնտիսինտէն նասիհաթ իսթէտի-
յինէ թամամը թամամընա իգնա օլմուշ կիպի պիր թավր իլէ
սէօղ սէօյլէյօր իտի . մարքի իսէ շու վէճհլէ սէօղիւնէ տէ-
վամ իթտի :

— Փագաթ պիրաղ էվէլ • գատար իհթիյար օլմատըղը-
մը իյթիրաֆ պուլուխտունուղ իտի . Մօնթէֆօրի քէօկիւնտէ
պիր գատըն էյլէնէպիւր զանն իտէրիմ , տէյիլ մի :

— (Պիրտէն պիրէ .) Եաղըն :

— (Միւթի պիր հալ իլէ .) Էլպէթտէ , պիր կէնճ գատը-
նը գըշ մէվսիմինտէ Մօնթէֆօրիտէ մէզարէ կէօմիւլմիւշ կի-
պի պըրագըլմաղ ա :

— (Հիշ պիր շէյ անլամայօր կիպի թէղաֆիւլ իտէրէք .)
Բէք ալա , մատամ մարքիղ տը Մօնթէֆօրի գըշ կիճէլէրին-
տէ . սալօնլարընը աչըպ ահուպպասընը գապուլ իտէճէք , օրէ-
րա թէաթրօսընտա պիր լօճասը պուլունաճագ , պաղը տէ-
ֆալէր պէրայի թէնէզզիւհ սէյիր Եէրլէրինէ կիտէճէք , վէ
ֆըգարայա էյիլք իթմէք իչին մուխթար օլաճագ մը :

Կէնճ գըզ , ատէթա իզտիվաճընըն շէրայիթի օլան պու
սէօղլէրի սէօյլէտիյի սըրատա յուտագլարընտա լաթիֆ պիր
թէպպէսսիւմ կէօրիւնիյօր իտի . մարքինին իսէ կէօղլէրի գա-
մաչարագ :

— Տէմէք օլուր քի պու սուրէթլէ թէէհիւլ իթմէմի նա-
սիհաթ իտիյօրսունըղ տէյիլմի էլմասըմ , տէտի :

— Նիչի՞ն իզտիվաճ իթմէնիլէ միւմանաաթ ֆիքրինտէ
պուլունայըմ :

— Պու պապտէ բէտէրինիլաէ սիլինլէ հէմէֆքեար տըր :

— Բէտէրիմ մի :

— Էվվէթ , շիմտի անըն նէզտինտէն կէլիյօրում :

— Պու սապահ ալա կիտէճէք միսինիլ :

— Խայր :

— (Թէաճիւպ խարազ իտէրէք .) Ա՛, տէմէքքի խուսուսի օլարադ բէտէրիմի կէօրմէյէ կէլտինիզ :

— Էվվէթ . կիւզէլիմ, հաթ տա պանա ֆիքր պէյան իթտի :

— (Թէաճիւպ իլէ .) Սահի՛հ մի , նէ՞ կիպի :

— Սիզի էվլէնտիրմէք նիյէթինտէ տիր :

— Պէնի մի՞ , ահ իշթէ պու տէլիլիք տիր :

— (Կիւլէրէք .) Նի՛շին , եօգսա սիննինիզ իղտիվաճ վազ-թընը թէճավուլ մը իթտի :

— (Կիւլէրէք .) Օ՛, մարքի ճէնապլէրի բէք իհթիյար օլտուժ , եիրմի եաշընա կիտէյօրուժ , արթըդ իհթիյար աստ օլունմա՞զմըյըմ եա՛ :

Պու սըրաստա մարքի պիր թավըը նաղիքեանէ իլէ եէրինտէն գալգըպ մատմաղէլին էօնիւնտէ տիզ չէօքտի , վէ մէզպուրէնին էլինի ալարադ զայէթ եավաշ աղղընա տօղրու կէօթիւրիւպ բուս իթտի , կէնճ գըղ ասլա մուխալիֆէթ իտէր պիր հարաքէթտէ պուլունմատը , վէ մարքի տաթի թիթրէք պիր սէտա իլէ :

— Զաթը իֆֆէթսիմաթլէրինէ՝ մարքիզ սը Մօնթէֆօրի նամը վէրիլմէսինէ միւսաատէ պույուրու՞րմուսունըզ , տէմէսի իլէ , Մարկըրիթ քէմալի նէղաքէթլէ կէօղլէրինի եէրէէնտիրէրէք :

— Իհթիմալ . . . տէյու ճէվապ վէրտի :

Իքի այ ագտէմ մատմաղէլ Մարկըրիթին աղրապասընտան պիրի վէֆաթ իթմիշ օլտուլու իչին իւշ այ մաթէմտէ պուլունտուղունտան , պու միւտտէթին խիթամընտա ըէամը իղտիվաճըն իճրասընա թարաֆէյն գարար վէրիլտի :

Գարարը մէզքիւր՝ ֆամիլեաճա օլան պու եօլտա մէրասիմէ բէք զիյատէ ըայէթ իտէր օլան չըվալլէյէ Տասթինին թէքիլիֆի իւղէրինէ վէրիլմիշ իտի :

Տէմէք օլուր քի չըվալլէնին իճրաաթը իչին էօնիւնտէ պիր այ միւտտէթի վար իտի , մարքի Կօնթրան Տըլաս , իշպու իղտիվաճ գարարընըն վէրիլմէսինտէն ալթը կիւն սօնրա կէլմիշ իտի :

Պիր կիւն էվիլէ շըվալիյէ պիր թավրը միւսթահիանէ իլէ մատմաղէլ Մարկըրիթէ պիլ միւնասէպէ .

— Մարքի տը ֆըլար քէմալի սըհհէթտէ տիր , տէտի :

— Նա՞սըլ պուլույօրսունը :

— Նա՞սըլ պուլայըմ , ալթմըշ պէշ եաշընտա իսէ տէ , էլլիտէ կիպի կէօրիւնիւյօր :

— Բէք տօղլու տըր :

— Պու եօլտա ատէմիէր , եա պիր նուզուլ իսապէթ ի-տէրէք երլարըմ վուրմուշ կիպի պիր տազըգատա էօլիւր-լէր , վէ հախօտ եիւզ սէնէ եաշարլար . . . էկէր անընլա իզ-տիվաճ իտէրսէնիլ . . .

— (Սէօղիւնի գաթ իտէրէք .) Ա՛ , պու հէման օլմուշ պիթմիշ պիր շէյ տիր :

— Պա՛հ , իզտիվաճ մէսէլէսինտէ՝ նիքերահ ըհամինտէն էվիլէ օլմուշ պիթմիշ նազարը իլէ պազըլամաղ :

Բէք էյի , էկէր անընլա իզտիվաճ իտէնէք օլուրսամ նէ՞ օլաճաղ . . .

— Շու օլաճաղ քի , միւտտէթը հայաթընըղը անընլա կէշիլմէք թէհլիքէսինէ տիւշէնէքսինիլ :

Կէնճ գըղ տուտազլարընը ըսըրարադ հալաղատէսի չը-վալիյէյէ զազէպանէ պիր նիկերահ ֆըրլաթտը , շըվալիյէ իսէ պիլաֆիթուր սէօղիւնի տէվամ իլէ .

— Քի՛մ պիլիր , մալիւմ տէյիլ . . . պիլինմէք միւմքին օ-լամաղ քի . . . ազլը ինսանի իլէ սիլին զարիպ իզտիվաճընըղ , իշթէ պու քէլիմէլէրտէն իպարէթ տիր մատմաղէլ , տէտի :

Շըվալիյէ պու սէօղլէրի՝ էօյլէ միւսթահիանէ պիր կիւ-լիւշ իլէ սէօյլէմիշ իտի քի , կէնճ գըղ խահ նա խահ պիր քէրրէ թիթրէտի :

Շիմսի հէքիայէմիլի պըրադ տըղըմըղ եէրտէն պաչա-յալըմ , եանի մարքի տը Կօնթրանըն , մատմաղէլ Մարկըրիթ իլէ պէրապէր քէօշկէ կէլմէսինի , վէ շըվալիյէ Տասթի իլէ պաղչէտէ , ճէմիյէթին քէնտիսինաէն պէքլէտիյի խըտմէթ իւզէրինէ գօնուշմասընը թէազըպ իտէլիմ :

25

Գարիյնի քերամըն միւսաատէլերի իլէ թանըմըչ օլտուգ-
լարը զէվաթ միյանընտա թէաթի իտիլէն պիր գաչ մէքթու-
պը պուրատա զիքր իտէճէյիլ:

Շըվալիյէ Տասթիտէն Բարիզտէ մուղիմ Գօլջնէլ Լէօնէ.

« Աղիղիմ Գօլջնէլ.

« Սէքիլ կիւնտէն պերի Կօնթրան պուրատա տըր , մու-
մաիլէյհի չարըգ Եօլատըղընը կիպի , քէնտիսինէ պիր չէյ
աչմատըղընըտան տօլայը խասսէթէն թէչէքքիւր իտէրիմ:

« Աղիղիմ , պիլ Կօնթրանտան իւմիւտ իթմէմէլիյիլ , չիւն-
քի պու զաթ քէնտիսինէ հէվալէ օլունան իշլերի , թէրէտ-
տիւտ իտէրէք վէ գօրգարադ կէօրիւյօր քի , պու իտէ պի-
ղիմ իշիմիլէ Եարամալ:

« Պու տտէմ բարլադ պիր զապիթ , կէօղիւնիւ պու-
տադտան սաղընմաղ , հիչ պիր չէյտէն չէքլնմէլ պիր արու-
լան , պիր քէլիմէ իշին գըլըճ չէքէն պիր տուէլլօճը , պիր
գատընա պէքլէնմէք իւղրէ տիւնեայը ալթիւսթ իտէն պիր
տէլի իտի , Լէօնայա օլան մուհապէթի սայէսինտէ ճէսուր
պիր հայտուտ օլտու , Ֆիլ հագըղա մարքինին պու հասի-
յէթլերինի կէօրէրէք , հագըղտա օլան իւմիւտիմիլ թագ-
վիլէթ պուլմուչ իտի . լաքլն ալտանմըչըլ , զիրա պու ճէսուր
ատէմ չիմտի ճիւղվի պիր չէյտէն գօրգուպ կերի չէքիլիյօր ,
քէնտիսինէ թէքիլֆ օլունան քիւչիւք պիր իշ իշին « Մէրհա-
մէթ » տէյու պաղըրըյօր :

Խիւլասայի քէլամ Կօնթրանտա ճէմիլէթիմիլէ մուհա-
պէթ կէօրմէյօրում քի , պունըն նէ գատար ֆէնա պիր չէյ
օլտուղունը սիլ տէ թասսիգ իտէրսինիլ:

«Մամաֆիհ մուամաիլէյհի իսթիխտամ իտէճէյիմ, եայլընը իճրա իտէճէյի րօլը՝ տըրամըն իճրա օլունտուղունտան սօնրա անլայաճագ տըր, վէ իշթէ պու սէպէպլէ թապընըն զաաֆընտան, վէ իշտէն կէրի չէքիլմէսինտէն գօրգմայօրում:

«Զուհուընտան էվվէլ թախմին իթմիշ օլտուղում շէյ վուգու պուլտու. տայըզատէմ՝ Կօնթրանը սէվէյօր, Կօնթրան կէնճ գըզա կիճէ թէսատիւֆ իթմիշ վէ մէզպուրէյի պէօյիւք պիր թէհլիքէտէն գուրթարմըշ օլտուղու ճիհէթլէ սէվիլմէքտէ իտի:

«Պունըյըլա պէրապէր շիմտիյէ գատար պու մուհապէթ՝ էհէմիլէթ վէրիլէճէք տէրէճէտէ տէյիլ տիր, մատմազէլ Մարկըրիթ՝ ագլը գալպինէ հաքիմ օլան գատընլարտան տըր, մարքիշ տը Ֆըլար Մօնթէֆօրի օլմայը ֆիքըրինէ գօյմուշ տըր. հիշ շիւպհէ եօգ քի էկէր պէնիմ տէ իւշ եիւզ պին լիրա էյրատըմ օլսա իտի, վէ խըտմէթը սէֆարէթտէ պուլունմուշ օլսա իտիմ, Կօնթրանը սէվտիյի վէ պէնի ապա սէվմէտիյի հալտէ, զէվճէմ օլմազա արզու իտէճէք իտի:

«Մարկըրիթին, Կօնթրան հագգընտա հըսս իթտիյի մուհապէթի տահա պէօյիւյէմէտի, չիւնքի Կօնթրան հէր շէյտէ օլտուղու կիպի, մուհապէթ խուսուսընտա տախի պիգարար տըր. իւք կիւնէրտէ կէնճ գըզա էրէյիճէ թութուլմուշ իտի. ֆագաթ մարքի տը Մօնթէֆօրիյէ վէրիլէճէյինի տույտուղու անտէ, գայտսըղըզ վէ սօուգլուգ կէօթէրմէյէ պաշատը:

«Մամաֆիհ Կօնթրանըն պու հալի պէնի գօրգուտամազ, զիրա Մարկըրիթ՝ ուզուն միւտտէթ մուհապէթինէ մուգավէմէթ օլունուր կիւզէլլէրտէն տէյիլ տիր, Կօնթրան՝ նաֆիլէ Լէօնանըն խաթարաթըյըլա միւտաֆաա իթմէք իսթէյէճէք տիր:

«Իհթիմալ քի Լէօնայա տա իհթիյաճըմ օլաճագ, լուզումը թագտիրինտէ պուհը տա սիզէ պիլտիրիրիմ, շիմաիքի հալ թագտիմ էյլէտիյիմ տէսթը մուհապէթիմի սըզընըզ:

«Շըվաշիյէ Տասթի»

Մատմազէլ Մարկըրթ Տիւբօնտան մատամ Տըվէրնէ .

« Ազիզիմ Օգթավի .

« Սիզ էվլէնմիշ պուլունտուղունուզ հասէպի իլէ պէնիմ պիլմէտիյիմ շէյլէրի բէք ալա պիլէճէյինիդտէն , պանա էօյ-րէթմէլիսինիզ .

« Իքի սէնէ էվլէլ Գըլիշի սօգաղընտաքի մէքթէպտէ պուլունտուղունուզ զէմանլէր խաթըրնըզա կէլլյօր մու , հա-նիյա եազ ադշամլարը պահճէտէ օթուրուպ տա քէյֆիմիլլէ կէօրէ պիր իսթիգպալ թէխայիւլ իթմէքտէ իտիք .

« Կէօրիւնիւշէ նազարէն գատընլար իչին իսթիգպալ տէ-նիլէն շէյ էվլէնմէքտէն իպարէթ իմիշ , գանուն վազ իտէն քիմնէլէր պէօյլէ գարար վէրմիշլէր . էր եա կէճ իսթէր , իս-թէմէզ թէէհիւլ իթմէք լազըմ իմիշ , իքիմիդտէ պունլարը տիւշիւնտիյիւմիւզի էլպէթտէ խաթըրլայօրսունըզ .

« Սէն տայիմա պիր ազ շաիրանէ տիւշիւնմէքտէ իտին , մէսէլա պուղտայի պէնզլի , կիւզէլ , եագըշըգըլ , պօյուլ պօ-լու շիրին պիր տէլիգանլը թասավվուր իթմէքլէ , սէրվէթէ բէք ազ էհէմմիլլէթ վէրմէքտէ իտին , վէ պու խուսուստա , մուհապէթ պիր գալպտէ մէվճուտ օլմազսա քէյֆճէ օլմազ տէր իտին .

« Արզուլէրին , պու սօն ֆասլը միւսթէսնա օլարադ իճ-րա օլտու զանն իտէրիմ . միւսիւ Տըվէրն օթուզ եաշընտա բէք շիրին պիր կէնճ տիր , վէ հաթտա սիզի չըլտըրըրճասընա սէվ-տիյինի տէ մէմնունէն իշիտիյօրում , ֆագաթ զէնկին տիր . . . իշթէ պու նօգթա սէնի պիրազ հալի շաիրանէտէն չըգարա-ճագ զանն իտէրիմ .

« Նէ՞ տէրսինիզ , ազիլէմ Օգթավի .

« Մէքթուպըմը օգուտուղունուզտա պէլքի իսթիհպէ համլ իտէր կիւլէրսինիզ . ֆագաթ օ հալտէ եանրըրըսընը մէքթուպըմ բէք ճիտտի տիր , նէ եօլտա հարաքէթ իթմէք-լիյիմ լազըմ իտիյինի էօյրէնմէք իչին եազըյօրում . իզտի-վաճտէ մուհապէթ միւմքի՞ն մի տիր , լազըմ մը տըր , իշթէ պուրասընը պիլմէք իսթէյօրում .

« Եվ վէլ էմիրտէ աչգ ու մուհապէթ տէնիլէն շէյին ապը վաճ մը տըր . . .

« Պէնի բէք ածիպ հալտէ կէօրիւյօրսունըզ տէյիլ մի , ֆադաթ նէ եաբայըմ թապիաթըմըն իսթիհզայէ շայան օլան թարաֆը զալիպ տիր . Եկէր էօյլէ օլմասա իտի , պու իքի տիւրլիւ արղումը պէյան իթմէլ իտիմ , Եվ վէլա Ելիմտէ պիր զէվճիմ , վէ սանիէն պիր աչըգըմ վար :

« Զէվճիմ թասապիլուր իթտիլիմ կիպի պիր զէվճ տիր , մէսէլա եաչը պաչը , զայէթ գէնկին , Էսկի պիր նամ , մարքի թաճը , ումուրը աւքէրիյէ վէ միւքիյէտէ շանը խըտմէթլէրտէ պուլունմուշ պիր ասէմ քի , մուգատտէմա տուէլլօլար իթմիշ , պաչընտան չօգ շէյլէր կէշմիշ , վէ կէնճիլինտէ քէնտի իչին իքի գատըն Պուլսնեը օրմանընտա թապանճա իլէ տուէլլօ իթմիշ , իշթէ պու զաթը ասալէթսիմաթ պէնի օ տէրէճէ սէվիյօր քի , հէման Ելիմտէքի եէլրազէմ կիպի հէր պիր հարաքէթիմէ իթաաթ իտէճէք սիր :

Շիմտի միւսաատէնիլլէ աչըգըմտան պահս իտէյիմ , Եկէր միւսիւ Տըվէրնէ րասթ կէլմէմիշ օլտա իտին , պունը թամ թէխայիւլ իթտիլին կիպի պիր ատէմ պուլաճագ իտին , Ելրմի եէտի եիրմի սէքիզ եաչարընտա օրթա պօյլու , Էնտամը կիւզէլ , չէհրէսի տիւպէր , նազիք , Էլհասըլ Եկէր ինճէ վէ սիյահս պըյըգլարը օլմասա , պիր գատըն զանն օլունաճագ գատար տիւզկիւն սիյմալը վէ հալալէթլի պիր տէլիգանլը տըր :

« Պու տէլիգանլը Եվ վէլլէրի պիր զապիթ իմիշ , շիմտի եալընըզ մարքի օլուպ եիրմի պին ֆրանգ գատար ճիւզլի պիր իյրատը վար . զանն իտէրսէմ պիր միյրաս պէքլէյօր . հալազատէմ շըվալիլէնին ահըպպասընտան տըր . մումալիլէյհի շըվալիլէ պիլլէ թագտիմ իթտի . իսմի Կօնթրան Տըլաս օլան պու տէլիգանլը , պէնի պէօյիւք պիր թէհիլքէտէն խէլաս իթտիքտէն սօնրա , սէքիզ կիւնտէն պէրի եանըմտա տըր :

Պուրատա մատմագէլ Մարկըրիթ , օգույանլարըմըզըն մալիւմի օլան ֆուրթոնա կիճէսինտէքի կէշէն վագապը թէֆէրուաթըյըլա հիքեայէ իթմիշ իտի :

« Իշթէ պղբ տէլիգանլը պէնի սէվէյօր , զանն իտէրսէմ պէնտէ անը պիր աղ սէվէյօրում կիպի , շիմտի պու իքի ճի-հէթտէն հաճկըսընը ինթիխապ խտէճէյիմի պիղմէ չօրըմ , պու պապտէ պիր նասիհաթ վէրմէնիզի ըհճա իտէրիմ :

« Մուհիպպէն Մարկըրիթ »

Մատմաղէլ Մարկըրիթին սուրէթինի պալատէ իշար իթ-տիյիմիզ եազարըը մէքթուպը , չըվալիյէնին Գօլճիէլէ օլան մէքթուպընտան իւշ կիւն էվվէլ գալէմէ ալընմըշ իտի :

Մատմաղէլ Մարկըրիթ իւշ կիւն սօնրա թէքրար ըհֆի-գէսի մատամ տը վէրնէ աթիտէքի մէքթուպըտա եազտը :

« Ազիզէմ Օգթավի .

« Տօղրուսը բօսթանըն պու տէրէճէ եավաշ տավրանմա-սը թէէսիւֆէ շայան տըր , էկէր ճէվապընըզը ալմըշ օլտա ի-տիմ , ինթիմալ քի տահա բահաթ վէ աղ հիտտէթլի օլուր ի-տիմ :

« Էվվէթ հէմշիրէճիյիմ , հիտտէթլիյիմ , զազապըմտան էօլիւյօրում , գուտուրտուգճա գուտուրույօրում , վէ էկէր պու հալ պէօյէճէ տէվամ իտէրսէ , բէք ֆէնա օլաճաղըմ վանն իտիյօրում :

Պու կօնթրան Տըլաս , մէկէր պիր ինսան տէյիլ , վահշի պիր ճանավար իմիշ , պիր ասըլզատէ տէյիլ , սախթէ վազար պիր պարպար իմիշ , գալսըզ վէ նէզաքէթտէն պիպէհրէ պիր առէմ իմիշ :

« Պիր քէրէ թասավիուր պույուրուն քի . . . ա՛հ օ գա-տար զիհնիմ գարըչըգ տըր քի , նէրէտէն պաշլպաճաղըմը պիլմէյօրում , թասավիուր պույուրըն քի , էվվէլ էմիրտէ պանա խօշ կէօրիւնմէք իշին նէ եաբաճաղընը պիլմէյօր իտի , իք կիւնտէն պանա աչըգ օլտուղունը վանն իթտիմ , մէսէլա պա-նա կիզլի կիզլի պազմադտա . . . տէրին տէրին ահլէգ չէք-մէքտէ , կէօղիւմիւ գալտըրըպ քէնտիսինէ պազտըղըմդա , թիթրէյօր օլտուղունը հըսս իթմէքտէ իտիմ :

« Գատընլար ալէլ ումում տիվանէ տիրէր . չիւնքի էր-
քէքլէրին մուհապէթինէ ինանըլար , մումաիլէյի ղէմնաք վէ
միւթէֆէքքիւր կէօրիւպ աճըմագտա , վէ քէնտի քէնտիմէ .

« — Վահ պիչարէ տէրիգանլը պէնի սէվէյօր , մարքի ի-
լէ իզտիվաճ իտէճէյիմի հըսս իտիյօր , տէմէքտէ իտիմ . գալ-
պիմ մէրհամէթ վէ մուհապպէթլէ տօլու իտի . լաթիֆ վէ
ըզգաթամիղ պիր նազար իլէ եիւզիւնէ պագըյօր իտիմ .

« Էյվահ նէ գատար պիչարէ , նէ գատար ահմագ իմի-
չիմ , պու հալլէրին ճիւմլէսի տէ օրըֆի պիր նիւմայիլ իմիլ ,
եախօտ եօյն եարըսընտա քէնտիսինի զապթ իթտի . իհթի-
մալ քի պէնիմ մարքի իլէ իզտիվաճ իտէճէյիմի տույտու տա ,
միւմքին օլտուղու գատար գայտսըլ վէ պարիտ պիր հալ կէօս-
թէրմէյէ չալըչըյօր .

« Շիմտի ախըլը ինթիգամ սէվտասընա տիւշտիւմ , օնա
մէշագգաթլար չէքտիւմէք վէ քէնտիսինի թահգիր իթմէք
իսթէյօրում , հաթտա քէնտիսի հազըր պուլունսըն իլին տիւ-
յիւնիւմին իճրասընը միւմքին մէրթէպէ թաճիլ իթմէք նիյէ-
թինտէյիմ . . .

« Օհ , նասըլտա էյէնէճէյիմ եա . . .

« Սէվկիլի հէմշիրէճիյիմ , էվվէլքինտէն չօգ զիյատէ նա-
սիհաթլարընըզա միւհթաճըմ , էկէր պանա մուավէնէթ իթ-
մէզսէն ագլըմա խըֆիէթ կէթիրէճէյիմ , ըէճա իտէրիմ սէ-
րիան ճէվապ եագընըզ .

« Մարկըրիթ »

Մատմագէլ Մարկըրիթին իշպու մէքթուպը Բարիպէ կիթ-
տիյի կիւն , չըվալիյէ տախի Գօլօնէլ Լէօնտան աթիւղղիքը
մէքթուպը ալտը .

« Ազիդիմ չըվալիյէ »

« Լէօնա էլիմիզտէ տիր , պիզիմ տիր , մէզպուրէ պիզէ
գալպի աչըզ վէ կէօզլէրի գաբալը օլարագ խըտմէթ իտէճէք
տիր , չուրասը մալիւմինիլ օլմագ լազըմ տըր քի , կօնթրան

քէնտիսինի կէօրմէքսիզին Բարիզաէն մուֆարէգաթ իթտի .
անճագ պիր գաչ կիւն իչին Բարիզաէն թէպաիւտ իտէճէյի-
նէ տայրը իքի սաթըր շէյ եազար , չիւնքի պէն օ գատար
միւսաատէ իթմիշ իտիմ , իմտի մէքթոկալընըզը ալըր ալմազ
Լէօնանըն նէզտինէ կիթտիմ , վէ պէյնիմիզտէ շու միւքեա-
լէմէ ճէրիյան իթտի :

« Լէօնա . - Կօնթրան կիթտի :

« Պէն . - Պիլիյօրում :

« — Էօյլէ իսէ նէրէյէ կիթտիյինի տէ պիլիրսինիզ :

« — Էվվէթ :

« Մէզպուրէ պէնի սէօյլէթմէք իչին հուզուրումտա տիզ
չէօքէրէք րէճա ու նիյազէ պաշլատըղընտա հէման :

« — Կիւզէլիմ , Կօնթրան արթըզ սիզի սէվմէյօր , տէ-
տիմ :

« Պու քէլիմէ աղզրմտան չըգար չըգմազ , մէզպուրէ
գուտուրմուշ պիր բէլէնկ հալինի քէսպ իտէրէք :

« — Նալան սէօյլէյօրսունըզ , տէյու հայգըրտը :

« — Սահիհ օլտուղունա եէմին իտէրիմ :

« — Օ' , էկէր տօղրու սէօյլէյօրսանըզ :

« — Իսպաթ իթմէյէ հազըրրմ :

« — Նէ՞ վագըթ :

« — Սէքիզ կիւն սօնրա :

« — Շիմտի նի՞չին իսպաթ իթմէյօրսունըզ :

« — Միւմքիւն տէյիլ տէ անըն իչին :

« — (Թարիֆի նագապիլ պիր հիտտէթ իլէ .) Տէմէք քի
պէնի ալտաթըյօր :

« — Էվվէթ , օնա նէ չիւպհէ :

« — Պիր պաշգասընը՞ մը սէվէյօր :

« — Իհթիմալ տըր :

« Ազիզիմ չըվալիյէ , պիլմիշ օլասընըզ քի պու գարը ,
պիլա չիւպհէ հէր տիւրլիւ ֆէնալըզըն բէրիսի տիր :

« — Լէօնա . - Ա'հ , պէն քի անը պու տէրէճէ սէվէյօ-
րում :

« — Պէն . — Օ մուհապէթ էօլտիւ , արթըդ անըն մաթէմինի թութմալը :

« — Էօյլէ՞ մի զանն իտիյօրսունըդ :

« — Էօյլէ եա , արթըդ անտէն վազ կէչմէլի :

« — Ասլա՛ ասլա՛ :

« — (Ումուզլարըմը դալտըրարագ .) Սիզ օնըն մէշրուզէվճէսի տէյիլսինիզ քի :

« — Իյճապ իտէրսէ օլուրում , ֆագաթ Կօնթրան պէնի թէրք իթմէզ . . . պէնտէն պաչգասընը սէվմէզ . . . չայէտ էօյլէ օլսա էօլտիւրիւրիւմ :

« Տօղրուսը Լէօնանըն պու սէօզիւնի իշիթտիյիմտէ բէք մէմնուն օլտում , զիրա լուզումը թագաթիրինտէ իշիմիզէ եարայաճաղընը անլատըմ , վէ հէման .

« — Սահի՞հ մի , ինթիգամ ալաճագ տէրէճէտէ ճէսարէթինիզ վա՛ր մը , տէտիմ :

« Մէզպուրէ պու սիւալիմէ կէօզլէրինտէն նիւմայան պիր հիտտէթ երտըրըմը իլէ ճէվապ վէրտի , պէնտէ սէօզիւմտէ տէվամ իտէրէք :

« — Տինլէյինտէ սիզէ տօղրուսընը սէօյլէյիմ , Կօնթրան էվլէնմէք իւզրէ տիր . իճրա իտէճէյի իզտիվաճ , հագգընտա խայըրը օլմատըղընտան , պիւթիւն տօսթլարը մահզուն վէ միւքէտտէր օլույօրլար . իմտի էկէր Կօնթրանը սէվէնլէրին շիւքրանիյէթինէ մազհար օլմագ իսթէրսէնիզ , պու իզտիվաճըն մէնինէ չալըշըրսընըդ , տէտիմ :

« — Օ՛ , եէմին իտէրիմ . . . ֆագաթ նէ՛րէտէ տիր :

« — Շիմտի պէյան իտէմէմ :

« — Նիյի՛ն :

« — Զիւնքի պու պէնճէ շիմտիլիք քէթմի լազըմ կէլէն պիր ուրը տըր :

« — (Իթիմատսըղըզլա Լիւզիւմէ պագարագ .) Պէնի ալտաթմայօրսունուզ ա՛ :

« — Իսպաթլար էլիմտէ օլարագ պուրայա տվտէթ իտէրիմ , ֆագաթ օ վագըթ :

« — Էյ օ վագրթ նէ՞ օլաճագ :

« — Օլ վագրթ պանա իթաաթ իտէճէքսինիզ տէյի՞լ մի , նէ եօլտա հարաքէթ իտէճէյինիզի կէօսթէրիւսէմ իճրա իտէրսինիզ ա՛ :

« — Օ՛ , եէմին իտէրիմ :

« — Բէք ալա , էօյլէ իսէ աոիյօ , չօգ կէճիքմէյիպ թէք-
րար կէլէճէյիմէ էմին օլունը :

« Մէզպուրէ պանա էյինի ուղաթար , Կօնթրանէ մալիք օլմագ իչին լուղումը թագաթիրինտէ պէնիմ իչին պիր էսիր օ-
լաճաղընը կէօզլէրինաէն անլատըմ , աղիդիմ չըվալիյէ , պու
եօլտա գատընլար , պիր քէրրէ չօգ սէվմէյէ պաշլատըլար
մը , արթըգ արսլան քէսիլիւլէր :

« Շու հալտէ Լէօնա պիդիմ տիր , հէմ թէմամըյըլա է-
լիմիզտէ տիր , հարաքէթ իթտիրմէք իչին եալընը պիր ի-
շարէթինիզի պէքլէյօրում :

« Մամաֆիհ իյճապը հալտէ կիճէլէրի պիլէ ույգու ու-
յումայըպ , տայիմա ճէմիյէթիմիզին իշլէրինի տիւչիւնիւնիզ ,
սիզ արգատաշլար իչին օլտուղունը կիպի անլէրտէ սիզի ի-
չին տիր :

« Գօյօնէյ Լէօն »

Շըվալիյէ պալատէ մուհարրէր մէքթուպը քէմալի տըգ-
գաթլա օգուտուղտան սօնրա , թէպէսսիւմ իտէրէք քէնտի
քէնտինէ :

— Հէնուզ Լէօնայա իհթիյաճըմըզ եօգ , Փագաթ չիւպ-
հէ եօգ քի ծնընտա վագթը կէլէճէք տիր , ա՛հ , էյ կիւզէլ վէ
մուհքիր Մարկըրիթ , չիմտի արթըգ իքիմիզ օղրաշաճապըզ ,
տէտի :

Էկէր մատմազէլ Մարկըրիթ , հալազատէսի օլան պու
խապիս հէրիֆին իշպու սէօզլէրի թէլաֆիուզ իտէրքէն կէօր-
միւշ վէ իշիթմիշ օլսա իտի , պէհէմէհալ տիւշարը խէվֆ ու
տէհշէթ օլաճագ իտի :

26

Պալատէ արդ իյլէտիյիմից մէքթուպլարըն մաալինտէն անլաշըլաճազը վէճհ իլէ , միւսիւ Կօնթրան Տըլաա , հիւրմէթ- լէ դապուլ օլունտուլու Բօրթ քէօշկիւնէ կէլէլի պիր դաշ կիւն օլմուշ , շըվալիյէ քէնտի թասավվուրաթընտան հէնուզ պիր շէյ աչմամըշ , վէ մատմազէլ իլէ Կօնթրան արասընտա մուհապէթ հասըլ օլմազա պաշլամըշ իտի :

Շըվալիյէ Տասթի պիր ազշամ Կօնթրանը գօլունտան թութարազ .

— Կէլ օտամտա պիր սիկարա իշ , սիզէ սէօյլէյէճէյիմ շէյլէր վար տըր , տէտի :

Կօնթրան , Շըվալիյէնին պու տավէթինէ , ճանը Գօլօ- նէլ , վէ գօլու Շըվալիյէ օլան ճէմիյէթին պիր ամիրի օլտու- լունը բէք ալա անլամըշ օլմազըլա , պիլա թէրէտօիւտ մէր- գումըն օտատընա կիթտի : Օտայա վուսուլլէրինտէ , շըվալիյէ .

— Տօսթում , թէշէքքիւր իտէրիմ , էյի իլէլի կէլիյօրսու- նըզ բէք կիւղէլ հարաքէթ իսիյօրսունըզ . . . տէմէսի իւզէ- րինէ , Կօնթրան թէաճիւպ իլէ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըզ , տէտի :

— Պիր դաշ կիւնտէն պերի հարաքէթինիզէ տըզգաթ ի- տէյօրումուա , բէք զիյատէ մէմսուն օլույօրում :

— (Բէքէլէյէրէք .) Միւրատը ալինիզի իյզահ պույու- րօւրմուսընըզ :

— Իյզահ բէք գօլայ տըր , մատմազէլ Մարկըրիթի սէ- վէյօրսունըզ :

Կօնթրան գըզարտը , շըվալիյէտէ շու եօլտա իփատէյի մէրամ իթտի :

— Բէք ալա՛ , պէն պու իշտէ եօլսուզ պիր շէյ կէօրմէ- յօրում , չիւնքի Բարիզտէն աճէլէ իլէ կէլիշինիզ մահզա պու-

ներն իշին իտի . ֆագաթ շու նօգթայա տըգգաթ պույուրմանը թավսիյէ իտէրիմ, իշին նիհայէթինէ վասըլ օլմագ իսթէյէն , վասէթալարընը էլտէ իթմէլի տիր :

— Պու քէլիմէլէրլէ միւրատընըղ նէ տիր :

— Էվվէթ աղիզիմ, շիմսի անլայաճագսընըղ, պիր գատընտան սէվիլմէք իշին էն կիւզէլ վէ էն ճիտտի վասէթա , սօուգ տավրանըպ նատիրէն եիւզիւնէ պագմագտա տըր :

Կօնթրան թիթրէտի , չըվալիյէտէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Պիր գատընա բէրէսթիշ իտէրճէսինէ էօնիւնէ տիղ չէօքին , հէր թարաֆտան ըղգգաթ վէ մուհապէթլէր իլէ քէնտինի իհաթա իտին , իշթէ օ վագըթ մէղպուրէնին մուհապէթինէ մագհար օլաճագ եէրտէ , պիլաքիա գայտսըղըղ վէ թահքիլինէ սէվալար օլուրսունըղ, տէտի :

— Փագաթ պէնիմ ապլա մատմագէլին հուզուրընտա տիղ չէօքէրէք նիյաղ ու թէղարրուտէ պուլունտուղում հօգ :

— Վագաա էօյլէ , բէք տօղրու պույուրույօրսունըղ, ֆագաթ չի ֆայիտէ քի , կէօղլէրինիղ սապահտան աղչամա գատար իլանը մուհապէթ իտիյօր . մէղպուրէ գօլունուղա կիրտիյի վագըթտա թիթրէյէրէք ահլէր չէքէյօրսունըղ . ավտա պուլունտուղունուղ էսնատէ զուհուր իտէն ճիւզվի պիր հաղմուրը պէհանէ իտէրէք , քէօշկէ ավտէթ իթմէք իսթէյօրսունըղ , էլհասըլ աղիղ տօսթում, սիղ թէմամը իլէ պիր աշըգը սատըգսընըղ վէսսէլամ, վէ պու հալինիղ իսէ բէք չարըրըղ տըր :

Կօնթրան ճէվապ վէրմէտի , չըվալիյէ տէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ :

— Սիղ իսթէտիյինիղ գատար մատմագէլի սէվինիղ , օ սիզի սէվմէտիյի հալտէ մարքի տը Մօնթէֆօրի իլէ իղտիվաճ իտէճէյի աշիքհար տըր , տէտի :

— Օ հալտէ սէվիլմէք իշին նէ եարմալը :

— Պու անէ գատար եաբարըղընըղըն թէմամըլըլա աքսինի եաբմալըսընըղ . ահ տօսթում, գատընլար տայիմա քէն-

տիւերին էլ իւզերինաէ կէօթիւրթմէք իսթերլէր . էկէր ան-
լէրին պաշ աղըըլարընա , եիւրէք չարբընթըլարընա , միյտէ
պուլանթըլարընա գուլագ սուըլաճագ օլուրսա , պիզիմ թէ-
քէրլէքլէր ալթընտա էղիլտիյիմիզի կիւլէրէք սէյր իտէրլէր ,
էկէր մատմազէլ Մարկըրիթին սիզի սէվմէսինի արզու իտէր-
սէնիզ , սիզ անը սէվմէմէլիսինիզ , վէ եախօտ հիշ օլմաղսա
էյլէ կէօրիւնմէլիսինիզ . սապահտան աղչամա գոտար ալ ի-
լէ մէշղուլ օլ , աղ դօնուշ , էրքէնճէ եաթը վէր , քէնտիսի րէ-
ճա իթմէտիքճէ պէրապէրճէ բիյանօնըն եանընա կիթմէ .
հաթտա պազը տէֆալար նըշանըսը իհթիյար մարքիյի մէտհ
ու սէնա իյլէ . իշթէ օ վագըթ կէօրէճէքսինիզ քի , սէքիզ
կիւն սիւրմէյէճէք մատմազէլ սիգի չըլտըրաօըյա պիր մու-
հապէթլէ սէվէճէք տիր :

— Էյ օ վագըթ . . .

— Օ վագըթ զանն իթմէմ քի սիզի իլէ իզտիվաճ իթմէ-
յէ րաղը օլտուն :

— (Պիր չէյ անշայումայարագ .) Պու նէ՞ տէմէք :

— Պունտան գաթինապար . Մարկըրիթ սիզի իլէ իզտի-
վաճ իթմէք տըղուսընտա պուլունտա պիլէ , բէտէրի ասլա
միւսաատէ իթմէզ :

— Մատէմ քի պէնի սէվէյօր , նիշին միւսաատէ իթմէ-
յէճէք տիր :

— Ատամ սէնաէ , տայըմ կիպի սաֆտէրուն պիր ատէմ
աշգ ու սէվտա նէ տիր պիլի՞ր մի զանն իտիյօրսունըզ . մարքիյէ
սէօզ վէրմիշ օլտուղունտան , սէօզիւնտէ տուրաճաղը շիւպ-
հէսիզ տիր :

Կօնթրան , չըվալիյէնին զիհնինտէ պուլունտուղունը բէք
ալա պիլտիյի էֆքեարը չէյթանէթքեարանէյի պիր էյիճէ ան-
լամագ արղուսը իլէ :

— Օ հալտէ քէնտիմի սէվտիլմէյէ չալըշմագտան նէ
ֆայիտէ հասըլ օլաճագ տըր , տէյու սիւալ իթտի :

— Ահ պիշարէ տօսթում , պիզ նէ՞ գատար սաֆտէրուն
իմիշսինիզ , տայըմ միւսիւ Տիւրօն սէօզիւնի իճրայէ դարար

վերմիշ տիր. ֆագաթ մատմազէլ պիրիսի իլէ ֆիրար իտէր-սէ . . .

— Էօյլէ օլաուզու հալտէ անընլա իզաիվաճ իտէպիլէ-ճէ քմիլիմ:

— Ա, նէ՞ մինասիպէթ, ապա:

— Ահ չըվալիյէ, պու սէօզլէքլինիզ ֆամիլեանըզտան պիրիսի իչին օլաուզունը ունուտույճրմուսուէնըզ:

— (Սօղուգ գան իլէ.) Տօսթում, պու կիպի հալլէրտէ ֆամիլեամա օլան պօրճումը էյի պիլիլիմ, քիմսէյէ մօրմամ, էկէր մատմազէլ Տիւրօն գաչըրըլըքիսէ, գաչըրանը թէագըպ իտէրիմ. . .

— Ձանն իտէրսէմ էյլէնիյօրսուէնըզ:

— Ապա, բէք ճիտսի սէօյլէյօրում, գաչըրանըն արգա-սը սըրա եէթիչիր, մատմազէլի էլինտէն ալըքըմ:

— (Շաչգըն պիր հալտէ.) Էյ սօնրա . . .

— Սօնրա նամուսումուզը իքմալ իթմէք իչին մատմազէլ իլէ իզաիվաճ իտէր, վէ սէնէվի էլլի պին լիրա իյրատէ սահիպ օլուրում, օ վագըթ տայըմ պոճ ֆէտաքեարլըզըմը կէօրէրէք պէնի տամատըզա գապուլ իտէր վէ պահտինար օլուր:

— Շըվալիյէ, պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա կօնթրա-նը շաչգըն պիր հալտէ պըրագարագ օտատան տըչաթը չըգ-տը:

Օ անաէն իթիպարէն կօնթրան արգատուշընըն ալչագ-ճասընա օլան թասավվուրաթընը անլայարագ, հըսա իթտիլի մուհապէթի մահվ իթմէյէ չալըջմազա, վէ պու մուհապէթին զպիլ օլաճադընա գանաաթ կէթիլէրէք, կէնճ գըզա սօուգ մուամէլէլէրտէ սրուլունմայա պաչլատը. մարքի Տըլաս, մատմազէլին ատավէթինի գազանմագ արդուսը իլէ, ճէլպը մուհապէթէ պիրիճիք վատէթա օլան չըվալիյէնին նասիհաթ-լարընը հարֆը հարֆընճա թէլագգը իտիյօր իտի. . . քէմալի րայէթ ու իհթիրամ իլէ գապուլ օլունտուզու միւթէպէր պիլ խանէնին, օլանճա սաատէթ ու մէսէրրէթինի մահվ, վէ պիր

նամուսը գըղըն տամենը իֆֆէթինի լէքէտար իթմէք իչին իրթիրեապ օլունաճագ ալշագըղզ , Կօնթրան իչին տէյիլ իտի . մուսուլէյհին վիճտանը , պէօյլէ պիր մէքրուհ տինայէթէ աս- լա ճէվաղ վէրմէյօր իտի :

Մարկըրիթին , մատամ Տըվէրնէ եազարղը մէքթուպը , Կօնթրանըն արդուսընա նէ գատար աքսի օլարագ պիր նէթի- ճէյէ վասըլ օլտուղունը կէօսթէրմիշ տիր . կէնճ գըղ , էվվէլ- քի մուհապէթ ալամէթի իւղէրնէ զուհուր իտէն պու պարիտ մուսմէնթտանս . տէրէճէյի նիհայէտէ կիւճէնմիշ վէ հիտ- անէթլէնմիշ իտի իսէ տէ , Փաղաթ զայրէթլէ մուհապէթին ա- րաւընտա անճագ պիր աարմ պուլունտիլղունա շիւպհէ՞ մի վար :

Շըվալիյէ մէքթուպընըն պիրինտէ « Մարքի տը Մօնթէ- ֆօքքի օփղի թատմպ տալէթիթտի , բէնճշէմպիհ կիւնի օրայա կիտէճէյի » տէմիշ իտի . բէնճշէմպիհ կիւնի օլտու , Բօքթ քէօշիկնտէ պուլունտնղար գահվալթըտան սօնրա Մօնթէֆօ- լիյէ հիտէճէքլէր իտի :

Պարօն , Էէկէնիին կէօսթէրտիյի հալի թէսլիմիյէթէ ի- թիմատ ֆիթմէտիլինտէն , գըղըյըլն շըվալիյէյի եալընըղ պը- րագմամագ իչին քէմալի տըգգաթլա չալըշմագտա , վէ պու- նըն աքսի օլարագ Մարկըրիթին , Կօնթրան իլէ գօլ գօլա կէզ- տիլէրինտէն , զէրրէ գատար պիր շիւպհէյէ պիլէվահիպ օլ- մամագ տա իտի :

Ալիաթէ Էսնաթընտա Մարկըրիթ աթ իլէ կիթմէք ար- զուսընը կէօսթէրիպ , հալազատէսինին քէնտիսինէ բէֆա- գաթ իտուպ իթմէյէճէյինի ծիւալ իթտիլի սըրատա , պարօն , հէմպի չըվալիյէյէ ճէվապ Ֆէրէճէք մէյտամս պըրագմայըսլ աճէլէ իլէ :

— Միւսիւ , Տասթի պէնիմլէ արասայապ պիւնէճէք , հայ- վան պիր ալ սէլթ օլտուղունտան չըվալիյէ անը էյի գուլա- նտալիլի . էկէր միւնիլ Տըլաս , մանմաղէլ Մարկըրիթ ըէ- Փաղաթ իթմէյէ հիմմէթ պիւնիլլուրդարսա . . . տէյէրէք , վէ քէթիմէնին սիյմասը կիւլ կիպի գըղարմասընա տըգգաթ

պիլէ իթմէյէրէք, Կօնթըրանա թէպէսսիւմ իլէ պիր նազար աթֆ իթտի :

Էկէր եօլ թէտարիքեաթընըն նէզարէթի չըվալիյէյէ հէվալէ օլունմուշ օլայըտը, թա պու մէրթէպէ մաթլուպընա մուվաֆըզ պիլ հարաքէթտէ պուլունամայաճագ իտի :

Մօնթէֆօրիյէ կիտէճէք իքի թարիք օլուպ, պիրիսի օլտուգճա միւնթաղամ նէհրին սահիլինտէ տիր քի, արապա իլէ կիտիլէպիլիր, տիկէրի իսէ օրմանլարըն արասընտան վէ դայալարըն իւզէրինտէն կէչէրէք, էթրաֆա նէզարէթի օլան սարպ եօլ տըր. պարօնլա չըվալիյէ արապատա օլտուգլարընտան իլք եօլտան կիտէճէքլէրի կիպի, մատմաղէլ սիւվարի օլտուղու հալտէ իքինճի եօլտան կիթմէյի արղու իթտի :

Կօնթըրան, մատմաղէլէ ըէֆագաթ իթմէք իւզրէ աթա պինէր իքէն, պէլայի մուհապէթտէն ֆիրար իթմէք իսթէտիքլէրի, ֆագաթ պահա ու գատէրին տայիմա թարիգը աշգա սէվք իյիտիյի քիմէլէրտէ, զուհուրի թապիյի օլան պիր ճան սըդընթըսընա կիրիֆթար օլտու, վէ քէնտի քէնտինէ :

— Նէ հարայըմ, գատէր պէօյլէ իսթէյօր. էք եա կէճ իսթէր իսթէմէզ մատմաղէլ Մարկըրիթէ աշըզ օլաճաղըմ, տէյօր իտի :

Կէնճ գըզա կէլինճէ, Կօնթըրանըն քէնտիսինէ ըէֆագաթընը մէսէրրէթ իլէ գարըչըզ պիր հիտտէթ հըսսը իլէ գապուլ իթմիշ իտի. լաքին շու սէօղիւմիւզին անլաշըմասը իչին շէրհ օլունմասը լազըմ կէլիր. մէսէրրէթ իլէ տէտիք, չիւնքի պիր գատըն՝ հատտը զաթինտէ նէ գատար գավի օլուրսա օլտուն, եինէ գատարը զալպինի թէմամէն կէօրէմէզ. հիտտէթ իլէ տէտիք, չիւնքի Կօնթըրանըն՝ պիր վագըթմտան պէրի կէօսթէրտիյի մուամէլաթը պարիտանէտէն բէք զիյատէ միւքէտտէր օլտուղունտան, հըսս իթտիյի աշգ ու մուհապէթի զահիր իտէրիմ գօրգուսը իտի :

Կօնթըրան աթա պինէր իքէն սօն տէքէճէ սաքիթ վէ պիր հալի լազայտիտէ պուլունտուղունտան, Մարկըրիթ հիտտէթլէնէրէք հայվանընը սիւրմիւշ իտի. Կօնթըրան իսէ կէրէք

մատմադէլէ պիր հալ օլուր գօրգուսը յըլա , վէ կէրէք մէզ-
պուրէյի թէագըպ արգուսը իլէ հայվանընը գօշտուրարագ
արգասընտան եէթիչմէք իսթէտի , ֆագաթ Մարկըրիթ եօլ-
լարըն՝ չէրբէշիբիլինէ , վէ քէնարլարընտաքի ուչուրումլարա
գաթան էհէմիլիէթ վէրմէքսիլին , աթընը տէօրթ նալ իլէ
գօշտուրույօր իտի :

Մարկըրիթ , Կօթրանըն պու սօուգ հայինտին ղազէպ-
նագ օլուպ , քէնտիտինինտէ անա էհէմիլիէթ վէրմէտիլինի
կէթէրմէք , վէ եօլլարտաթ թէհիքէ վուգուը մէլհուը պու-
լունտուղունտան , քէնտի հագգընտա մումաիլէյհէ գօրգու
վէրմէք իւզրէ հայվանը գօշտուրմագտա , ֆագաթ Կօնթրա-
նընտա արգասընտան տէօրթ նալ իլէ կէլտիլինի տույարագ
եիւրէյի չարմագտա իտի . մումաիլէյհա պաչընը նիմ սու-
րէթտէ չէվիրիպ կէօզիւնին ուճու իլէ արգասընա պագտը ,
վէ Կօնթրանըն պէհէմէհալ քէնտիտինէ եէթիչմէք իսթէտի-
լինի անլայարագ մէմուռն օլտու իսէ տէ , թայիֆէյի նիսատէ
օլան թապիտթը խօտրէսէնտանէյէ իթթիպաէն , հայվանընը
տահա զիյատէ գօշտուրմայա պաչլատը :

Էկէր Մարկըրիթին աթը պիրտէն պիրէ տուրմամըչ օլսա
իտի , Կօնթրանըն եէթիչմէյէճէյին տէրքեար իտի . Կօնթ-
րան , կէնճ գըզըն պէօյլէ տուրմասընտան միւթլագա մէճ-
պուրի պիր սէպէպ օլտուղունը անլամագլա , հայվանընը գամ-
չըլայարագ պիր իքի տագըգատան կէնճ գըզըն եանընա վա-
սըլ օլտու :

Մատմադէլ տօնմուչ կիպի պիր հալտէ օլարագ կէօզլէ-
րինի , էլինտէքի գաւըյը ուղաթմըչ օլտուղու օրմանա տիք-
միչ իտի . Կօնթրան աաթի օ թարաֆա պագարագ , ուղուն
պօյլու պիր աոէմին չարգը սէօյլէյէրէք , վէ գօլլարընը պա-
չընտան եօգարը գալտըրըպ ղարիպ սուրէթտէ սալլայարագ
քէնտիլէրինի տօղրու կէլտիլինի կէօրտիւ , վէ պու աոէմին
մահուտ ալըգ նիյգօ օլտուղունը թանըտը . հիչ չիւպհէ եօգ-
քի , Կօնթրանըն՝ քէնտիտինի պու ալըզըն էլինտէն գուրթար-
տըղը տէհչէթիլի կիճէյի խաթըրլամըչ օլան մատմադէլին ,

խելվի ու հեյեճանընըն սէպէպինի տէրհալ անլատը , վէ հէման կէնճ գըզա միւթէվէճճիւհէն .

— Դօրգմայըն մատմաղէլ ետնընըլտայըմ . . . տէտի .

Մարկըրիթ արգասընա տէօնիւպ Կօնթրանը կէօրմէսի իլէ , պիր վապէյլա սալը վիրմէքտէն քէնտիսինի ալամատը , վէ միւթէագըզպէն հիտէթինի իրայէ իտէր պիր նաղար իլէ տէլիգանընըն եիւզիւնէ պադտը . պու պազըչըն մտնասընը , «թէչէքքիւր իտէրիմ , սիլ պէնիմ մուպէնէթիմէ շիթապ իտիյօրսուներզ» աէմէքտէն իպարէթ իտի .

Կօնթրան , Մարկըրիթէ թէգարուպ իտէրէք .

— Մատմաղէլ , վազաա էլիմտէքի գըրպաճտան ժաոէ սիլահըմ եօգ իսէ տէ , եինէ դօրգմայըն , չիւնքի էկէր թէճալուզի պիր հարաքէթտէ պուլունդալթա , հայվանլա թէքէլէրիմ , տէտի .

Ալըգ նիյգօ սըչրայարագ վէ շարգըսընը թէրէննիւմ իտէրէք իլէրլէյօր իտի , ֆագաթ Կօնթրան իլէ Մարկըրիթի կէօրիւր կէօրմէզ աուրարագ , պիր շէյ խաթըլլամագ իօթէյօր կիպի էլինի ալնընա տայատը : Կօնթրան կէնճ գըզը սիքէր իթմիշ իտի . ալըգ տըգգաթ իլէ տէլիգանըլյա պադարագ .

— Սու չօգ իտի , բէք չօգ իտի տէյիլմի , տէտի .

Պիչարէ ալըգ , Կօնթրանըն քէնտիսինի սույա աթտըլընը խաթըրլամըշ իտի .

Պու սըրատա մատմաղէլի կէօրէրէք .

— Ա' , բըրէնսէս , բըրէնսէս , տէյու հայգըրտը , վէ պէօյիք պիր մէսէրրէթ իպրաղը իլէ օյնայըպ շարքը սէօյլէմէյէ պաչլատը .

Պատէհու իքի էլլէրինի եէքաիկէրինէ պիւրէշտիւիպ պիր նաղարը միւթէրհիմանէ իլէ կէնճ գըզա պադտը , Մարկըրիթ մէրգուսա պիր ալթուճն աթտը , վէ ալըլըն հըսս էլլէտիյի մէսըուրիլէթի զէմանընտան խաթիֆատէ իտէրէք աթտընը սիւրտի , Կօնթրանտու մումաիլէյհայը թէագըզպէ պաչլատը .

Ալըգ նիյգօ , պիր ալ հալի պիհուշիճիէ գալտըգտան

սօնրա պաշտօնը էյտի, վէ մահադունանէ կիտէրէք հէմ կէօզ եաշը տէօքմէքտէ, վէ հէմ աէ քէնտի քէնտինէ.

— Ա՛հ, բըրէնսէս արթըգ պէնի սէվմէյօր, տէմէքտէ իտի.

Մարկըրիթ, ալըգ Նիյգօսան ուղագլաշընճայա գատար, հայվանը տէօրթ նալ սիւրտիւքտէն սօնրա կօնթրանա միւթէվէճճիւհէն.

— Ա՛, բէք զիյատէ գօրգտում, տէյէրէք, մումաիլէյհէ պիր նազար փըրլաթտը. կօնթրանըն ըէնկի աթմըշ իտի. ըզթըրապընը իյմա իտէն պու սօլկունլուգտան կէնճ գըզ բէք զիյատէ մէմնուն օլարագ գալպի խէլէճանէ պաշլատը.

Իքի ըէֆիդլէր իւք տէֆա Բօրթ քէօշկիւնէ կէլաիլէրի էմնատէ օլտուղու էիպի, պու տէֆա տաթի հէր պիր շէյի ուննտարագ, վէ եէքտիկէրինէ պիր չիֆթ սէօզ պիլէ սէյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէրէք, եավաշ եավաշ եան պէ եան եիւրիւյօրլար իտի. պու սըրատա կէնճ գըզ քէնտի քէնտինէ.

— Իհթիմալ քի պէնի սէվմէյօր, տէմէքտէ իտի.

Պու հալ իլէ իքի ֆարսախ գատար պիր մէսաֆէ գաթ իտիլիպ, աղաճլարըն արգասընտան Մօնթէֆօրի քէօշկիւնին գուլէլէրի կէօրիւնտիլինտէ, մուվագգաթէն ունութմուշ օլտուգլարը շէյլէրի պիրտէն պիրէ խաթըրլատըլար, վէ Մարկըրիթ.

— Ա՛, իշթէ կէլաիլ, տէտի.

Կօնթրան թիթրէտի, կէնճ գըզ տաթի սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք.

— Հիշ շիւպհէմ եօգ քի պիլ պիրինճի օլարագ վասըլ օլմայօրուզ, տէմէսի իւզէրինէ, զիհնի պաշգա պիր շէյ իլէ մէշղուլ պուլունան կօնթրան.

— Էյլէ՞ մի զանն իտիյօրսունըզ, տէտի.

— Օնա նէ՞ շիւպհէ, վագաա հէր նէ գատար կէլաիլիմիլ եօլ քէսման իտէ տէ, պիլ օ գատար եավաշ եիւրիւտիւք քի, միւթլագա բէտէրիմ իլէ չըվաշիլէ պիլի կէշմիշ օլմալը տըրլար.

Պու սէօզիւ սէօյլէտիյինտէ կէնճ գըզ պիրտէն պիրէ գը-
զարտը , վէ կէօզլէրինի եէրէ տիքէրէք .

— Իհթիմալ քի շիմտի մարքի մէրագ իտիյօր , տէտի :

Մարկըրիթին աղզընտան չըգան պու քէլիմէլէր , Կօնթ-
րանը պաշտան պյաղա գատար թիթըէթտի , բէնկի աթտը ,
վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— Աֆվ իտէրսինիլ մատմաղէլ , զաթը նաղիքեանէլէրի-
նին պիր գաշ կիւնէ գատար մարքիլ տը Ֆըլար Մօնթէֆօրի
օլաճաղընըղը ունութմուշ իտիմ , տէտի :

Մարկըրիթ , Կօնթրանըն պիրտէն պիրէ զուհուր իտէն
պու հալինտէն գօրգտու . մումսիլէյհին քէնտիսինի բէք զի-
յատէ սէվմէքտէ օլտուղունա արթըղ չիւպհէսի գալմատը .
Կօնթրան՝ չըվալիյէնին քէնտիսինէ նէ եօլտա ալչագճասընա
պիր գօմէտեա իճրա իթտիրէճէյինի ունուտարագ , կէնճ գը-
զա պիր քէրրէ աթֆը նազար իթտի . Կօնթրանըն պու պա-
գըչը պիր սուրէթը վազիհանէտէ շիտտէթը աչգընը իլան ի-
տիյօր իտի :

Լէօնանըն խէյալի , Կօնթրանըն լէվհայի գալպինտէն
պիւթիւն պիւթիւնէ սիլինմիշ չըգմըշ իտի . . .

27

Գարիյնի քիրամըն միւսաատէլէրի իլէ մատմաղէլ Մար-
կըրիթին , մատամ մարքիլ տը վէրնէ եաղմըշ օլտուղու ա-
թիւզղիքը շու մէքթուպը արզ իթտիրտէն սօնրա հէքեայէ-
միզէ տէվամ իտէճէյիլ :

« Ազիզէմ .

« Զաթը ասալէթսիմաթլէրինէ եաղմըշ օլտուղում մէք-
թուպլարմըն ճէվապընա պէյհուտէյէ պէքլէտիմ , միւթլա-
գա պանա գարչը ինատ իտէրէք ճէվապ եաղմայօրսունըղ

պունըն սէպէպի նէ՞ տիր պիր տիրլիւ անլայամայորում, ֆա-
գաթ նասըլ քի տէմիչ խտիմ, պէն սիզին նասիհաթլարընըզա
միւհթամըմ, չիւնքի քէնտիսինի բէք մէթանէթլի վէ գավի
զանն իտէն Մարկըրիթ, սօն տէրէճէ զաիֆ վէ գուվվէթսիզ
իմիչ:

« Պագաթ նէրէտէն պաշլայրմ, պիլմէմ քի, սէօյլէ-
յէճէյիմ սէօզլէր, վէ արզ իտէճէյիմ վագաալէր բէք չօգ
տըր:

« Պու մէքթուպումը թամ եարը կիճէտէ եազըյօրում,
պու զէմանըն, ճանիլէր վէ խէյալլէր զէմանը օլուպ օլմատը-
ղընը պիլմէյօր իսէմ տէ, լաքին պու սաաթըն աչըզլար սա-
աթը օլտուղունը պիլիյօրում:

« Պու կիւն ագչամ թաամընը Մօնթէֆօրի քէօչկիւնտէ
իթտիք. . . ա՛հ ազիզէմ, նէ՞ գատար միւտհիչ պիր մահալ:

« Շիմոյիյէ գատար զէվճիմ օլաճադ զաթըն եանընա բէք
աղ կիթմէքաէ խտիմ, օ զէմանլէր պու հալտէ տէյիլ խտի
տէյու զանն իտիյօրում. մարքիյի, եալընըզ բէտէրիմին տօս-
թը նազարը իլէ կէօրտիյիւմտէն, հէր պիր հալի թապիյի
պուլույօր իտիմ, ազիզէմ, պանա աճըյըն, պու քէօչկիւն վէ
տահա տօղրուսը պու տէհչէթլիւ գալանըն արմալը գաբու-
սընտան կէչէրէք, օրթա հալիլիյէ վասըլ օլտուղում սանիյէ-
տէ, վիճուտիմի պիր սատմէ իսթիլա իթտի, պուրասը պանա
բէք տէհչէթլիւ կէօրիւնտիւ, ատէթա գօրգտում:

« Էսկի պիր իգամէթկեահ, վէ իհթիյար պիր զէվճ, նէ՞
չարէ գատէրիմ պու իմիչ. . .

« Մօնթէֆօրի ֆամիլեասը սօն վարիսինին միւթէսարըրֆ
օլտուղու պու քէօչկ նէ գատար զէմաք, չիւրիւք, նէ գա-
տար քիւֆլէնմիչ, կէօրսէնիզ տիվարլարտա ասըլը օլան էօր-
թիւլէր՝ գըչ մէվսիմինտէքի չայըրլարըն հալի կիպի սօլկուն
րէնկսիլ, տէօչէմէ թախտալարը պիրի պիրինտէն այրըմըչ,
իրի իրի արալըզլար բէյտա օլմուչ, սուֆալար բութուպէթլի,
տիվանխանէլէր գարանըգ, գօրգունճ, ատէթա ճինլէր շէյ-
թանլար իլէ տօլու տըր զանն օլունուր. էլ հասըլ էկէր պու

մահալտէ գաղմագլորդմ լաղմ կէլսէ, ալթը այ սիւրմէզ
գօրգումսան վէ ճան սըգընթըսընտան էօլիւրիւմ:

«Աղիզէմ, պիր քէրրէ թասավիւր պույուրուն քի, մար-
քի հաղրէթլէրի, կէնճ զէվճէսինի մէմնուն իթմէք իւզրէ,
էսկի ֆամիլեասընըն ասարը հաշմէթինի, պու ճան սըգըն-
թըլարընա իլավէ իթմիշ, օտանըն հէր ճիհէթինէ Մօնթէֆօ-
րի ֆամիլեասընըն զըրհլարլա վէ հարպ էլպիսէլէրէ իլէ պլին-
մըշ թասավիլրէրի ասմըշ, նէ՞ գատար տէհշէթամիզ շէյ, սուֆ-
րատա խըտմէթտէ պուլունան ուշագլարըն էն կէնճի, շիւպ-
հէսիզ էֆէնտիսինէ եաշտաշ տըր, եանի ալթմըշ պէշ եա-
շընտա. խաթըրընա կէլմիշ օլսա խտի, մարքի պիզէ պիր տէ
հաղրէթի Տավուտ զէմանընտան գաղմա պիր թագըմ տա
շալկը կէթիթիթիթիթի խտի. պէօյէ շէյլէրի սէվէք իլլէթինէ
միւպթէլա օլան բէտէրիւմ իսէ, պու հալլէրի բէք կիւզէշ
պըւլմագտա տըր:

«Ահ եա Ռապպիւմ, նէ՞ գատար տիվանէյիւմ, պագսանա
կիւլէյօրթւմ, հալ պու քի գալպիւմ՝ աղըր պիր մէնկէնէ ալ-
թընտա էզիլիյօր. չիւնքի պիր գաշ սաաթտան պէրի...

«Աղիզէմ, սիզէ ճիւմէսինի լարդ իտէճէյիւմ, պիր գաշ
սաաթտան պէրի անլատըմ, հըսս իթտիւմ, գալպիւմին տէրու-
նինտէ պուլունան շէյլէրի ալթընաթ կէօրտիւմ. . . անը սէ-
վէյօրթւմ, էվլէթ միւսիւ Տըլաճիյի բէք գիյատէ վէ չըլտը-
րըրճասընա սէվէյօրթւմ. . . միւմքին օլտուղունտան գիյատէ
սէվէյօրթւմ. . . էյ վահ, թէքմիլ վիճուտիսին գանլարը գալ-
պիւմէ թօբլանըյօր, էվլէթ, օ տա պէնի սէվէյօր. . . պէնի
սէվէթիլինի բէք ալա անլատըմ:

«Մարքի տը Մօնթէֆօրի էլիսի էօրտիւյի վագըթ, Կօնթ-
րանըն կէօզլէրինտէն հիտտէթ գըղըճըմլարը սաշըլտըլընը
կէօրտիւմ. . . .

«Փիլ հագըգա բէտէքիւմ պէնի բէք ղիյատէ սէվէր, ֆի-
գաթ օ տա սէօզիւնին էսիլի տիր, տօթթըւղունըն գուլտ
տըր, ասըա ֆիքրինի թէպտիլ իթմէզ:

«Աղիզէմ, պանա թէսէլլի վէր, սէրիէն իքի սաթթըր պիր

ճէվապ, Խաղ, զիրապ սէվապին Մարկըրիթ, պէջիւք, պիր թէհ-
լիքէաք, պոճլունոյցօր:

Մարկըրիթ Տիւրօն

28

Կօնթրան իւէ Մարկըրիթ եւքտիկէրինի սէվաքքէրի,
կէօզլէրի վէ սէտարար Խաղ ու մուհապէթ իթտիքլէրի հալ-
տէ, պու միւհհապէթտէն պահա իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէ-
յօրլար իտի. չրվալիյէ Տասթի իտէ՝ իշպու մուհապէթին կիթ-
տիքճէ, քէսալը չիտտէթ իթտիյինէ խափիյէն նէզարէթ իթ-
մէքտէ, վէ պու հալի պարօնըն կէօրիւպ անլամամասը իչին
չալըլմադ տա իտի, իչլէր պու մէրքէզտէ իքէն իհթիյար մար-
քի տը Մօնթէֆօրի տաթի, տիւյին թէտարիքեաթըլըլա
իշթիղալ իտիյօր իտի:

Մարքի, գըրգ սէնէյի միւթէճափուդ տօսթը պուլունան
Տիւչէս և. իւէ տիւյիւն իչին լազըմ կէյէն չիչէքլէրի հա-
զըրլայարագ, եօլունոնընըպէճալ եօլու պիր թէհքիւք, Խաղ-
մըլ, վէ մանապին իգամէթինէ թախտիս իյլէտիյլա տայլուէյի,
ուպիւր ճէտիտէ քէզըն թամիր իթմէք վէ տէօչէթմէք իչին
եիրմի գատար տմէլէ ճէքլ իթմիչ իտի: պիրտէն պիրն մու-
հապէթ քէնչէսինէ կիրիթթալ օլան պու իհթիյարալ, Մար-
կըրիթ վէ Կօնթրան իչին քէմալի սիւրաթլա կէչէն վազըթ,
քէք եալալ կէչէյօր կիպի կէլիյօր իտի:

Կօնթրան չօք օւէֆա մարքիյի տուէլլտա թէլէֆ իթ-
մէք իչին թահքիր իթմէյի թամմիմ իթտի լաքին չրվալի-
յէնին տարին վէ ամիրսանէ նմալըլ, մուհալիլէյէն տու. էֆ-
քեպրընը մահվ իտիյօր իտի քի, հէման ջըվալիյէ տէնիլէն
պու մէլուն ճանիւնին ամալ վէ էֆքեարը ճինայէթքեարանէ-
սինի տիւչիւնմէյէ պաշլամագտա, վէ զիհնինտէն պին տիւր-

լիւ միւլահազաթը միւտհիշէ կէջմէքտէ իտի . եէվմը մէզքիկ-
րին ագչամըսը Մօնթէֆօրիտէն ավտէթլէրի էանասընտա ,
մատմաղէլ Մարկըրիթ իլէ բէտէրի արապատա , վէ Կօնթրան
իլէ շըվալիյէ տախի սիւվարի օլտուգլարը հալտէ արապանըն
արգասընտան , վէ ազ կէրիտէ օլարագ կէլիյօրլար իտի . շը-
վալիյէ պու հալտէն իսթիֆատէ իտէրէք Կօնթրանա .

— Ե՛յ միւսիւ մարքի , նէ տիւշիւնիւյօրսուներզ պագա-
լըմ , տէմէսի իլէ Կօնթրան թիթրէյէրէք .

— Պէ՛ն մի , հիշ պիր շէյ տիւշիւնտիւյիմ եօգ , տէյու
ճէվապ վէրտի .

— Պահա իտէրիմ քի էկէր պու սիւալէ մատմաղէլ Մար-
կըրիթէ իտէճէք օլսամ իտի , այնի պու ճէվապը ալաճագ
իտիմ .

Կօնթրանըն գալպի թիթրէյէրէք ճէվապ վէրմէտի , շը-
վալիյէ իսէ սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Միւնիւ մարքի , ձիզ Մարկըրիթի սէվէյօրաւներզ
մուճալիյէյհա տա սիզի սէվէյօր , տէյինճէ , Կօնթրան թէէ-
սիրինի կէօսթէրիր պիր սէտա իլէ .

— Պէ՛ն մի , տէտի .

— Աճայիւպ , պու բէք գօլայ անլաշըրը պիր մատտէ
տիր , էգճիւմիլէ պու հալ պէնի բէք մէմիուն իտիյօր .

— (Տըգգաթլա մուխաթիպինէ պագարագ .) Ա՛ :

— Էվվէթ , շիւնքի պու մուհապէթ , մատմաղէլ Մարկը-
րիթ իլէ մարքի տը Մօնթէֆօրինին իզտիվաճլարընա մանի օ-
լաճագ տըր , մարքինին էվլէնմէսի , տօսթումուզ վէ ըէֆի-
գիմիզ էմմանուէլի պիր բարասըզ պըրագաճաղընտան , պու
թէէհիւլին իճրասը միւմքին օլմամալը տըր .

— Անլայօրում , շիւպհէսիզ արզուներզ եալըներզ պուն-
տան իպարէթ տիր , տէյիլ մի .

— Մաղուր պույուրուն , զանն իտէրսէմ էվվէլճէ տէ արզ
իթմիլ իտիմ քի , էկէր մարքի , մատմաղէլ Մարկըրիթ իլէ իզ-
տիվաճ իտէմէզսէ , օ զէման Մարկըրիթ պէնիմ զէվճէմ օ-
լաճագ տըր .

Կօնթրան՝ շրվախէնին պու սէօգիւնտէն ֆէնա հալտէ հիտտէթլէնտի, Մարկըրիթի ալմագ լագըրտըսընը թէլաֆֆուպէ ճէսարէթ իտէն պու սէֆիլի, հէման օ անտէ էօլտիւրմէք իչին պէյիլրին էյէրինպէ պիր թապանճա արատը, պատէհու հիտտէթ վէ իսթիհլա իլէ գարըշըգ պիր թավը իլէ.

— Աղիղիմ, սիգ սէքիլ կիւնտէն պերի պէնիմլէ բէք աճիպ պիր սուրէթտէ էյլէնիյօրսուռնըլ, տէտի.

— Պա՛հ, տէտիյինիլտէն պիր շէյ անլամատըմ, սէօյլէյին պագպըմփ նէ՞ սոմրէթլէ էյլէնիյօր իմիչիմ.

— Պէնիմ, մատմաղէլ Մարկըրիթի սէվտիյիմի զանն իտիյօրսուռնըլ.

— Էվվէթ, էօյլէ եա՛.

— Վէ օնընտա պէնի սէվտիյինի . . .

— Օնա շիւպհէ՞մի վար.

— Բէք ալա, ֆարզ իտէլիմ քի, էկէր էօյլէ իսէ.

— Էվվէլճէ պէյան իթտիմ իտի եա՛, մէմնուն օլուրում.

— Պագաթ օ հալտէ մատմաղէլ պէնիմ զէվճէմ օլմուշ օլուր.

— Թիղին զէվճէնի՞լ մի, խայր օլամաղ.

— Նի՛չին.

— (Ֆիթուրսըլ պիր թավը իլէ.) Անըն իչին քի Մարկըրիթի պէն ալմագ իսթէրիմ, վէ սիլտէ պանա, պէնիմ սիզէ իթտիյիմ կիպի պիր խըտմէթ իտէ ճէքսինիլ, մէկէր եէքտիկէրիմիլ մէնֆաաթը իչին չալըշմաղա մէճպուր տէյիլմիլիլ.

— (Քէմալի հիտտէթլէ.) Պագաթ սիղին զաննընըլճա էկէր մատմաղէլ, մարքի իլէ իլտիվաճ իթմէյէճէք գատար պէնի սէվէյօրսա, սիղին թէքլիֆլինիլի բէտա իթմէլ մի . . .

— Ա՛, պիրինճի մաւհապէթ բէք չաբուգ զայիլ օլուր. պուռտան գաթինազար էկէր իյճապ իտէրսէ պէքլէլիմ . . .

— (Պարիա պիր սէօյլէյիլ իլէ.) Միւսիւ, սիւալիմէ ճէվապ վիրմէյէ հիմմէթ պույուրուրմուսընըլ.

— Պաշ իւսթիւնէ պույուրուն.

— Մատմադէլին տէսթը իզտիվաճընը լմալէս իտէրօէմ, բէտէրի ըէտա իտէր մի զանն իտէրսինիզ :

— Մնա նէ՞ չիւպհէ, չիբնքի էվվէլա տայըմ մարքի տը Մօնթէֆօրի վէրտիյի սէօզիւնիւն գուլը տըր, սանիյէն զա-
յէթ վէնկին պիւ տաւստ իսթէմէքտէ տիւ } հալ պու քի սիզ
արթըզ վէնկին տէ յիւսինիզ :

— Պու ճիւմլէ պէն մատմադէլ Մարկըրիթի քէնտիմէ
զէվճէ իտէճէ յիմէ գաթիէն գարար վէրմիշիմ տիւ :

— (Օմուզլարընը գալտըրաթագ .) Պու ֆիբրինիզին գուվ-
վէտէն ֆիւլէ չըգմասը միւմքինսիզ տիւ, պունը զիհնիզտէն
չըգարմալըսընըզ :

— Սէպէս :

— Զիւնքի էվվէլա Մարկըրիթ տահա օն տօգուզ եաչըն-
տա պուլունտուլունտան, սիննի բիւշտէ պալիզ օլուս տա
իսթէտիյի կիպի հարաքէթ իթմէծինէ իքի սէնէ վար, պու ի-
քի սէնէ միւտտէթ զարֆընտա նէլէր օլուր . . .

Կօնթրան չըվալիյէնին հալի սիւքիւնինէ կիթտիքճէ հիտ-
տէթլէնէրէք :

— Սանիյէն, տէյու սօրտու :

— Սանիյէն, մալիւմը ալիլէրի տիւ քի, մատմադէլ իլէ
պէնտէնիզ իզտիվաճ իթմէք նիյէթինտէյիմ :

— Իշթէ պունըն իհթիմալի եօգ տըր :

— Նի՛չին :

— Զիւնքի Մարկըրիթի սէվէյօթում :

Եօյլէ իսէ մատմադէլի գալըրմալըսընըզ, Մարկըրիթին
վիւսալինէ նայիլ, վէ մալքի իլէ իզտիվաճընա մանի օլաճագ
պիւրինճի վասթթա պու տըր :

Շըվալիյէնին ազգընտան չըգան պու թահգիրամիզ սէօզլէր
Կօնթրանը թիթրէթտի, չըվալիյէն իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ :

— Ագիզիւմ, մալիւմը ալիլէրի տիւ քի, սէքիզ կիւնտէն
նիքեահ ըէսմի իճրա օլունաճագ տըր, իմտի զայ իտիլէճէք
վագըթ գալմատը, տէտի :

Պու արալըզ քէօշկէ մուվասըլէթ օլունտու, Կօնթրան ի-

լէ Մարկըրիթ, Եւթմը մէղքիւրտէ բէք մահազուն պիր հալտէ պուլունույօրլար իտի պարօն, չըվալիյէնին հիքեայէ կյէտիյի տէհչէթամիղ պիր փրգըայա տալիչ օլտուղոճնտան, պու հալին ֆարգընա վարամամըչ իտի:

Սօֆրանտան դալգըլտըզը զէման, մատմաղէլ օտասընա կիթմէք իւղրէ Կօնթրանըն եանընտան կէշտիյի քըրատա, տէլիգանլը կէնճ գըզա:

— Մէվալիյինիղ պաշը իչին սաաթ օնտա Պահճէ քէօշ-կիւնտէ պուլունընըզ, տէտի:

Քէօշքտէ ճարի օլան ատէթ միւճիպինճէ պարօն, սաաթ տօղուղտն օտասընա չէքիլմէքտէ, վէ խըտմէթքեփըլար իսէ կիւնէչին տօղմասը իլէ պէրապէր իչլէրինին պաշընտա պուլունմագ իւզըհ եաթմաղտա իտիլէր: պատէհու մատմաղէլ, չըվալիյէ, վէ Կօնթրան եալընըզ գալարաղ գօնուշուրլար իտի: ֆաղաթ պիր գաչ կիւնտէն պէրի Մարկըրիթ տախի էրքէնճէ օտասընա չէքիլտիյինտէն, Կօնթրան էքսէրիէն եալընըզ, վէ պաղէն տէ չըվալիյէ իլէ պէրապէր պաղչէտէ տօլաշըր իտի:

Եւթմը մէղքիւրին ազշամըսը չըվալիյէ, շիտեթիլի պիր պաշ աղըլտընա կիրիֆթար օլտուղունը արը իլէ էրքէնտէն օտասընա չէքիլմիչ, վէ Կօնթրան պահճէտէն ավաթի էսնասընտա հիչ պիր ըշըգ կէօրմէտիյինտէն, հէր քէսին ույու-մալ տա օլտուղունա չիւպճէտի գալմամըչ իտի:

Կօնթրան, քէօշկիւն հէր թաքապընըդ կիլտիյինտէն, հիչ պիր չէյտէն իհթիրաղ իթմէքսիղին տօղրուճա պահճէտէքի քէօշկէ կիտէրէք, պիր բօրթուգալ սագսըսընըն արդասընտա օթուրուպ Մարկըրիթին վիրուտինէ միւնթաղըր օլտու:

Կօնթրանըն գալպի շիտեթիլէ չաքտըզընտան տտէթա նէֆէս ալամայիլ իտի: մումաթիլէյհ պէլքի Մարկըրիթ կէլմէղ տէյսւ գօղլ ույօր իտի:

Փագաթ տաաթ օն չալարըքը սըրատա փաթիֆի պիր կիւրիլթիւ իչիտիլտի, վէ միւթէադըպէն կէնճ գըզ արըզ վիճուտ իթտի:

Իբրի աշրգլար եէքտիկերնին էլլերինի թութարագ սէօզ սէօլէմէքսիզին պիրիպիրլերնին երւզլերնէ պագ տըլար . պէօլէմէ տէօրթ պէշ սանիյէ սիւքիւթ իլէ կէշտիքտէն սօն-րա , կէնճ գըղ քէլամէ աղաղ խտէրէք .

— Իշթէ կէլտիւմ , տէմէսի իլէ , Կօնթրան քէմալի ըայէթ-լէ Մարկըրիթին էլլերնին էօքէրէք .

— Թէշէքքիւր . . . խտէրիւմ . . . տէյէպիտի . կէնճ գըղ իսէ ըղթըրապը գալպիսի զապթ իթմէյէ չայըչարագ .

— Միւսիւ , պանա արղ խտէմէք մօնհիւմ պիր սէօզիւ-նիւզ օլմալը տըր , տէյիլ մի , տէտի :

— (Մըրըլտանարագ .) Ա՛հ Մարկըրիթ . . . խթիգպալի տիւշիւնտիւնիւզ մի :

— (Թիթրէյէրէք .) Նէ՞ տէմէք արղու պուչուրոյծօրսուչ-նըղ .

— Սիդի եագընտա պէքլէմէքտէ օլան խթիգպալտէն պահս խիլօրում . . . զիրա պու իզտիվան . . .

— Ա՛ , գաթան , եարընտան թէզի եօգ բէտէրիմի կէօ-րիւրիւմ . . . աղլայարագ այագլարընա գաբանըրըմ , խթիթ-համ խտէրիւմ . . .

— Էյ վա՛հ , բէտէրինիլ ֆիքրինտէն տէօնմէյէմէք տիր .

— Օ հալտէ իսեան խտէրիւմ . . . Մօնթէֆօրիյի ըէտտ իտէրիւմ :

— Մարկըրիթ , սիգի թէհտիտ էտէն պու ֆէլաքէթը ազիմէտէն գուրթուլմագ իշին եալընըղ պիր չարէ կէօիւյօ-րում :

— Նէ՞ կիպի չարէ :

— Պիրալ իթմէք :

Պու ֆիլադ մէսէլէսի կէնճ գըղա՝ պիր ելլտըրըմ խա-պէթ իթմիշմէսինէ թէհտիր իթտի . Մարկըրիթ կիպի թէր-պիյէ կէօրմիւշ , վէ տայիրէյի իֆֆէթտէ պէօլիւմիւշ պիր բաքիզէ գըղ իշին , բէտէրինին խանէսինտէն ֆիլադ իթմէք թէքիթի բէք աղըր կէլէմէյի աշիքեալ օլմալըլա , կէնճ գը-ղըն հալի պիրտէն պիրէ թէղպիւր իթտի :

Կօնթրան, վագր օլան թէքլիֆինին, կենճ գըղըն գալ-
պինսէ հասըլ էյլէտիյի գարըշըդըլը անլատըլը ճիհէթլէ,
հէման հուզուընտա տիզ չէօքէրէք:

— Մարկըրիթ մէլէլիմ, սիզի սէվէյօրում, ճանրմտան
հայաթըմտան հէր պիր շէյտէն զիյատէ սէվէյօրում, իսմիմի
գապուլ իթմէյէ թէնէգըլէ պույուլարգանըլ, տիննանըն
էն պահաընար էն մէսուտ պտէմի օլաճաղըմ . . . սէօյլէյին
պէնտէնիդի իհեա իթմէք իսթէրմիսինիզ . . . աէմէսի իլէ,
կէնճ գըզ զայէթ խաֆիֆ պիր աէտա իլէ:

— Էվէթ, տէյու ճէվապ վէրտի:

— Էօյլէ իսէ կէլ . . . դաշալըմ . . . չիւնքի պուրատա
սաատէթիմիզ միւրաքին տէյիլ տիր . . . բէք չօգ տիւշմէն-
լէր պիզի թէհտիտ իթմէքտէ տիր . . . հէման ինկիլթէրայա
կիտէլիմ:

— Պաղաթ բէտէրիմ խպրխահ պիր աաէմ տիր, պէ-
նիմ տիւշարը ֆէլաքէթ օլմամը ապա իսթէմէզ:

— Ահ ճիւրբարէմ, սաատէթը հալիմիզէ մանի օլաճաղ
նալընըլ բէտէրինիզ տէյիլ տիր:

— Աճայիպ, պէն օնտան պաշգասընը պիլմէյօրում:

Կօնթրան, տախիլ օլտուղու ճէմիյէթը ճինայէթիմ սըր-
ընը մէյտանէ չըգաղմագ գօրգուսը իլէ թիթըէյէրէք:

— Ազիզէմ, պէնիմ նամուպը պիր պտէմ օլտուղումա
իմանըրմըսընըլ, տէտի:

— Էօյլէ զանն իտէրիմ:

— Սիզէ պիր շէյ սէօյլէրսէմ, սէօղիւմէ էմնիյէթ իտէր-
միսինիզ:

— Էվէթ, եէմին իտէրիմ:

— Էօյլէ իսէ տինլէյինիզ . . . իրիմիզտէ պէօյիւք պիր
թէհլիքէ իչինտէ պուլունույօրուզ. ալէլ խուտա սիզ պէն-
տէն զիյատէ: Էկէր պուրատա գալըրուաղ, իւմիւտ, իսթիգ-
պալ վէ սաատէթիմիզ մահվ օլաճաղ տըր, մուհապէթիմիզ
վէ գալպիմիզ հէմնիյէթտէն արի պիր շէյ կիպի քէսը իտի-
լէճէք տիր:

— Պաղաթ պու տիւշմէնէր քիմէր տիր, թէհլիքէլէր նէ՞ տիր :

— Էյ վա՛հ մէլէյիմ, իշթէ պու նսդթայը սիղէ պէյան իտէմէմ, պու պէնիմէն ճէնապը Ալլահըն Էրաւընտա պիր սըրը տըրը . մամաֆիհ պու սըրը տա պէնիմ տէյիլ տիր . . :

Մարկըրիթ, թէաճիւպիւնի կէսվթէրիր պիր հարաքէթաէ պուրունտու . կոնթրան իսէ, Էլինի գալպի իւզէրթնէ գոյա-րազ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Էմին օլուն . . . ողի ճիտմի պիր մուհապէթ իլէ սէվէյօրում . . . վէ տօղրունունը ճէօյլէյօրում . . . տէյին-ճէ, Մարկըրիթ շաշըրարազ .

Պիրար . . . բէտէրիմին խանէսինունէն փիրար . . . պու միւսքին մի, ա՛յ, խայը, խայը, նալա՛ տէյիւ քէքէլէտի :

— (Մահլուն պիր թալը իլէ .) Էյլէ իսէ առիյօ Մար-կըրիթ . Էրաւընտա պու րատան մուֆարնգաթ իմէճէյիմ . . . զի-րա իլէրուտէ կիրիֆթար օլաճաղընը փէլաքէթէլէրէ ալէթ օլմազ իքթէմէմ :

— (Պաղըրարազ .) Նէ՞ պէյօրունը :

Մարքի տը Մօնթէֆօրի իլէ իղտիւաճ իմինիզ . . . պէլքի պահանքեպ ծընթուրը . . .

Ճէն Քապպիմ, Էա՛ Քապպիմ, չըտըրաճալըմ :

— Գիթմէք լուղլէ պիր առում աթարազ .) Առիյօ, Մար-կըրիթ :

— (Աշգընըն շիտտէթինի կէսթէրիր պիր թէլաֆիուզ իլէ .) Կոնթրան . . . տէյլէ . . . Էմի էթ . . . օֆլի սէվէյօ-րում :

— Բէք ալա՛, մատէմ էյլէ իսէ գոյմալ . . . հէման Էարընքի կիւն պուրաւան փիրար իթմէլի :

Պաղաթ նալը փիրար իտէճէյիզ . . .

— Նալըն, կիճէ Էարընընտա հէյ շէյ Էաղըր գլաւ . . . Մարկըրիթ տէրուսթ տիւշէն պիր ալլահան կիւտալ Է-քէրեք Կոնթրանըն նէլտիւտէն փիրար իթմի, աշգ ու սէվտա էվլատըզ վաղիֆէսինէ զալէպէ իթմիլ իտի :

Կօնթրան խաճ, հէր նէվի մանկերի բայմալ իտուպ տա եօլ աշմըլ քիմնէ կիպի օրմուշ խաի. Մարկըրիթ, քէնտիսի իլէ պէրպպեր ֆիրար իտէճէյիսի վատ իթմիշ խաի, արթըգ ֆիրարլարընի թահաղ թէէմինէ ալմագտուն պաշգու պիր շէյ տիւշիւմէյօր խաի:

29

Պարօն Տիւբօն պու մէվսիմի ավա կիթմէքլէ կէչիտելին-տէն, սապահ թաամը քէօշկտէ սաաթ սէքիզ պոճլուգտա եէնիլիր խաի:

Կօնթրան իլէ Մարկըրիթ միյանընտա ճէրիյան իտէն կի-ճէքի միւքիալէմէնին իրթէոի կիւնի թամ սաաթ սէքիզ պոշ-լուգտա, շըվալիյէ Կօնթրանըն գօլընա կիրմիշ օլտուղու հալմէ թամ սալօնընա կիրտի, վէ տաջըսընա խիթապէն:

— Տայըճըղըմ, տօսթմմուզ միւսիւ Տըլասի, գըրգ սա-աթա գատար պիղտէն մուֆարէգաթ իտէճէքլէր տիր, տէ-մէսի իւղէրինէ, պարօն թէաճիւպ իլէ:

— Նաճըլ . . . տէյնէ սօրտու:

Թամ պու սըրատա եէմէք սալօնընա կիրէն, վէ շըվա-լիյէնին պու սէօղիւնի իշիթմիշ օլան մնտմօղէլ Մարկըրիթ, թէաճիւպ իյնա ինէր պիր հարաքէթ իպլազ իթտի:

Ձէվալլը գըղճըղաղըն լէնկի բէք ղիյատէ սօլուգ, կէօզ-լէրի սէճիւք օլտուղունտան, բէք ըղթըրապլը պիր կիճէ կէ-չիլմիշ օլտուղուն աւղաշըլլըյօր խաի: մումաիլէյհա տաթի բէ-տէրի կիպի թաաճիւպ իլէ:

— Նաճըլ, միւսի Տըլասի պիղի թէրք մի իտէյօրլար, տէսի:

Շըվալիյէ. — Լվվէթ, տօսթմմուզ միւսիւ Տըլասի, մօլ-լէն քէօշկիւ խարապէսինի թէմաշա իթմէյէ կիտէճէքլէր, վէ զանն իտէրսէմ կիճէյիտէ օրատա կէչիթէճէքլէր, շայանը թէ-

մաշա օլան Շասթել-Լիւքէսէ գատար կիթմէլէրինի թավսիյէ իթտիմ :

Կօնթրան . - Իհթիմալ տըր . . . տէտիքտէն սօնրա , կէնճ գըզա մանատար պիր նազար աթֆի իտէրէք , « Եալան սէօյ-լէյօրում , ազիմէթիմ ֆիրարըմըզը թէէմին իթմէք իչին տիր » եօլլու պիր թէպէսսիւմ իթտի :

Պարօն Տիւրօն , Կօնթրանըն պու արզուսընը թապիյի պիր չէյ պուլմաղըլա , չէն պիր հալտէ սօֆրայա օթուրարադ , քէրիմէսի Մարկըրիթին անգարիպ վուգու պուլաճադ օլան իզտիվաճընտան պահս իթտի . չըվալիյէ միւրայի պիր թավը իլէ :

— Ա' , սէվկիլի տայըճըղըմ , տէմէք քի պու իզտիվաճ տէյիչիլմէզ սուրէթտէ գարարաշտըրըմըշ տըր , տէմէք քի մատմաղէլ Մարկըրիթ , մարքիզ տը Ֆըլար Մօնթէֆօրի օլաճադ տըր , տէմէսի իւզէրինէ , պարօն թէաճիւպլէ եէկէնինէ պապարադ .

— Նաճըլ , գարարաշտըրըմըշմը , պու իշ օլմուշ պիթմիշ տիր , հիշ պիր չէյ անա մանի օլամազ , տէտի :

— Պա'հ :

— (Շիտտէթլէ .) Սէվկիլի եէկէնիմ , պէնիմ կիպի պիր աոտէմ պիր չէյէ սէօլ վէրալիլ հալտէ , եօլիւմ պիլէ անը իճրատէն մէն իտէմէզ :

Մարկըրիթ իլէ Կօնթրան « Արթըզ թէրէտտիւտ իտէճէք մահէլ գալմատը » իպարէսինի իյմա իտէր սուրէթտէ եէքտիկէրինէ պապտըլար :

Շըվալիյէ իսէ Մարկըրիթի գաշմայա գարար վէրտիլմէք իսթէտիյինտէն , պարօնըն պու գաթի ճէվապընտան գալպէն մէմնուն օլտու :

Պարօն , չիզմէլէրինի կիյմիշ վէ ավա կիթմէյէ հաղըրլանմըշ օլտուղունտան , աճէլէ իլէ թաամ իտէրէք չըվալիյէյէ խիթապէն .

— Պէրապէր կէլլիւմիսինիզ , տէյու սիւալ իթտի :

— Մաէլ մէմնունիլէ :

— Հէվա բէք կիւղէլ տիր մարքի , սիզտէ աթընըլա սիւ-
վար օլուն եարըմ ֆարսախ գատար եօլումուղ պիր տիր ,
պէրապէր կիտէրիւղ տէտիքտէն սօնրա , գըղընըն էլինի էօրէ-
րէք .

— Սէն եալընըլ մը գալաճագսըն գըղըմ , տէտի :

Մարկըրիթ . - Պէնտէ հայվանա պինէրէք հալամը կէօր-
մէյէ կիտէրիմ :

Կօնթրան , պարօն իլէ չըվալիյէնին սալօնտան չըգտըղ-
լարընտան իսթիֆատէ իտէրէք , սիւրաթլէ կէնճ գըղա .

— Մարկըրիթ , պու ագչամ . . . սաաթ օնտա . . .
պահճէնին քէնարընտա . . . սիղի պէքլէյէճէյիմ , տէտի :

Մարկըրիթին պէնղի աթտը իսէ տէ , պաչըյըլա պիր էվ-
վէթ իշարէթի իթտի , վէ Կօնթրան գաբուտան չըգարագ-
րէֆիգլէրինի թէագըպէ պաչլատը :

Մէրգուման իւչ սիւվարիլէր , պիր սաաթ սօնրա տէօրթ
եօլ աղղընտա վասըլ օլտուգլարընտան , պարօն իլէ չըվալիյէ
սօլ ճիհէթէ , վէ Կօնթրան իսէ սաղա սաբարագ օրմանըն
տէրունինտէ զպպ օլտուլար : Կօնթրան , օն տագըղա գա-
տար կիթտիքտէն սօնրա եօլունը տէյիշտիրէրէք , սիւրաթլա
Բօն նէհրինին սահրինէ կէլիպ կէչիտի կէչտի . պատէհու Նօր
եօլունը էլէ ալարագ Գըլամնի քէօյիւնէ գատար գօշարագ
կիթտի . էօյլէի եարըմ սաաթ կէչմիշ օլտուղու հալտէ , էվ-
վէճէ գարիյնի քիրամըն մալիւմլէրի օլան հայվան իլէ պիրտէ
գըլաղուղ ալտըղը հալտէ օթէլէ վասըլ օլտու :

Կօնթրան , թէմամը իլէ բըլանընը հաբմըչ պիթիլմիշ իտի
իսէ տէ , Գըլամնի քէօյիւնտէ բարա գուվվէթի իլէ պիր բօս-
թա արապասը թէտարիք իտէրէք , հէման օ կիճէ պէհէմէ-
հալ ֆիրար իթմէյի , վէ պարօն՝ քէյֆիյէթէ վագըֆ օլուն-
ճայա տէյին , հիչ օլմաղսա օթուղ ֆարսախըղ պիր մէսա-
ֆէ գաթ էյլէմէյի իւմիւտ իտիյօր իտի :

Օթէլին գաբուտը էօնիւնտէ , հալու գըյաֆէթինտէն
Բարիլլի օլտուղու անլաչըլմագտա օլան պիր արապաճը , ֆայ-
թօնճընըն իսկէմլէսի իւղէրինտէ օթուրուպ , հէման եօլա չը-

գաճաղ պիւ հալ ի պրաղ ի թմէքտէ իտի . Կօնթրան մէր-
գումըն եանընա վարարաղ .

— Տօսթում, պու սարապա սիզին մի աիր , տէյու
սիւալ ի թմէսի իւղէրինէ . ալապաճը աղտան չօղ անլար օլ-
տուղունը կէօսթէրի պիր թալը իլէ , մարքիյի սէլամէլայա-
րաղ .

— Պէնիմ տէյիլ, ֆագաթ քէնտի մալիմ կիպի պիր շէյ
տիր , տէտի :

Կօնթրան պէր շէյ անլամամը կիսի մէրգալմըն ելւղիւ-
նէ պագտը , հէքիֆ իսէ իլամէյի մէգալ իտէրէք .

— Միւսիւ , պէնտէնիզ սուրայա պէշ ֆարապի մէսաֆէ-
տէ պուլունան չիֆթիլիյինէ աղիմէթ իտէն պիր մատամըն օտա
ուշաղըլըմ, ֆայթօնը եարըն ագչամ Բարիզէ կէօթիւրմէք-
լիյիմէ տայըր մատամտուն էմր ալտըմ, տէյինճէ \ Կօնթրան
քէնտի քէնտինէ .

Եարըն ագչամ . . Բէք կէճ , ֆագաթ նէ՞ պէյիւ վար ,
տէաիքտէն սօնրա եալաչ պիր սէտա իլէ օտա ուշաղընա .

— Տօսթում, էլլի ալթուն գազանմաղ իսթէրմիսինիզ,
տէտի :

— (Պաշընը սալլայարաղ .) Աճալիպ , պու բարայըր գա-
զանմաղ իչին նէ՞ եաբմալը :

— Էվլէյա եարըն կիւնէշ պաթար պաթմաղ սիզէ կէօս-
թէրէճէյիմ մահալտէ պէնի պէքլէմէլի .

— Բէք ալա՛ , սօնրա :

— Սօնրա , ֆայթօն պօշ իմիշ կիպի սիւրաթլա պիլի
Բարիզէ կէօթիւրիւրսինիզ :

Խըտմէթքեար , հէր շէյի անլամըշ պիր ատէմ կիպի
կիւլմէյէ պաշլատըր :

Կօնթրան , պէյկիլրտէն ինուպ օթէլէ կիւրալիյի ոլրատա ,
եօղարքի օտալարտան ալիլիւֆլին քէմալի տըղաթլա գաբան-
մըշ օլան բէնչէրէլէրին բէրաէսի ուքուլ իլէ արալըգ իտիլէ-
րէք պիր գատըն պաշը կէօթիւրտի , պու գաաըն Կօնթրանը
նաղալըր աըղգաթ տան կէչիւրտի , ֆագաթ Կօնթրան , պու

հարի հրսա իթմէյէրէք, օթէլին խրամէթքնարարընտան չիֆթլիկնէ կիթմիշ օլան մալտա՛հ հագդընտա պիր թաղըմ սիւալէք իթմէքէ մէշղոււլ օլտու, վէ օթէլնիքէն շու մալիմ մաթը ալտը .

— Էֆէնտիմ, պու կիւզէլ գատըն քեամիլէն սիյահընր կիլինմիշ տիր, նէրէյէ կիտէճֆյինի վէ իսմիլի պիլէմէյօրում, չիւնքի սէօյլէմէսի, հաթաւ տիւն աղ շամուան պէրի օտաւընտան տըշալը չըդմաւը, օրստա թապմ իտիյօր . անճագ շուրասընր պէօյլէյիմ քի, մէզպուրէ գօճասընր թէրք իտէն պիր զէվնէյէ պէնզէյօր :

Կօնթրան քէնտի քէնտինէ « նէմէ՛ լաղըմ, նէ օլուրսա օլտուն » տէտիքտէն սօնրա, Բօրթ քէօշկիւնտէ միսաթիր օլտուղու էսնատէ, Գըլամի գարիյէսի ճիհէթինաէքի օրմանլարտա պաղը քէրրէ տօլաշմիշ օլտուղունտան, օրմանըն իւմթ թարաֆընտա, պիր օտունճը գուլիպէսի պուլունտուղունը խաթըրլատը :

Կօնթրան, կիւնին պիրինտէ պարճնլու պէրասլէր պէրույի թէնէղվիւն մէզքիւր գուլիպէսին էօնիւնտէն կէշէր իքէն, դարունթ էօնիւնտէ սէրթ չէհրէլի պիր էրքէք իլէ պիր իհթիյար գատըն կէօրմիւշլէր իտի . պուհլաթ պարօնա Խաղլաւ շարագ սաաաղա իսթէմիչէր, վէ միւմաիլէյէ տաթի պիր ֆրրանդ վէրէրէք կէշիւղ կիթմիշլէր իտի . ֆաղաթ օ կիւն պարօն էսնայի րահտէ Կօնթրանա :

— Պունշարտ հատաղ ա զէրմէք աւլա ճալիլ տէյիլ իսէտէ, նէ չարէ, ինսանըն փիճասնընտ տօկտնուր, պուհլար գալը գօնա իւր ալջադըլուր Կաղ, պու հէրթի իրթիքապ իթմիլի պիր թաղըմ խապաաթ ի զէրմէ քիւրէք ճէզասընա շարըրլարագ, հայրի սէնէլէր գաղըրդ սոսն սօնրա սէպիլի թաթիլի օլտունուշ տըր, գարքսը իսէ հէր նէվի հաւաքնաթը րէվիլանէտէն կէրի տարմաթը տըր, պիր չէյէ ինթիյաճլարը օլտուղու զէմուն Բօրթ միւրաճաթ իտէրլէր, ֆաղաթ պէշ ֆրրանդ գաղաճաթ իշինք քէօշկիւմի ֆաթէշէ վիթմէքտէն տէ աւլա չէքիւնմէզլէր, տէմիշ իտի :

Կօնթրան, պարօնըն պու տէտիյի շէյէրի տէրխաթըր իթտիյի կիպի, մէգքիւր գուլիպէտէն Գըլամիյէ գատար իքի եիւզ ատըմ պիր մէսաֆէ օլտուղունը տախի խաթըրլատը, մարքի զիհնինտէքի բըլանը թանզիմ իտէրէք, ուշաղըն եանընա կէլիպ :

— Եարըն ագչամ Գըլամիտէն Բ . . . յէ կիտէն եօլը էլէ ալարագ օրմանըն մէսիալինտէ Կըլէրիյն գուլիպէտի թէսմիյէ օլունան օտունճը գուլիպէտինտէն, իքի եիւզ ատըմ պախտ պիր մահալտէ տուրուրուտէն, տէմէսի իլէ, խըտմէթքեար պաշընը սալլայարագ :

— Բէք էյի, անլատըմ էմրինիլ իճրա օլունաճագ սըր, տէսի :

Կօնթրանըն, արթըգ Գըլամի գարիյէսինտէ իշի գալմատըղընտան, հայվանընա բաքիպէն օթէլտէն մուֆարէգաթ իթտի :

Փագաթ հայվանա պինտիյի սըրատու երինէ օտու բէնշէրէսինին բէրտէսի աշըլարագ, պալատէ զիքրի սէպդաթ իտէն գատընըն պաշը կէօրիւնտի, Մէղպուրէ խըտմէթքեարա պիր իշարէթ իթտի. Կօնթրան, աթընը գօշտուրարագ իքի սաաթ սօնրա օրմանլարըն քէնարընա վատըլ օլտու, վէ օրմանա կիրտիյի էսնատէ աճիպ պիր շարգընըն թէրէննիւմ իտիլտիյինի իշիթտի, պատէհու աղաճլարըն արասընտան գուվվէթլի եիւրիւյէն իրի պիր ճիւմ կէօրտի. պու ճիւմ ալըգ նիյգօ իտի քի, արգասընտան տէօրթ նալ իլէ կէլմէքտէ օլան պիր աթ կիւրիւլթիւսինի իշիտէրէք, հարաքէթսիլ պիր թաւը իլէ տուրուպ սիւվարինին կէչմէսինէ միւնթաղըր օլտու, վէ Կօնթրանը կէօրտիլինտէ գահպահա իլէ կիւլէրէք :

— Հէ', հէ', պու բրէնա . . . տէյու մըրըլտանարգտան սօնրա, շարգասընը չըգարըպ, Կօնթրանա ուղատը վէրտի :

Կօնթրան, իւշ ֆըրանգ գըյմէթինտէ պիր ալթուն սիքքէ աթարագ կէչտի, ալըգ նիյգօ տախի եօլունա տէվամէ պաշլատը, ֆագաթ պիր ալ սօնրա տիվանէլէրէ մախսուս օլան պիր մէրագտան թահրիք օլունուպ, Կօնթրանը թէա-

դրա իթմէք իւզրէ սիւրաթլէ երիւրմէյէ իպթիտար իյլէտի :

Կօնթրան , ճատտէյի թէրք իլէ օտունճը գուլիպէսինէ տօլլուլու , ալլըգ տախի շարգըսընը պըրագարագ , վէ մայմուն կիպի պիւքիւլիւպ շալըլարըն արասընտան կէչէրէք , Կօնթրանըն թէվագուֆ իթմիշ օլտուղու մահալին եանընտա պուլունտան իրի պիր աղաճըն ալգասընտա պիւղիւլիւպ կիղլէնտի . Կօնթրան աթտան էնմիշ , վէ ալլըգ Նիյգօ իսէ եիւզին գօյու եաթարագ շաչգըն շաչգըն կիւլմէքտէ պուլունմուշ իտի :

Աթըն այագլարը սէտասընը իշիտէրէք գուլիպէտէն տըշարը չըգմիշ օլան օտունճը իլէ զէվճէսի Կօնթրանը կէօրիւպ սէլամլատըլար . Կօնթրան տէրհալ գուլիպէյէ կիրէրէք մէրգումանէ :

— Եալընը զմիսընըղ , տէյու սօրունճա , գարը գօճա պիւր աղըղ :

— Էվվէթ , տէյու ճէվապ վէրտիլէր :

Կօնթրան գաբույը գարայըպ քէմալի տըղգաթլա օտունճընըն եիւզիւնէ պագտըղտան սօնրա , քէլամէ աղաղ իլէ :

— Սիւ , պուրատա ֆէնա պիր շէօհրէթ գաղանմըշարընըլ : ումումըն թահքիւլինէ շայան օլտուղունուղ ճիհէթլէ , հէր քէս սիզի էանա վէ Նէֆրէթամիւղ իշլէրտէ գուլլանըյօր . իգթիտարընըղ օլա , եանի բօրանըղ պուլունտա , տէրագաղ պուրատան ազիմէթ իտէլսինիղ , տէյիլ մի , աէտի :

— Էլպէթտէ կիտէրիղ , ֆագաթ օ գատաը ֆագըրըղ քի . . .

— Իհթիյաճընըղ օլան բարայը սիզէ վիրմէք իգթիտարընը հայըղ պուլունմագտայըմ :

Օտունճը պղ սէօղլէրի տույունճա , կէօղլէրի հըրա ու թամա շուլէսի իլէ բարլամայա պաշլատը . Կօնթրան , պու հէրիֆին պիր մըգտար ալթուն խաթըր իշին հէր պիր շէյի եաքս մալա հագըր օլտուղունը առլայարագ , սէօղլիւնէ տէվամ իլէ :

— Գօրգմայըն , պէնիմ սիզէ վէրէճէյիմ եիրմի պէշլիւա մուգապիլինտէ թալէպ իտէճէյիմ խըտմէթ բէք ճիւզ-

վի վէ բէք սատէ պիր շէյ տիր, տէյինճէ, օտունճը կէօղ-
լէրինի ֆալ թաշը կիպի աչքորագ .

— Երբմի պէշ լույի ալթունը էլտէ իտէպիլմէք իշին,
հէր նէ իսթէրլէրսէ կաքմաղա հաղըրըմ, տէտիլինտէ, Կօնթ-
րան .

— Բէք ալա, պէն պիր իքի սաաթ սօնրա թէքրար պու-
րայա կէլէճէլիմ, օ վադըթ եաքաճաղընըղ իշ հաղըլլէաա
լաղըմ կէլէն թալիմաթը վէրիրիմ, տէտիրալէն աօնրա, գու-
լիպէտէն չըգըպ հայվանընա պիրտի, վէ աթըն էյէրլինտէ ա-
սըր օլան թապանճալարը օտուչնճույա կէգաթէրէրէք .

— Լաքին էկէր պանա իըյանէթ իտէճէք օլաքպանըղ
տէմէսի իլէ, օտունճը .

— Օ թարաֆտան էմին օլունուղ միսիւ, պէն էքրմի
պէշ ալթընը էօլմէյէ թէքընի հալէն ապէվէրպէն իմ, տէտի .

Կօնթրան, եօլունա տէվամ իթմէյէ, վէ ալըգ պաիի
կիղլէնաիլի մահալաէն չըգըրագ մուճալէյճի թէաղըպէ
պաշլաար .

Կիճէ օլմուշ իտի, բույի թէմա պէքրագ վէ ալըգ իտէ
տէ, զէմին բէք գարտնըրգ իտի. հէվա զայէթ թաքին օլտու-
ղու ճիհէթլէ, օրմանլարտալն կէլէն էն իտաֆիլի պիր տէա իշի-
տիլիօղ իտի .

Կօնթրան, ալտէթաէ եանըլմպսագ իշին կիթտիլի եօլա
զիյատէ տըղըաթ իտէրէք իշ քէնարընաա պուլանաճաղըլարը-
նա գարոքր վէրաթըլէրի պահճէյէ տօղրու իլէպէմէքաէ իտի .

Մարքի Տըլաու, պահճէնին տիվարը եանընա վասըլ օլ-
տուղու սըրառա սաաթ օնը չալըյօր իտի. մէգքիլը տիվար
պիր չալը չիթտէն իպարէթ օլուպ, թիլքի վէ գուրա կիպի
աաղի հայվանլար տէլիք տէլիք իթմիշլէր իտի .

Կօնթրան հայվանընը պիր ապաճա պաղլոյաիագ մէգ-
քիւր տէլիքլէրին պիրլինտէն ուսուլ իլէ պահճէյէ կիրտի, վէ
պիր չիչէքլիլէ տօղրու կիտէրէք օրառա մաաճաղէլ Մարկը-
րիթին վիրուտինէ միւնթաղըր օլտու .

30

գնդիմա միմիկուել ամիլ արատազ ցարսնն իշխելի գող
 փրկան իշխ մաշխ փրկիկիւմ ան ու քառ ին անշարիկի
 մաշխիւն ցարատազ փրկիկիւմ ամիլ արատազ փրկիկիւմ ամիլ
 ցարատազ փրկիկիւմ ամիլ արատազ փրկիկիւմ ամիլ արատազ
 փրկիկիւմ ամիլ արատազ փրկիկիւմ ամիլ արատազ փրկիկիւմ ամիլ

Եւ վեր մեղքիւր Մարկըրիթ իշխն քէք անհշէթիւն օրմուշ
 իտի . կիթմէք հայաթընըն պիւթիւն ստատէթը հայինի ֆէ-
 տա իթմէք , ծանը կիպի սեվալիյի պէյաղ սաչը ինթիյար
 բէտէրինէ , երլորըրմտան վուրուրնուշ կիպի պիր տալալէյի
 շէտիտէ վէրմէք , ուշվգը մուհապէթէ ֆէպալիյէթլէ գատըն-
 լըգ վաղլիթիւնի ունաթմադ , պիրտէ պունըն աքուի օլա-
 լադ , ֆիրար իթմէմէք , ուշվիլի կօնթրանը իլէ պէրապէր
 կիթմէմէք , սեվալիյի դաթը իշխտէն գաչրըրա բէտէրինին
 էմր ու արդուսընա իթտաթլէ , օ իթիյարըն գէվճիւր օլմադ .
 Մօնթէֆօլի քէօշլինտէ իգամէթէ մէհպուր օլալադ , օ գօր-
 գղնն մահալտէ տիրի տիրի Վէղարէ կիրաիշ կիպի պուլուն-
 մադ տէյիլ մի իտի . ք պունտան դաթիւնադար կօնթրանա
 եէվին իթմիշ . ք փտալ իլլէմիշ իտի . ք սեօղիւնտէն բուճու
 իթմէք գապիլ մի փտի . ք փտալ տա ցարատազ փրկիկիւմ ամիլ

Պիշարէ կէնն գըղճըղաղ պիր հալի թէրէտուլու իշխնտէ
 պիւրմալալընը տիւլիւնէրէք ք կիւն փէրլէյիլ կիւնէշ զուրուպ
 իշտիլքէ ըղթըրապը արթմադ աա , վէ պիլթիւն փիւթուրի
 իլէ փըղան կէօրմիւշ ետրադ կիպի իթիլ թիւր իթիլթէմէքտէ
 իտի . ք անէն արմալըր քէտէրի իլէ հալադաթիւնի արա
 տէթլէրինի արդու իտիյօր իտի , ֆաղաթ անլէրտէ Մօնթէ-
 ֆօրիտէ գալաճաղլար , վէ Թօնթիւն տալաթ օնտա պահճէ-
 նին ետիւնտա քէնաթիւնի քգէրլէյիլ քէմէք իտի . ք փրկիկիւմ ամիլ

Սիհայիթ իւլ էմր աղչամ օրապր սուլաթ գարարմայտ
 պաչլաար , կէնն քըղ պէհէմէհալ քօլէճէյիլմ զանն իտիյօր
 իտի . ք պիր ետըրիւնէնին էօնիւնտէ օթուրուպ բէտէրինէ
 իթիւպէն ուղուն պիր մէքթուպ եազտը , կիւզէլ կէօղլէրին-
 տէն ագան էլմաա բարչալարը կիպի կէօղ ետչարը քեաղը-
 տին իւզէրինէ տիւշիւյօր իտի . ք մէղքիւր մէքթուպտա քիւ-

րար իթմէյէ մէճպուր օլտուղու իշին բէտէրինին ափվընը իսթիրհամ, վէ աչգ ու մուհապէթինի պէյան իլէ, մարքի տը Մօնթէֆօրի հագգընտա հըսս իթտիյի իքրահը տէրմիյան իտիյօր իտի. կէնճ գըզ՝ քէնտիսինէ լանէթ օգումամսընը բէտէրինտէն նիյազ, վէ հայաթընտան չօգ զիյատէ սէվտիյի Կօնթրան Տըլաս իլէ իվտիվաճընա միւսաատէ իթմէսինի թէմէննի իթմէքտէ իտի. պէօյլէճէ սաաթլար կէչմէքտէ, վէ բէտէրինին վիրուտինի իյմա իտէր պիր սէս սէտա իշիտիլմէմէքտէ իտի:

Էյ վա՛հ, Մարկըրիթ, պու վէտանամէյի կէօյլէրինին եաչըյըլա ըլաթմտըզը էսնատէ, էկէր պարօն կէլմիշ օլտա իտի, աճէպա նա՛սըլ պօյնունա սարըլըպ տա, « Բէտէրը ազիզիմ, պէնի՛ պէնտէն մուհափաղա իտինիլ » տէյէրէք, վէ կէօղ եաչը տէօքէրէք եալվարաճագ իտի . . .

Փագաթ մեղքիւր ճանխըրաշ մէքթուպ պիթտի, վէ պարօն Տիւրօն հալա կէօրիւնմէտի. իշթէ օ անտէ Մարկըրիթ ֆիրարէ գարար վէրաի . . . քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլան սէվտիյինին ճագիպէլի խէյալը կէօյլէրի էօնիւնէ կէլէրէք, օրատա հազըր պուլունմայան բէտէրինին խէյալի մահվ օլտու . . .

Նէ չարէ, գատէրը Իլահի պէօյլէ իմիշ . . . մատմազէլ Մարկըրիթ, Կօնթրան Տըլասը թէպըրպ իտէճէք իտի . . .

Պու արալըգ պիրտէն պիրէ սաաթ օնը վուրտու, կէնճ գըզ՝ գալսինէ վուրուլմուշ կիպի հայգըրտը, վէ քէնտի քէնտինէ .

— Պէնի պէքլէյօր . . . տէյու մըրըլտանտը .

Մարկըրիթ, պիր գուվվէյի զայրի մալիւմէտէն թահրիք օլունարագ սյաղա գալգտը, վէ ումուզունա պիր շալ աթարագ, բէտէրինէ եազտըզը մէքթուպ աչըգ օլտուղու հալտէ շիմինէնին իւզէրինէ գօյտու. պատէհու Բօրթ քէօչկիւնտէ էճտատ սալօնը թէսմիյէ օլունուպ; ֆամիլեանըն բէսիմլէրի ասըլը պուլունան պէօյիւք սալօնը կէչտի, վէ էճտատընըն բէսիմլէրինէ պիր քէրրէ աթֆը նիկեահ իտէրէք, ճիւմլէսի-

նին հարաքէթտէ պուլունտուգլարընը , վէ քէնտիսինէ լա-
նէթլէր օգուամագ իւղրէ տուտագլարընը օյնաթտըգլարընը ,
րայէլայն կէօրիւյօր կիպի զանն իթտի . . . վէ հէման մահա-
լի մէղքիւրտէն ֆիրար իտէրէք պիւթիւն պիւթիւնէ քէնտի-
սինի չաչըրտը :

Մարկըրիթ , էկէր օ սըրաաա եօլունըն իւղէրինտէ , ու-
նութմուշ օլտուղու վալիֆէսինի քէնտիսինէ իխթար իտէ-
ճէք իհթիյար պիր խըտմէթքեարա թէսատիւֆ իթմիշ օլայը-
տը , իհթիմալ քի քէնտիսինէ կէլէրէք թէրէտտիւտ փտէր իտի .
ֆազաթ նէրտիւպան , տէհլիզ , հալլի քեամիլէն խալի օլ-
տուղու կիպի , պահճէնին գաբուսըտա աչըգ իտի :

Կէնճ գըզ , պիր հալի մէճնունանէտէ նէրէյէ վէ նէ՞
իչին կիթտիյինի ունտտարագ աճիպ պիր սէվգէ թէպաիյէթ
խտիյօր իտի . օ սըրաաա մէսէրրէթտէն իլէրի կէլմէ պիր սէ-
տա իչիթտի , վէ միւթէագըպէն իքի գօլըն քէնտիսինի գու-
ճագլատըղընը տույտու . Կօնթրան , մուամաիլէյհայը ասէթա
պիր չօճուգ կիպի գուճագլամիլշ օլտուղու հալտէ պահճէնին
տըչարըսնա չըգարարագ աթա պինտիրտի , վէ քէնտի տա-
խի թէրիյէ պինէրէք քէմալի սիւրաթլա հայվանը սիւրմէյէ
պաշլատը :

Մարկըրիթ , տէհչէթլիւ պիր լիւյա կէօրիւյօրում զան-
նըլըլա կէօզլէրինի գաբատը , վէ պիր տղ սօնրա պիշարէ
գըզըզագ պայըլը վէրտի :

Կէնճ գըզ քէնտիսինի պուլտուղու ղէման , հայվան՝ հա-
լա տէօրթ նալ գօշմագտա , վէ կիճէնին սէրին հէվատը , սօ-
լուգ չէհրէսինէ տօգունտուղունը հըսս իթտի . . . եօլունը
ղայպ իտէն կէմիճիլէրին , ուղագտան կէօրտիւքլէրի ֆէնէր
գուլէսինէ աօղրու կիթտիքլէրի կիպի , Մարկըրիթ իլէ Կօնթ-
րան տախի , թա ուղագտա աղաճլարըն արասընտան կէօ-
րիւնմէքտէ օլան խաֆիֆ պիր զիյայէ աօղրու իլէրլէմէքտէ
իտիլէր :

Մարկըրիթ կէօզլէրինի աչտըղընտա , քէմալի մուհապէթ-
լէ քէնտիսինէ պագմագտա օլան Կօնթրանը թանըյարագ ,

հէր պիտի չէյ խաթբընա կէլաի, վէ հէմպն խաթիֆ պիտի սէ-
տա իլէ.

— Ահ, բէտէրիմ, պիլպաթ բէտէրիմ, տէյու մըրը-
տանտը.

Կօնթրան, քէմալի աշգ ու մուհապէթլէ կէնճ գըզը
տէրաշուշ իտէրէք.

— Մէրաք իթմէցինիլ մէլէյիմ, ինչալլահ իլէրոկտէ
ավաէթ իտէր բէտէրինիվին հանընա կէլիլիլ, օ պիլիլիմ սա-
ատէթը հալիմիլի կէօրէրէք իղտիվանըմըզը թաղտիս իտէ-
ճէք աիլ, տէտի.

Մարկըրիթ, Կօնթրանըն պըս պէօղիւնէ ետընըզ պիլ
տհ իլէ ճէվապ վէրաֆ, օ սըրատան էլմիսըսըթլէրի կիպի ի-
քի տամլա կէօզ հաշը, կէնճ գըզըն սօլկուն ետնագլարը ի-
զէրինէ ետվարլանտը.

Պուհալ իլէ եօլապ տէվամ իտէրէք, վարա վարա պիլ
գոլիպէնին գաթսըր էօնիւնտէ թէվագուֆ իթտիլէր. Կօնթ-
րան, գաթուտան տըշարը չըդմըշ օլան, վէ էվվէճէ պիլ
քէրրէ եէքաիկէրինէ թէսատիւֆ իաէն օտունճուլտա պիլ
իշարէթ իթմէսի իլէ, հէման օրատան սալլաչտուլար. Մար-
կըրիթին՝ պու մագուլէ ատէմլէր հուղուրունտա ութանմա-
սընը Կօնթրան ճալիլ կէօրմէմիշ իտի.

Պատէհու, Կօնթրան կէնճ գըզա աթիֆը քէլամ իտէրէք.

— Մատամաղէլ, սիլի պուրայա կէթիրտիյիմտէն տօլայը
աֆվլէնըզը իսթիբհամ իտէրիմ, հարըն ազչամա դատար
միլ թլաղա պուրատալ գնըմայա մէճպօրըզ, ետընքի կիւն
եարը կիճէտէ գոմանըն քէնսըրնտա պիլի պէթլէյէճէք օ-
լան պիլ բօնիմա տրատուտը իլէ Բարիգէ կիֆէճէյիլ, տէտի.

Մարկըրիթ, քէօշրուէքի ճիլնթմաղամ վէ միլ զէյիէն
օտաւընըն եէրինէ գայըմ օլան պու սէֆիլ գոլիպէնին տէ-
լունինի թէմաշա իթմէքտէ, կէօղլէրի տօլմիսըզպա իտի. լա-
քին Կօնթրան, կէնճ գըզըն հուղուրունտա տիլ չէօթմիւշ
օլտուղու հալաթ բէհա ու իսթիբհամ իլէ, վէ մուհապէթլէմէն
պահա իտէրէք մէղպուրէյի թէսէլիլէ չալըշըյօր իտի.

պունտան գաթինազար ավտեթ զէմանը տախի կէշմէմիշ իտի
Կոնթրան . Մարկըրիթին էլինի թաղիմէ բուս իտերէք .

— Մասմաղէ՛ւ, սիգ պիր մէլէքէսինիզ, պիր բարազըն
էլէքի՛ հոգըսըը Իւսհիտէ պիզի եէքաիկէրիմիզէ բապթ ի-
տինճէյէ գատար , պիգ մէլէք օլարազ գալընըզ , վէ օ վազ-
թա գատար պանա պիրատեր նազարը իլէ պազընըզ , տէտի :

Մարքի Տըլաս , կէնճ գըզը եալընըզ պաշընա գուլիպէ-
տէ պըրագարազ , գարրենըն տըշարընապ վագը պիր սէր-
րէնին իւզէրինէ ուզանար , օտունճըլաթ գոնը եարրազ-
լարտան պիր եաթ ազ թէտարիք իտէքէք եաթիւըլար :

31

Մարքի Կոնթրան Տըլասի իլէ մասմաղէլ Տիւսոնըն , օ-
տունճը գուլիպէսինիտէ քէմաի ըզթըլլապ էլէ հարաքէթ ի-
տէճէլէրի վագթըն թէգարրիւպինէ պէքթիթէրի զէման-
լարտա , պարօն իլէ չըվալիյէ՝ Մօնթէֆօրի քէօշիւնտէ իտի-
լէր . Պալսօն , կիւնտիւզքի ալտան քէք զիյատէ եօրսալմուշ օլ-
տուղու կիպի , գալպ ու զիհնի պիր թագըմ շէյլէր իլէ մէշ-
ղու պուլունմաղընտան , էքքէնճէ եաթըպ ուշղւմուշ իտի .
չըվալիյէ իլէ պիլարիս եաթմայըպ , Մօնթէֆօրինին ճիհէթը
շարգըյէսինէ աշըլըր քիւշիք գարուտան իլիզլիճէ տըշարը
չըգմըշ իտի :

Վագըթ կիճէ եարըսը օլմաղըլա , քիմսէնին քէնտիսինի
կէօրէմէյէճէյինի չըվալիյէ աշլամըշ իտի . մէրգում՝ օրման
եօլու թէսմիյէ օլունան , վէ գարիյնի քիրամըն Կոնթրան էլէ
Մարկըրիթին էվիլէճէ կէշտիթէրի ճիհէթէ մալիւմիթի պու-
լունան եօլտան , քէթ թախմին պիր տաթ գատար սիւրաթ-
լա իլիթտիքաէն սօնրա տուրուպ պիր ըսըգ չալտը , վէ միւ-
թէգըլպէն օ եօլտա պիր ըսըգ ճէվապ վէրմէսի իլէ , եօլուն

քէնարընտա պուլունան պիր թաշըն իւզէրինէ օթուրարագ պէքլէտի :

Շըվալիյէնին պուլունտուղու եէրտէ, եօլ Բօն նէհլի սահիլինտէ վագը եիւքսէք գայալար իւզէրինտէն կէշէյօր իտի . մէգքիւր գայալարըն արասընտա օտունճը վէ չօպանլար թարափընտան աշըլմըշ ուֆագ պիր չուգուր պուլունույօր իտի . շըվալիյէ, մէգքիւր չուգուրտան պիր ալ շարգըսը օգույան պիր ատէմին սիւրաթլա չըգաըղընը կէօրէրէք :

— Ժիւլի'էն, տէյու սէսլէտի :

Եէնի կէլէն շախս պիր ատըմտա եօլըն իւզէրինէ սըջրա-յըպ շըվալիյէյէ թէգարըուպ իտէրէք :

— Պէնտէնիզիմ էֆէնտիմ, տէտի :

Էկէր Կօնթրան օրատա պուլունմուշ օլսա իտի, պու ատէմին իրթէ ագչամը բօսթա արապասը իլէ թէնպիհ էյլէտիլի մահալտէ քէնտիսինի պէքլէյէճէք օլան Գըլամսի գարիյէսինտէքի բազարըգ իթտիլի խըտմէթքեար օլտուղունը՝ էվիլէ կէօրիւշտէ թանըյաճագ իտի : Շըվալիյէ շախսը մէրգումա :

— Նա'սըլ, եէնի պիր շէյ վա'ր մը, տէյու սօրսու :

— Էվիլէթ էֆէնտիմ :

— Նէ՞ վար :

— Գըլամսիտէն պուրայա աթ չաթլատարագ կէլտիմ :

— Կէօրտի'ն մի :

— Հա'յ հա'յ, էկէր արապայը էմը իթտիլի մահալէ կէօթիւրէճէք օլուրսամ, էլլի ալթուն վիրմէյի վատ իթտի :

— Նէ՞ վագըթ :

— Եարըն ագչամ :

— Նէ՞րտէ պէքլէյէճէքսին :

— Բ . . . տէն Գըլամսիյէ կիտէն եօլ իւզէրինտէքի օրմանըն քէնարընտա :

— (Մըրըլտանարագ .) Թամամ թալիլիմ պանա եարտըմ իտիյօր, (Կիւլէրէք .) Մէզպուրէ Նէ՞ ալէմտէ տիր :

— Քէօշքտէ արզը վիճուա իթմէք իչին իշարէթէ պէքլէյօր :

— Բէք ալա, ետրըն սապահ սաաթ թամ սոգուզտա կէլէպիլիր :

— Շիմտի կիճէ ետրըսը տըր, շաֆագլա պէրապէր Գըլամսիյէ վասըլ օլապիլիրիմ, թամ վագըթ տըր :

— Հա՛յտէ տօսթում, աճէլէ էթ :

Խըտմէթքեար կէլտիյի եօլտան կիթտի, չըվալիյէ տախի Մօնթէֆօրի եօլունը էլէ ալտը . օ սըրատա պուլունտուղու մահալտէն ուղագլանան պիր աթ գօշմասը սէսինի իշիտէրէք, քէնտի քէնտինէ իսթիհլա իլէ :

— Ա՛, ազիզիմ մարքի, աչգընըզա ըաղմէն զէվճէմ էլիմտէ տիր, պիչարէ տիվանէ՛, սիզ՝ էլտէ սիլահ օլմագսըզըն պէնիմ իլէ օղրաշմայա միւզթէտիր տէյիլինիզ . մա մաֆիհ էլինիզտէ սիլահ օլարագ իւզէրիմէ հիւճիւմ իթսէնիզ պիլէ, եինէ գօրգամամ. զիրա ճէմիյէթէ այըտսընըզ, գուրտլար պիրպիրնի եէմէզլէր . . . տէյու մըրըլտանտը :

Շըվալիյէ աալա պիր կիւրիւլթիւ բաթըրտը իթմէքսիվին քէօշկէ կիրտի . պարօն Տիւբօն քէմալի ըահէթլէ ույումագտա, վէ չըվալիյէ տախի շիմտիտէն մալի սայտըզը Մարկըրիթին պիր միլեօն ճիհազընը տիւշիւնէրէք խաթըրընը խօշ իթմէքտէ իտի . պիլսքիս իսթիյար մարքի ույանըզ օլարագ եաթաղընդա եուվարլանըզ տուրույօր իտի :

Իհթիյարըզտա հըսս իտիլէն աչգ ու մուհապսէթ, հէնկեամը շէպապէթտէ օլանտան զիյտտէ շիտտէթլի օլաճաղը կիպի, մարքի՛ գըրգ սէնէտէն պէրի թէէհիւտէն իքրահ, վէ թայիֆէյի նիսայէ էհէմիյէթ վիրմէյէրէք էվգաթկիւզար օլմուշ իքէն, շիմտի թէպտիլի ֆիքր իտէրէք Մարկըրիթի սէվմիշ, վէ սահա շիմտիտէն քէնտիսինտէն պիլէ գըսգանմայա պաշլամըշ իտի . մումաիլէյհ՝ պիր մահբուսըն թախիյէ օլունաճաղը վագթէ գատար պէքլէյէճէյի կիւնլէրի սայտըզը կիպի, իսթիյար աչգ տախի, քէնտիսինի եէվմը իզտիվաճտան այըրան կիճէլէրի վէ կիւնտիւզլէրի սայմագլա իշիիլալ իտիյօր իտի :

Իշթէ պու սէպէպլէ մարքի ույուեամայարագ կէնճլիք

պէմննտէքի խոյալաթա գտըըմը խախտման մասին մասնակցող ստա-
հըն ստաթ տէօրտիւնէ տօղրու պիր նէվի տալկընըզա ան-
չար օլարագ ույուրը ֆաղաթ ույանըզըզընաթիլիս յալա-
թը խաթըր նիւվագէ մգագ ապիւլ, պիր թագըմ տէնէթամիլ
րիյալար կէօրմէյէ պաշլուար :

Ինթիյար մարքի, քէնտիսինի կիւղէլ վէ կէնն զէվնէսի-
նին եանընտա խասթա մէ քէթըրիւմ պիր հալտէ կէօրտիւ
խաղիննսինի, տիւնեանըն կէօղիւնտէն սագըմագ իւղրէ կէ-
լիպ գաբանտըղը պու էսկի քէօչքտէ եայընը, պաշը էյրի
մէթըուգ, վէ մահըուն պիր քիւլէյէ եալարանըն պիր
հալտէ պալտու, զէվնէսի գալըն խախտման մէջ պուրէ, մէ-
յուսկիթիւնտէն նաչի թէքքի հայքթի խախտման անտէ, քէն-
տիսինէ պիր ֆիլիպահը մէրհամէթ աթիլ իթմէքսիլի, կէնն
վէ տիւլէր պիր տէլիգանը կէլ ֆիլար իթմիլ իտի :

Պու սօն վէ միւսհիլ լիւյա իւղէրինէ քալըրի պիրպէր
պիրէ տյանտը, պաշլարը իւրրէրմիլ, վիճուտի պուգ կիպի
տգնմուլ, վէ ալըն թէլ իլէ միւլէմիս օլմուլ խախտման կիճէնին
խալալաթը միւսհիլէննի մահվ ու իղալէ իթմէք խախտման
մալիք օլան աֆիլթալը ալէթաթ, արղը տիտարը բիւր էն
վար կէ պէմի միւսհիլիլէր իթմիլ վէ քէօղիւն խախտման քեպը
լարը իսէ, թէտարէրէթը մէֆէրիլէ իլէ մէլլուլ պուլուն
մուշլար խախտման :

Մարքի քաթաղընաթ գալգալագ քէնէրէրի ալտը,
թուալէթիւնի իճըս իտեր իրէն, իրիտէ պիրաթ պթէշէր ի-
չինտէ եանմագ ալ օլան պաշընը ստալահըն տէրին հեվարը
նա արգ իտէքէք քէնտի քէնտինէ :

Օ՜ք նէ ֆէնա վէ նէ տէնէթիլ պիր լիւյա կէօր-
տիւմ ֆաղաթ էնամտիւլպ Մաղիլիլի կիւղէլիլի գատը
բաղիլէ վէ ծագըլը արը, պէք բանըն սոյէսինտէ քիւնեանըն
էն պահալընտա տէմի օլաճաղըմ, տէմի, տէմի, տէմի
նէվմը մէղքիւրտէ ինթիյար մարքի կէնն նաչալըն ի-
լէ պէրապէր թաամ իտէնէյինտէն, արղգաթը թաամէ իլէ
թուալէթ իթմիլ քալագ, չիլմէլէրինի կիլէրէք, քէնտիսին

էն ուսթա թէրդիւէրին մագասընտան չըգմըչ, վէ ունիւմ ահըպ-
պաընըն նազարը թահսինինի ճէլպ իթմիչ օլան իրկավանի
հարմանիսինի ումուզլարընա ալմըչ իտի . մումաիւէյհ ճէլան
տէրիսինտէն մամուլ շապգասընը պաշընա դօյարագ սաչլարը-
նը պիւքտի , դըր պըյըգլարընը սիյահա պօյատը , վէ սիլահ-
լարընը թագընարագ՝ հավլիտէ քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օ-
լան ըէֆիգլէրինին եանընա կիթտի :

Կիճէքի սէյահաթընտան ումումին պիսապէր պուլուն-
տուղու չըվալիյէ , օ կիճէյի բէք րահաթ ույուտուղունտան
պահա իլէ պիր մահզուզիյէթը մէճնունանէ իպրադ իթմէքտէ
օլուպ , պիլաքիս պարօն իսէ միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ կէօ-
րինիւյօր իտի :

Պիր արալըգ չըվալիյէ , մարքի իլէ պարօնըն եանլաթընա
կէլտիյի անտէ .

— Նէնիզ վար տայըճըղըմ , միւթէֆէքքիւր պիր հալ-
տէ կէօրինիյօրտունըղ , տիմէսի իլէ , պարօն .

— Պիւլէմ , ֆագաթ զիհնիմ բէք դարըչըգ վէ գալպիմ
բէք մուզթարըպ տըր . . . պիր ֆէլաքէթէ տիւչար օլաճաղըմ
զանն օլունուր , տէտի :

— Աման սէնտէ տայըճըղըմ , նէլէ՛ր սէօյլէրսինիզ , սիզ
ճիհանըն էն պախտընարըսընըղ , սիզէ քէտէր վիրէճէք պիր
չէյ թասավվուր իտէմէյօրում :

— (Մըրըլտանարագ .) Պէյիս եօգ , հայտէ կիտէլիմ . . .
պիրմէմ . . . ֆագաթ րիւյատէ կէօրտիւմ քի , Մարկըրիթ . . .

Մարքի պիր տէֆա տահա թիթրէտի , պարօն իսէ սէօ-
ղիւնէ տէվլամ իտէրէք .

— Բիւյատէ կէօրտիւմ քի , կիւյա Մարկըրիթի արայօր-
տա պուլամայօր իմիչիմ , տէտի :

Մարքի , վիճուտի թիթրէմէքտէ օլտուղու հալտէ , տա-
պըսըղըղգ ալամէթի կէօթէրէրէք հայվանընա պինտի , վէ
չըվալիյէ քէնտի քէնտինէ .

— Օ , օ , իշթէ պիր հալ քի , պանա հըսսը միւսթապէլ
գայիտէսինի պիր ազ իսպաթ իտիյօր , տէտի :

Մէրդուման իւշ սիւվարիլէր տէօրթ նալ իլէ գօշարագ ,
Բօրթ եօլունը էլէ ալտըլար , պիր սաաթ սօնրա քէօշկէ վա-
պը օրմուշլար իտի :

Պարօն , նէրտիւպանըն ալթ գատէմէսի իւզէրինտէ օ-
թուրմագտա օլան ալըդ Նիյգօյը կէօրէրէք թիթրէտի , Նիյ-
գօ , էլլէրինի՝ ուզալն վէ գարըշըգ սաշլարընըն արասընա սօգ-
մուշ օլարագ պարօնը կէօրտիւյիւնտէ կիւմէյէ պաշլատը ,
վէ քէլամէ աղաղ իտէրէք :

— Հա՛ , հա՛ , հա՛ , իշթէ բըրէնսլէր , բըրէնսլէն բէտէրի
վէ աշըգլարը , ֆագաթ նէ՛ պիրի վէ նէ՛տէ էօթէքի բըրէն-
սէսի ալամոյաճագ տըր . . . խա՛յր , խա՛յր :

Ալըդ Նիյգօ , ճէպինտէն պիր սախթիյան քիտէ չըգարըպ ,
վէ իշինտէքի պագըր բարալարը սէսլէնտիւրէրէք մահպունա-
նէ , շու սէօզլէրի մըրըլտանտը :

— Պէնտէ ալամոյաճագըմ՝ . . . էօթէքի . . .

Մարքի . - (Մըրըլտանարագ .) Պիչարէ մէճնուն .

Շըվալիյէ . - Իէք օ գատար տէյիլ :

— Նիշի՛ն :

— (Կիւլէրէք .) Զիւնքի պիր գայորընը իգտիվաճ իթմէք
իշին բարանըն էշտար լուղումունը անլամըշ տըր :

Պատէհաւ ալըդ Նիյգօնըն ուզաթարղը շապդատընա պի-
րէր իքիշէր ֆըրանդ աթարագ կէշտիլէր :

Ալըդ Նիյգօնըն պէօյլէ էրքէնալէն օրատա պուլունմասը-
նըն սէպէպլինի արղ իթմէմիզ իյճապ իտէր . Նիյգօ , կիճէ
Կօնթրանը օտունճունըն գուլիպէսինտէն պահճէնին տիվարը-
նա գատար թէագըպ իթմիշ , պիր թարաֆա պիւզիւրէրէք
պէլլէմիշ , վէ Կօնթրանըն , հայվանը պիր աղաճա պաղլայա-
րագ իշէրի կիւտիլինի , վէ պիր իքի տագըգա սօնրա , գու-
ճաղընտա պէյաղ պիր շէյ օլարագ տըշարը չըգըպ թէքրար
հայվանընա պինմէլլէ ֆիրար իթտիլինի կէօրմիւշ իտի . օրա-
տա պիր մըգտար տալիլըն պիր հալտէ գալարգտան սօնրա
քէսպը գուվիլթ իտէրէք , քէօշկին մաթպախընա տօղրուլ-
մուշ , վէ օրատա վէրիլէն եէմէյի եէմէլլէ միւթասը միւճի-

պինճէ սաւուշուպ կիտէճէք ետրտէ , աթէշին քէնարընա պիւղիււմիւշ օթուրմուշ իտի . օ հալտէ քէնտիսինի շալպ իտէրէք սաաթլարճա դալմըշ , վէ Շաթէլ Սանսիւվարէ կիթմէյի խաթրընա պիւլէ կէթիւրմէմիշ իտի . խըտմէթքեարլար , մերգումը սարխօշ իթմէք նիյէթի իլէ զիյատէ շարապ իշիրտիքլէրինտէն , եօլունա տէվամ իյլէմէք տէյիլ , այազ իւթիւ տուրմայա պիւլէ մէճալի գալմամըշ օլմաղըլա , ախըրըն պիր քէօշէսինտէ եաթըրմըշլար իտի .

Նիյգօ , կիւնէշ տօղար տօղմաղ ույանմըշ , վէ սարխօշլուգտան այըլմըշ օլմաղըլա իւք կիճէքի կէօրտիւյի շէյլէրի տէրխաթըր իթմէք իշին , գաբունըն էօնիւնտէ օթուրմուշ տիւշիւնիւյօր իտի .

32

Պարօն , ըզթըրապը տէրունինի մուճիպ օլան պիր հըսսիյաթ իլէ քէօշէ կիրէր կիրմէղ , իւք թէսատիւֆ իյլէտիյի պիր խըտմէթքեարա խիթապէն .

— Մատմաղէլ գալգտը՞ մը , տէյու սիւալ իթտիլինտէ , ուշադ .

— Խա՛յր , միւսիւ պարօն , պու սապահ մատմաղէլի հիշկէօրէմէտիք , տէյու ճէվապ վիրմէսի իւղէրինէ , պարօնըն գաշլարը չաթըլարագ քէնտի քէնտինէ .

— Աճէպա խասթա՞ մը տըր , հէր կիւն սաաթ սէքիզտէ գալգար իտի . հալ պու քի չիմտի սաաթ տօգուղ տըր . . . տէյու մըրըլտանտը .

Պու ալալըգ Մարիլըրիթին օտա խըտմէթճիսի գատըն կէշմէքտէ իքէն , պարօն մէզպուրէյէ .

— Մատմաղէլ տահա չանը չալմատը՞ մը , տէյու սիւալ իթտի , վէ գատըն տախի .

— Խա՛յր , միւսիւ լը պարօն , տէյու ճէվապ վէրտի .

Պարօնըն վէսվէսէ վէ էնտիշէսի կիթտիքճէ արթարագ , մարքիյի սալօնա կէօթիւրմէ.ք վաղիֆէսինի շըվալիյէյէ իհալէ իտէրէք , քէնտիսի սիւրաթլա գըղընըն օտասընա չըգտը , գաբույը պիր գաչ տէֆա վուրուպ ճէվապ ալամատըղընտան , զավալը բէտէրին վիճուտի թիր թիր թիթրէմէյէ պաչլատը . անախթար գաբունըն իւղէրինտէ օլտուղունտան աչըպ իչէրի կիրտի , օտա պօմպօշ . . . վէ եաթագտա քիմսէ եաթամամը կիպի տիւղկինն իտի : Պիչարէ ատէմճըղազ :

— Մարկըրիթ , նէրէտէսին , տէյու հայգըրտը :

Պատէհու թուալէթ օտասընը աչարագ իչէրի կիրտի , օրասը տախի խալի պուլունույօր իտի : շըմինէնին իւղէրինտէ պուլունան պիր քեաղըտ կէօղիւնէ չարարագ ալըպ կէօղտէն կէչիրտի . մալիւմիմիզ օլտուղու կիպի պու քեաղըտ՝ քէրիմէսինտէն քէնտիսինէ եաղըմըշ մէքթուպ իտի . պարօնըն թապ ու թուվանը գալմատըղը ճիհէթլէ , մէքթուպ էլինտէն տիւշտիւ :

Պիչարէ ատէմճըղազըն կէօղէրի պիւա հարաքէթ պիր սանիյէ գատար տէօշէմէ իւղէրինտէ պուլունան գըղընըն վէտանամէսինէ տիքիլի օլտուղու հալաէ գալտը :

Պատէհու եավրուսընը գաբալըրըպ տա եուվասընը պօ պուլան արալան կիպի պիր քէրրէ ավազը չըգտըգճա հայգըրտը . քէօշկիւն հէր թարաֆընտան իշիտիլէն պու տէհչէթլիւ սէտա իւղէրինէ , պիճիւմլէ խըտմէթ քեարլար գօշուպ կէլտիքլէրի կիպի , արգալարընտան տախի մարքի իլէ չըվալիյէ եօգարը չըգտըլար :

Պարօնըն պիր հալի բէրիշանիտէ օտանըն օրթասընտա տուրմասընը կէօրէնլէր՝ գաբունըն էօնիւնտէ գալա գալտըլար , եալընըզ՝ մումաիլէյհին պու աղիմ քէտէրինին էսասը նէ օլտուղունա մալիւմաթը թամմէսի պուլունան չըվալիյէ իչէրիյէ աթըլարագ :

— Աման եա՝ րապպիմ , նէ՞ վար , նէ՞ օլտունուղ տայը՝ ճըղըմ , տէյու սիւալ իթտի :

Շըվալիյէ՝ պու տարպէյի շէտիտէյի պիզզաթ քէնտիսի

թանգիմ վէ թէհիյէ իթմիշ օլտուղու հալտէ , պարօն իչին բէք զիյատէ մուղթարու օլտուղունը կէօսթէրիյօր իտի . մէր-գում սէտասընա պիր իհթիզազ վէրմէքսէ իտի :

Պարօն իսէ եէրտէն օ տէհչէթլի մէքթուպը ալարագ , հիչ պիր շէյ կէօրմէզ վէ անլամազ պիր հալտէ իւզէրինէ պագըպ տուրույօր իտի . պատէհու քեաղըտը չըվալիյէյէ ուզաթարագ :

— Ա՛ւ , օգո՛ւ , տէյու մըրըլտանտը , չըվալիյէ տախի մէքթուպը գարըպ օգուտուգ տան սօնրա :

— Ա՛հ , ալչագ . . . տէյու հայգըրտը :

Պու մէնզարէտէն հիչ պիր շէյ անլամամըշ օլան մարքի , մէքթուպը չըվալիյէնին էլինտէն ալարագ եօգարըտան աշա-ղըյա գատար կէօզտէն կէչիրտի :

Մարքի , հէր տիւրլի մուհլիք հայաթէ հագարէթլէ պա-գարագ սիննի թապիյէ վասըլ օլմուշ , վէ պիրտէն պիրէ թէր-քը հայաթ իթմէսի միւթլագ պուլունմուշ օլան ատէմէրտէն իտի , Մարկըրիթին , բէտէրինէ եաղմըշ օլտուղու ելու մէքթու-պը օգուր օգումազ , պտէթա պիր էօրիւ կիպի սօլմուշ , օլան շէհրէսի մօս մօր քէսիլտի , զիրա սէվալի Մարկըրիթ քէն-տիսինի սէվմէյօր . . . էլինտէն գաշմըշ . . . պիր պաշգատընըն աղուշը մուհապէթինէ աթըրմըշ իտի . . . ալթըգ ֆըլար խա-նէտանը սէօնիւպ պիթէճէք իտի :

Իհթիյար մարքինին շագագըրը շիշտի , կէօզլէրի տը-շարը ֆըրլաաը , գօրգունճ պիր հալի սուքինանէ ալտը , վէ արգասընա տօղրու պիր ատըմ աթարագ գօլլարընը ուզաթ-տը , պիչարէ իհթիյար ճանիւրաշ պիր ֆէրետա սալը վէր-տի , վէ արգասը իւզէրինէ տէվրիլէրէք քէնտինտէն կէչտի . . . ֆըլար ֆամիլիասընըն սօն վարիսի օլան մարքի , եըլտըրմ-տան վուրուլմուշ կիպի պիրտէն պիրէ թէսլիմի բուհ իթմիշ իտի , պարօն իսէ պիր հէյքէլ կիպի պիլա հարաքէթ վէ սա-քիթ օլարագ տուրմագտա , վէ կէօզլէրի էգնիւնտէ կէչմէք-տէ օլան պու մէնզարէյի միւտհիշէյէ շաշըրմըշ պիր հալտէ պագմագտա իտի :

Թէքմիլ խըտմէթ քեարլար, թէքքը հայաթ իթմիշ օլան մարքինին էթրաֆընտա պուրունսուգլարը սրբատա, չըվալիյէ Տասթի, պարօնըն էլինի թղթարապ.

— Տայըճըղըմ. . . Կօնթրան ասըլատէ տիր, զէնկին տիր, Կօնթրան շայըղըլը թէքպիյէ կէօրմիւշ պիր զաթ տըր, Մարկըրիթ իլէ իզափաճ իտէպիլիր, վէ օ հալտէ նամուսու մուղ գուրթուլմուշ օլուր, տէտի.

Փագաթ թամ պու պրալըզ կիւյա չըվալիյէնին սէօղիւնի թէքղիպ իթմէք իսթէյօրսունշ կիպի, գաբու աշըլարապ պիր գատըն իշէրի կիրտի.

Պաշտան պալա գատար սիյահլար կիյմիշ օլան պու գատընըն չէհրէսի սօլուգ օլտուղու կիպի բէք մահղուն պիր հալտէ կէօրիւնիւյօր իտի, մէզպուրէ՝ օտանըն տէրունինէ տօլմուշ օլան խըտմէթ քեարլարըն արապընտան, վէ մարքինին ճապըզ ճէտէտի իւղէրինտէն կէշէրէք, խանշէրի ֆէլաքէթլէ գալպի ճէրիհիտար օլան բէտէրին եանընա եագլաշըպ.

— Միւսիւ լը պարօն, թէլաֆֆուզ օլունան պիր քէլիմէ, վէ պիր իսմէ՝ նամնա հէր պիր չէյի անլաթտը, քէրիմինիզ գանտըրըլարապ մարքի Կօնթրան թարաֆընտան գաշըրըլմըշ տըր, քէտէրիմի՝ քէտէրինիզ, վէ ինթիզամըմը՝ ինթիգամընըզա պիրլէշտիրմէք իշին պուրայա կէլտիմ, տէտի.

Մէզպուրէ պաշընը էյմիշ օլտուղու հալտէ թիր թիր թիրթրէյօր իտի, պարօն իտէ թէանիւպ իլէ.

— Աիզ քիմանիլ մատամ, սիզ քի պիզիմ քէտէր ու ինթիգամըմըզա իշթիրապ իթմէք իսթէյօրսունըզ, տէտի.

— Միւսիւ, պէնտէնիզտէ քէրիմէնիզ կիպի թաղէիզ իտիլմիշ պիշարէ պիր գըղըմ, հէր քէստէն կիզլի օլարապ բէսմի նիքեահը իճրա իտիլմիշ. . . վէ մուսխարէն թէրք օլ խըյանէթ օլունմուշ մազլամէ պիր գատընըմ, տէտի.

Մէզպուրէ պիր աղ տուրուպ սէօղլէրինին թէէսսիրինի կէօրմէք իւզրէ պարզնա պագտըգտան սօնրա.

— Ճարիլէնիզ, մարքի Կօնթրան Տըլասինին զէվճէսիյիմ, տէմէսի իւզէրինէ, չըվալիյէ.

— Աման ետ՝ Ռապայիմ, նե՞ իշխոյիցորում, տէյու մըրըլ-տանտը, պարօն իսէ քէնտիսինտէն պիխապէր պուլունան պիրատէմ կիպի իքի թարաֆա սալլանարագ .

— Միւթէէհհիւլ, զէվէհի վար իմիշ . . . տէյու հայ-գըրտը :

Շըվալիյէ, Գօրօնէլ Լէօնըն էմրի ի զէրինէ պու եօլտա իճրայի սէնտաթ իտէն Լէօնայէ, իպրազը թէշէքքիւր իյմա իտէր պիր նազար ֆըրլաթտը :

Պու արալըգ մէզքիւր օտաւտա պիր սանիյէ գատար տէհչէթամիզ պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա օլտու, պատէհու պիր մըրըլթը բէյտա օլտու քի, պունտան՝ մատմազէլի դա-չըրանը գաթլ ու թէլէֆ իթմէք լազըրալարը իշխոլտի . պարօն՝ պիրտէն պիրէ տօղրուլտու, վէ կէօլլէրի հիտաէթ գըզըլճըմլարը սաշարագ .

— Վա՛հ, օ ալչագ տտէմէ, պին քէրրէ վա՛հ քի, էլլէ-րիմտէ թէրքը հայաթ իտէճէք տիր, տէյու պազըրմասը իւ-վէրինէ, չըվալիյէ .

— Ծանըլլօրսաւնըլ տայըճըղըմ, եէկէնինիզ օ ալչազը պուլարագ, բայիմալ իտիլէն նամուսըմըղըն ինթիգամընը ալմագ վազիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ տիր, տէտի :

Շըվալիյէ պու սէօզլէրի սէօյլէտիլի սըլատա ճէսուրանէ պիր հալ քէսոյ իթմիշ իտի, հէր քէսին՝ վէրդաւմըն պու հա-լլինէ ալտանգաւալը թապիլի իտի .

Թաւմա պու արալըգ, ալգէթի վէճհլէ կիւրիւլթիւ իլէ կիւլմէյէրէք պիր հալի թէֆէքքիւրաէ պուլունան արըգ նիյէ գօ իչէրէ կիրտի, վէ օտանըն տէրունինտէ պուլունանլարա պիրէր պիրէր պագտըգտան սօնրա, եէրտէքի ճէնազէ կէօ-ղիւնէ իլիշէրէք .

— Ա՛, բըրէնսէսին բէտէրի վէ աչըղը . . . աչըղ էօլ-միշ . . . բէտէր իտէ հիտաէթլի . . . ֆագաթ բըրէնսէս . . . բըրէնսէս կիթտի . . . տէտի :

Հէր քէսին զիհնի տէրէճէյի նիհայէտէ մէշղուլ օլտու-ղունադան, ալըգ նիյգօնըն սէօզլէրինէ բէք ազ տըգգաթ ի-

տիջօրլար իտի . ալըգ իսէ սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Պագաթ պէն նէրէտէ օլտուղունը պիլիրիմ . . . տէ-
յինճէ , շըվալիյէ .

— Նէրէտէ օլտուղունը պիլիյօրմուսըն , տէաիքտէն սօն-
րա , պարօնա խիթապէն .

— Էօյլէ իսէ տայըճըղըմ հայտէ աթլարըմըզա պինէլիմ,
տէտի : Նիյգօ իլավէյի մէգալ պիրլէ .

— Էվվէթ պիլիրիմ . . . տիւն . . . կիճէ . . . կիթաի-
լէր . . . բըրէնսէս օտունճունըն եանընտա տըր , տէտի :

Հաղըրունտա հիտտէթ վէ տէհչէթ իյմա իտէր պիր մը-
րըլթը հասըլ օլտու , Նիյգօ իսէ , կիւլէրէք .

— Կէլի՛ն , կէլի՛ն , սիզի կէօթիւրէյիմ , տէմէսի իլէ , շը-
վալիյէ սէօզիւնի թէքրար իտէրէք .

— Հայտէ տայըճըղըմ հայտէ , աթլարըմըզա պինէլիմ,
տէտի :

33

Պունտան էվվէլ պէյան իթտիյիմիզ միսիլու , օ կիճէ
կօնթրան , գաբունըն էօնիւնտէ , վէ Մարկըրիթ տաիի գու-
լիպէնին տէրունինտէ սապահ օլմասընա պէքլէտիլէր :

Մարկըրիթ , լէյլէյի մէգքիւրէյի , Էյեամը շէպապէթի-
նի քէմալի իսթիրահաթլա կէչիլտիյի քէօչկատէն , եանի սէվ-
կիլի բէտէրինին իգամէթկեանընտան պիր սաաթ ուզազ մա-
հալտէ պուլունտուղունը , հէր կիւն պօյնունա սարըլըպ պէ-
յազ սաչլարընը էօբտիւյի , վէ պիր տահա եիւզիւնի կէօրմէք
միւմքիւն օլամայաճաղը միւհթէտէմ բէտէրինի , վէ արթըգ
տիւնեատէ սէրօէքիլ պիր էօմր կէչիլմէյէ մահքիւմ փլտուղու-
նը տիւչիւնէրէք , սօն տէրէճէ մուզթարըպ օլմուշ իտի :

Կօնթրան իսէ , կիւնտիւղին կէօրտիյի իշլէր վէ տիւչիւն-
տիւյի շէյլէր իլէ ճիսմէն վէ զիհնէն եօրկուն օլտուղունտան ,

գարընդ վէ մուսնիդ պիր ույգու իլէ դւոտուղու էսնատէ ,
Մարկըրիթ կէօղլէրինի պիլէ գարայամամըշ իտի :

Կիւնէշ տօղտուգտան էրէյիճէ սօնրա Կօնթրան ույան-
մըշ իտի . Մարկըրիթ , գուլիպէնին գարուսընտա մէրմէրտէն
մամուլ հէյքէլ կիպի սօլիուն վէ պիլա հարաքէթ տուրարագ
Կօնթրանա պողըյօր իտի . արթըգ քէնտիսի իչին միւթագ-
պէլ , հայաթ , տիւնեա , էլ հասըլ հէր պիր չէյ Կօնթրանտան
կպարէթ իտի . էվվէլա կէնճ գըղ քէլամէ աղաղ իլէ .

— Մի , նէ տէհչէթիւ կիճէ , տէյու մըրըլտանտը . պա-
տէհու կիւղէլ գօլլարընը Կօնթրանըն պօյնունա աթարագ .

— Շիմօրի գաշալըմ . . . իհթիմալ քի սօնրա ֆիրարէ
գուվվէթիմ գալմաղ . . . ահ , պիշարէ բէտէրիմ տէմէսի ի-
լէ , Կօնթրան .

— Պագաթ պու միւմքիւն տէյիլ մէլէյիմ , տահա պէք-
լէմէք լաղըմ տըր , արասպա պու ագչամ կէլէճէք , տէտի :

Մարկըրիթ , Կօնթրանըն սէօղլէրինէ ճէվապ վէրէմէղ
օլտու , չիւնքի օ արալըգ գուլիպէնին արշարըսընտա պիր
թագըմ սէսլէր իչիտիլիլ . Կօնթրանըն էմրի իլէ իւք կիւն-
տէն պէրի պէքճիլիք իտէն օտունճը իչէրի կիրէրէք .

— Միւսիւ . . . միւսիւ . . . օրմանտա աթ սէսլէրի ի-
չիտիլիյօր . . . գաչըն , գաչըն , սիդի թէագըպ իտիյօրլար . . .
տէտի :

Մարկըրիթ խէլէճան իլէ պիր վավէյլա դօրարարագ
գուլիպէնին տէրունինէ գաչար , մէղսլուրէ՝ բէտէրինին սէրթ
վէ մահգուն չէհրէսինի կէօրիւյօր զանն իյլէտի :

Կօնթրան իտէ , տիւշմէնին հիւճիւմինի պէքլէյէն աս-
քէր կիպի , գօլլարընը խաշվարի կէօյսիւ իւղէրինէ դօյարագ ,
վէ քէրիմէսինի թալէպ իթմէք իւղրէ կէլէճէք օլան բէտէրէ
գարչը կիտէրէք .

« Մատմագէլին իֆֆէթինէ խալէլ կէլմէմիշ տիր . . . նա-
մուսընը բայիմալ իթմէտիմ , ֆագաթ օ պէնիմ տիր . . . ճէ-
նապը Հագգըն էմրի իլէ զէվճէմ օլմասընը իսթէրիմ » տէ-
մէք նիլէթինտէ իտի :

Օ սըրատա կիւրիւթի կիթտիւրճէ եադլաշտը , վէ պիր թագըմ սէսլէր իշիտիլմէյէ պաշլատը . պիրտէն պիրէ գուլիպէնին գաբուսը էօնիւնաէ պիր կէօլկէ կէօրիւնտիւ : Կօնթրան, մէղքիւր կէօլկէյի կէօրէրէք պիր ֆէրեատ սալը վէրտի , վէ հէման պիր իրի ատըմ կէրի չէքիլտի . Լէօնա , պարիւտ , ստըին վէ միւսթահղիյանէ պիր թաւը իւէ կիւէրէք արզը վիճուտ իթտի :

Մատմաղէլ Մարկըրիթ , Կօնթրանը պու մէրթէպէ իւրիւթմիշ օլան թանըմատըղը պու գատընը կէօրիւնճէ , առէթա զէհիրի պիր երլան կէօրմիւշ կիպի թիւյլէրի իւրէրտի , վէ Կօնթրան կիպի քէնտիաէ պիր ատըմ կէրիյէ բիւճաթ իթտի :

Լէօնա , գուլիպէտէն իջէրի կիրուպ Կօնթրանա հիշ պիր սէօղ սէօյլէմէյէ թէնէղիւլ իթմէքսիզին տօս տօղրու Մարկըրիթէ թէգարրուպ իտէրէք , վէ սէտառնա աճըղը պիր հալ վէրէրէք :

— Մատմաղէլ , զէվճիմին սիպէ նտըլ ալչադ ճատընա պիր տուղադ գուրտուղունը պիլիյօրմըսընըղ , տէմէսի իւ վէրինէ , կէնճ զըղ տէրէճէյի նիհայէտէ շաշըրարադ :

— Չէվճինի՞ղ մի , տէյու հայդըրադ :

— Էվէթ մատմաղէլ , պէն մարքիղ Կօնթրան Տըլասիյիմ :

Աշըգտան աշըղա եալանը իրթիքեապ իտէն պու ֆիթնէքեար գատընըն սէտառնտա , օ տէրէճէ պիր թէլաֆիթուղը սըհհէթ ու հաքաքէթ , վէ օ մէրթէպէ հաքիմանէ պիր թաւը ու հէյէթ վէ ճիատիյէթ վար իտի քի , Կօնթրան երլաըրըմտան վուրուլմիւ շճատընա պիւլա հալաքէթ պիր հալտէ գալտը , Մարկըրիթ իսէ տէհչէթիւ պիր բիւյա կէօրիւյօրում զանն իտիյօր իտի :

Պիր տադըղա գաատը պու իւշ քիշի տրատընտա տէհչէթամիղ պիր սիւքիւթ հիւքմ ֆէրմա օլտուղու սըրատա , իքի քիշի տահա գուլիպէյէ կիրտիլէր . պունլար՝ պարօն իւէ շըվալիյէ իտիլէր :

Պարօնըն հիտաէթի , վէ թաւը ու հարաքէթի բէք գօրգունճ իտի , մուճաիլէյհին կէօղէրինաէն զազապ աթէչէրի

սաչլմագտա , վէ նամուսը բայիմալ իտիւմիշ պիր կէնճ տէ-
լիգանը կիպի , քէմալի շիտաէթ վէ մէթանէթ իլէրլէմէք-
տէ իտի :

Շըվալիյէ իսէ աղըր վէ թէմքինի պիր հալտէ պուլու-
նույօր իտի . պարօն՝ պիւա հարաքէթ աօնմուշ գալմըշ օլան
կօնթրանա տօղրու իլէրլէյէքէք , վէ էլինտէքի գըրպաճը
վուրմագ իւղըէ գալտըրտապ :

— Սչչագ սէֆիլ , տէյու պաղըրտը :

Պագաթ օ էսնատէ մատմաղէլ Մարկըրիթ աէրհալ բէ-
տէրի իլէ կօնթրանըն արասընա կիրէքէք բէտէրինին գօլունը
թութու :

Պէօյլէ պիր սանիյէ զարֆընտա խանէտանընըն զուրուլը
ասալէթի իլէ գարդի մալամալ օլան կէնճ գըղ , կօնթրանա
հիտաէթլի վէ թահքիւրամիզ պիր նազար ֆըրլաթտըգտան
սօնրա , աղըր վէ հիտաէթինտէն պիր սէտայի միւ հիլէզիզա-
նէ իլէ բէտէրինէ :

— Բէտէրը աղիպիմ , պու տտէմէ վուլուրմաղ . . . տէտիք-
տէն սօնրա , քէնտինտէն կէլմիշ պիր հալտէ պուլունան
կօնթրանա խիթապէն :

— Միւսիւ , գօլունաղը զէվճէնիպէ թագաթիմ խին ,
հայպէ չըգըն , տէտի :

Մարկըրիթ , բէտէրինին գօլունտան թութարագ գուլի-
պէտէն չըգտը :

Պու աղալըղ չըվալիյէ , կօնթրանըն գուլաղընա տօղրու
էյիլէքէք :

— Նի՛չին իշէ պու տէրէճէ էհէմիլիյէթ վէրիյօրսունըլ ,
տէտի :

Կօնթրան ճէվապ վէրէճէք հալտէ պուլունմաղընտան
սիւքիւթ իթտի :

Պատէհու չըվալիյէ ծասթի , կօնթրանը օ հալտէ պըրա-
գարագ տայըսընըն նէզտինէ վաաըլ օլտու :

Շըվալիյէ , տէրհալ պարօնըն հալուրընտա աիզ չէօքէ-
րէք աղըր պիր սէտա իլէ :

— Սէվկիւլի տայըճըղըմ, Բօն ֆամիլէասընըն նամուսը պիր տաղըզա պիլէ շիւպհէյէ թահամմիւլ իտէմէզ. իմտի մատմազէլ Մարկըրիթ Տիւբօն ճէնապլէրինին տէսթը իզտիվաճընը պէնտէնիզէ միւսաստէ պույուրմազ իսթէ՛րմիսինիզ, տէտի :

Մարկըրիթ, միւտհիշ պիր տալկանըն ալթընտա զարգ ու նապէտիտ օլմազ իւզրէ պուլունան պիր պիչարէ գազազէտէնին, քէնտիսինի խէլաս իթմէք իչին կէլմէքտէ օլան սանտալը կէօրմէսի իլէ չըգարտըղը մէսէրրէթ վալէյլասը կիպի, պիր նաղրէյի սուրուր աթը վէրտի :

Պատէհու կէնճ գըղ, պիր հալի միննէթտարանէտէ Էլինի չըվալիյէյէ ուզատարազ .

— Գալպինիզ ալի տիր . . . ալիճէնապ եէկէնիմ . . . պունտան պէօյլէ սիզի սէվմէքլէ իմրարը հայաթ իտէճէյիմ, տէտի : Շըվալիյէ իսէ քէնտի քէնտինէ .

— Պիչարէ Կօնթըրան, զէվալլը պուտալա, տէյու մըլըլտանտը :

Եօգարտան պէրի պէյան օլունան իչպու վազաստէն սէքիզ կիւն սօնրա, մարքի Կօնթըրան Տըլասի, գալպի զըյլ ու զաղապ իլէ մէմուլ օլարազ, վէ զայպ իթտիյի մահպուպէսի իչին աճը աճը կէօզ Էաչլարը տէօքէրէք, Բարիզէ միւվասըլէթ իթտի . մուսալիլէյհ՝ Լէօնա թէսմիյէ գըլընան օ միւսիպէթլի զէնճիլրէ թէքրար պէնտ օլտու . վէ պու զէնճիլի գըրմազ իչին արթըզ վիճուսինտէ գուվլէթ հըսս իթմէյօլ իտի :



Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ֆ Ա Ս Լ

1

Իշպու մուֆասսալ հեքեայեմիզին էվիէլքի ֆասյընտա պէյան իյլէտիյիմիզ վագասլէրին, պիր գաշ մահ էվիէլինէ, եանի Գօլօնէլ Լէօնըն՝ տահա ճինայէթ ճէմիյէթինի թէշքիլ իթմէյի տիւշիւնմէտիյի պիր զէմանէ աթֆըր էֆքեար իթմէմիզ զարուրի օլտու:

Հեքեայեմիզին միւրէմմէիյէթի, վէ լայըգըյըլա անլուշըլմասը իչին, պիր ազ կէրիյէ ատըմ աթմամըլ էլզէմ տիր. 1835 սէնէսի գըշ հէնկեամընըն իպթիտալէրինտէ, հէվալար հէր նէ գատար սօուգ իտի իսէ տէ, գարիյնի քիրամըն եալընըլ իսմէն թանըրդլարը պարօն տը Մօրտիյօ, սէյֆիյէսինտէն Բարիզէ ավանէթ իթմէմիշ իտի. մումաիլէյհ, Մօրտիյօ քէօշկի թէսմիյէ գըլընան Պէրի լիվասընըն իշ թարաֆլարընտա, Շաթէր վէ Շաթուրօ նամ քէօյլէրին արասընտա վագըլ չիֆթիլինտէ իգամէթ իտիյօր իտի:

Պու քէօշկ, հէր նէ գատար օրթա ասըրտա ինչա իտիլմիշ իտի իսէ տէ, մուախիարէն թամիր իտիլէրէք շէքլի թէպտիլ օլունմուշ, վէ եէնի ուտուլ իւզրէ տէօշէնիպ թէզլէին օլունարագ, Բարիզ ճիվարընտա պուլունան սէյֆիյէլէր հալինէ վագ իտիլմիշ իտի:

Պարօն տը Մօրտիյօ, տայիմա սէնէնին իքի սիւլիւսինի սէյֆիյէսինտէ կէչիրմէքտէ օլուպ, պու հալէ պագըլարը քէյֆ մանասը վէրմէքտէ, վէ տիկէլլէրի իսէ կէնճ զէվճէսի իլէ եալընըլ պուլունմագ ֆիքրինտէն նէշաթ իյլէտիյինի սէյլէմէքտէ իտիլէր:

Էլլի պէշ էլլի ալթը եաշլարընտա օլան պարօն տը Մօր-

տիյօ իբի սէնէ Եվիլէ Եվլէնմիշ իտի . մուճաիլէյճ գուժվէթի վէ տինճ պուլունտուղու կիպի , սաչարը սիմ սիյաճ օլտուղունտան , ֆէվգէլատէ ուղուն պիր միւտտէթ եաչայաճաղը զանն օլունմագտա իտի . ֆագաթ ալգգաթ իլէ չէհրէսինէ պագըլտըղընտա , միւտտէթը մէտիտէ թալիյի նասաղընտան սիթէմլէր կէօրմիւշ , վէ բէ.ք չօգ տէրտ ու մէշաղգաթ չէ.ք-միշ պիր ատէմ օլտուղու անլաշըլմըշ իտի . չու հալտէ միւսիւ պարօնը շայէտ պիր տօգթօր մուայէնէ իթսէ , ուղուն միւտտէթ հաչայաճաղը թաիմին օլունան պու ատէմիք , եաղը թիւքէնմիշ գանտիլ կիպի պիրտէն պիրէ պէօնէճէյինի պէյան իտէճէյի չիւպհէսիղ իտի :

Դեկտեմբեր այընըն պիր կիւնիւ ագչամընտա պարօն , կիւղէլքէօշկիւնին պէօյիւք սալօնընտաքի սօպանըն եանընտա օթուրմուշ , կէօղլէրինի աթէչէ տիքմիշ , վէ ահվալը մագիյէսինէ աթֆը նաղար իաուպտա , իարապ վէ իղաճ իտիճի չէյլէրտէն պաչգա կէօղիւնէ պիր չէյ չարմալյան պիր ատէմ կիպի , պաչընը սուրէթը մահղունանէսէ էօնիւնէ էյմիշ օլտուղու հալտէ օթուրմագտա , վէ իբի աաւրմ գատար էօթէտէ զէվճէսի մատամ լա պարօն պիր սանտալէայէ օթուրմուշ օլարագ , գօճասընա միւշֆիղանէ վէ մահղունանէ նասպը նաղարը ալգգաթ իթմէքտէ իտի :

Մատամ Մօրտիյօ , թագրիպէն օթուղ հաչլարընտա իրի վիճուսլը , օլուղտայի չէհրէլի , մալի վէ ճաղիպէլի կէօղլի , զայէթ սիյաճ սաչլը , գըլմըլը տուտագլը , վէ սիյմաթ խօշ պիր հալի թէպէսսիւմէ մալիքէ պիր գատըն իտի , մումալէյհանըն սաֆ վէ պէրրագ օլտն ալնը , զէքեամլէթը ֆէվգէլատէսի իլէ հիւսնիւ տիւլագընը իրայէ իտիյօր իտի :

Պու գատըն , տիւնեայա պիր վաղիֆէյի իճրա իչին կէլմիշ տէ , իչինտէ թէրէտտիւտ իթմէքսիզին տէվամ իտէն գալի վէ ճէսուր իտարէլի , ալթուն կիպի սաֆ գալլը պիր զաթ իտի , մումաիլէյհա՝ Պըրլիթանիա էյալէթի տաղլատէկեանընտան տիւչարը ֆագրու զարուրէթ օլմուշ պիր շաիսըն պէլինճի գըղը օլուպ , պարօն տը Մօրտիյօ իլէ թէէհիւլ իթ-

միշ իտի, պու թէէհիւլ, փամիլեսաը իչին զէմանըմըղտա ար ու հիճապ օլունմայարագ կէօղէտիլէն արղույի սէրվէթին նէթիճէսի օլմագ գապիլ իսէ տէ, պիչարէ գատընճըղաղ, իչին պու մաղմուժ վէ միւքէատէր ատէմին զէմանը հայաթընտա, հէր նէվի ֆէլաքէթ ֆուրթունալարընա թութուլ մուշ զանն օլունան, ալթմըշ եաչընա գարիպ պու իսթիյարըն՝ քէնտիսինէ վէրտիյի վարիպ պիր մէյլ ու մուհապէթին սէմէրէսի իտի:

Պըրիթանեսաը գըղլալտա կէօրիւլէկէլէն մէրհամէթը գալպիյէ վէ հալի շաիրանէյէ միւթապատթլա կէնճ գատըն, պարօն իլէ իզտիվաճ իթմիշ, վէ նիքեաճ օլտուղու կիւնտէն պէրի, խէֆի պիր ըղթըրապաթը տէրունիյէ իլէ մաղմուժ վէ մուղթարըպ օլուպ աա, հիչ պիր լաղըրտը իթմէքսիլին սաւթլարճա տէրին պիլ միւլահաղաթէ տալըպ կիտէն պու իսթիյար իլէ ապիւնա պէրապէր պուլունարագ իյֆայի հիւսնի խըտմէթ, վէ խպրաղը մուհապէթ վէ ըղգգաթլա խմարը վաղթ իթմիշ իտի:

Պարօն աը Մօրտիյօնըն Յունվար այընտա Բարիզէ ալտէթ իթմէք միւթատը իսէ տէ, մատամ՝ եինէ զէվճի իլէ պէրապէր պուչ պաչա վէրէրէք, Սէն Տօմինիք ճատտէսինտէ վաղը օթէլինաէ իմրարը եվգաթ իթմէքաէ, վէ բէք նատիր օլլարագ պիր իքի քիչիտէն իպարէթ օլան միսաֆիրլէրի գապուլ իլէ, նիսա թայիֆէսինին վէ ալէլիուսուս զէնիլին գատընըալընըն ճան աթտըղլարը զիյաֆէթ վէ պալօլար կիպի էյլէնճէլէր վէրմէմէքաէ, վէ վէրլէն մահալլէրէ տալի կիթմէմէքաէ իտի:

Մատամ աը Մօրտիյօ այնի զէվճի կիպի պիր քէօչէյէ չէֆլէրէք, ազգընը աչմագըղըն օթուրուպ տէվալիյի, վէ խըտմէթինաէ պուլունմայը խօշ պիր վաղիֆէ տտո իթտիյի իսթիյար քօճաալնա պաղար, վէ շայէտ մէմալիլէյհ պաչընը գալտըրըպ տա քէնտիսինէ աթֆը նաղար իտէրսէ, հէման տուտաղլարընտա լաթիֆ պիր թէպէսսիւժ կէօրիւլլար իտի:

Պալատէ արլ իյլէտիլիմիզ կիւնիւն աղշամընտա միւսիւ

Մօրտկյօ, կէօղէրինի ստաթլարճա աթէշէ հասր իթտիքտէն սօնրա նակէհան պաշընը գալտըրտը, վէ մատամ պարօնա սաքինանէ պիր նաղար ֆըրլատարադ .

— Օրէլի, կէլ աղաճըզ եանըմտա օթուր, սիդի իլէ գօնուշմադ իսթէրիմ, տէտի .

Կէնճ գատըն տուտագլարընտա լաթիֆ պիր թէպէսսիւմ օլարադ, տէրհալ օթուրտուղու մահալտէն գալզըպ գօճաւընըն եանընա կէլտի, վէ պէրրադ ալնընը պարօնա ուղատարադ շէֆգաթամիզ պիր բուսէ վէրաիքտէն սօնրա, կիւզէլ էլլէրի պարօնըն էլլէրի իչինտէ պուլունտուղու հալտէ մումաիլէյհին եանընտա օթուրմասըյըլա, պարօն .

— Էվլատըմ, շու անտէ միյանէմիզտէ ճէրէյան իտէճէք օլան միւքեալէմէյէ, պու անէ գատար պիր տիւրիւ ճէսարէթ իտէմէյօր իտիմ. ֆագաթ արթըզ հէր հալտէ լազըմ կէլտի . . . զիրա էճէլ եագըն օլտուղունտան, տահա պէքլէմէք քեարը ազիլ օլամազ, տէտի .

Մատամ Մօրտկյօ, զէվճինին ասլա էհէմմիյէթ վիրմէյէրէք թէլաֆիֆուզ իյլէտիյի պու գօրգունճ սէօղէր իւզէրինէ խէվֆինաէն թիթրէյէրէք .

— Նէ՞ տէյօրտունըզ միւսիւ, տէմէսի իւզէրինէ, պարօն զայէթ սաքին պիր հալտէ սէօղինէ տէվամ իտէրէք .

— Գարիպէն վէֆաթ իտէճէյիմի հըսս իտիյօրում, ֆագաթ սէօյլէյէճէյիմ շէյ պունա տայըր տէյիլտիր, տինլէյին .

Պարօն, պունճա զէմանտէն պէրի քէնտիսինէ իտիլէն խըտմէթ ու լայէթ իչին իպրազը թէշէքքիւր եօլլու լաթիֆ պիր նաղար իլէ զէվճէսինէ պագարադ, շէօյլէճէ իֆատէյի մէրամ իթտի .

— Պէնիմ կիպի պիր իսթիյարըն մուաճիզ հայաթընա պաղլանմագտան իտէ, պիր պաշղասը իլէ ադտը իզտիվաճ իթմիշ օլսանըզ իտի, էլպէթտէ պահաըյար օլուրտընըզ, իմտի իտէճէյինիզ զէվզ վէ կէչիրէճէյինիզ լէզղէթի հայաթը ֆէտա իթմէքլէ, կէնճլիյինիզի պանա հասր իթտիյինիզտէն տօլայը ալֆընըզը իսթիրհամ իտէրիմ .

— Ա՛հ, նե՞ տէ՛յօրսունըդ միւսիւ, մէկէր եանընդտա պուլունսուղում իշին, նիսա թայիֆէսինին էն պահտըհարը տէյի՛լմիյիմ:

Պարօն տը Մօրտիյօ, զէվճէսինին կիւզէլ էլինի սըզըպ թէպէսսիւմ իտէրէք:

— Թէչէքքիւր իտէրիւմ, սիւ մէլէք կիպի խայըրիսահ վէ ալիճէնապ պիր գատընսընըդ. ճէնապը Այլահ սիզէ միւքեաֆաթ իտէճէք տիր. պիլի՛րմիսինիզ քի սիզինլէ թէէհիւլ իթտիյիմ զէման, անճադ ալթը այ եաշայապիլէճէյիմի իւմիւտ իտէյօր իտիւմ, չիւնքի գալպիմաէ պուլունան քէտէր օ տէրէճէ չէտիւտ վէ տէհչէթլիւ իտի:

Մադամ Մօրտիյօ « Տէմէք քի բէք չօդ զահմէթլէր չէքտիւմ » եօլունտա պարօնըն եիւզիւնէ պազտը. մումաիլէյհ իսէ զէվճէսինին պու նազար իլէ իթտիյի սիւալինի անլաուրղընտան:

— Էվվէթ, բէք չօդ զահմէթլէր չէքտիւմ, էլհասըլ քէնտիմի մուհլէք պիր աէրտէ կիրիֆթար օլմուշ զանն իտիյօրում, վէ պէզի թահտը նիքեահհըմա ալմադտան (մադսատըմ իսէ, պիր գաշ կիւն սօնրա սիզին կիպի նամուսը պիր գատըն իշին հայաթըն լէզզէթլէրինի տիկէր պիր մէգարինէթտէ պուլմադ իւզրէ, զէնկին օլալադ տուլ պըրադմադ իտի, տէյինճէ, կէնճ գատըն միւթէսիր օլտըադ:

— Միւսիւ, միւսիւ. . . բէճա իտէրիւմ, Այլահ աշգընա օլաւն պէօյլէ չէյլէր սէօյլէմէյին. պէնիմ իշին էն պէօյիւք սաաուէթ՝ չիմտիյէ գատար սիզինլէ պէրապէր եաշատըղըմ, վէ պուհտան պէօյլէտէ եաշամադ պահտըբարըղընա նայիլ օլմադ տէյիլմի սիր:

Մումաիլէյհա պու սէօյլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, ըրգգաթալիլ պիր հալ իլէ, մէրմէր կիպի սաֆ վէ պէյալ դօլունը զէվճինին պօյնունա աթըպ գուճադլայարադ, շու վէճհէ իքմալը քէլամ իթտի:

— Օ՛հ. . . ուզուն վազըլթլար. . . չօդ ուզուն զէմանլէր պէրապէր եաշայաճաղըլ. . . մուհաֆաղայի սըհհէթ վէ

հայաթընդ իշին, տէրէճէյի նիհայէտէ տըղզաթ վէ խըտմէթ իտէճէյիմ, տէտի :

— (Կէօզլէրինտէն եաչլար ագարագ .) Ահ, սիղ պիր մէլէքէսինիլ, թէչէքքիւր իտէրիմ :

— Սիղի ճանըմ կիպի սէվմէքտէյիմ . . .

— Բէք ալա, պէնի տինլէյին . . . (Ձէվճէսինին կիւզէլ էլլէրինի էօրէրէք .) Սէվկիլի մէլէյիմ, պիլմէզսինիլ քի սիղի իլէ ագտը իղտիլաճ իթմէզտէն էվվէլ, հէմ բէք չօգ էվվէլ, դարպիմ, պէօյիւք հէմշիրէնիլի կէօրէրէք տիւչարը հէյէճան օլմուշ իտի :

— (Հայրէթ իլէ .) Հէմշիրէմ մի :

— Էվվէլթ, հէմշիրէնիլ մատամ տը վէրնի.քի, էլ եէվմ վէֆաթ իթմիշ աիւ. անըն պիր թէք էվլատը Աֆրիգա օրտուսընտա զապիթ աիւ :

Պարօն տը Մօրտիյօ, զէվճէսինին՝ իպրազը ալայիմի հայրէթ իթտիյինի կէօրէրէք :

— Օրէլի, բէճա իտէրիմ միւճաատէ իտին տէ չու զարիպ հիքիայէյի պիթիրէյիմ. կէօրէճէքսինիլ քի, սիղի իլէ թէէհիւլ իթմէզտէն մուգատտաէմ տախի պէնիմ իշին նէ գատար ազիլ Եմինիլ, տէտի :

Մատամ Մօրտիյօ, թայիֆէյի նիսայէ մախսուս պիր մէրադ վէ տըղզաթլա տինլէմէյէ հաղըրլանտը, վէ սլարօն տախի շէօյլէճէ սէօզիւնէ տէվամ իթտի :

— Պիր մէսէլէտէն տօլայը Ֆրանսատան ֆիրար իթմիշ օլան պիր թաղըմ տտէմլէր, զուրպէթին դահր ու միհնէթինէ թահամիւլ կէթիրէմէյէրէք վաթանա ավտէթ իտէյօրլար իտի. բէտէրինիլ միւսիւ տը վէրն վէ պէն սլու թաղըմտան իտիք :

« Բէտէրինիլ շըվալիյէ տը Քէրկազ, տէօրթ գըջ պիր էրքէք՝ պէշ էվլատըն բէտէրի օլտուղու հալտէ, պէնիմ կիպի պիր բարասըղ օլարագ ալտէթ իթմիշ իտի. չիւնրի ֆիւրարըմըլ իւղէրինէ, պիլ ճիւմլէ էմիւլ ու էմաղըմըլ մահլ ու թէլէֆ օլմուշ իտի :

« Միւսիւ տը Վէրն իբրմիզտէն պահտըեար իտի . զիրա սատըգ քէթիւտասը, էփէնտիսինին ավտէթինտէ քէնտիսինէ թէսլիւ իթմէք իչին , օլանճա արագի վէ էմլարընը մուհաֆաղա իթմէյէ մուվտֆիազ օլապիլմիշ իտի : Միւսիւ տը Վէրն վէ պէն , եիրմի պէչէր եաչընտա տէլիգանլը օլուպ , բէտէչ ընիզ իսէ գըրգ-եաչընա գատէմ պաւամըշ իտի . սիզ օ վա-գըթ տահա տօղմամըշ իտինիզ , պէօյիւք հէմչիրէնիզ Մալօնիյա հէնուզ օն ալթը եաչընա կիրմիշ իտի . մոււմաիլէյհանըն նէ քատար կիւզէլ օլտուղունու պիլիւսինիզ : Մէղպուրէյի պիր մուհապէթը շէտիտէ իլէ սէվմէյէ պաչլատըմ , հէման տէս-թը իղտիվաճընը իսթէմէյէ գարարը գաթի վէրտիլիւ սըրտա-տա , միւսիւ տը Վէրնին տախի Մալօնիյայը պէնիւ կիպի սէվ-մէքտէ օլտուղունը կէօրտիւմ . պէն ֆազըր օլտուղում հալ-տէ միւսիւ տը Վէրն հէմ զէնկին , վէ հէմտէ պիր գատընըն արղու իլլէյէճէյի տէրէճէ կիւզէլ վէ ագիլ իտի : Մալօնիյա՝ մոււմաիլէյի իլէ իղտիվաճ իտէրսէ պահտըեար օլաճաղընը անլատըմ , վէ իլթէ պու . սէպէպէ մէսլի սշգըմա՝ զալէպէ իտէրէք , Մալօնիանըն սաատէթը հալինէ խըտմէթ իթմէյի քէնտիմէ վազիֆէ ատտ իթտիւմ :

« Միւսիւ տը Վէրն հէմչիրէնիլլէ թէզէվիւճ իթտի , Մալօնիյանըն պահտըեար օլուպ օլմաթըրընը պիլիւսինիզ . ֆազաթ պիլմէտլինիզ պիր շէյ վար իսէ , օ սա՝ Աֆրիգա օրտուսըն-տա խըտմէթը ասքէրիյէտէ պուլունան Օգթավըն . իսաղըն նազարընտա թէյզէսի պուլունտուղունը իչին սիլի իլէ ագտը իղտիվաճ իթտիլիւմալի :

Մաւամ Մօրտիյօնըն հայրէթի կիթտիքճէ արթարագ .

— Նէ՞ տէյօրսունըլ միւսիւ , տէմէսի իւզէրինէ , պարօն սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Սապը իտին ապիզէմ , Մալօնիյայը ալմագ ֆիքրինտէն վաղ կէչտիլիւ իչին , պիր գաշ այլար քէմալի մէյուսիյէթիւմ տէն նաչի էօլէճէյիւմ զանն իտիյօր իտիւմ , ֆազաթ օ սըրտա-տա պահտըմ , կիրուհը բէճալէ իճրայի թէէսիւր իտէն թագըմ-տան պիր գատընը եօլումա աթը վէրտի . պու գատըն՝ զէվ-

ճէւմ մատապմ Մօրտիյօ իտի . հէմշերէնիդին էվէնտիլինտէն իքի սէնէ սօնրա պէնտէ էվէնտիմ, վէ մեզպուրէյի պէլքի Մալօնիպտէն զիյատէ սէվմէյէ պաշաաւում, էյվաճ, պիւրինճի վէ իքիւրճի մուհապէթլէր եէքտիկէրինէ պէնգէմէզ պիլիինճի մուհապէթ՝ ինսանըն զիհնինտէ օլտուզօնտան չաբուգ զայիւ օլուր, ֆազաթ իքինճի մուհապէթ՝ գալպտէ օլտուլու իչին, ինսանըն հայաթը իլէ պէրապէր մուֆարէզաթ իտէր . իշթէ պու սէպէպէ մատամը սէվմէյէ պաշաաւում քի Մալօնիյա իլէ պէրապէր ազաւր իզաիվաճ իթմէտիլիմ իչին քէնտիմի պահտընար աւա իտիյօր իտիմ .

Պու աւալըգ միւսիւ Մօրտիյօ գօրգիւնճ պիւր խէշալի զիհնինտէն տէֆ իթմէք իաթէյօր կիպէ, էլինի սօկուսն վէ չըզկըլը անընա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ա՛հ, իքի սէնէ գաապը հայաթըմը բէք պահտընարանէ մուրուր իթտի, մատամ Մօրտիյօ տիւննայէ պիւր էվլատ կէթիւրտիլինտէն, քէնտիմի ճիհանտէ էն մէսսպ պիւր աւաթ կէօրմէքտէ իտիմ . . .

Պու աւալըգ պարօն նակէհան սիւքիւթ իթտի, վէ պիւր իքի աագըգա սօնրա եէրինտէն գալըզպ պիւր եազրիւանէյէ տօղրու կիտէրէք, իւզէրի աըգգաթլէ միւհիւրլէնմիչ պէօյիւք պիւր քեապըտ բաքէթի ալտը, վէ զէվճէսինին եանընա կէլէրէք .

— Մատամ, իշթէ պէնիմ վասիյէթնամէմ, պու վասիյէթնամէ սիզի պիլճիւմլէ վարիտաթըմա եէկէանէ վարիւ նասպ իթմէքտէ, վէ սիզի տէ՝ իլէրուտէ պու սէրվէթի աաքէր միլազիմի Օգթավ տը վէրնէ վասիյէթ իթմէյէ, վէ միւտաէթը էօմրիւնիզտէ մէրգուճա սէնէվի օն իքի պին ֆըրանգ մաաշ վէրմէյէ մէհպուր վէ միւքէլլէֆ գըլմագտա տըր . իշթէ Օրէլի, սիզի նէ՝ իչին ալտըզըմը շիմտիւրանըտընըզ զանն իտէրիմ, տէտիլինտէ՝ կէնճ գաաւըն միճթէանիւ պանէ պաղըրարագ .

— Հիչ պիւր շէյ անլայամատըմ միւսիւ, սիզ տէլի մի

օլաունը, պիր զղունը, վար, պիր էվաունը, վար քի, պու-
կիւնքի կիւն, նամընը թաշըյօր, վէ մէշրուէն վարիսինը
տիր, տէտի.

Պարօնըն ծէտաւ քէմալի մէյուպիյէթինաէն նաշի քէս-
պը շիտտէթ իտէրէք.

— Եանըլըյօրսունը մատամ, պէնիմ էվաւտըմ եօգ-
տըր, վազաա մէյաւաւտէ պիր ասէմ վար քի, խալգըն նա-
ղաթընապ չրվալիյէ տը Մօրաիյօ թէսմիյէ գըլընըյօր, վէ պիր
կիւն տէ պարօն նամընը ալաճաղ տըր, էվվէթ, հէրքէս
մէրգումը պէնիմ օղլումը զանն իտէրէք իսմիմի վէրէճէք տիր,
տէտի.

— (Թէլաշ իլէ.) Էյ սօնրա.

— Ահ մատամ, սօնրասընը անլայամաւընըմը մը, պիր
կիւն նամուսաւըլը ֆէլաքէթի, գանաւաւընը խանէմին իւ-
ղէրինէ աշը վէրտի. պէնի սէվիյօր զանն իթալիյիմ պու, խա-
պիսէ գատըն, մէկէր գարանըլգտա պանա իւրյանէթ իտիյօր
իմիշ, էօգ պէ էօլ էվաւտըմ գանն իթալիյիմ, վէ իւղէրինէ
թիթրէալիյիմ պու չօճուգ ճիւրմինին սէմէրէսի օլուպ, պա-
տիյի ֆէլաքէթիմ օլմապ իշին պէրհայաթ պուլունմաշ տըր.
էյվա՛հ, մէշպուրէ իլէ կէշիրտիյիմ եիրմի սէնէ զպրֆընտա
չէքտիյիմ տէյա ու մէշպգալթը թա իֆի իտէմէմ. պու գա-
ւաթընը ճղու. իլէ պէրպպէր էօլալըմէմէք, վէ հիշ օլմազաա
պէյն էլ խպղգ նամուսըմը բայլմալ իթմէմէք իշին նէֆաիմէ
նէ գատար ճէպր իթտիմ, նէ գատար չալըշտըմ, վէ պու էլաղ-
տէն նէլէք չէքտիյիմի թարիֆ իթմէք գապիլ զոնիլ տիր.
էրհաւըլ պու գարաթն էթլու. օղլուտա խանէմի թէրը իթ-
տի. իլմէ օ վաղըթ ու զուէն միւտաէթ պիր ճանի իլէ արգա-
տաշըլգ իթմիլ օլապ տա, մուտիսարէն պու ճինայէթ ար-
գատաշընտան գուրթուլան նամուսըլ պիր ասէմին ալորըլը
կէնիշ նէֆէս կիպի, պէնաճ կէնիշ պիր նէֆէս ալտըմ, վէ պու
ֆըրլաթթտան իսթիֆատէ իտէրէք, կիւրթ թէրպիյէ զլունմա-
սը իշին իմիշ կիպի կէօսթէրէրէք, պէնիմ իշին պիր վէլէտի-
զինա օլան մէրգումա պիր ալա գարումը գարատըմ. վալի-

տէսինասէն դաւմըջ օլան միյրաար թէմամէն քէնտիսինէ իթա իյլէտիւմ քի, անընտա իւշ րուպը զէվգ ու սէֆահաթտէ մահվ օլտու կիթտի. ֆագաթ խըտմէթիւմ մուգապիլինտէ գազանմըշ, վէ պազը միյրաուար իւէ հայրճա արթմըշ օլան սերվէթիւմի, ասլա ճնա թէրք իտէմէմ, խա'յր, խա'յր, պու միւմքին տէյիլ տիր . . .

Մատամ Մօրտիյօ կէօզլէրինի եէրէ էնտիրմիշ օլարագ աղլայօր իտի. պիր վէլէտիզինա չօճուզլա խալինէ պիր զէվճէ անրաւընտա, եիրմի սէնէ իմրարը հայաթ իտէն պու պիշարէ ասէմին, նէ տէրէճէլէրտէ զահմէթ վէ մէշագգաթ չէքպիլինի անլատը իսէ տէ, եալընըզ զէվճինին, հէմշիրէզաաէսի Օգթավ տը վէրնի վարիս ինթիսապ իտիչինէ պիր տիւրիւ մանա վէրէմէյէրէք .

— Պագաթ միւսիւ, վարիսինիզ օլաճագ եէկէնիմսէն պուշգա հիշ աղրապանըզ եօգ մը, տէտի .

— Տիւլէյին մատամ, շիմտի հէքսինի անլատագազըմ, միւսիւ տը վէրն իւէ պօսթլուղումուզ քէմալի սատագաթլա տէվլամ իթտիլինտէն, հէմշիրէնիզ սէնիւմ իչին տաթի հէմշիրէ օլմուշ իտի. օ էանալէրաէ պուրատա պուլունմագ քեարը ագըլ օլմատըլընտան, պէրտպէրճէ Բարիզտէ օթուլսայօր վէ հէր կիւն եէքսիկէրիմիզի կէօրիւյօր իտիք. օ ֆէլաքէթ երլ տըրըմընտան վուրուլտուղում էանալէրտէ, անլէրէ իթթիքեա իթմիշ իտիւմ, պաշրմա կէլէն ֆէլաքէթտէն եալընըզ անլէր խապէրտաթ իտիլէր, հաթտա հկէր հէմշիրէնիզլէ միւսիւ տը վէրն մէն իթմէյէճէք օլսալար իտի, շիմտիյէ գատար քէնտիւմի էօլտիւրմիւշ իտիւմ. Տօսթլարըմըն իզաիվաճլէրինտէն պէրի պէշ սէնէ կէշմիշ իտի իսէ տէ, հէնուզ զէվճ ու զէվճինին սատտէթը հալի, վէ իւմիւտի իսթիգպալի օլան պիր էվլատէ մալիք օլամամիշլար իտի .

« Պիր ագչամ եանղարընա կիտուպ, բալթօմըն իչինտէ հըֆըզ իթմիշ օլտուզում եէնի տօղմուշ պիր չօճուզը Մալթիյանըն գուճաղընա վազ իտէրէք .

« — Հէմշիրէճիլիւմ, սիզին էվլատընըզ եօգ, իշթէ սիզէ

պիր էվլատ, անը քէնտինիզէ օղուլ ատտ իտինիլ, դիրա պու-
պէնիմ սէմէրէյի ֆուաարմ տըր, տէտիմ:

« Անլայօրսունըղ եա՛ Օրէլի, պու պիր մուհապէթի խա-
ֆիյէնին մահաուլը իտի. քէնտինիէ պիր իամ վէրմէյէ միւզ-
թէտիր օլումայան վալիտէսինտէն ալմաղա մէճպուր օլարագ,
հէմչիրէնիզէ կէօթիւրմիւլ վէ քէնտի իսիմէրինի անա վէրմէ-
լէրինի բէճա իթմիշ իտիմ, հէմչիրէնիզ չօճուլը քէմալի մէ-
սէրրէթլէ դապուլ իթտի. գէվճի միւսիւ տը Վէրն տալի բէք
ղիյաթէ մէսրուր օլտու, օ սըրատա իթալեայա կիթտիլէր, վէ
ալտէթլէրինտէ չօճուլը քէնտի էվլատլարը օլարագ նուֆուս
տէֆիթէրէրինէ գայտ իթտիրտիլէր քի, էվլատըմ՝ Օղթալ
տը Վէրն նամը իլէ վաֆիթիղ օլունտու... չիմնի անլատընըզ
մը մատամ:

— (Մըրըլտանարագ.) էվվէթ, անլայօրում:

— Պու սըրը քէմալի տըզգաթիլա հըֆիլ օլունտու, Օղ-
թալ քէնտինի պիլէ էվլատըմ օլտուղունը պիլմէղ, չիմնի
սիզ պիլիյօրսունըղ, վէ իլթէ բէտէրինին թէքմիլ վարիտա-
թընը էվլատընա թէսլիմ իտէճէքսինիլ...

— Եէմին իտէրիմ միւսիւ:

Զէվճ ու գէվճէ միյանընտա պալատէ ալղ իյլէտիլիմիղ
պու միքրտալէմէտէն իքի այ սօնրա, միւտտէթը էօմիւնտէ
պու դատար ըինճ ու մէշագգաթ չէքմիլ օլան պարօն տը
Մօրտիյօ, քէնտինիէ մուհապէթ վէ իթաաթլա ճիւլանլըղ-
նը ֆէտա իթմիշ օլան գէվճէսինին գօլարը արասընտա թէս-
լիմի րուհ իյլէտի, մուճալիլէյհ կէօղլէրինի էվլատընըն պու-
լունտուղու թարաֆա աթֆ իթմիշ օլարագ, վէ էլի գէվճէ-
սինին էլլէրինտէ պուլունարագ, վէ սէրվէթինին՝ օ էճնէպի-
նին էլինէ կէչմէմէսինի բէճա իտէրէք թէրքը հայաթ իթմիշ
իտի:

Պարօն Մօրտիյօ, վասիյէթնամէսինտէ պիլճիւմէ էմլաք ու
ագարընը գէվճէսինէ սաթարագ, պէտէլինի ալսղ իթմիշ օլ-
տուղունը պէյան իթմէքլէ, էվլատը զանն օլունան չախաըն
գանուտան իաթիֆատէ իտէպիլէճէյի գաբուլարը քեամիլէն

դարձան իսկ՝ հենի պարօն տը Մօրտիյօ, հիտտէթինտէն պաղըրտը չըղըրտը, վէ վասիյէթնամէնին լաղվը դըմնուտա մնա՞քէմէլէրէ միւրաճաաթ իթտի խէ տէ, հիչ պիր սէմէրէ Գառըլ օլմուտը, բէտէրինին վէֆաթընտան պիր սէնէ սօնրա, էհէր մայիւմիւմիլ օլան ճէմիյէթը ճինայէթ թէչէ.ք.քիւլ իթմէմիլ օլտա խտի, միւրաիլէյ՝ զաննընա կէօրէ պիր սուրէթը նաճէչուտտէ էլինտէն դասպ խտիւմիլ օլան սէրիյէթինի իթթիրտտա իթմէ.ք իւմիւտինի թէր.ք իտէճէ.ք խտի :

Մօնթէֆօրի վէ Բօլթ թէօչկէրինտէ վուգու պուլան վէ դարիյնի քիթամըն մայիւմէրի օլան վաղաալէրտէն պիր պալ էլին սօնրա, պիր սապաճ հենի պարօն Մօրտիյօ իլէ էմմոնուէլ տը Մօնթէֆօրի օթուրմուլ թաաա՝ խտիյօրլար իքէն, Գօլօնէլ Լէօնըն կէլտիյինի խապէր ալտըլար, Գօլօնէլ, Էմմոնուէլէ խիթապէն :

— Գիւչիւ.ք ճէմիյէթիմիլին կէօրտիւ քլէրի պէջիւ.ք իլէլի նա՞սըլ պուլույօրնունըլ, ճէնէրալ Բույնի օթաաաաա գալտըրըլտը, Մօնթէֆօրի պիրտէն պիրէ էօլտիւ, տըլթըգ արպու.քէչի պուլունտուղունըլ փըլար ոզ Մօնթէֆօրի նամընը թաչըմագտան քիմաէ սիգի մէն իտէմէյէճէ.ք :

Էմմոնուէլ. — Սղիղիմ Գօլօնէլ, ֆիլ հազըգա զաթը ալինիլէ պօրճու պուլունտուղումը իյթիլտֆ իտէրիմ՝ վէ պու պապտէ նա՞սըլ թէչէ.ք.քիւլ իտէճէյիմի պիլմէյօրում :

— (Պարիտանէ.) Սիլ պանա վէ ճէմիյէթէ խըտմէթէ պօրճուպնըլ :

— Նէ՞ հարմագ լաղըմ իսէ հազըրըմ :

— Բէ.ք գօլայ պիր շէյ, էվէնմէլիսինիլ :

— Պունա լուզում կէօրէմէյօրում, բէճա խտէրիմ աճօգիւնիւզի իյլաճ իտին :

— Սէրվէթսիլ պիր գատընա քէնաինիլի սէվտիրտիքնաճն սօնրա աճընլա թէէհիւլ իթմէչիսինիլ, կիւզէլ պիր տէչիլգանըլ օլտուղունուլ հասէպի իլէ պու իլ բէ.ք գօլայ պաշա չըգապիլիր :

— Պա՛հ, սէրվէթսիլ մի... Նէ՞ աէյօրսունըլ ազիղիմ :

սէրվեթիւնէ՝ եաբայրմ քննիմ իւր եիւզ պին լիրա իյրատըմ
քեափի տէյիւլ մի տիր :

— Պրա սէրվեթինիպ գառընըն ճիհազընա կէօզ տիր-
մէմէյէ սէպէպ օլապիլիր , պէն տէրվեթսիլ տէյօրսամ եա-
նըլըյօրսամ , սիգէ իղտիլածընը թաւսիյէ իթտիլիմ գառըն
քէք զէնկին տիր , ֆաղաթ էլինտէքի սէրվեթ չալընմըլ օլ-
տուղունտան , ասըլ սահիպինէ վէրիմէլի տիր :

Էմմանուէլ քէմալի հայրէթլէ Գօլօնէլէ պագաը , մէր-
գում տախի պարիտանէ պիր հալ իլէ սէօզիւնէ տէվամ ի-
տէրէք :

— Պու գառըն՝ շու անտէ պիղի խանէսինտէ միսափիր
գապուլ խտէն միւսիւ լը պարօնըն էօյէ վալիտէսի մատամ
լա պարօն Մօրտիյօ տըր , մուսաիլէյհա օթուղ եաշլարընտա
ղայէթ կիւզէլ , վէ կիւզէլիյի գատաը տա նամուսը իլէ տէ ,
եալընըլ պիլ գուսուրը վար քի , օ տա եէկէնինէ օլան քէօր
քէօրունա մուհապէթի տիր , վէ իշթէ պիլ տէ եազընտա
օնը օրթատան գալտըրաճաղըլ :

Պու սըրատա Գօլօնէլ , պարօնա աթֆը քէլամ իտէրէք :

— Անլայօրմուսընըլ պարօն :

— Էիլէթ , անլատըլ :

Էմմանուէլ . - Տիմէք օղուր քի պու պապտէ պէնի գա-
պիլի իսթիկաֆ օլնայարապ մահքիւմ իտիյօրսանըլ :

Գօլօնէլ . - Ճէնէրալլատո մահքիւմ իթմէմիշ մի իտիք եա :

— Ֆաղաթ . . .

— Էկէր ճէնէրալ հայաթտա օլտա իտի , Կիլ միւտտէթը
էօմիլունիւզտէ ճալամպէլ ֆէհսմիլլէ օլունաճապ իտիլիլ :

— (Պաշընը էյիպ մըրըլտոնապաղ .) Տօզրու :

— Էկէր միւսիւ ֆըլար Մօնթէֆօրիս մատմաղէլ Տֆէրօն
իլէ թէէհիւլ իթմիշ օլտա իտի , տիլ չիմսի պիր բարասըլ
գալմըլ օլաճապ իտիլիլ :

Էմմանուէլ իթաաթէ գալտըր վէրմիլ պիր ատէմ կիպի
պաշընը էօնիւնէ էյտի :

Իշթէ գալիլիյի քիւրամ կէօրիւյօրլար քի , ճինայէթ ճէ-

միյէթի, միւթէվէֆա պարօն Մօրօւիօնըն արդուընա մուխա-
լիֆ օլարադ հարաքէթ իթմէյէ գարադ վէլմիլ տիր Քիւչէ-
յի վահտէթէ չէքիլիպտէ իլթիյար գօճաւընըն վէֆաթընտան
տօլայը կէօզ եաշլարը տէօքմէքտէ պուլըպնան մատամ Մօր-
պիյա, բահէթը գալը իլէ հիմայէ իթմէքտէ օլաուղու պտէ-
մին հայաթընը իթհատիւ իտէլ ֆէլաքէթի աղա հըսն իթմէ-
յօր իտի :

2

Պու էսնալէրտէ՞ եիւզ պաշը Հէքթօր Լամալէն, ճինա-
յէթ ճէմիյէթի լէյիսի Գօլօնէլ Լէօնտան ամիտէքի մէքթու-
պը ալտը :

«Աղիզիմ եիւզ պաշը :

«Մատամ պարօն Մարէթ Ժըլար Բույնեինին մաթէմի
խիթամ պուլունճայա տէկին, իճրաուընա թէչէպալիւս իտէ-
ճէյինիլ չէյ շու մէքթուպտա եազըլմըշ տըր, պոչ պապտէ
ճէմիյէթ սիլինչ ճէպարէթ, ու մէհարէթիֆիլէ կիւլէնմէքտէ
տիր :

«Աֆրիգա օրտուսընտա պիւ սիւվարի միւլգիմի պու-
լունմադ օա տըր քի, պիզիմ իլէ թէպիլիյէ իտիլէ ճէք պիթ հի-
սապը վար սըք, անլաուընիլ եո, սօնու սէքամէթ . . . սիլ
ճէղայիրի էյի պիլիւրինիլ ֆիրպընըղտան տօլայը սիզի իթ-
համ խտէճէք վէ ճէղայա չարքուտաճադ օլան ճէնէրալ Բույն-
եի տիւնեատան գալարըլմըշ տըր :

«Հայտէ Ալլահ գէլամէթ վէրսին :

«Գօլօնէլ Լէօն»

Հաշիյէ

«Եօդարըստ պահսը կէջէն միւլայիմ Օդթավ տը վէրն
Փրտունըն էն ճէջուր վէ էն մահիր սիլահչօրլարընտան օլտու-
ղուիլըստ ունութմայընըդ»

5

Պալատէ մուհարրէր մէքթուպըն թաիթինտէն պիր այ
սօնրա, սիյմասը՝ ուղուն միւտութ Սփրիգատտա դալմասըլա
էսմէրլէնմիշ \ վէ եալընըզ պիր եաթաղան բըշաղը իլէ միւ-
սէլլահ պիր զապիթ, Սփրիգատտաքի ֆրրգայի ասքէրիյէ մէր-
քէզինէ կէջտի. արգասընտաքի էրպիսէ բարչալանմըշ, այադ-
լարը թիքէնլէր վէ չալըլարտան դանէ պօյանմըշ, վէ պաչընա
գըրմըզը եիւնտէն մամուլ պիր գուշագ սալմըշ օլան պու
զապիթին, եալըն այադ պիր գաշ կիւնլիւք եօլտան կէլմիշ
օլտուզու անլաչըլըյօր իտի. գադայընըն գարմագարըշըգ
հպի, սըթմալը կէօղլէրի, էլպիսէսինին ինթիզամսըզըլըշ,
տէօրթ այ մուգատտէմ ֆրրգանըն էն բօրըտգ զապիթլէրին-
տէն սիլի օլան պու ստէմի, թանընմաղ պիր հալէ գօյմուշ
իտի.

Գըլաֆէթի պօզուգ օլան շախսը մէրգում սիւվարիլէ-
րին պուլունտուղու մահալէ կիտէրէք, նէօվպէթճի պուլու-
նան գարագօլ նէֆէրինէ խիթապէն.

— Պէնի թանըթօրմուսըն, տէյու սիւալ իթմէսի իլէ,
նէօվպէթճի.

— Խայր . . . սիզի թանըմայօրում . . . տէյու ճէվապ
վէրաի.

— Պէն եիւզ պաչը Լամպլէնիմ.

— (Շաչըրարագ.) Եիւզ պաչը Լամպլէն, սի՞զ մի . . .

— Էվլէթ պէն.

— Ահ, միւմբիւն տէյիլ.

— Նիշի՞ն :

— Ձիւնքի միւտիք Լամպլէն վէ ֆութ իթմիշ տիր :

— (Գրչնատան իշերի կիրէրէք .) Քատէցի հայաթ իթտի :

Պու սըրատա պիր գաչ զապիթ հապիտէ առքէրէ թա-
լիմ իթտիրիօրլար իտի . եիւզ պաշը մէրգումանէ թէգար-
րուպ իտէրէք , նէօվպէթճիյէ տէտիյի սէօզլէրի թէքրար իէ
քէնտիսինի թանըթտը :

Հէքթօր Լամպլէնին զայպուպէթի իւզէրինէ ֆիրար իթ-
միշ օլտուղունա տայրը օլան շայիա , օգույանլարըմըզա մա-
լիմ տիր , լլպին զապիթլէր , մամպիլէյին պճգուգը դըյա-
ֆէթինի , վէ վիճուտճա զապիթլին ուզուն միլատէթ պիր
էտարէթլին . նէթիճէսի օլտուղունա գանգաւթ կէթիրիպ . հէր
տիրլիւ էֆքէարը զիլլիմլէրի զալլ օլարապ . փիւան արգա-
տաշլարընը պիր թաղըմ պգըլչէար իէ . գաղաւ ֆիթիլլէր ,
զիրա հէքթօր պու պպպտէ քէք կիւզէլ պիր մասնիլ ույ-
տուրմուշ իտի . Մպմաֆիհ միլաղիմին պիրի եփւզ պաշլեա
պաղարապ :

— Ճագաթ նէ՞ զարիպ հազ սիզէ զայէթ պէնպէր պիր
ատէմ վար քի . ինսան պգաւ ատէմին պիզգաթ սիզ օլտուղուն-
նա էէպին իտէպիլիր , տէմէսի իէ . Լամպլէն իսթէմէտիյի
հալտէ թիթրէյէրէք :

— Նէ՞ տէյօրսունըզ միւսիւ տը վէրն , էյլէնիյօրմուք-
նըզ , քէտի :

— Քալլի հաղըգաթը հալի սէօյլէյօրգում :

— Սօնրա :

— Տէյօր իսիմ քի . տիւննատէ հէր վիթհիլէ սիզէ պէն-
զէր պիր ատէմ վար քի , պէն անըն սիզ օլտուղունա զապիլ
օրմուշ իտիմ :

— Տէմէք քի օ զաթը կէօրտիւնիլ :

— Էվվէթ կէօրտիւմ :

— Սահի՞ն մի :

— Պիր ազլամ քէնտիսինէ թէսատիպ իթտիմ :

— (Աճէլէ իէ .) Նէրէտէ :

— Իբր այ կգվել Բարիդտէ, Վիվիյէն, սոգաղընտա

— Աճայիպ, իշմէ պիտ թօհափ :

Միլազիմ տը Վէրն իլէ տոհէլթ իթմէք վէ մերգուժը
էօլտիւրմէք իշին մախսուսէն վէ միւթաճէլէն կէլմիշ օլան
եիւզ պաշը, կիւզէլ պիր վէսիլէ ղուհօք իշէտիլին, ֆա-
դաթ շիւպհէք եէր վէլֆճէլի ճիհէթլէ բէքօ գաւտար քէյ-
ֆինճէ օլմատըղընը կէօրտիւ տը Վէրն սէօղիւնէ տէվամ ի-
լէ :

— Յիւհադըգաօ գաւտար ղարիպ տիրքի, արդին պու-
հալտէ կէլմէնիւր, Վիվիյէն սոգաղընտա թէսատիւփ իթտիլիմ
քիմնէ օլտապընալը գաւտըրմադ իշին կիպի զանն իտիյօ-
րում, տէտի :

— Լամպլէն : — Լաքին կօրտիւյինիլ տոհմին եանընա
եաղլաշըպտա իշի թահգըդ իաէպիլի իտինիլ :

— Պունը եաբարմ իաէ տէ, ֆադաթօ ագիլանէ սու-
րէթաէ պէնտէն տագընըղ :

— Միւլլիւ : — Պապի, զյս պաի նգ քաճ : Պապունը տը

Մյաթմէք իշօ գաթ սիղ տէյիլ իմիշսինիլ նիշին հիտ-
տէթ իտիյօրսունըղ :

— Վազաա էօյլէ, ֆադաթ :

— (Իսթիհզարեարի կիւլէրէք) : — Ա, իշթէ ճէվադ օ-
լարադ պիթ ֆադաթ :

— Էօյլէ եա :

— Բէք ալա սէօյլէյին պագալըմ :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ) : — Պագաթ միւսիւ, պուն-
լար իսթիմալին խարիճինտէ չէյլէր տէյիլ տիր : Թըպըլ
թըպըլյա պանա պէնզէյէն պիր ատէմ պուլունապիլի, իհ-
թիմալ քի սիզտէ օ ատէմէ թէսատիւփ իտէսինիլ, լաքին
միւսատէնիլլէ պու սէօղիւնիլլէ ինանմադաղըմ :

— Պէնի թահքիթ իտիյօրսունըղ միւսիւ :

— Պիւլաքիս սիղ պէնի թահքիթ իտիյօրսունըղ, չիւնքի
թամ արգատաշարըմա չէքտիլիմ միհնէթի եսարէթիլ վէ
նէ կիպի միւշկիւլաթ իլէ պու եաարէթ տէն Պիրար իլէտիլի :

մի հիքեայէ իթտիյիմ սըրատա , պէօյէ պիր շէյ ույտուրա-
րագ իւղէրիմէ շիւպհէ տավէթ իթմէք իսթէյօրսունը :

— (Պարիտ պիր թավը իլէ .) Մվւսիւս պիղ եքքաիկէրի-
միգի կէօրէպիլէճէք ատէմէյիտէնիզ :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ :

— Մէսէլա սապահէլէյին էրքէն գալանըն արգասընտա :

— Նասըլ արզու իտէրսէնիզ :

Պու արալըգ պիր գաչ զապիթ իշէ միւտախէլէ իտէրէք :

— Էֆէնաիլէր . . . տէյու հայգըրալըր :

Եիւզ պաշը . — Պըրագըն էֆէնտիլէլէ պըրագըն , միւսիւ
տը վէրն պէնտէնիլաէն պիր տէրա ալմագ իսթէյօր , պըրա-
գըն քի քէնտիսինէ կիւղէլ պիր տէրս վէրէյիմ :

Միլաղիմ տը վէրն պու սըրատա Հէքթօր Լամպլէնէ
թէգարուպ իտէրէք գուլագընա :

— Սիզ պիր ալչագսընըլ Ֆիրարըրըլըն իսպաթը Է-
լիմտէ տիր , սիզին կիպի նամուսսըլ պիր հէրիֆ իլէ վու-
րուշմաղսամ հագգըմ վար տըր , ֆագաթ արգանըլտաքի
պուրունան օ մուգատտէս էլպիսէյի աքքէրիյէնիզէ ըիւյէթէն
վուրուշմաղըմ , շու շարթ իլէ քի , պու տուէլլօ բէք շիտ-
տէթլի օլաճագ . . . տէմէսի իւղէրինէ , Հէքթօր , հիտտէթ
վէ հիճաղընտան գըլարարագ :

— Հաթտա իքիմիլտէն պիրի էօլմէք շարթը իլէ , տէ-
յու ճէվապ վէրաի :

4

Հէքթօր Լամպլէնէ լէյլէյի մէզքիւրէյի բէք Ֆէնա հալ-
տէ կէչիրաի . միլաղիմ տը վէրնին տէտլի սէօղլէր , ոյ-
տուրտուղու էսարէթ հիքեայէսինի իղալէ իլէ , հագգընտա
պիր շիւպհէ հասըլ օլաճագ , վէ պու հալտէ քէնտիսի իլին
նամուսսըլըգ ատտ իտիլէճէք իտի , արթըգ տը վէրնի :

եալընդ ճէմիյեթին էմրի իլէ տէյիլ, իլնա ֆիրար իյլէտիյի կիճէ, թահտը գոմանտասընտա պուլունան միւֆրէզէտէն պուլունուպ, ֆիրարընը իսպաթէ միւգթէտիւր օլտպիլէն պիրիճիք շահիտին վիճուտիւնի գալաըրմագ իշին, պէհէմէհալ էօլտիւրմէք լաղըմ կէլմիշ իտի :

Հէքթօր, շիտտէթի պիր սըթմա նէօլպէթինէ կիրիֆթար օլարագ սապահա գատար կէօղլէրինի գաըայամմըշ իտի, տէրհալ գալգըպ կիյինտի, վէ քէնտիսինէ շահիտիք իտէճէք օլան զապիթի ալըպ տուէլլօ մահալինէ կիթտի. միլաղիմ Օգթավ տը Վէրն շահիտի իլէ պէրոպէր եարըմ սաթման պէրի օրտտա պէքիլէյօր իտի. եիւզ Կիւշընըն կէօթէրտիյի թէլաշա լաղմէն միլաղիմ ստրին վէ լահէթ պիր հալտէ պուլանույօր իտի Կհէր իքիտիտէ եէքտիկէրինէ ատաւլէթի պիրէք նաղար ֆըրըտարուգ սէլամնաշտըլտօր, վէ հէհ ման էլպիտիլէրինի սօյսունֆաղտ պէշլաթըլտօր :

Հէքթօր Լամպլէն, սիրէր ալարագ ետվաշ պիր սէտա իլէ միլաղիմ Օգթավ տը Վէրնէ :

— Էօլմէք իւզրէ վուրուշաճաղըզ տէյիլմի, տէմէսի իւզէրինէ, Օգթավ :

— Էլպէթտէ, իրթիքեաթ իթտիյինիլ նամուսըզլըզը իսպաթ իտէճէք պաէմի էօլտիւրտէնիլ, աղըլըլըզ իթմիշ օլլուտունըզ, շիւնքի ալշագճատընա ֆիրար իթտիյինիլ կիճէ, եանընըլաա կիտէն ասքէր, սօն մուհորէպէտէ մագթուլէն վէֆաթ իթմիշ օլմաղըլա, պէնտէն պաշգա շահիտ գալմամըշ տիմէք օլուր, տէտի :

Օգթավ տը Վէրնին պու սէօղլէրի, Հէքթօրըն հիտտէթինի սօն տէրէճէյէ վարտըրտը. միլաղիմ քէնտի սըրըրնա ալեհա իտի. պինպէն ալէյհ վիճուտի տիւնեատէն գալգմագ լաղըմ կէլիյօր իտի :

Իքի խասիմէր շիտտէթի եէքտիկէրի իւզէրինէ հիւֆիւմ իթտիլէր, հէր իքիտի տէ գըլըճ գուլլանմագ սէնաաթընտպ մահիր իտիլէր իտէ տէ, պիրիտի սօղսըզ գանըլըզ հասէպի իլէ տիկէրինէ ֆայըզ օըտուլու կիպի, տիկէրի, հիտտէթինտէն

նաչի քէօր քէօրունա հարեքէթ իտիյօր իտի . միւտարէպէ ուղուն միւտաէթ տէվամ իթմէտի , Հէքթօր քէնտիսինի մուհաֆաղա իթմէյէ թէնէզղիւլ պիլէ իթմէյէրէք , եէքտիկէրինի միւթէպղըպ հիւճիւմ իթմէքտէ , վէ միւղղիւմ իսէ մուհաֆաղալը աուրարագ հիւճիւմ իթմէք իչին աճէլէ իթմէքտէ իտի , հաթտա օ սըրատա պիր իրի ատըմնա ըիւճաթ իյլէյինճէ , Հէքթօր .

— Այչա'գ , ըիւճաթ մը իտիյօրսուք , տէմէսի իլէ , միւլաղիւմ .

— Էվվէթ , իւղէրինէ էյի սըչրամագ վէ պիր վուրուչտա ճանընը պմագ իչին ըիւճաթ իտիյօրում , տէտի .

Օգթավ տը Վէրն , Հէքթօրն հիւճիւմ իթմէք իւղրէ հարաքէթ իյլէտիյի սըրատա գըլըճընը ուղատարագ , եիւղ պաչընըն կէօյսիւնտէ իրի պիր տէլիք աչտը . . . վէ .

— Էմինիմքի պաւ ասէմ արթըգ էօլմիւլ պայլըր , տէյու մըրըլտանաք .

Գալա տիվարընըն իւղէրինտէն տուէլլօյը սէյր իթմիլ օլան նէօվպէթճի .

— Նըլտըրըմնան վուրուլմուլ կիպի էօլտիւ , տէտի .

Փագաթ Օգթավ իլէ նէօվպէթճի եանըլըյօրլար իտի . ղիրա օ անտէ ճէյպ իտիլէն ճէրրահ , եիւղ պաչընըն եարէսինի մուպէնէ իթտիլտէն սօնրա , պու ճէրիհատէն էօլմէյէճէյինի , լաքին պիք դաչ պ եաթագտո գալմոյա մէճալըր օլաճաղընը պիթտիրաի .

5

Հայլի վագըթտան պէրի իւրտմէթի ապէքիյէտէն պըգմըլ օլան Օգթավ տը Վէրն , իչպու տուէլլօտան իւլ , կիւն սօնրա իսթիֆա իտէրէք Ֆրանսայա աղիմէթի գարպըլալըր .

տը . լաքին հարաքեթինտէն էվվել պերայի նեղաքէթ կիտուպ եարալատըղը առէմի կէօրմէք , վէ անըն ահվալը սըհհիյէօինէ տայըր մալիւմաթ ալմագ իսթէյուպ Հէքթօր Լամպլէնին նեղ-տինէ ազիմէթ իթտի : Եիւզ պաչը , Էլան հայաթ ու մէմաթ արասընտա իտի իսէ տէ , ինթիգամընը թէէմին իթմէք իւզրէ հայաթէ սարըլարագ , պիր միւտտէթը գալիլէ զարֆընտա հալի սիւքիւնէթաէ պուլան պիր քէմնէ կիսլի , Օգթավը կէօ-րիւր կէօրմէզ վիճուտինտէ պիր հալի սիւքիւնէթ հըսս իթ-տի :

Հէքթօր Լամպլէն , պիր սըրը պէյան իթմէք արզուսըն-տա պուլունտուղունը իյմա իտէր պիր հարաքեթլէ , Օգթավա՝ եանընա կէլմէսինի ըէճա իթտիքտէն սօնրա , զայէթ խա-ֆիֆ պիր սէտա իլէ .

— Հագգընըզ վար միւսիւ . . . պէն հագըգաթէն ֆի-րար իթտիմ . . . հաթտա Բարիզտէ Վիվիլէն սօգաղընտա կէօրտիւյիւնիզ քիմնէ պէնիմ , տէտի :

Միլազիմ տը վէրն , եիւզ պաչընըն պու իյթիրաֆը ճիւրմի իւզէրինէ միւթէաճիպ օլարագ պագըյօր իտի . Հէք-թօր իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Մամաֆիհ իսթէմէմ քի զաթը ասիլանէլէրի պէնիմ ալչագ վէ գօրգագ օլտուղումա դանի օլտուղունըզ հալտէ թէրքը հայաթ իտէյիմ . պէն օ գատար մուհիմմ . . . վէ օ գատար մուգատտէս պիր սէպէպէ մէպնի գաչտըմ քի . . .

Հէքթօր Լանպլէն պու սըրատա սէօզիւնի գաթ իտէրէք , Օգթավըն էլինի թութուպ .

— Սիզ էօլմէք իւզրէ պուլունան պիր քիմնէնին սօն ըէ-ճասընը ըէտա իթմէզսինիզ զանն իտէրիմ , տէմէսի իւզէրինէ , միլազիմ :

— Սէջլէյին միւսիւ , սիզի տինլէյօրում , տէտի :

— Բարիղէ կիտէյօրսունըզ տէյիլ մի .

— Էվվէթ :

— Բէք ալա՝ Հէլտէր սօգաղընտա եիրմի պէշ նօմէ-րատա իգամէթ իտէն մաղուլ զապըթանտէն տօսթում Գօ-

լծնէլ Լէօնը, կիտիալ կէօրէճէյնիդի վասի խոհրմիսինիդ, եէմին իյլէրմիսինիդ:

— Կիտէր կէօրիւրիւմ միւսիւ:

— Մուամիլէյհէ, պիղիմ տոսէլլօմըզը, վէ եարախանտըղըմը հէքեայէ իլէ, պէնիմ հալ ու հարաքէթիմ ինչէրինէ սիզէ մալիւմաթ վէրմէսինի թալէպ խոհրմիսինիդ: . իշթէ օ վազըթ ֆիրարըմըն նէ սէպէպէ միւսթէնիա օլտուղունը անլայաճաղ սընըզ:

— Բէք էյի միւսիւ, կիտէրէմ:

— Եէմին խոհինիդ:

— Եէմին խոհրիմ:

Կէնճ միլազիմ, Հէքթօրըն էլինի սըզտըզ տան սօնրա տըշարը չըզար չըզմաղ, եիւզ պաշը քէնաի քէնաինէ մըրըլ տանարազ:

— Պուտալա մէնաէ, պէնի Գօլօնէլէ քէյֆիլէթի պէյան իթմէք զահմէթինտէն գուրթարալ, խամմըն իչին յէրիլէն հիւքմի քէնաի էլին իլէ իմզալայաճաղ սըն, շայէտ էիլիւսէմ, հիչ օլմազսա ինթիգամըմ պընմըջ օլտուղու հալտէ էօլիւրիմ, սէնաէ պէնիմ իւզէրիմէ եաշամայաճաղ սըն, տէաի:

Պու սըրաաա ճիւզ պաշընըն սիյմասընտա իալլիսանէ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնաիւ. քէնտինին միւզթէաիր օլմատըլը իչին, արգատաշարընտան հանկըօընըն պաշա չըզարաճաղընը տիւշիւնմէյէ պաշլատը:

6

Օզթալ սը վէրն, Բարիվէ մուվասըլէթինտէն իւչ կիւն սօնրա վաաի մուճիպլինճէ Հէլտէր սօգաղընա կիտէրէք, գարթ վիդիթինի Գօլօնէլ Լէօնըն օտա խըտմէթքեարընա թազտիմ իթաի. Գօլօնէլ, մալի դատթօրտան պիր կիճէլիյէ պիւրիւնմիւշ, այազլարընտա բանթօֆլար, վէ աղղընտա պիր հալա-

նա սիկարասը օլտուղու հալտէ , աթէշին գարշտընտա օթուր-
մուշ սապահ գահվալթըսընը հալմ խոյօր իտի . Գօլօնէլ,
միլաղիմին զիյարէթինի տույտուղունտա , այաղընըն ալթըն-
տա պիրաէն պիրէ պիր կիրտապ աչըլտըղընը կէօրէն ատէմ
կիպի պաշը տէօնմէյէ պաշլասը . զիրա մուամալէյհ օն տա-
գըգա էվմէլ քէնտի քէնտինէ .

— Պիշարէ միւսիւ տը Վէրն , պիր գաշ կիւնտէն պէրի
վէֆաթ իթմիշ օլմալը տըր . թէյզէսի մատամ պարօն տը Մօր-
տիյօ , տիկէր պիր վարիս արամայա մէճպուր օլաճագ տըր ,
տէյի տիւշիւնիյօր իտի :

Գօլօնէլ պու ֆիքըր իլէ մէշղուլ իքէն , Օգթավըն վիզի-
թասընը խապէր ալմըշ իտի . տէմէք օլուր քի Օգթավ էօլ-
մէյիպ , պիլաքիս Հէքթօր Լամպլէն էօլտիւրիւլմիւշ իտի .
արթըգ պու սօն ֆիքրէ շիւպհէսի գալմատըղընտան ազիմ
պիր ըզթըրապէ տիւշտի , ֆագաթ ասըլ անլայամատըղը նօգ-
թա , հիշ թանըմատըղը պիր քիմսէնին քէնտինէ զիյարէթէ
կէլմէսի իտի . տէհհալ տէհշէթլի պիր ֆիքըր Գօլօնէլին զիհ-
նին ալթիւսթ իթմէյէ պաշլայըպ , քէնտի քէնտինէ .

— Լամպլէն պիզէ խըյանէթ իթմիշ , թէսլիմի բուհ իթ-
մէքաէ իքէն ճէմիյէթին սըրըրընը խապէր վէրմիշ , վէ միւսիւ
տը Վէրն աէ պէնի գանուլն իլէ թէհտիտ իթմէք իշին պուրա-
յա կէլմիշ օլմալը տըր , տէմէքաէ իտի :

Պու տէհշէթամիղ շիւպհէ , ճինայէթ ճէմիյէթի բէյիսի-
նին զիհնինի գարըշտըրտըգճա գարըշտըրտը , մամաֆիհ գալ-
պի շիտտէթլէ հէյէճանտէ իսէտէ սիյմասը , հալի սիւքիւնէ-
թինի հըֆղ իթմիշ օլմաղըլա , ֆուրթուլնայա գարը կէլմէք ,
վէ հէր շէյէ մուգապէլէյէ հաղըրլանարապ օտա ուշաղընա .

— Միւսիւ տը Վէրն թէշըիֆ պույուրսուլար , տէտի :

Սիվիլ էպիսէ կիլինմիշ օլան կէնճ Օգթավ իշէրի կիւր-
մէքլէ Գօլօնէլի սէլամլասը . մուամալէյհին սաքին չէհրէսի ,
վէ տուտագլարընտա կէօրիւնէն նիմ թէպէսսիւմ , Գօլօնէլին
հէյէճանընը թէսքին իթտի , վէ քէնտի քէնտինէ .

— Շիւպհէսիղ պիր շէյտէն խապէրի եօգ , տէյօր իտի :

Օգթավ իսէ , Գօլօնէլին քէմալի ըրայէթլէ իրայէ իյլէ-տիյի սանտալեայա օթուրարադ .

— Միւսիւ , զաթը ալիլէրի եիւզ պաշը միւսիւ Հէքթօր Լամպլէնին տօթըսընըզ զանն իտէրիմ , տէտի :

— Էվլէթ , պանա քէնտինտէն պիր խապէր մի կէթիր-տինիզ :

— Էյվա՛հ միւսիւ , քէտէրլի պիր խապէր կէթիրտիմ :

— (Թէլաշա .) Եա՛ Րապպիմ , նէ՞ սէօյլէյօրսունըզ , Եօգ-սա էօլտիւ մի :

— Խա՛յր , Փագաթ աղըր սուրէթտէ Եարալանտը :

— (Կէնիշ պիր նէֆէս ալարադ .) Շիւպհէսիզ մէյտանը մուհարէպէտէ մէճրուհ Օլմուշ տըր :

— Խա՛յր միւսիւ , տուէլլօտա :

— Տուէլլօ՞ մը իթտի . քիմի՞ իլէ . . .

— (Ֆիթուրսըզ պիր հալտէ .) Պէնտէնիզ իլէ :

— Սիլի իլէ՞ մի :

— Էվլէթ միւսիւ , քէնտիսինի կէյսիւնտէն Եարալատը-ղըմ իչին բէք թէէսիւֆ իթմէքտէյիմ :

— Հիշ օլմազսա գուրթուլաճաղը իւմիւտ օլունույօր՞ մի :

— Իւմիւտ իտէրիմ միւսիւ . . . (Պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա .) Պէնտէնիզ իսթիֆա իտէրէք աղիմէթիմտէն Էվլէլ Հէքթօրը կէօրմէք իւզրէ Եանընա կիթտիմ . նէզտը ալինիզտէ պիր վազիֆէ իճրասընա պէնի մէմուր իտէն քէնտիսի տիր :

Օգթավըն պու սէօզլէրի Գօլօնէլի այսընլըզա չըգարտը-ղընտան , քէնտի քէնտինէ .

— Պէյհուտէ Եերէ Լամպլէնի թագպիհ իթմիշիմ , քէն-տիսինի էօլտիւրթմէք գապահաթընը իրթիքեապ իթտի իսէ տէ , պու կէնճ խօրօղը պանա կէօնտէրէրէք գապահաթընը թամիր իթմիշ օլտու , տէտիքտէն սօնրա , թէաճիւպլէ Օգ-թավա պագարադ .

— Նէ՞ Եօլտա պիր վազիֆէ տիր միւսիւ , տէտի :

— Միւսիւ , Լամպլէն պէնի իգնա իթտի քի , զաթը վալալէրի ֆիրարը հագգընտա պանա . . .

Գօլժնէլ, պու քէլիմէ իւղէրինէ պիր տուղադ գուրուլ-
մուշ օլմասընտան գօրգարադ թիթրէտի . լաքին Օգթավ օ
գատար սաքին պիր հալտէ իտի քի , գօրգուսը հէման զայիլ
օլարադ .

— Միւսիւ , պէնտէնիզ օթուղ սէնէյի միւթէճավուզ
էլպիսէյի ապէրիյէ թաշըտըմ . իմտի ապէրիյիք նամուսը իւ-
ղէրինէ եէմին իտէրիմ քի , Հէքթօր Լամպլէն էն մուհիմ վէ
էն մուգատտէս պիր վազիֆէնին իյֆասընա մէճպուր օլարադ .
ազիզ պիւտիյի պիր քիմնէյի գուլթարմադ իչին պէօյլէ պիր
հարաքէթտէ պուլունտու . պու սըրը պանա այըտ օլմատըղըն-
տան պունտան ֆազլասընը արզ իտէմէմ , տէտի :

— Պու իֆատէնիզ պէնիմ իչին քեաֆի տիր միւսիւ ,
իմտի եիւզ պաշըյա թէսատիւֆ իթտիյիմէ թէէսիւֆ իտէրիմ .
Կէնճ միւլաղիմ պու սէօզիւն իւղէրինէ այաղա գալգաը ,
վէ Գօլժնէլտէն միւսաատէ թալէպ իտէրէք մէմուլէն տը-
շարը չըգտը :

7

Օգթավ տը վէրն մուֆարէգաթ իտէր իթմէզ , Գօլժնէլ
էլինէ պիր գալէմ ալարադ , չըվալիյէ ճասթիյէ աթի իւզ
զիքը մէքթուպը եազտը :

« Աղիղիմ չըվալիյէ »

« Քիւչիւք տը վէրնի . . . կէօնտէրմէյէ մէմուր իթտի-
յիմ պուտալա Հէքթօր Լամպլէն , պիր թավուգ կիպի չիշ-
լէնմիշ տիր . վադաա էօլմէտի ամմա , էօլիւ կիպի տիր . ու-
ղուն միւտտէթ իչէ եարայամայաճադ . Բարիզտէ պուլունուպ
չիմտի էվիմտէն չըգտն կիւղէլ միւլաղիմի սիզէ թավսիյէ իտէ-
րէք , բահէթիւնիղի իիւլալ իթմէյէ մէճպուր օլտում , զիրա
նէ պէն , նէ Մօրաիյօ , վէ նէ տէ՝ մատամ լա պարօնը ալմադ

իչին չալըչան էմմանուէլ, Օգթավ իլէ վուրուշամայըլ . պու-
իչի եալընըլ Կօնթրան իլէ սիլ պէճէրէպիլիւսինիլ :

« Պագաթ նասըլ քի մալիւմինիլ տիր , Կօնթրան եալաշ
եալաշ իճրայի վաղիֆէտէն իճթինապ իտիյօր . ճէնէրալը էօլ-
տիւրտի . մուսխիսարէնտէ զէվճէնիլ օլան գատընը գաչըր-
տը . պու սօն վագաալ քէնտիսինի միւրաճաաթ իտիլմէլ պիր
հալէ կէթիրմիշ տիր քի , պու հալինտէ հիշ պիր իշ կէօրէմէ-
յէճէյի տէրքեար տըր . իմտի գօշըն , Բօրթ քէօշկիւնի վէ
կէնճ զէվճէնիլի թէրք իլէ կէլին , մուհիմմ պիր իշ , վէ եա-
խօտ տօսթլարընըլտան պիրիսինին տիւյիւնինտէ պուլունմագ
կիպի պիր շէյ պէհանէ իտինիլ :

« Ունութմայընըլ քի սիլի՝ մէքթուպըմը ալտըղընըլ-
տան գըրգ սէքիլ սաաթ սօնրա պէրլէմէք իւզըն օլաճա-
ղըմ , կէօրիւնիւշէ նազարէն Օգթավ տը վէրն գըլըճ գուլ-
լանմագտա բէք մահիր տիր , իհթիմալ քի կիւզէլ գուլլան-
տըղընըլ թապանճա իլէ տուէլլօ իճրասընա պիր չարէ պու-
լուրըլ :

« Պունըն իւզէրինէ մուհապէթը սահիհէմի զաթը ալի-
լէրինէ թագտիմ իտէրէք իֆթիխար իտէրիմ :

« Գօշօնէլ Լէօն »

Գօշօնէլ , մէքթուպը պիր զարֆա գօյտուգտան սօնրա
քէնտի քէնտինէ .

— Պու պիչարէ տը վէրնին հիշ թալիյի եօգ , չըվալի-
յէնին , կէօյսիւնէ եէրլէշտիրէճէյի գուրշունը հաղըրլամագ
իչին պանա կէլտի . գուրշունըն գալըպընը քէնտի էլի իլէ
կէթիրտի . . . էյ գատէր , նէ՞ շիյվէլէր իճրա էտէրսին . . .
տէտի :

8

Միւսիւ վէ մատամ տը վէրն վէփաթ իտէրէք քէնտի-
սինի , էվլատը հագըգիլէրի զանն իտէն էվլատըգլարընա սէ-
նէվի երլամի պին ֆըրանգլըգ էյրատ պըրագմըչլար իտի , մա-
տամ Մօրտիյօնըն վէրէճէյի օն իքի պին ֆըրանգա իլալէ օ-
լունան պու սէրվէթ , Բարիզտէ օթուրուպ զէվգ ու սէֆա ի-
լէ վագըթ կէչիրմէսի իչին Օգթավէ քեաֆի իտի , բէտէր ու
վալիտէսի վէ պարօն , պու սօն սէնէ զարֆընտա վէփաթ էյ-
լէտիլէրլինտէն , մէզքիւր սէրվէթ պու սօն սէնէտէ էլինէ
կէչմիշ օլտուղու ճիհէթլէ , մուհարէպէնին խիթամէ եիւզ
թուլթմասը իս զէրինէ իթիֆա իթմիշ իտի :

Օգթավ , միւսքիւն մէրթէպէ րահէթլէ եաչամոգ նիյէ-
թի իլէ Բարիլէ ալտէթ էյլէմիշ իտի . Վիլթուար սօգազըն-
տա պիրինճի գաթտա կիւզէլ պիր տայլդէ իսթիճար իտէրէք
միւքէմմէլ սուրէթտէ տէօչլթտիլմիշ , ալսըրընա իւշ պաշ
կիւզէլ աթլար իլէ , արտապըրընա պիր ֆայթօն վէ պիր գու-
րէ արապասը գօյմուշ օլտուղու կիպի , ինկիլթէրրալը պիր
սէյիս , զայէթ կիւզէլ եէմէք բիչիրիւր պիր աշճը , վէ պիր
տէ օտա խըտմէթքեարը ալմըշ իտի :

Օգթավ , իհպար իթտիրմիշ օլտուղու սոյիլէսինտէ եէր-
լէչմիշ , վէ մուարէֆէ բէյտա իթմիշ յըտուղու պիր թագըմ
կէնճլէր իլէ պագարա օյունընտա պին Լույի ալթունը զայ
իթմիշ իտի . պու եէնի ահուպպասընա քէչիտէ էյլէտիյի պիր
զիյաֆէթ էսնասընտա , աթիտէքի միւքեալէմէ ճէրիյան ի-
տիյօր իտի :

Տալլէթիլէրաւն պիրի . Ճճը վէրն տօսթում , սէն նօգ-
սանսըզ պիր առէմսին , աթլարըն ճընա , չարապըն ալա , օ-
յունտա զայպ իտէր իսէն կիւլէրէք զայպ իտիյճրսուն , էլպի-
սէլէրինի եաբան թէրզի մէտհէ չայան տըր . թապանճա իլէ

տուէլլօ իթմէքտէ մահիրսինիզ, եալընըզ կիւզէլ պիր մահ-
պուպէտէն պաշգա հիշ պիր շէյ նոգսան տէյիլ տիր :

Օգթավ. - (Էյիլէրէք .) Հայտէ մահպուպէ օլսուէն տէ-
յէլիմ, ֆագաթ տուէլլօ նէ՞ օլաճագ, շիմոկյէ գատար օն
եէտի տէֆա տուէլլօ իթմիշ, վէ պէշ քիշի էօլտիւրմիւշիմ :

— Հիշ թապանճա իլէ տուէլլօ իթտի՞ն մի :

— Ասլա :

— Բէք էյի տօսթում, շիմոի պիր քերրէտէ թապանճա
իլէ տուէլլօ իթմէք լազըմ տըր . դըլըճ, ասըլգատէլէրին սի-
լահը օլտուղունը պիլիրիմ, լաքին խըտմէթինի թէրք իլէ խա-
նէսինէ չէքիլէն պիր զապիթ, ճարի օլան ուսուլու գավախտէ
րայէթ իթմէլի :

— (Էհէմիլյէթսիզ պիր թավը իլէ .) Բէք ալա, պէն-
տէ իւք ֆըրսաթտա թապանճա իլէ վուրուշուրըմ. էօթէքի
պահսա կէչէլիմ :

Պիր տիկէրի . - Պու տահա միւշկիւշ տօսթում, սէնին
կիպի պիր զաթըն մահպուպէսի նէ բէք կէնճ, նէ տէ իհթի-
յար, ագիլէ, էվիլէճէ ասհապը իթիպարտէն պուլունմուշ.
հասըլը քէնտիսի իշին ինթիհար իտիլէճէք գատար կիւզէլ
օլմալը տըր . սէն անը սէվմէմէլիսին ֆագաթ րայէթ վէ տըգ-
գաթ իթմէլիսին :

— Նէ ալա, զաննը ալիլէրինէ կէօրէ պէօյլէ պիր մահ-
պուպէ, մօպիլեատան սայըլըր :

— Հա՛յ հա՛յ :

— Էյի ամմա պու Անգա գուշունը նէ՞րէտէն պուլմալը :

— Ֆիւհադըգա կիւճ իսէ տէ, արանըրսա պուլունուր :

Պիր տիկէրի . - Իշթէ արատըղընըզ շէյ էլիմին ալթըն-
տա տըր :

Ճիւմէսի պիր աղըզ . - Ի՞սմի, իսմի նէ՞ տիր :

— Էֆէնտիլէր, ճիւմէնիզտէ Կօնթրան Տըլասը թանըր-
սընըզ, տէյիլ մի :

— Շիւպհէսիզ :

— Է՛յ, Լէօնասընը տա թանըյօ՞րմուսընըզ :

— Լէօնա՞, էվէ՛թ, էվէ՛թ :

— Էֆէնտիւէր, իշթէ Կօնթրան մէզպուրէտէն պըզմըշ, Լէօնանըն սէյիսի շիմտի խըամէթիմտէ պուլոգտողընտան, պուլարըն եէքտիկէրինէ իքրա՜հ իլէ պագաղըլարընը մէր-գումտան խապէր ալորմ :

Պիրինճի շախս . - Բէք կիւզէլ թէսասիւֆ տօսթում, իշթէ պիր մահպուպէ իլէ պիր տուէլլօ, իքիսի պիրտէն զու-հուր իթտի :

Օգթավ . - Ֆիթուրսուղճա, էվէլ էմիրտէ պագալըմ պու Լէօնա քիմ տիր :

— Քիմնէ պիլմէզ :

— Ֆագաթ . . .

— Պազէն կիւզէլ Անժէլ թէսմիյէ գըլընան պու գատըն, եիլմի ալթը եաշընտա, Անտալուղը կիպի կիւզէլ, պիր կա-զէթա կիպի ագըլը, պիր ըսթավթօ կիպի գալպսըզ, վէ զէվ-գինէ մէճպուր պիր շիվէքեար տըր :

— Օ հալտէ պէն շիմտիտէն Լէօնայը սէվտիմ կիթտի :

— Ֆագաթ Լէօնա հէնուզ Կօնթրանըն էլինտէ տիր :

— Նէ պէյիս վար, էլինտէն ալըրըզ :

Ճիւմէսի պիր աղըզ . - Պըրավօ՛, պըրավօ՛ տը վէրն, իշ-թէ պու ալա :

Տը վէքն . - Էֆէնտիւէր, իթալեան թէսթրօսընտա պիր լօճամ վար, պէնիմլէ կէլմէք իսթէրմիսինիզ :

Տէօրթ քիշի . - Էվվէ՛թ, էվվէ՛թ, կէլիրիզ :

— Էօյլէ իսէ պուլուրըն :

Օգթավ՝ միսաֆիրլէրինտէն տէօրթ քիշի պէրապէր օլ-տուղու հալտէ թէսթրօյա պզիմէթ իթտի, օ ագչամ Բարի-զին զէնկին թագըմը իլէ պիւթիւն աշըղլարը՝ իթալեան թէ-սթրօսընտա իտիւէր :

Օգթավ տը վէրնին լօճասընըն գարշուսընաքի լօճա-տա՝ պաշտան այաղա գատար սիյահլար կիյինմիշ պիր ատէմ եալընըզ օլարագ օթուրմագտա, վէ էլինտէքի տիւրպինի իլէ արա սըլա թէրպիյէսիզ սուրէթտէ Օգթավըն լօճասընա պագ-

մագտա իտի . պունըն իւզերինէ Օգթավըն բէֆիդլերինաէն պիրի :

— Հէ՛ հէ՛ տօսթում, զանն իտէրիմ քի պօւ միւսիւ կիւզէլ թապանճա աթար, տէմէսի իլէ Օգթավ :

— Ատամ սէնտէ, տէսի :

— Պիպէ բէք թէրպիյէսիզճէ պագըլօր պունա նէ՞ մանա վէրիրսինիլ :

— Հէման շու հէրիֆլէ տու էլլօ իտէճէյիմ կիպի կէլիյօր, ֆագաթ Կօնթրան . . .

— Ա՛, պէլքի Կօնթրան՝ Լէօնայը պիպէ թէրք իլէ տուէլլօ իթմէք իսթէմէզ, չինքի Լէօնա արթըզ անըն իչին թահամիլի միւմքինսիզ պիր եիւք օլմուշ տըր :

— Աճէպա էճլէ մի՞ տիր :

— Փարզ իտէլիմ քի հիտտէթլէնսին, Կարա Բօանալ զապիթանընտան պուլնետուղու իչին պէլքի դըլըճը ինթիսապ իտէր :

— Տօղրու, փէօզիւնիւզ մանթըզա մութանլըզ տըր, պէն տէ չիմսի կիտէր շու գարչըտաքի լօճատա օթուրան զաթըն, թապանճա իլէ տուէլլօ հազգընտաքի ֆիքրլինի անլարմ :

Օգթավ տը Վէլն բէրաէնին էնմէսինաէն ծօնրա նրզատաչընը ալարադ սիյահ էլպիսէլի էֆէնսինին լօճասը գաբուսընը վուրաու, վէ իչէրի կիրէրէք :

— Միւսիւ, պիւրատա հօպըր պուլունան սուտըգ տօսթում միւսիւ Պըլանեի իլէ պիր միւպահատայա կիրիշտիք, իմսի սիյի հարիմ նասպ իթմէք իսթէրիմ :

Սիյահ էլպիսէլի աուէմ . - (Նէզաքէթլէ էյիլէրէք .) Պուլուրըն միւսիւ, սիզի տինլէյօրում :

— Տօսթում Պըլանեի տէյօր քի, սէնէվի օթուզ պին ֆըրանգ իյրատը իլէ լահէթ իթմէք իչին խրամէթինի թէրք իտէն պիր զապիթ, տայիրէսինի թանգիմ իթտիքտէն սօնրա պիր մահպուպէ վէ պիր թապանճա իլէ տուէլլօ թէտարիք իթմէլի տիր :

— (Պարիտանէ .) Պէլքի էֆէնտի ճէնապլէրի հագլը տըր-
լար :

— Պիրինճիսի, եանի մահպուպէ էլիմտէ տիր, ֆագաթ...

— Անլատըմ, իքինճիսիսի տրայօրսունը :

— Բէք էյի պիլտինիդ :

Պու սըրատա Օգթավ մուսաթիպինէ միւթէքէպիրանէ
պիր նազար ֆըրլաթտը, սիյահ էլպիսէլի առէմ իսէ .

— Սիդին կիպի պիր պագըչտա իքիահ խալիր պիր չէհ-
րէ իլէ, սըյըրգճա պիր թավրէ մալիք օլան հայլազ իչին գավ-
կա չըգարմագ, տուէլլօ իթմէք, բէք սուհուլէթլի օլաճագ
տըր, տէաի :

— Բէք ալա միւսիւ, անլատըմ քի գըյաֆէթինիզտէն
մէմուլ օլունմատըղը գատար ֆէրասէթլիսինիդ, պիր քէլիմէ
իլէ սէօղին նիհայէթինի անլայօրսունը :

— Տայիմա միւսիւ :

— Թապանճատան իքրահընըղ օլմամալը զանն իտէրիմ :

— Ասլա :

— Բէք ալա, զիրա գըլըճ իլէ վուրուչմագտան պըգմըչ
իտիմ, պէնիմ սիդէ կէօրիւնտիւլիմտէն տահա զիյատէ, սիդ
պանա մէնֆուր կէօրիւնտիլինիզտէն, սիդէ պաչգա կէօնա
մուամէլէ իտէմէմ :

— Բէք կիւզէլ, սիդի խօշնուա իթմէք իչին անլընըղա
պիր գուրչուն եէրլէչաիրմէք քիաֆի օլաճագ տըր :

Իքի խասիմէր, եէքաիկէրինի սէլամլատըղտան սօնրա՝
Օգթավ գարթ վիզիթինի ուղատարագ :

— Միւսիւ, պէն սիւվարի միւլաղիմիլինտէն մուխրիճ Օգ-
թավ տը վէրն թէսմիլէ օլունուրում, մահալը իգամէթիմ
իսէ վիգթուար սօգաղընտա տըր, տէտիլինտէ, մէճհուլ ա-
տէմ Օգթավըն գարթընը ալըպ քէնտիսինիքինի թագտիմ
իտէրէք :

— Պէն տէ չըվալիլէ Տասթի նամընը հայիլ պուլուն-
մագտայըմ, Թիթպօ սօգաղընտա իգամէթ իտէրիմ, տէ-
տի :

Պու իքի ատէմէր եւքտիկէրնի թէքրար սէլամլատըլար վէ Օգթավ.

— Միւսիւ, եարըն սաաթ եէտիտէ Պուլօնեը օրմանընտա Տիւֆէն գաբուսը գուրպինտէ, տէտի.

— Բէք ալա միւսիւ, գարարլաշտը:

Միւսիւ տը վէրն պաշը իլէ սէլամ վէրէրէք լօճասընա ալտէթ իթտիյի կիպի, պիր աղ սօնրա շըվալիյէ Տասթի տախի լօճասընը վէ թէաթրօյը թէրք իլէ Գօլօնէլին նէվտինէ կիտէրէք մէրգումա.

— Սէնինքի օլթայը եութտը, եարըն սաաթ եէտիտէ Պուլօնեը օրմանընտա պուլուշաճաղըղ, թապանճայը ինթիխապ իթտի, շիմտի պանա պիր շահիտ լաղըմ տըր, տէմէսի իւզէրինէ Գօլօնէլ պարիտանէ պիր թավը իլէ.

— Դիմ օլուրսա օլսուն պիրինի պուլը վէր, պու օ գատար մուհիմմ պիր շէյ տէյիլ տիր, տէտի:

Շըվալիյէ Տասթի, գայըն բէտէրի պարօն Տիւրօնըն օթէլի թամիր օլունմագտա օլուպ, պէքեարլըգ զէմանընտա իգամէթ իթտիյի տայիրէտէ, էլինտէ թապանճա օլտուղու հալտէ, տիվարէ գօնուլմոէշ նըշանէ թապանճա աթարագ թալիմ կըլէթիյի սըրատա, Օգթավ տը վէրն՝ լօճասընտա ըէֆիգլէրի իլէ շու հօլտա միւքեալէմէ իտիյօր իտի:

Պիրի. - Նա՞սըլ, պու շըվալիյէ Տասթի՞ մի իմիշ.

— Էվվէթ:

Պիր պաչգապը. - Հէր նէ գատար սօուգ գանլը տավրա-նըյօր իսէք տէ, աօլրուսընը սէյլէմէք իչին տիվանէլիք իտիյօրուգ.

— Նէտէ՞ն:

— Օգթավ, շըվալիյէյի իամինի սօրմագսըղըն թահգիր իթտի:

— Օգթավ, սիղ թապանճայը կիւզէլ գուլլանը՞րմքսը-նըղ.

— Պիլմէմ:

— Նա՞սըլ, պիլմէ՞վմիսին.

— Շիմտիյէ գատար թէճրիւպէ իթմէմիշիմ:

— Ա՛, էօյլէ իսէ . . .

— (Սաքին պիր հալտէ .) էօյլէ իսէ շրվալիյէ Տասթի էօլ-միւշ պիր ատէմ տիր:

Պու սըրատա օյուն խիթամ պուլմաղըլա Օգթավ, քէն-տիսինէ տուէլլօ իթմէսինի թավսիյէ իտէն տօթունը պէրա-պէր ալարազ խանէսինէ ալտէթ, վէ թամ սաաթ ալթըտա արապասընը հազըր իթմէլէրինի էմր իթտի:

Վազ թը մէզքիւրաէ Օգթավ գալդըպ տըզդաթլա թուա-լէթինի իքմալ իթտի, արգասընա կիյտիյի սիյա՞ օէթրիսինի թէքմիլէն իլիկէտի, պատէհու արգատաշը իլէ պէրապէր Ն-րապայա պինտիլէր. Օգթավ խաֆիֆ խաֆիֆ շարգը սէօյլէ-մէքտէ, վէ ըէֆիգի տաթի թապանճալարը մուայէնէ իթմէք-տէ իտի. երրմի տազըզա սօնրա մէյտանը միւտարէպէյէ վասըլ օլտուզլարընտա, շահիտի:

— Տօսթո՛ւմ, շրվալիյէ Տասթի կիւզէլ սիլահ աթար, հալ պու քի սիզ հիշ թալիմ իթմէմիշսինիզ. իմտի պէն էօյլէ պիր մուգալէլէ իտէյիմ քի թէսատիւֆ սանա եարտըմ իթ-աին, սէն օն պէշ տտըմտան աթէշ իթմէլիսին:

— Բէք էյի, շաշըրմայաճաղըմ, շրվալիյէյի պէհէմէհալ էօլտիւրէճէյիմ:

— Էվվէթ, էկէր էվվէլա սէն աթէշ իժէրսէն, ֆազաթ էկէր օ պիրինճի օլուրտա սիզ էօլմիւշ սայըլըրսընըզ:

Պու միւքեալէմէ պիր արապա կիւրիւլթիւսի իլէ գաթ օ-լունտու, արապատան իքի քիշի ինտիլէր. պունլարտան պիրի շրվալիյէ՝ վէ տիկէրի տէ օրթա եաշը իրի պըյըզըլ վէ կէօյ-սիւնտէ նըշան գօրտէլասը պուլունան պիր ատէմ իտի: պու սըրատա շրվալիյէ Տասթի, Օգթավ իլէ ըէֆիգինէ թէգար-րուպ իտէրէք:

— Էֆէնտիլէ՛ր, միւսաատէ պույուրուրսանըզ շահիտիմ ալայ էմինի միւսիւ Հարթօյը զաթը ալիլէրինէ թադտիմ ի-տէյիմ, տէտի:

Միւսիւ Հարթօ՝ պու կիպի իշէրէ ալըշըք պիր փտէմ

կիպի սէլամայարագ Օգթավըն շահիտի միւսիւ Պըլաննիյէ թէգարրուպ խէրէք .

— Պու իշ՝ վոյրուշմատան թէսվիյէ իտիլէմէ՞ղ մի , տէմէսի իլէ , Օգթավ .

— Խա՛յր միւսիւ , տէյու ճէվապ վէրտի :

Շըվալիյէ իլէ Օգթավ պիր թարաֆա տուրտուլար , վէ շահիտէր տուէլլօ գայտէսինճէ լազըմ՝ կէլէն գուրա վէ սա-
յիրէնին թէսվիյէսի իլէ մէշղուլ օլտուլար , Ֆազաթ պու մէ-
սէլէ Օգթավըն շահիտի միւսիւ Պըլաննիին ֆիքրինէ մուղա-
յըր օլարագ հալլ օլունտու . չէօյլէ քի միւսիւ Տասթի քէն-
տի թապանճալարընը իսթիմալ իտէճէյի կիպի , իպթիտա
քէնտիսի աթէշ իտէճէք իտի :

Ալայ էմինի, Օգթավըն շահիտի հուզուրընտա թապան-
ճալարը տըգգաթլա տօլտուրտու , վէ պիրինի չըվալիյէյէ վէ-
րէրէք .

— Պիրինճի օլարագ սիզ աթէշ իտէճէքսինիզ , տէտի :

Շըվալիյէ . - Բէք ալա , օ հալտէ տը վէրն էօլմիւշ սա-
յըլըր :

Պըլաննի . - (Տիկէր թապանճայը Օգթավա վէրէրէք .)
Սիզ սօնրա աթէշ իտէճէքսինիզ :

— (Կիւլէրէք .) Պիլիօրում :

Օգթավ , սիկարասընը իչէրէք ասքէրվարի պիր թավր ի-
լէ մէյտանէ չըգըպ , հէման աթէշ իթմէք իւզրէ թապան-
ճասընըն տէմիրինի շագաղը հիզասընա թուլմուշ իտի :

Շահիտէր , օն առըմ գատար պիր թարաֆա չէքիլիպ
իշարէթ վէրտիլէր , չըվալիյէ իսէ միւսթահլիյանէ պիր սէ-
տայըլա խասմինէ .

— Միւսիւ , վագաա ալնընըզա պիր գուրչուն եէրլէշ-
տիրմէյի վատ իթմիշ իտիմ , Ֆազաթ սիզին կիպի կիւզէլ պիր
տէլիգանընըն չէհրէսինի պօզմագ իսթէմէտիյինտէն , կէօյ-
սիւնիւզէ տօլրու նըշան ալըյօրում , տէյէլէք գօլունը ուզա-
տըպ նըշան ալարագ աթէշ իթտի :

Օգթավ տը վէրն , եէրինաէ տուրարագ պիր հարաքէթ

պիլէ իթմէտի , խաամի մէհարէթսիլիյինտէն նաշի շաշըմըշ գալմըշ իտի , տը վէրն իսէ պիր ատէմ իլէրլէյիպ նըշան ա-
լարագ .

— Աճա'յիպ , սիլ հիշ նըշան ալմագ պիլմէյօրսունըզ ,
գուրշունընըզ պիր աղ տէրիմի չըզը վէրտի . թէէսիւֆ օլու-
նաճագ հալ , տէյերէք աթէշ իթմէսի իլէ , պօղազընա իսա-
պէթ ինէն գուրշունըն թէէսիւրի իլէ չըվալիյէ եէրէ տէվրիլտի .

Գօլօնէլ Լէօն , չըվալիյէ ճասթինին վուրուլտօղունը
սույտուղը էսնատէ հիտտէթինտէն պիր քէրրէ պաղըրտը , վէ
քէնտի քէնտինէ .

— Իքի արգաատաշըմըզ էօլտիւ , պու չարգընա նէ' եաբ-
մալը , տօպրունը պու բիլիճին ճանը պու գատար գուվլէթլի
օլտուղօնը զանն իթմէյօր իտիմ , տէյերէք , տէրին տէրին
տիւշիւնալէյէ պաշլատը , վէ թէքրաք քէնտի քէնտինէ .

— Կէօրիւրիւզ , թէշքիլ իթալիյիմ ճինայէթ ճէմիյէթի
պիր էյլէնճէ տէյիլ տիր , հէր հալմիէ զալիպ օլմալը տըր .
եիւզ պաշը իլէ չըվալիյէ վուրուլմաղա միւզթէտիր տէյիլ-
լէր . էմմանուէլ իսէ , թէյղէսի իլէ իլաիվաճ իտէճէյինալէն
թապլիյի եէկէնինի էօլտիւրէմէզ , քէզալիք Մօրտիյօ տա օ
հալտէ տիր . . . գումարպաղ իլէ Կօնթրան գալըր . . . Ֆա-
գաթ գումարպաղ պուրաթա տէյիլ , անը իքի եիւզ ֆար-
սալըզ պիր մահալէ կէօնտէրտիմ . հա'յ հա'յ , նէ գատար ֆէ-
նա . . . միւսիւ Տըլաա , տը վէրնի էօլտիւրէճէք տիր , տէտի :

Խապիսը մէրգումըն զիհնինտէ թէվէլիւտ իտէն պիր
ֆիքրի իպլիսանէ իւզէշինէ թէպէսսիւմ իտէրէք .

— Էպվէթ , Կօնթրան քէնտի հիսապընա օլարուգ Օգթալ
տը վէրնի էրլտիւրէճէք տիր , պու սուրէթտէ գալիլի լա-
հաթ օլարագ վիպուշուր . . . էյ կէլ օլադալըմ Լէօնա . . .
պանա կէլ , սանա իշ չըֆնը . . . տէտի :

9

Պունտան էվվել իշար օլունտուղու իւզրէ, մարքի Կօնթ-
րան Տըլաս, Լէօնա վասէթասը իլէ մատմաղէլ Տիւքօնը
էլինտէն ալտըրտըգտան սօնրա, մէլիլ մահզուն վէ չօճուգ
կիպի գուվէթսիլ օլտուղու հալտէ Բարիզէ ավտէթ իթմիշ
իտի :

Լէօնա, Կօնթրանըն պու տիւշկին հալինտէն իսթիֆատէ
իտէրէք մումաիլէյհի Բարիզէ կէօթիւրմիւշ, վէ հայլի զէման-
տան պէրի մէրգոււմըն ֆէլաքէթի հայաթը օլան նուֆուզու
թէէսիրինի թէքրար ալմըշ իտի : մարքի Տըլաս, էթրաֆընտա
սէօյլէնէն սէօղլէրէ վէ կիւզար իտէն իշլէրէ էհէմմիյէթ վիր-
մէյիպ տէ, քէնտի խայալաթը մէճնունանէսի իլէ վազըթ
կէչիրէն պիր տիվանէ կիպի, հալի սիւքիւնէթտէ պուլու-
նույօր իտի :

Փաղաթ եէվմը մէզքիւրտէն իթիպարէն Լէօնա քէնտի-
սինէ բէք նէֆրէթամիլ պիր մախլուգ կէօրիւնիւյօր իտի : մէզ-
պուրէ պէյհուտէ եէրէ իպրազը մուհապէթ վէ տըզգաթը
լըտմէթ իտէր, վէ էվէլճէ Կօնթրանըն գալպինտէ իշալ ի-
տուպտա : չիմտի նէֆրէթ քիւլի ալթընտա գարմըշ օլան ա-
թէշի աշգ ու սէվտայը բարլաթմայա չապալայօր իտի : Կօնթ-
րան տայիմա իքրահ վէ հագարէթլէ մէմլու օլան նազարընը
մէրգոււմէտէն չէվիրմէքտէ, վէ Լէօնա տաւ պէօվրինտէն եա-
րալանմըշ արսլան կիպի խօմուրտամադտա իտի :

Եէքտիկէրինէ զէնճիրի ֆէլաքէթ իլէ պաղլը օլան պու
իքի ֆէլէքզէտէլէրին կէչիրտիքլէրի վազըթ, հէր իքիսի իլին
թահամմիւլ օլունամաղ պիր շէյ իտի : մամաֆիհ նէ պիրի,
վէ նէ տէ տիկէրի, պու հալի տէհէթիլթիմալտէն գուրթուլ-
մայա միւզթէտիր տէյիլլէր իտի :

Կօնթրան իլէ Լէօնա պու հալտէ իմրարը էյամ իթմէք-տէ իքէն, պիր կիւն Գօլօնէլ՝ Լէօնանըն նէլտինէ կէլտի. եէվմը մէլքիւրտէ Կօնթրան պիր աղ էֆքիարընը տաղըթմագ արզսւսը իլէ սըչարը չըլմըլ իտի: Լէօնա, մուհապէթի թահ-գիր իտիլէն պիր գատընըն հըսս իյլէտիյի հալի զաղապ իլէ հիտաէթլի պիր սուրէթտէ օթուրմուշ Կօնթրանըն ավտէթի-նի պէքլէյօր իտի. մէլպուրէ Գօլօնէլի կէօրիւր կէօրմէլ պիր հարաքէթի հիտաէթլէ օթուրտուղու եէրտէն ֆըրլանարագ:

— Ա, եինէ Կօնթրանը ալմագ իչի՛նմի կէլտինիլ, տէմէ-սի իլէ, Գօլօնէլ կիւլէրէք պիր սանտալէսպէ օթուրուպ:

— Խայր, պու տէֆա Կօնթրանըն հագգընըլտա հըսս իթտիյի էսկի մուհապէթինի թաղէլէմէք իչին, սիզէ պիր չա-րէ կէօսթէլմէյէ կէլտիմ, տէտի:

— Սի՞գ մի:

— Էվվէթ, պէնտէնիլ:

— (Տըլգաթըլա Գօլօնէլէ պագարագ.) Էկէր տօլլու սէօյլէյօրսանըլ. . .

— Նէ՞ եարարընըլ:

— Ձանն իտէրիմ քի հէր տիւրլի ճինպէթի իճրա իթմէ-յէ միւզթէտիր օլաճաղըմ:

— Բէք ալմ, զաթէն պունը պիլիյօրում. պիլ՝ եէքտի-կէրիմիլի անլամաղա միւզթէտիրիլ:

— Պույուրուն սէօյլէյին, սիլի տինլէյօրում:

— Ազիլէմ, նասըլ քի մալիւմինիլ աիր, Կօնթրան ար-թըլ սիլի աէվմէյօր, պու սէօնմիւշ օլտն աթէշի մուհապէ-թի թէքրար թութուշտուրմագ իչին եալընըլ պիր չարէ կէօ-րիւյօրում:

— Նէ՞ կիպի չարէ:

— Գըսպանճըլդ:

— (Եիւզիանէ պագարագ.) Անլամայօրում:

— Էօյլէ իտէ տինլէյին չիմոի անլարընըլ: ալգ տէնի-լէն շէյին էսաօը իօտրլէմէտուլէք տլ: Ընսան՝ պիր գատընը սէվմէքտէն փաղ կէչիպ անը ըահէթի գալպ իլէ շէյթանէ

հեղալէ խոտեր . ֆագաթ իրթէսի կիւն տիկէր պիր առէմին գօ-
լունտա կեղտիյինի կէօրիւսէ , բէք զիյասէ ճանը սըգը-
լըր :

— Անլայօրում , հագգընըլ վար , էկէք պէն Կօնթրան ի-
լէ իսթիհզա խոտէրէք պիր օյուն իճրա իթսէմ պէնի սէվէր ,
վէ էկէր քէնտիսինի թէրք իյլէրսէմ , պէնի թէքրար էլտէ
իթմէք իչին , տիվանէլէրին պիլէ ճէսքիլէթ խոտէմէյէճէյի շէյ-
լէրի եաբար , տէմէք իսթէյօրսունըլ , տէյիլ մի :

— Շիւպհէսիդ :

Լէօնա , հէման մուհարէպէյէ պաշայաճազ պիր ճէնէրա-
լըն ք սէրի պիր լէսմի կէչիտ իճրա իթտիրէրէք օրտուսընը սէյր
իյլէտիյի կիպի , պիրտէն պիրէ տօղրուլտրազ սյինէնին
էօնիւնէ կիտուպ պիր քէրրէ սիյմասընը թէմաշա իթտի .
մէզպուրէ քէնտիսինին հալա կիւղէլ օլտուղունա գանաաթ
կէթիրէրէք , տուտագլարընտա՝ կէօրէնլէրին մուճիպի տէհ-
շէթի օլտճազ միւսթահզիյանէ պիր թէպէսսիւմ օլտուղու
հալտէ .

— Հագգըթթէն տէլի իմիլիւմ , մուհապէթ՝ մուհապէթի
էօլտիրիւր , իրի քիմնէ՝ պիրտէն եէքտիկէրինի սէվէմէզ գա-
իտէսինի ունութմուշ իտիւմ , տէտի :

Պու սըրատա Լէօնանըն հալի բէք տէհշէթամիլ իտի .
մէզպուրէ թէրքը մուհապէթ իթտի : Կօնթրան քէնտիսինէ
պիր նազար պիլէ իթմէտիյի հալտէ , միհնէթի մուհապէթլէ
կիճէլէրի սապահլարա գատար մահզուն վէ միւթէֆէքիր օ-
լարազ կէչիրտիյի վագըլթըրը , պիր բանօրամա կիպի էօնիւն-
տէ կէօրտի . տէօքտիլի կէօզ եաշլարընը , կէչիրտիյի հայա-
թը մէյուսանէսինի , Կօնթրանը գըսգանարազ չէքտիյի սըթմա
նէօվպէթլէրինի խաթըրլայարազ աթէշ կիպի դըզարուր . քէն-
տի քէնտիսինտէն ազիւմ պիր նէֆրէթ հըսս իթմէյէ պաշա-
տը . տիւշկիւն վէ մաղլուպ պիր հալտէ պուլունան Լէօնա ,
ախզը ինթիգամ սէվտասընա տիւշտիւ . . . մէզպուրէ՝ Կօնթ-
րանը հալա սէվէյօր , ֆագաթ սուրէթը հալի տէյիտիրէրէք ,
մէրգումա ելէմ էլէմ իւղէրինէ վէրմէք , վէ քէնտիսինին էվ-

վէլճէ օլտուղու կիպի, անը քէնտիսինէ էսիր իթմէք իսթէ-
յօր իտի :

Գօլօնէլ, Լէօնատա վուգու պուլան թէպէտտիւլաթը սիյ-
մասրնտան վէ հալլէրինտէն անլայարագ մէմնուն վէ մահզուզ
օլտու. մէզպուրէ պիր մըգտար սիւքիւթտէն սօնրա .

— Սիզ՝ պանա էօրարընըզտան հիշ պիր շէյ աշմատըզը-
նըզ հալտէ պէն հէր շէյի անլատըմ. ֆիլ հագըզա Կօնթրա-
նըն՝ գազաէն աղղընտան գաչըրտըզը պաղը սէօղլէր իլէ սի-
ղին հալինիզ, պու խուսուստա պանա եարտըմ իթտի . պէն՝
ուսթա պիր սէնաթքեարըն, քէնտի սէնաթընը սէվտիյի դա-
տար ֆէնալըզը սէվէր պիր գատըն օլտուղումտան, ասլա սի-
ղէ խըյանէթ իթմէյէճէյիմ. պինաէն ալէյհ սիղէ խըտմէթ
իթմէք իսթէրիմ. ֆիրար իթտիյիմ գէման պէնի էլտէ իթմէք
իչին Կօնթրան սիղէ միւրաճաաթ իթտի վէ թէսլիմ օլտու .
Պէն մէրգումը գուվվէթի վէ ագըլը զանն իթմէքտէ իտիմ.
հալ պու քի գօրգագ պուտալանըն պիրի իմիշ, անա օլսն մու-
հապէթիմ մահվ օլտու . շիմաէն սօնրա քէնտիսինէ պարիտ
մուամէլէ իտէճէյիմ. սիզ Կօնթրանա խըտմէթ իթտիյինիզ-
տէն, պու կիւնքի կիւն սիղին թահտը էմրինիզտէ պիր էսի-
րինիզ տիր, էմրինիզլէ պիր ատէմ էօլտիւրտի վէ պիր տէ գըզ
գաչըրտը, տէտի :

— Աղիգէմ, սիզ բէք ագըլը պիր գատընսընըզ, հէր
շէյի պիլիյօրսունըզ, շիմտի պանա խըտմէթ իթմէնիզ լաղըմ
տըլ . զիրա սըրըմա վագըֆ օլուպտա պանա միւթի օլմա-
յանլար, ֆէլաքէթ ճէզասընտան գուրթուլամաղլար :

— Խըտմէթինիզտէ պուլուհաճաղըմը վատ իտէրիմ, ան-
լայըչըմա կէօրէ շիմտի տիկէր պիրինի գաթլ իթտիւլմէք իս-
թէյօրսունըզ, Կօնթրանըն, պիր իրի ատէմ տահա էօլտիւր-
մէսի լաղըմ կէլիյօր, ֆագաթ սիղին անա էմիլիյէթինիզ օլ-
մատըզը ճիհէթլէ թէրէտտիւա իալիյօրսունըզ, տէյիլ մի :

— Բէք տօղրու, հագըզաթէն տէտիյինիզ կիպի տիր :

— Սիզին մէնաֆիլինիզ իչին էլինէ ալաճաղը սիլահըն
թիթրէմէմէսինի իսթէյօրսունըզ, տէյիլ մի :

— Պուտա բէք տօղրու :

— Էվվէթ , ադլըմ պաշըմա կելիյօր , հէրսինի անլայօրում : Կօնթրան հայաթընտան պըգմըշ օլմաղըլա , էմրինիղէ իթաաթ իտէր իսէ աէ , ֆադաթ քէնտինի էսլտիւրթտիւրիւր :

— Էօյլէ եա' , իշթէ պէնտէ պուռտան դօրգույօրում :

— Ֆադաթ քէնտի քէնտինէ զուհուր իտէն պիր հալ , եթսօտ արզու վէ էմրինիղէ մուխալիֆ կէօրինէն պիր վադաա , պիր քէլիմէ վէ էն խաֆիֆ պիր շէյ , մուհուրէպէյէ տիւյիւնէ կիտէր կիպի օլան ասքէրլիք հալլին , գալպինտէ ույանմասընա քէաֆի օլաճագ վէ օ վազըթ էլի թիթրէմէյէճէք , գըլըճընըն ուճու՝ գարշըսընա վազ իտէճէյինիղ ատէմին գալպինի տէլէճէք , վէ սիզտէ մագսաթընըլա նալիլ օլաճագսընըլա տէյլլ մի . նասըլ տօղրու սէօյլէվէյօրմույըմ :

— (Հայրէթ իլէ.) Բէք տօղրու կիւզէլիմ , սիղ բէք ֆէթին գատընսընըլ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ :

Պու սըրատա մէզպուրէ թէքրար այինէյէ պագարագ , սէօզիւնէ տէվամ իլէ :

— Բէք մէմուռնըմ քի պէնիմ իշին տուէլլօ իտիլէճէք գատար հալա կիւզէլիմ . . . նէ հալ իսէ , գուրպան իտէճէյինիղ ատէմին իսմի նէ՞ տիր , տէտի :

— Օգթավ տը վէրն :

— Իգամէթ կեահը նէ՞րէտէ :

— Վիզթուար սօդաղընտա , ֆադաթ միւսաատէ պուրուռնտա սիղէ եօլ կէօսթէրէյիմ :

— Բէք ալա' , նէ՞ եաբմամ լաղըմ տըր :

— Էվվէլ էմիրտէ պու խանէյի թէրք իթմէլիտինիղ :

— Նէ՞ զէման :

— Հէման շիմաի , շու անտէ :

— Կօնթրանա պիր շէյ եաղպըճմըլ :

— Պօշ շէյ տիր , չիւնքի իւշ կիւնէ գատար պու հարա-

քէթինիդ, թէքմիլ Բարիդտէ չույու պուլաճաղընտան թա-
պիյի Կօնթրանտա իշիտէճէք տիր :

— Բէք ալա , էմրինիդէ թապիյիմ :

— Սիդի իշին Շօնէ Տանթէն սօգաղընտա սէքիդ կիւն-
լէք պիր տայիրէ քիրալատըմ . չիմտի սիդի օրայա կէօթիւրիւ-
րիւմ , վէ պու ագչամ պէրապէր օրէրա թէաթրօսընա կիտէ-
րիդ , օրատա սիպէ Օգթավ տը Վէրնի կէօսթէրիւմ :

Լէօնա , օն տաղըդա զարփընտա ուֆագ թէֆէյինի
թօբլայըպ Բալմահօն սօգաղընտան ֆիրար իլէ , Գօլօնէլին իս-
թիճար իթմիշ օլաուղու եէնի տայիրէսինէ թաշընտը :

Կօնթրան իսանէսինէ ավտէթ իթտիյի սըրատա Լէօնայը
սօրմատը , ֆագաթ ագչամ օլտու , կիճէ կէչտի , սապահ օլ-
տու , Լէօնա կէօրիւնմէտի . մումալէյհ գայտսըդ պիր թավր
իլէ քէնտի քէնտինէ :

— Անլաշըտը , օտա պիր թարաֆա չէրիւտի , չիւնքի
հայաթըմըլ աաթթա պիր ճէղա օլմուշ իտի , պէսպէլլի պու
հալտէն գուրթուլմագ իսթէմիշ օլմալը , տօղրուսը բէք կիւ-
ղէլ եարտը , բէք իսապէթ օլտու . պէնտէ գուրթուլտում ,
տէտի :

Կօնթրան , Լէօնանն ֆիրարընն էրթէ կիւնի հայվանը-
նա պինէրէք կէվմէյէ կիթտիյի կիպի , կիճէտէ թէաթրօյա
կիրիպ անճագ սապահա գարշը էվէ ավտէթ իթտի :

Փագաթ աաթթա օլման ուսուլէ գարշը կիթմէմիշ օլմագ
իւզրէ օտա խըտմէթքեարընա Լէօնայը սօրտու , խըտմէթ-
քեար իսէ :

— Հիշ իսապէրիմ եօգ միւսիւ , տէյու ճէվտպ վէր-
տի :

Յիլ հագըղա Լէօնա , քէնտի խըտմէթճիսի պուլունան
ծիւսթէն նամ գատընը պէրապէր կէօթիւրմիւշ , վէ Կօնթ-
րանն խըտմէթմեարընա հիշ պիր չէյ սէօյլէմէմիշ իտի :

Կօնթրան եաթաղընա եաթըպ ույուտը , ըիւյասընտա
մատմագէլ Մարկըրիթ Տիւբօնը կէօրտիւ :

Իրթէսի կիւն քէնտիսինի եալընըդ պիր հալտէ հըսս ի-

տէրէք ճանը սըղըլմայա պաշլատը , կէզմէյէ կիթտի , փագաթ կիւն բէք ուզատը , քէնտի քէնտինէ .

— Քէնտիսի իչին սէրվէթիմի ֆէտա վէ նամուսըմը բայիմալ իթմիշ օլտուղում պու գատընը սէքիզ կիւն սօնրա պաշգա պիր աշըդըն աղուշինտէ կէօրէճէյիմ , մէզպուրէ հալիմի պու եէնի աշըդընատա անլատաճագ , նէ գատար պուտալա վէ կիւլինճ պիր հալտէ իտիմ , տէտի :

Կօնթրան , պու ֆիքրէ զահիպ օլուր օլմազ , Լէօնատա զուհուր իտէն թէպէտտիւլին թամ աքսինի հըսս իթմէյէ պաշլատը , մէզպուրէ հագդընտա օլան նէֆրէթի , գըսդանճլըլա գարըշըզ պիր ատապէթէ միւպէտտէլ օլտու :

Տիւշկին վէ գուվէթսիզ պիր հալտէ պուլունան պու ատէմ , պիրտէն պիրէ տօղրուլտու , զաիֆ կէօզլէրի գըսգանճլըզ գըղըլճըմարը սաշմայա պաշլատը , Լէօնատա մէվճուտ օլտուղունը կէօրտիւլի մէյլանը գապահաթ , քէնտիսինտէ տէ պիր մըդտար պաշ կէօսթէրմիշ իտի . մումաիլէյհ աճը աճը կիւլէրէք քէնտի քէնտինէ .

— Հայտէ , պիր ճինայէթ տահա նօգսան վէ եախօտ զիյատէ օլմուշ նէ էհէմիյէթի վար , վագթըյըլա ճէսուր վէ նամուսը օլան մարքի Տըլաա , ալնընը թալիյին գըզկըն տէմիրի ալթընտա էյէրէք ալշագ պիր գաթիլ օլտու :

Կօնթրան պու միւլահաղատէն սօնրա հէր նէ օլուրսա օլտուն Լէօնայը պուլմագ սէվտասընա տիւշէրէք , Գօլօնէլին խանէսինէ աղիմէթլէ մէրգումա .

— Տօսթում , մալիւմինիզ տիր ա' , պէն ճէմիյէթէ խըտմէթ իթտիմ , շիմտի ճէմիյէթ տէ պանա խըտմէթէ պօրճուրը , տէմէսի իւզէրինէ , Գօլօնէլ պիլա թէրէտտիւտ .

— Էլպէթտէ , սէօյլէյին նէ իսթէյօրսունըզ , պիզ ճանէն վէ պէտէնէն սիզէ թապիյիզ , տէտի :

— Լէօնայը պուլմագ իսթէրիմ :

— (Թէաճիւպ կէօսթէրէրէք .) Աճայիպ , Լէօնայը մը , Լէօնա նէ օլտու :

— Պիլմէյօրում :

— Բէք էյի, եիրմի տէօրթ սաաթա գատար Լէօնանըն նէրէտէ օլտուղունը տույաճագսընըղ, տէյէրէք, մուճախէյ-հի գարույա գատար թէշի իթտի:

Կօնթրան տըշարը չըգար չըգմաղ Գօլօնէլ տէրին պիր միւլհաղաթէ տալտը. պու բարլագ կէօղլի ք տաղ ալընլը, սիյմասընտան՝ միւտտէթը էօմրիւնտէ մուհապէթ ֆուրթու-նալարը կէշիրմիշ, վէ շիւտի զէնկին օլմադ հէվէսինէ տիւշ-միւշ օլտուղու անլաշլւան պու ստէմ, օտասընտա տօլաշմա-ղա պաշպտը:

Մագսատընա նայիլ օլմադ իշին հէր նէվի ճիւրմ ու ճի-նայէթին իճրասընա հազըր պուլունան պու տէհէթլիւ ա-տէմ, քէնտի քէնաինէ մըրըլտանարադ:

— Պիշարէ Լէօնա, ճէմ իթտիյիմ պիւթիւն պու ահ-մագլարտան, եալընըղ պաշընա տահա գուվիթլի, վէ մահ-ղա մէնաֆիյի շախսիյէմ իշին թէշթիլ իթտիյիմ պու ճէմի-յէթտէ, եալընըղ գուվիթ ու իղթիաարը հայըղ օլան պէ-նիւմ, տէտի:

Պատէհու պիր սուրէթը մուհագգարանէտէ ումուղլա-րընը գալտըրարադ:

— Տիւմանէ հէրիֆլէր, պէն հէրինիղէտէ խըտմէթ իթ-տիւմ վէ տահա տա իտէճէյիմ, սիզտէ ուզուն միւտտէթ թահտը հիւքմիւմտէ էսիրլէր օլտուղունըղը ունուտաճագսը-նըղ, ֆագաթ հիսապըմըղը քէսմէք զէմանը կէլէճէք, վէ օ-վագըթ ճիւմլէնիղտէ հանկըմըղըն ալթ օլտուղունը կէօրէ-ճէքսինիղ. սիղ, հէր վէճհլէ պանա ալիտսինիղ, վէ իշինիղ-տէն հիշ պիրի պանա խըյանէթ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէ-յէճէք տիւ, հալպու քի պէն . . . օ, պէն նէ վագըթ արզու իտէրսէմ սիղինլէ պօղուշարադ, պիր պաշգա մահալտէ, քիմ-սէնին բահաթըմը պօղամայաճաղը պիր մահալտէ, կէնիշ վէ քէմալի տէպտէպէ իլէ իմրարը էյամ իտէճէյիմ, տէտի:

Գօլօնէլ պիր իքի սանիյէ գատար սիւքիւթ իթտիքսէն սօնրա սէօղիւնէ տէվամ իլէ:

— Պահտ տէնիլէն շէյ նէ գատար զարիպ տիր, պիւ-

Թիւն պու ճինայէթլէրի պիր պիրի իւղէրինէ երզաւըլմ, պիւ-
թին պու փուրթունալարը մէյտանէ չըգարտըլմ, պիր բէ-
տէրին, էօղ պէ էօղ էվլատընը կիպի սէվտիյի պիր սէվկիլիմի
ղէնկին իթմէք արզուսընտան նէչաթ իթտիյինի, պիղզաթ
չէվթան պիլէ պիւսէ, ֆէվզէլատէ պիր հայրէթէ տիւչար օ-
լուր :

Գօլօնէլ պու սօն սէօղլէրի սէօյլէտիյի սըրատա, պիրաղ
էվլէլ չէհրէսինտէ կէօրիւնէն ալայիմի զուլմ ու վահչէթ զա-
յիլ օլուպ, կէօղլէրինտէն էսէրը ըրզգաթ օլարպգ պիր
տամլա կէօղ եաչը տիւչիւ վէրտի, վէ պիր վալիտէնին ա-
թէչլի մուհապէթի մահսուլը օլան :

— Ա՛հ, սէվկիլի օղլում, սէօղիւնի, թէլաֆֆուզ իթտիւ
Լաքին պու հալ պիր երլտըրըմըն սիւրաթը կիպի կէչէ-
րէք բէտէր զայպ օլուպ, զալիմ, խունրիղ, վէ մալլուր հայ-
տուտ զահիր օլուու, վէ հէման իսթիհզա իլէ կիւլէրէք չէօյ-
լէճէ իլավէյի մէգալ իթտի :

— Պիչարէ Լէօնա, սըրըմա վագըֆ օլտուլուն իչին նէ
գատար պէտպահտսըն. ֆիլհագըզա իչէ ետարար, ֆագաթ
պու մէչրէպտէ օլան պիր գարըյը պիր չէյլէ պաղլամագ սըղըն
սալը վէրմէք թէհլէքէլի տիր. աչգ, զուլուր, էյվա՛հ էօ-
լիւմտէն, խալղըն էֆիքարընըն պօղուլմասընտան, էլ հասըլ
հիչ պիր չէյտէն գօրգմոյան պու գատըն, էկէր վալիտէ օլ-
մուչ օլայըտը. . . ֆագաթ օ տա տէյիլ, օ հալտէ մատէմ քի
մէզպուրէ սըրըմա տիւհաչ տըր, օնը թալէյինին հիւքմիւնէ
թէրք իթմէք էվլա տըր :

Գօլօնէլին, միւսթահզիյանէ կիւլէրէք թէքէլիւմ իյլէ-
տիյի պու սօն քէլիմէլէր, Լէօնանըն խտամընա հիւքմ իտէն
իլամ տէմէք իտի :

Պու հիւքմի իլամ, Գօլօնէլին խրամէթինի թագլիտ իյլէ-
տիյի թալիյին հիւքմի կիպի օլուպ, գապիլի իսթինտֆ աչէյլ
իտի :

10

Լէօնանըն ֆերար իյլէտիյի կիւնին կիճէսինտէ վուգու պուլան շէյլէրի՝ գարիյնի քերամէ պէյան իտէճէյիզ :

Շէյլէ քի Լէօնա, Բարմահօն սօդաղընտան չըգարագ Գօլնէլին քերպլատըը Շօսէ Տանթէն սօդաղընտա վագը տայիլէսինտէ եւրլէշտի, պու տայիլէ կէնիշ պիր պահճէ տէրունտէ բէք կիւզէլ թէպէին իտիլմիշ պիր քէօշք օլտուղու կիպի, մէզպուրէնին էմրինէ միւնթաղըը պիր գուրէ արապասը սախի հալիլտէ տուլույօր իտի : Գօլօնէլ մէզպուրէյէ :

— Եալընըզ աղշամլարը արշարը չըգաճագսընըզ վէ տայիմա արապա իլէ կիտէճէքսինիզ, իճրա իտէճէյիմիզ գօմէտեա, մէվգըյը թէմաշայէ վագ իտիլմէզտէն էվիլէյ Կօնթրանա թէոատիւֆ իթմէմէլիօնիլզ : պու աղշամ օրէրայա կիթտիլինիզտէ սիզի քիմնէ թանրմալաճագ սուրէթտէ եիւղիւնիւզէ գալըն պիր էօրթիւ կէշիթէճէքսինիզ, իշթէ լօճանըզըն պիլէթի, ալթ գաթտա ոաղտան պիլինճի լօճա օլուպ, միւսիւ տը Վէրնին լօճասընըն թա գարշըսընտա արը, տէսի :

— Բէք ալա, անլատըմ, զանն իտէրսէմ էկէր լօճա պօշ իսէ եիւղիմ էօրթիւլիւ գալաճագ, ֆագաթ տօլտուղու վագըթ . . .

— Խա'յր, թամ պունըն աքսինի ետրաճագսընըզ :

— Ա', բէք կիւզէլ, անլատըմ . . . պէնիմ քիմ օլտուղումը միւսիւ տը Վէրն պիլէճէք . . .

— Էվիլէթ :

— Վէ մէրաղը թահրիք օլունաճագ :

— Էյլէ Էա :

— Զիրա մէրագտան մուհապէթէ, վէ մուհապէթտէն տէ տիվանէլիյէ . . .

— Պիր ատըմ վար տըր :

Գօլօնէլ, Լէօնայա թէքմիլ հիւանի մէլահաթընը շայանը հայրէթ պիր հալէ կէթիրէն, սկյահ էլպիսէ կիյմէսինի թէն-պին իթտիրտէն սօնրա վիզթուար սօգաղընա կիթտի :

Միւսիւ տը Վէրն, Գօլօնէլին խանէսինէ կիթմիշ օլտուղու ճիհէթլէ, Գօլօնէլ տէ իատէյի վիզիթա իտիյօր իտի, Գօլօնէլին օրայա կիտիշի բէք թապիյի տիր, միւսիւ տը Վէրն պիր այտան պէրի Բարիլաէ պուլունույօր իտի :

Գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղու իւզրէ իւք կիւնի Օդ-թաւ, շըվալիյէ Տասթինին պօղաղընա պիր գուրչուն եհրէշ-տիրտիյի կիպի, քէնտիսի տէ ճիւզվի պիր եարէ ալմըշ իտի իսէ տէ, բէք խաֆիֆ պիր շէյ օլտուղունտան, կիճէլիք էլ-պիսէսի իլէ օթուրմուշ իքի տօսթը իլէ միւքեալէմէ իթմէք-տէ իքէն, Գօլօնէլին իչէրի կիւմէսի իլէ, տը Վէրն :

— Ա՛, պույուրուն միւսիւ սէֆա կէլսինիլ, էկէր մալիւ-մաթընը վար իսէ եիւզ պաշը Լամպլէնտէն պէնտէնիլէ պիլ խապէր վէրինիլ, տէտի :

— Պու սապահ խապէր ալտըմ, թէհլիքէտէն գուրթուլ-մուշ ֆաղաթ քէսպը իֆաղաթ իթմէք իչին տահա չօգ վա-դըթ հաթաղտա դալաճագ :

— Թէհսիւֆ իտէրիմ, (Տօսթլարընտան պիրինէ տէօնէ-րէք.) Էօթէքի նա՞սըլ իմիշ :

— Շըվալիյէնին հարէսի բէք աղըր օլտուղունտան, հէ-քիմէր գուրթուլաճաղընա տայրը սէօղ վէրէմէյօրլար :

Գօլօնէլ. - (Սատէտիլանի.) Շիւպհէսիլ ահպապլարը-նըղտան պիրիսի եարալանմըշ օլմալը :

Տը Վէրն. - Էյ վահ, խայր միւսիւ, տօսթլարընտան պի-րի տէյիլ տիկէր պիր խաամ, նէ եարայլմ էլիմ բէք սա-դար տըր :

— Նաոըլ, եէնի պիր տուէլլօ մը իթտինիլ :

— Էվվէթ, տիւն սապահ Գաթալան շայըրընտա :

— Բիմի իլէ :

— Շըվալիյէ Տասթի իլէ :

— Շախսէն թանճամամ, փագաթ էքսէր իամինի իշիթ-միշիմ:

— Իթալեան թէաթրօսընտա գավկա իթտիք:

— Հիչ շիւպհէ եօգ քի էհէմիյէթսիզ պիր շէյ իշին օլ-մալլ:

— Էվվէթ էֆէնտիմ, պուլուրտուղունուզ կիպի էհէմի-յէթսիզ պիր շէյ իշին:

— Հա՛ անլատըմ, պիր գատըն մէսէլէսի օլմալլ, հէր տուէլլօնըն էսասընտա պիր գատըն պուլունաճաղը շարթ տըր:

— Խայր ալտանըյօրսունուզ էֆէնտի, տահա ատի պիր շէյ իշին, տօսթլարըմ պէնիմ իշին պիր մահպուպէ իլէ թապանճա վէ պիր տուէլլօ լալըմ օլտուղունը իսրաթ իթտիլէր. պիրինճիլի պուլմագ իշին էրէյիճէ պիր վագըթ լալըմ, փագաթ պիր տուէլլօ բէք դօլայ... պանա տիւրպին իլէ պագան պիր ատէմ կէօրտիւմ, սէպէպինի սօրտոււմ, իշիթէ հէրսի պու:

— Միւսիւ սիզ պանա էսկի զէմանլարը տէրխաթըր իթտիլիյօրսունըզ, էյ պարի մահպուպէյիտէ պուլտունուզ մը:

— Հէնուզ պուլամատըմ, փագաթ պուլմագ իւզրէյիմ:

— (Սաֆտիլանէ.) Վայ:

— Լէօնա իսմինտէ պիր գատըն թանըյօրմուսունըզ:

— Էվվէթ, կէօրմիւշիմ:

— Հագըզաթէն սէօյլէտիքլէրի գատար կիւզէլ մի տիր:

— (Հայրան օլմուշ կիպի.) Ղայէթ կիւզէլ:

— Ագըլլը մը տըր:

— Պիր շէյթան կիպի, փագաթ...

— Ա՛, պու փագաթըն մանասը նէ՞:

— Լէօնա սէրպէսթ տէյիլ տիր:

— Նասըլ, սէրպէսթ տէյիլ մի:

— Մէկպուրէյի մարքի Կօնթրան Տըլաս սէվմէքատ տիր, մարքի, պու գատըն իշին բէք չօգ տիւլանէլիքլէր իթտի:

— Բէք էյի, պէնտէ էլինտէն ալըրըմ:

— (Պարիտանէ .) Աղիղիմ միւսիւ , պէնտէնիզ պիրազ միւսիւ Տըլասիյի թանըրըմ , պիր գատընը սէվմէսէ պիլէ , անըն իչին էօլմէյի իխթիյար իտէր պիր առէմ տիր :

— Բէք ալա , պէնտէ անը էօլտիւրիւրիւմ , Լէօնայա նէ՝
րէտէ թէսատիւֆ օլունապիլիր :

— Հէր ագչամ Օրէրա թէաթրօսընա կիտէր :

— Եալընըղ մը :

— Տայիմա եալընըղ :

— Պու ագչամ Օրէրայա կիտէրիմ :

— Տայիմա ալթ գաթտա սաղտան պիրինճի լօճատա օթուրուր :

— Թամամ կիւղէլ թէսատիւֆ , պէնտէ պիր հաֆթտան պէրի սօլտաքի պիրինճի լօճայը թութտոււմ քի , թաա թամամ անըն գարչըսընտա տէմէք օլուր :

— Տայիմա եիւղիւ էօրթիւլիւ տիր :

— Իչթէ պու ֆէնա , հիչ էօրթիւլիւ գալտըրմաղ մը :

— Ասլա , մուղիգատան խօշանմայան մարքի ճէնապլէրի , մէզպուրէյէ եիւղիւնին նիգապընը գալտըրմամագ շարթըյըլա օրէրայա կիթմէսինէ միւսաատէ վէրիր , զիրա մումաիլէյ՜ գաբլան կիպի գըսգանճ տըր :

— Բէք էյի էֆէնտիւմ , եէմին իտէրիւմ քի Լէօնա պէնիմ իչին եիւղիւնտէքի նիգապըր գալտըրաճագ տըր :

Պիր գաչ տագըղգա գատար տահա շունտան պունտան գծնոշըլտըգտան սօնրա , Գօլօնէլ օրատան չըգըպ , թալիմաթը ճէտիտէ վիրմէք իւղըէ Լէօնանըն նէզտինէ վարտը :

Օգթավ տը վէրն , թամ սաաթ սէքիզտէ եանընտա պուլունան իքի ըէֆիդի իլէ օրէրատաքի լօճադընա կիրէրէք օթուրտուլար , տէրհալ կէօղլէրի Գօլօնէլին թարիֆ իյլէտիյի թարաֆա ալթֆ օլունտու , լօճա պօշ իտի . Օգթավ թէլաչլէ պէքլէտի , պիր սաաթ տահա կէչտի ֆագաթ քիմնէ մէյտանէ չըգմատըղընտան , Օգթավ ճան սըգընթըսը իլէ :

— Կէլմէյէճէք , պու կիւն թալիլիւմ եալէր տէյիլ . . . տէմէսի իւզէրինէ ըէֆիդի :

— Պա՛հ, նե՞ օլուր, ետրն կէօրիւրսիւնիւք, տէյինճէ, տիկէրի տէ .

— Թօհաֆ շէյ, եօգսա տահա եիւզիւնիւ կէօրմէտիյին պիւր գատընա աշը գ մը օլտուն . . . պէլքի մէղպուրէպէն խօշլանմասըն, տէտի :

Օգթավ տը վէրն ճէվապ վէրմէք իւզրէ իքէն, պօշ պուլունան չըճանըն գաբուսը աչըլընճա թիթրէյէրէք .

— Իշթէ, տէյու քէքէլէտի :

Փիլ հադըգա թէքմիլ սիյահլար կիյինմիշ ուզուն պօյլու, էնտամը կիւզէլ հօմա պիւր գաբըն լօճայա կիրէրէք եալընըզ պաշընա պիւր սանտալեայէ օթուրաու, վէ լօճանըն գաբուսը գարանտը :

Մէղպուրէնին եիւզիւնտէ պուլունան նիգապ րէք գալըն օլտուզունտան, տիւրպիւն իլէ պագան տը վէրն սիմասընը սէչէմէմէքտէ, վէ էլպէթտէ նիգապը գալտըրմաղա մէճպուր օլաճաղընը իւմիտ խաէրէք, տայիմա կէօղլէրինի օ ճիհէթտէն չէվիւրմէքտէ իտի . ֆագաթ Լէճնա, քէնտիսինէ տըգդաթ իաիլտիյինի պիլէ հըսս իթմէյօր կիպի կէօղլէրինի սահնէյէ չէվիւրմիշ տուրույօր իտի, Օգթավ իսէ սապըրսըղլըգլա .

— Եա պու գատըն նիգապընը գալաըրըր, եա պէն իսմիմի զայպ խաէրիմ, տէյէրէք չըգտանընտան պիւր քեաղըտ գօբարտը, վէ գուրչուն գալէմ իլէ աթիտէքի շու թէզքիլէյի եաղտը :

« Մատամ .

« Զաթը ալիյէնիլի գաթան կէօրմէտիյիմ հալտէ թանըյօրում, պիւր սաաթ գատար օլտու քի սիլի կէօրտիւմ, վէ չըլտըրասըյա քէվմէվէ պաշլաարմ, պէշ տադըգա օլտուն նիգապընըզը գալտըրըն, սօնրա պիւլթիւն սէրվէթիմի թալէպ իչին, վադաա պու սաաթէթի սաթըն ալմադ իչին լաղըմ կէլէն վըգտարէ մալիք տէյիլիմ :

« Լութֆունուզը խթիրհամ խաէրէք ալաղլարընըզ գարանմիգտա օլան

« Օգրալ Տիւկէն »

Իշպուռ մուխթասար թէգքէրէ լոճա խրտմէթքիարլարն-
տան պիրինին վասէթասը իլէ մէզպուրէյէ կէօնտէրիտի :

Լէօնա քեաղըտը ալըպ օգուտու , վէ կէօղլէրինի Օգ-
թավ տը Վէրնին պուլունտուղու լոճայա աթֆ իթմէքսիզին ,
չըզտանընտան պիր քեաղըա գօթարըպ շու սուրէթտէ ճէվապ
վէրտի :

« Միւսքին տէյիլ տիր , զիրա հայաթըմ էլտէն կիտէր : »

Օգթավ պու գըսա վէ գաթի ճէվապը ալընճա , հիտ-
տէթինտէն բէնկի աթարազ :

— Գօլօնէլ բէք տօղրու սէյլէմիշ , միւսիւ Տըլաս պու
գատընա զուլմ իտիյօր , տէտի :

Օգթավ տը Վէրն , Լէօնանըն բուսուլասընը գալպի իւղէ-
րինէ եերէշտիրէրէք լոճասընտան չըզըպ , մէզպուրէնին լո-
ճասը գաբուսընը վուրտու , Լէօնա :

— Կիրինիզ , տէտի :

Մէզպուրէ Օգթավը կէօրիւր կէօրմէզ , հայրէթ վէ գօր-
դու իյմա իտէր պիր սէտա իլէ հայգըրտը . պու հալտէն Լէօ-
նանըն՝ Կօնթըանըն բէնչէյի զատընտա էսիր օլտուղունա տէ-
լիգանլընըն շիւպհէսի գալմատը , Լէօնա թիթըէք պիր սէտա
իլէ :

— Ալլահ աշգընա օլտուն միւսիւ , չըզըն կիտին , տէյու
բէբէլէտի , տէլիգանլը իսէ խաֆիֆ պիր սէտա իլէ :

— Մատա՛մ , էկէր էմը իտէրսէնիզ իթաաթ իտէր կիտէ-
րիմ , ֆադաթ պուրաաան կիտիչիմ ինթիհար իթմէք իչին
օլուր , տէտի :

— (Շէֆգաթը պիր հալտէ .) Միւսի՛ւ . . .

— Մատա՛մ , նիգապընըզը գաթան գալտըրմայա մէզուճ
օլմատըզընըզ սահի՛հ մի տիր :

— Էվվէ՛թ , ճէզասը էօլիւմ տիր :

— (Թէհտիտանէ պիր թավը իլէ .) Ճէլլատ նէ՞րտէ տիր :

— Միւսիւ բէճա իտէրիմ չըզընըզ , պէնի սէվէն ատէմ
սիզի պուրատա կէօրիւր իսէ էվվէլա պէնի , վէ սօնրատա
սիզի էօլտիւրիւր . . .

— (Պաղըրարագ .) Պէն պուրատա օլտուղում հալտէ սի-
զի էօլտիրմէք դապիլ մի, հա՛յտէ մատամ հա՛յտէ, պունը
խաթըրընզա պիլէ կէթիրմէյինիզ:

Տը վէրն պունը սէօյլէյիպ էլի իլէ հայլի վազըթտան
պէրու զայպ օլմուշ գըլըճընը պէլինտէ արատը, վէ Լէօնայա
պաղարագ .

— Սիզ անը սէվէյօրմուսընըզ, էկէր սէվէյօրսանըզ կի-
տէյիմ մատամ, տիմէսի իւզէրինէ, Լէօնա բէրէլէյէրէք .

— Սէվմիշ իտիմ . . . տէաի :

— Շիմտի . . .

— Շիմտի քէնտինտէն գօրդույօրում:

— (Մահլըղիյէթլէ պաղըրարագ .) Պու հալտէ շուրայա
եանընըզ օթուրաճաղըմ, օյուն խիթամ պուլունճա սիզի
խանէնիզէ կէօթիւրիւպ, խազինէ պէքլէյէն էթտէրհա կիպի
գաբունըղըն էօնիւնտէ տուրաճաղըմ, պագալըմ կէլմէյէ ճէ-
սարէթ իտէն . . .

Լէօնա ճէվապ վիրմէտի, Օգթավ տը վէրն պիր թա-
րափտա օթուրատ, Լէօնա արթըզ կիթմէսինի խաթիրհամ
իթմէյօր իտի. Օգթավ իտէ պագըշը իլէ նիգապընը գալտըր-
մասընը մէզպուրէտէն խաթիրհամ իթտի. Լէօնա տա բույի
մուվաֆաղըյէթ կէօթէրիպ եիւզիւնիւն նիգապընը գալտըր-
տը, Լէօնանըն հիւսնի ճէմալինի կէօքէն տէլիգանլը մէզպու-
րէնին շէրապը աշգըյըլա սարխօշ օլարագ .

— Շիմտի պիր շէյտէն գօրդմոյըն մէլէյիմ, սիզի թէք
պիր ատէմէ տէյիլ, հաթտա պիր օրտույա պիլէ թէսլիմ իթ-
մէմ, տէտի:

Օյուն նիհայէթ պուլտուղունտա Օգթավ տը վէրն գօ-
լունը Լէօնայէ թագտիմ իթտի, վէ մէզպուրէտէ գապուլ
իյլէտի, պէօյլէճէ արապանըն եանընա գատար կիթտիլէր .
Լէօնա արապասընա պինտի, գաբու գաբանմագ իւզրէ իքէն
Օգթավ արապասընա կիրէրէք արապանըյա .

— Վիգթուար սօգաղը, տէյու էմր իթտի:

— Օգթավլէ պէրապէր թէաթրօյա կէլմիշ օլան իրի

տօսթը, տէլիգանլընըն Լէօնայը գաչըրարղընա հայրան օլարագ .

— Էկէր ճէնապը Ալլահ էօմիւր վէրիբէ, պու բէք գուվէթլի վէ բէք ճէսուր պիր տէլիգանլը օլաճադ, տէյու մըրըլտանարլար :

44

Կօնթրանըն, Գօլօնէլին նէզտինէ կիտուպ ճէմիյէթին մուավէնէթինի թալէպ խալչի, Լէօնանըն ֆիրարլընսան իւչ կիւն սօնրա օլտուղու էլպէթաէ գարիյնի քիրամ տէրխաթըր խտէրէր :

Կօնթրան սաքիթ վէ Լէօնայը էօլտիւրմէյէ թէմամը իլէ գարար վէրմիշ օլտուղու հալտէ խանէսինէ ալտէթ իթտի, մուամալէյհ Լէօնայը էօլտիւրմէք, վէ սօնրա տա ինթիհար իթմէք ֆիքրինտէ պուլունույօր խտի . Կօնթրան լէնտի նամուսունը իսլալէ պիրինճի սէպէպ օլան Լէօնանըն վիճուտինին աիւնեատան գալգմասը զիհնինտէ օ գատար եհրէշտիքի, պուճը իճրա իչին լաղըմ օլան սիւահը պիլէ հաղըրլատը, վէ Գօլօնէլին վատ իթմիշ օլտուղու մալիւմաթէ պէքլէմէյէ պաշլատը :

Գօլօնէլ վառինտէ գուսուր իթմէտի, Կօնթրան եիրմի տէօրթ սաաթ սօնրա աթիւղ զիքը թէզըրիւթյի ալտը :

«Լէօնա ճուճա իրթէսի կիւն Բարմահօն սօգաղընը թէրը իլէ, իքի կիւն էվլէլ պիր շախսը մէճհուլ վասէթասը իլէ մախսուսէն իսթիճար իթտիրտիյի շօսէ Տանթէն սօգաղընտա վաղը տայիրէսինէ կիթտի . օ ագչամը օբէրա թէաթրօտընա կիթտի, պիր գաչ կիւնտէն պէրի Մօտատա պուլունան միւսիւ Օզթավ տը վէրն նամ պիր տէլիգանլըյը լօճասընա գապուլ խաուպ, մուամալէյհ գօլունը թադտիմ վէ մէզպուրէ տէ մէմսունէն գապուլ իլլէտի :

« Լէօնա , իրթէսի կիւն ստպահալ գատար Շօնէ Տանթէն սօգաղընտա կէօրիւմէտի :

« Զէօլլէրաէ սաքին օլան արապ գառլիլէրինտէ հէք-
կայէ օլունդար քի , պիր արապըն՝ օ գէմանա գատար հիչ պիր
աթ եէթիչէմէմիլ օլան պիր գըսըպըլ վար իմիլ , վէ մէրդում ,
էկէր թէքմիլ Ֆաս մէմալլիքի՝ աթընա մուգապիլ վէրիլմիլ օլ-
սա , գապուլ իթմէյէճէյի չիւպհէսիլ իմիլ . կիճէսին պիրին-
տէ պիր խըրըղ , աքապըն չատըրընա կիրէրէք , աթըն
եուլարընը քէսէր վէ իւզէրինէ պինէրէք գաչմաղա պաշլամա-
սըյըլա , աթըն սահիպի կիւրիւթիւտէն ույանարադ գըսըա-
ղըն չալընմըլ օլուուղունը կէօրմիլ իսէ տէ , արգատընտան
եէթիլէք գապիլ օլմայաճաղընտան , եազալ եազալ հայվա-
նըն իլլինի տիւզէրէք պիր այ գատար կիթմիլ , վէ նիհայէթ
խըրըղըն գուլիպէսինէ վաղըլ օլմուլ , իըրըղ , սահիպինին
թա օրայա գատար կէլէճէյինի գաթան մէմուլ իթմէմէքլէ ,
հայվանը պիր խուրմա աղաճը կէօլկէսինտէ պաղլայարադ ,
քէնտիսիտէ պիր թարաֆտա եաթմըլ ույումուլ . աթըն սահի-
պի խըրըղըն ույգուտա եազալայարադ գաթլ իյլէտիքտէն
սօնրա , գըսըպըլ թէգգալըուպ իլէ .

— « Մատէմքի պէնտէն պաչգա պիր առէմ՝ արդանա
պլինմիլ տիր , արթըգ ոհնին այաղլարըն պիլիմ չէօլին գու-
մը իւզէրինէ պատմամալը տըր » տէյէրէք , էլինտէքի խան-
չէրի պիչարէ հայվանըն պաղըրնա սարչայարադ , իըրըղը
գաթլ իթտիլի կիպի չալընան աթը տալսի պէօյէճէ էօլտիւր
միւլ տիր :

« Ազիզիմ , պու հէքեայէ՝ վաթանըմըլ օլան Ֆրանսա-
տա բէք մէչհուր տըր » :

Իչպու թէգքիլէսին սօն իպարաթընը , եանի արապըն
մանատար հէքեայէսինի թէլադգը իթմիլ օլան կօնթրան ,
հիտտէթինտէն թիթըյէրէք :

— Պէնտէ արապըն եաբտըղը կիպի եաբաճաղըմ , կէ-
րէք խըրըղը վէ կէրէք չալընանը էօլտիւրէճէյիմ , տէյու մը-
ըլլտանտը :

Գօլծնէլին թէգքիրէսինտէ աթիտէքի շու հաշիյէտէ իշար իտիմիշ իտի :

« Միւսիւ Օգթալ տը Վէրն , Վիգթուար սօգաղընտա էլլի պիր նօմէրօլը խանէտէ իգամէթ իթտիյի կիպի , Լէօնա տայիմա օրատա ագչամ թաամը իթմէքտէ տիր » :

Պու արալըգ Կօնթրան սաաթընա պապըպ , թամ ալթը օլտուղունը կէօրէրէք :

— Թամամ , իշ Եօլունտա տըր , տէյու մըրըլտանտը :

Մարքի , տէրհալ Վիգթուար սօգաղընա աղիմէթլէ գարթընը միւսիւ տը Վէրնէ կէօնտէրտի . Ֆիլհագըգա Գօլծնէլին պէյան էյլէտիյի կիպի Օգթալ տը Վէրն , Լէօնա իլէ պաշ պաշա սօֆրատա իտիլէր . Կօնթրան , պու գատար սէվտիյի դատընը ըագիպի իլէ գարշը պէ գարշը կէօրիւնճէ , քէտէր վէ հիտտէթինտէն նաշի ըէնկի աթտը :

Մամաֆիհ ըղթըրապը դալպինի իրայէ իտէր հիշ պիր հարաքէթ կէօսթէրմէքսիլին , վէ հիշ պիր քէլիմէ սէյլէմէմէքսիլին , սօուգ վէ նաղիք պիր թալր իլէ տուրտու :

Օգթալ տը Վէրնի ըայէթլէ , վէ Լէօնայը իլք տէֆա կէօրիյօր իմիշ կիպի սէլամլատըգտան սօնրա , քէլամէ աղազ իտէրէք , տը Վէրնէ խիթապէն .

— Զաննը աճիզանէմէ կէօրէ զաթը ալիլէրի պէնաֆէնիլի հիշ օլմաղսա իսմէն օլտուն թանըրլար , տէմէսի իւղէրինտէ , տը Վէրն սօուգ վէ նաղիք պիր թալր իլէ :

— Ֆիլհագըգա պույուրտուղունուգ կիպի տիր միւսիւ , տէտի :

Պու սուրէթլէ նէզաքէթ վէ ըայէթլէ միւքեալէմէ իտէն պու իրի ատէմին , Եէքտիկէրինէ ֆըրլաթտըգլարը նազարը հատիտանէ , տըլարընտա օլան մուհարէպէյի իլան իթմէքտէ իտի :

Կօնթրան , Օգթալ տը Վէրնին իրայէ էյլէտիյի սանտալեայէ օթուրմաղտան իսթինքեաֆ իտէրէք :

— Միւսիւ , սիլէ պիր շէյ սօրմագըղըմա միւսատէ պույուրոլմուսընըլ , տէմէսի իւղէրինէ , տը Վէրն .

— Պուշուրուն միւսիւ , թարափը ալիւէրինտէն իյրատ օլունաճագ հէր պիր սիւալէ ճէվապ վէրմէյէ հաղըըմ , տէյինճէ , Կօնթրան՝ Լէօնայը կէօսթէրէրէք .

— Մատամը նէ՞ վաղըթտան պէրի սէվէյօրսունըվ , տէյու սօրսու :

— Իւչ կիւնտէն պէրի տիր միւսիւ :

— Բէք ալա՛ , մատամը չօգ սէվէյօրմուսընըվ :

— Բէք չօգ , ճիհան՝ մատամը թալէպ իտէրսէ , գավկա իտէրիմ վէրմէմ :

— (Պարիտանէ կիւլէրէք .) Էօյլէ իսէ եարըն սաաթ եէտիտէ Պուլօնյը օրմանընա գատար կիթմէքլիյինիզի ըէտտ իտէմէզսինիզ զանն իտէրիմ :

— Պունտա մինասիպէթսիզ պիր շէյ կէօրմէյօրում միւսիւ :

— Բէք ալա՛ , թապանճա վէ գըլըճլարընըղը պէրապէր ալըրսընըղ , տէյի՛Լ մի :

Օգթավ , պէօյլէ իբի ճընս սիւահըն իսթիմալի նէ սուրէթլէ օլաճաղընը անլայամաուըղը ճիհէթլէ , միւթէհայըրանէ մուսաթիպինէ պագմասըյըլա , Կօնթրան .

— Միւսիւ , էն էվվէլ պիրէր գուրչուն աթարըղ , էկէր պիրիմիզ էօլմէզ իսէք , նէթիճէյի մաթլուպ հասըլ օլունճայա տէյին գըլըճլա վուրուշուրըղ , տէտի :

— (Էհէմիյէթ վիրմէյէրէք .) Սնլատըմ միւսիւ , գուպուլ իտէրիմ :

— (Լէօնայէ պագարագ .) Մատամ քի միւտարէպէտէ գաղանըլաճագ միւքեաֆաթ սիզսինիզ , պիթարաֆիլըղը մուհաֆազա իթմէնիզ լաղըմ տըր , օ հալտէ պուրատա գալմանըղ մինասիպ օլամաղ . Շօսէ Տանթէն սօգաղընտաքի տայիւրէնիզէ ազիմէթ պույուրուն , զիրա էօյլէ իյճապ իթմէքտէ տիր :

Կօնթրան , սլու սէօղլէրի վէ թավր ու հարաքէթի Սպրուղ տաղլարընտա Լէօնայը հայտուտ ֆիսէպին էլինտէն ալտըղը զէման կիպի պիր սուրէթը հաքիմանէտէ սէօյլէյօր իտի :

Գօլծնէլին նուֆուզը իլէ պիր զէման զայս օլան հալի ,
թէքրար Լէօնայէ ավտէթ իյլէտիյինտէն , վէ Կօնթրանըն քէն-
տիսինէ իծրա իթմէքտէ օլտուզու թէէսիլի զայրը մալիւմէ
թէքրար պաշ կէօսթէրտիյինտէն , հագիրանէ վէ մութի պիր
թավր իլէ այաղա գալգտը . ֆագաթ Օգթավ .

— Լէօնա՛ , կիթմէյէճէքսինիզ . . . պուրատա դալմանը-
զը իսթէրիմ . . . տէյու պաղըրտը , վէ եավաշ եավաշ դա-
բույա սօղրու եիւրիւմէքտէ օլան Լէօնանըն , քէնտիսի զայս
իթմիշ օլտուզու հալտէ եօլունը քէսմէք իւզրէ գաբույա
սօղրու աթըլարագ .

— Խա՛յր , կիթմէյէճէքսինիզ , պուրատան ջըգմայա-
ճագսընը , տէյու հայգըրմասը իւզէրինէ , Կօնթրան՝ տէլի-
գանլըյը գուվիլէյի շէտիտէ իլէ գօլունտան գալրայմարագ .

— Հայտէ պագալըմ միւսիւ , զանն իտէրսէմ պիր դա-
տընըն զընտանճըսը օլմագ իսթէմէյէճէքսինիզ , տէյինճէ ,
Օգթավ .

— Պու գատըն պէնիմ մալիմ տիր , տէյու պաղըրտը .
Կօնթրան իսէ , պարիտանէ .

— Պէնի էօլտիւրտիւքտէն սօնրա միւսիւ , շիմտիլիք ա-
ճէլէնին լուզումը եօգ տըր , տէտի .

— Միւսիւ , մանէմ էօյլէ իսէ պուրատա հէր ճընս սի-
լահ վար , էկէր իսթէրսէնիզ շիմտի վուրուշապիլիլիզ .

— (Ումուզլարընը գաշտըրարագ .) Միւսիւ , նէ պէնիմ
վէ նէ տէ սիզին շահիտիմիզ օլմատըղընը ունուտույօրսունը ,
հաթտա պուրատա սիզին խանէնիզտէ օլտուզումնիզ ճիհէթ-
լէ , սիզի ալչագճատընա գաթլ իթմիշ օլտուզումա գանի օ-
լարագ , պէնի իթհամ իտէպիլիլըլէր . Խարըն միւսիւ , եա-
րըն , աղըճըգ սապըրը օլունըզ .

Կօնթրան , թարիֆի նագապիլ պիր թավըր հպըիմանէ ի-
լէ Լէօնայա տըշարը չըգմասընը իշարէթ իտուպ , քէնտիտէ
մէզպուրէնին արգասը սըրա տըշարը չըգտը . Օգթավ տը
վէլըն իսէ , հիտտէթ ու զաղապընտան սարիօշ կիպի օլարագ
օլտուզու եէրտէ գալա գալմիշ իտի .

Էսնայի ըստէ Լէօնա, Կօնթրանէ տէօնիւս մէրհամէթ թալէպ իտէր Եօլուս պիր նազար իլէ պադարադ .

— Կօնթրան, տիվանէ իտիմ . . . ա՛հ, պիլսէնիզ . . . տէյու մրրըլտանտը, Կօնթրան իսէ, քէմալի հիտտէթ իլէ .

— Պիր շէյ պիլմէք իսթէմէմ, գօլումա կիրին, տէտի :

Մարքի իլէ Լէօնա գօլ գօլա, Շօսէ Տանթէն սօգաղընա կիտէնէ գատար հիշ պիր շէյ սէյլէմէտիլէր, օրայա վուսուլլէրինտէ Լէօնա թէքրադ իսթիւհամ իթմէք, պիր շէյ սէյլէմէք իսթէտի իսէ տէ, Կօնթրան պիր հարաքէթը ամիրանէ իլէ մէզպուրէնին սէօլիւնի քէսէրէք .

— Պիր շէյ պիլմէք իսթէմէմ տէտիմ ա՛հ, Էվլինիզէ կիրին Էփտէն չըգմամանըլը Էմր իտիյօրում, տէտի :

Կօնթրան մէզպուրէյի թէքը իլէ տօս տօղրու Գօլօնէլին նէզաինէ կիտէրէք .

— Եարըն սաաթ Էէտիտէ Պուլքներ օրմանընտա, սիլահըսը՝ գըլըճ իլէ թապանճա տըր, պէնիմ շահիաիմ օլաճագսընըլ, տէտի :

Գօլօնէլ. — Խա՛յր պէնի մազուր թուլթուները, Էարըն՝ նէ՞ իչին Էանընըլտա պուլունամատըղըմը սօնրա անլաբսընըլ, Փագաթ սիզին իչին շահիտլէր պուլապիլիլիմ :

— Լէօնա Էվլինտէ տիր :

— Տայիմա մէզպուրէյի մահքիւմէ իտիյօրմուսընըլ :

— Հիւքմիմին թաղեիրի գապիլ տէյիլ տիր, պու գարը Էարըն պու վագըթ Էօլմիւշ պուլունմալը տըր :

— Օրասը սիզին պիլէճէյինիզ շէյ տիր. Փագաթ տօսթում պու պապտէ միւսատէնիզլէ իհթիյաթէ ըայէթ իթմէնիզի թավսիյէ իտէրիմ. Փիլ հագըգա Լէօնանըն Էօլմէսի ըաղըմ տըր. լաքին խալգըն նազարընտա Վնթիհար իթմիշ պուլունմալը տըր :

Կօնթրան՝ պու սըրատա իյտամ հիւքմինի թէպիլիլ իտէն պիր հաքիմ թավըլ ալարադ .

— Հադգընըլ վար, Փագաթ Էվլէլ Էմիրտէ միւսիւ տը վէրնի Էօլաիւրմէք արղու իտիյօրում, տէտի :

— Պէնտէ պու Փիքիրտէյիմ :

Եկէր Կօնթրան Տըլաս , Լէօնանըն սէօյլէմէք խթէտիյի շէյի տինլէմիշ օլայըտը , իհթիմալ քի էրթէսի կիւնի տուէլլօ իթմէզ իտի :

12

Էնտէր լիվասընըն պիր քիւչիւք գասապասը օլան Պ. . . տէ սաքին պուլունան խալգ միյանընտա , գասապանըն պէլէտիյէ ըէյիսի վէ հաքիմի, վէ եաղ մէվսիմինի օրատա վազը խանէսինտէ կէչիրմէք ատէթի օլան Լիվա վէզնէտարընըն խանէլէրինտէ , էլհասըլ մէճմույի նաս պուլունան հէր պիր եէրտէ , պիր ագչամ գասապայա պիր եօլճունըն կէլիշի, գըյէ ու գալի մուճիպ օլմուշ իտի , գասապանըն էն կիւզէլ օթէլի օլան Գըրօմըզը Գարթալ նամ օթէլէ պիր բօսթա արապասը կէլմիշ, վէ մէզքիւր արապատան եիրմի ալթը եիրմի եէտի եաշլարընտա, կիւզէլ, եադըշդըլ , վէ մայէթինտէ պուլունան իքի խտմէթքերը թարաֆընտան , միւսիւ լը Մարքի թէսմիյէ օլունան պիր տէլիգանըլ էնմիշ իտի . ումում խալգ , մէզքիւր տէլիգանընըն հայիզ օլտուղու ըուլթպէսինի պիլիյօրլար իսէ տէ, իսմինի պիլմէյօրլար իտի :

Ահալինին անլայամատըզլարը պիր նօգթա վար իսէ , օտա պու տէլիգանընըն նէ իչին գասապայա կէլտիյի իտի . պու պապտէ հէր քէս քէնտի Փիքրինճէ պիրէր մանա վէրիյօր իտի , մէսէլա պիր թագըմը պու զաթըն , զէվգի իչին սէյահաթ իտէր պէօյիւք պիր ասըլզատէ օլտուղունա , վէ պազըլարը տա պէրայի թէֆթիշ տէվրէ չըգան պիր մէմուր պուլունտուղունա հիւքմ իթմէքտէ իտիլէր . իըզմէթքերարըլը թարաֆընտան վէրիլէն մարքի սըֆաթը , խալգ միյանընտա պիր թագըմ միւպահասալէրէ սէպէպիյէթ վէրմիշ իտի . գա-

սապատա , Բարիզին Սէն-ժերմէն վարըշը ետրինի թուրմուշ
օլան վիգօնթէս տը Գարաօնըն խանէսինտէ , պու պապտէ
պաղը շէրհլէր վէրիւէրէք , էբէյիճէ պիր գըյլ ու գալի մու-
ճիպ օլմուշ խաի :

Գասապանըն էն ագըլըսը տէյու գապուլ օլունան չը-
վալիյէ տը Լիյօվիլ նամ պիր տէլիգանլը :

— Մատամլա՛ր , միւսիւլէր , պահս խտէրիմ քի պու եօլ-
ճու Մօրախյօյա կիտէյօր տէմէսի իւզէրինէ , ումում հուզղար
էսէրը թէաճիւլ իպրաղը իլէ , ափօրօղ խտիւմիշ պիր իսմ սէյօ-
լէնմիշ կիպի :

— Մօրախյօյէ՞ մի , հայգըրտըլար :

— Շիւպհէսիզ :

Շըվալիյէնին վալիտէսի . - Նէ՞ իչին :

— Իւշ այտան պէրի մաթէմի պիթմիշ օլան մատամ իլէ
էվլէնմէք իչին :

Շըվալիյէնին պու սէօղլէրի հուզղարէ զարիպ սուրէթտէ
պիր թէէսիր իճրա իյլէտի քի , պու թէէսիրին սէպէպինի ան-
լաթմադ իչին գարիյնի քիրամէ պաղը մալիւմաթ վէրմէմիզ
իյճապ խտէր :

Միւթէվէֆա պարօն Մօրախյօնըն մաղմում վէ միւքէտ-
տէր պիր հալտէ իմրարը հայաթ իյլէտիյի օգույանլարըմըղա
մալիւմ տիր , գապահաթլը գէվճէսի իլէ թէսատիւֆի զու-
հուր իտէն էվլատը , մումաիլէյհին հայաթընը գէհիրլէմիշ ի-
տի . պարօն , իլք գէվճէսինին սաղլըղընտա մէզպուրէնին
քէօշքտէ պուլունմատըղը գէմանլէրտէ քէօշքտէ վագըթ կէ-
չիրիր , վէ եաղ մէվսիմինին սիւլիւսինի սէյահաթ իլէ իմրար
խտէր խաի . պարօնըն սէյահաթա պուլունտուղու վագըթ-
լարտա , գէվգ ու սէֆա , կիւրիւլթիւլի զիյաֆէթլէր , վէ միւ-
թանթան պալօ կիպի էյլէնճէլէրի բէք զիյատէ սէվէն մա-
տամ Մօրախյօ , սալօնլարընը աչարագ հէր իքի կիւնտէ պիր
զիյաֆէթլէր վէրմէքտէ , վէ էթրաֆընտա իգամէթ իտուպ տա
պու էյլէնճէլէրտէ հաղըր պուլունան ապըլլատէ թագըմլա-
րը , մէզպուրէյէ նազարը ըիայէթլէ պագտըղլարը հալտէ ,

պարօն իջին պուտալա վէ թօհաֆ պիր ատէմ տէմէքտէ իտիլէր . մատամ Մօրտիյօնըն վէֆաթընտան տօլայը հէմճի-վարէրի ումուճէն մաթէմ թութուլար , քէօջք, սահիպի պարօն կիպի մաղմում պիր հալ քէսպ իթտի , ղիյաֆէթլէր վէ պալօլար խիթամ պուլտու :

Մատամ պարօնըն վէֆաթը իլէ , ղէվճի միւսիւ Մօրտիյօյա կէօսթէրիլէն ճիւղվի ըայէթ պիւսպիւթիւն ղայիլ օլարագ , հէր քէս մումաիլէյհէ նաղարը իքրահ իլէ պաղմայա պաշլատըլար :

Կիւնիւն պիրինտէ պարօնըն , օն սէքիղ եաշընտա ղէքի վէ կիւղէլ պիր գըղ իլէ իղտիվաճ իտէճէյի , վէ պու սայէտէ պիր վաղըթտան պերի մէղար կիպի պիր հալի տէհշէթ քէսպ իթմիշ օլան քէօջքտէ , թէքրարէն էյլէնճէլէր շէնիքլէր պաշլայաճաղը հէվատիսի շույու պուլտու , վէ հէր քէս պու էյլէնճէլէրտէ հաղըր պուլունուպ տա միւթէլէղղիղ օլաճագլարընը ղաֆն իթտիլէր . հալ պու քի պունըն աքսի օլտու , միւսիւ Մօրտիյօ տիւյիւնէ քիմնէյի տալէթ իթմէտիյի կիպի , կէնճ ղէվճէսինի տէ հիշ պիր մահալէ թագաիւմ իթմէտի , վէ իշթէ օ վաղըթ հէր թարաֆտան իթհամ սէլլէրի տէօյիւլմէյէ պաշլատը . պու հալ իլէ սէնէլէր կէչտի վէ ղէվճ ու ղէվճէնին հալի թէպէտաիւլ իթմէտի . եանի պեր վէճհի միւթատ Փետըվար այընտա Բարիզէ կիտէրլէր , վէ Մայըստա քէօշկէ ավտէթ իտէրլէր իտի :

Էլհասըլ մալիւմիմիղ օլտուղու վէճհլէ միւսիւ Մօրտիյօ կէնճ ղէվճէսինին գուճաղընտա վէֆաթ իթտի . պու խապէր , Պ . . . գասապասընա վասըլ օլուր օլմաղ ասըլգատէ կիրուհը կէնիշ պիր նէֆէս ալտըլար , հէր քէս մատամ իլին խէլաս սատթը վուրտուղունա գանի օլարագ , քէօջքտէ ղիյաֆէթլէր վէ էյլէնճէլէր կէօրէճէքլէրի իւմիւտինէ տիւշտիւլէր , պունտան պաշգա , տուլ մատամ պարօն օ էսնատէ եիրմի սէքիղ եաշընտա պուլունտուղու ճիհէթլէ , թէքրար էվլէնճէյի ֆիքրի իլէ , իղտիվաճ իտէճէք օղուլլարը օլան վալիտէլէր հիւճիւմ պաթարեալարընը գուրտուլար . ֆագաթ մատամ պա-

րօնըն, սուրէթը մայիշէթինի թէպտիլ իթմէյէրէք, քէօշ-
կիգնտէ քէօշէյի թէնհաանէ իգամէթ իտէճէյի խապէրինին
գասապատէ չույու պուրմասը, նէ՞ տէրէճէլէրտէ թէէսիրի մու-
ճիպ օլտուղու թարիֆտէն միւսթաղնի տիր:

Տուլ մատամը գիյարէթէ կիտէնլէր ըայէթլէ գապուլ օ-
լունտուլար իսէ տէ, մատամըն իպրազ իյլէտիյի պէրուտէթլէ
գարըշըգ պու ըայէթտէն, վուգու պուլան շաեխանըն մուհագ-
գագ օլտուղու անլաչըլտը, օղլու եէնի պարօն Մօրտիյօյը
մահրում իտուպ տա, սէրվէթինի ղէվճէսինէ թէրք իթմիշ օ-
լան միւթէվէֆա պարօն Մօրտիյօյա հագարէթլէր իտիլմէյէ
պալանտը. պու արալըգ զուհուր իտէն պիր մէսէլէ, էզհանը
ամմէյի թախտիշ իյլէտիյինտէն, մատամ պարօնըն շէօհրէթի
ըսմէթի տախի գայիլ օլտու քի, պու տա, միւսիւ տը վէրնին
րուխսաթ ալարագ կէլիպ քէնտիսինտէն անճագ տէօրթ պէշ
եաշ գատար պէփիւք օլան կէնճ թէյգէսինին Կանընտա,
եալընըղ օլարագ սէքիզ կիւն գաքմասընտան նէշաթ իթմիշ
իտի. իշթէ օլ վագըթտան իթիպարէն կէնճ մօտամ, հէր
տիւրլի թան ու իթհամաթէ հէտէֆ օլտու. շիմտի պու հալ-
տէ արթըգ պալատէ արզ իյլէտիյիմիզ կէնճ շըվալիյէնին
սէօղլէրինտէն հասըլ օլան թէաճիւպին սէպէպի բէք գօլայ
անլաչըլտը գանն իտէրիզ, հուգղար ումնմէն պիր աղըզ:

— Խա՛յր, խա՛յր, միւմքիւն տէյիլ արիլ, մատամ պարօն
կիպի պիր գատըն իլէ քիմսէ իղտիվաճ իթմէզ, տէյու հայ-
գըրտըլար:

Էլ հասըլ պիւթիւն գասապա էհալիսի աղիմ պիր հէ-
յէճանէ աիւլէրէք, պու զէնկին վէ կէնճ զաթըն նէ իշին
կէլմիշ օլտուղուըն անլամայա գօյուլտուլար:

Նաորլքի տէտիք, պու զաթ բօսթա արապատը իլէ Բա-
րիպտէն կէլէքէք « Գըրմըզը Գարթալ » օթէլինէ էնմիք, վէ օ-
թէլճի պէօյլէ մուաղզամ պիր միսաֆիրի լաթըգը վէճհլէ գա-
պուլ իթմէք փշին, աղիմ պիր թէլաշա աիւլէրէք, օթէլի
ալթ իւսթ իթմիշ իտի:

Պու զաթ քէնտի արզուսը միւճիպինճէ օտապընտա իհ-

զար իտիւմիշ օլաքն սօփրայա օթուրտուղու սըրատա , մումա-
իլէյհին իսմինի , կիտէճէյի մահալի , վէ ազիմէթտէն մագ-
սատընը պիւմէք մէրագըլըլա չաթլայան գօնչուլար իսէ , ա-
շաղքի սալօնլարը վէ մաթպախը իշղալ իթմիշլէր իտի .

Մարքինին մայէթինտէ պուլունան իքի խըտմէթքեար
սըգը սըգըյա , վէ ինճէտէն ինճէյէ իսթինթագ իտիլաիլէր .
չիւպհէսիղ պունլար պիր էմըր գաթի ալմըշ օլմալը իտիլէր
քի , միւսթանթըգլէրինէ հիշ պիր շէյ պէյան իթմէտիլէր .
գասապա էհալիսի եարը կիճէյէ գատար պին տիւրլիւ թախ-
մինաթ վէ ֆարղիյաթլէ օղրաշմագտա օլսունլար , մարքի իսէ
չօգտան քէմալի րահէթլէ եաթաղընա եաթըպ ուլունուշ իտի .

Իրթէսի ստպահ միւսաֆիրին օթէլտէն չըգըպ արապայա
պինտիյի կէօրիւլաի . պու զաթ , թագըրիպէն եիրմի եէտի
եիրմի սէքիղ եաշընտա , ուղուն պօյլու , եագըշըգլը , կիւ-
ղէլ չէհրէլի , ասալէթ կէօրիւլմէտիյի հալտէ , թէրպիլէնին
վէրէպիլէճէյի շայանը տըգգաթ թափուրը պիր տէլիգանլը
իտի . մումաիլէյի արապանըն էթրաֆընտա պիրիքմիշ օլան
մէրագլըլարա , պիֆիթուրանէ պիր նազար աթֆ իթտիքտէն
սօնրա , էլի իլէ արապաճըյա պիր իշարէթ վէրմէսի իւղէրինէ ,
արապա սիւրաթլա կիթմէյէ պաշլատը .

Իքի սաաթ սօնրա արապա չալըլար իլէ տօլու ինսիղ վէ
ատէթա չէօլ կիպի պիր օվատա կիտիյօր իտի . մարքի , բէք
մաղմում վէ միւտհիշ կէօրիւնէն պու օվալարա իքրահ իյմա
իտէր պիր նազար ֆըրլատարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Աման եա Բապալիմ , նէ գատար մաղմում վէ միւտ-
հիշ եէրլէր , պանա իղտիվաճ իթտիրմէք իսթէտիքլէրի գա-
տըն , էկէր պէօյլէ տէհչէթլիւ պիր չէօլտէ իգամէթ իտիյօր
իսէ , գապուլ օլունուր շէյ տէյիլ տիր . . . տէտիքտէն սօն-
րա , ֆէյլէսօֆանէ հարաքէթլէ պիր սիկարա եագտը , վէ ա-
րապաճըյը իսթիճվապէ պաշլայըպ .

— Եահո'ւ , նէրէտէ պուլունույօրուղ , տէյու սօրտու .

— Մօրտիյօտան պիր ֆարսախ պէրիտէ .

— Մօրտիյօ նէրէսի .

— Մատամ լա պարօնըն քէօչկիւ :

— Բէք ալա , մատամը թանճմայօրում , նէմէ՞լազըմ :

Արապաճը « Մատամ լա պարօնըն քիմ օլտուղունը պիլմէմէյի անլամայօրում » տէմէք իսթէր պիր թավը իլէ կիւլտիւ . մարքի իսէ ալտըրմայարագ :

— Քէօչկտէն պաչգա էօթէտէ պէրիտէ եագըն պիր քէօյ , պիր խանէ , եախօտ պիր օթէլ եօգ մը , տէտի :

— Խայր միւսիւ :

— Բօսթա մէրքէզի տէ՞ մի եօգ :

— Զաթէն մէնզիլխանէ քէօչկիւն օրթասընտա տըր :

— Էկէր սիզէ պիր հալ վագըր օլուրսա . . .

— (Կիւլէրէք .) Պէնիմլէ պէրապէր պուլունտուղունըզ հալտէ հիչ պիր շէյ վագըր օլամազ :

— Փագաթ էկէր արապամըզ տէվրիլտէ . . . Էկէր խասթալանսամ . . . եախօտ մէճրուհ օլսամ . . . պէնի նէրէյէ կէօթիւրիւլէր :

— Զաթը ալիլէրինի եօլ իւզէրինտէ պըրագմամագ իչին Մօրտիյոյա կէօթիւրիւլէր միւսիւ . . . Փագաթ սիզ մէրագ իթմէյին էֆէնտիմ , համտ օլսուն պու անէ գատար արապամ տէվրիլմէտիյի կիպի , կէօթիւրտիյիմ եօլճուլարտան տա հիչ պիրի խասթալանմատը :

— Բէք էյի տօսթում էօյլէ օլսուն , փագաթ հէր շէյին պիր պաշլանկըճը վար :

— (Թէաճիւպ իլէ .) Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըզ միւսիւ :

— Արապաճըլըգտան նէ՞ գազանըյօրսողն :

— Այտա տօնսան ֆըրանգ :

— Օ հալտէ սաաթտա եիրմի պէշ լիրա գազանսան մէմնուն օլո՞ւրմուսըն :

— Նէ՞ տէմէք , էլպէթտէ , էկէր միւմքիւն իսէ . . .

— Հէմ միւմքիւն վէ հէմ տէ բէք գօլայ :

— Նէ՞ եաբմագ լազըմ տըր :

— Եաբաճազըն շէյ բէք սատէ տիր , Մօրտիյօտան իւչ եիւզ մէթրօ գատար պէրիտէ արապայը տէվրիմէք , շու սու-

րէթլէ քի, արապա գըրըմալը, ֆագաթ պէն աղըրճա եարա-
լանմամալը յըմ:

— (Շաշգըն պիր հալտէ:) Աճա՛յիպ, նէ՞ թօհաֆ ֆի-
քիր:

Մարքի՛ պիր թէք քէլիմէ իլէ արապաճընըն աղղընը
գարայաճաղընա էմին օլարագ:

— Տօսթ ո՛ւմ, պէն ինկիլիզիմ, տէտի:

Փրանսատա արապաճը, բօսթաճը, սիւրիւճի, թրամվայ
վէ օմնիւպիւս արապասը մէմուրլէրի, չըմէնարֆէր խատէմէ-
սի, վէ տահա տունլայա մէմասիլ մէմուրլալ իչին պիր ին-
կիլիզ տիմէք, զոյէթ հարիգիւլատէ վէ աղլու ֆիքըրին խա-
րիճինտէ չէյլէրի իճրայէ գապիլ պիր աոքմ տէմէք օլաու-
ղունտան, արապաճը տըղգաթլա մարքինին եիւղիւնէ պագ-
մայա պաշլատը. մուճաիլէյհ իսէ:

— Մօրտիյօտան իւշ եիւղ մէթրօ գատար պէրփտէ ան-
լայօրմն՝սըն, տէյու թէքըար իթտի:

— Էվիլէթ էֆէնտիմ՝ անլատըմ, քեաֆի տիր:

— Մէսէլա եարըն վէ տահա սօնրա պու վադաատէն աո՛ւ
լա պահա իթմէյէճէքսին:

— Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ, էմին օլուն:

Մարքի պիր չըզտան աչըպ տէրունինտէն պէշ եիւղ ֆը-
րանգլըղ պիր պանգա գայմէսի ալտը, վէ արապաճըյա ու-
ղատարագ:

— Շիմտի էկէր իւշ այա գատար արապայը՝ մախսուս
տէվիրտիլինի քիմնէ տույմազուս, եանի քիմնէյէ պիր շէյ
տէմէզսէն, պէօյլէ պիր գայիմէյէ տահա մալիք զլաճաղընա
չիւպհէն օլմասըն, տէտի:

Մէսէրրէթինտէն նաշի արապաճընըն պաշը տէճնտի, վէ
քէնտի քէնտինէ պու աքէմին, թէպտիլէն սէյահաթ իտէր
պիր գըրալ օլուպ օլմատըղընը սիւալ իթմէյէ պաշլատը:

Եօլճու սաաթընը չըգարըպ պագտը. սաաթ սէքիլէ կէ-
լլիօր իտի, վէ կէօրիւնիւշէ նազարէն օ կիճէ բէք գարանլըղ
օլաճագ իտի. օ սըրատա պալատէ թարիֆ իյլէտիյիմիլ ին-

սիղ օվանըն նիհայէթինի թէշքիլ իտէն պիր թագըմ թէ-
րէլէր, վէ մէղքիւր թէրէլէրին եամաճընտա վագը Մօրտիյօ
քէօշկիւնին պէյալ գուլէլէրի իյէ տիվարլարը կէօրիւնմէյէ
պաշլատը :

Արապաճը դամչորընը ճիհէթը մէղքիւրէյէ աօղրու ու-
ղատարագ քէօշկիւ կէօսթէրինճէ, մարքի :

— Բէք ալա, ծն տագըղա դատար տահա կիտէլիմոէ,
սօնրա արապայը տէվիրի վէր, աէտի :

13

Պ... դասապասը էհալիսինն ոլու դատար մէրաղընը
մաճիպ օլան եօլճունըն, եօլունա տէվաւ իյլէտիյի միւտաէթ
զարֆընտա, արասլաճընըն պէյան իյլէտիյի մատամ լա պա-
րօն Մօրտիյօ եաբա եալընըղ քէօշկիւնտէ իտի :

Պիր սէնէտէն պէրի տուլ դալմըշ օլան մատամ Մօր-
տիյօ, սիյահլար կիլինմիշ օլարագ ալէլ ումոււմ տուլ գա-
տընլարըն բէք նատիրէն պուլոճնտուգլարը միւքէտտէր պիր
հալտէ իտի : Մումաիլէյհա եալընըղ պաշընա աթէշին գար-
շըսընտա օթուրմուշ օլտուղու հալտէ խայալաթը մաղմումէ-
սինէ տալմըշ իտի : Եանընտա պուլունան քիւչիւք մասանըն
իւզէրինտէ վէ իրի մուվը պիր շէմիտանըն էօնիւնտէ աշըգ
պիր տուա քիթասըր տուրույօր իտի :

Մատամ պարօն, մէղքիւր տուա քիթասընը պիր աղ
միւթալաա իթմէքտէ, աշա սըրա պաշընը գալտըրըպ գար-
շըսընտա ասըլը պուլունան զէվճինին թասվիրինէ պագմագ-
տա, վէ թէքրար թէֆէքքիւրաթը միւքէտտէրանէսինէ տալ-
մաղտա իտի :

Ատէթա բէտէրինի սէվէն էվլաա կիպի, պիր մուհապէ-
թը ֆէվդէլատէ իլէ սէվտիյի, կէնճիլինի ֆէտա իտէրէք
տէրալի հայաթընը խօշ պիր հալէ կէթիրտիյի, վէ կիճէ կիւն-

տիւզ խրամէթինտէ պուլունմագտան քէյֆ տույաուղու իհ-
թիյար զէվճինի տիւշիւնիւյօր իտի :

Մատամ լա պարօն հադըգաթէն ազիլէլէր կիպի պիր
գատըն օլտուղունտան , մահզա միւթէվէֆա զէվճինին վա-
սիյէթինի իհրա իթմէք իչին քէօշկիւնտէ օթուրույօր իտի ,
եօգսա սէրվէթ ու էմլագընը ֆըգարայա տաղըտարագ պիր
մանաթըրա չէքիլէճէյի շիւպհէսիզ իտի :

Մումաիլէյհանըն եէկեանէ արզուսը , տիւնեանըն տի-
կէր պիր ուճունտա պուլունան եէկէնինէ թախսիս իտիլմիշ
օլան սէրվէթի , մումաիլէյհէ թէսլիմ իթմէքաթէն իպարէթ
իտի :

Օգթավ տը Վէրն , պարօն Մօրտիյօնըն վէֆաթընտան
սօնրա քէօշկէ կէլէրէք պիր դաշ կիւն թէյլէսինին նէզտին-
տէ գալմըշ , վէ մումաիլէյհա թէրքը խըտմէթ իթմէսինի
թավսիյէ իթմիշ օլտուղունտան , կէնճ զապիթ մէմուրիլէթին-
տէն իթիֆա իյլէմիշ իտի , մատամ Մօրտիյօ՝ Օգթավ տը
Վէրնի ֆէվգէլատէ պիր մուհապէթլէ սէվէյօր իտի , մէկէր
էվլատընը սէվմէք , ախրէթտէ պուլունան բէտէրինի խօշնուտ
իթմէք տէյիլ մի տիր , իշթէ պու ֆիքր մատամը պիր մա-
նաթըրա չէքիլիպ տէ , միւտտէթը էօմրինի իպատէթլէ կէ-
շիրմէյէ մանի օլույօր իտի :

Պարօնըն վէֆաթընտան պէրի , մատամ ասլա Բարիզէ
կիթմէյիպ եաղ դըշ քէօշքտէ գալմըշ իտի , մումաիլէյհա-
նըն սաքիթանէ վէ մաղմումանէ կէշիրտիյի զէմանլարտա , պիր
տէրէճէյէ գատար մուճիպի սուրուրի օլաճագ պիր շէյ վար
խէ , օ տա , զէվճինին էվլատընտան , եանի Օգթավ տը Վէրն-
տէն ալտըղը մէքթուպլար իտի , էլ հասըլ պու գատըն՝
կիւնլէրինի , միւթէվէֆա իհթիյար զէվճինին խաթըրէսի իլէ ,
իլէրուտէ ըահաթ վէ զէնկին օլարագ իմրարը հայաթ իտէ-
ճէք օլան Օգթավըն իւմիւտի սաատէթի իլէ կէշիրիյօր իտի :

Մատամ Մօրտիյօ , պալատէ արղ իյլէտիյիմիզ հալի
հիւզն իշթիմալտէ իքէն , պիր վագըթտան պէրի խանըմլարը
կիպի սաքիթ վէ մաղմում պիր հալտէ տօլաշան խըտմէթ :

քեարլար միյանընտա պիր թէլաշ վէ պիր բաթըրտը իշիտէ-
րէք, աղիմ պիր հէյէճան իլէ գաբուլյա տօղրու աթֆը նի-
կեահ իյլէտիյի սըրատա, գաբու աշըլարագ իհթիյար քէթ-
խիւտանըն պէյաղ սաշլարլա միւղէյեէն պաշը կէօրիւնտիւ-
յինտէ, մատամ թիթրէք պիր սէտա իլէ.

— Նէ՞ օ, ժօղէֆ, Նէ՞ վար, տէյու սօրմասը իլէ, իհթի-
յար խըտմէթքեար եարը պէլինէ գատար պէրայի թաղիմ
էյիլէրէք.

— Մատամ լա պարօն ճէնապլէրի, քէնտիլէրինի ռա-
հաթսըղ իյլէտիյիմ իշին նէնտէնիզի մաղուր թութմալարը-
նը ռէճա իտէրիմ, ղիրա քէօշկին իքի եիւղ մէթրօ գատար
էօթէսինտէ աղըր պիր հալ վուգու պուլմուշ տըր, տէտի.

— (Խէվֆ իլէ.) Պիր վադատմը, ամանն եա Րապպիմ,
Նէ՞ օլմուշ,

— Իլէրուտէ պիր բօսթա արապասը եօլըն տիրսէկինտէ
տէվրիլիշ... արապատա պուլունանն եօլճու եարալը տէյիլ
խէ տէ, պաշը տէօնմէրլէ պայըլմըշ, պիր կէօնա զարարա օլ-
րամայան խըտմէթքեարլարը արապաճը իլէ պէրապէր զէվալ-
լըյը պուրայա կէթիրտիլէր, պուրատա գալմագ իշին միւ-
սաատէ թալէպ իտիյօրլար.

Համիլէթի գատըն պու սէօղիւ տույար տույմաղ պիր-
տէն սիրէ այաղա գալգարագ.

— Չաբըգ եարտըմ իտէլիմ ժօղէֆ... Մօրտիյօ քէօշ-
կի ֆէլաքէթգէտէլէր իշին պիր իլթիճակեահ օլուպ, գաբու-
սը ասլա գաբալը տէյիլ տիր, տէյու հայգըրտը.

Մարքի էմմանուէլ Շալամպէլ տը ֆըլար Մօնթէֆօրի,
մախսուսի օլարագ պայկընլըղընտան կէօղլէրինի աշտըլը էս-
նատէ, քէնտիսինի Մօրտիյօ քէօշկիւնին պիր սալօնընտա եա-
թագ իւղէրինտէ պուլաուղու կիպի, թէսատիւֆին կէօնտէր-
տիյի պու միսաֆիրին կէնճլիլինէ վէ կիւղէլլիլինէ պաղարագ
դըղարմըշ, վէ մուղթարըպ օլմուշ օլան մատամ լա պարօնըն
պաշը ուճուռտա օթուրմուշ քէնտիսինէ պաղտըղըն կէնքտիւ.

էյ վահ աղըլա գուրտ կիրմիշ իտի...

14

Էմմանուէլ Շալամպէլտէն Գօլօնէլ Լէօնա, աթիւղղիւր մէքթուպ կէօնտէրիւմիւ իսի :

« Ազիղիւմ Գօլօնէլ »

« Թամ սէքիզ կիւնտէն պէրի տիր քի Մօրտիյօտայըմ, բօլումը բէք կիւղէլ օյնատըմ. արապալ հէման քէօշկին դաբուսը էօնիւնտէ տէվրիւտի, վէ տէրհալ քէօշկէ կէօթիւրիւլտիւմ. սուրէթա կէօսթէրտիյիւմ ըզթըրապը մէվհուլէտէն, տիւպէր խանէ սահիպի միւթէէսիր օլտուղու ճիհէթլէ, հէնուզ օրատա պուլունույօրում, պէնզիւմ սօն տէրէճէ սօլուդ տըր, դարիյէնին պէյազ գըրաւաթլը հէքիմի, պիր հաֆթա տահա եաթադտա եաթաճաղըմը պիր սուրէթը մաղրուրանէտէ պէյան իյլէտի :

« Ազիղիւմ Գօլօնէլ, պիր ագչամ սաաթ սէքիզտէ պուրայա կէթիւրիւտիւմ, վէ ուղուն պիր պայկընըդտան ալըըյօլում կիւպի կէօսթէրէրէք պուլունուղում մահալի, վէ եանըմտա պուլունան տաէմլէրի մուպէնէ իտէպիւլաիւմ :

« Նէնի ուսուլ իւզրէ տօնատըլըշ, ֆազաթ բէնկի սօլմուշ վէ չօդտան պէրի թէրք իտիւմիշ օլտուղունը կէօսթէրիւ պիր եաթադ օտապընտա եաթըրըրիւշ իտիւմ. պաշը ուճումտա Բարիղտէն պէրապէր ալտըղըմ պանա մութի իքի խըտմէթքեարըմ, վէ խըտմէթիմտէ պուլունան քէօշկին խատէմէսինտէն իւշ տէօրթ քիշի իլէ պէրապէր մատամ պարօն պուլունույօր իտի, մատամին սիյմապընտա կէօրիւլէն թէէսիր վէ մահզընիյէթտէն, պէնիւմ հաշիմէ ճճըտըղընը անլատըմ :

« Մատամ Մօրտիյօ, օթուլ եաշլարընտա իտէ տէ, օ դատար կիւղէլ, օ գատար ճաղիւպէլի տիր քի, սիննի պէնի դօրդութմայօր, տօղրուսը պու պապտէ պէնի տիւշիւնտիւ-

յիւնիդ իշին իլէրուտէ սիղէ թէշէ.ք.քիւր իթմէյէ պօրճլու
օլաճաղըմ զանն իտէրիմ, մէյտանը մուհարէպէնին թա օր-
թասընտա պուլունուօրում, հիշ շիւպհէ եօդ քի մուհարէ-
պէ բէք շէտիտ օլաճաղը կիպի, մուղափֆէրիյէթ տէ շիւպ-
հէլի տիր, զիրա գուվիլթիլի վէ նափիղ պիր բադիսիմ վար,
վէ օ տա միւթէվէֆա պարօն տըր :

« Էկէր պարօն խասթա միղաճ պիր ինթիյար օլմայըպ մա
կիւղէլ վէ կէնճ օլայըտը, վէ ղէվճէսինի սէրպէմթ պըրուճ
գարադ հէր նէվի ղէվդ ու սէֆա իլէ իմրարը հայաթ իթաիր-
միշ օլտա իտի, մատամ, քէնտիսինի պու գատար սէվմէյէ-
ճէք իտի. ամա նէ սէվիշ, աման եա՛ րապպիմ, գարըլար նէ
աճիպ տիր. մատամ պարօն կիճէ կիւնտիւղ միւթէվէֆա ղէվ-
ճինի տիւշիւնիւօր, անըն իշին աղլամըշ վէ էլան տա աղլա-
յօր :

« Աղիզիմ, սէվիլէրէք վէֆաթ իթմիշ պիր ղէվճ, ըաքիպ-
լէրին էն գուվիլթիլի տիր. տուլ գատըն՝ միւթէվէֆա իշին
լքինճի ղէվճինէ առաւլէթ իտէր, եռնի էօլիւնիւն խաթըր ի-
շին տիրիյի էօլտիւրմէյէ չալըշըր. մամափիհ պէն երնէ պիր
ատըմ գատար իլէրլէյէպիլտիմ: Մատամ Մօրտիյօ խասթա-
լըղըմա գավիլէն ինանմըշ օլտուղունտան, պուլունտուղում
հալտէ կիթմէյէ գալգըշմամամը պիզզաթ բէճա իթտի. կիւ-
նիւն հէման թէքմիլինի եանըմտա կէշիրմէյի վազիֆէյի ին-
սանիյէթ զանն իտիյօր :

« Մատամ Մօրտիյօ պիր աղ զիյատէճէ միւթէաւըպէ վէ
սօփու իսէ տէ, թէասիւպի իլէ քիմնէյի եօրմայօր, չօդ միւ-
թալաալէրտէ պուլունմուշ տըր. շիլը, վէ սէնայիյի նէֆիտէ
կիպի շէյլէրի սէվէյօր, հաթտա քէնտիսիտէ բէք կիւղէլ ըէ-
սիմ՝ չըղըյօր :

« Քէտէր ու էլէմ տէրեասընա զարդ օլմուշ պու գատը-
նա, եաւլաշ եաւլաշ վիճուտիմ խօշ կէլիյօր. հէնուղ մուհա-
պէթտէն պահս իթմէյէ ճէստրէթ իտէմէյօրում, Ալլահ է-
սիրկէսին, շիւնքի պէօլլէ պիր շէյաէն մուճաիլէյհանըն հիա-
տէթլէնէճէյինի բէք ալա պիլմէքտէյիմ, պունը իլէ պէրա-

պէր եաթաղըմտա տիրոէյիմէ տայանարագ քէնտիսինէ , Հիւ-
կօյվէ Լամարթինին շիրլէրինտէն պաղը գըթալար օգույօ-
րում , իքի կիւնտէն Ալֆրէտ Միւսսէնին Թամուգասընը օգու-
յարագ պիր քէրրէ թէճըրուպէ իտէճէյիմ , գըրգ սէքիզ սա-
աթտան պէրի մատամ լա Քարօնըն զէմնագ հալի , պիր աղ
քէսպը իթիտալ իթտի կիպի . պէնիմ շէն ու շէթարէթլի թա-
պիլաթըմ , պաղը քէրրէ մումաիլէյհանըն ուֆագ պիր թէ-
պէսսիւմինի մուճիպ օլույօր . տիւնքի կիւն քէնտիսինէ պագ-
տըղըմը կէօրէրէք կիւլ կիպի գըգսքտը . . . Է՛հ , էօնիւմիւզ-
տէ տահա սէքիզ կիւն վար , պէլքի քէնտիմի սէվտիրէպիլի-
րիմ . . .

« Շիմտի աղիղիմ Դօլօնէլ , սիղէ աղըր պիր իշտէն պահս
իլէ , թէսատիւֆին պանա աշիրեար իթտիլի պէօյիւք պիր
սըրըր սիղէ պէյան իտէճէյիմ , մատամ պարօնըն օտասընա
շէքիլմէսինի միւթէագըպ , պէնի եալընքը պըրադմամագ իւզ-
րէ էքսէրիէն պօշպօղազ պիր իթիյար քէթիւտա կէլէրէք
եանըմա օլուրուր , մէրգուլը՝ միւթէվէֆա պարօնըն սուրէ-
թը մայիլէթի վէ ահվալի հագգընտա իսթիճվապ իթտիմ ,
իհթիյար՝ պանա աճիպ պիր ֆըգրա հիքեայէ իթտի . շէօյլէ
քի , միւթէվէֆա պարօն Մօրտիյօ շիտտէթլի պիր գըսգանճ-
լըդտան տօլայը եիրմի սէնէ մուզթարըպ օլմուշ վէ պու եիւզ-
տէն չօգ տէրտ չէքմիշ , իւք զէվճէսի քէնտիսինէ խըյանէթ
իթմիշ . . . տօսթումուզ պարօն Մօրտիյօ , պարօնըն օլուր օլ-
մայըպ պիր վէլէտիլինա իմիշ . . . իշթէ միւթէվէֆանըն մու-
մաիլէյհ հագգընտա օլան նէֆրէթի , վէ անը մահրում իտէ-
րէք սէրվէթինի մատամա մալ իտէն վատիյէթնամէ , պուճտան
նէշաթ իթմիշ տիր . իշթէ զիյրաէ պէյան իտէճէյիմ շէյ պու
հալի թէմամը իլէ աշիրեար իթմէքտէ տիր քի , նազարը տըգ-
գաթընըզա հէվալէ իտէրիմ :

« Միւթէվէֆա պարօն , մատամ Մօրտիյօնըն պէօյիւք
հէմշիրէսինի , եանի պիղիմ չարգընըն վալիտէսի օլան մա-
տամ տը վէրնի բէք զիյատէ սէվէր իմիշ . . . աղիլիմ Դօլօնէլ ,
անլաշըտըղընա կէօրէ մատամ տը Մօրտիյօնըն , պիր վասի-

ժեթին կիզի իճրա մէմուրը օլտուզու պու հալտէն բէք դօւ
լայ անլաշըրը :

« Եաղտըղլարըմը տըղ-գաթը թամմէ իլէ թահտը թէ-
ֆէքքիւրէ ալըն , իւչ կիւն սօնրա եինէ եաղարըմ :

Տայլիմա սատըղ տօսթունըլ
Էմնանուէլ

Ֆիւհաղըղա Գօլօնէլ էմմանուէլտէն իքինճի տէֆա օլա-
րադ աթիտէքի մէքթուպը ալտը :

« Աղիղիմ Գօլօնէլ .

« Միւթտէ . . . մուգաֆֆէրիյէթ հասըլ օլտու . . . մատամ
լա պարօն պէնի սէվէյօր . . . մամաֆիհ բէք չարուդ մէսրտը
օլմօմալսընըղ , զիրա սօֆուլըղ իլլէթինէ միւպթէլա օլան
դաառնլար , իւչ գաթ տիվարըլ գալայէ միւչապիհ տիրէր
տէրունինէ կիրտիք զանն օլունուր , ֆագաթ տիկէր պիր իս-
թիհքեամ տահա զուհուր իտէր . նէ հալ ինէ շիմտի կիւզէ-
րան իտէն ահվալի տինլէյին :

« Մօրտիյօյա մուվասըլլէթիմ պու կիւն թամ օն պէլ կիւն
օլույօր , տիւն պիրինճի տէֆա օլարադ եաթագտան գալղըպ
աղիմէթիմտէն պահս իթտիմ , աճապ պուտալմըլըմ , ֆա-
գաթ պու քէլիմէ իւղէրինէ մատամ սօլտու կիւլի կէօրտիւմ ,
լաքին պունը իլէ պէրապէր պանա հիչ ոլիր մուխալիֆէթտէ
պուլունմատը :

« Շիմտիյէ գատար օտամտա եալընըղ պալըմա թաամ
իտիյօր իտիմ , ֆագաթ պիրինճի տէֆա օլարադ ալթ գաթ-
տա պաղչէյէ նաղըր օլան պիր քիւչիւք սալօնտա մատամ իլէ
պէրապէր թաամ իթմէյէ նաղիլ օլտում :

« Պու սալօնըն աչըղ օլան բէնչէրէլէրտէն օլմանըն րա-
յիհայի լաթիֆէսի , խաֆիֆ բիւզկեարըն թահրիքի իլէ աղաճ-
լարըն չըգարտըլը խօշ սէտա , զուրուպ իտէն աֆիթապըն
ալթուն կիւլի սօն զիյալէրի , վէ գուշլարըն ճըվըլթըսը , թա-
րիֆ օլուր շէյլէրտէն տէյիլ տիր . թամ աչը ու մուհապէթ :

տէն պահս խալէճէք վագըթ իտի . թապիաթըն պախչ իթ-տիյի պու լէթաֆէթին թէէսիրի իլէ պիր ճէսարէթը մէճնու-նանէ հըսս իթտիմ :

« Մատամ իլէ եալընըզ պուլունույօր իտիք . . . հէման պիր թապըր մաղլուրանէ վէ պիր բօման պէհատըրը կիպի դալգըպ , մաղմում , ֆագաթ տուտագլարմտա նիմ պիր թէ-պէսսիւմ պուլունտուղու հալտէ , մատամա տըգգաթլա վէ իսթիրհամ իտէր եօլլու պիր նաղար ֆըրլաթարմ . աբամըզտա շու եօլտա պիր միւքեալէմէ ճէրէյան իթտի , եանի մատամա տօղրու իլէրլէյէրէք :

— « Մատամ , տիւնեատա հէր պիր ճիւրմ իչին պիր աֆլ օլտուղունը զանն իտէ՞րմիսինիզ , տէտիյիմտէ , մումաիլէյհա եիւքսէք սէտա իլէ :

— « Մ' , նէ՞ ֆէնա սիւալ , եա Բապպիմ , սիզ միւճրլումէրի թանըյօ՞րմիւսընըզ , տէտի :

— « Պիր ճանի պիլիյօրում , մատամ :

— « Աման , եա Բապպիմ :

— « Էօյլէ պիր ճանիքի , շու անտէ միւսթահազ օլտու-ղու ճէզանըն ճընսընը պիլմէյօր :

— « (Հէմ կիւլէրէք վէ հէմտէ մուլթարըպ հալտէ մը-րըլտանարադ .) Իլահի , նէ՞ զարիպ լաթիֆէ իտիյօրսունըզ , միւսիւ :

— « Խա'յր , մատամ , ապլա լաթիֆէ իթմէյօրում :

— « Էօյլէ իսէ նէտէն պահս խալիյօրսունըզ , պու միւճրիմ . . . պու ճանի . . .

— « Պու ճանի պէնտէնիզիմ :

— « Սի՞զ մի :

— « Պէնիմ մատամ , գապահաթլը իտիմ . . . հաթտա սիլէ գարշու . . .

— « Պանա գարշը՞ մը , ա' , նէ՞ կիպի :

— « Մատամ , իւչ սէնէտէն պէրու պիր գատընըն եանը-նա վասըլ օլմադ իչին կիճէ կիւնտիւղ չալըշան պիր աաէմին հալինէ նէ՞ տէրսինիզ :

— «Ֆադաթ միւսիւ :

— «Րէճա իտէրիմ մատամ, լուծֆէն պէնի տինլէյինիդ . . . իւչ սէնէ էվվէլ Բարիզտէ պիր ագչամ, պէնիմ չըգտըղըմ էսնատէ սիդ պիր քիլիսէյէ կիտէյօր իտինիդ. աղըր վէ քէտէրնագ օլան լէթաֆէթը ճէմալինիդ, պանա բէք ղարիպ պիր թէէսիր իթմիչ իտի . . .

« Պէն պու սէօզլէրի սէօյլէտիյիմ սըրատա , մատամլն րէնկի սօլտուղունը աչիքեար կէօրիւյօր իտիմ :

« Ազիզիմ Գօլօնէլ, արթըգ իւսթ թարաֆընը անլայօրսընըդ եա՛, մատամա աչգըմը , իւչ սէնէտէն պէրի քէնտիսինի չիտտէթլի պիր մուհապպէթ իլէ սէվտիյիմի , վէ եանընա վասըլ օլապիլմէք իչին քէնտիմի ազ գալտը թէլէֆ իտէճէյիմի պէյան իթտիմ :

« Մալիմինիդ տիր քի գատընլար նէ գատար եասը վէ նէ մէրթէպէտէ սօֆու օլուրսարսա օլսունլար , տայիմա պու եօլտա գուսուրլարը աֆվ իտէրլէր : Մատամ պարօն , պիրտէն պիրէ աղըր վէ ճիտտի պիր թավը քէսպ իթտի . ֆադաթ կէօզլէրինտէ ալայիմի հիտտէթ եօգ իտի . մումաիլէյ մաղմու՛մ, լաքին հատիտ օլմայարագ պիր ըզթըրապ իլէ .

— «Միւսիւ , պէն նիհայէթսիդ պիր մաթէմտէ գալմայը ահտ իթտիմ . ինսանլարըն էն ալիճէնապ վէ էն լաթիֆի օլան պիր զաթ իչին աղլայօրում . խաթըրմտա , գալպիմտէ պուլունան խէյալինէ վէ մուհապէթինէ , իլէլ էպէտ սատըգէ օլմագ իսթէրիմ , տէտի :

« Պու էսնատէ մատամլն հուզուրընտա տիդ չէօքմիւչ օլտուղումտան , մումաիլէյհա հիտտէթսիդ վէ հաթտա թիթրէք պիր սէտա իլէ .

— «Գալգընըդ , վէ եարըն պուրատան կիթմէնիդ շարթըլըլա գապահաթընըզը աֆվ իտէրիմ :

« Արթըգ օտամա չէքիլէրէք նաթաղըմա եաթտըմ վէ սապահա պէքլէտիմ :

« Շիմտի սապահըն սաաթ պէչի տիր , ույանտըմ , կիտէյիմ մի , կիթմէյիմ մի տիւչիւնիւյօրըմ . լաքին ինկիլիզլէրին

տէտիլի կեպի, ասըլ մէսէլէ՝ պուրատա պունը հալլ իթմէյի
զուհուրաթէ թէրք իտէճէյիմ:

Տայիմա տօսթունըզ

Էմմանուէշ

15

Կօնթրան Տըլաս, Գօլօնէլին խանէսինտէն չըգարադ է-
վինէ կէլմիշ, վէ քէնտինի պիր գանարէ իւզէրինէ աթարադ,
վազթը իլէ կէմիլէրինի եադարդտան սօնրա, Ամէրիգայը Էվ-
րօրատան թէֆրիդ իտէն օ նիհայէթսիլ պահրը Մուհիթէ
աթթը նազար իտէն Ֆէրնան Գօրթէզ կիպի, Գօրդզնն պիր
սօուգ գանլըրզլա տիւշիւնմէյէ պաշլամըշ խտի:

Կօնթրան, հէման թէպէտտիւլ իթմէմիշ պիր հալտէ օ-
լարադ քէնտի քէնտինէ:

— Էթրաֆրմտա պուլունան հէր շէյի եադարմ, քիւլ
իթտիմ, թէլէֆ իթտիմ. Լէօնա իչին բահէթիմի, սէրվէթիմի
վէ հաթտա նամուսըմը ֆէտա իյլէտիմ. էվէթ, պու գատըն
իչին օ ճէմիլէթը մէքրուհէնին բէնշէյի իհանէթինէ տիւշ-
տիւմ. սըրֆ տիւլանէճէ օլան ալդ ու սէվտամըն՝ պէնի աթ-
մըշ օլտուղու կիրտապտան գուրթուլուպ տա, թէքրար նա-
մուսու իթիպարըմը իատէ իթմէք իսթէսէմ պիլէ, պէնճէ
միւմքին տէյիլ աիր. ինսան՝ էֆքեարը ումումիյէտէ հասըլ
օլան շէյլէրի պէլքի մահվ իտէր, իհթիմալ քի խալդըն նա-
զարընտա իատէյի նամուսէ մուվաֆֆադ օլուր, ֆադաթ
քէնտի վիճտանընտա, զայպ իթտիլի օ կիրանպէհա ճէվհէրի
թէքրար էլտէ իտէմէզ, տէտի:

Կօնթրանըն, եէրէ պադմագտա օլան կէօզլէրինտէ պիր
հիտտէթ աթէշի բարլայարադ, շէօյլէճէ սէօզլունէ տէվամ
իթտի:

— Բայէյի շէրէֆտէն պու կիրտապը մէզէլլէթէ տիւշ-տիւշիմին պիրինճի սէպէպի Լէօնա տըր . պու գատըն՝ նամուսը վէ միւթէպէր օլան մարքի Կօնթրան Տըլասը , հէր պիր ճինայէթը մէնֆուրէյի իրթիքէտպ իտէն պիր ալլա֊գ եարտը . չայանը հիւրմէթ պիր զէվճի , անը սէվմէյէն վէ անա խըյանէթ իննէն պիր ալլա֊գ իչին գաթը իթմէյէ գատար մէնպուր օլտու . պու մէլունէ գատըն՝ պէնիմ մուհապէթիմ սիրէրի արգասընտա էմնիյէթտէ իտի , ֆագաթ պու մուհապէթ զայիլ օլտու , Լէօնա ղայպ օլտու , տիւնեայէ վէտա իթմէք իչին քէնտիսինէ երիմ տէօրթ սաաթ միւռաաթէ իթտիմ . էօթէրի իսէ . . .

Կօնթրան , պու սէօղլէրին իւզէրինէ այաղա գալղըպ պիր տօլապտան պիր չիֆթ թապանճա իլէ իքի թանէ գըլըճ չըգարտը , վէ հէր իքի սիւհհըտա տըգգաթը մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա .

— Միւսիւ սը վէրն շիմտիտէն էօլմիւշ սայըլըր . բէտէրիմին տօսթը օլան սէվտիյիմ ճէսուր ճէնէրալը էօլտիւրտիւքտէն սօնրա , արթըդ պունըն նէգտիմտէ նէ՝ էհէմնիյէթի գալըր . տօղրուսը պու ատէմ հագգընտա ազիմ պիր ատալլէթ հրաս խտիյօրում , թէրպիյէսիզ օլան թալըրնը հիչ պէյէնմէյօրում . հաթթա Լէօնանըն օտաթան չըգմասընա մանի օլմաղա չայըշտըլը իչին , քէնտի իտամը հիւքմինի պիզգաթ իմզալամըշ օլտու , տէտի .

Կօնթրան , թապանճա վէ գըլըճլարը մաւանըն իւզէրինէ վաղ իլէ սօյունըպ կէճէլիյինի կիյտի . պատէհու պիր իքի մէքթուպ հազտը , ֆագաթ պու մէքթուպլար իրթէ կիւնի վուգու պուլաճագ տուէլլօյա տայըր հիչ պիր իպարէյի միւհթէվի տէյիլլէր իտի . պունլար՝ ոչգագտան ագրապասը օլուպ տըչարտա պուլունան , վէ հէր այ միւնթազամէն մէքթուպ եաղմոյը ատէթ իյլէտիյի պիր գաշ իթիյար տայը վէ սայիլէ իչին խուսուսի մէքթուպլար իտի .

Կօնթրան պու իչլէրի պիթիթիքտէն սօնրա եարը կիճէյէ գատար պիր բօման միւթալաա իթտի , պատէհու ատի-

լանէ պիր հիւքմ իթմիշ օլան հաքիմ կիպի քէմալի բահէթ-
լէ եաթըպ ույուտու :

Սապահըն սաաթ ալթըսընտա իրի պըյըգլը ուզունճա
սագալը , վէ հէյէթլէրինտէն , աչըգտա պուլունան ապէր
թագըմընտան օլաուգլարը անլաշըլան իքի տտէմ , մարքինին
խանէսինէ կէլէրէք գարթլարընը մումաիլէյհէ թագտիմ իթ-
տիլէր . Կօնթրան , օտա խըտմէթքեարընըն վէրաիյի գարթ-
լարտա , « Պին պաշը Վէրնէր » վէ « Գօլօնէլ Բըրէսլէն » ի-
սիմլէրի օգույարագ :

— Պունլար պէնիմ շահիտլէրիմ օլմալը տըր , տէտի :

Կօնթրան միսաֆիրլէրի սալօնա իյսալ իթմէք էմրինի վէ-
րէրէք , քէնտիսիտէ ալէլ աճէլէ կիյինկա եանլարընա վար-
տըզընտա , պին պաշը Վէրնէր մաքքիյի սէլամլայարագ :

— Միւսիւ վէ պէնտէնիզ , էվվէլճէ Գօլօնէլ Լէօն իլէ պէ-
րապէր խըտմէթտէ պուլունմուշ խտիք , տէմէսի իլէ , Կօնթրան
մէգամը թէազլիմտէ էյիլտի . պին պաշը տալիսի սէօզիւնէ
տէվամ իտուպ :

— Գօլօնէլ տիւն տգչամ կէլիպ իքիմիզիտէ պուլտու ,
վէ սիզի էվլատը կիպի սէվտիյինի պէյան իլէ , զաթը ալիլէ-
րի իլին ճիւզլի պիր խըտմէթ լյֆա իթմէմիզի բէճա իթտի
քի , գապուլ պույրուլտուղու թագտիրտէ էմրինիզէ միւնթա-
զըրըզ , տէտի :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ էֆէնտիլէր , խըտմէթիմտէ պու-
լունմագ իւզլէ վուգու պուլան թէքլիֆինիզի մաէլ մէմու-
նիյէ գապուլ իտէրիմ , թէսվիյէ իտէճէյիմ իշ ազըր վէ էս-
րաըրը օլտուղունտան , պիր թագըմ կէվէզէ տէլիզանլըլարը
ինթիխապ իթմէք իսթէմէտիմ . պիզզաթ պէրապէրիմտէ պու-
լունմաղա միւգթէտիր օլամայան Գօլօնէլ , պէնտէնիզ իլին
իքի շահիտ ինթիխապ պույրումասընը բէճա իթմիշ իտիմ .
(Պաշընը էյիպ թէպէսսիւմ իտէրէք .) տօղրուսը , պու ին-
թիխապտա բէք իսապէթ իթմիշ օլտուղունտան տօլայը ,
մումաիլէյհէ խասսէթէն թէշէքքիւրէ պօրճըւյում :

Միսաֆիրլէր թէշէքքիւր մագտմընտա պաշլարընը էյ-

տիւէր, պու սըրատա Գօլօնէլ Բըրէսլէն, սիւահլարա աթֆը նազար իթմիշ օլմազըլա, Կօնթրան.

— Էվվէլ թապանճա, սօնրա դըլըճ, տէտի:

Պին պաշը. — Օ', օ', էսկի զէմանլարը տէրխաթըր իթ-տիրէն պիր տուէլլօ, մահալ վէ սաաթը թային իտլմիշ մի տիր:

— Օրմանըն Մայօ գաբուսը ճիհէթի, սոաթ եէտիտէ:

— Բէք ալա, չիմաի անճագ սաաթ ալթը վար, տէմէք քի զէմանըմըլ միւսափո տիր:

— Էֆէնտիւէր, պէնտէնիզ հազըրըմ:

Իքի զապիթ իլէ մարքի գըլըճլարը վէ թապանճալարը համիլէն արապայա պինտիւէր, վէ սիւրաթլէ կիթմէյէ պաշ-լատըլար:

Արապա Մայօ գաբուսը էօնիւնէ վասըլ օլուպ տուրտու-ղունտա, եանը սըրա պիր սիւվարի պուլունան պիր գուբէ արապասընըն կէլտիյի կէօրիւլտի. պու սիւվարի միւսիւ տը Վէրն օլուպ, շահիտլէրինին պինտիյի արապանըն եանընտա սիւրաթլէ կէլմէքաէ, վէ հիշ պիր շէյ եօք իմիշ կիպի գայտ-սըղըլըլա սիկարա իշմէքտէ իտի. պու սըրատա Կօնթրան քէնտի քէնտինէ.

— Իշթէ պիր աոէմ քի, թապանճա իլէ տուէլլօ իտի-լէճէյի զէման աթա պինմէք թէհլիքէլի օլտուղունը, վէ էլ-լէրի թիթրէյէճէյինի պիլմէյօր, տէյէրէք արապատան է-նիպ շահիտլէրի իլէ պէրապէր պիր թարաֆա շէքիլտի:

Գօլօնէլ Բըրէսլէն սիւահլարը արապատան չըգարմագլա մէշղուլ օլտուղու սըրատա, պին պաշը Վէրնէր մարքիյէ.

— Միւսիւ մարքի, միւսաատէյի ալիյէնիզլէ սիզէ պիր շէյ սիւալ իտէլիմ:

— Պույուըն էֆէնտիւէր:

— Էվվէլ էմիրտէ քիմի իլէ տուէլլօ իտիյօրտունըլ:

— Սիւվարի միւսապիլիյինաէն իսթիֆա իթմիշ օլան միւ-սիւ Օգթավ տը Վէրն իլէ.

— Բէք ալա, նիշին վուրուշույօրտունըլ:

— (Կիւլէրէք .) Էֆէնտիլէր , միւսիւ տը վէրն իլէ պէն-տէնիդ պիր արաղի իւզէրինտէ ավ իթտիք , ֆաղաթ արա-զիյի մէղքիւրէ պէնիմ թահտը թէսարրուֆըմտա օլտուղու կիպի , միւսիւ տը վէրն ավ խըրսըզը իտի :

Փօլօնէլ Բըրէսլէն . — (Կիւլէրէք .) Անլաշըտը , ֆա-ղաթ պիր շիտտէթլի տուէլլօյը միւսթէվճիպ օլաճագ դա-տար աղըրմը տըր :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ :

Պին պաշը . — Թէմամ , քեաֆի տիր :

— Էֆէնտիլէր , շարթչարա կէլինճէ , թահքի փտիլէն պէնտէնիդ պուլունտուղում ճիհէթլէ անէ կէօրէ գարար վէրմէնիդ իյճապ իտէր . Եիրմի աաըմտան իքի աթէշ իտիլէ-ճէք , Էկէր մագթուլ , Եախօտ միւճատէլէյէ տէվամ իտէմէ-յէճէք տէրէճէտէ մէճրուհ վոդու պուլմաղսա , օ վագըթ դըլըճ իսթիմալ օլունաճագ տըր :

Իքի շահիտլէր թաաղիմ իլէ Էյիլէրէք միւսիւ տը վէր-նին շահիտլէրի իլէ միւզաքէրէ իթմէք իլդրէ պըրըտըղալը սըրատա , Կօնթրան պիր թաշըն իւզէրինտէ օթուրտու :

Հէվա զայէթ կիւզէլ օլմաղըլա , օ Էսնատէ թուլու իտէն աֆիթալը ալէմթապըն զիյայի հայաթպախշաաը իլէ , թա-պիաթըն լէթաֆէթի պիր գաթ տահա արթմըլ իտի . Կօնթ-րան , պու սապահ իլք պահարըն իճթիշաթընա աթֆըր նա-զարը հայրէթ իտէրէք , քէնտի քէնտինէ շու Եօլտա մըրըլ-տանմաղա պաշլատը :

— Հիշ օլմաղսա հէվա , Մարսիլետտէ ճէնէրալ իլէ տու-էլլօ իթտիյիմ կիւն կիպի բութուպէթի տէյիլ տիք . միւսիւ տը վէրն պիր միւլագաթը աչըդանէյէ կէլմիշ օլտուղունը զանն իտէրէք թէսլիմի բուհ իտէճէք տիր . (Կիւլէրէք) Պուն-տան պաշգա պու կիւն քէնտի հիսապըմա վուրուշաճագ օլ-տուղում աախի Բուճիպի մէմնունիյէթ տիք :

— Եյն մաշօ զիլիյի աթիլիյի միւսթիլլիմթայի զիյիյիլ —

Հի միլիլ ցա իտիլիլ —

Հայրատըլա տըրմի միլիլ ալա գիլ —

16

Կէլմէքտէ օլտուղու կէօրիւնէն արապա մարքինին արապաւնտան երբմի աւորմ գատար պիր մէսաֆէտէ թէվա-գուֆ իթտի :

Պու արապատա միւսիւ տը Վէրնին շահիտլէրի պուլունույօր իտի , պունլարտան պիրի տէօրթ կիւն էվլէլ շըվալի-յէ Տասթի իլէ վուգու պուլան տուէլլօսընտա , շահիտ սը-ֆաթը իլէ պուլունան , վէ տէլիգանլըյա թապանճա իլէ տուէլլօ լուլումինի սէօյլէյէն զաթ իտի . նասըլ քի տէտիք միւսիւ տը Վէրն իշէ էհէմիլյէթ վիրմէտիյի ճիհէթլէ պլնտի-յի հայվանը օյնաթմապտա , վէ սիկարասընը թիւթաիրմէք-տէ իքէն , շահիտլէրի արասընտա շու եօլտա պիր միւքեալէ-մէ ճէրիյան իտիյօր իտի :

Պիրի . - Սղիղիմ Վիգթօր, սիղին հէրսիմիղտէն պէօյիւք պուլունտուղունըլ պէհանէսի իլէ, պիգէ պուպալալըգ՝ պու-տալալըգ իւղէրինէ եարաըրտընըլ :

— Պիր լաթիֆէ իչին եինէ՞ մի իթապլէր :

— Էօյլէ պիր լաթիֆէ քի , տօսթսւմուգ Օգթալլն հա-յաթընը թէհիքէյէ իլգա իյլէտիյի կիպի , թէրպիյէյի պիր զաթը տալիս ալթը այ իչին եաթագտա գալմաղա մէճպուր իթտի :

— Օֆ սէնտէ , պունլար էհէմիլյէթսիղ պիր թագըմ սէօղլէր տիր :

— Ֆագաթ թապանճա իլէ տուէլլօ իճրասը լուլումինէ միւսիւ տը Վէրնի սէն գանտըրտըն , անըն տա ադլը հէր շէ-յէ գարըլըր օլտուղու ճիհէթլէ պու սէօգիլէն ինանտը , կէ-րէք ըրգասը իլէ վէ կէրէք ճէպլէն Լէօնայը ալմայը թալսի-յէ իյլէտին , պու խուսուստա տալիս սէօղլունէ թէպալիյէթ իթտի , վէ իշթէ իշ պու մէրքէզէ վարտը :

— Պա՛հ, շիմտիյէ դատար պիր թէհլիքէ վուգու պուլ-մատը եա՛ :

— Ֆագաթ պիր սաաթ սոնրա օլապիլիր . . .

— Քի՛մ պիլիր :

— Տօթում , պէն պու տուէլլօյը պիլիմ տը Վէրն իչին թէհլիքէլի կէօրիւյօրում , դիրա . . .

Պու սըրատա արապատան էնիպ տէ քէնտիլէրինէ տօղ-րու կէլմէքտէ օլան մարքինին շահիտլէրի , մէրգումըն մու-հարէվէլէրինի դաթ իթտի . պուռլար տա արապատան էնէ-րէք մարքինին շահիտլէրինի իսթիգալ իթտիլէր . օ անտէ տը Վէրն աթընտան էնիպ պիր աղաճա պաղլատը , վէ եէնի պիր սիկարա եագըպ պիր թարաֆա օթուրնարագ , շահիտլէ-րին արասընտա վուգույի ատէթ օլան միւզաքէրաթըն նէթի-ճէսինէ պէքլէտի :

Տուէլլօնըն սուլէն մէնի վէ եախօս թախֆիֆէն թէս-վիյէսինէ չարէ օլամայաճաղընա գանաաթ հասըլ իտէն չա-հիտլէր , եէքտիկէրինի սէլամլայարագ չարթլարը գարարլաշ-տըլար . գըլըճլար իչին գուրա աթըլտը , միւսիւ Տըլասըն գըլըճլարը իսթիմալ օլունաճագ իտի . թապանճալարա կէ-լինճէ , մուխասիմլէրտէն հէր իքիսի տէ իքիչէր աթէշ իտէ-ճէքլէր , վէ քէնտի թապանճալարընը գուլլանաճագլար , վէ-րիլէճէք իչարէթ իւզէրինէ եիրմի ատըմտա պուլունաճագ օլան մուխասիմլէր , թէճավուզ վէ բիւճաթ իթմէքսիլին ի-քիչէր աթէշ իտէճէքլէր իտի :

Շահիտլէրին իչարէթի իւզէրինէ պիրէր թարաֆտա պու-լունան մարքի իլէ տը Վէրն , եէքտիկէրինէ եագլաշարագ սէլամլաշտըլար :

Պու սըրատա միւսիւ տը Վէրն պիլա սէպէպ պիր սատ-մէյէ կիրիֆթար օլտու . պիրինճի շահիտի մումաիլէյհին խա-ֆիֆ սուրէթտէ բէնկի աթտըղընը կէօրտիլինտէ .

— Նէ՞ օլտունուզ , եօգսա խասթամըսընըզ , տէյու սօր-տու :

— Խա՛յր , ղարիպ պիր չէյէ տըգգաթ իթտիմ :

— Նէ՞ տիր :

— Տուէլլօ իթտիյիմ վադըթլարտա էլիմէ սիւահը ալտրղըմ հալտէ սօլ ալուճըմըն իչինտէ խափիփ պիր գաշընմա վուգու պուլուր իտի . պուհը օն սէնէ զարփընտա պելքի օն սէքիզ տէֆա թէճըրիւպէ իթտիմ . օ հալ կիւզէլ պիր ալամէթ տիր , չիւնքի օլ զէման խասմիմ եա էօլիւ վէ եախօտ աղըր սուրէթտէ եարալանըր :

— Էյ սօնրա :

— (Տիւչիւնճէլի հալտէ կիւլէրէք .) Պու կիւն օ ալամէթի կէօրմէյօրում , պու շէյ ճանըմը բէք սըգայօր :

— Նէ գատար տիվանէլիք :

— Զանն իտէրիմ քի պու կիւն գաթլ իտիլէճէյիմ :

Պիրինճի շահիտ ումուզլարընը գալտըրտը , ֆադաթ աը վէրնէ աթֆը նազար իտէն իքինճի շահիտ , մումաիլէյհին չէհրէսինտէ ալամէթը մէվթին մէսթուր օլտուղուհը կէօրիւյօր զանն իտէրէք :

— Պիչարէ տօսթում , տէյօլ մըրըլտանտը :

Մամաֆիհ միւսիւ տը վէրն պէօլէ ուֆադ պիր հըսար էհէմմիյէթլէ թէլապզը իտէճէք գատար գօրգադ օլմատըղը ճիհէթլէ , թապանճալարը ալարադ խասմինին գաղչըսընա կէջտի :

Կէրէք կօնթրան վէ կէրէք աը վէրն պիր ճէսարէթը ֆիւզէլտէ իլէ կէօզլէրինտէն աթէշլէր սաշարադ , էլլէրինտէ թապանճալար օլտուղու հալտէ եէքտիկէրինին գարչըսընտա , աթէշ իթմէք իւզրէ վէրիլէճէք իշարէթէ պէքլէյօրլար իտի : Գօլօնէլ իէրսլէնին վէրտիյի իշարէթլէ ողերապէր պիր անտէ իքի սիւահ բաթլատը , ֆադաթ մումասիմլէր էլան այադ իւսթիւ տուրույօրլար իտի . աը վէրն քէնտի քէնտինէ :

— Էլիմ թիթըտի , տէտի :

Ֆիլ հազըգա աը վէրնին աթտըղը գուրչուն՝ կօնթրանըն սաշարընը սըյըրարադ կէշտիյի կիպի , մարքինինքիտէ , աը վէրնին պաշընտաքի շաբգասընը տէլմիշ , վէ հէր իքիսի

տէ պիրինճի աթէշտէ եէքտիկէրինին պաշնա նըշան ալմըշ-
լար իտի, Կոնթրան, որ Վէրն կիպի, քէնտի, քէնտինէ :

— Աճայի՛ւ, նէ՞ իշին վերադառա՞տւմ, օգնե՛րի արթմըշ ա-
տւմ ուղագտան պիւր կիւվէրծինի վերապիւրի իբէն, երբո՞ւ
պտըմտան պիւր առէմի վերամաղ օլայւմ, պու տէֆա դալ-
պինէ նըշան ալաճաղւմ, պու տահա էմին տիր, տէտի:

Միւսիւ տը Վէրն նըշան աըմադտան էվվել, Կօնթրան ի-
քինճի տէֆա օլարագ աթէշ իթմէսի իլէ , տը Վէրնին գօլու
եանընա տիշէրէք էլինտէքի տօլու տապանճաաը եէրէ եու-
վարլանտըղընտա , Կօնթրան դաղէպ իլէ :

— Զօդ այլալ չէյ, պիր առէմի էօլտիւրմէք իւզդէ ա-
թըլան սիլահ գօշտունը դըրսն, տէյու մըրըլտանտը, վէ շա-
հիալէրին՝ եանընա գօշտուգլարը տը վէրնէ եագ յայարագ .

— Միւսի՛ւ, մէհարէթսիզլլիխմտէն տօլայը արդը իթիզայ՝
խտէրիմ, էկէր սօլ դօլունըզ գըրքլմըջ օլտ իտի, գըլըճըւ
տուէլլօյա տէվամ իտէպիէճէ, յիմիզ ճիհէթլէ, պու տէրէճէ
միւքէտտէր օլմայաճագ իտիմ, տէմէսի իւղէրինէ, տը վէշն,
դօլունըն շիտտէթլի աճըսընա ըաղմէն կիւլէրէք:

— Թէւաշ պույուրմայլն միւսիւ, պէնտէնիզ ոօլ էլիմ
իլէ տէ գըլըն դուլլանապիլերիմ, գօլումը զայպ իմտիլիմ ճի-
հէթլէ միւթէսէլլի օլմագ իւզրէ զաթը ալիլէրլնի էօլտիւրէճէ-
յիմի գապլիէն իւմիւտ իմմէքտէյիմ, տէտի :

Միևսիւ տը Վէրն, գըրըմըն օլան գօլունաան դանլար
ադաըդը վէ եանընա տօդրօւ սարգըմըն օլաուլու հալտէ, պիր
դըլըն իսթէյիպ տէրագապ սիբէր ալտը :

Շահիտներ պիլ իթիֆադ պու միւտարէպէյի վահշիտա-
նէյէ նիհայէթ վերմէք արղուար իլէ արաւարընա կիրէրէք :

— Իֆէնտիւր, Եֆթիչեր արթըդ, աէյու հայդըրաըլար.
Փաղաթ ոը Վէրն .

— Խա՛յր , Խա՛յր , գօլումըն աղըընը բէք շիտտէթլի օլ-տուղունտան , զիհնիմի պիր շէյ իլէ իշղալ իթմէյէ իհթիյա-ճըմ վար . . . հայտէ միւսիւ հայսիէ , սէյու պաղըրտոր :

Օչ անտէ Կօն/թրան պիւր գըլըճ ալարադ մէյտանը միւ-

տարեպէտէ չը գտը , նամուսարդ պիր գատընըն եւ քալկէրէ տիւշմէն իթտիյի պու իքի կէնճէր տրասընտա , եալընըդ հօլիւմին նիհայէթ պուլտուրապիլէճէյի սուրէթտէ տէհչէթա-միզ պիր միւտարէպէ պաշլատը :

Միւսիւ տը Վէրն , հըսս իյլէտիյի շիտտէթլի աղըր նէպէ-պի իլէ հիտտէթլի պիր հալտէ իսէ տէ , խասմինի էօլտիւրմէք ֆիլըրի ագլընա հիւքմ իյլէտիյինտէն , տուէլլօ սէնաաթընըն պիր թէք օյունընը պիլէ ունութմայօր իտի :

Կօնթրան իսէ պիր գըլուպտա պազարա օյնայօր , վէ եալսօտ նէվիճատ պիր տուէլլօ ուսուլինի , պիր սիլահ թալիմ-խանէսինտէ թալիմ իտիյօր կիպի քէմալի սիւքիւնէթ վէ սօ-ուգ գանլըրգտա պուլունտուղու կիպի , խասմինին սօլադ օլ-մասընտան պիր տէրէճէյէ գատար շաշըրըյօր իտի իսէ տէ , մէհարէթի սայէսինտէ պունատա էհէմմիյէթ վէրմէյօր իտի :

Կօնթրան տա հիշ էսէրի հիտտէթ կէօրիւմէյօր իտի մումալէյհս պիր հիւքմի գանունը իճրա իտիյօրումաշ կիպի , միւսիւ տը Վէրնի էօլտիւրմէք իւզրէ հարաքէթ իտէյօր իտի :

Օն տագըգա գատար իտէվամ իտէն պու տէհչէթլիւ միւ-տարէպէտէ հազըր պուլունան շահիտլէրին վիճուտլէրի սօուգ պիր թէրէ դարգ օլմուշ , վէ գալպլէրի թգթիլի հարաքէթ իթմիշ կիպի իտիլէր :

Պու սըրատա միւսիւ տը Վէրն , պիրտէն պիրէ ճանիլը-րաշ պիր վալլէյա սալը վէրէրէք ըիւճաթլէ էլինտէքի գըլը տիւշտի , վէ սօլ էլի իլէ կէօյսիւնի թութարադ երլծըրըման վուրուլմուշ պիր ատէմ կիպի , պիր գաշ սանիյէ գատար իքի ճիհէթէ սալլանտըգտան սօնրա արգասը իւզէրինէ տէվրիլիպ :

— Ա՛հ , էօլիւյօրում , տէյու մըրըլտանտը :

Փիլհադըգա տէլիգանլը թէսլիմի բուհ իթմիշ , վէ կէօյ-սիւնտէ՝ սալօնլարտա ժան Լույի չիզմէսի աէնիլէն տէհչէթա-միզ պիր եարա աշըլմը իտի :

Օլ վագըթ Կօնթրան Տըլաս գօլլարընը խաշիւրի կէօյ-սիւ իւզէրինէ վազ իտէրէք :

— Գըսըրաղը չալընան արապ , խըրսըղա եէթիշիպ գաթլ

իթտիքտէն սօնրա , դըյմէթի պուլունմայան հայվանը տախի
էօլտիւրմիւշ իտի . է՛յ Լէօնա , իշթէ շիմտի իքիմիդ դալտըդ ,
տէյու մըրըլտանտը , տը Վէրնին պիրինճի շահիտի տախի .

— Պու բէք աճայիպ շէյ , էկէր էլինաէ դաշընմագ հըսս
իթսէ մարքիյի էօլտիւրիւր իտի . իշթէ էֆքեարը պաթըլէ իւն
միւթթասըֆ օլանլար պէօյլէ տիր . պիր քէրըէ զիհինլէրինի
պիր ֆիքրի պաթըլ իսթիլա իթտիմի , արթըգ ատիյօ տէյէ-
րէք էօթէքի տիւնեատէ աղիմէթ իտէրէր , տէտի :

17

Կօնթրանըն էմրի հաքիմանէսի իւղէրինէ խանէսինէ կիր-
մէքտէ պըրագմըշ օլտուղումը Լէօնա , եախօտ Կիւղէլ Ան-
ժէլէ նագըլը քէլամ իտէլիմ . Լէօնա թապիաթընտա օլան դա-
տընլար , հուզուրընտա տիդ չէօքէն , թիթըլէյէն , քէնտիլէ-
րինէ թէզարու վէ հիւրմէթ իտէն , էն ատի արզուլէրինի իճրա
իչին պէօյիւք պէօյիւք ֆէտաքեարըզլար իթթիյար իյլէյէն
աշըզլարը իչին մէրհամէթսիդ օլուրլար . օ ատէմի թահքիր
իտէրէր , ալտատըրլար , իսթիհզա իթմէքլէ այագլարը ալ-
թընտա չիյնէրէր . ֆագաթ ամիրանէ սէօզ սէօյլէյէն , դըսս
վէ դաթի սուրէթտէ էմր իտէն , պիր թալըր հաքիմանէտէ
մուամէլէ իյլէյէն , վէ պիր քէլիմէ իչին պիլա էնտիչէ քէն-
տիլէրինի դաթլ իտէճէք ատէմլէրի , քէմալի մուհապէթլէ
սէվիպ , հարաքէթը զալիմանէսինէ մէսուրէն թահամիւլ ի-
տէրէր . իշթէ Լէօնա հէր պիր շէյէ դաթլանան աշըգը պու-
լունան Կօնթրանը թահքիր իթմիշ , ալտաթմըշ իտի . ֆագաթ
ալչագ ֆիսէպին էլինտէն քէնտիսինի ճէպրէն ախը իտէն
հայտուտ Կօնթրանը , բէրէսթիշ իտէրճէսինէ սէվիլի իտի :

Մուախարէն Գօլօնէլին խայինանէ նասիհաթլարընա
դաըրլարագ , քէնտիսինէ օլան մուհապէթինտէն տօլայը սէր-
պէսթիլէթինի ֆէտա , վէ շախսընը էսիր իտէն Կօնթրանէ ,

Թէքրար էհէմմիյէթ վէրմէյէ պաշլամըշ, Կօնթրանըն՝ քէն-տիսինի սէվմէքտէն վաղ կիչտիյի զէմանլերատէ չէքտիյի բինճ ու մէշաղգաթըն ինթիդամընը ալմադ սէվտասընա տիւշմիւշ, վէ պու հըսս իլէ ֆիրար իտէրէք միւսիւ Օգթավ տը Վէրնին հիմայէսինէ իլթիճա իթմիշ իտի :

Պագաթ հիտտէթինտէն բէնկի աթմըշ, վէ զաղապընտան տէհչէթամիղ պիր հալէ կէլմիշ, վէ էսիրինի ալմադ իչլին կի-պի Վիդթուար սօգաղընա կէլիպ տէ, էլտիվէնինի թահքիր իլէ Օգթավ տը Վէրնին իւղէրինէ աթարագ «Նարընա» տէ-միշ օլան Կօնթրան, պիրտէն պիրէ Թէքրար Լէօնանըն ինտին-տէ զայպ իթմիշ օլտուղու տէրէճէյի իրթիֆասընը քէսպ իթ-միշ իտի :

Լէօնա, տը Վէրնին խանէսինտէն միւթի պիր ֆինօ քէօ-բէյի կիպի չըգարագ, էկէր արղու իտէրսէ եանընտա ճան վէրմէք շարթըլըլա էօլմէյէ հաղըր վէ մէսրուր օլարագ, պիր թալըր միւթէվաղիյանէտէ Կօնթրանըն արդասը սըրա կիթ-միշ իտի : իշթէ իբինճի տէֆա օլարագ արսլան թահսըր հիւքմէ կիրմիշ, էսիր՝ Թէքրար զէնճիրպէնտ օլմուշ իտի :

Լէօնա, օ վադըթ Գօլճնէլէ գարշը չէտիտ պիր հիտտէթ հըսս իլլէմիշ, վէ հէր պիր չէյի Կօնթրանէ պէյսն իթմէյի եէմին իթմիշ իտի իտէ տէ, ֆագաթ գարիյնի քիրամըն մա-լիւմի օլտուղու վէճհլէ, Կօնթրան պիր հարաքէթը թէհտի-տանէ իլէ մէղպուրէյի սուստուրմուշ իտի :

Լէօնանըն կէչիրտիյի օ տէհչէթամիղ կէճէյի, վէ լէյ-լէյի մէղքիւրէտէ չէքտիյի ըղթըրապ ու մէշաղգաթըն թա-րիֆի, հագըղաթէն գալու գալէմլէ միւմքիւն օլամաղ, միւտտէթը էօմիինտէ կէչիրմիշ օլտուղու շէյլէրին ճիւմլէսի, օ միւսիւպէթէնկիւղ կիճէտէ պիրէր պիրէր բիշկեահը նաղա-րընտա արղը վիճուտ իթմիշ իտի : Ապրուղ տաղլարը վա-գատաղ, վէ Բուլչինէլա քէօշկիւ կիճէսի, թէքմիւ կէօղլէրի էօնիւնէ կէլտի : վէ թամ օ սըրատա տիվարտէն չըգմըշ տա պիր թավըր թէհտիտանէ իլէ քէնտինէ տօղրու կէլմէքտէ օլան դօրդուճն պիր խէյալ կէօրտի : պու խայալ, թարիֆի

շայրի գապիւ միւտհիւ պիր սէտա իւէ « Սէն էօլէճէքսին » տէյօր իտի :

Լէօնա տէհշէթամիդ պիր վալէյլա սալը վէրէրէք տիւշ-տիւ պայըլար , կէօղլէրինի աշտըղը զէման հէնուղ չափագաթմայա պաշլամըշ իտի . էթրաֆընա պիր նաղար ֆըրլաթտը , թալիյի մէհհուսըն հէյքէլի կիպի այագ իւղէրինտէ հարաքէթսիղ , վէ սաքիթ պիր թավըր միւտհիւ իւէ եանընտա տուրմագտա օլան Կօնթրանը կէօրտիւ . . .

Արթըղ օլ անտէ պու օտատա նէլէր վուդու պուլտուղու քիմէնին մալիւմի տէյիլ տիր . շու դատար քի , իքի սաաթ սօնրա Շօսէ Տանթէն սօգաղը , պիր թագըմ մէրադըլլար իւէ տօլմուշ իտի . խըտմէթքեարը , Լէօնանըն օտասընա կիրտիյի զէման մէղպուրէյի վէֆաթ իթմիշ , վէ էլ եաղըսը իւէ մասանըն իւղէրինտէ ալըղ պուլունան պիթի իւղ զիքը շու վարագայը պուլմուշ իտի :

« Յունիս 15 , պու կիւն միւսիւ Կօնթրան Տըլաս իւէ սէվտիյիմ Օգթավ տը վէրն միյանընտա վուգու պուլան տէհշէթիւ պիր տուէլլօյա սէպէպ օլմուշ իտիմ . . . »

Ենվմը մէղքիւրտէ Բարիղ զաղէթալարը զիյրտէքի պէնտի նէշը իթմիշէր իտի :

« Պու կիճէ մալիւմ օլմայան պիր սաաթտա Բարիղին զէնտօսթըղ ալէմինտէ զայէթ քէսպը իշթիհար իթմիշ օլան պիր գատըն ինթիհար իյէմիշ տիր . քէնտի էլ եաղըսը իւէ մուհարրէր պուլունան պիր վարագատէն , սէպէպի ինթիհարը պիր շիտտէթլի աշգ ու սէվտա օլտուղու անլաշըլմըշ տըր : »

18

Գարեկնի քերամէ արը կըլէտիյիմիղ վուդուաթըն Բարիղ տէ էանայի կիւղարընտա , միւթէվէֆա մարքի տը ֆըլարըն էվլատըղը Լամանուէլ Մօրալիյօ քէօզկիւնտէ Գօլսնէլէ , մա-

լիւմիմիզ օլան իքինճի մէքթուպը եազմագլա մէշղուլ իտի :

Մէքթուպը մէզքիւրի պիթիրտիյի սըրատա սաաթ տօ-
դուզը վուրաու , էմմանուէլ քէնտի քէնտինէ :

— Կիտէլիմ , թէրէտուիւտ իթմէյէ կէլմէզ , մատամ պու-
րատան կիթմէքիյիմի էմի էյլէտիյի հալտէ դալմազ մինասի-
պէթ ալմազ , պունտան դաթինազար եէնի թէվէլլիւտ իտէն
պիր մուհապէթի զայպուպէթ բէք կիւղէլ պէսլէր . . . տէ-
տի :

Էմմանուէլ օտաաւնտան չըգարադ մատամըն գալգըպ
գալգմատըղընը սօրաղ , դիրա վէտա իթմէքսիղին կիթմէյի
բէք վինասիպէթսիզ կէօրիւյօր իտի . պու էսնատէ պիր խըտ-
մէթքեսար կէլիպ :

— Մատամ լա պարօն աթա սլինէրէք պիր սաաթ էվվէլ
արշարը չըգտըլար , տէտիյինտէ , էմմանուէլ , մատամըն վէտա
լէսլինտէ պուլունմամադ արղուսը իլէ կիթտիյինի անլայըպ :

— Նէրէյէ կիթտիլէր , տէյու սիւալ իթտի :

— Մալիւմ տէյիլ , հիչ պիր շէյ սէօյլէմէքսիղին Շանու-
վէր թարիդինի թութուր :

— (Քէնտի քէնտինէ .) Սօն տէֆա կէօրմէքսիղին կիթ-
մէմ միւմիւն տէյիլ տիր , ավտէթինի պէքլէյէճէյիմ :

Էմմանուէլ Շալամպէլ , Մօրտիյօտան մուֆարէգաթ իթ-
մէք իչին մատամըն ալտէթինի պէքլէտիյի էսնատէ , մատամ
պարօն , թարլալարըն արասընտան նէրէյէ կիթտիյինի պիլ-
մէյէրէք սիւրաթլա կիտիյօր իտի :

Մատամ լա պարօն իլք կիւնի այագլարընա գարանմըշ
պիր կէնճ ատէմի կէօրէրէք , գալպինին թիթրէտիյինի հըսս
իթմիլ իտի :

Մատամ պարօն , չօգ սէօյլէր պիր իսթիյարը սէվմիլ օլ-
տուղու հալտէ , հուզուրընտա տիզ շէօքմիւլ օլան պու կէնճ
վէ կիւզէլ զաթըն լիսանը մուգնի , վէ դուվվէյի մանեթիզ-
մայի հապի իտի :

Ոթուղ եաշընտա պուլունան պու գատընըն , օ անէ գա-
տար խալի գալմըշ օլան գալպինտէ , սէվիլմէք արղուսը դու-

հուր իյլէր իսէ , բէք շիտտէթլի օլուր , մատամ Մօրտիյօ զայէթ ըզթըրապլը պիր կիճէ կէչիրտի . գալպի ագլը իլէ միւ-
ճատէլէյէ , պիր տայիմի ինզըվայէ , վէ եալընըղըղա գարար
վէրմիլ օլան կէնճ գասըն , տիւննատա քէնտինտէն աղ կիւղէլ
վէ աղ զէնկին պիր թագըմ գատընլարըն , կէնճ զէվճէլէրի-
նին աղուչը մուհապէթինտէ պահտընար օլտուգլարընը խա-
թըրլամայա պաշլատը . կէնճլիք հէնկեամընը մութի վէ զէմ-
նաք պիր հալտէ կէչիրմիլ օլան պիչարէ գատընճըղաղ , պիր
գալ սաաթ զարֆընտա , զէվգ ու թուրուր իլէ մէմլու պիր
հայաթ կէչիրմէյի թէխայիւլ իյլէտի , մէզպուրէնին սէօնմիւլ
օլան գալպի թէքրար ալէվլէնմէյէ պաշլատը , վէ էմմանուէ-
լէ կիթմէսինի էմր իթմիլ օլտուղունա ատէթա բէչիման օլ-
տու . . .

Շաֆագ աթմըլ օլմաղըլա մումաիլէյհա բէնչէրէյէ գօ-
շուպ աթէչլէր իչինտէ եանմագտա օլան պաշընը , սապահըն
սէրին հէվասընա արղ իյլէտիյի էսնատէ , քէնտինտէ պիր
ֆիքրի թէպէտտիւլ հասըլ օլտու . . . մէզքիւր բէնչէրէտէն
պէլ եիւղ մէթրօ գատար ուղագտա պուլունան մէզարըղ
կէօրիւնմէքաէ , վէ միւթէվէֆա զէվճինին մէզարը իւղէրին-
տէ բէքղ իտիլէն իրի սիյաճ խալ արղը վիճօտ իթմէքտէ ի-
տի . կէնճ գատըն պու խալը կէօրմէսի իլէ վէֆաթ իտէն
զէվճինէ իթտիյի եէմինի , պիր վալիտէյի միւլֆիղէ կիպի նէ-
ղարէթ իթմէսի լաղըմ կէլէն , վէ իիթիյար զէվճինին , մու-
գատտէս պիր էմանէթ օլարագ քէնտիսինէ պըրագմըլ օլտու-
ղու սէրվէթի , պօղուլմագսըղըն թէսլիմ իյլէմէսի իյճապ ի-
տէն կէնճ ար վէրնի խաթըրլատը .

Մատամ պարօն եէկէնի Օգթավ տը վէրնին սաատէթը
հալի վէ իիթիյար զէվճինին խաթըրէսի իլէ մէչղուլ , վէ պու
թէֆէքքիւրաթտէն մաղլուպ օլարագ , գալպինտէ հէնուղ
հուսուլէ կէլէն ուֆագ պիր մէյլի մահվ ու իլալէ իթմէքլէ ,
էմմանուէլին մուհապէթինէ թէսլիմ օլմագտան սարֆը նա-
ղար իթտի , վէ իչթէ մումաիլէյհա իլէ բէսմի վէտայը իճրա ի-
տէր իքէն , թէպտիլի էֆրեար իթմէսինտէն գօրդարագ , նէ-

րէյէ կիտէճէյինի պիւմէքսիզին , անճագ ագչամա եագըն ավտէթ իթմէք նիյէթի իլէ քէօչքտէն չըգմըչ իտի :

Մատամ պարօնն սիւվար օլտուղու հայրլան բէք կիւզէլ վէ ճրնս օլմաղըլա , ազ միւտտէթ զարփընտա հայլըճա գաթի մէսաֆէ իտէրէք , ֆերահֆէզա թարլալարը , եէչիլ չիմէնզար իլէ մէսթուր տէրէ քէնարլարընը , վէ պէյազ թաշլար իւզէրինտէ խօշ պիւ չըրըլթը իլէ ճէրէյան իտէն ուֆագ պիւ ըրմաղը կէչտիքտէն սօնրա , նիհայէթ քէօչքտէն պիր սաաթ ուզագ օլան պիր տէյիրմէնէ վասըլ օլտուղունտա , հայվանը սիւրմէյի թէրք իլէ , կէչիչի կիւզէլ եիւրիւմէյէ պըրագաւը , վէ թէքրար քէնտի թէֆէքիւրաթընա տալտը :

Մատամ պարօն պու հալտէ տէյիրմէնէ գատար իլէրլէյէրէք , տէյիրմէնճի իլէ զէվճէսինին , նուր թօբու կիպի իքի էվլատըն արասընտա կէչիրտիքլէրի սաատէթ ու պախտընեարըղը կէօրիւպ , գալպինտէ պիր թագըմ հըսսիյաթ ույանմըչ ալտուղու ճիհէթլէ , քէօչքտէ կէնճ միւսաֆիլինի պուլուր իսէ արղը թէպիմիյէթ իտէճէյինի պիւչիւնմէքտէ , վէ միւթէվէֆա զէվճինէ վէրտիյի սէօզիւնտէ սաաթը գալմագ իչին , էմմանուէլին չըգըպ կիթմիլ օլմասընը արզու իթմէքտէ իտի :

Փագաթ մումաիլէյհանըն պու արզուսը պէյհուտէ իտի , զիրա ագչամա գարիպ քէօչքիւն տըչ գաբուտընտան կիրէր կիրմէզ , հավինին պիր թալաֆընտա հարաքէթէ հազըր պիր սուրէթտէ էմմանուէլին արապասընը կէօրտիւ , տէմէքքի կէնճ միւսաֆիր հէնուզ կիթմէմիլ իտի :

Պիչարէ գատընճըզաղ պիրտէն պիրէ պօզըլտու , վիճուտինտէքի գան , քեամիլէն գալպինէ հիւճիւմ իտէրէք շիտտէթլէ չարբմաղա պաշլատը , վէ քէնտիք քէնտինէ :

— Եա՛ Բապպիւմ , եա՛ Բապպիւմ , սէն պանա ճէսարէթ իհանն իլլէ , տէյու մըրըլտանտըղը սըրատա , էմմանուէլ տախի մումաիլէյհայը կէօրիւր կէօրմէզ գօշարագ , պօղըքգ վէ միւզլթարըպանէ պիր սէտա իլէ :

— Աֆիլընըղը իսթիւհամ իտէրիւմ մատամ , սիղի սօն

տէֆտ օլարադ պիր տահա կէօրմէք խթէտիմ, տէտի :

Կէնճ միսաֆիրին պու քէլամը, վէ սուրէթը թէլաֆիու-
ղը պիչարէ գատընճըղաղը պիւթիւն պիւթիւնէ շաշըթտը .
էմմանուէլ էլինի մատամէ թագտիմ իթտի . մատամ տա գա-
պուլ իլէ էլինի ուղաթտը . տէլիգանլը էլինին իչինտէ պուլու-
նան կիւղէլ էլին թիթրէմէքտէ օլուղունը հըսք իթտի . մա-
տամ իլէ միսաֆիր պէրապէր օլարադ քէօշկէ կիլքուպ մատա-
մըն օտապընա կիրտիլէր . մումաիլէյհա պիր քէլիմէ պիլէ
սէօյլէմէյէ միւգթտիր օլամայօր խտի :

Եազըխանէնին իւղէրինտէ, էթրաֆը սիյահ ուօյալը պիր
մէքթուպ վալ խտիլմիշ խտի . իրայէյի մաթէմ խտէն պու
զարֆըն տէրունինտէքի մէքթուպտան, մուսիպէթէնկիղ պիր
խապէր ալընաճաղը աշիքեար օլուղ զունտուն, մատաճմ մէք-
թուպը մէզքիւրի կէօրիւր կէօրմէղ թիթրէմէյէ պաշլատը,
ըէնկինին սօկունլուղու ալթտը, վէ քէմալի սիւրաթլա մէք-
թուպը աշարադ իմլասընա պագտը . պու մէքթուպ, հիշ
թանըմատըղը պիր ատէմ թարաֆընտան եազըլմըշ խտի .
պիչարէ գատընճըղաղ մէքթուպու օգուր օգումաղ ճանխը-
րաշանէ պիր ֆէրեատ սալը վէրտի . . . պու տիլսուղ ֆէր-
եատ, պիր թանէճիք էվլատընըն վէֆաթը խապէրինի ալան
պիր վալիտէնին չըգարաճաղը սէուայի մէյուսանէսինի անտը-
րըյօր խտի :

Մատամ Մօրտիյօ քէնտիսինի ղայպ խտէրէք օ մուսի-
պէթէնկիղ մէքթուպը եէրէ տիւչիւրտի . պու մէքթուպ,
միւսիւ Օգթաւ տը վէրնին տօսթլարընտան պիրի թարաֆըն-
տան եազըլմըշ օլուպ, պէտպահտ տէլիգանլընըն, մալքի
Կօնթրան Տըլաս իլէ իթտիյի տուէլլօտա վէֆաթ էյլէտիյինի
խապէր վէրիյօր խտի :

Մատամ Մօրտիյօ, պու խապէրի քէտէրավէրտէն միւ-
թէէսիր օլարադ ֆէնա հալտէ խասթալանըպ, սէքիղ կիւն
գատար հայաթ իլէ մէմաթ ալլասընտա գալմըշ, վէ պու
միւտտէթ զարֆընտա էմմանուէլ, պիր տազըղա պիլէ մու-
մաիլէյհանըն եանընտան ալըրըմամըշ խտի . մատամըն կէնճ-

լինի, վէ գուժվէթը պէտէնիյէսի քէտէրինէ ղալէպէ իտէրէք քէնտիսինի պուլտու, վէ կէօղլէրինի աչծորագ միւսթագ պէ- լինի նաղարը տըգգաթա ալտը. հէր տիւրլի մուհապէթինի հասր իթմէյի թասմիմ էյլէմիշ օլտուղու եէկէնինին տախի, թէրքը տաղտաղայի ճիհան իթմիշ օրոհըղու ճիհէթլէ, ար- թըգ եարա եալընըղ վէ եէս ու մաթէմ իլէ կէչիւրէճէյի հա- յաթը թագաթֆէրսայէ, աթֆը նաղարը տէհէթ իթաի. պատէհու էնղարը մաղմումանէսի, եաթաղընըն եանընա օ- թուրմուշ, վէ միւթէմատի էլլէրինի էօրմէքտէ էլուլունմուշ օլան կէհն էմմանուէլէ թէսատիւֆ էյլէտի. տէլիգանըլ իսէ միւսթէրհիմանէ պիր սէտա իլէ.

— Ա՛հ էօմիւրմին հասըլը ճիյէրբարէմ, սիլին կիւրի կիւ- ղէլ, ասիլ վէ օթուղ եաչընտա պուլունան պիր գատընըն, հայաթտան սարֆը նաղար իթմէսի ճայիղ մի աիր. նի՛չին նիյաղ վէ իսթիրհամըմա միւսաատէ պույրուլմայօր, եօգսա պահտըեարանէ պիր էօմիւր կէչիւրէճէյիմիզէ չիւպհէ՛ մի ի- ալիօրտունըղ, տէտի:

Պիչարէ գատընըղաղըն գալլի թիթրէտի. էմմանուէ- լին տուրմամասըլա էօրմէքտէ օլտուղու էլինի տէլիգանըլ- նըն էլինտէն չէքտի:

49

էմմանուէլտէն Դօլօնէլ Լէօնա:

« Ագիզիմ Դօլօնէլ »

« Իչլէր բէք եօլունտա աըր. սէքիզ կիւն սօնրա մա- տամ լա պարօն Մօրտիյօ իլէ ագտը իզտիվաճ իտիյօրում, մումաիլէյհայէ սէրվէթիմի պէյան իթտիմ, ֆագաթ պիր միլեօնը քէթմ էյլէտիմ, պու միլեօնը, եալընըղ իսմէն Մօր- տիյօ օլան պիչարէ պարօնա իթա իտէճէյիմ. ասըլ Մօրտի-

յօյը սիզ էօլտիւրթմիւշսինիդ, պունը մատամա եազըլան մէքթուպտան անլատըմ, էկէր իհթիյար պարօն մէզարընտան գալգաճագ օլսա, էվլատը օլմայըպ եալընըզ նամընը թաչըեան պիր վէլէտիզինանըն, սէնէվի էլլի պին ֆըրանգ իյրատ սահիպի օլտուղունը կէօրէրէք, միւթէէսսիր օլաճաղը աշիքեսար տըր :

« Աղիզիմ Գօլօնէլ, պէն մատամ լա պարօնը բէք զիյատէ սէվէյօրուլմ, օ հալտէ պահտըեսար պիր զէվճ օլաճաղըմը գալլիյէն իւմիւտ իթմէքտէյիմ :

« Տայիւնա պէնսէնիզ վէ էմրիմիզէ »

« մուծի Լեմանուէշ »

20

Պէտպահտ Լէօնանըն քիմնէսիզ վէ տէպտէպէսիզ օլսա-րագ Մօնմարթը գապրիսթանընա տէֆն իտիլտիլի կիւնիւն իրթէսի կիւնի, Գօլօնէլ մէսըուրանէ ույանարտգ եաթաղընտան գալգտը, վէ քէմալի տըգգաթլա կիլինտի, մումաիլէյհին պու կիւնքի նէշէմէնտ հալինի կէօրէնլէր, եիրմի եաչընտա պիր տէլիգանլը օլուպ, էյլէնճէյէ կիտիյօր իմիշ զանն իտէճէքլէրի տէրքեսար իտի :

Գօլօնէլ, օտա խըտմէթքեսարլըզը վէ սէյիսիլի պիրտէն իյֆա իթմէքտէ օլան խըտմէթքեսարընա խիթապէն :

— Ժա՛ն, արապայը հազըրլա, վէ եէմէյէ կէլմէյէճէյիմիզիտէ աչճըյա խապէր վէր, տէտի :

— Էֆէնտի հազրէթլէրի սաաթ գա՛չտա չըգմագ արղու պուլուրույօրլար :

— Հէման չիմտի :

Խըտմէթքեսար ալմիշ օլտուղու էմրի իճրա իչին օտատան չըգտըղը սըրատա, Գօլօնէլ՝ աթէչին քէնարընտա պիր գօլ-

Թուգ սանտալեապընա գուրուլարագ, պիր սիկարա եագտը, վէ մէսրուրանէ պիր հալ իլէ քէնտի քէնտինէ .

— Իւշ այտան պէրի տիր ճէմլյէթին իշլէրի իլէ օղրաշտըղըմ իշին քէնտի խուսուսի իշլէրիմէ պագամատըմ. ըէյիսլէրի պուլունտուղըմ հալտէ պու անէ տէյին աուլա մէնաֆիլի շախսիյէմէ չալըչմատըմ. (Կիւլէրէք) Լաքին վաղըթ կէլիյօր, իւմիւա իտէրիմ քի պու էֆէնտիլէր, աօղլու վէ պահալը օլարագ խըտմէթլէրիմէ միւքեաֆաթ իտէճէքլէր տիր, տէտի .

Գօլօնէլ պիր մըգտար տիւշիւնիւ պիկարասընը պիր նէֆէս չէքտիքտէն, վէ տիւմանը կէլիշի կիւզէլ սալը վէրտիքտէն սօնրա, չու վէճհլէ սէօղիւնէ տէվամ իթտի .

— Հէր քէս քէնտի մէնֆաաթընը տիւշիւնիւյօր, հէր քէսին արղուսը պաշգա տիւրլիւ տիր, սիւահ արգատաշլարը նամը իլէ պաշըմա թօրլատըղըմ պու ալթը լըուտալանըն հէր պիլի պիր մագսատէ խըտմէթ իտլիյօրլար, վէ իրթիքիւ պիթտիքլէրի գապահաթտան գօլգույօրլար, Կօնթրան Լէնաույը, վէ Հէքթօր Լամպլէն՝ մատամ Մարէթ տը Բոշնէկի սէվէյօր, վէ ճէնէրալըն ճէսիմ սէրվէթինէ վարիս օլմայը թէխայիւլ իտլիյօր . Լամանուէլ Շալամպէլ, մարքի տը Մօնթէֆօրի օլմայը, վէ Բանվիլտէ՝ Բարիզ գոււմըր գլիւպլէրինտէ զայալ իթտիյի ագճէյի, Պատէն շէհրինտէ գազանմագ իշին պէօյիւճէք պիր սէրմայէյէ մալիք պուլունմայը, չըվալիյէ ծասթի՝ տայըսընըն գըղըյըլա իզտիվաճ իթմէյի, վէ Մօրտիյօ իսէ՝ Բէտէրինին քէնտիտինի մահրում իյլէտիյի սէրվէթի էլէ կէշիրմէյի իսթէյօրլար իտի . իշթէ Կօնթրան, Լամպլէն, Շալամպէլ, վէ չըվալիյէնին իշլէրի թէսվիյէ ինիլտի, Մօրտիյօ իլէ Բանվիլ Գալտը Բանվիլի էվլէնտիքէճէյիլ, Մօրտիյօ տա Շալամպէլտէն արղու իյլէտիյի պիր միլեօն ֆըրանգը ալաճագ տըր .

Դօլօնէլ պու ալալըգ մանատար պիր սուրէթտէ թէպէսսիւմ իտէրէք սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Էյ միւսիւլէր, գալպի իւմիւա վէ արղու իլէ մալամալ

օլան րէյիսինդ, հէնդ քէնտի հիսսէսինի թալէպ իթմէմիշ տիր, լաքին վազըթ Կէլէճէք քի իսթէյէճէք, վէ իսթէտիյի շէյտէ բէք մուհիմմ վէ պէօյիւք օլաճագ տըր, տէմէքաէ իքէն, ժան գաբընըն էշլիինտէ կէօրիւնէրէք :

— Արապա հաղըր տըր միւսիւ, տէտի :

Գօլօնէլ շարգասընը վէ բարտէսիւսիւնի ալըպ հազլիյէ էնտի, վէ արապանըն տիգկինլէրինի էլիմէ ալաբագ սիւրմէյէ պաշտտը խըտմէթ քեար, քէմալի սիւրաթլա արապանըն արգասընտա պուլունան մահալի մախսուսէ սըչրատը, արապա յոգ կիպի պիր սիւրաթլա կիտէրէք Հէլտէր սօգաղընըն քէօշէսինի տէօնտիւ, սաաթ թախմինէն ծըր պուլմուշ իտի. հէվա զայէթ պէրրագ օլմաղըլա, պուլլար՝ պիր թագըլմ կէնճ միւսիւլէր վէ կիւղէլ մատամլար իլէ տօլու իտի :

Գօլօնէլին արապասը խափիֆ զարիֆ վէ հայվան փսէ բէք կիւղէլ օլտուղունտան, ահալի տուրուպ պազըյօրլար, վէ Գօլօնէլի մէսուտ զանն իօէրէք հալինէ հասէտիտիյօրլար իտի. միւսիւ Լէօն՝ օ վագթըն մօտասը միւճիպինճէ մալի չուհատան մամուլ ալթօն տիւյմէլէր իլէ միւղէյէէն չաքէթ, վէ պէշազ իքէքլի գուճաշտան կիւղէլ պիր բարտէսիւ կիլիմիշ իտի. Յարապայը քէմալի մէհարէթլէ գուլլանըչընտան, քէնտիսինին պէօյլէ շէյլէրէ մէրադլը, վէ թապիաթ սահիպի թագըմտան օլտուղու անլաշըլըյօր իտի :

Գօլօնէլ, Շանգ էլիղէյէ վասըլ օլուպ քիւշէյի տօլաշարագ Շայեօ սօգաղընա կիրտի, վէ ծն տագըլգա գատար կիթտիքտէն սօնրա, իքի թալաֆը պահճէ տիվալլարը իլէ մուհաթ պիր սօգաղա կիրտի :

Մէզքիւր սօգաղըն նիհայէթինտէ՝ զայէթ միւնթաղամ պիր պաղչէնին օրթասընտա պէյազ պօյալը վէ եէշիլ բանչուրը պիր խանէ պուլունույօր իտի. իթալեա ուսուլի միյմարիսինտէ հաբըլմըշ օլան պուլ խանէ, հըսըրյաթը աշըգանէյի ուլանտըրըր տէրէճէտէ լաթիֆ պիր քէօշք իտի :

Խանէյի մէզքիւրին հալլիսի եէշիլ չիմէն, վէ տիվարպէրի սարմաշըղ հաբըրադլաղը իլէ մէսլմ ուր օլուպ, օրթասըն-

տա պիւր տէ կիւղէլ շատրէվան պուլունույօր իտի . պիւր գալ-
տան իպարէթ օլան պու կիւղէլ քէօշք , իլի աղաճլարըն
եարրագլարը արասընտան կէօրիւնտիյի կիպի , էթրաֆըն-
տա պիւր չօդ գուլար նաղմէթէրտաղը սիւալ ճէվապ օլմադ-
տա իտիլէր :

Աճէպա պու լաթիֆ մահալին պահալար սահիպի վէ
ստըրինի քիմ իտի . . .

Գօլօնէլին աթապասը մէգըիւր խանէնին գաբուսը էօ-
նիւնաէ տուրունճա , գաբու աշըլարագ պիւր խըտմէթքեար
արդը վիճուտ իթտի . մէրգուժ ուզուն պօյլու գըր պըյըգըլը
վէ ինթիյար սիւր ատէմ օլուպ , հալ ու թալլընտան սիւրի
ապըթրիաէն չըգմա օլտուղու անլաշըլըյօր իտի :

Գօլօնէլ կէօնըն սերթ վէ գապա չէհրէսինէ պիւր պէշա-
շէթ կէլէրէք , խըտմէթքեարա .

— Սապահլար հայր օլտուն ժօպ տէմէսի իւղէրինէ ,
խըտմէթքեար ապըթրիաի սէլամլայարագ .

— Միրալայըմ , էմրինիզէ միւնթաղըրըմ , տէտի .
Գօլօնէլ տիգկինիէրի ժանա աթըպ արապատան էնտի ,
վէ մէրագըլը պիւր թալը իլէ խըտմէթքեարա :

— Զօճուգ նա՞սըլ տըր , տէյու սօրտու :

— (Պաշլարընը չաթարագ .) Զօճուգ ֆէնա տըր :

— Նասըլ ֆէնա , նէ տէյօրսսին նէ՞ օլպու խասթալան-
տը մը :

— Վիճուտճա խասթա տէյիլ տիր :

— Էօյլէ իսէ նէ՞ վար , տէյինճէ , խըտմէթքեար , բարմա-
ղընը անլընա գծյարագ .

— Խասթալըգ պուրատա տըր , տէտիքտէն սօնրու , է-
լինի գալլինին իւղէրինէ վալ իտէրէք .

— Ինթիմալ քի պուրասը տըր , տէյու իլալէ իթմէսի
իլէ , Գօլօնէլ .

— Տէմէք քի աշըգ օլմուշ տըր . ա՛հ , էկէր էվլատըմըն
գալլինի վապթ ու թէսիիր իտէն պէտպալտ , իրթիքեապ
իլլէսիյի գապահաթընը թամիր իթմէղ իսէ , վա՛յ հալինէ .

օլ զէման պէնիմ իլէ օղրաշմասը լազըմ կէլիր . . . տէյու հայդըրտը :

Գօլօնէլ պու թէհտիտավէյ սէօղլէրի սէօղլէյիպ սիւ-
րաթլէ իչէրի կիրէրէք, վէ մէրմէր տէօշէմէլի պիւ աէհլիզտէն
կէչէրէք, պիրինճի գաթա չըգտը, վէ օրատա սօլ թարափտա
պուլունան գարոյը աչարագ տուրտու :

Պուրասը պիր նէվի թէնէֆֆիւս օտասը օղրապ թիւըը
խալըլարը իլէ տէօշէլի, վէ տէօրթ բէնչէրէ իլէ պաղչէյէ
նաղըր իտի, թէգեինաթը ֆէվգէլատէ իլէ տօնաթըլմըջ օլան
պու օտանըն հէր հանլը ճիհէթինէ պագըլտա, մէմալիքը
չարգիլէնին էչէպիի նէֆիսէսի միւշահատէ օլունուր իտի . մէ-
սէլա օրթա եէրինտէ միւտէվլէր պիր էրքեան մինտէրի պու-
լունուպ, տիվարլէրի թէգեին իտէն միւսէննա թասվիրլէրի,
վէ թապըլար արասընտա, Հինտ, Արապ, Իրան, վէ Թիւր-
քիւստան սիւհլարը ասըլմըջ իտի . Խիւլասայի քէլամ պու
օտա թասավլուր օլունապիլէճէք տէրէճէտէ միւզէյէն, վէ
բէք կիւզէլ տէօշէնմիշ իտի :

Գօլօնէլ Լէօն, գարընըն էօնիւնտէ թէվագուֆ իտէրէք
էրքեան մինտէրինին իւզէրինտէ եաթմագտա օլան պիր շախ-
սը, նաղարը մուհապէթլէ թէմաշա իյլէտի . պու շախս, հէ-
նուղ եիրմի եաշընա գատէմ պասմըշ, զաիֆ իւլ պիւննէ,
գումրալ սաշը, լաթիֆ վէ պայղըն կէօղլիւ, էլլէրի նաղիք
վէ պալ մօմընտան մէսնու կիպի պէյաղ պիր տէլիգանը օ-
լուպ, ատէթա թէպտիլի էլպիսէ իթմիշ կէնճ պիր դըղ զանն
օլունմագտա իտի :

Գօլօնէլին իչէրի կիրտիյի սըլատա տէլիգանը, սիլահ
գատիֆէտէն մամուլ պիր կիճէլիք կիյմիշ, պալատէ պէյան
իյլէտիյիմիզ վէճհլէ մինտէրին իւզէրինէ ուզանմըշ, մափի
կէօղլէրինի խալընըն չիչէքլէրինէ տիքմիշ, վէ տէրին պիր թէ-
ֆէքքիւրէ տալմըջ օլուղունտան, գարընըն աչըլմասընտան
հուսուլէ կէլէն բաթըրտըյը աույամամըշ իտի :

Գօլօնէլին գալպի չիտտէթլէ շարբըյօր իտի . մումալլէյի
խաֆիֆ պիր սէտա իլէ քէնտի քէնտինէ :

— Ա՛հ, նէ գատար տա ընկի սօլմուշ, տէյերէք, վէ պաղարընըն ուճարընա պասըպ իլէրլէյերէք չօճուղըն Եանըն պաշընտա օթուրտու, վէ պիր վալիտէյի միւշֆիդէ կիպի տէլիգանլըյը գուճագլայարագ լաթիֆ պիր սէտա իլէ.

— Արման . . . սէվկիլի օղլում, տէյու հայգըրտը.

Տէլիգանլը, տէրհալ տալմըշ օլտուղու թէֆէքքիւր ոյգուսունտան ույանարագ, վէ կիւլէրէք.

— Սապահլար խայր օլտուն աղիղ պապաճըղըմ, թէք չէքքիւր իտէրէմ, էվլատընըղը կէլիպ կէօրտիւնիզ. . . ա՛հ, նէ գատար էյի վէ լաթիֆսինիզ. . . տէտի.

— Սէվկիլի եավրում, պիր միւտտէթ տիր սէնի կէօրէմէտիմ. . . պունտան տօլայը պէնի ափվ իտինիզ. . . չիւնքի իշիմ վար իտի. . . սէյահաթ իտիյօր իտիմ. . .

— Վա՛յ, սէյահաթմ մը կիթմիշ իտին պապաճըղըմ.

— Էվվէթ էվլատըմ.

— Օ՛, նէ իշին պէնի պէրապէր կէօթիւրմէտին.

— (Թիթրէյերէք.) Միւմքին տէյիլ իտի եավրում.

— (Մահղունանէ.) Ա՛հ, սէյահաթը նէ գատար սէվէրիմ, թէպտիլի հէվա իթմէք բէք կիւզէլ շէյ տիր.

— Պուրատա ըահաթ տէյիլմիսինիզ օղլում.

— Էվվէլճէ պուրատա բէք պահտըեարանէ իմրարը էյամ իտիյօր իտիմ.

— (Մուղթարըպ օլարագ.) Է՛յ շիմտի.

— Օ՛, շիմտի պապաճըղըմ. . . շիմտի. . .

Արման, տէրունի տիլտէն պիր ահ չէքտի, վէ կէօղլէրինտէն զուհուր իտէն պիր տամլա եաշ եանագլարը իւզէրինտէն եուվարլանարագ եէրէ տիւշտի. Գօլօնէլ իսէ քէնտինտէն կէշմիշ պիր հալ իլէ.

— Նէ՞ օլտուն եավրում, սանա նէ՞ եարտըլար, տէյու հայգըրտըգտան սօնրա, եալվարըր կիպի տիղ իւզէրինէ չէօքքիւպ տէլիգանլընըն էլլէրինի թութտը, վէ պիր սէտայի միւսթէրհիմանէ իլէ սէօղլունէ տէվամ իտէրէք.

— Սէյլէ օղլում. . . նէ՞ օլտուն. . . նէ՞ չէքիյօրտուն,

սէնի քիմ մուղթարը պիտի յօր . ա՛հ ետքում, սէն պէնիմ քիմ, վէ նէլէր ետքում միւր թէտիւր օլտուղումը հէնուղ պիլմէզսին . սէն բէտէրինին, պիւր ղէհիւրի հայվանը պօղտուղ-լարը կիպի, սէնի աղլատան էր. բէ. ք վէ ետ գատունը, այագ-լարը ալթընտա թէրէլէյէճէյինի խաթըրընտան պիլէ կէչիւր-մէզսին, տէյինճէ, Արման խաթիֆի պիւր սէտա իլէ .

— Սէվկիլի պապաճըղըմ, պիւր այտան պէրի չէ. քույրիմ միհնէթ ու մէչագաթըն թարիֆի միւմբիւն տէյիլ տիր . ֆագաթ տիւնտէն պէրի հըսս իթտիլիմ տէրտ ու քէտէր, կէչմիլէրէ նիսպէթէն բէ. ք տէհչէթամիլ տիր .

— Փագաթ սէյլէ ետքում . . . պէյան էթ, Ալլահ ի-չին օլտուն, չարըդ սէյէ .

— Տիւլէյին աղիզ բէտէրիմ, պիւր այտան պէրի տիր քի պիւր գատունը սէվէյօրում . . . էվվէթ, մէզպուրէյի բէ. ք ա-չըգանէ վէ սատըգանէ սէվէյօր իտիւմ . . . պու գատունըն ուղլունա ֆէտայի ճան իթմէյի, ճանըմա միհնէթ պիլիլիլի ի-տիւմ . . . լաքին էյվա՛հ, շիմտի անըն պէնի սէվմէտիլինի է-յիտէն է. ի անըտըմ . . .

— Լէպէթ սէվէճէ. ք տիր, պուլնըն իչին իճպար իտէճէ-յիմ . . .

— Պիւր պաչգասընը սէվէյօր . . .

— Սէվլիլի ատէմի էօլտիւրիլիմ .

— (Հընչգըրադ .) Ահ պապաճըղըմ, մէզպուրէ պէնի թահքիւր իթտի, պանա էլտիլէնի իլէ վուրտը .

— (Մօսմօր քէսիլէրէ. ք .) Սանա վուրտո՞ւմը .

— Էվվէթ, էլտիլէնի իլէ . . .

— Նէրէտէ, նէ՞ վագըթ . . .

— Տիւնքի կիւն վէրտիլի պալտա . . .

— Պալտամը, իսմի, իսմինի խապէր վէր տէ մէլունէյի էօլտիւրէյիմ .

— Մէզպուրէյի սէվէյօրում պապաճըղըմ սէվէյօրում, հէմտէ հագգընտա ատամլէթ հըսս խաթիլում .

— (Շիտտէթլէ .) իսմի նէ տիր .

Արման պիր սանիյէ գատար տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, զայն թ խափիֆ վէ գուվէթսիւ պիր սէտա իլէ .

— Մատամլա պարօն տը Սէն Լուս , թէսմիյէ օլունմագտա տըր , տէտի :

Գօլօնէլ հիտտէթ ու շիտտէթի իյմա իտէր սուրէթտէ գօլլարընը խաչվարի կէօյսիւնէ վաղ իթմիւ, վէ տիմտիք տօղրուլարագ կէօլլէրինի եէրէ տիքմիւ օլտուղու հալտէ , այագլարընը եէրէ վուրարագ քէնտի քէնտիւնէ շու սէօլլէրի սէօլլէնիպ տուրույօր իտի .

— Պու գատընըն իսմինի չօգ տէֆալէր իշիթմիշիմ, վէ հաթտա մէզպուրէյի կէօրմիւշիւմ պիլէ , գորմալ սաչը , պէյագ , նարին վիճուալը վէ սիյաճ կէօղլիւ պիր շէյ տիր , մէլունէնին մէշուր պիր նամ ալթընտա կիզլէնէրէք պիր թագըմ հուզուզաթը զարիպէյէ միւպթէլա օլտուղունը , վէ տամը մուհապէթինէ կիրիֆթար իյլէտիյի պիշարէլէրի մահվ ու թէլէֆ իթմէք իլէ մէլունֆէ պուլունտուղունը իշիթտիմ, մէզպուրէ գալպսըզ վէ մէրհամէթսիւ օլուպ , գաբլանըն սայտ իյլէտիյի պիշարէ հայվան իլէ օյնատըղը կիպի , քէնտիսինի սէվէնէրի իսթիհզա իտէր , էյլէնիւ , վէ սօնրա տա մահվ էյլէր իմիւ . իշթէ պու խալընէ գաբը էվլատըմը զապթ իթմիւ . է՛ , բէք էյի մատամ լա պարօն , շիմտի իշ իքիմիգէ գալտը պադալըմ հանկըմըզ զալէպէ իտէճէյլ , պադալըմ էվլատը կիպի բէտէրինի տէ ուճուզճա գանտըրապիլէճէքմիսինիզ :

Գօլօնէլ, ազիմ պիր հիտտէթ ու շիտտէթ իլէ պու սէճլլէրի սէօլլէտիքտէն սօնրա , օղլու Արմանըն էքէրինի թուլտարագ .

— Մէզպուրէնին սանա թէրճիհ իթմէյէ ճիւրպթ իյլէտիյի առէմին իսմինի պիլիյօրմուսըն , տէյու սօրտու :

— Գօնթ էսթիյօն :

— Բուսիյալըմը :

— Էվվէթ :

— Է՛ , պու առէմ քէնտիւնի էօլմիւշ առա իթմէլի տիր :

Դօլօնէլ, Արմանըն եանընա օթուրուպ նիլադքեարանէ պիր թարղ իլէ .

— Ճիւմէսինի պանա սէօյլէ . . . հէքսինի բէտէրինէ պէ-
յան իյլէ օղլում, տէտի :

21

Եօյլէ եէմէյինի օղլու իլէ պերապէր Վերսայլտա եախօտ Սէն Գըլուտա իթմէք Փիքրի իլէ ազչամտան էվլէլ կէլմէյէ-
ճէյինի խըտմէթքեարընա պէյան իթմիշ օլան Դօլօնէլ, պիր սաաթ սօնրա հիտտէթի, մահղուն վէ գաչլարը չաթըլմըշ օլ-
տուղու հալտէ խանէսինէ ավտէթ իլէ պիր գօլթուգ սան-
տալեասը իւղէրինէ տիւշմիւշ իտի . պու գատար ճէսուր վէ գալի օլան պու ստէմ, էվլատընըն չէքտիյի մէշագգաթտան տօլայը զիհնինի զայալ իթմիշ իտի . մուամալէյհ պիր աղ տիւ-
չիւնտիւքտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ .

— Էհ , պուտա պիր չէյ տէյիլ, պէն պունտան պին գաթ զիյատէ միւշկիւլ իշլէրի կէօրտիւմ պիթիւրիւմ, իշթէ սիլահ ճէմիյէթի բէյիսի օլտուղումը տիւչիւնէճէք զէման կէլիպ չաթ-
տը , տէտի :

Դօլօնէլ պիր մասանըն պաչընա կէչէրէք Բարիզտէ պու-
լունան ճէմիյէթ ազալարընա աթի իւղ զիքր տավէթնամէյի եաղտը .

« Դայէթ մուհիւմ պիր իշ իշին թօբլանմագ իւղրէ , եա-
րէլի օլտուղու ճիհէթլէ եաթաղտա պուլունմաղա մէճպուր օ-
լան չըվալիյէ Տասթինին խանէսինէ , Դօլօնէլ, միւթթէֆիգլէ-
րինի տալէթ իտլյօր . բէնչէմպիհ կիւնի ազչամը սաաթ սէ-
քիզինտէ իճթիմա օլունաճագ տըր »

Դօլօնէլ, իշպու տալէթնամէյի եաղըպ մահալլէրինէ կէօնտէրտիքտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ .

— Աֆրիկայի տա օլան Լամպլեն իլէ , մատամ Մօրտիյօնըն մուհատերէսի իլէ մէշղուլ պուլունան էփմբնուէլտէն պաշղպար կէլէճէքլէր տիր :

Ֆիլ հաղըղա եէվմը մէղքիւրաէ կէօսթէրիլէն սաաթտա ճէմիլէթին տէօքթ աղալարը , չըվալիլէնիլ խանէսինքէ թօրլանմըշլար իտի :

Շըվալիլէ եաթագտա օլուպ հէնուզ զաիֆ վէ եաթագտան զալղմաղա միւգթէտիր տէյիլ իսէ տէ , էյիլիլէ եիւզ թուլթմուշ վէ զիհնի թէմամը իլէ եէրինէ կէլմիշ իտի . շէհրէսի տայիմա պիր միւսթահլիյանէ թէպէսսիւմ ալղ իտէն Գօլօնէլ , պու աղչամ մահպուն վէ միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ պուլունտուղունտան , բէֆիղլէր՝ լէյլէյի մէղքիւրէտէ նէ իշ կէօրէճէքլէրինի եէքաիկէրինտէն սիւալ իտիյօրլար իտի :

Գօլօնէլ , եիւքսէք ղլէ ամիրանէ պիր սէտա իլէ , քէլամէ աղաղ իտէրէք :

— Էֆէնտիլէ՛ր , մալիւմինիզ տիր քի պէն սիզին բէյիսինիլիւմ , վէ ճիւմլէնիլէ խըտմէթտէ պուլունտոււմ , տէտի :

Շըվալիլէ . - Տօղրու ալր :

— Պու կիւն սիղէ բէսմէն պէյան իտիյօրլու՛մ քի , ճէմիլէթէ պէնիմտէ իհթիյամըմ վար , պու տէֆա տա սըրա պէնիւմ տիր :

— Էմրինիլէ հաղըրըղ , Գօլօնէլ :

— Էֆէնտիլէ՛ր , Բարիզտէ պիր մախլիւգ վար քի , պիր ալրսլան՝ եալլուսընը սէվալիլի կիւլի , պէնտէ անը սէվէրիւմ , վէ պուտա օղլոււմ տրր :

Ճէմիլէթ աղալէրի քէմալի թէաճիւպլէ եէքաիկէրինէ պալըշարլար , Գօլօնէլ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Էվլէթ , պէնիւմ պիր օղլոււմ վար . . . պիր էվլատըմ վար քի , բէտէրինին էսրարը հայաթընա ալա վաղըֆ օլմալաճաղ տրր . օ պիր կէնճ մախլիւգ տիր քի , կէօրէնլէր միւթլաղա սէվէրլէր , հայաթը վէ գալալի բէք սատէ վէ քէթթէմիլ տիր . իշթէ պու շօճուգ զայրէթ վէ հիւմէթիմիլլէ միւհթաճ տրր , տէտի :

— Հէր նէ եաբմադ լաղըմ իսէ հաղըրըղ :

— (Կօնթրանա խիթապէն .) Միւսիւ մարքի , սիւ ճէմի-
յէթէ չօդ խըսմէթ իյլէտիյինիւ ճիհէթէ , շախսիյէթէ պըրտ
օլան պիր իշէ տէ սիլի միւքէլէֆ իթմէք իսթէմէմ , պինաէն
ալէյհ պու պապտէ սիլի օէրպէսթ պըրաղըյօրում :

— (Սէր ածը կիւլէրէք .) Սիղէ տըղ իթմիշ իտիմ եա ,
պունտան պէօլէ սիլին իշին ամատէյիմ , պէնի իսթէտիյինիւ
խըսմէթտէ իսթիստամ իտէպիլիրսինիւ :

— (Ճէմիյէթէ խիթապէն .) Մատամ լա պարօն տը Սէն
Լուսը թանըյօրմուսընըղ :

Շըվալիյէ . - Էվլէթ :

Բանվիլ . - Պէնտէ թանըրըմ :

Գօլօնէլ . - (Կօնթրանա .) Սիլտէ թանըյօրմուսընըղ , միւ-
սիւ մարքի :

— Մէզպուրէյիսիւր տէֆա կէօրտիւմ :

— Գօնթ Էսթիյօնըտա թանըյօրմուսընըղ :

— Բուսիյա սէֆարէթի աթաշէսի տէյիլ մի :

— Էվլէթ :

— Պիլիյօրում :

— Տօսթունըղ մը տըր :

— Խալը :

— Անընլա տուէլլօ իտէրմիսինիւ :

— Հալ հալ :

— Բէք էյի , մատամ Սէն Լուս իլէ գօնթ Էսթիյօն ճէ-
միյէթիմիղէ հիսապ վէրէճէքլէր տիր . զիրա պունլար Էվլա-
տըմը հէման Էօլտիւրմիւշէր տիր :

Յլ զէման Գօլօնէլ իլէ բէֆիլլէրի արաւընտա նէ կէշտի,
վէ նէ Էօլտա բըլանլար թէրթիպ իտիլտիյի , հիքեայէմիլին
բէվիշ ու մէվամընտան անլաշըլաճագ տըր :

Եէվիր մէզքիւրին սաաթ օնընտա Գօլօնէլ խանէսինէ ալ-
տէթ իտէրէք , խըսմէթքեարընը ճէլպ իթտի :

Հէման իսթիյարըղա եիւղ թուլթմուշ օլան Գօլօնէլ , սան-
քի կէնճէնմիշ տէ մէյտանէ չըգմաղա հաղըրլանմըղ պիր բէհ-

իւման օլմուշ իտի . մուամաիւէյհ քէմալի տըգգաթլա կիյինաի ,
թուալէթինի միւքէմէլէն իճրա իտէրէք՝ համիլ օլտուղու միւ-
թէպտտիտ նըշանլարըն գօրտօնլարընը կէօյսիւնէ թագտը ,
վէ արապասընըն հազըրլանմասընը էմր իթտի :

Պէշ տագըգա սօնրա Դօլօնէլ արապասընա պինէրէք ,
Օրէրա թէաթրօսընա աղիմէթ իթտի :

Օ ագչամ Օրէրատա մութանթան սուրէթտէ պիր օյուն
վէրիւէճէյինտէն , Բարիզին ումում ալնիյա վէ քիպար թա-
գըմը թէաթրօյա տօլմուշլար իտի :

Դօլօնէլ , իլէրուտէ պուլունան գօլթուգ սանտալէլէրին
պիրիսինտէ եասլանարադ , լօճալարը պիրէր պիրէր կէօզտէն
կէչիրմէյէ պաշլատը :

Միւթէճասըա կէօզլէրի տէրհալ թէհարրիյի թէրք իլէ ,
թամ գարշըսընտաքի լօճայա միւնաթըֆ գալտը :

Պու լօճանըն էսն թարաֆընտա իքի գատըն օթուրմուշ-
լար իտի . պուընլարըն արգասընտա տա իքի էրքէք այագ իւ-
զէրինտէ տուրմագտա իտիլէր . գատընլարըն պիրիսի գում-
լալ , զաիֆ իւլպիւննէ , վէ պէյազ չէհրէսի , պիր լէթաֆէ-
թը զարիպէյէ մալիքէ օլտուղու կիպի , սիյահ վէ տթէշնագ
կէօզլի իտի . մուամաիւէյհա պիր էլինտէ պուլունան եէլքագէ
իլէ օյնամագտա , վէ տիկէր էլինտէ թութտուղու տիւրպին
իլէ էթրաֆա պիգոյտանէ նաղարլար ֆըրլաթմագտա իտի .
Դօլօնէլ մէզպուրէյէ տըգգաթլա պաղարադ .

— Էվլէթ օ ալը , բէք ալա թանըրըմ , տէտիքտէն սօն-
րա մատամը թէրք իլէ , արգասընտա պուլունան էրքէքլէր-
տէն պիրինի թէֆթիլէ պաշլատը . պու առէմ ուզուն պօյլու
պուզտայի պէնզլի , օթուզ եաշլարընտա կէօրիւնիւյօր իտի .
Դօլօնէլ չախսը մէզքիւրի տըգգաթլա սիւղտիւքտէն սօնրա .

— Պու Բուսիյալը , պիր Սպանեօլա պէնզէյօր , պէն պէօյ-
լէ պիր իքի թանէսինի կէօրմիւշիւմ , տէտի , վէ պատէհու
պիրտէն պիրէ խաթրընա պիր չէյ կէլմիշ կիպի էլինի անլընա
կէօթիւրմէքլէ քէնաի քէնաինէ .

— Մատամ լա պարօնըն օտասընը աչաճագ օլան անախ-

տարա չիմտիտէն մալիքիմ. էկէր գուվլէյի հափըզամ պէնի
եանըլթմայօր իսէ, տէրագապ գօնթ իլէ սատըգ պիւր տօսթ
օլաճաղըմ, տէտի, վէ իլավէթէն շու սէօղլէրի սէօյլէտի.

1812 սէնէսի ֆէշտքէթլի մուհարէպէսի ղէմանընտա Րու-
սիայա էսիր տիւշտիւյիմ վազըթ, գօնթ էսթիյօն իսթէվա-
նօֆ թէսմիյէ օլունան պիր թօրճու պին պաշըսը իլէ տօսթ-
լուգ բէյտա իթմիշ իտիմ. գօնթը մումաիլէյհ տաիի ուզուն
պօյլու էսմէր չէհրէլի, եանի շու գարշըմտաքի ատէմէ պէն-
ղէմէքաէ իտի. էվէթ հէման էէմին իաէպիլիլիմ քի, պու
շաիս՝ օ էսկի տօսթումըն օղլու տըր . . .

Գօլօնէլ ճըզտանընը աչըպ պիր քեաղըտ գօրարարագ
աթիտէ մուհարէր թէղքիլէյի եաղսը :

« Էֆէնտի .

« Էսկի ֆրանսըղ օրտուսը իւմէրասընտան օլուպ, Րու-
սիա մուհարէպէսիստէ պուլունուպ տա, մուսխարէն Մօս-
գուտա էսիր տիւշէն պիր զաթ, գօնթ էսթիյօն ճէնապլէ-
րինտէն, օ էսնալէրաէ թօրճը պին պաշըսը օլուպ, սատըգ
տօսթը պուլունան գօնթ էսթիյօն իսթէվանօֆըն մախտումի
օլուպ օլմատըղը սիւալինէ իճիսար իսիյօր : »

Պատէհու թէղքիլէյի իմլալայըպ պիւքէրէք, թէաթըօ
խըտմէթ ճիլէրինտէն պիլինին վասէթասը իլէ գօնթպ կէօն-
տէրտի :

Պագաթ գարիյնի քիլամէ թէղքիլէյի մէղքիւլէյէ վէ-
րիլէն ճէվապ հագըրնտա մալիւմաթ վէրմէղտէն էվէլ, պիրաղ
կէրիյէ ալտէթլէ, Գօլօնէլին՝ բէրէսթիշ իտէրճէսինէ սէվմէք-
տէ օլտուղու Արման նամ չօճուղըն սուրէթի վէլատէթինի,
վէ պու հիքեայէ իյլէտիլիմիղ ֆաճիանըն իպթիտասը օլան
թէաչիւգին նա՞սըլ զուհուր վէ ճէրիյան իթալինի արղ իյլէ-
մէնին ղէմանը կէլմիշ տիր :

22

1812 սենտեմբերին միւսն հէղիմէն Ռուսիայտան ըրեւաթ իթմէքտէ պուլունան Թրանսըղ օրտուսընըն տէմտարը օլան ֆըրգայը , պիր Գաղաղ տալը հիւճիւմ իլէ էսիր իլէմիլ , վէ Գօլօնէլ Լէօն տախի մէղքիւր էսիրընըն միյանընտա պուլունմուլ իտի : Մուսախէյհ օ զէման օթուղ իքի եաչընտա օլուպ հայաթը սէվէր իտի : Գօլօնէլ՝ գատընլարըն նաղարը տըղգաթընը ճէլպ իտէճէք տէրէճէտէ ետգըչըղը օլտուղու կիպի , պու հալլէրտէն իսթիֆատէ վէ հաթտա թայիֆէյի նիսայէ թէպասսիւս իտէր թաղըմընտան իտի :

Էսիրըն Մօսկուա շէհրինէ նաղլ իտիլտի , ֆագաթ Գօլօնէլ օրտա էսիր տէյիլ՝ տտէթա հագգընտա հիւրմէթ ուրիայէթ իտիլի պիր միւթէպէր միսաֆիր կիպի իտի . մուսաիլէյհ եալընըղ իսմէն էսիր օլուպ , արզու իլլէտիլի եէրտէ կէզէր , քիւպէրա թագըմընըն վէրտիլլէրի զիյաֆէթ վէ պալլարտա մէտփունէն պուլունուր , վէ իսթէտիլի մահալտէ պէյթուլթէթ իլէ , եալընըղ հէր կիւն սապահլարը գանուն տայիրէսինէ աղիմէթ իտէրէք « Պէն պուրատայըմ » տէմէք վաղիֆէսինի իճրա իտէր իտի :

Գօլօնէլ գալի իւլ պիւննէ , ետգըչըղը , ճէրպէզէլի , շէհրէսինտէն ֆէրասէթ վէ զէքեալթէթի անլաչըլը պիր զաթ օլտուղու հասէպի իլէ , Մօսկուա քիպար ալէմի աալօնլարընտա հայլըճա մուվաֆֆագըյթէ նսյիլ օլմուլ իտի :

Ալէլիսուսուս գատընլար մուսաիլէյհէ բէք զիյատէ ըայթ իթմէքտէ , վէ հաթթա անը « Նիւպէլ միրալայ » թէսմիայէ իտէրէք թալթիֆ իթմէքտէ իտիլլէր :

Գօլօնէլ Ռուսիայտա պուլունտուղու միւտտէթճէ , վագթիլնի խօլ կէչիլմէք իչին քէնտիլիլնտէն զուհուր իտէն հէր տիւրլիւ էյլէնճէլլէրի գաչըրմաղ իտի . մուսաիլէյհ պու մին-

վալ իւզրէ թարիգը հայաթտէ թէգատտիւմ իթաիյի սըրա-
տա պիր գատընա թէսատիւֆ իթաի , մուսաիլէյհա օ անէ
գատտար կէլիր կէչէր մուհապէթլէր իլէ վազըթ կէչիրմիլ օլան
Գօլօնէլին գալպինի՝ ֆէնա հալտէ պիր հէյէճանէ տիւշիւր-
տիւ : Գօլօնէլ, մէզպուրէ հազգընտա հըսս իթաիյի հէյէճան-
տէն , քէնտիսինին՝ հազիգի պիր աչըզ օլաուզուհը անլատը :
Պու գատըն , ճէնէրալ Տ . . . նին , Աննա Գաթէրին թէս-
միլյէ գըլընան քէրիմէսի իտի :

Ճէնէրալ, էլլի էլլի պէշ եաշլարընտա սէրթ վէ գապա
պիր ասքէր օլուպ , Մօսգուտ քիպարլարընն նէզաթէթ վէ
լէթաֆէթտէն քեամիլէն պի պէհրէ օլմալըլա , էսկի Բուս տէ-
նիլէն միւթէպսըպ թազըմընտան իտի :

Աննա Գաթէրին՝ օն սէրիզ եաշընտա պիր մէլէք կիպի
լաթիֆ վէ կիւզէլ, վէ պիր Ֆրանսըզլը միւրէպպիլէնին թահ-
տը թէրպիլէսինտէ պէօյիւմիւշ օլտուզուհտան , Ֆրանսըզճայը
ատէթա պիր Բարիլլի կիպի թէլաֆիուզ իտէր , վէ Ֆրան-
սըզլարըն տալադ ու ատաթընա միւթապըզ սոթքէթտէ հա-
րաթէթ իլլէր իտի :

Ճէնէրալ , գըզընը բերէսթիշ իտէրճէսինէ սէվէր իտի ,
հաթթա մէզպուրէյէ օլան մուհապէթի օ տէրէճէ զարիպ ի-
տի քի , ատէթա գըզընը գըսգանըյօր իմիշ կիպի էվլէնտիր-
մէք իսթէմէմէքտէ « վէ էքտէրիէն « էկէր գըզըմը էվլէնտիր-
մէյէ լազը օլմագըլըմ լազըմ կէլտէ պիլէ , անը պիր Նա-
պապ կիպի զէնկին , Վէնուս կիպի կիւզէլ, վէ պէնիմ կիպի
Բուս պիր բրէնսէ վէրմէք իշին օլապիլլը » տէմէքտէ իտի :

Ճէնէրալ, պէրայի մամուրիլէթ Գալկասիայա կիթալքճէ ,
կէնճ Գաթէրին՝ ատէթա պիր էսիր կիպի մահրուս գալըր ի-
տի . կիւնտէ պիր սաթթ օլմադ , վէ պիր գաբալը տապաուտա
սիւրաթլա կիթմէք իւզրէ կէզմէյէ մէզանիլէթի վար իտի :

Գօլօնէլ իլէ կէնճ գըզ , նաճըլ թէսատիւֆ իտէրէք իլք
նազարտա իլանը աչգ իթաիլէր . ճէսուր էսիր՝ նասըլ սէվտի-
յի գըզըն եանընա կիտէպիլտի . քէնտիսի կիպի էսիր տիւշ-
միւշ օլան պիր Ֆրանսըզ բաբազը վասէթասը իլէ , Գօլօնէլ՝

նա՞սըլ իճրայի ներեա՜հ իթտիրտի . պունյար վասֆ իտիյէճէք
օլսա , ճիւղէր իլէ րօմանլար օլաճաղընտան , պիղ շու գա-
տարընը տէյէլիմ քի , մումաիլէյհա կիւնիւն պիւրինտէ հա-
միլէ օլտուղունը հըսս իթտի :

Պու զէվճու զէվճէ , միւմքին օլամայան ֆիրարտէն պաշ-
գա պիր շէյ տիւշիւնմէյօրլար իտի :

Գօլօնէլ , հարպ էսիրի պուլունտուղու հասէպի իյէ Բու-
սիյատան չըգմագ միւմքին օլմատըղընը պիւտիյի հալտէ , հէր
նէ օլուրսա օլտուն տէյէրէք ֆիրար իլէ զէվճէսինի Ֆրանսա-
յա աշըրմաղա գարար վէրտի . մումաիլէյհին , իշպու ֆիրա-
րը թէէմին իչին իճրա իյլէտիյի աղիլանէ վէ իհթիյաթքեա-
րանէ թէտպիլէր թարիֆտէն վիւսթաղնի տիր . էլհասըլ ֆի-
րար իչին պիւ ճիւմլէ լէվաղիմաթ հազըր իտիլտի . Գօլօնէլ
պիր սախթէ բասաբօրթ , վէ պիր թաղըմ Բուս զապիթի իւ-
նիֆօրմասը թէտարիք իթմիշ իտի . պիր գարունլըդ կիճէտէ
ճէնէրալըն զօնաղընըն արտ գարուսընտա պիր արապա պէք-
լէյէճէք իտի . իսիւլասայի քէլամ՝ ֆիրար թասափվուրը էզ-
հէր ճիհէթ հուսուլէ կէլմիշ տէմէք իտի :

Հէյհաթ , նէ՞ գատար պօշ իւմիւտ , կէնճ գատընըն լտէվֆ
ու տէհէթի , վէ թէլաշ ու էնտիշէսի հէր պիր շէյի մէյտա-
նէ չըգարուր , ֆիրար միւմքին օլամատը . . .

Աճէպա մումաիլէյհա նէ՞ օլտու . Գօլօնէլ , պունա տաճ
յըր հիշ պիր մալիւմաթ ալամատըղը կիպի , պունտան պէզյ-
լէ տէ ալամայաճագ տըր . իշթէ պու սուրէթլէ ֆիրար միւմ-
քին օլմապըղընտան , միւսիւ Լէօնըն՝ Մօսկուտա գալմըշ
օլտուղունը պէյանէ հաճէթ կէօրմէյիլ . պիր աղչամ ալա
պիլիպ թանըմատըղը պիք ատէմ , Գօլօնէլին օտասընա կի-
տէրէք պիր թարաֆա պէօյիւճէք պիր սէրէթ վաղ իթտի .
մէրգուճ հիշ պիր սէօղ սէօյլէմէրպիլին վէ պու եապանճը-
նըն տուխուլինտէն շալըրմըշ գալմըշ օլան Ֆրանսըղըն տա ,
պիր սիւալ իյըատ իթմէսինէ մէյտան գալմագորղըն սափու-
շուպ կիթմիշ իպի :

Գօլօնէլ աղիմ պիր մէրագ իլէ շախսը մէճհուլըն կէ-

Թիրմիչ օլտուղու սէրէթի աչտը , սէրէթին տէրունինտէ եէ-
նի տօղմուչ պիր չօճուգ իլէ , Պրանսայա աղիմէթ իթմէք ի-
չին պիր բասաբօրթ վար իտի :

Էրթէսի կիւն Գօլօնէլին օտաարնա իքի բօլիս կէլէրէք ,
քէնտիլէրինի թէագըպ իթմէսինի թէքլիֆ իթտիլէր . դա-
բունըն էօնիւննէ պիր արնոպա պէքլէյօր իտի . աէքիզ կիւն
սօնրա Գօլօնէլ Լէօն , գուճալընտօն սէվկիլի Գաթէրինին էվ-
լատը պուլունաուղու հալտէ Բուսիյննոֆն չըգմըչ , վէ Պրան-
սայա ալտէթ իթմէքտէ պուլուննուչ իտի :

Իչթէ օլ վագըթտօն պէրի Գօլօնէլին դալպինտէ քէն-
տիսի իչին պիւսպիէթիւն եէնի օլան հըսսիյաթը բէտէրանէ
ույաննաղմ պաչլատը . օ կիւղէլ զէմանը մուհապէթին նա-
ղիք ետտիկեարը օլան պու մասումը , քէմալի չիտտէթլէ սէվ-
մէքտէն քէնտիսինի ալանաուր . օլ էսնատէ Գօլօնէլ օլտուղ
տէօրթ եաչընա դասէմ՝ պասմըչ իտի . պահտընա , վէ սէպ-
գաթ իթմիչ օլան խըտմէթը սաքէրիյէսինէ կիւվէնէրէք , Սա-
րէշալ լիւթպէսինի իհրաղ իթմէյի , վէ պու վասէթա իլէ
օղլունա բարլագ պիր միւսթագպէլ հաղըրլամայը իւմիւտ ի-
տիյօր իտի :

Փագաթ Պրանսայա այագ պասար պասմաղ պու իւմիւ-
տինին վահի օլտուղունը անլատը , զիրա վաթէրլօ վագաա-
սընտան սօնրա իմբէրաթօրլուգ տիւշմիւչ , վէ դըրալլըգ ալ-
տէթ իթմիչ օլտուղունտան , Գօլօնէլ տէ բէք չօգլարը կիպի
աչըղա չըգարըլտը . մուճաիլէյհ զէնկին օլմայա էչէտտը ար-
ղուսը վար իքէն Փագըր գալմըչ իտի . իչթէ օ վագըթ պու
ատէմ հէր տիւրլիւ չէյլէրէ միւրաճաաթլէ զէնկին օլմագ
սէվտասընա տիւշտի . գումար օյնատը , վէքեալէթ իթտի ,
սէնտաթլէ մէչղուլ օլտու , ախղուիթայէ կիրիշտի , էլ հասըլ
հէր տիւրլի չէյլէրէ պաշ վուրարագ , կեահ զէնկին վէ կեահ
Փագըր գալտըղը հալտէ իմրարը էվգաթ իյլէտի :

Գօլօնէլ եռլընըղ պաչընա օլմուչ յուս իտի , էյալէթ-
տէն պիրինէ չէքիլէրէք , ալտըղը մաղուլիյէթ մաաչըյըլա ի-
տարէ իտէրէք ըահաթճա կէչինէպիլի իտի , Փագաթ էվա-

տը օլմաղըլա անըն իսթիգ պալինի թէէմին իթմէք լալըմ իտի :

Գօլօնէլ գումարապաղ օլմուշ իտի , ֆագաթ գօրգագ պիր օյունը օլմայըպ , ճէսուր վէ պահտա զալէպէ իթմէյէ չալը-
չըր թագըմընտան իտի . ֆիլ հագըգա մումաիլէյհ հայըճա
բարա գազանըյօր իտի :

Իշթէ պու բարա իլէ չօճուգ պէօյիւտիւլէրէք , բարլադ
սուրէթտէ թէրպիլէ վէ թալիմ իթալիրիյաի :

Պալայի նամուս ու հայիլէթտէն տիւշմիւշ օլան Գօլօ-
նէլ , էվլաառնըն քէնտի հալինէ վագըֆ օլմասընը գաթան
իսթէմէյէրէք , հէնուլ օն պէշ հաշընա գատէմ պատար
պասմաղ , էվլէլճէ մայէթ ինտէ միլադիմիլիս խրոմէթ ինտէ պու-
լունմուշ , վէ մուախտարէն աշըլա չըգարըլմըշ օլան ճէսուր ,
պահաաըր , վէ թէրպիլէյի պիր սաքէրին թահաըր նէզարէ-
թինտէ պըրազաը . պու էսկի սաքէր , Գօլօնէլի էվլէլքի կի-
պի չայան հիւլմէթ ու լայէթ վանն իթմէքտէ իտի :

Չօճուգ , գարիլնի քիրոմէ թարիֆ իյլէտիլիմիլ Շահօ
սօգազընտարի քէօշքտէ իսքեսն իտիլտի , վէ իսթիյար սա-
քէր տէ , տէլիգանլընըն արզուլէրինի պիր աէրէճէյէ գատար
իճրա իթմէյէ տայըր էմի ալտը . Արման թէամիլէ գըլընան
պու չօճուղըն կիւզէլ պիր ինկիլիլ աթը , միւզէյէն պիր
սրապասը պուլունտուղու կիպի , մէսարիֆի իշին այտա իրի
պին ֆըրանգ տա թախսիսաթը վար իտի :

Գօլօնէլին տօսթլարընտան սատըգ պիր ատէմին վասէ-
թասը իլէ , բէտէր ու վալիտէսի՝ էյալէթտէ պուլունան հէ-
կէնի նամը իլէ Արման , քիպար ալէմի սալօնլարընա իտիսալ
իտիլէրէք նայիլի մուվաֆաղըյէթ օլմուշ իտի :

Պալատէ պէյան օլունտուղու վէճհլէ , կէնճ Արման օգա-
տար վախիֆ , օգատար պէյաղ վէ նազիք իտի քի , էիրմի
հաշընտա օյտուղու հալտէ , օն ալթըր հաշընտա պիր գըզա
պէնղէյօր իտի . պու չօճուգ բէք զիյատէ վալիտէսինէ պէն-
ղէտիլինտէն , Գօլօնէլ , չօգ տէֆա տէլիգանլընըն հիւզիւնէ
պագար , վէ պիչարէ զէվճէսինի խաթըրլայարագ հէօնկիւր
հէօնկիւր աղլար իտի :

Գօլծնէլ Լէօնըն կէշիրմէքտէ օլտուղը լէզիւնէ էօմրիւ-
նին թապիյի օլտն գարըշըղըղլարը արասընտա , եինէ քէն-
տիսինն նէ օլտուղու թանընմամըշ , վէ արգատաշլարընտան
պաշգասը՝ էսրարընա վազըֆ օլմամըշ օլմազըլա , հէրքէս
մուժաիւէյհէ էսկի նարլարը իլէ պագմագ տա , վէ հագգըն-
տա հիւրմէթ իթմէքտէ իտի :

Էլհասըլ պու ատէմ թապիյի նասաղընտան վէ պահտը-
նըն աքսիլիյինտէն պահս իլէ սուրէթը զահիւտէ տայիմա
իշ արամագ տա , վէ պին տիւրլու հիլէպազըղըլա գուժարտա
գազանաղըլ բարա իլէ թէտարիքը մայիշէթ իթտիյի , էնզարը
խալգ տան կիղլէմէյէ սօն տէրէճէ զայրէթ իթմէքտէ , վէ պու
պապտէ մուվաֆֆագ օլմագ տա իտի :

Գօլծնէլին օղլու Արման պիլտիյինիլ հալտէ եաշամագ տա ,
վէ Գօլծնէլին օղլու օլտուղունը քիման պիլմէքտէ իտի , Գօ-
լծնէլ իսէ օրթա հալըլ սուրէթի իլէ պէքեարճա եաշայըպ՝
սիւհս արգատաշլարը ճէմիյէթինի թէշքիլ իթտիյի վազըթ ,
հէքեայէմիլիյին իպթիտասընտա գարիյնի քիրամը իտիալ իյյէ-
տիլիմիլ խանէտէ իգամէթ իյյէյօր իտի . մալիւմիմիլ օլտն ճէ-
միլէթը ճիւնայէթին թէշէքքիւլի իւղէրինէ , սուրէթը մայի-
շէթինի թաղէիլ իթմէք լուղումընը հլաս իտէրէք , Հէլտէր
սօգաղընտաքի խանէյի իթիճար իթմիլ իտի :

Գուժարտան հուսուլէ կէլէն մէպալիլ կէնճ Արմանըն
մէսարիֆինի լայըղըլըլա գաբամագ տա իսէ տէ , օղլունըն
իսթիլպալինի թէէմին իտէճէք տէրէճէլէրտէ ֆաղլա ագճէ
զուհուր իթմէտիլինտէն , մալիւմիմիլ օլտն ճէմիլէթի թէշքիլ
իտէրէք պու վէճհլէ քէսպը սէրվէթ իթմէյէ գարար վէր-
միլ իտի :

Իմտի պու տէլիգանլընըն՝ Գօլծնէլին տայիմի նէզարէթի
թահտընտա կէշիրմէքտէ օլտուղու պու հայաթը պահտընա-
րանէտէ , նէ՞ վուղու պուլմուշ տա բէտէրինի պէօյլէ պիրտէն
պիրէ պիր տէրեայի հիւղն ու քէտէրէ զարգ իթմիլ , պու
կէնճ վէ թաղէ գալպի նասըլ պիր տէհշէթլի պէլայի մու-
հապէթ իսթիլա իլէմիլ իտի . . .

Պիր մրգտար ճեմիյէթ ազալարը իլէ բէյիսինի քէնտի հալլէրինէ թէրք իլէ , գարիյնի քերամէ՝ պալատէ կյրատ կյլէտիլիմիզ պու իքի սուալին ճէվապընը վէրիւյ , կիւղար իտէն վագապը հէքեսայէ կյլէյէճէյիլ :

23

Կէնճ Արմանըն , մատամ լա պարօն տը Սէն Լուսի թէսմիյէ օլունան գատընա թէսատիւֆի իտիչի , վէ մումաիլէյհանըն սէվտայի դիւլֆինէ կիրիֆթար օլտուղու , պիր սուրէթը զարիպէտէ օլմուշ տըր :

— Գարնավայլըն սօն սալը կիւնի՝ Օրէրա պալօսը , արթըգ քիպար թագըմընըն մահալի իճթիմար օլմուգ հալինտէն չըգմըչ իտի իսէ տէ , եինէ քիպար ալէմինէ մէնսուպ պազը մատամլար , պիր գավալիլէ՝ վէ թէպտիլի էլպիսէ իթմիշ կիւճիի դուլիլէթի պիր իըրամէթքեսարըն թահտը հիմայէսինտէ օլարագ , Որէրայա կիտիյօրլար իտի : Արման սիննի իգթիզաընճա պիր թագըմ էյլէնճէ արամագլա մէշղուլ պուլունսուղըննտան , մէրգսւմ տա օ կիճէ պալօտա տօլաշմագտա իքէն , սասթըն Եանընտա օթուրմագտա օլան քիւչիւք պիր տնմինօյա աթֆը նազարը տըգգաթ իթմիշ իտի :

Հէր նէ դատար մէղքիւր տօմինօնըն սիյմասը մասքէ իլէ մէթթուր իտի իսէ տէ , Արման պունըն բէք կիւղէլ պիր գատըն օլտուգունը անլատը , մէղպուրէնին դումուլ սաշլարը , պէյալ վէ քիւչիւճիք նազիք էլլէրի , տէլիգանընըն պու հըսընը թէյիսիտ իտիյօր իտի :

Սէղպուրէնին Եիւլիւնի գըամէն սէթը իթմիշ պուլուննան Եարըմ մասքէ ալթընտա բարլայան կէօզլէրի , օլ տէրէճէ պիր գուլվէյի մանէթիզմայէ մալիք իտի քի , Արման՝ մումաիլէյհանըն էօնլունտէ պիլա հարաքէթ հէյքէլ կիպի տօնմուշ գալմը իտի :

Արման սէրպէսթ թապիաթը օլտուղու ճիհէթէ, հիչ պիլմէտիյի վէ թանըմատըղը պիր գատընըն եանընա պիլա բէրվա կիտէր թագըմտան օլուպ, վէ հաթտա պու սայէտէ նիչէ նիչէ մուզաֆֆէրիյէթէ մազհար օլմուշ օլտուղունտալն, պու հալ քէնտիսինէ ֆէվգէլատէ պիր ճէսարէթ վիրմիշ իտի իսէ տէ, ֆագաթ տէլիգանը՝ մապքէնին աթընտա բարլա-յան օ իքի ֆիսունտազ կէօղլէրին նէշը իթտիքլէրի բէրթէվ-լէրէ գարշու միւթէհայըր պիր հալտէ գալմըշ իտի. վէ է-կէր օ սըրատա պու հալի պիհուշիյի իզալէ իտէճէք պիր վա-գաա զուհուր իթմէմիշ օլսա իտի, Արմանըն՝ մումաիլէյհայէ եանաշմասը միւմֆին օլմայաճագ իտի:

Շէօյլէրի՝ հալ ու թավըրնտան պուտալա եախօտ բէք սըյըրդ օլտուղու անլաշըլան կէնճ պիր ատէմ կէլէրէք մա-տամըն եանընտա օթուրտու, վէ թէքլիֆսիզէ սէօղ սէօյ-լէմէյէ պաշատը. տամինօլը մատամ իսէ՝ հագարաթ կէօր-միւշ պիր գըքալիշա թավըր իլէ էլպիսէսինին էթէյինի թօր-լայարագ պիր ազ կէրի չէքիլտի, վէ էլինտէքի եէլքաղէսինի աշըպ մէրգուճ թէրպիյէսիզ ատէմ իլէ միյանէլէրինէ սիրէր-վարի ուզաթաը, պունըն իւզէրինէ քէսպը հիտտէթ իթմիշ օլան տէլիգանը, մէզպուրէյի սէրպէսթ գատընլարտան, վէ եախօա կիրուհը ալիւֆթէկեանտէն զանն իյլէտիյի ճիհէթէ, թահքիրամիզ պիր սէօղ սէօյլէտի:

Մումաիլէյհա, զէհիրլի պիր եըլանտան սօղ ուլմուշ կիպի պիրտէն պիրէ այաղա գալգարագ, մէզքիւր ալշագ հէրիֆին գարշըսընա տիքիլիպ պիր նազարը հագարէթ իլէ պաշտան ա-յաղա գատար սիւղտի, պատէհու էլինտէ աշըգ պուլունան եէլքաղէյի գալայըպ, եըլտըրմֆեարի պիր սիւրաթլա շախ-սը մէզքիւրին եիւզինէ չարբար:

Հարֆէնտազ տէլիգանը քէմալի հիւպէթինտէն նաշի պիր քէրրէ հայըրըպ տամինօլը գատընըն իւզէրինէ հիւճմէ տավրանտը իսէ տէ, թամ օ սըրատա Արման իլէրլէյիպ էօ-նիւնէ կէչէրէք եօլունը քէսաի, վէ աղլմ պիր սիւքիւնէթ իլէ:

— Միւսի՛ւ , պէն մատամ՝ ճէնապլէրինի թանրտըմ , սի-
զին իրթիքեապ իյլէտիյինիզ մուամէլէյի բէզիւանէյէ իթ-
տիքլէրի մուգապլէտէն տօլայը բէք հագլը վէ հաթտա շա-
յանը թագտիր տիրէր . իմսի պու եէլբաղէ տարպէսինաէն
հուսուլէ կէլէճէք օլան հէր տիրլի մէսուլիյէթի , թէմամը
իլէ պէն տէրիւհաէ իթմիշ օլտուղումոան , էկէր արզու պու-
յուրուրսանըզ , պէնաէն թարզլիյէ թալէպ իտէպլիլիսինիզ ,
տէտի :

Պատէհու Արման , գարթ վիզիթինի մէրգում սըյըզ
հէրիֆին եիւզիւնէ ֆըրլաթարագ գօլունը տօմինոյա թագ-
տիմ իյլէտի . քիւսթախ տէլիգանլը իսէ գարթը ալարագ ճէ-
պլինէ գօյմասը իւզէրլինէ , Արման քէնտի քէնտինէ .

— Բէք կիւզէլ , պու ատէմ աուէլլօ իտէճէք զանն իտէ-
րիմ , տէտի :

Ֆիլհագըզա մատամ , մաղրուր վէ ճէսուր ինձի իսէ տէ ,
ֆագաթ եէլբաղէ տարպէսինէ գարչու , բէք ֆէնա մուամէ-
լէլէրաէ պուլունմասը մէհուլ օլան սըյըզ պիր սարխօշըն
թէարուզընտան , քէնտիսինի վիդայէ իթմիշ պուլունան Ար-
ման կիպի նաղիք պիր աէլիգանլընըն թագտիմ իյլէտիյի գօ-
լունը , գապուլաէն իմթինա իթմէյէճէյի տէրքեար օլմաղը-
լա , հէման կիւլ կիպի բէմպէ վէ նաղիք գօլը Արմանըն գօլու-
նա թագըլտը , վէ իրիսիտէ մահալի մէզքիւրաէն թէպաիւտ
իտէրէք գալապալըզա գարըշտըլար :

Արման հէր նէ գատար անպէսթ պիր կէնճ իսէ տէ ,
ֆագաթ պիրլինճի տէֆա օլարագ քէնտիսինիւղայէթ մահճուպ
պիր հալտէ պուլմագտա , գալպի շիատէթլէ չարմագտա ,
վէ լիսանընտա մէվըլյա մինասիպ պիր քէլիմէ թէլաֆիուզ
իտէմէմէքտէ իտի . մասամ սախի մուղթարըպ պիր հալտէ
կէօրիւնիյօր իտի : Մէզպուրէնին ըզթըրապը վուգու պուլան
հատիսէյի նապէճատէն նէշաթ իթմիշ իտի . պիր գաչ սանի-
յէ սիւքիւթաէն սօնրա , մումաիլէյհա պիրլինճի օլարագ քէ-
լամէ աղաղ իլէ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ , պանա իթմիշ օլտու-

զունը խրամէթը ալիճէնապանէյի, հիշ պիր վազըթ ունու-
թմայաճաղըմ . . . տէտի :

Մուսաիլէյհանըն, պու սէօղլէրի սէօլլէտիյի սըրատա,
սէտասը՝ նաղմէյի պիւլպիւլ կիւղէլ կիպի վէ լաթիֆ օլտու-
զունտան, Արման, տամարլարընա գատար թիթրէմէյէ պաշ-
լատը, վէ բէբէլէյէրէք :

— Մատամ . . . տէյու մուգապէլէ իտէպիլտի :

— Իւմիւտ իտէրիմ քի, օ չարգըն իլէ վուրուշմայաճաղ-
սընըզ :

— Նէ՞ իչին մատամ :

— Ձիւնքի տուէլլօ իճրասը ապէս օլուրտա անըն իչին . . .

— Փագաթ պէնսինիլ մէրգումա գարթըմը վէրտիմ,
էկէր ահպապլարընտան պիրի իլէ պանա իատէ իտէճէք օ-
լուրսա, վիրէճէք ճէվապըմ գալմալ :

— (Տըգգաթլա մուխաթիպինէ պագարագ .) Հագըգա-
թէն վուրուշաճաճմըսընըզ :

— Էլպէթտէ :

— Փագաթ սիզ պէնի թանըմաղսընըզ :

— (Ճէսարէթլէ .) Նէ՞ պէյիս վար, եթէբքի սիզի սէ-
վէյօրում :

Պու սէօղին իւղէրինէ մատամ, իքի սըրա ինճու կիպի
սաֆ վէ տիւղկիւն տիշլէրինի կէօսթէրէրէք գահգահա իլէ
կիւլմէյէ պաշլայընճա, Արմանըն ազլ ու ֆիքրի պիւթիւն
պիւթինէ թարումար օլտու . մուսաիլէյհա իտէ կիւլէրէք :

— Տօղրուսը պու բէք թօհաֆ, տէտի :

— Պէլքի, ֆագաթ տօղրու տըր :

— Աֆվ իտէսինիլ կէնճ տօսթում, ֆագաթ պիզ պէնի
հիշ կէօրմէտինիլ :

— Էվլէթ, բէք տօղրու պոյուրտունըզ :

— Էկէր պէն եիւղիւմտէքի մասքէյի գալտըրըր իտէմ . . .

— Լութֆ իթմիշ օլուրսունըզ :

— Փագաթ իհթիմալքի պանա իպրաղը աչգ ու մուհա-
պէթ իթտիյինիլէ նատիմ օլուրսունըզ :

— Ա՛հ, նե՞ սէօյլէյօրսունըլ մատամ:

— Էօյլէ եա՛, պէլքի չիրքինիմ:

— Միւմքին տէյիլ, զիրա ալթուն կիպի քեարիւլէրինիլ, սումաքի մէրմէր միսիլլու նաղիք գօլլարընըլ, վէ պիւլպիւլ նաղմէսինէ պէնլէր օլան լաթիֆ սէտանըլ, պիր մէլէք դատար կիւզէլ օլմանըլը կյմա իթմէքտէ տիր:

— (Կիւլէրէք.) Ա՛, անլաչըլտը, կէօրիւնիւչէ նաղարմէն եինէ պիր էլքազէ տարպէսինէ լուլում կէօրիւլէճէք:

— Նե՞ տէմէք իսթէյօրսունըլ մատամ:

— Սիլ զալիպա խըսըլը՝ եէրինի իչղալ իթմէք իչին զօլտունըլ:

— Էվլէթ մատամ, ֆագաթ չու ֆարդ իլէ քի, պէնտէնիլ անըն կիպի թալէպ իթմէյօրում ալլէնիյօրում, սատագա իսթէյօրում:

— Նե՞ կիպի սատագա իսթէյօրսունըլ:

— Պիր նաղար:

— (Կիւլէրէք մուխաթիպինէ պագըլ.) Շիմտի մէմուն օլտունըլմը:

— Պիրտէ թէպէսսիւմ իհսան պոյուպունըլ:

— Ա՛, չօգ օլույօր արթըլ, ուզասըյօրսունըլ:

Մէզպուրէ պու սըրատա գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաչլատը, պու կիւլիւչին մանատը իլէ «Սիլ բէք լաթիֆսինիլ, ֆագաթ պէյհուտէ եէրէ վագըթ կէչիքիյօրսունըլ» իպարէսի իտի:

Տէլիգանըլ պունըն իւզէրինէ ագընըլ պաչընա թօքլայարալ, վէ քէսպը ճէսարէթ իտէրէք, պին տիւրլիւ աչըգանէ իպարէլէր իլէ մատամը թէքրար կէօրմէք իչին մուսաատէ թալէպ իթաի. Արման հէնուլ տօմինօյը մատամա աչըգ օլմատըլը հալտէ, մումաիլէյհանըն հէր վագըթ Օբէրա պալօսընտա պուլունան գատընլարտան օլմաարըլընը հըսս իթմիչ իտի:

Արման իլէ տօմինօյը մատամ պիր սաաթ գատար տօլաչաըլար, մէզպուրէյէ տէօրթ թարաֆտան իտիլէն հարֆէն-

տաղըդլար , պիչարէ տէլիգանլըյը ֆէնա հալտէ մուզթա-
րլալ իտիյօրլար իտի :

Սալօնըն դարուսը էօնիւնէ վասըլ օլտուգլարընտա , մա-
տամ պիրտէն պիրէ թէվադուֆ իթտի , վէ զայէթ լաթիֆ
պիր սէտա իլէ :

— Ատիյօ միւսիւ , տէմէսի իւզէրինէ , Արման բէբէլէյէ-
րէք :

— Կիտէյօ՞րմուսընըլ , տէտի :

— Էօյլէ եա՛ , սաաթ տէօրտէ կէլտի :

— Միւմքինսիլ տիր :

— Հալպուքի էօյլէ տիր :

— (Նիյաղքեարանէ .) Միւսաատէ պույուրունըլ տա ,
տէվէթիւնէնիլէ գատար խըտմէթինիլտէ պուլունայլմ :

— Խայր , օլամաղ :

— Պարի հիչ օլմազսա սիզի պիր տահա կէօրէճէյիմի
վատ պույուրուն :

Տօմինօլը մատամ ճէվապ վէրմէյուպ պաչընը սալլատը ,
տէլիգանլը իսէ :

— Ա՛հ , մայէթը ալիյէլէրինաէ պուլունմուշ օլսա իտիմ ,
քէնտիմի նէ՞ գատար պահարեար ատտ իտէճէք իտիմ , տէ-
մէսի իլէ , մումսիլէյհա սուրէթը պարիտանէտէ :

— Միւսիւ , լութֆէն եարըն աղչամ սիզէ տայըր պիր
խապէր նէրէտէն ալապիլէճէյիմի պէյան պույուրո՞ւրմուսը-
նըլ . . . զանն իտիյօրում քի եարըն իճրա իտէճէյինիլ
տուէլլօտա զալիպ օլաճադսընըլ , տէտի :

— (Մէսրուրանէ .) Տէմէքքի սիզի պիր տահա կէօրմէք
չէրէֆինէ նայիլ օլաճաղմ :

— Քի՞մ պիլիր :

Մէզպուրէ , Արմանըն թադտիմ իյլէտիյի դարթը ալա-
րադ , վէ տէլիգանլընըն էլինի մուհապէթլէ սըղտըզտան
սօնրա տըչարը չըգտը , վէ ամիրանէ պիր սէտա իլէ :

— Պուլունսուղունըլ եէրտէն գըմլտանմայընըլ , էօյլէ
թալէպ իտիյօրում , տէտի :

Տէլիգանլը ալտըղը էմրէ իթաաթ իտէրէք մուժաիլէյ-
հանըն թէպաիւտ իթմէսինի պէքլէտիքտէն սօնրա տըշարը
չըգալ :

Արման , օրէրատան չըգտըղը սըրատա գալպինտէ հիւքմ-
ֆէրմա օլան հըսսիյաթը վարիպիյէ հիշ պիր մանա վէրէմէյօր
իտի , պիշարէ տէլիգանլը աշգ ու մուհապէթ տէնիլէն հա-
լաթը ածիպէնին , էսրարը խաֆիյէ մախզէնի օլտուղունա
պիրինճի տէֆա օլարադ գանաաթ հասըլ իթաի , վէ էլինի
գալպինին իւզէրինէ վաղ իտէրէք քէնտի քէնտինէ .

— Դալպիմին պէօյլէ հէյէճանլը սուրէթտէ չարբտըղը-
նա նաղարէն , պէն մութլադա պու գատընը սէվէյօրում ,
տէտի :

Արման , կիճէնին սէրին հէվասը իլէ կէնիշ կէնիշ թէնէֆ-
ֆիւս իտէրէք , վէ ֆիքրէն եէնի եագալամըշ օլտուղու մա-
շուգէսի իլէ մէշղուլ պուլունարադ խանէսինէ ավտէթ իթ-
տի , վէ մէղպուրէ իշին էրթէսի կիւնիւ իճրա իտէճէյի ֆէ-
տաքեարըղը ասլա տիւշիւնմէյէրէք եաթաղընա կիրուպ եաթ-
տը :

Արման օ կիճէ ըիւյալէր կէօրտիւ , չիւնքի եիրմի եաշըն-
տա պուլունանլար աշըգ օլսալար տախի ույուեապիլիլէր .
պու ըիւյալէր պիւթիւն օ տիլպէր գատըն հագգընաա իտի ,
վէ էկէր էրթէսի կիւն էօյլէ վադթը ույանտըրըմամըշ օլսա
իտի , տահա տէվամ իտէճէյի չիւպհէտէն վարէսթէ տիր .
Չիւնքի խըտմէթքեար օտա գաբուսընը վուրուպ իշէրի կիրէ-
րէք .

— Միւսի'ւ , իքի էֆէնտի կէլմիշ մուհիւմ պիր մէսէլէյէ
տայըր զաթը ալիլէրի իլէ կէօրիւշմէք իսթէյօրլար , տէմէսի
իւզէրինէ , Արման , քէնտի քէնտինէ .

— Էվվէթ , անլատըմ , պունլար եէլքաղէ եէյէն էֆէն-
տի թարաֆընտան կէլմիշ օլմալը , տէտի :

Տէլիգանլը , միսաֆիրլէրինի սալօնա իտխալ իթմէք էմ-
րինի վէրտիքտէն սօնրա , ալէլ աճէլէ կիլինմէյէ պալլատը :

24

Մէրգուման միսափորէրտէն պիրի , քէնտի իլէ ըէփիգի-
նէ եէր կէօթէրէն Արմանը սէլամլայարադ , վէ իրայէ օլու-
նան գօլթուղա օթուրարադ .

— Միւսիւ , ահլապամըլտան պուլունան սարլաֆ միւ-
սիւ Ալֆրէտ Տիւբրէյ , տիւն կիճէ զաթը ալիլէրինի Օրէրա
պալօսընտա կէօրմիւլէր տիր զանն իսէրիմ , տէտի .

Արման . - Էլվէթ , պէնտէնիլտէ օ ֆիքիւրտէյիմ .

— Չաթը ալինիլ մուսալիլէյնէ պիր գարթ վէրմիլչինիլ
տէյիլ մի , տէյէրէք , կիճէ պալօտա Արմանըն թաւքիւրամիլ
սուրէթտէ աթմըլ օլտուղու գարթ վիլիթի ուղաթտը .

— Բէք ալա միւսիւ , նէ իչին թէչրիֆ պույուրտուղու-
նըղը անլատըմ , պիլիմ կիպի ատէմէր արասընտա եարըմ
քէլիմէ իլէ իչ անլաշըլըր .

Միսափորէր՝ մէգամը թէաղիմէ էյիլէրէք .

— Տօթումուլ միւսիւ Ալֆրէտ , պու մէսէլէնին օլապիլ-
տիյի գատար չարուգ սուրէթտէ թէսվիյէ օլմասընը արղու
պույուրույօրլար , տէտիլէր .

— Բէք ալա՛ , էմրինիլէ հաղըլըմ էֆէնտիլէր .

— Մէսէլա եարըն սապահ .

— Բէք կիւղէլ .

— Պուլօնը օլմանընտա սաաթ եէտիտէ , վէ Տիւֆէն
գարուսը ճիլարընտա .

— Բէք մինասիպ , նէ ոլահ գուլլանըլաճադ .

— Միւսաատէ պույուրուլը իսէ գըլըճ .

Արման էյիլէրէք միսափորէրի քէմալի ըայէթլէ գարու-
յա գատար թէչի իթտի . մէրգուման տըչարը չըգար չըգ-
մազ , Գօլօնէլ թարաֆընտան Արմանէ նէզարէթ իթմէք իւզ-

րէ մէմուր իտիւմիշ օլան ժօբ նամ էսկի զապիթ սիւրաթլա օտայա կիրտի :

Գօլօնէլ, մուստիլէյհի օղլունա նազըր թային իյլէտիլի սըրատա, « Էվլատըմըն հայաթը մուհաֆազաընը սիզէ հէվալէ իտիյօրում » տէմիշ օլտուղունտան, իհթիյար զապիթ պիր հըսսը թապի իլէ բէք թէլաշը կէօրիւնիւյօր իտի. չաթըմըշ գաշլալը Կէքտիկէրէ պիթիշմիշ, վէ կէնիշ աըննտա տէրին պիր չըզկը բէյտա օլմուշ օլան պու ասէմ, գըր պըյըգլարընը պիւքէրէք, Արմանա :

— Միւսիւ Արման, պուրատա ֆէվգէլատէ շէյլէր վուգու պուլույօր, տէտի :

— Նէյէ տայըր, ազիղ ժօբըմ :

— Պու էֆէնտիլէր քի՞մ իտի, նէ՞ իշին կէմիշլէր իտի :

— Նէնէ՞ լաղըմ :

— Պադաթ պէն անլատըմ, սիզին պիր իշինիլ վար :

— Բէք էյի, սօնրա՞ :

— Բէք էյի՞ մի, ֆադաթ պու միւմքին տէյիլ :

— (Սիւլէրէք .) Նէ՞ իշին :

— Նէ իշի՞ն մի, նէ իշի՞ն մի, անըն իշին քի պէն բէտէրինիլէ վատ իթմիշիմ . . .

— Նէ՞ վատ իթմիշտինիլ :

— Սիզի սաղ սէլիմ մուհաֆազա իթմէյէ :

— Պադաթ պու իշտէ էօլէճէյիմի սիզէ քի՞մ սէյլէյօր :

— Լաքին պու պիրինճիտի . . .

— Հէր պըր շէյէ պիր իպթիտար լաղըմ տըր, ազիղիմ ժօբ :

— Խա՛յր միւսիւ Արման խա՛յր, սիղ տուէլլօ իթմէյէ-ճէքսինիլ, պէն վուրուշաճաղըմ . . . պէն, իթթիյար ժօբ վուրուշաճաղ տըր, անլայօրմուսընըլ. ա՛հ ալչաղլար, պու քիւլիւք էֆէնտիլէր կէլինլէր տէ կէօրիւրիւլ, պէն սիւվարի ալայընտա գըլըճ մուալլիմի իտիմ :

— (Պարիտանէ .) Միւսիւ ժօբ, էկէր սիզին տուէլլօնըլ

օլսա , սէնին իչին պիր պաշգասընըն վուրուշմասընա միւսաա-
տէ իտէրմիսին :

— (Պու սիւալաէն շաշըրարագ .) Երլտըրլմ չարբսըն :

— Սէվկիլիմ ժօբ , հիտտէթլէնէճէյինէ , վէ պօշ լաֆ-
լար իտէճէյինէ կիտուպ իքի գըլըճ կէթիրաէն տէ , պիր ազ
թալիմ իթսէք տահա էյի օլմազ մը :

Ֆիլ հագըգա Արման իթթիյար մուալլիմ իլէ իքի սաաթ
գատար գըլըճ թալիմի իթտի , պատէհու ազչամ իւզէրի
տօսթլարընտան պիրիսինէ էրթէսի կիւն սապահըլայըն կէրմէ-
սի իչին պիր սաւլէթ թէղքիւրէսի եազտըգտան սօնրա , հայ-
վանընա պինէրէք պիր սաաթ գատար կէզիպ տօլաշտը :

Արմանըն զայպուպէթի էսնատէ իհթիյար զապիթ կիտիպ
Պօլօնէլէ հէր շէյի անլաթմայը պէլքի եիրմի տէֆա տիւշիւն-
տիւ . ֆագաթ միւսիւ Լէօնըն իշպու տուէլլօյը մէն իթմէք
տէյիլ , հաթտա միւսարաաթտէ թաւսիյէ իտէճէյինի պիլտի-
յինտէն , հէր տէֆասընտա տա թէրէտտիւտ իթմէքաէ , վէ
քէնտի քէնտինէ :

— Ա'հ , պէն շահիտ սըֆաթը իլէ մէյտանը միւտարէ-
պէտէ հազըր պուլունուրըմ , էկէր Արմանա պիր զարար կէ-
լէճէք օլուրա , հէրսի իլէ մուխասէմէ իտէր վէ շահիտլէրի
տէ էօլտիւրիւրիւմ , տէմէքաէ իտի :

Արման խանէսինէ աւտէթլէ թէքըրար պիր սաաթ գա-
տար գըլըճ թալիմի իթտիքտէն , վէ եէմէք եէտիքտէն սօն-
րա քէմալի ըահէթլէ եաթըպ ույուտը . մէրգում եինէ ըիւ-
յասընտա աիլպէր գատընը կէօրմիւշ իտի . սապահըն սաաթ
ալթըսընտա տաւլէթ իթտիյի տօսթը կէլիպ ույանտըրարագ :

— Հայտէ պաղայըմ գալգ աա իչի հիքրայէ էթ , տէ-
մէսի իլէ , Արման կիյինէրէք :

— Բէք սատէ պիր շէյ , տիմէքլէ մալլիւմիմիլ օլան պա-
լօ վագաասընը պիթթաֆսիլ հիքրայէ էլլէտիյինտէ , միսա-
ֆիր :

— Բէք կիւզէլ , ֆագաթ պու ապէս պիր շէյ տիր , տէ-
տի :

— Նի՞չին :

— Ձիւնքի քէնտիսի իչին տուէլլօ իթտիյին գատընը պիր տահա կէօրմէյէճէքսին :

— Սո՛ւս տօսթում, սո՛ւս , պէնի տիվանէ՞ մի իտէճէքսին :

— Կէօրիւրիւզ :

Իբի տէլիգանլըլարըն միւքեալէմէսի՝ ժօբըն օրայա կիրմէսի իլէ գաթ օլունտու , իհթիյար ապէր մափի չուհատան մամուլ կիյտիյի ուզուն պիր րէտէնկօթը եօգարըտան աշաղընա գատար իլիկլէմիշ, տիւյմէսինէ Լէթիօն Տէօնէր նըշանընըն գըրմըզը գօրտէլասընը թագմըշ, չարգասընը ապէրվարի պիր թարաֆա էյմիշ, էլինտէ եէչիլ չուհա գըլըֆա սարըլը պիր չիֆթ գըլըճ թութմուշ, վէ տուէլլօտա շահիտլէք րօլունը թէմամը իլէ իճրայէ հազըրլանմըշ օլաուզու հալտէ , Արմանա :

— Միւսիւ , սաաթ ալթը պուչուգ , եէտիտէ պուլուչուլաճագ , պիրինճի տէֆա տուէլլօ իաէնլէր , խասմինտէն էվվէլ մէյտանը միւտարէպէտէ պուլունմաղա մէճպուր տըրլար , տէտի :

Արման իլէ ժօր վէ տիկէր շահիտի արապայա պինէրէք պիր չարեէք սաաթա գարիպ Տիւֆէն գաբուսը ճիվարընա մուվասըլէթլէ՝ տիկէրլէրինի պէքլէտիլէր , պէշ տագըգատան միւսիւ Ալֆրէա Տիւբրէյ իլէ շահիտլէրի տաիի մէյտանը միւտարէպէյէ վասըլ օլուպ , շահիտլէր գըլըճլալը էօլլմէքտէ , վէ տուէլլօ իչին իճապ իտէն մէրասիմի իճրա կիլէտիքլէրի սըրատա , Արման իլէ խաամի՝ եէքտիկէրինի էյիճէթէֆթիշ ու թէտզըդ իթտիլէր . իրի վիճուպը էամէր եիւզլի վէ թագըրիպէն եիրմի սէքիլ օթուլ ետշլարընտա օլան Ալֆրէտ Տիւբրէյ՝ Արմանա իիթապէն :

— Միւսիւ , հիմայէ պույուրտուզունուզ մատամըն էլի բէք կիւզէլ իտի , ֆագաթ չիֆայիտէ քի բէք ֆէնա պիր իշ իչին իսթիմալ իթտի , տէտի :

— Աֆվ իտէրսինիլ միւսիւ , պահա կիլէտիյինիլ գատըն աահապը նամուստէն պիրիսի տիր :

— Հէր հաւտէ մումաիլէյհա նէ հէմշիրէնիզ, վէ նէ տէ գէվճէնիզ տիր :

— Էօյլէ, պույուրաուղունըզ կիպի տիր :

Իքի մուխասիմ արասընտա հէմ պիլ միւքեալէմէ ճէ-
րիյան իթմէքտէ, վէ հէմ տէ տուէլլօ իճրա իաիլմէքտէ ի-
տի, սօն սէօղլէր թէաթի օլունտուղու սըրատա Արմանըն
գըլըճը միւսիւ Սլֆրէտին գօլունդա տօգանարուդ ուֆազ պիր
եարա աչար :

Փօր, միւսիւ Տիւրքէյին կէօմլէյինտէ գան լէքէսի կէօ-
րիւր կէօրմէզ խապիմլէրին արատընա աթըլարուդ :

— Եէթիչիր միւսիւլէր, Եէթիչիր, պաղըրտը :

Պունըն իւզէրինէ թարաֆէյն սուլս հասըլ օլուպ իքի
միւտարիպլէր տէրհալ պիր թավըր տօթմանէ իլէ Եէքաիկէ-
րինին էլլէրինի սըզուըլար, վէ Տիւրքէյ կիւլէրէք Արմանա :

— Լութֆէն օ գատար կիւզէլ պիր սուրէթտէ Եէքալէ
վուրան գատընըն իսմինի պէյան պույուրոմուսունըզ,
տէտի :

— Միւմքինսիզ տիր միւսիւ :

— Աճայիպ, պու պիր սըրր մը տրը :

— Պու սիզէ օլտուղու կիպի պէնիմ իչին տէ պիր սըրր
տըր, չիւնքի մումաիլէյհայը պէնտէնիզ տէ թանըմայօրում :

— Թօհաֆ շէյ, նատըլ պիլմէտիյինիզ պիր գատըն իչին
տուէլլօ իթտինիզ :

— Մումաիլէյհայը թանըմադ արզուսընտա իտիմ :

Միւսիւ Տիւրքէյին եարասը րէք խաֆիֆ օլտուղու ճի-
հէթլէ, ճէրրոհ ճէլլինէ հաճէթ գալմայարուդ պաղլանտը :

Իշթէ պու սուրէթլէ պիր ազ էվլէլ Եէքաիկէրինէ գար-
շու սիլահպէտէսթը մուգավէմէթ օլան իքի տէլիգանլըլար
պիր թավըր տօթմանէտէ Եէքաիկէրինին էլլէրինի սըզուըզ-
լարը կիպի, շահիտլէր տէ նաղիքիտանէ սէլամիսաշուըլար. օն
տաղըզա սօնրա Արման, Շայեօ սօգաղընտաքի խանէսինտէ
պուլունույօր իտի :

Արման հէնուզ Եիւզիւնիճկէօրմէտիյի վէ քիմ օլտուղունը

պիլմէտիյի օ գումրալ սաչը գատըն իշին , ֆէտայի ճան ի-
տէճէյինի սիլահպէտէսթ օլարադ խապաթ իյլէտիյինտէն տօ-
լայը , մուամաիլէյհանըն տա արթըդ քէնտիսինի սէվէճէյինի
տիւշիւնէրէք սէվինճինտէն չըլտըրաճալը կէլիյօր իտի : Մա-
չուգէսի քէնտիսինէ .

— Եարըն սիզէ տայըր նէճէտէն պիր խապէր ալապիլէ-
ճէյիմ տէմիշ իտի :

Արման՝ մուամաիլէյհանըն , եա պիզլաթ կէլէրէք , վէ
եախօտ պիր առէմ կէօնտէրէրէք տուէլլօնըն նէթիճէսինտէն
մալիւմաթ ալաճաղընը տիւշիւնիւյօր իտի :

Տէլիզանը գարունըն չընղըրաղը չալընտըգճա վիճու-
տինտէ պիր թիթրէմէ հասըլ օլույօր իտի , ֆազաթ պիր հայ-
լի ղէման կէչտի՝ ազչամ թէգարրուպ իթմէյէ պաչլատը ,
քիմնէլէր օրթայա չըգմատը :

Օ վազըթ Արման պիր նէվի սըթմայա կիրիֆիթար օլմուշ
կիպի ազիմ պիր ըղթըրուպ չէքմէյէ , ուզրունա թէրքի ճան
խտէճէք տէրէճէլէրտէ ֆէտաքեսարըդ կէօթէրտիյի մատամը
նանքէօրըդ վէ պիվէֆալըդ իլէ իթհամ իթմէյէ , վէ պու-
հալ իւզէրինէ՝ գալպինտէ հէնուզ իշթիալէ պաչլտիւշ օլան
աթէլի մուհապէթի սէօնտիւրէճէք եէլտէ , մէզպուրէյի
տահա չիտտէթլի պիր մուհապէթլէ սէվմէյէ պաչլատը , սէ-
վիլէն քիմնէնին թավըր պիգայտանէսի՝ մուհապէթին իզտի-
յատընա պալա օլմագ թապիյի տիր :

Էօյլէտէն իրի սաաթ սօնրայա գատար Արմանըն խա-
նէսինէ քիմնէ կէլմէմիշ օլտուղունտան , տէլիզանը քէնտի
քէնտինէ .

— Ա՛հ , էկէր Բարիլի ալթիւսթ էթմէք լաղըմ կէլէ ,
եարըպ պու գատընը պուլաճաղըմ , տէմէքտէ իտի :

Պու սրալըդ գարու պիր տահա չալընտը , Արման հալ-
լիյէ նաղըր օլան բէնչիլրէյէ աթըլարագ պագտը . քէօշէ պաչ-
լալընտա ումումըն իշլէրինի ուֆագ պիր իւճըթլէ մուգա-
պիլ կէօրմէքտէ օլան առէմլէրտէն պիրինին իչէրի կիրտիյինի
կէօրտիւ :

Մէրգսւմըն էլինտէ պիր մէքթուպ պուլունտուզունտան ,
Արման քէնտի քէնտինէ .

— Էվլէթ , Էվլէթ , պու մէքթուպ օնտան օլմայը արը ,
տէտի ,

Արման , պիր քիպարզատէնին պիր խըտմէթքեարը իս-
թիգպալէ միւսարաաթը ճայիզ օլմատըղընը ունուտարագ ,
թէլաշա մէքթուպը կէթիրէն շախսըն եանընա գօշտու , վէ
շախսը մէզքիւրին .

— Միւսիւ Արման , տէյու սիւալ իթմէսինէ .

— Պէնիմ , տէյու ճէվապ վէրտի . շախսը մէզքիւր .

— Սիզին իչին պիր մէքթուպ վար , տէյէրէք տէլիգան-
լըյա ուֆագ պիր մէքթուպ զարֆը թադտիմ իթտի . մէզ-
քիւր զարֆտան պիր թագըմ կիւզէլ գօգուլար ինթիշար ի-
տիյօր վէ շէքլ ու հէյէթի իսէ , զայէթ նազիք պիր էլտէն
չըգմըշ օլտուզունը իլան իյլէյօր իտի :

Արման , մէքթուպը ալըպ աշմագսըղըն .

— Պու մէքթուպ քիմին թարաֆընտան կէլիյօր , տէյու
սօրտու :

— Պիլմէմ միւսիւ .

— Պունը սիզէ քիմ վէրտի .

— Պիր գօնագ խըտմէթքեարը միւսիւ .

— Նէրէտէ վէրտի .

— Գօնգօրտիյա քէօքրիւսինտէ . . .

Շախսը մէզքիւր պունը տէյուպ կիթտիքտէն սօնրա ,
Արման օրատա մէքթուպը աշմագա ճէսարէթ իտէմէյէրէք
օտասընա չէքիլտի .

Արման մէքթուպը էլինտէ թութույօր վէ գալպի շիտ-
տէթլէ չարբըյօր իտի . տէլիգանլը զարֆը աշմագսըղըն էվի-
րիպ չէվիրմէքտէ , վէ իւլէրինտէքի եազընըն սուրէթը թահ-
րիրինտէն , մէքթուպըն նէյէ տայըր օլտուզունը քէշֆ իյլէ-
մէյէ չալըշմագտա իտի :

25

Մէքթուպըն զարփը իւզերինտէքի եազը զայէթ միւն-
թազամ վէ տիւղկինն օլտուղունտան, եազան էլինն ասլա
թիթրէմէյէրէք եազմըչ օլտուղու անլաչըլըյօր փաի. Արման
պիր իրի տագըդա միւթէրէտտիւտանէ տուրտուգտան սօնրա
մէքթուպը աչարագ աթիիւղգիքը թէգրիրէյի օգուտու:

« Ագիղիմ ».

« Սիդին, հիչ թանըմատըղընըզ վէ եիւզիւնի կէօրմէտի-
յինիզ մասքէլի պիր գատընըն տաւասընը իլթիզամ իլէ, անըն
իչինն տուէլլօ իթտիյինիղէ պագըլըրսա, միւթլագա բէք չօգ
րօման օգումուչ օլտուղունուզա դանտաթ հասըլ իտիլէպի-
լիր. մէչհուր Պալղագըն « Օն իւչլէր » ինի օգումուչսունըզ
տէյիլ մի, չիւպհէսիզ Հանրի տը Մալաըն, Պուլվարտան պիր
արապա պուլուպ պինէրէք կէօզլէրի պաղլը օլտուղու հալ-
տէ, ալթուն կիւղէլի դըզըն եանընա կէթիքիլտիյինի էլպէթ-
տէ խաթըլարսընըզ, վագաա պէնն ասլա ալթուն կիւղէլի
դըզ տէյիլմ, ֆագաթ անըն կիպի գումլալ սաչըլ վէ պէ-
յագ վուճուտըլըմ, լութֆէն հիմայէ իթտիլինիզ գատընըն
թէչէքըլըրաթընա մազհար օլմագ, վէ պու սապահքի հա-
րաքեաթը մէրտանէնիզին միւքեաֆաթընը ալմագ խաթէրսէ-
նիզ, պու կիճէ սաաթ օն պիրտէ Պուլվարտա, Խէթէօ սօ-
գազը իլէ Հէլտէր սօգազը արասընտա պուլունունըզ, օրտաա
պիր արապա պուլաճագսընըզ, օ արապայա րաքիպ օլունըզ,
եանընըզա պիր տտէմ օթուրարագ կէօզլէրինիղի պաղլայա-
ճագ տըր . . .

Արման պու իմլասըզ մէքթուպը օգուլուպ պիրազ տիւ-
չիւնտիւքտէն սօնրա, քէնաի քէնաինէ.

— Էվվէթ, կիտէճէյիմ, միւթլագ կիտէճէյիմ, թէրքը

հայաթ իթմէքլիյիմ լազըմ կէլսէ, օնըտա եարաճաղըմ, տէտի:

Արման սապըրսըզլըզլա ագչամը պէքլէտի, նիհայէթ ագչամ օլտու, ֆագաթ օն պիրէ տահա տէօրթ սաաթ լազըմ օլտուղունտան, պու ուղուն վագթի կէչիրմէք իւզրէ իքի կիւնտէն պէրի կէօյնիւնի թէսիւր իթմիշ օլան կիւզէլ գատընը, պէլքի օրատա կէօրիւրիւմ իւմիւտի իլէ իթալեան թէաթրօսընա կիթտի:

Ճիլ հագըգա շանպէ եագըն օլան պիր լոճատա ուֆագ վիճուտը գումրալ սաչլը ղայէթ կիւզէլ պիր գատըն օթուլույօր իտի:

Արման չիտտէթլէ թիթրէտի, աճէպա մէզպուրէ պալտաքի մաքէլի գատըն մը իտի:

Ջահիրէն հէր հալ իլէ մէզպուրէյէ միւշապիհ պուլունան պու գատըն, Արմանըն պալտա կէօրմիւշ օլտուղու, վէ մուախսարէն նէզտինէ կիթմէյէ տալէթ իտիլտիյի գատընըն պու օլտուղունա գանաաթ կէթիրմէք հայլըճա պիր ճէսուրէթէ միւշթաճ իտի, զիրա Արման մապէլի գատընըն եալընըզ պօյունը, սաչլընը վէ էլլէրինի կէօրէպիլմիշ իտի:

Պուհտան պաչգա Արման, քէնտիսինի տալէթ իթմիշ օլան պիր գատընըն, միւլագաթ գէմանընտան էվվէլ պուլունան տէօրթ սաաթը կէչիրմէք իչին, թէաթրօյա կէլմիշ օլտաղընա պիր տիւրլիւ իհթիմալ վէրմէյօր իտի:

Դումալ սաչլը կէնճ գատըն լոճասընտա եալընըզ պուլունույօր իտի. Արման եէրինտէն գալըզպ մէզպուրէնին օթուրտուղու լոճանըն գարուսընտան պագտը. պու գատըն ղայէթ կիւզէլ օլտուղու ճիհէթլէ Արման, սէվտիյի գատընըն պու գատըն օլմասընը արզու իթմէյէ պաչլտուր:

Փագաթ կիւզէլ գատըն տէլիգանլըյը կէօրտիյինտէ, չէհրէսինտէ ապա պիր թէպէտտիւլ սուպիմի կէօրիւնմէտի. մէզպուրէ, Արմանը իլք տէֆա օլարադ կէօրիւյօր կիպի էհէմիլլէթսիլ պիր նաղար իլէ կէօլտէն կէչիրտի քի, Արման քէնտի քէնտինէ թէէսիւֆ իլէ:

— Խայր, օ տէյիլ, տէյու մըրըլտանտը:

Եւ վմբ մէջքիւրն սապահը Արմանըն շահիտլիինի իճրա
կլէմիշ օլան տէլիգանը, թէսառիւփի օլարագ թէաթրօտա
պուլունույօր խոի . Արման մաւաիլէյհի գօլունտան թութուպ
դումալ սաչը գատընը կէօթէրէրէք .

— Պու գատընը թանըյօ՞րմուսունըզ, աէյու սօրտու :

— Էվվէ'թ :

— Իամի նէ՞ տիր :

— Մատամ լա պարօն տը Սէն Լուս :

— Աճայիպ, պու մատամ Օրէրատաքի կէօրտիւլիմ գա-
տընա բէք զիյատէ պէնղէյօր . պօյը, սաչլարը վէ էլլէրի
այնի տիր :

— Օ հալտէ բէք ֆէնա :

— Նէ՞ իչին :

— Չիւնքի սէն անը սէվէճէքսին :

— Բէք էյի, պունտա ֆէնա օլաճագ նէ՞ վար :

— Շու վար իի, մաճում տը Սէն Լուսը սէվմէք թէհ-
լիքէլի տիր :

— (Թէաճիւպ իլէ .) Ատամ սէնտէ :

— Աղիլիմ, պու գատընըն թապիաթը բէք աճայիպ
տիր, քէնտիսի տիւնեատա պուլունտուղու հալտէ, ահրէթին
պիլ ճիւմլէ ֆաղիլէթլէրինէ մալիքէ կիպի կէօրիւնիւր :

— Բէք էյի . . .

— Հալ պու քի եաչատըղը ալէմ հագղընտա պիր թա-
ղըմ զարիպ ֆըզրալար սէօյլէնիյօր :

Արմանըն թէաճիւպ ու հայրէթի կիթտիքճէ արթըյօր ի-
տի . մալսաթիպի իսէ սէօղիւնտէ շու վէճհլէ տէվամ իթտի .

— Պու գատըն եիրմի եաչընտա օլտուղու հալտէ, քէն-
տիսինի սէվմէքտէ օլան պիր իհթիյար իլէ իղտիվաճ իթտի .
պու իհթիյար հէր տիւրլի սէֆահաթ վէ իյշու իշրէթլէ վագ-
թինի կէչիւմիշ, վէ գատընդարա գարչը ամիրսնէ աավրանմագ
լուլու մուներ աղղընա էղպէր կլէմիշ պիր տաէմ ծլմաղըլա, հէր
քէս « Պու ատէմ բէք պէյիւք սէօյլէյօր, միւթլադա պաչը-
նա պիր պէլա կէլէճէք տիր » տէմէքտէ իտիլէր :

— Պու Ֆըգրա բէք թօհաֆ պիր շէյ օլմալը :

— Էլ հասըլ ալթը այ սօնրա իհթիյար պարօն պիր էսիր , վէ պիր սէնէ սօնրատա էհէմիյէթսիզ պիր բէամ կիպի պիր թարաֆա ալթըլտը . պու կիւնքի կիւնտէ իսէ պիչարէ՝ ատէմ օլտուզունա պիլէ շիւպհէ իտէր տէրէճէյէ կէլմիշ տիր :

— Էօյլէ իսէ մատամ տը Սէն Լուս , նամուսը պօզուզ պիր գատըն տըր տէմէք օլուր :

— Խա՛յր , մէզպուրէ ասլա նամուսընա խալէլ կէթիրմէմիշ տիր , ֆագաթ . . .

— Ֆագաթ նէ՞ եա :

— Էվվէթ , մումաիլէյհանըն ասլա պիր էնթրիգասը իշիտիլմէմիշտիր . ֆագաթ եաշատըզը ալէմտէ իքի վագասա զուհուր իթմէքլէ , խալդ եա տօզրու , եա եանըլշ , մատամը տախի պու իշլէրէ տախիլ աստ իյլէմիշ տիր :

— Պու սըրատա տէլիգանլը պիր հէքեայէ սէօյլէմէյէ հագըրլանմըշ պիր տտէմ կիպի , գանարալէրտէն պիրիսինին իւզէրինէ օթուրարագ շէօյլէճէ տէվամ իթտի :

— Կէչէն սէնէ կէնճ մարքի Բ . . . մէզպուրէնին բէք կէօզիւնտէ իտի . օ սըրատա ղայէթ զէնկին վէ կիւզէլ վիգօնթ Բայֆ թէմիյէ օլունան պիր կէնճ իրլանտալը մարքիյէ բէգապէթէ պաշլամըշ իտի . մատամ իսէ պունլարըն հէր իքիսինէ պիր տէրէճէտէ իլթիֆաթ իյլէտիյինտէն , պիրիսինի տիկէրինէ թէրճիհ իտուպ իթմէտիյի անլաշըլմայօր իտի . Մէզպուրէ , Պապիլօն սօգաղընըն նիհայէթինտէ պիր գօնագտա իգամէթ իտէր , պու գօնաղըն կէնիշ պահճէլէրի , թա Լնվալիտ պուվարընա գատար միւմթէա օլուր , հաթտա պահճէտէն պուվարա աշըլըր քիւշիւք պիր գարուտա վար տըր :

« Յունվար այընըն պիր կիճէսինտէ մէզքիւր գարունըն օն մէթրօ գատար իլէրիսինտէ վիգօնթ Բայֆըն ճանսըզ ճէսէտի պուլունուր . Մումաիլէյհ գըլըճ իլէ իւշ եէրինտէն վուրուլմուշ իտի . գաթիլ , եախօտ տահա տօզրուսը խասիմ նապէտիտ օլմուշ իտի . ֆագաթ ճայի թէաճճիւպ շուրասը տըր

քի, այնի կիճէտէ մարքի Բ . . . տախի քէնտի խանէսինտէ թապանճա իլէ ինթիհար իտէր :

— (Թէաճիւպ իլէ .) Իշթէ պու հազըզաթէն պիր րօման կիպի աճիպ տիր :

— Փագաթ պահճէնին գարուսը դաբալը օլտուզու կիպի, մատամ տը Սէն Լուս տախի պու վագաալէրտէն խապէրտար տէյիլ իմիշ կիպի կէօրիւնտի . հալպուքի խալգ՝ պու մէսէլէյէ պին տիւրլիւ մանալէր վէրէրէք, նիհայէթ վիզօնթ իլէ մարքինին, մումաիլէյհա իշին վաւրուշտուզլարը, վէ մարքի իսէ՝ քէնտիսինի վիճտանէն մահքիւմ կէօրտիւյի ճիհէթլէ ինթիհար իյլէտիյի գարարլաշտըրըտը : Պու վագաատէն իւշ պ սօնրա մումաիլէյհայը պիր պալօտա կէնճ, կիւզէլ, զէնկին պիր էճնէպի բըրէնա կէօրտիւ, տէրհալ թէաշիւգ իթտի . բըրէնա, մատամը թէազըզալէ պաշլատը, ըէճա իթտի, եալվարտը եագարտը, խապէրլէր կէօնտէրտի, փագաթ հիշ պիր ֆայիտէսինի կէօրմէտիյի կիպի, հաթտա խանէսինէ պիլէ կիտէմէտիյինտէն, բըրէնա՝ մատամըն վէրտիյի պալօյա թէպտիլ դըյաֆէթլէ կիթտի իսէ տէ, մատամ, մումաիլէյհի թանըյարագ բէք չօգ ըայէթ կէօսթէրիպ իլթիֆաթտա գուսուր իթմէտի . փագաթ բըրէնա, էրթէսի կիւն եաթաղընտա մագթուլ պուլունտու :

« Էլհասըլ սէվկիլի տօսթում, սանա պիր նասիհաթ վէրէյիմ, էկէր մատամ Լուսիյէ թէաշիւգ իտէրսէն, հիշ տուրմայըպ ժրանսատան ֆիրար իթմէլիսին, զիրա պու գատընըն աշգը պէհէմէհալ ինսանըն պաշընա ֆէլաքէթ կէթիրիր :

Տէլիգանլը պալատէ արդ իյլէտիյիմիլ հէքիւյէյի պիթիրաիքտէն սօնրա Արման իլէ պէրապէր լօճալարընա կէլտիլէր . պու սըրատա Արման տիւրպինի իլէ լաէնգաթի մատամ Սէն տը Լուսէ պագըյօր իտի . պիր չարեէք սաաթ գատար տէվամ իտէն պու թէտզըզաթ էսնասընտա, մէզսուրէտէ հիշ պիր թէէսիւր կէօրիւլմէտի, Արման քէնտի քէնտինէ :

— Խայր, խայր, օ՛ տէյիլ, շիմտի էյիսինի անլատըմ, տէյէրէք, արգատաշընտան այրըլտը վէ թէաթրօյը թէրք

իլէ, իմզասըզ մէքթուպըն պուլվար իւզէրինտէքի իրայէ իթ-տիյի մահալէ աղիմէթ իթտի, թամ եարը կիճէտէ Թէթէօ վէ Հէլտէր սօգազլարըն միյանընտա պիր արապա տուրույօր իտի. մէզքիւր արապայա պիր չիֆթ կիւզէլ ինկիլիլ աթը դօշուլու օլտուղունտան, քիւրա արապասը օլմատըղը անլաշը-լըյօր իտի. Արման արապաճըյա թէզգարուլու իտէրէք խա-ֆիֆ պիր սէտա իլէ.

— Պօշմուսընըղ, տէյու սօրտու :

— Իսմինիզ նէ՞տիր :

— Արման :

— Օ հալտէ պօշում, պույսըրուն միւսիւ :

Օ անտէ արապանըն դաբուսը աշըլտը, տէլիգանըլը իչէ-րիտէ պուլունան մասքէլի պիր առէմին եանընտա օթուրտու. մասքէլի շախս, Արմանըն կէօղլէրինի սըգը սըգըյա պաղլա-տըղը սըլատա, արապա տախի պիր սիւրաթը ֆէվգէլտտէ իլէ կիթմէյէ պաշլատը. Արմանըն զիհնի բէք զիյատէ մէշ-ղուլ օլտուղու ճիհէթլէ, պու աճիպ սէյահաթըն նէ դատար տէվամ իյլէտիյինի պիլմէմէքտէ, վէ արապանըն տուրմասը իւզէրինէ իւշ ֆարսախ գատար պիր մահալ կէշմիշ օլտուգ-լարընը թախմին իտէմէմէքտէ իտի :

Էվլէլա մասքէլի շախս էնէրէք տէլիգանըլընէ էլինտէն թութուպ մումալիլէյհին էնմէսինէ մուալէնէթ իլէ.

— Պէնի թէագըպ իտինիլ միւսիւ, էկէր էօլմէք խաթէ-մէզէնիլ կէօղլէրինիլի աշմայա դալգըշմայընըղ, չիւնքի էօյլէ պիր հարաքէթտէ պուլունուր իսէնիլ, սիլի տէրհալ էօլտիւլմէյէ մէճպուր օլաճաղըմ, տէմէսի իւզէրինէ, Ար-ման :

— Բէք ալա եիւրիւլինիլ, բիլի թէագըպ իտիյօրում, տէտի :

Տէլիգանըլը պիր դաբունըն աշըլտըղընը, վէ մուախիա-րէն պագըլարընըն ալթընտա պահճէ եօլլարը կիսլի ինճէ պիր գում օլտուղունը հըս իթտի. շախսը մէճհուլ Արմանըն դօ-լունտան թութմուշ օլտուղու հալտէ դըրգ ատըմ գատար

եւրբիւտիւէր . պատէհու տիկէր պիր գարունըն աչըմասը սէ-
տնսը տախի իշիտիլտի , վէ մաաքէլի ատէմ .

— Օն պասամագլը պիր նէրտիւպանպէն չըգաճագորնըզ ,
տէտի :

Արման նէրտիւպանտէն չըգտրգտան սօնրա եռւմշագ պիր
խայը իւզէրինտէ օլտուգլարընը հըսս իյլէտի . գըլաղուղուգ
իտէն մաաքէլի շախս , Արմանը պիր մինտէր իւզէրինտէ օթուր-
տարագ .

— Արթըզ կէօզլէրինի աչապիլիրսինիզ , տէտի :

Տէլիգանլը կէօզլէրինի աչըպ էթրաֆընա միւթէճասու-
սանէ պիր նաղար ֆըրլատարագ ազիմ պիր հայրէթտէ գալ-
տը , զայէթ միւնթաղամ վէ միւքէմմէլ սուրէթատէ իրէր գու-
մաչլար իլէ տէօչէնմիշ , վէ թավանտան ասըլը ապաժուրը
պիր լամպա իլէ թէնվիր իտիլմիշ պիր օտատա թլտուղունը
կէօրտիւ . տիվարլարտա էն մահիր բէսսամլարըն թապղօլարը
ասըլմըշ , վէ բէնչէրէլէրին տրալարընա չինի սագսըլար իլէ
նատիր վէ գըյմէթտար չիչէքլէր վաղ իտիլմիշ իտի :

Արման , պու օտանըն տէրունինտէ հալընըզ պուլունույօր
խտի , տէլիգանլը կէօզլէրինի տչուղը սըրատտ մաաքէլի ատէմ
նապէտիտ օլմուշ իտի . տէլիգանլը օտանըն տէրաչնիտէ ինձ
թիչար իտէն ըայիհայի լաթիֆէտէն սարխօշ օլույօր իտի . օ-
թուրմագտա օլտուղու մահալին թամ գարչըսընտա պիր գա-
բու պուլունմալլա , Արման պու կիւզէլ խանէնին սահիպի օ-
րատան զուհուր իտէճէք զաննը իլէ , կէօզլէրինի մէգբիւր
գարույա տիլմիշ իտի :

Ֆիլհագըզա հէման օ արալըզ մէգբիւր գարաւ աչըլա-
րագ , Օրէրատաքի գումրալ սաչլը տօմինօ իչէրի կիրտի , վէ
ուֆաճըգ նաղիք այագլարընըն ուճլարընա պասարագ Արմանա
սօզրու իրէրլէմէյէ պաչլատը . պու էսնատէ Արմանըն տա-
մարլարընտաքի գան՝ ճէվլանընը թէրք իթտի . պիչարէ տէ-
լիգանլը վէֆաթ իթմէք իւզրէ պուլունմուշ կիպի պիր հալէ
տիւշտիւ . մէզպուրէ Օրէրատաքի կիյտիյի էլպիտէյի կիյմիշ ,
վէ այնի մաաքէ իլէ եիւղիւնի սէթը իթմիշ իտի :

Արման, պիր դաչ կիւնտէն պերի խեյալի աշգը իլէ վազթընը կէչիրտիյի պու գատընը կէօրիւր կէօրմէզ, կիրիֆթար օլտուղու հայրանիյէթտէն հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ զայրի միւզթէտիր, վէ հարաքէթսիզ պիր հալտէ գալար. մուժաիլէյհա իսէ պին տիւրյիւ շիվէ ու կիրիշմէ իլէ իլէրլէյէրէք, վէ էլինի հայրան օլան տէլիգանլըյա ուղատարազ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ միւսիւ, տէտի:

Մատամ, օ կիւնրի Արմանըն իթտիյի տուէլլօյը իշարէթ իտիյօր իտի. տէլիգանլը մէզպուրէնին քէնտինէ ուղաթարղը նաղիք էլլէրինի էօբէրէք.

— Ա՛հ սիզի լէք սէվէյօրում. . . տէյու բէբէլէմէսի իւղէրինէ, տիւպէր գատըն գահգահա իլէ կիւլէրէք.

— Սիղ պիր տիվանէսինիզ, ֆազաթ Նիրին պիր տիվանէ օլուպ, էհէմիլիյէթսիզ պիր շէյ իչին հայաթընըզը թէհլիքէյէ իլգա իտիյօրսունըզ. իւմիւտ իտէրիմ քի պէօյլէ պիր շէյէ թէքրար պաշլամաղընըզ, պունը վաա իտիյօրսունըզ տէյիլ մի, տէտի:

Մատամըն սէտասը բէք լաթիֆ վէ գանաաթպախշ իտի. Արման՝ պու լաթիֆ սէտայը իչիտէրէք տէրունէն պիր զէվգ հըսս իտիյօր իտի:

Տիւպէր գատըն՝ Արմանըն լաէնգաթի էօրմէքտէ օլտուղու էլլէրինի չէքէրէք.

— Միւսիւ, սիզի պուրայա պիր իլանը աշգ տինլէմէք իչին տէյիլ, պէյանը շիւքրանիյէթ իչին կէթիրտտիմ, տէմէսի իլէ, Արման աղիմ պիր խահիշ իլէ.

— Ֆազաթ պէն սիզի չօզ սէվէյօրում. . . մատամ, տէտի:

— Իհթիմալ տըր, հէր նէ գատար պանա օլան մուհապէթինիզի իսպաթ իթտինիզ իսէ տէ, տահա հէնուզ ինանամայօրում (կիւլէրէք.) Պու կիւն տուէլլօ իլլէտիյինիզ մահալին եիրմի մէթրօ գատար իլէրիսինտէ, պիր աղաճըղըն արասընտա իտիմ, հէբունի կէօրտիւմ, վէ բէք զիյատէ գօրգույօր իտիմ քի. . .

— (Զօճուդ կիպի ազլւմ պիր մէսրուրլյէթ իլէ .) Սահիֆէ մի սէջլէ յօրսունրդ :

— Բէք սահիբ :

— Օ հալտէ պէնի սէվիյօրսունրդ տէմէք :

— Պիլէմէմ, փաղաթ սիզին իչին տուա իթմէքլիյիմ թապիյի իտի :

26

Տելիգանիլը, տիպէր դատաւնն էօնիւնէ տիլ չէօքէրէք վէ էլլէրիւնի թութուպ էօքէրէք, պիր գաչ կիւնաէն պէրի աշգը իլէ նէ դատար ըլթըրապ չէքտիլինի, վէ օ ըլթըրապ քէնտիւնին պատիլի հայաթը օլտուղունը, էլհասըլ աշգ ու մուհապէթինի պիր պիր պէյան իթախքաէն սօնրա .

— Լուծֆի իտինիւ, մերհամէթ պույսւրունըդ, հէնուզ կէօրմէքսիդին բէրէսթիշ իթտիյլմ մէլէքսիմանըղը պանա կէօսթէրինիւ, աւէտի :

Մասրէի գաւառն միւսքին օլմասըղլընը պաշը իւն իշարէթ
խտէրէք անլաթսը , տէլիդանըլը տախիւ ընճա ու իսթիւրհամընա
տէվամ իյէ .

— Հիշ օրնադսա սիդի թէքըտար ներէտէ կէօրէպիլէճէ, իմի պէճան պոյսւրուն, տէմէսի իւզէրինէ, մատամ, տէլիզանլըյը գալարրիպ եանրնա օթուրտալազ .

— Պէնի տինէլէ, յին տօսլթ սւմ, սիլ պանա տչլդ օլտու-
ղունըլը զանն իտիյօրսունըլ, վէ շու անատ գալպինիզին բէք
տօղլու օլտուղունա աա էմլինիմ, տէյլինճէ, տէլիգանըլ բէբէ-
լէյէբէք :

— Ա՛հ, տէ՛րեպիտի :

— Ֆազաթ ազիզիմ, եիրմի եաշնտա պուլունան պիր առէմին մուհապէթի, տիւնեաաէ էն սէրի վէ էն նաղիք օլան պիր չէյ տիր :

— Ա՛հ մատամ, պու ֆիլքրինիլ բէք եանլըշ տըր . . . պէն սիլի էմիրիւմ օլտուգճա սէվէճէյիմ :

— Սիլ տահա չօճուգալընըլ տօսթում, աչգ ու մուհապ-պէթ պահարնտա « տայիմա » քէլիմէսինին, էն եանլըշ պիր սէօղ օլտուգունը պիլմէյօրսունըլ :

— (Կէնճ գատընըն էլինի թուլթուպ գալպի իւզէրինէ վազ իտէրէք .) Պաղընըլ գալպիմ նասըլ չարրըյօր :

— Պէնիմ, քէնտի քէնտիմէ մալիքէ օլմատըղըմը պիլմէյօրմուսունըլ :

— (Թէլաչլա վէ թիթրէյէրէք .) Նէ՞ տէմէք իսթէյօր-սունըլ :

— Պիր գատըն քէնտինի, վէ հայաթընը մուգատտէս պիր վատ իլէ պիր քիմնէյէ հէպա իտէր, պախշ էյլէր քի, օ տա զէվճի տիր, պէնտէ օ ըապըթայի ըուհանէյէյէ պաղլը, էվլի պիր գատընըմ :

— (Շաչըրարապ .) Օ հալտէ աչըղընըլ օլտըում . . .

— Հիչ օլմաղսա էօյլէ վանն իտիյօրսունըլ . . .

— Ա՛, նէ եօլտա իսպաթ ալղու պույուրուրսանըլ սէօյ-լէյինիլ, էմր իտինիլ, հէր պիր էմրինիլէ իթաաթ իտէճէյիմ :

— Կէնճ տօսթում, մուհապէթ տէնիլէն չէյ անճապ սէ-պաթ իլէ սապիթ օլուր :

— Բէք ալա՛, օ հալտէ պէնիմ մուհապէթիմի թէճըրի-պէ իտինիլ, սէպաթըմը կէօրինիլ :

— Պէլքի ծնը տա եաբաճաղըմ : (Ըղթըրասլը պիր սէտա իլէ) Պէնի թէքըրալ կէօրմէք իսթէրմիսինիլ :

— Ա՛հ, սօրա՞րմըսընըլ :

— Էկէր ըաղը օլուրսամ էմրիմէ իթաաթ իտէճէքմիսի-նիլ :

— Պիլա իթիլալ, քէօր քէօրունա :

— Պու քէօր քէօրունա սէօղիւնի բէք տօղրու սէօյլէտի-նիլ, չիւնքի տայիմա պուրայա կէօղէրինիլ պաղլը օլարապ կէլէճէքսինիլ :

— Պաշ իսթիւնէ, պուհատա ըաղըյըմ :

— Պիրաէ գաթան ելւզիւմտէքի մասքէյի գալտըրմա-
յաճաղըմ :

— Ահ , մատամ , մէրհամէթ պույուրունըդ . . .

— Շիմաի գալտըրմագլըղըմը մը իսթէյօրուունըդ , ֆա-
գաթ օ զէման պիր տահա պէնի կէօրէմէյէճէքսինիդ :

— Բէք էյի , մասքէլի գալմանըղատա բաղըյըմ :

— Իսմիմի վէ սաքլին օլտուղում մահալի պիլէմէյէճէյի-
նիդ կիպի , ելւզիւմիւ տէ հիչ կէօրէմէյէճէքսինիդ , իշթէ պու-
չարթ իլէ սիզի թէքրար կէօրմէյէ բաղը օլապիլիրիմ :

Արման ճէվապ վէրմէքսիզին տիպէր գատընըն էլինի
էօրտիւ , վէ օ սըրատա մումաիլէյհանըն թիթրէմէքտէ օլ-
տուղունը հըսս իյլէտի :

Տէլիգանլը թէքրար տիզ չէօքէրէք ըզհարը տէրտը աչգ-
լիթմէյէ , վէ գալպինտէն թէվէլլիւտ իտէն պին տիւրլի իպա-
րաթը աչըգանէյի սարֆ իյլէմէյէ պաչլատը . մէճհուլէ մա-
տամ իսէ , կիւլէրէք Արմանը տինլէյօր իտի :

Պու սըրատա սաաթ սապահըն իւչիւնի վուրմասը իլէ ,
մատամ :

— Արթըգ գալգընըդ , այրըլմագ զէմանը կէլտի , տէմէսի
իլէ , Արման շաչըրարագ , վէ քէտէրամիզ պիր հալտէ :

— Պու գատար չարը՞գ մը , տէտի :

— Էվլէթ , այրըլմամըդ իյճաս իտէր , լաքին չօգ սիւր-
մէզ եինէ կէօրիւչիւրիւզ :

— Նէ՞ զէման , սաաթ գա՞չտա :

— (Պիր աղ տիւչիւնտիւքտէն սօնրա .) Պու կիւն ըէնչ-
չէմպիհ տիր . օ հալտէ ճումաս իրթէսի պուլվարտա պու կի-
ճէքի մահալտէ վէ օ սաաթտա պուլունունըդ :

Մումաիլէյհա պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա , տէլի-
գանլը թէաթրօտա կէօրտիւյի մատամ աը Սէն Լուսինին սաչ-
լարընա օ գատար պէնզէյէն տիպէր սաչլարա աչըգանէ
պագարագ :

— Պիր սիւալ իյրատ իթմէքլիյիմէ լութֆէն միւստատէ
պույուրըրմուսընըդ , տէտի :

— Պույուրըն :

— Մատամ ար Սէն Լուսիյի թանրյօ՞րմուսընը :

Արման պու սիւալի մատամա տըղգաթլա պազարադ սօրմուշ, վէ մումաիլէյհատէ իսէ ասլա պիր էսէրի թէէսիւր կէօրմէսիշ իտի . մէճհուլէ գատըն սօգրու վէ սաքին պիր սէտա իլէ .

— Մատամ լա պարօն ճէնապլէրինէ պիր տէֆա թէսատիւֆ իթտիմ, մումաիլէյհանըն ալէյհինտէ բէք չօդ սէօղլէր սէօղլէնմէքտէ տիր . պինաէն ալէյհ մէղպուրէյէ եալընըղ սաչլարըմըն միւշապէհէթի, վէ պաշգա պիր եէրիմին պէնզէմէսի ճիհէթլէ քէնտիմի պահտըեար աստ իտէրիմ, տէմէսի իլէ, Արման քէնտի քէնտինէ .

— Շիւպհէսիլ օ տէյիլ տիր, տէտիյի սըրատա, մէճհուլէ գատըն մէնտիլի ալըպ տէլիգանլըյա կէօսթէրէրէք .

— Կէլին տօսթում, եօլ թէտարիքինիլի եաքայըմ, տէտիըտէն սօնրա, էվվէլքի կիպի տէլիգանլընըն կէօղլէրինի սըղը սըղըյա պաղլատը, վէ քէլամա աղաղ իտէրէք .

— Ճումաա իրթէսի կիւնի կէօրիւշիւրիւղ . ֆադաթ էյի պիլմիշ օլունուղ քի կէօղլէրինիլի աշմադ իսթէր իսէնիլ, հայաթընըղը թէհլէքէյէ իլգա իտէրսինիլ, տէտի .

Տէլիգանլը, իըտմէթքեարը չաղըրմադ իւլլէ, մատամըն չէքտիյի չընղըրադ սէտասընը, վէ պատէհու օտատան չըղըպ կիթտիյինի, վէ տիկէր պիր այադ սէսինին թէգալրիւպի իլէ պիր իքի սանիյէ սօնրա քէնտիսինի օրայա կէթիլմիշ օլան քիմսէնին .

— Հայտէ միւսիւ կիտէլիմ, տէտիյինի իշիթտի .

Դըլաղուղ, տէլիգանլընըն գօլունտան թութարադ կէլտիյի եօլտան կէչիրտի, վէ գաբունըն էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ օլան արապայա պինտիրմէքլէ կիթմէյէ պաչլատըլար .

Շախսը մէրգում, Արմանա կէօղլիւնի աշմամասընա տայըր էմրի թէհտիտամիլի թէքըար իթմէյէ ունութմատը .

Արապա պիր սատթ գատար եօլունա տէվամ իթտիքտէն սօնրա տուրտու, վէ գըլաղուղ Արմանը էնտիրէրէք .

— Արապա քէօշէյի տօլաչըպտա կիւրիւթիւսի իշիտիլ-

մէջ օլտուղու անտէ կէօղլէրինիղի աշապիլիրօինիղ, տէտի :

Աշգ ու մուհապպէթ պատէսի իլէ սէրթօշ օլան տէլի-
գանլը, պու էմրէ տախի իթաաթ իլէ տրապա կիւրիւլթիւսի
իշիտիլմէզ օլտուղու զէման կէօղլէրինի աշտը, վէ քէնտիսի-
նի, քէմալի հայրէթլէ Շապիյօտաքի խանէսինին գաբուսը
էօնիւնտէ պուլտու :

Օ էսնատէ սապահ օլմագ իւղրէ օլուպ էնվայի գուշար,
պահճէնին պէօյիւք աղաճլարը իւղէրինտէ նազմէրէրտաղը
հուպուր ու սուրուր օլմաղա պաշքամըշլար խտի . իհիթիյար
ժօք էրքէնտէն գալղըպ կէնճ էֆէնտիսինին պու վագթէ
գատար տըշարըտա գալմատը բէք նատիր օլտուղունտան,
հալլիտէ մէրաղլա աշաղը եօգարը տօլաշմագտա, վէ քէնտի
քէնտինէ :

— Ա՛հ, միւսիւ Արման, միւսիւ Արման, սիղ կէնճիլինիղի
բէք ֆէնա իսթիմալ իտիյօրսունըզ, տէմէքտէ խտի . պատէ-
հու կիւլէրէք իլալէյի մէգալ իլէ :

— Է՛հ, նէ՞ պէյիս վար, պահաբերարըմ եա՛, պու չօգ-
տըր պիլէ, տէտի :

27

Պէօյլէճէ իքի այ գատար կէշտի, էվվէլա հաֆթատա ի-
քի վէ սօնրալարը իւշ տէֆա օլմագ իւղրէ Արման պէր վէճ-
հը միւթատ կէօղլէրի պաղլը օլտուղու հալտէ մատամըն նէզ-
տինէ կիթմէքտէ, վէ պու եիւղաէն քէնտիսինի պախտըեար
ատտ իթմէքտէ խտի :

Պագաթ պու միւստէթ զարֆընտա եալաշ եալաշ տէ-
լիգանլը ճիւզվի պիր մէրագա աիւշէրէք, իլա նիհայէթ իւլ
էօմր սէվտիյի մատամըն եիւղիւնի կէօրիւպ կէօրմէյէճէյինի
սիւալ իթմէսի իլէ, մումաիլէյհա :

— Հիշ պիր վագըթ եիւղիլմի կէօրմէյէճէքսինիղ, հաթ-

տա պէօյլէ մինասիպէթսիզ պիր արզուտա պուլունտուղունուզա ճէզա օլարագ , սէքիզ կիւն պէնի կէօրմէյէճէքսինիզ , տէյու ճէվապ վէրտի :

Տէլիգանը եալվարտը եագարտը , ընճա իթտի , չալըչտը չապալտը , ֆագաթ մատամ ֆիքր ու գարարընը թէպտիլ իթմէտի . իչպու սէքիզ կիւն զարֆընտա մուայէն օլան մահալտէ արապա կէօրիւնմէտի :

Արման , սէվտիլինի կէօրէմէտիյի ճիհէթլէ անտէն պահս իթմէք լուզումընը հըսս իթմէյէ պուշատը , վէ օլ անէ պու խուսուստա քիմէյէ պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իրէն , տուէլլօտա չահիտի օլան վէ մատամ տը Սէն Լուսի հագգընտա դարիպ պիր հիքեայէ իտէն ահպապընա , իքի այտան պէրի կիւզէրան իտէն ահվալ ու վուգուաթը հէքեայէ իյլէյինճէ , մէրգում ճէվապէն :

— Օ՛ , օ՛ , պունտա իրի մատտէ վար , եա մէգպուրէ չիրքին տիր , վէ եախօա պիր պաշգասընը սիզտէն միւրաճճահատտ իթտիյի իչին մաքէսինի գալտըրմայօր , տէմիշ իտի :

Մէրգումըն պու սօն քէլամը Արմանըն գալպինէ պիր գըսգանճըղդ աթէշի պըրագտը . աշգ ու մուհապէթ տէնիլէն կիրտապը թէհիլքէյէ պիրինճի տէֆա օլարագ տիւշմիւշ , վէ պիրինճի տէֆա օլարագ սէվտիլի գատընըն պիր տիկէրինի սէվմէսի իհթիմալի , գալպինտէ պիր թագըմ ըզթըրապլար ույանտըրմըշ իտի :

Արման , թախսիս օլունան միւտտէթը ճէզանըն ալթընճը կիւնի ահպապընա էսրարընը աչմըշ օլտուղունտան , սէքիլինճի կիւնէ գատար օլան միւտտէթտէ , եանի իրի կիւնին իչինտէ չէքտիլի ըզթըրապը տէրունի , թահամիլիւլ օլունմազ պիր հալէ կէլմիշ իտի :

Էլհասըլ ճէզա միւտտէթի իիթտմ պուլտու . սէքիլինճի կիւն կէլտի , լաքին դաւաթլար՝ Արման իչին ինսանը էօլտիւրէճէք տէրէճէտէ եալաշ կէչէրէք , կիւճ հալ իլէ միւլաղաթ զէմանը էրիշտի . տէլիգանը՝ Պուվարտա քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլան արապայը կէօրտիւյինտէ , հըսս իյլէտիլի

մէսէրըթին թարիֆի գապիլ տէյիլ տիր . պիր սաաթ սօնրա գումրալ սաչլը վէ մասքէլի գատընըն հուզուրունտա պուլու - նույօր իտի . ինսանըն գալպինէ պիր քէրրէ գըսգանճլըգ կի - րէր կիրմէզ, արթըզ մուհապէթ , սիթէմ վէ սէրզէնիշ իչին պիր պէհանէ շէքլինի ալըր , մատամ, Արմանը քէմալի իլթի - ֆաթ իլէ գապուլ իտէրէք վէ էլինի ուզատարագ .

— Ավֆ օլունտունըզ, տէտի :

Տէլիգանլը պու հիւսնի գապուլիյէթտէն մէմնուն օլա - ճագ , վէ քէնտիսինի տիւնեանըն էն պահտընարընըր ատտ ի - տէճէք եէրտէ , պիլաքիս իպրագըր նախօշնուտի իլէ շէքվա - լէրէ պաչատը , սէօյլէնտի , վէ եիւզիւնի կէօսթէրմէտիյինին սէպէպլինի միւթլագա անլամագ իսթէտի :

Մատամ իսէ , մէմուլին զայրի օլարագ հիտտէթլէնէճէյի եէրտէ, կիւլէրէք , տէլիգանլըյա նազիքեանէ վէ լութֆըքեա - րանէ մուամէլէ իտէրէք .

— Ազիզիմ, սիզ պիլմէզսինիզ, պէնիմ կիպի հալ ու մէվ - գըրընը ունուտուպ տա մուհապէթ ալէմինէ տիւշէն պիր գա - տըն , էօյլէ պիր զէման օլաճագ տըր քի , կէշմիշ հալինի ու - նուտարագ րահաթ եաշամագ ֆիքրինէ տիւշէճէք տիր . իշ - թէ օ զէման քէնտիսինի սէվէն վէ քէնտի իլէ կէօրիւշէնլէրի կէօրտիւքճէ եիւզի գըզարըր , հաթտա օ վագթը պըրագա - լըմ տա շիմտի պիլէ , մէսէլա՝ պէլքի եարըն պիր սալօնտա , պիր զիյաֆէթտէ , էլհասըլ հէր նէրէտէ օլուրսա օլսուն ան - լէրէ թէսատիւֆ իտէրտէմ, պէնիմ իչին պատիյի ար ու հիճապ օլմա՞զ մը , տէյինճէ , Արման պիր թավըր աշըգանէ իլէ .

— Մուհապէթիմ պէնի սիզէ զէնճիրպէնտ վէ ազատ գապուլ իթմէզ պիր էսիր իթմէմի՞շ մի տիր զանն իտիյօր - սընըզ , սաատէթը հալ վէ պահտընարըզըմըր պիր տիկէրինէ սէօյլէրմիյիմ գըյասընտասընըզ, տէտի :

— Խալը , էօյլէ պիր զանն ու գըյաստէ տէյիլիմ, ֆա - գաթ պիր զէման օլուրտա պէլքի գըսգանճ օլուրսունըզ ,

— (Թիթրէյէրէք .) Աճայիպ , նի՛չին գըսգանճ օլայըմ :

— Ձիւնքի տիւնեատէ պէնիմ կիպի կէնճ վէ կիւզէլ պիր

գատըն , չօգ տէֆա պիր առաջինա կէնճ էրքէքլէր թարա-
ֆընտան իհաթա իտիլէրէք , անլէրին էլֆաղը սիթայիչքեա-
րանէլէրինէ ճէվապ վէրմէյէ մէճպուր օլուր , վէ իչթէ օ ղէ-
ման օ գատընըն սէվտիյի վէ սէվիլտիյի քիման օրատա պու-
լունուր իսէ նէ՞ հալլէրէ կիրէր :

— Սիղին կիթտիլինիզ մահալլէրէ առա պապ պասմա-
յաճաղըմը եէմին իտէրիմ :

— Ֆարզ իտէլիմքի էօյլէ օլտուն , ֆաղաթ պիր էքի կին
սօնրա պարըշըլաճաղը թապիյի օլտուղու հալտէ , ապիմի
կիպի կէօրինէն պիր ինֆուալ , պիր կիւճէնմէքլէք հասըլ օ-
լուր , վէ քիմ պիլիր օ սըրատա հիտտէթ . . .

— Նասըլքի տէտիմ էսիլինիզ օլտուղումը , վէ տայիմա
էմըինիզէ իթտաթ իտէճէյիմի ունութմայըն :

— (Պիրազ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա .) Բէք ալա , ֆա-
ղաթ պանա եիրմի տէօրթ սաաթ միւսատառէ իտէճէքսինիզ :

— Բէք էյի , սօնրա նէ՞ օլաճաղ :

— Սօնրա . . . կիւզէլ օլտուղումը կէօրէճէքսինիզ :

Մումաիլէյհա՝ տէլիզանլընըն ճէվապ վէրմէսինէ մէյ-
տան պըրապմայարադ կէօղլէրինի պաղլատը , վէ էլինտէն
թութուպ լաթիֆ պիր շիվէ իլէ :

— Եարըն կէօրիւշիւրիւղ . . . տէտի :

Էրթէսի կին Սըման պէր վէչհը միւթատ պուլվարա
կիթտի , լաքին արապատան էսէր եօդ իտի , պիր սաաթ էքի
սաաթ պէքլէտի , նիհայէթ շաֆադ ալթմայա պաշլատը . աէ-
լիգանլը կիւնէշ տօղանա գատար աշաղը եօդարը տօլաշտըդ-
տան սօնրա խանէսինէ ալտէթ իթտի . պիշարէ կէնճ պիր
հալի նիւվմիտիյէ տիւշմիւշ իտի , աճէպա մէղպուրէ խաթմա՞
մը իտի , եախօա պէօյլէճէ պիրտէն պիրէ գաթի իւլֆիթ մի
իթմէք իաթէյօր իտի . օլ կիւն տախի աղշամ օլտու , ֆա-
ղաթ արապա եինէ մէյտանէ չըղմատը . Սըման պու կիճէյի
տախի էվէլքի կիպի պուրլարտա տօլաշարադ սապահլատը ,
իւշ կիւն պու հալ իլէ միրուր իթտի , վէ տէլիգանլընըն իւ-
միւտի պիւթիւն պիւթիւնէ ղայիլ օլմայա պաշլատը :

Պիշարէ տէլիգանլը տիվանէ կիպի օլարագ քէնտինի թէ-
լէֆ իթմէք արղուսընա տիւշտիւ, ֆագաթ օ սըրատա պիր
մէքթուպ կէլմէքլէ ինթիհարէ մանի օլտու: Արման՝ մէքթու-
պը մէղքիւրըն, շէքլէն իքի պուշուգ այ մուգատտէմ ալտը-
ղը տալէթ թէղքիւրէսինէ բէք զկյատէ պէնղէտիյինտէն, աղ-
ղընը կէօյսիւնէ տայաթմըշ, վէ հէման աթէշ իթմէք իւզրէ
պուլունմուշ օլտուղու թապանճայը պիր թարաֆա աթը վէր-
սի: Պու մէքթուպ մասքէլի մատամտան կէլմիշ իտի:

Արման քէմալի թէլաշ վէ ըղթըրապ իլէ էլլէրի թիթ-
րէյէրէք մէքթուպը աշտը, վէ աթի իւզ զիքր իպարէլէրի
օգուտը:

«Աղիլ տօսթում».

«Ելպէթատէ պին պիր կիճէ մասալընք օգումուշտունըղ
տըր, մապլինի պէյան իտէճէյիմ ֆըգըրայը միւթլագա տէր-
խաթըր իտէճէքսինիլ զանն իտէրիմ».

«Պիր կիւն ֆագըր պիր ատէմէ պիր բէրի կէօրիւնէրէք,
արգամ սըրա կէլ, սէնի իրան շահընտան զկյատէ զէնկին ի-
տէճէյիմ տէր, պիշարէ ֆագըր տա բէրիյի թէագըպ իտէր,
լքիսի պիրտէն՝ գալտըրմալըր եագութտան պիւմիւտտէն մա-
մուլ, վէ էթրաֆը էլմաս իլէ տօլու պիր մաղարայա կիւրէրէլ,
ֆագըր, բէրինին էմի իլէ պէրապէր պիր չուվալ ալմըշ օլ-
մաղըլա, բէրի».

«— Չուվալընը տօլտուր տա իգամէթկեահընա կէօթիւր,
տէյու էմը իտէր».

«Իրանլը ֆագըր չուվալընը միւճէվհէրաթ իլէ լէպալէպ
տօլտուրտուգտան սօնրա, բէրի մէրզումա».

«— Իշթէ չուվալընտաքի միւճէվհէրաթըն պահասը իլէ
տիւնեայը սաթըն ալապիլիւրսին, հայտէ արթըգ կիտէլիմ, տէ-
յէրէք իքիսի պիրտէն մաղարատան չըղմագ իւզրէ իքէն, պիր
քէօշտէ զայէթ իլի պիր էլմաս թաշ կէօրտիւքլէրինտէ,
ֆագըր՝ թամնէ տիւշէրէք մէղքիւր թաշը տա ալմագ իսթէ-
տիյինի բէրիյէ պէյան իթմէսի իլէ, բէրի ֆէնա հալտէ հիւ-
տէթլէնէրէք».

«— Սէֆիլ պուտալա, իշթէ հըրս ու թամաըն սէնի մահվ ու հէլաք իյլէտի... տէր տէմէզ, մաղարանըն տիվար-լարը երգըլարադ շախար մէզքիւր մահվ ու հէլաք օլուր:

«Իմաի տօսթում, թէմսիլտէ խաթա օլմայաճաղը կիպի, պու ֆըզըրա օլտուգճա սէրկիւզէշթինիզէ ույկուն տըր, թա-րաֆըմտան հէր տիւրլիւ մուամէլաթը նազիքեանէ վէ աշը-գանէ կէօրիւյօր իտինիզ, հըսսիյաթ միննէթտարանէտէն պի պէհըէ օլան դալալինիզէ տահա նէ՞ լաղըմ իտի, սիզ պէնիւմ եիւզիւմի կէօրմէք իսթէտինիզ, իշթէ մուհապէթիմիլլին սա-քին օլտուզու մաղարա, պալատէ մէզքիւր ֆըզըրատա կէօս-թէրիլէն զարը բիւր էսրար կիպի երգըլտը կիթտի, աաիյօ, արթըգ եէքտիկէրիմիզի կէօրէմէյէճէյիզ:»

Արման քէմալի մէյուսիյէթինտէն նաչի պիր ֆէրեստը ճանխըրաշ սալը վէրտիքտէն սօնրա, քէնտիսինի էօլաիւրմէք իչին թէքրար թապանճասընը գաբտը, ֆաղաթ թամ օ սը-րատա պիր էլ, թապանճայը տէլիդանլընըն էլինտէն չէքիւ պալտը. պալատէ գիքրի սէպգաթ իտէն տօսթը, շահիտի, վէ սըրտաշը օլան զաթ իչէրի կիլմիշ, վէ Արմանըն էլինտէն եէ-րէ տիւշմիւշ օլան թէզքիւրէյի ալմըշ իտի. մումաիլէյհ օլ-տուգճա իչէ տկեահ օլարադ, Արմանա:

— Պուտալա սէնտէ, քէնտինի էօյլէ պիր գարը իչին էօլ-տիւրիւյօրսըն քի, օ սէնի ղէրրէ գատար սէվմէյօր, տէմէ-սի իլէ, տէլիդանլը մահղունանէ:

— Նէ՞ չարէ, պէն անը չըլտըրասըյա սէվմէյօրում, տէ-տի:

— Բէք ալա, պիզ տէ անը պուլուրուզ, ինթիհարըն նէ՞ լուզումը վար,

Մումաիլէյհին պու սէօզի, իտամընա հիւքմ օլունմուշ տա գաթլ իտիլէճէյի անաէ աֆվ օլունտուզունը իշիթմիշ պիր մահքիւմ կիպի Արմանա պէօյիւք պիր թէէսիր իճրա իթտի, ըէֆիգի իտէ, պիր թավըր պարիտանէտէ սէօզիւնէ տէվլամ իտէրէք:

— Ազիզ տօսթում, պանա սէքիզ կիւն միւսաատէ էթ,

մէզպուրէյի հիշ կէօրմէտիյիմ հալտէ պուլուպ սիզէ կէօս-
թէրէճէյիմի վատ իտէրիմ, տէտի :

Արման, միննէթտարանէ վէ միւթէհայիրանէ տօսթունա
պագըյօր իտի . մուճաիլէյհ հէման իլավէյի մէգալ պիրլէ
աթիտէքի սէօզլէրի սէօյլէտի :

— Միւսաատէ իտէրսէնիզ պաշըմա կէլէն պիր փըգըպը
սիզէ հէքիայէ իտէյիմ, տինլէյինիզ, Պիր գատընը բէք զի-
յատէ սէվմիշ իտիմ, պու գատընըն պիր գօճասը վար իտի ,
ամմա նէ՞ գօճա , գարլան կիպի ազղըն պիր հէրիֆ , սէվտի-
յիմ գատընը հէր նէրէյէ կիթսէ թէագըպ իտէր իտիմ,
քիլիսէյէ , կէզմէյէ , թէաթըցա , էլհասըլ հանիլը մահալէ
կիթսէ՝ պէն տէ արգասընտան կիթմէքտէ , վէ կէօզլէրիմի
մուճաիլէյհատէն չէվիրմէմէքտէ իտիմ . ֆագաթ եալընըզ
աշղըմըն տէրէճէյի շիտտէթինի կէօզլէրիմէ պագըչլարըմ
իլէ անլաթմագ իսթէյուպ , պիր տիւրյի իբրար ու իյթիրաֆէ
ճէսարէթ իտէմէյօր իտիմ . սէվտիյիմ գատընըն գօճասը՝
պէնիմ պու պապտէքի սէպաթ ու ըսրարըմը կէօրէրէք գօրգ-
մուշ , վէ զէվճէսինի ալարագ մըանսատան՝ հաթտա էվրօ-
րատան հիճրէթ իթմիշ իտի . պունլար՝ իզլէրինի թէմամը ի-
լէ մահվ իթմիշ օլտուգլարընտան , սէվտիյիմ պու գատընը
պիր տահա կէօրէմէյէճէք իտիմ, ֆագաթ պէն մուճաիլէյ-
հայը հայաթըմ գատար սէվէյօր իտիմ . քիւրրէյի արղըն
պէնճէ ուֆագ պիր մահալ օլտուգունը , վէ օն սէնէ զարֆըն-
տա տրատըղըմը պուլապիլէճէյիմի հիսապ իտէրէք իշէ պաշ-
լատըմ . ֆիլ հագըգա իքի սէնէ սօնրա սէվտիյիմ գատը-
նը , Հինտիսթանտա Օնթարիօ նէհրի սահիլինտէ պուլտում :

— Զէվճի նէ՞ օլմուշ իտի :

— Զէվճի էվլէլ էմիրտէ ֆիտանճըլըզա պաշլամըշ վէ
մուախիսալէն վէֆաթ իթմիշ իտի, պէն՝ կէնճ , կիւզէլ , վէ պիր
գաշ միլէօն սէրվէթէ մայիքէ պիր տուլ գատըն պուլմուշ ի-
տիմ , մուճաիլէյհա պէնիմ տէրէճէյի մուհապպէթիմ-
տէն բէք զիյատէ միւթէհասիրէ օլտու քի , էկէր իսթէ-
միշ օլսամ անը թահար իզտիվաճըմա ալապիլիր իտիմ, ֆա-

գաթ պահ... - իշթէ պաշումա կէլէն փըզրա պուրաւը տըր , պէն մէղպուրէյի սէվմէք իչին բէք չօգ արատըմ , վէ մագ-սատըմա տա նայիլ օլապիլտիմ , ֆադաթ նէ՞ չարէ քի օ ար-զում մահվ ու զայիլ օլտու . սէնին գումրալ սաչլը մատամ , գօճասընտան պաշգա պիրտէ մասքէյէ մալիքէ տիր . պունա իսթէաիյինիզ մանայը վէրէպիլիրսինիզ . պէնիմ սէվտիլիմ գա-տըն պէնտէն գաչմագ իչին տէնիզլէր աչմըչ իտի , սիզինքի իսէ Բարիզտէն պիլէ չըգմատը , զն պէչ կիւն զարֆընտա Բա-րիզին հէր թարաֆը գարըչտըրրլապիլիր , պանա սէքիզ կիւն միւսաաաաէ էթ . կէօրմէքսիզին՝ սէվմէքտէ օլտուզուն չհհրէյի սիզէ իրայէ իտէյիմ , օ զէման սէնտէ անը սէվմէքտէն սար-ֆը նազար իտէրսին :

— (Մըրըլտանարագ .) Գաթան :

— Պու կիւն հէվա բէք կիւզէլ տիր , սաաթ տա տէօրտէ կէլտի , օրմանա կիտէլիմ պէլքի սէնինքինի օրաաա պուլլու-րուզ :

Արման , տէրհալ ֆայթօնըն հազըր օլունմասընը էմր իթ-տի , եիրմի տագըգա սօնրա իքի տէլիգանլըլար , Մայեօ գա-բուսընը կէչէյօրլար իտի :

Մէրգումանըն օրմանա մուվասըլէթլէրինտէ սաաթ պէչի պուլմուչ իտի , մէվսիմ Մայըս այը վէ հէվա զայէթ կիւզէլ օլմազըլա , Պուլօննը օրմանը Բարիզին գէնկին վէ քիպար թա-գըմը իլէ աօլու իտի : Արմանըն բէֆիգի սէօղէ աղազ իլէ :

— Տէրունիմտէ աճիպ պիր հըսս վար , սէվտիլին գատըն իլէ մատամ տը Սէն Լուսինին պիր շախստան իպարէթ օլտու-զունա տայիր էէմին իտէճէյիմ կիպի կէլիյօր , տէտի :

— Միւմքին տէյիլ :

Թամ սըրասընտա պահա իթտիք , իշթէ մատամ տը Սէն Լուսի տէ կէլիյօր :

Ֆիլ հաղըգա մատամ տը Սէն Լուսի , զայէթ միւզէյ-յէն պիր ֆայթօնա պինմիչ կէզէյօր իտի , մումալիլէյհա եան օթուրմուչ օլտուզու հալտէ , էլինտէրի չէմլիլէսի իլէ օյնա-մագտա , վէ քէմալի հիւրմէթլէ գարչըսընա օթուրմուչ օլան

ուզումն պայլու վէ Էամէր չէհրէլի պիր տէլիգանլընըն սէօղլէ-
րինի աինլէմէքտէ իաի : Արմանըն ըէֆիգի պու սըրատա :

— Իշթէ մատամ տը Սէն Լուսի, գօնթ Իսթիյօն իլէ պէ-
րապէր տիր, տէմէսի իւղէրինէ, Արման, մատամ տը Սէն Լուսի
իլէ սէվտիյի գաարնըն պիր շախս օլմասընը իհթիմալտէն ատտ
իլէ, գալպինտէ ույանան գըսգանճլըգ հըսսը թէէսիրի իլէ
պիլա իիսթիյար թիթրէյէրէք :

— Պու գօնթ Իսթիյօն ըիմ օլույօր, տէտի :

— Գօնթ Իսթիյօն, հատա ու հիսապը օլմայան վարիտա-
թընը սարֆ իտէն պիր կէնճ Բուսիյալը ասըլգատէսի տիր :

— Տահա :

— Տահասը, մատամ տը Սէն Լուսինին տէ աշըգը տըր,
մուամալէյհայը սէվէյօր :

— (Թիթրէք պիր սէտա իլէ.) Նա՞սըլ սէվէյօր :

— Տօսթում սիղէ էվլէլճէտէ արղ իթմէտիմ մի իտի,
մուամալէյհա հաղգընսա բէք չօղ չէյլէր սէօլլէնմէքտէ տիր,
պէլքի նէ վիգօնթ Բալֆ, նէ մարքի Բ. . . վէ նէտէ գօնթ
Իսթիյօն մատամըն բարմաղընըն ուճունը էօբէմէմիլլէր տիր.
մամաֆիհ պուընն աքսի օլմասըտա իսթիմալին խարիճինտէ
տէյիլ տիր. . . ֆաղաթ նէ՞ օլույօրսունըղ, ըէնկինիղ էօլիւ
ընէկի կիպի աթար, հալ պու քի տահա հէնուղ պիր շէյ սա-
պիթ օլմասը, իքիսինին պիր օլմասը եալընըղ պէհիմ խէյա-
լիմտէ տիր :

Խամ պու սըրատա եօգարտան աշաղը էնմէքտէ օլան
Արմանըն ֆայթօնը իլէ, աշաղըտան եօգարըյա չըգմադտա
օլան մատամ տը Սէն Լուսինին արապասը եէքաիկէրէ թէ-
սասիւֆ իթտիլէր. Արման պիր նիկեահը աշըգանէ իլէ պաղ-
մադտա, վէ ըէֆիգիտէ պիր նաղարը միւտադըղդանէ իլէ
մուամալէյհայը կէօղտէն կէչիրմէքտէ իաի :

Գօնթ Իսթէյօնըն սէօղլէրինի արգգաթը թամմէ իլէ
տինլէմէքտէ օլան մատամ, պիղիմ իքի տէլիգանլըյա սէրի
պիր նաղար ֆըրլաթարդտան սօնրա, Արմանըն ֆայթօնընա
գօշուլը օլան կիւղէլ ինկիլիղ աթընա աթֆըր նաղար իտէրէք,

Արման իլէ ըէֆիդի իշխանէճէք տէրէճէտէ երւքսէք սէտա իլէ .

— Ա՛հ , նէ՞ կիւզէլ հայվան , տէտի :

Մատամըն թավը ու հալինտէ հիշ պիր թէպէտտիւլ վէ թէղայիւր հասըլ օլմատը , հիշ կէօրմէտիյի ատէմլէրին հէտէֆը նաղարը օլմաղա ալըշմըշ պիր գատըն կիպի , հիշ ֆու-
թուրուըն պօղմատըղը ճիհէթլէ Արմանըն ըէֆիդի .

— Եա՛ օ տէյիլ , վէ եախօտ չօգ գալի շէյ , տէտի :

Պիր գաչ տագըգա սօնրա արաղալար թէքըրար եէք-
տիկէրինի գարչըլատըլար , էվվէլքի կիպի մատամտա եինէ
ըզթըրապ ու հայրէթ էսէրի կէօրլւմէտի . ֆաղաթ գօնթ
իսթիյօն , Արմանա միւտագգըղանէ պիր նաղար աթտըղըն-
տան , Արմանըն ըէֆիդի .

— Ա՛ , սէվտիյին գատընըն պու օլտուղու անլաշըլտը , տէ-
տի :

— Նէ՞տէն անլատըն :

— Կօնթըն պագըղընտան . մատամ սէնին իսմինի սէյ-
լէմիշ օլմայը տըր քի , գօնթ իսթիյօն սիղէ հէմ գըսդանճ
վէ հէմ թահքիրամիղ պիր նաղար էլէ պագտը , էկէր մա-
տամ տը Սէն Լուս սէվտիյին գատըն տէյիլ իսէ , իսմինի
նէտէն պիլէճէք :

— Ֆաղաթ օ պանա տէմիշ իտի քի . . .

— (Ումուղլարընը գալտըրարաղ .) Պու օ տըր , վէսսէլամ :

— Իէք ալա , օ օլտուն , պէնտէ սէվէյօրում . . .

— Օ հալաէ տէլիսին տէմէք տիր :

— Տէլի օլայըմ , քիմէ՞ նէ :

— Հէման խանէնէ ավտէթ իյլէտէ քէնտիինի էօլտիւր .
արթըղ սիղէ միւմանաաթ իթմէմ , զիրա պու գատընը սէվ-
մէքտէն իսի՝ էօլմէք էվլա տըր .

— Խայր սէվէյօրում , վէ քէնտիսինի կէօրմէք իսթէ-
րիմ . . . պէնի թէքըար խանէսինէ գապուլ իթմէսինի ար-
ղու իյլէրիմ :

— Ազիզ աօսթում , պու մատտէտէ իքի շէյին պիրի վար
տըր , պիրինճիսի , եա պէն եանըլըյօրումքի , օ հալաէ մա-

տամ՝ տը Սէն Լուսըն նէզտինտէ գապուլ օլտնմայա չալըձմանըղ ապէս տիր, եախօտ զաննըմ բէք տօղրու սըր, օ հալտէտէ սիղի թանըմատըղընը պէյան իլէ խփնէսինտէն գօլաճաւը շիւպհէսիլ տիր:

— Պէնտէ, գօնթ տէտիյինիլ հէրեփի էօլալուրիւրիւմ:

— Պիր ֆայտէ հասըլ օլմալ:

Էլ հասըլ իրի տէլիգանըլար պու միւքեալէմէյի իտէրէք ալտէթ իթտիլէր. էանայի ալտէթտէ բէփիգի՝ Արմանա պու սէվաայի թէրք իթմէքտէ բէք չօգ մուհասէնալթ օլտուլունը պէյան իտէրէք, նասիհալթ վէրմէքտէ իտի . . . ֆազալթ Արման աչըգ իտի. սէօլ տինլէմէլ հալտէ աչըգ իտի . . . բէփիգիինին՝ քէնտիսինի պիր վասէթա իլէ մատամ տը Սէն Լուսըն նէզտինէ կիտէճէյինի վատ իթմէսի իւղէրինէ, Արման պիր աղ քէսպը լահալթ վէ ճէսարէթ իթտի:

Իքի կիւն կէչտի, պու միւտտէթ զարփընտա Արման պիր նէվի հիւմմա նէօպէթինէ կիրիփթար օլտուղունտան եաթադտա գալմաղա մէճպուր օլմուշ իտի:

Իխթիյար ժօր, տէլիգանընը պու հալինտէն Գօլօնէլէ խապէր վէրմէք իսթէտի իտէտէ, Արման, բէտէրինի մէրադա տիւշլուրմէմէք իչին Հէլտէր սօգաղընա կիթմէմէսինի ժօրա բէճա իթմիշ իտի. իխթիյար ապէր՝ Արմանըն իսթիրհամընա տաեանամայարադ խանէնին պիր թարափընա չէրիլիպ աղլար սուրուր իտի: Սատըգ խըտմէթքեար քէնտի քէնտինէ:

— Ա՛հ, պիչարէ չօճուղա սիհիր եարմըշլար, տէմէքտէ իտի:

Նիհայէթ իւշիւնճի կիւնին սապահը Արմանըն բէփիգի կէլէրէք:

— Հալա մատամը կէօրմէք արղուսընտամըսը՞նըղ, տէյու սօրմասը իլէ, տէլիգանըլ մէսրուրիյէթինտէն նաշի պիր նաղրէ աթտը, բէփիգի իտէ:

— Մատամ տը Սէն Լուս պիր պալօ վէրէճէք, պու պալօ մասքէլի օլուպ, թէնվիր իտիլէճէք օլան պահճէլէրտէ լադս իտիլէճէք տիր, տէսի:

— Կիտէրիմ:

— Ահուպպաաէն Ալպէր տըր . . . մատամըն նէզտինէ կիտէրէք, սիդի թագաիմ իչին միւսաատէ թալէպ իյլէմիշ տիր:

— (Թէլաշլէ.) Գապուլ իթմէմիշ մի:

— Պիլաքիս տավէթ իաիմիշսինիզ տիր:

Արանըն բէֆիգի, տէլիգանլըյա իամ ու մահալի սօն-րատան տօլտուրուրմուշ մաթպուս պիր տավէթ թէղքէրիսի ուղաթաը, պու տավէթնամէտէ Արմանըն իամի եաղըը օլ-տուղու ճիհէթլէ, Արման թարիֆի նա գապիլ պիր մահղու-ղիյէթ հըսս իթմէյէ պաշլատը. տէլիգանլը պու տավէթէ պիր ավֆ ալամէթի նաղարը իլէ պագարագ:

— Օտա պէնի սէվէյօր, աէտի:

Պալօ էրթէսի կիւնի վէրիլէճէք իտի, պէշ տաղըղա էվ-վէլ եաթագտա խասթա եաթմիշ օլան Արման, պիր անտէ քէսպը սըհհէթ իթմիշ իաի:

28

Պալօ կիւնիւ աղշամը սաաթ օնտա, Արմանը մատամ տը Սէն Լուսէ թագաիմ իտէճէք օլան Ալպէր, Շապիհօ սօգա-ղընաաքի կիւղէլ խանէյէ վասըլ օլտու: Արման զայէթ կիւ-ղէլ կիւղէլ պիր գաթ էլպիսէ կիլինմիշ վէ պու գըյաֆէթ քէնտիսինէ բէք եաղըշմըշ օլտուղունտան, միւսիւ Ալպէր:

— Իմին օլուն քի, էկէր սէվալիյինիլ գատըն իլէ մատամ տը Սէն Լուս պիր իսէ, պու կիճէ թէմամը իլէ մուվաֆըղը ուսուլ պիր սուլճ մուղավէլէսի իմղալայաճագսընըլ, նէ գա-տար տա կիւղէլ օլմուշսուընըլ, սաաթ օն պիր սուլարընտա օ-րայա վասըլ օլուրուլ քի, պու տա թամ վապըթ տրը. զանն իտէր իսէմ արտաղընըլ գատընըն մատամ տը Սէն Լուս օ-լուպ օլմատըղընը անլամագ իչին գօլայ պիր վասէթա էլուս իթմիշ օլաճագսընըլ, աէտի:

— Հանկը վասէթա :

— Սիլ մատամա թագաւմ օլունտճաղսընըղ, օ տա սիղինէ գօնուչաճաղ :

— Բէք տօղրու, սէտասընտան անլայաճաղըմ :

Իքի կէնճլէր արապայա պինէրէք Շապետան Պապիւն սօգաղընա գատար օլան մէսաֆէյի օն պէշ տագըղա զարֆընտա կէշտիլէր. պարօն տը Սէն Լուսըն գօնաղը, պու սօգաղըն նիհայէթինտէ իտի. գաբունըն էօնիւ արապալար իլէ վէ հավլի տախի սիւսլի խըտմէթքեարլար իլէ տօլու իտի :

Միւսիւ Ալպէր՝ Արմանըն գօլունա կիրուպ պիրինճի գաթտա վագը զիյաֆէթ սալօնունա կէօթիւրտի, պու սալօն խընճախընճ տօլու օլտուղունտան, իքի արգաւտալար պիր մրգտար գաբունըն էօնիւնտէ տուրմալա մէճպուր օլտուլար, օ էմնատէ քէմալի կէրմի իլէ վալս օյնանըյօր իտի : Նանլարընտա պուլունանլարտան պիրիսի :

— Պու պին պիր կիճէ հէքեայէլէրինտէն պիրի տիր, տէմէսի իլէ, պիր տիկէրի, էլի իլէ պիր թարաֆա իշարէթ իտէրէք :

— Պագըն՝ զիյաֆէթ սահիպէսի լաքս իտիյօր, տէտի : Արման, չախսը մէրգումըն իշարէթ իթտիյի ճիհէթէ պագարաղ, մատամըն՝ գօնթ իսթիյօնըն գօլունտա վալս օյնատըղընը կէօրտիւ :

Տէլիգանլը իքինճի տէֆա օլարագ գալպինտէ պիր թագըմ աճը հըսսլէր տույմաղա պաշլատը, Պուլօնեը օրմանընտա մատամ իլէ գօնթ իսթիյօնը պիր արապատա կէօրտիլյի զէման կիպի կէօլլէրի գարարտը, վէ լէնկի սարարտը. մատամ իսէ տիւնեասընը ունութմուշ կիպի գօնթըն գօլունա եասլանմըշ տանս իլէ մէշլուլ օլույօր իտի :

Պու արալըգ պիր թարաֆտան :

— Շիւպհէսիղ գօնթ իսթիյօն պահտըեար տըր, տէյու պիր սէս իշտիլմէսի իլէ, պիր տիկէրի տէ անա ճէվապէն :

— Նէ՞ իչին պախտըեար օլույօր, մատամ իլէ օյնատըղը իչին մի, պու պահտըեարլըգ սիզի իչին տէ միւմքին տիր :

էկէր արդու իտէյօրսան, մատամը սէն տէ լագսա տավէթ իտէպիլիրսին, տէտի :

— Օ նէվ պահտընարլըգ տէյիլ :

— Հանկը նէվտէն պահս իտիյօրսունը :

— Նէ տէմէք իսթէտիյիմ մալիւմ տիր եա :

— Տօսթում, գօնթ իսթիյօն՝ մատամըն նէզալինտէ սէն վէ պէն նասըլ իսէք, օ տա էօյլէ տիր :

— Օ՛, պունա էմինիմ :

— Պու պապտէ պիր շէյ մի կէօրտիւն :

— Խայր, ֆագաթ պու հալէ գանիյիմ :

Խաֆիֆ պիր սէտա իլէ եանը պաշընտա կիւղարան իտէն իշպու միւքեալէմէ, Արմանըն եիւրէյինի բարչալամագտա, վէ կեահիտէ իւմիւտէ տիւշիւրմէքտէ իտի, պիչարէ տէլի-գանլը քէնտի քէնտինէ :

— Օ տէյիլ, միւմքին տէյիլ, տէյօր իտի :

Օ սըրատա տանս նիհայէթ պուլտուղու ճիհէթլէ հէր-քէս եէրլի եէրինէ չէքիլմիշ, վէ սալօն՝ կէղիպ տօլաշմագ միւմքին օլըր պիր տէրէճէյէ կէլմիշ իտի : Ալպէր մատամա տօլըրու իլէրլէյէրէք ըէֆիդինէ :

— Կէլ Արման, տէտի :

Տէլիգանլընըն գալպի շիտտէթլէ չարմայա վէ այագ-լարը տօլաշմայա պաշատը, պիր տագըգա սօնրա հէր տիւր-լիւ շիւպհէ զայիլ օլաճագ իտի : Ալպէր մատամա խիթա-պէն :

— Մատամ, միւսատտէ պույուրուն տա սիզէ միւսիւ Արման է . . . յի թագտիմ իտէյիմ, տէտի :

Մատամ պիր թավլը նազիքեանէ վէ միւթէպէսիւմանէ իլէ Արմանըն վէրտիյի սէլամընա մուգապէլէ իտէրէք, խա-ֆիֆ պիր սէտա իլէ պիր իքի սէօզ սէօյլէտի, վէ հէման պիր թարաֆա սավուշտը, Արման՝ մատամըն սէսինի թէմամը իլէ թանըյամատը :

Մամաֆիհ պիչարէ տէլիգանլը բէք զիյատէ ըէնկսիլ վէ մուղթարըպ օլարադ, ըէֆիդինէ :

— Օ տըր , արթըգ չիւպհէ իսթէմէզ պիզզաթ քէն-տիսի տիր , տէտի :

— Օ հալտէ բէք գալի իմիշ , պագսանըզ ա' , սիդի կէօր-մէսի իլէ թավըր հիշ թէպէտաիւլ իթմէտի , պէրապէր րագս իտէճէքմիսինիզ :

— (Թիթրէյէրէք .) Էվվէթ , Էվվէթ . . . գօնթ Իսթիյօնըն մումաիլէյհա իւզէրինտէ նուֆուզը օլտուղունա ինանըրմը-սընըզ :

— Ազիզիմ , պու պապտէ նէ Էվվէթ , նէ տէ խայըր տէ-յէպիլիրիմ , չիւնքի պէօյլէ պիր շէյտէ պէյանը հալ իթմէք , հէր պիր շէյի կէօղի իլէ կէօրմէքլէ միւմքին օլապիլիր :

— Հիշ օլմաղսա զաննընըզը սօրույօրում :

— Պու պապտէ զաննըմ հիշ տիր , պէլքի Էվվէթ , պէլքի խայըր , տինլէյինիզ . պիր գատըն՝ զէվճինէ գարշու իրթի-քեապ իյլէտիյի ճինայէթի , խալդըն կէօղիւնտէն իքի սու-րէթլէ իխֆա իտէր . պիրինճիսի էն ատիսի տիր քի , օ տա , տօսթունտան տայիմա ուզագտա պուլունմագ , հաթտա ա-րալարընտա առապլէթ վէ նէֆսանիյէթ վար իմիշ կիպի կէօ-րիւնմէք , վէ զայէթ թէնհա պուլմայընճա եիւղիւնէ կիւլմէ-մէք տիր , պու եօլտա քէթմը գապահաթէ չալըշան գատըն-լար բէք չօդ տըր , իքինճիսի թամ պուլըն աքսի տիր , եա-նի էկէր գօնթ՝ մատամ տը սէն Լուսըն սէվկիլիսի իսէ , մումաիլէյհանըն թուլտուղու մէսլէք , վէ կէօսթէրտիյի թավը կիպի տիր , սէվտիյի տէլիգանըյը գօլունա թագար , պէրապէր կէզէր , վէ հէրքէս տէ , «Էկէր պուլըլարըն արա-սընտա պիր շէյ օլսա իտի պէօյլէ օլմազ իտի» տէրլէր , իշթէ պուլըլար հէր էնթրիգա տըր :

Ալպէր պու արալըգ Արմանըն սուրէթը միւտհիշէտէ սօլ-տուղունա տըգգաթ իտէրէք :

— Դաթան եիւղիւնի կէօրմէմիշ օլտուղուն պու գատը-նը թա պու մէրթէպէ սէվէյօրմուսըն , տէմէսի իւզէրինէ , Արման պիր ահ չէքէրէք :

— Օ' , մուհապէթ պէնի էօլաիւրիւյօր , տէտի :

— Էկէր մատամ տը Սէն Լուս օ դատըն տէյիլ իսէ :

— Պէն տէ անը պուլմագ իչին տիւնեայը ալթ իւսթ ի-տէրիմ :

— Էկէր օ իսէ :

Արման ճէվապ վէրմէտի , լէֆիգի իսէ սէօղիւնի թէք-րար իտէրէք :

— Շայէտ օ իսէ նէ՞ հաբաճագսընդ :

— Պիլմէմ . . .

— Տօսթո՛ւմ , պէնիմ թէճըիւպէլէրիմէ էմնիյէթ վէ ի-թիմատ իտինիլ . Աթլաս տաղլարընը ալըպ արգասընա եիւք-լէթմէք , պիր դատընը սէվմէտիյի պիր էրքէյէ մէյլ իթտիր-մէքտէն տահա դօլայ տըր :

— Էօյլէ տիր , ֆագաթ . . .

— Պագըն աղիղիմ , էկէր մատամ պիրնի սէվէյօր ի-սէ , օ տա դօնթ իսթիյօն տըր :

— Պէնտէ դօնթը էօլտիւրիւրիմ :

— Պու հագսըղլըդ օլուր :

— Նիչին :

— Զիւնքի պիր դատընըն հուզուզաթը նէֆսանիյէսին-տէն տօլայը պիր էրքէյէ չաթմագ տայիմա հագսըղլըդ տըր :

Պու էմնատէ իքի տէլիգանլըլար , սալօնըն օրթասընտա մատամըն՝ պիր իսթիյար տիպլօմաթ իլէ՝ դօլ դօլա քէնտի-լէրինէ տօղրու կէլմէքտէ օլտուղունը կէօրտիւլէր , Արման տէրհալ մատամը էօնլէյէրէք :

— Պիրինճի վալստա մատամ հալրէթլէրի իլէ պուլուն-մագ շէրէֆինէ նայիլ օլապիլիրմի՛րիմ , տէմէսի իւզէրինէ , մու-մաիլէյհա կիւլէրէք պաշը իլէ դապուլ իչարէթինի վէրէրէք կէչիպ կիթտի . մատամըն Արմանա դարչը օլան հալի օ դա-տար թապիյի կէօրիւնիւյօր իտի քի , հիչ պիր սէօղ սէօյլմէ-մէյէ դարար վէրմիշ օլտուղունա տայըր ճիւզվի պիր շիւպ-հէյէ զահիպ օլմագ միւմքին տէյիլ իտի :

Արման , լագստան էվվէլ կէչէն պիր սաաթը սապըր-

սրբազան տաճարագէտներ, նիհայեթ մեղիքաւ լալ չալ-
մաղա պաշտօնընձա, Արքայ՝ Արմանա .

— Հայտէ պագալըմ, ճէսարէթի օլուն աօսթում, տէ-
տի :

Արման մատամա թէգարրուպ իլէ վատինի իսթար իթ-
տի . մուսաիլէյհա տախի պաղա դալգըպ Արմանն գօլունա
կիրէրէք .

— Պաշ իւսթիւնէ միւսիւ , տէտի :

Պու տէֆա մատամ սէօղ սէյլէմիշ, սէտասը՝ Արմանն
գուլաղընա աքս իտէրէք սէվտիյի գատընն սէսի օլտուղու-
նա քեամիլէն գանաաթ կէթիրմիշ իտի :

Արման, մատամը թանըտըղընը քէթմ իլէ թէտգըգ իթ-
մէք , վէ պիւթիւն պիսթիւնէ գալպինտէն սիլինմիշ օլուպ
օլմատըղընը անլամագ իյճապ իտէր իտի . մուսաիլէյհայէ
քէնտիսինի թանըտըղընը սէյլէմէքաէ ֆայիտէ տէյիլ, հաթ-
տա մահգուր վար իտի . ինթիմալ քի մատամ, Արմանն աչգ-
ու մուհապպէթինի թէճրիւպէ իթմէք իսթէյօր իտի . պէլ-
քի տէլիգանլընն իթաաթ վէ սատագաթընը կէօրէրէք ,
թէպտիլի մուսմէլէ իտէճէք իտի . . . ֆագաթ Արման եիրմի
եաղընտա պիր ճահիլ օլմաղըլա պուրալարընը քէշֆէ միւգ-
թէտիլ օլմատըղընտան , մատամը գօլունա ալըպ տանաա պաշ-
տաղըլարը զէման մուսաիլէյհայէ .

— Նիհայեթ սիղի թէքրար պուլտում . . . տէտի :

Մատամ, կէլիշի կիւզէլ պիր հալտէ Արմանն գօլունա
եասլանմըշ, նաղիք վէ քիւչիւք պագըլարը տէօշէմէ թահտա-
սընն իւզէրինտէ ուշմաղա պաշտամըշ օլտուղու հալտէ , տէ-
լիգանլընն պալատէքի սէօղլէրինի իշիթմիշ իտի քի , հէման
տըգգաթ իլէ Արմանն եիւզինէ պագարագ .

— Աճէպա պանա պաշգա պիր եէրտէ՞ մի թէսատիւֆ
իթմիշ իտինիզ, տէմէսի իւզէրինէ , Արման բէրէլէյէրէք .

— Մատամ, Օրէրա պալօսընը տէրիւթըր պույուրու-
յօ՞լմուսընը, տէտի :

— (Տանտա տէվամ իտէրէք .) Պիր տէֆա զէվճիմ իլէ

պէրապէր կիթմիշ խորմ, օ ղէման օն ալթը եաշընտա խորմ,
հէր շէյի կէօրիւպ պիլմէյի արզու խոյօր խորմ... օ'ֆ, Օ-
բէրա թէաթըօսը, նէ' ֆէնա շէյ տիր :

— Պիր տահա կիթմէտինի՞զ մի :

— Գաթան :

Արման, մատամըն Օբէրա պալօսընտաքի գումալ սաշը
տօմինօ օլուպ տա, պէօյէճէ կէօզ կէօրէ ինքեարտէ իսրար
իթտիյինի անլայարագ թիթրէտի, վէ նիյազքեարանէ պիր
սէտա իլէ :

— Տէմէք քի պանա մէրհամէթ պույուրմայօրսունըզ,
տէտի :

— (Թէաճիւպ կէօսթէրէրէք .) Պէ'ն մի միւսիւ, աճա-
յիպ, հագգընըզտա մէրհամէթսիզլի՞ք մի իալիօրում :

— Ա'հ, սէս օ սէս, սաշ օ սաշ, սիզսինիզ մատամ սիզ...

— (Պիրտէն պիլէ տուրուպ Արմանա պագարագ .) Զանն
իտէրիմ քի սիզի պիրիսի ալտաթմիշ տըր միւսիւ, պէն սիզի
պիրինճի տէֆա օլարագ պու կիճէ կէօրիւօրում, նասըլ օ-
լույօր տա պէնի թանըյօրսունըզ :

Պու էսնատէ օյուն պիթմիշ օլմաղըլա, մատամ, եանլա-
րընտան կէշմէքտէ օլան գօնթ իսթիյօնըն գօլունա կիրէրէք,
վէ Արմանա ղայէթ սատէ պիր թարզտա սէլամ վէրէրէք սա-
վուշը վէրտի. Արման, սալօնըն օրթասընտա հարաքէթսիզ
պիր հէյքէլ կիպի տօնա գալտը :

Միւսիւ Ալպէր, բէֆիգինին պու հալինտէն նէ օլտուղու-
նը հըսս իլէ եանընա թէգարուպ իտէրէք :

— Նէ' խապէր, տէյու սօրտու :

— Ինքեար իթտի :

— Օրասը մալիւմ :

— Տիմէք քի սիզ...

— Տօսթում, էկէր սէվտիյինիզ գատընըն պու մատամ
օլտուղունա թէմամը իլէ գանաաթ հասըլ իթտինիզ իսէ,
սիզին իչին իքի թարիգ վար սըր :

— Հանկըլարը տըր :

— Պիրինճիսինէ կէլինճէ էն էյիսի պուրատան սավուշա-
րագ պիր տահա ավտէթ իթմէմէք տիր . ինսան միւտտէթը
էօմրինտէ պիր գատընը լէվճայի գալպինտէն սիլմէք լու-
զումընա թէսատիւֆի իտէրսէ , անը , եանի պու հէքք խըտ-
մէթինի , եավաշ եավաշ վէ քէմալի ճէսարէթլէ իյֆա իթմէլի
տիր . սիզտէ մատամ տը Սէն Լուսը խաթըրընըտան չըգարը-
նըզ տա , Լնկիլիզ գահվէխանէսինէ կիտիպ թաամ իտէլիմ ,
եարըն տիկէր պիր էյլէնճէ պուլուրսունըզ :

— Խա՛յր , խա՛յր , եաբամամ , անը բէք զլյատէ սէվէյօ-
րում :

— Օ հալտէ իքինճի չարէյէ միւրաճաաթ լաղըմ տըր :

— Օ չարէ նէ՞ տիր :

— Գօնթ Խաթիյօնը էօլտիւրիւպ մատամըն նամուսընը
լէքէտար իթմէյէ չալըշմագ տըր :

— Նէ՞ իչին :

— Ազիզիմ , սիզի թէրք իտէն պիր խապիսէյէ գարչը օ-
լաճագ հարաքէթ « ճամլարը գըրըպ կիւրիւթիւ չըգարմալը
տըր » տարպը մէսէլինէ միւթապըզ օլուր . գատըն տէնիլէն
մախլիւզ բէք զարիպ տիր . նէֆսինէ վէ նամուսընա ճիւզվի
պիր լէքէ իյրասընտան ինթիրազ իտէն , վէ կիճէ կիւնտիւզ
մուհաֆազասընա սայ իյլէյէն պիր ատէմի , պազը քէրրէ
թահքիր իտէր թարտ իյլէրտէ , քէնտիսինէ հագարէթլէ մու-
ամէլէ իտէն քիմսէյի , չըլտըրըրճասընա արզը մուհապէթ իյ-
լէր :

— Էյլէ իսէ պէն տէ գօնթը էօլտիւրիւրիւմ :

— Տօսթում , բէնկինիզ բէք պօղուզ օլտուղու , վէ հէր
քէս պիզէ հասըր նազար Ֆլէտիյի ճիհէթլէ , պիրազ պահճէ-
յէ կիտէլիմ տէ հէվա ալընըզ :

Ալպէր , Արմանը ալարագ բէնկեամուզ ֆէնէրլէր իլէ թէզ-
եին վէ թէնվիր իտիլիշ օլան պահճէյէ կէօթիւրտի , վէ պիր
թարաֆտա վագը չիմէնղար իւզէրինտէ օթուրտարագ , միւ-
քեալէմէնին սուրէթինի թէպտիլ իթմէք իսթէտի : Արման ի-
սէ քէլամէ ազազ իլէ :

— Պէօյլէ ազիմ ըզթըրապլէրէ պիր իւաճ վար իսէ, օտաւ եալընըզըզ տըր. իմտի լուծփէն պէնտէնիզի եարըմ սաաթ գատար օլտուն քէնտի հալիմտէ, վէ եալընըզ պաշըմա պըրագընըզ, տէտի:

— Բէք ալա, պէնտէ կիտէր պիրազ ըագս իտէրիմ, եարըմ սաաթ սօնրա կէօրիւշիւրիւզ:

Պունըն իւզէրինէ Ալպէր թէպաիւտ իթտիյինտէն Արման եալընըզ գալտը, տէլիգանընըն պուլունտուղու մահալ, աղաճըղըն էն սըգ եէրի, վէ պահճէնին էն ալ թէնվիր իտիլմիշ մահալի իտի. մահալի մէգքիւրըն ալ իլէրիսինտէ աղաճլալըն արասընտան կիրտէն պիր եօլ, պահչէնին նիհայէթինտէ, վէ Էնվալիա պուլվարընա նազըր օլան ուփագ պիր քէօշկէ միւնթէհի օլտուօր իտի. Արմանըն օթուրտուղու մահալ գարանըզ օլտուղու ճիհէթլէ, քէնտի կէօրիւնմէյէրէք եօլտան կէչէնլէրի կէօրէպիլիր իտի:

Արման, գօնթ Իսթիյօն իլէ միւնազաա իթմէք վէ մուհալէյհի տուէլլօյա տալէթ իլէ էօլտիւրմէյի տիւշիւնիւօր իտի. հալ պու քի գալկա չըգարմագ իշին պիր սէպէպ լաղըմ իտի, տէլիգանը պու ֆիքիւրլէր իլէ զիհնին իշղալ իթմէքտէ իքէն ուզագտան խաֆիֆ այագ սէպլէրի իշիթտի:

Հիտտէթ ու զաղապընտան սաքիթ վէ հարաքէթսիզ պիր հալտէ պուլունան Արմանըն իքի ատըմ գատար եագընընտան, եէքտիկէրինի գուճագլամըշ իքի կէօլկէ կէչտի. Արման, պուլնլարըն մատամ տը Սէն Լուս իլէ գօնթ Իսթիյօն օլտուղունը կէօրիւպ կէօղլէրի գարարտը, վէ էլլէրի պիւա իսթիյար պիր սիլահ արամայա պաշլատը. մէրգուման իսէ եագընլարընտա քէնտիլէրինի կէօրէն պիր ասէմ օլտուղունը խաթըրլարընտան պիլէ կէչիւրմէյէրէք քէօշկէ տօղրու կիտիպ իշէրի կիրտիլէր:

Արթըգ Արմանըն ագլը պիւթիւն պիւթիւնէ զայիլ օլուպ, պահճէտէ էհալինին տօլու օլտուղունը, վէ տիւչար օլմասը միւհթէմէլ օլան թէհլիքէյի ունութտու... տէլիգանլընըն գալպի, սինէսինի բարչալպաճագ տէրէճէտէ չարբմագ-

տա , վէ ալնընտան տամլա տամլա սօղուգ պիր թէր ագմագ-տա իտի , պու հալտէ սարխօշ ատէմլէր կիպի այագլարը տօլաշարագ միւմաիլէյհիւմայը թէագըպ իթտի :

Մատամ իլէ գօնթ , կիրտիքլէրի մէգքիւր քէօշկին դարուսընը գարամատըգլարընտան , Արման պիր տագըգա սօնրա քէօշկէ տախիլ օլարագ , կիւզէլ պիր իրան խալըսը իլէ տէօշէնմիշ օլան միւտէվվէր պիր նէրտիւպանըն եանընտա պուլունտու . տէլիգանլը նէրտիւպանտէն չըգտը , խալընըն եուժչագ վէ թիւյլի օլմասը հասէպի իլէ , այագլարընտան խաֆիֆ պիր բաթըրտը պիլէ թէհասիւլ իթմէյօր իտի . նէրտիւպանըն իւսթ պաշընա վասըլ օլուր օլմագ , թամ գարչըսընտա արալըգ պըրագըլմըշ պիր դարու կէօրիւպ իթէրէք իչէրի կիրտի :

Արման կիրտիյի օտանըն գումըալ սաչլը տօմինօ իլէ միւթէմատիյէն իքի այ պիր սուրէթը զարիպէտէ կէօրիւշտիւյի մահալ օլտուղունը կէօրիւր կէօրմէղ , երլտըրըմտան վուրուլմուշ կիպի պիլա հարաքէթ տուրա գալտը :

Գումըալ սաչլը գատընըն հէր զէման օթուրտուղու եէրտէ մատամ տը Սէն Լուս օթուրմուշ , վէ գօնթ իսէ էօնիւնտէ տիղ չէօքէրէք էլլէրինի թութմուշ իտի . մատամ պիրտէն պիրէ Արմանը մէրմէրտէն պիր հէյքէլ կիպի գարուսըն էօնիւնտէ կէօրտիւյիւնտէն , մուլթարըպանէ պիր հայգըրըշ իլէ այագլա գալգտը , վէ աղիմ պիր հիստէթ իլէ :

— Միւսիւ , միւսիւ , տէյու պաղըրտը . Արման իսէ պիր ատըմ իլէրլէյիպ գօնթ իսթիյօնէ պիր նազար ֆըրլաթտը , վէ միւմաիլէյհի խիթապէն :

— Միւլագաթը խաֆիյէնիղ էսնասընտա սիղի թաճիղ իթտիյիմտէն տօլայը աֆվընըղը իսթիրհամ իլէ , նէրէտէ պուլունտուղունուղը պէյան իթմէքլիյիմէ միւսաատէնիղի թալէպ իլլէրիմ . . .

Գօնթ . - Միւնիլ :

Արման . - (Ամիրանէ պիր թէլաֆֆուղ իլէ հայգըրարագ .) Պէնի աինլէյինիղ միւսիւ , պու օտայը կէօրիւյօրտունըղ ա' , իչթէ պէն պու օտայա իքի այ հէման հէր կիճէ կէլտիմ , պէ-

նի պուրայա պիր արապա իլէ կէօղլէրիմ պաղլը օլարադ կէ-
թիրիյօրլար իտի , պէնի պուրատա մապէլի պիր գատըն գա-
պուլ իտիյօր իտի . . . օ գատընը Օրէրա պալօսընտա կէօր-
միւշ իտիմ . . . տէտիքտէն սօնրա , մատամ տը Սէն Լուսէ տէօ-
նէրէք բարլագ պիր սէտա իլէ .

— Օ գատըն իշթէ շու մատամ տըր , տէտի :

Մատամ , տուզաղա տիւշմիւշ պիր վահշի հայվան կիպի
աճը աճը հայգըրտըգտան սօնրա , Արմանա տօղրու սըչրայա-
րագ պիր հարաքէթը սէրիյէ իլէ եիւղիւնէ պիր թօգաթ չար-
բըշտըրմագլա .

— Սիգ պիր ալչագտընը , տէյու պաղըրտը :

Արման , եըլտըրըմ իսապէթ իթմիշ պիր ատէմ կիպի
տուրտուղու եէրտէ տօնա գալտը . պատէհու կէօղլէրի ֆէվ-
գէլատէ աշըմըշ , աղղը քէօրիւրմիւշ , վէ հալի պիր թավըր
թէհտիա ալմըշ օլտուղու հալտէ գօնթա տօղրու եիւրիւյէ-
րէք .

— Միւսիւ , պու թահքիր իչին վիճուտինիղտէքի գանը ,
սօն տամլասընա գատար տէօքէճէյիմ , տէտի :

Փագաթ գօնթ իսթիյօն սօղուգ գանլըլըղընը պուլմուշ
օլտուղունտան , թահքիրամիղ պիր նաղար իլէ Արմանը պաշ-
տան այաղա գատար սիւզտիւքտէն սօնրա .

— Միւսիւ , պէնի մատամ ճէնապլէրինին հուզուրընտա
տիղ չէօքմիւշ կէօրէրէք , զանն իթտիյինիղ կիպի մատամ
հաղրէթլէրինին պէնի սէվմէլէրի կիպի պիր շէրէֆէ մազհար
տէյիլիմ . փագաթ շուրասը բէք սահիհ տիր քի , պէն մատա-
մը սէվիյօրում , վէ իշթէ պուլըն իչին հուզուրընտա տիղ չէօք-
մէյէ ճէսարէթ իյլէտիմ . գապուլ օլունտուղում սուրէթ ,
պէնի , մատամըն թահքիր իտիլէն նամուսընը մուհաֆաղայէ
ղայրէթ հագգընտան մէն իտէր , տէտի :

Գօնթըն սէտասը սաքին վէ միւլայիմ իտի , կիւլէրէք
սէօզ սէօյլէյօր իտի . մումարիլէյհ շու վէճհլէ իլավէյի մէգալ
իթտի :

— Հիչ չիւսհէ եօգ տըր քի միւսիւ , պիր միւշապէհէթ

սէպէպի իլէ եանըրը յօրսունըզ, մատամ աը Սէն Լուս նա-
մուսը պիր գատըն տըր. եիւզիւնտէ մապէ պուլունտուղու
հալտէ, օտասընա պիր եապանճըյը գաթան գապուլ իթ-
մէզ, տէտիքտէն սօնրա, գօլունը մատամա թագտիմ իտէրէք.

— Իէլինիզ մատամ, շիւպհէսիզ պու տէլիգանը պիր
թագըմ խայալաթէ գաբըլմը տըր, տէմէսի իւղէրինէ, Ար-
ման եօլունը քէսմէք իւղրէ իլէրլէյէրէք եիւքսէք սէտա ի-
լէ.

— Միւսիւ, Բուսլարտա հըսսիյաթ տէնիլէն խըսլէթ եօգ
մը տըր, տէյու պաղըրմասը իլէ, գօնթ սուրէթը պարիտա-
նէտէ.

— Ա՛հ, միւսիւ, էկէր պէնի շախսէն թահքիր իտէրսէ-
նիզ, օ զէման սիզի իլէ վուրուշուրում, ղիրա շիմտի . . .

— Խա՛յր, խա՛յր, շիմտի վուրուշմալըյըզ.

— Օ ֆիքիրտէ մի պուլունտույօրսունըզ, մատամըն նամու-
սընը լէքէտար իտէճէյինիզի տիւշիւնմէյօրմուսընըզ, եինէ
կէօրիւշիւրիւզ միւսիւ, օն պէշ կիւն սօնրա էմրինիզէ թապի
օլուրում, տէյէրէք, վէ Արմանը պիր թարաֆա իթէրէք մա-
տամ իլէ պէրապէր օտատան չըգտըլար.

Արման իտէ քէմալի քէտէր ու եէսինտէն տիւանէ կիպի
օլարագ հարաքէթսիզ պիր հալտէ գալտը, տէլիգանընըն
կէօղլէրի ղայրի միւթհարլիք գալարագ եէրէ տիքիւմիշ, վէ
սօն իւմիւտի սէլամէթինի ղայպ իտէն պիր ատէմ կիպի գա-
լա գալմը իտի.

Արման, պիր միւտտէթ պու հալտէ գալտըդտան սօնրա
պիր աղ աղը պաշընա կէլէրէք, օ միւսիւպէթլի խանէյի
թէրք իյլէմէյի տիւշիւնտի.

Միւսիւ Ալպէր, Արմանը բեք չօգ արամըշ իտէ տէ, պու-
լամաբըշ օլմաղըլա, կիթմիշ օլտուղունա գանի օլարագ պա-
լայը թէրք իթմիշ իտի.

Պալատէ արզ իյլէտիյիմիզ վադաա կիճէսինին սապահը,
պու ֆըգրանըն իպթիտասընտա պէյան օլտուղու վէճհլէ,
Գօլօնէլ, սէվկիլի էվլատընը պիր հալի տէհչէթ իշթիմալ տէ

կէօրէրէք, մատամ տը Սէն Լուսէ, չէքտիրտիյի մէշագգաթէ պէտէլ մէշագգաթ չէքտիրմէք, վէ էն նաղիք վէ աղիղ հօգթալարտան հիւճիւմ իթմէք իչին, օ միւտհիշ օճէմիյէթէ միւրաճաաթը տէրխաթըը իյլէմիշ իտի:

Մատամ, տը Սէն Լուսէ կէլինճէ, պու պալօ, ատէթի վէճճէ ահպապլարընա վէտա պալօսը օլտուղունտան, իրթէսի կիւնի եազ մէվսիմինի կէչիրմէք իւզրէ հէր սէնէ օլտուղու կիպի, Պըրըթանիյա էյալէթինտէքի միւթէսարըըփ օլտուղու չիֆթլիյինէ ազիմէթ իյլէմիշ իտի:

Պիղ տախի գարիյնի քիրամը պէրապէր ալարազ մատամը թէագըպ իտէճէյիլ:

29

Յէնիսթէր գըթասընըն նիհայէթինտէ փիմպէր գասապասընա իքի ֆարսախ գատար մէսաֆէտէ, պահըը Մուհիթին սահիլինտէ վագը եիւքսէք պիր ուշուրումըն իւզէրինտէ, տէնիզէ հաքիւմ օրթա ասըը ուսուլի միյմարիսինտէ պինա օլունմուշ պիր քէօշք կէօրիւնմէքտէ տիր:

Պու քէօշք, տէնիզ թարաֆընտան սօն տէրէճէ մաղմում վէ միւտհիշ կէօրիւնիւպ, ճիվար ահալիսինէ պատիյի խէվֆ ու տէհչէթ օլմագտա իսէ տէ, պիւաքիս գարա ճիհէթի պիւսպիւթին պաշգալաշըպ, էրպապը թէմաշանըն հայրէթինի մուճիպ օլաճագ մէրթէպէտէ, պիր մէնզարէյի լաթիֆէյէ մալիք իտի: Պու եիւքսէք պինայը, կէօլկէսի ալթընա ալմըշ օլան իրի վէ քէսիր իւլ աղա քէսթանէ վէ չընար աղաճլարը իւզէրինտէ, նաղմէ բէրտազը սիւալ ճէվապ օլան միւթէատաիտ գուշարըն խօշ սէտալէրինի կէօրիւպ իչիտէն, քէնտիսինի աւտէթա պիր պաղը ճէսիմի սէպա մուգիմտէ զանն իտէճէյի տէրքեար իտի:

Իշխե մատամ տը Սէն Լուս, հէր եազ Գէրլուր թէսմիյէ
օլունան պու քէօշկէ կիտէր, վէ օրատա իգամէթ իյլէր իտի.
պու մահալ՝ սէքիզ եիւզ սէնէտէն պէրի Պօլիյօ խանէտանը-
նըն միւքի օլուպ, նիհայէթ մատմաղէլ Պօլիյօյա միրաս գալ-
մըշ, վէ օտա երքէք գարընտաշը օլմատըղը ճիհէթլէ, զէվճի
միւսիւ տը Սէն Լուսէ ճիհազ օլարադ կէթիւրմիշ իտի.

Մատամ տը Սէն Լուս կիպի զէվզ ու սէֆայէ խահիշ-
կէր պուլունան պիր գատընըն, թէք ու թէնհա վէ զէվզ ու
սէֆատէն ատի օլան պու քէօշկի սէյֆիյէ իթիխազ իտուպ-
տա, Ֆրանսանըն էն կիւզէլ վէ էն գալապալըդ մահալի պու-
լունան թուրէթ էյալէթիւտէքի միւնթազամ չիֆթիլիյինէ,
իհալէյի նազարը իթիպար իթմէյուպ, հէր սէնէ եազ մէվ-
սիմինի կէչիւրմէք իչին Գէրլուր քէօշկիւնի ինթիխապ իտիշի,
չայանը թէաճիւպ պիր հալ տըր.

Էվվէթ, մատամ տը Սէն Լուսըն պու Գէրլուր քէօշկիւնէ
պու գատար մէրադ վէրիշի, եա պիր կիզլի սըր օլտուղունա,
վէ եախօտ հէնկեամը սէպալաթը խաթըրաթը լաթիֆէսի իլէ
պուրասընը միւրաճճահ աատ իթմէսինէ մէպնի տիր.

Հէր նէ հալ իսէ, Մայըս այը իչինտէ պիր կիւն կիւնէշ
պաթտըղը էսնատէ, պիր բօսթա արապասը, մէղքիւր քէօշ-
կիւն գարուսը էօնիւնտէ տուրտու. քէօշկտէ պուլունան էսկի
խըտմէթքեարլարի գօշարադ մատամ տը Սէն Լուսը իսթիգ-
պալ իյլէտիքլէրի կիպի, մէրգումանըն արգալարը սըրա գու-
ճաղընտա պիր քիւչիւք շօճուդ պուլունան կէնճ պիր գըղ
տախի իսթիգպալէ շիթապ իյլէտի.

Պու կէնճ գըղ եախօտ գատըն, թատալվուր օլունապի-
լէճէք տէրէճէտէ կիւզէլ վէ ճաղիպէլի իտի. իսմի «Նուվա-
նայըդ» օլուպտա, պէյնէշնաս իսթիսար իտիլէրէք «Նայըդ»
թէսմիյէ օլունան պու գըղ, զայէթ պէյազ չէհրէլի, սիյահ
սաշլը, մալի կէօղլիւ, օրթա պօյլու, վէ մուճիպի թէաճիւպ
օլաճադ մէրթէպէտէ քիւչիւք էլլի վէ այադը պիր տիւպէր
օլուպ, սիյմասընտա կէօրիւլէն պիր թէպէսսիւմի մահզունա-
նէ, հիւսնի ճէմալինի գաթ պէ գաթ թէզեիտ իյլէյօր իտի.

Նայըգ , Մատամ տը Սէն Լուսըն սիւտ հէմէրիսի իտի . մէղպուրէ , մատամըն բէտէրի շըվալիյէ տը Պօլիյօնըն էն սատըգ պէնտէկեանընտան օլուպտա , վանտէ մուհարէպէլէրի էսնասընտա հայաթընը գուրթարմըշ օլան էսկի էմէքտարլարընտան պիրիսինին գըզը իտի : Պու ատէմ , ճիվար ահալիսինին հիւրմէթ ու րայէթլէրինէ մազհար օլտուղու հալտէ վէֆաթ իթմիշ , վէ ֆագաթ Նայըգ , բէտէրինին նամուսընա խալէլ կիթիրմիշ իտի , զիրա չօգտան պէրու սէվիլմէքտէ օլտուգլարը նըշանլըսընըն տէսթը իղտիվաճընը բէտա իթմիշ , վէ մուախսարէն կիւնին պիրինտէ կէնճ գըզըն գուճաղընտան սիւտ էմէր պիր չօճուգ կէօրիւլմիշ իտի . . . վէ օ զէման ճիվար ահալիսի կէնճ գըզ հագգընտա .

— « Պիշարէ Նայըգ , Բէրլուրէ տայիմա կէլմէքտէ օլան կէնճ էֆէնտիլէրտէն պիրինին տամը իղֆալինէ տիւշմիւշ , եազըգ պիշարէ իհթիյար պապասընա , նէ՞ գատար նամուսլը ատէմ իտի » տէմիլէր իտի :

Պու վագատէն էվիլէլ ճիվար ահալիսի կէնճ գըզը բէք զիյատէ սէվմէքտէ , վէ մէղպուրէ՝ մատամ տը Սէն Լուս իլէ պէրապէր պէօյիւմիւշ վէ թէրպիյէ կէօրմիւշ օլտուղու ճիհէթլէ , հէր քէս քէնտիսինի « Մատմաղէլ Նայըգ » տէյէրէք թալթիֆ իթմէքտէ իտի :

Պու ֆէլաքէթ զուհուրինտէն իւշ այ էվիլէլ իղտիվաճ իթմիշ օլան մատամ տը Սէն Լուսըն , մէղպուրէյի քէօքտէն գօվաճաղը զանն օլունտու , ֆագաթ մումաիլէյհա Նայըգը բէք զիյատէ սէվտիլինտէն թարտ իլլէմէք շէօյլէ տուրսուն , նամէշրու չօճուղուտա այնի մուհապէթ իլլէ սէվմէյէ պաշլամըշ իտի :

Մատամ տը Սէն Լուս , Բարիլտէ օլտուղու զէմանլէր զէվգ ու սէֆա իլլէ մէշղուլ , վէ քէնտիսի իլին , իւշ քիշինին պիր սուրէթը զարիպէտէ թէլէֆ օլուպ կիթաիքլէրի պիր գատըն իրէն , Բէրլուրէ կէլտիլինտէ պիւթիւն պիւթիւնէ պաշղալաշմագտա իտի : Մումաիլէյհա , զէվճի միւսիւ տը Սէն Լուսը , կեահ Բարիլտէ , վէ կեահ Թուրէնտէ պըրագարագ կէլ-

մէքտէ , վէ պահրը Մուհիթ իլէ մահտուտ օլան պու քէօշք-տէ , մէմնունէն եէտի այ քէնտիսինի մահքիւմ վէ թէվգըֆ իթմէքտէ , վէ օրատա եալընըղ Նայըգ իլէ եաշայըպ , վէ չօ-ճուղու էօրիւպ սինէսինէ պասարադ , Բարիզտէ կէչիրտիյի ֆուրթունալը հայաթը , պու վէճհլէ ունութմագտա վէ եա-խօտ եօրկունլըգ ալմագտա իտի :

Պու իւշ մախլիւզը եէքտիկէրինէ մէրպութ իտէն սըր նէ՞ իտի , իշթէ պուրասընը քիմնէ պիլմէյօր իտի :

Պալատէ իֆատէ օլունտուղու կիպի , Նայըգ՝ էվլատը գուճաղընտա օլտուղու հալտէ , արապատան էնմէքտէ օլան Մատամ տը Սէն Լուսը իսթիգպալ իթմիշ , վէ մատամ տա-խի մումաիլէյայը կէօրմէսի իլէ սուրըրընտան հայգըրարադ , կեահ կէնճ գատընը , վէ կեահտա քիւչիւք չօճուղու քէմա-լի մուհապէթլէ գուճագլամաղա պաշլամըշ իտի :

Պու չօճուգ տէօրթ եաշընտա օլուպ պիւլպիւլ կիպի սէօյլէմէյէ պաշլամըշ , պէյաղ , տիլպէր , վէ գումրալ սաշ-լը շիրին պիր շէյ իտի :

Չօճուգ , մինի մինի գօլլարընը քէնտինի գուճագլամըշ օլան մատամըն պօյնունա աթարադ :

— Սապալար հայր օլտուն , քիւչիւք վալիտէ , տէտի :

Մաղլուր մատամ , տէրհալ գօլունու սիւտ հէմշիրէսինէ վէրէրէք վէ Հէքթօր թէսմիյէ օլունան չօճուղուն էլինտէն թութարադ , պէրապէրճէ քէօշկիւն պէօյիւք սալօնընա ա-ղիմէթլէ , օրատա՝ (էսկի թապիր իլէ) խըտմէթքեարըն ար-ղը ուպուտիյէթ ըէսմինին իճրասընտա հաղըր պուլունտու :

30

Պալատէ արղ օլունտուղու ճիհէթլէ , Դէրլուր քէօշկիւ-խարիճէն միւտհիշ վէ մաղմում կէօրիւնմէքտէ իսէ տէ , տա-խիլէն եէնի ուսուլ իւզրէ զայէթ միւքէմմէլ սուրէթտէ թէգ-

երին խորմիշ խորի, մատամ տը Սէն Լուս պու մահալի էշեա վէ մէֆրուշաթը իլէ, Սէնթ Օնորէ մահալլէսի գօնադլարընա ղապթէ պախշա օլաճագ պիր հալէ գօյմուշ իսի:

Պէօյիւք սալօնտա պիր աղ արամ խորխորէտէն սօնրա, մատամ, Նայրգ իլէ Հէքթօրը ալարագ ղայէթ միւնթազամ սուրէթտէ տէօշէնմիշ օլան պիր օտայա կիտէրէք գարանտը վէ օ գէման պու իքի կէնճ գատըն եէքաթիկէրինի գուճագլատըլար, մատամ տը Սէն Լուս իպթիտա քէլամէ աղաղ իտէրէք:

— Սէվկիլիմ Նայրգ, պու գըշ պանա նէ գատար ուզուն կէօրիւնտի, պէշ այ տըր քի պիրպիրիմիղի կէօրմէտիք, տէմէսի իլէ, կէնճ գատըն:

— Ահ հէմշիրէճիլիմ, պու պէշ այ պանա տա ուզուն կէլտի. ֆագաթ պէն՝ էվլատըմըղը գուճագլայարագ, պիր տէրէճէյէ գատար հասրէթիմի թէսքին խոյօր իտիմ, տէտի:

— (Հէքթօրըն գուճրալ սաշլարընը եօխշայարագ.) Նիհայէթ իշթէ կէլտիմ, պիրլէշտիք Նայրգճըղըմ, պու սէնէ էյլէնէճէյիղ, գօնշուլարըմըղա կէօրիւշիւրիղ, քէօշկտէ ղիյաֆէթլէր վէրէճէյիմ:

— Էյ վա՛հ, հէմշիրէճիլիմ, գօնշուլարըմըղ կիթ կիտէ էքսիլիյօր, պիր պիրի արտընտան էօլիւյօրլար, կէչէն հաֆթա իհթիյար չըվալիյէ տը Գէրկաղ վէֆաթ իթտի, սէքիղ կիւն էվվէլ մատամ Բան Հույիթէ ազմը տարի պէգալիլէտի, միւսիւ տը Բէղէ տախի հէման վէֆաթ իթմէք իւզրէ իմիշ:

— Էվվէթ, թէէսիւֆ օլունուր, ֆագաթ էն եաղըն գօնշուճուղ օլան չըվալիյէ տը Գէրիղօ պէր հայաթ տըր եա՛, պու սէնէ պիր գաշ կիւնէ գատար չըվալիյէյէ Բարիզտէն բէք չօղ կէնճ միսաֆիրլէր կէլէճէքլէր. էղճիւմլէ պու գըշ պանա թագտիմ օլունան ղայէթ էտիպ վէ թէրպիլէլի պիր Բուս տա կէլէճէք տիր. (Պիրաղ տիւշիւնէրէք.) Ձանն իտէրսէմ իսմի գօնթ իսթիյօն օլմալը: Սէվկիլի հէմշիրէճիլիմ, նէ գատար գալապալըգ օլաճաղըղ. հա՛, ունուլթաուճ սիղէ սէյլէմէյէ. պիր եէնի քէթիլիտա ալտըմ, կէօրէսիւնիղ նասըլ կիւ-

զէլ վէ թէրպէյէլի պիր ատէմճըղաղ տըր , հալինէ նազարէն պիր ասըլգատէյէ պէնգէյօր , պու զէվալլը ատէմ , իմբէրա-
թօրլուգ զէմանընտա եիւզ պաշը իմիշ , բէք ճիւզվի օլան
թէգաիւս մաաշը իտարէսինէ քիֆայէթ իթմէտիյինտէն ,
ատէթա սէֆալէթ աէրէճէսինէ տիւշմիւշ , վէ խըտմէթիմէ
գապուլլինի իսթիրհամ իյէմիշ իտի , պու ազշամ պուրայա
կէլէճէք տիր :

Իքի կէնճ գատընլար թաամ վաղթինէ գատար դօնուշ-
տուլար , պատէհու հէր իքիսի չօճուղըն ելլէրինտէն թութա-
րադ եէմէք սալօնունա էնիպ սօֆրայա օթուրտուլար : Մա-
տամ տը սէն Լուսըն , պու չօճուղա օլան մուհապպէթի
բէրէսթիշ տէրէճէսինէ վարմըշ օլտուղունտան , չէֆգաթ վէ
մուհապպէթ տէնիլէն չէյէրէ էհէմիլիյէթ վէրմէմէքլէ չէօհ-
րէթշար օլան մումաիլէյհանըն պու հալինէ հէրքէս թէաա
ճիւպ իտիյօր իտի :

Ֆիլ հազըղա մատամ , պու չօճուղու կէօրիւր կէօրմէլ ,
տայիմի սուրէթտէ չէհրէսինտէ պուլունտան միւսթահլիյանէ
թիպէսսիւմ մահվ օլմադտա , կէօղլէրի եաշ իլէ տօլմադտա ,
վէ ատէթա վալիտէլիք մուհապպէթի իրայէ իթմէքտէ իտի :

Սաաթ սէքիլ սուլարընտա քէօշկին հավլիսինտէ պիր
աթ կիւրիւթիսի իշիտիլմէսինի միւթէազըպ , եէմէք պալօ-
նունըն գաբուսընտա ուզուն պօյլու մալի չուհա սէթրիլի ,
կէօյսի նըշան գօրտէլալարը իլէ միւզէյնէն , վէ թազըրիպէն
էլլի եաշլարընտա պիր չախս կէօրիւնտի , պիր աղ էվվէլ
մատամըն տէտիլի եէնի քէթիւսա պու ատէմ իտի :

Շախսը մէզքիւրըն թավլըր պիր աղ պարիտանէ օլուպ ,
հէր հալինտէն իմբէրաթօրլուգ զէմանը աքքէրլէրինտէն օլ-
տուղու անլաշըլլօր իտի , մումաիլէյհին իսմի եիւզ պաշը
Լամպէր իտի իսէ տէ , քէնտիսինի պիլէնլէր , ճինայէթ չէրիքի
րէյիսի Գօլօնէլ Լէօն օլտուղունը բէք գօլայ թանըյաճագ-
լարը աշիքեար իտի :

Գօլօնէլ , մատամ տը սէն Լուսըն քէթիւսաապը օլմադ-
իւզրէ թէպտիլի գըյաֆիէթլէ կէօյսիւնտէ թաշըմադտա օլ-

տուղու Լէժիօն Տէօնէօր նըշանընըն օֆիսիալըդ իշարէթինի գալտըրարագ, ատի պիր գօրտէլա թագմըշ իտի, մէրգում՝ մատամըն հուղուրընտա էյիլէրէք.

— Մատամ ճէնապլէրի, քէմալի ղայրէթլէ Բարիզճէ օլան իշլէրիմի երիմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա պիթիւրէրէք, խըտմէթը ալիյէլէրինէ ճան աթտըմ, շիմտի էմիրլէրինիզէ միւնթաղըրըմ, տէմէսի իլէ, մատամ.

— Բէթիսիւտա էֆէնտի, շիմտի գարնընըզ աճ վէ րահէթէ իհթիյաճընըզ վար զանն իտէրիմ, լութֆէն պէրապէր թաամ իտէլիմտէ սօնրա րահէթ իտինիզ, եարըն քէօշկի վէ արաղիյի պէրապէր տօլաշըր, վէ իշ հագգընտա գօնուշուրուզ, տէտի.

Գօլօնէլ մէգամը թաաղիմտէ էյիլէրէք սօֆրայա օթուրտու, Նայըգ իսէ քէնտի քէնտինէ.

— Պիշարէ առէմճըղազ, տէյու Ֆըսըլթաաը.

Գօլօնէլ ազ սէօյլէյիպ չօգ եէտի, արասըրա կէօղիւնին ուճը իլէ Նայիգ իլէ օղլունա պազմագտա, վէ մատամըն պու չօճուղա կէօսթէրտիյի ասարը մուհապէթի թէտգըզ իթմէքտէ իտի.

Մատամ ար Սէն Լուս էրքէնճէ օտասընա չէքիլտիյի կիպի, պիր սաաթ սօնրա Նայըգտա օտասընա կիտէրէք, Գօլօնէլ եալընըզ գալտը, օ զէման մէրգում պիր սիկարա եագարագ քէօշկին տէնիզ թարաֆընտաքի հավլիսինէ կիթտի, վէ օրատա տէրին տէրին տիւշիւնէրէք տօլաշմաղա պաշլատը, կիճէ գարանըզ վէ հէվատա ըութուպէթլի իտի. պահըը Մուհիթ միւտհիշ կիւրիւլթիւլէր չըգարարագ սահիլէ չարբմագտա, վէ գայալարը պէյազ քէօբիւքէր իշինտէ պըրագմագտա իտի, թա աչըղլարտա ֆուրթոււնայա թութուլմուշ օլան պիր սէֆինէնին ֆէնէրի. հէր ան տաղլար կիպի ճէսիմ տալկալարըն արասընտա նապէտիտ օլույօր, վէ պիր իքի սանիյէ սօնրա թէքրար կէօրիւնիյօր իտի.

Գօլօնէլ, աայիմա կեահ գուտուրմուշ արսլանլար կիպի կիւրլէմէքտէ օլան պահըը Մուհիթ. վէ կեահտա չէօլ կիպի

տէհչէթիւ պիր սիւքիւնէթէ միւսթալրագ օլան քէօղէ աթ-
ֆը նազար էյլէյօր իտի :

Թամ պու սըրատա մումաիլէյհին տուտագլարընտա զա-
լիմանէ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Էյ մատամ տը Սէն Լուս , սիզ պէնի խանէնիզ տէ-
րունինէ իտխալ էյլէտիլինիզ ճիհէթլէ բէք պէօյիւք պիր գա-
պահաթ իթտինիզ , ֆէնա հալտէ եանըլտընըլ . պէն Թավրու-
վա շէհրինէ մէշհուր Օլիլիս թարաֆընտան սօգուլուպտա ,
պիր կիւն սօնրա ալայլար իլէ միւսէլլահ ասքէրլէր խթիֆրազ
իտէն , թահտատան մամուլ աթ կիպիլիմ , էհ արթըզ շիմտի
իքիմիզ գօզումուզը բայլաշաճազըլ , անլայօրմուսընըլ մատամ
ճէնապլէրի . . . տէտի :

31

Սաթթէ եիւզ պաշը Լամպէր (Գօլօնէլ) Գէրլուրէ մու-
վասըլթինտէն իւշ կիւն սօնրա , մատամ տը Սէն Լուսըն
էմլագ ու էմվալի քէտիւտալըղընը աէրիւհտէ իտէրէք , իճ-
րայի վաղիֆէյէ միւպաշըրէթ իթմիշ իտի :

Գօլօնէլին , պու խըտմէթի նասըլ էլէ կէշիրտիլինի պէ-
յան իշին , գարիլնի քիրամ պիզէ պիր ազ միւսաատէ պու-
յուրմալը տըրլար :

Գարիլնի քիրամըն էլպէթ խաթըրլարընտա տըր քի , պիզ
Գօլօնէլի , Օրէրատա մատամ տը Սէն Լուսը կէօրէրէք , գօնթ
Իսթիյօնա տըզգաթ իթտիքտէն սօնրա , մումաիլէյհէ պիր
թէզքիրէ եազըպ կէօնտէրտիլի զէման պըրագմըշ իտիք :

Թէաթրօ խըտմէթքեարը վասէթասը իլէ մահալինէ էյ-
սալ օլունան թէզքիրէյի մէզքիւրէնին ճէվապը բէք չարուգ
կէտի քի , շունտան իպարէթ իտի :

« Էվլէթ , պէնտէնիլ թօբճու պին պաշըսը Իսթիյօնըն

օղլույլմ. բէտէրիմի թանըմը վէ տօսթլուղունը գաղանմըջ
օլան Ֆրանսըղ զապիթինին էմիրլէրինէ միւնթաղըրմ» :

Գօլօնէլ տէրհալ լօճասընտան չըգտը : թամ օ անտէ
գօնթ իմթիյօն տախի սիկարա իչմէյէ մախսուս սալօնա կիթ -
մէք իւղրէ մատամըն նէղտինտէն չըգմըջ օլմաղըլա , հէր ի -
քիսի սալօնտա պուլուշտուլար :

Կէնճ գօնթ իլէ իսթիյար ապքէր պիր սուրէթը նաղի -
քեանէտէ եէքտիկէրինի սէլամլատըգտան սօնրա , Գօլօնէլ
քէլամէ աղաղ իլէ :

— Միձթէվէֆա բէտէրինիղ գօնթ իսթիյօնըն միւսթաղ -
րաղըր լութֆ ու յաթըֆէթի օլտուղում ճիհէթլէ , մախսուսի -
նէ միւրաճաաթէ ճէսարէթ իյլէտիւմ յէյինճէ գօնթ
ալիճէնապանէ պիր թալըր իլէ :

— Միւսիւ լը Գօլօնէլ, էմր իսինիղ, պույուրտուղունըղը
իճրայէ հաղըր ու ամատէյիւմ . . . միւթէվէֆա բէտէրինին
տօսթ թէսմիյէ իյլէտիյի պիր զաթ իչին քիսէմ իլէ գըլըճըմ
հէր ան հաղըր տըր , տէմէսի իւղրէ , Գօլօնէլ, պիր շէյ արղ
իտէճէք օլուպ , ճէսարէթ իտէմէյէն պիր ատէմ կիպի միւ -
թէրէտտիւտանէ վէ մուլթարպանէ :

— Միւսիւ գօնթ . զաթըր ալիլէրինէ արղ իտէճէյիւմ սըր
պէնճէ խաֆի գալմասը ելլէմ օլտուղունտան , պու պապտէ
հիչ պիր քիմսէյէ պիր շէյ աչմայաճաղընըղը , պանա նամու -
սընըղ իւղէրինէ սէօղ վէրիճիսինիղ, տէտի :

— Բարօլ տէօնէօր , միւսիւ :

— (Ըղթըրապը արթալազ .)

— Պէյան իտէճէյիւմ շէյ բէք զարիպ պիր հէքեայէ օլ -
տուղունտան , թէնհա պիր մահալէ կիթմէքլիյիմիպի ըէճա ի -
տէրիւմ :

Գօնթ իսթիյօն, Գօլօնէլին ելինտէն թուլթուպ թէնհա պիր
քէզէյէ տօղլու կէլէրէք :

— Պույուրուն միւսիւ , տէտի :

— Իմբէրաթօրըղ տէվրինին նիհայէթլէրինտէ զայէթ
շիտտէթլի պիր աչգա կիրիֆթար օլմուշ իտիւմ , պիր գասընը

սէվէյօր իտիմ քի, մուճախէյհա չօգտան պէրի վէֆաթ իթմիշ տիր . պէն սէվէյօր վէ սէվիլիյօր իտի , պէնտէնիղ օ զէման օթուղ իքի եաշընտա կիւղէլ պիր կէնճ օլոճալ , արգամտա սիւվարի միրալայլարընա մախսուս բնարլադ իւնիւֆօրմայը թաշըմադտա իտիմ , մուճախէյհանըն իթթիյար վէ պօշ պօղաղ պիր գօճասը վար իտի . . . էյ վահ միւսիւ , պիղիմ պու սաատէթը հալիմիղ բէք աղ տէվամ իթտի . թէէսիւֆ իլէ պէյան իտէրիմ քի , պու վադաայի միւտհիշէ պիղի միւէպպէտէն եէքտիկէրիմիղտէն այըրտը :

Պու սըրատա Գօլճնէլ տուրուպ կիւյա կէօզ եաշլարընը սիլէյօր կիպի պիր թավր իպրաղ իթտիքտէն սօնրա , սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Պիր աղ սօնրա սէվտիյիմ գատընըն պիր չօճուգ տօղիւմուշ Ծըծըղուշըն խապէր ալտրմ , քէնտիսի կիպի չօճուղու տա կէօրմէք պէնիմ իչին միւմքիւնսիղ իտի , պէն օ զէման պիր Վէմուրիյէթլէ Սպանեայա կէօնտէրիլմիշ իտիմ , ալտէթիմտէ թէգաուտ իտիլտիմ , հէման հիշ պիր շէյիմ եօգ կիպի իտի . մուճախէյհա ալի պիր մէվզըտա պուլունմաղըլա , պէնտէնիղ պիթթապի օ ալէմէ չուլսուլ իտէմէղ իտիմ :

Պուրատա Գօլճնէլ , ըզթըրոպընը զապթ իթմէյէ մէճպուր օլմուշ պիր ատէմ կիպի թէքրար սիւքիւթ իյլէտիքտէն սօնրա , տէվամ իտէրէք .

— Շիմտի օ գատըն վէֆաթ իթտի , պէնտէ իթթիյար օլտում . ֆադաթ օ չօճուգ եաշայօր , օ պու կիւնքի կիւն կիւղէլ վէ ասըլդատէ պիր գատըն տըր , վալիտէսի կիպի քէնտիսիտա իտի կէօրմէք պէնիմ իչին միւմքիւնսիղ տիր , տէտի .

— Սօնրա միւսիւ :

— Էյվահ միւսիւ , պազէն պիր եապանճը կիպի եօլու իւղէրինէ չըգարադ Էվլատըմըն Եիւղիւնիւ կէօրմէք պահտըեարլըղընա նայիլ օլոյօրում , ֆադաթ անլայօրսունըղ ա' , պու սաատէթ պէնիմ իչին քեաֆի տէյիլ տիր , ճիլէրբարէմի հէր կիւն , . . . հէր սաաթ . . . կէօրմէք իթթէրիմ , հաթտա պու սաատէթէ նայիլ օլմադ իչին մուճախէյհանըն նէղտինտէ . . .

տայիրէսինտէ, պիր խըտմէթքեար օլմայը ճանէ միննէթ աատ իտէրիմ:

— Միւսիւ . . .

— Տինլէյին միւսիւ գօնթ, սիւհհ արգատաշլարմտան բէք չօղու պէնիմ գատար պիլէ պահտըեար օլամատըլար, թէգաուտ իտիլտիքլէրի ղէման քիմի միլազիմ վէ քիմի եիւզ պաշը իտի. պուշար, պիր բարասըզ օլտուգլարընտան հէր քէս քէնտիսի իչին պիր եօլ թուլթուտ, պիր գըսմը ախղուլթայէ, վէ պիր գըսմը տա չիֆթիլք վէ գօնագ քէթիւտալըղընա կիրտի. ա'հ, միւմքին օլսատա պէնտէ էվլատըմըն խըտմէթինտէ քէթիւտա օլսամ, էմիրլէրինի ալմագ, հէր կիւն անը կէօրմէք, վէ սաքին օլտուղու մահալտէ պուլունմագ պէնիմ իչին նէ՞ սաատէթ վէ նէ՞ շէրէֆ աիր:

Գօնթ իսթիյօն հայրէթլէ Գօննէլէ պագմագտա, վէ մուհհապէթը բէտէրանէսինտէն տօլայը շէրէֆ ու իթիպարընը ֆէտայէ խահիչկէր օլան պու զաթըն հալինէ հէմ շաշմագտա վէ հէմտէ աճըմագտա օլմաղըլա:

— Տէմէք քի միւսիւ, սիղ . . .

— (Միլթէէսսիրանէ պիր սէտայըլա գօնթըն սէօղիւնի քէսէրէք.) Անընլա պէրապէր պուլունմագ իչին հէր պիր շէյի իճրայէ հազըրըմ:

— Լաքին պէօյլէ պիր սըրըրն պանա . . .

— Եալընըզ սիղ պու արզումը իճրայէ միւգթէտիր օլտուղունուզ ճիհէթլէ սիղէ միւրաճաաթ իթտիմ:

— Նա՞սըլ, պէն միւգթէտիր օլապիլըրմիլիմ:

— Էկէր պու գատընըն իսմինի սիղէ պիլաիքէճէք օլսամ, քիմնէյէ սէօյլէմէ զմիսինիլ:

— Եէմին իտէրիմ:

— Բէք ալա, պէնտէնիլ տույտուլմ քի մատամ լա պարօն տը Սէն Լուս . . . (Կէօղլէրինի սիլէրէք թիթըրէք պիր սէտա իլէ.) տույտուլմ քի մատամ տը Սէն Լուս, թէրպիլէլի վէ թէմիլ պիր քէթիւտա արայօր իմիշ . . . իշթէ օ ատէմ պէն օլապիլիլիմ:

— Նա՞սը, Գօլօնէլ Լէօն պէօյէ պիր . . .

— Գօլօնէլ Լէօն տէյիլ միւսիւ գօնթ, եիւզ պաշը Լամպէր . . . պու սըրըն քէթմինէ եէմին, վէ պանա մուավէնէթ իյլէմէյի վատ պույուրտունուզ, իշթէ պէնտէնիզ եիւզ պաշը Լամպէր նամը իլէ պու քէթիւտալըգ խըտմէթինէ իսթիստամ օլունմագլըղըմ իշին հիմպէնիզի իսթիրհամ իյլէյօրում:

— Բէք էյի միւսիւ, օ խըտմէթէ թային օլունուրսունը:

— (Գօնթըն էլլէրինի թութարագ .) Ա՛հ, սիզ միւթէվէֆա բէտէրինիզ կիպի հէմ ասըլգատէ, վէ հէմ մէրհամէթլիսինիզ:

— Տինլէյինիզ, մատամ, եարըն ագչամ Պըրըթանիյատաքի չիֆթլիյէ կիտիյօր, եարըն սապահ իգամէթկեհաշըմա կէլին տէ սիզի թագտիմ իտէյիմ:

Ֆիլ հագըղա Գօլօնէլ՝ գօնթըն թավսիյէ վէ իլթիմասը իլէ քէտիւտալըղա գապուլ օլունտու. մատամ տը Սէն Լուսը պիր մուհապէթը մէճնունանէ իլէ սէվէն պու ատէմլէ, բէտէրը զայրը մալիւմ, բօլունը քէմալը մուհապէթլէ իճրա իյլէյէն Գօլօնէլ միյանընտա ճէրիյան իտէն միւքեալէմէ, պիթթապի մատամէ այըտ օլաճագ իտի. գօնթ՝ մատամէ օլան մուհապէթինի իքրար իթտի, վէ Գօլօնէլտէ, էվլատընը պահտընար իտէճէք օլան պու մուհապէթի թագտիս իյլէտիլինի սէօյլէտի. մումաիլէյիւմա արապա իլէ մատամըն նէզտինէ կիթմէքտէ իքէն, գօնթ՝ օն պէշ կիւն սօնրա Պըրըթանիյաեէ կիտէրէք, չըվալիյէ տը Գէրիզօնըն խանէսինտէ պիր այ միսաֆիր օլաճաղընը պէյան իտինճէ, Գօլօնէլ քէնտի քէնտինէ:

— Օ՛, օ՛, իշթէ պու պիրազ պէնիմ բլանլարըմը թատիլ իտէճէք տիր, տէտի:

Գօնթ՝ սախթէ եիւզ պաշը Լամպէրի մատամ տը Սէն Լուսէ թագտիմ իթտի. մումաիլէյիա աախի, իրթէ կիւնի Գէրլուրէ կէլմէսինի վէ իճրայի վազիֆէյէ միւպաշէրէթ իթմէսինի Գօլօնէլէ էմր իյլէտի:

Գօլծնէլ Պապիւն սօգաղընտան չըգարագ քէնտի խանէ-սինէ կէլիպ, էսվապընը թէպտիլ իթտիքտէն սօնրա, Շայիրօ սօգաղընտա Արմանըն նէպտինէ աղիմէթ իյլէտի :

Եիրմի տագըգա սօնրա պապա օղուլ պիրլէշմիշէր, վէ գօնուշմայա պաշլամըշլար իտի : Արման՝ պիր կիւն էվլէլ ըէն-կի սօլուգ վէ մուլթարըպ իտի իսէ տէ, կէօղլէրինտէքի ա-լայիրմի պիրթապի եէրինէ, հիտտէթ աթէշի գայըմ օլմուշ ի-տի : Գօլծնէլ քէնտի քէնտինէ :

— Իշթէ պու հալ կիւզէլ պիր ալամէթ, հիտտէթ մու-հապէթէ գարըշաճագ օլուրսա, ագըլ զալէպէ իտէր, տէտի :

Գօլծնէլ էվլատընը գուճագլայըպ բուս իթտիքտէն վէ եանընա օթուրտուգտան սօնրա, քէմալը մուհապէթլէ եիւ-ղիւնէ պագարագ :

— Պու կիւն հասըլսըն Արման, տէտի :

— Հալա ըվթըրապ չէքէյօրում պապաճըղըմ :

— Օ գատընը բէք չօգ մը սէվէյօրսուն :

— Ա՛հ, բէք չօգ :

— Էկէր օտա սէնի պիր կիւն սէվէր իսէ :

— (Հայգըրարագ.) Պապաճըղըմ... պապաճըղըմ... պէ-նի էօլտիւրմէք մի իսթէյօրսունը :

— (Օղլունը գուճագլայարագ.) Տինլէ օղլում, պէնտէ պիր զէման սէվաիմ... պէնտէ բէք չօգ ըվթըրապլար չէքտիմ :

— Լաքին պէնիմ գատար տէյիլ պապաճըղըմ :

— Տինլէ օղլում տինլէ, տինեատա իւշ չէյ վար քի եէքտիկէրէ բէք միւշապիհ տիր : պունլար տա, գատըն, աթ, վէ գումար տըր, աթ՝ տայիմա մաշմուլ եէմէլի տիր, եօգ-սա սէրթլիք իտէր. գատըն տա՝ էրքէյին թահաը նուֆու-ղընտա պուլունմալը տըր. գումարպազտա ճէսուր օլմալը, վէ պահաը՝ քէնտիսինէ եիւզ կէօսթէրէնէ գատար իւզէրինէ հիւճիւմ իթմէլի տիր :

Արման, քէմալի հայրէթլէ պապասընըն սէօղլէրինի տին-լէյօր իտի. Գօլծնէլ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք :

— Տահա պիրթմէտի էվլատըմ, տինլէ, սէնի պաղը ալ-

Թընա ալըպ չիյնէյէն գատընը, օն պէշ կիւնէ գատար պու-
րայա կէթ իրիպ սէնին այագլարընա գաբաթտըրթաճաղըմ,
մէզպուրէ՝ աղլայարագ սէնտէն ափվ ու մէրհամէթ Թալէպ
իտէճէք տիր, զիրա մատամ՝ տը Սէն Լուս Թապիաթընտա
օլան գատընլար էսիր օլմալը, Եօգսա զալիմէ՝ Եիւրէքսիզ
վէ մէրհամէթսիզ օլուրլար, սէն անը սէվիպ այագլարընա
գաբանըյօր իտին, օ սէնի Թահքիւր վէ բայիմալ իթտի, ֆա-
գաթ սէն էկէր անա հագարաթլա մուամէլէ իթմիշ օլսա ի-
տին, օ սէնին այագլարընա գաբանաճագ իտի, պունա զէրլէ
գատար չիւպհէն օլմասըն:

— (Պիր տիւրլիւ ինանամայարագ.) Պապաճըզըմ պանա
պէօյլէ պիր սաատէթի վատ իթմէյին . . . զիրա միւմքինսիզ
տիր:

— (Եիւքսէք սէտա իլէ.) Պանա էյի պագ էվլատըմ,
հագգըմտա էմնիյէթին պէր քէմալ տըր, տէյիլ մի:

— Էվվէթ:

— Էօյլէ իսէ պէն փանա Եէմին իտիյօրում քի, սէօյլէ-
տիյիմ կիպի օլաճագ տըր:

Արման, քէմալի սուրուրընտան նաչի պապասընըն գու-
ճաղընա աթըլտը. Գօլօնէլ տէ շու վէճհլէ սէօզիւնէ տէվամ
իթտի:

— Սէվկիլի օղլում, պիր գաշ կիւն իչին պիր սէյահա-
թա կիտէճէյիմ, պու սէյահաթը մահզա սէնին աչգըն իչին
Եարաճաղըմ . . . Թէքրար Եէմին իտէրիմ քի, օ գատըն սէնի
սէվէճէք տիր, անճագ ճէսուր վէ սապըլը օլմալըն. իմ-
տի պէնի պէքլէ . . .

Արման, գօնթ իսթիյօնը խաթըրլայըպ հիտտէթլէնէրէք
թիթրէմէյէ պաշլատը, վէ իհթիզաղը պիր սէտա իլէ:

— Ֆագաթ օ . . . տէյու մըրըլտանտը:

— Յ՞ մը, գօնթ օն պէշ կիւն սօնրա էօլմիւշ պուլու-
նաճագ տըր:

Պունըն իւզէրինէ Գօլօնէլ էվլատընը գուճագլայարագ
գուստան չըգտը, Արման պէօյիւք պիր իւմիւա իլէ բէրվէրտէ

օլմայա պաշլատը , վէ Գօլօնէլ չօճուղըն պու իւմիւտինտէն միւս-
թէրիհ օլարագ , իհթիյար աւքէրէ խիթապէն .

— Ժօ'ր , չօճուղը սիղէ պըրագըլօրում , Ալլահ իթմէսին ,
էկէր պէնիմ պուրատա պուլունմագլըղըմ իյճապ իտէր սու-
րէթտէ պիր ֆէնալըգ զուհուր իտէրսէ , տօղրու մարքի Տը-
լասըն նէղտինէ ազիմէթ իտէրէք իսմիմ Ժօր տըր տէ , օ իշի
անլայարագ չօճուղըն մուսավէնէթինէ շիթապ իտէր , տէտի :

Գօլօնէլ , Արմանըն նէղտինտէն մուֆարէգաթ իլէ Կօնթ-
րանըն խանէսինէ ազիմէթ իյլէտի . Կօնթրան , Լէօնանըն վէ-
ֆաթընտան պէրի պիր նէվի ըղթըրապը տէրունէ տիւշմիւշ
իտի . մուսաիլէյհ ճինայէթ ճէմիյէթինին արղուլէրինէ գար-
շու հարաքէթ իթմէքտէն ֆէրաղէթլէ պիր վասէթայի մու-
թիյէ օլմուշ իտի . հայաթընըն՝ նազարընտա հիշ էհէմիլէ-
թի գալմամըշ օլտուղունտան , տուէլլօ իյլէմէյի ատէթա պիր
չարէյի խէլաս կիպի կէօրիւյօր իտի . Գօլօնէլ մուսաիլէյհին
էլինի սըգարագ :

— Աղիզիմ մարքի , եէկէնինիզին վէֆաթը իւզէրինէ տա-
յընըղըն կէրէք սէրվէթ , վէ կէրէք մուհապէթինէ եէկեանէ
վարիս օլտունըղ , նիշին պիրագ տա Պըրիթանեայէ չըվալի-
յէնին նէղտինէ կիթմէյօրսունըղ , տէմէսի իւզէրինէ , մարքի
հէր պիր շէյէ հազըր օլան պիր ատէմ թավլը իլէ .

— Օրայա կիթմէքլիլիմէ իհթիյաճ մը վար , տէյու սօր-
տու :

— Էվվէթ :

— Նէ՞ իշին :

— Հէնուզ պիլէմէմ , իհթիմալ քի տայընըղըն , վէ մա-
տամ տը Սէն Լուսըն գօնշուսը պուլունան չըվալիյէ տը Բէ-
րիզօնըն նէղտինէ ազիմէթ իտէճէք օլան , գօնթ իսթիյօնը
էօլտիւրմէք իշին օլաճագ տըր :

— Տէմէք քի մատամ տը Սէն Լուս Պըրիթանեայէ կի-
տիյօր :

— Էվվէթ , մուսաիլէյհա պու տգչամ վէ պէնտէ եա-
րըն հարաքէթ իտէճէյիզ :

— Սի՛ղ մի :

— Էվվէ՛թ պէն , պիր սաաթտան պերի եիւզ պաշը Լամ-պէր նամը թահտընտա մատամ տը Սէն Լուսըն քէթխիւտա-սը եախօտ քեահեասը օլմուշում տըր :

— Կիւզէլ օյուն , բէք կիւզէլ :

— (Ձէհրէսինտէ պիր աասարը զալիմանէ կէօրիւնէրէք .)
Պիլսէնիզ , մուսաիլէյհա էվլատըմը նէ՞ հալէ գօյմուշ , նա՛սըլ խըրքալամըլ տըր . պու պիր դատըն տէյիլ ատէթա ճանա-վար տըր . պիչարէ չօճուղը նա՛սըլ թէրէլէմիշ վէ գալպինի նէ՞ սուրէթլէ բարչալամըլ կէօրսէնիզ , ֆագաթ պէն մէզպու-րէյի էլիմէ ալտըմ քի արթըզ դուրթուլուշը եօգ տըր . պու ճանաւարըն էլպէթ զաիֆ պիր տամարը վար , գալպինտէ էն շիտտէթլի մուհապէթ վէ պիր չէֆգաթ օլտուլունը հըսս ի-տիյօրում , իշթէ օրատան հիւճիւմ իտէճէյիմ :

Գօլօնէլ , պու սէօզլէրի սէօյլէտիյի սըրատա հիտտէթին-տէն աթէշ բիւսկիւրիւյօր իտի . մէրգումըն թասավվուրըն-տան նէլէր չըգտըղընը բէք կիւզէլ պիլէն Կօնթրան , մատամ տը Սէն Լուսըն բէք միւշկիւլ պիր հալէ կիրիֆթար օլաճա-ղընը , տահա շիմտիտէն հըսս իտիյօր իտի . Գօլօնէլ սէօզիւն-տէ տէվամ իտէրէք :

— Էվվէլ էմիրտէ գօնթ իսթիյօնը Պուլօնէր օրմանընըն պիր թարաֆընտա էօլտիւրի վէրմէնիզի ըէճայէ գարար վէր-միշ իտիմ , ֆագաթ սօնրա տիւշիւնտիւմ թաշընտըմ , մա-տամտան պաշլամագ , եանի քէնտինճէ՛ հայաթը գատար ա-զիզ օլան մուհապէթինէ հիւճիւմ իլէ , հիշ մէրհամէթ իթ-մէյէրէք մահվ ու թէլէֆ իյլէմէյի տահա մինասիպ կէօր-տիւմ . պատէհու գօնթըն գանլը ճէսէտինի ազիմ պիր հէ-տիյէ կիպի էօնիւնէ աթաճաղըմ , անլայօրմուսընըլ :

— Էվվէ՛թ , ֆիքրինիզ բէք ալի տիր :

— Պէնի տինլէյինիզ . սիզ շիմտի տայընըզա զիյարէթի-նիզի եազարսընըզ , վէ գօնթ իսթիյօնըն Բարիզտէն հարաքէթ իթմէսինէ միւնթաղըրէն պուրատա գալըրսընըզ , օ միւտտէթ զարֆընտա էկէր պիրիսի կէլիպ տէ սիզ « Պէնիմ իսմիմ Ժօք

տըր » տէտիյինտէ , հէր նէ թալէպ իտէրսէ իճրա իտինիզ , զիրա կէլէն էվլատըմըն միւրէպպիսի օլան ասքէր տիր :

— Պաշ իւսթիւնէ :

Պունըն իւզէրինէ Գօլօնէլ , Կօնթրանըն էլինի տօսթանէ սըգարագ կիթտի , վէ խանէսինէ մուվասըլէթլէ եօլ թէտա-
րիքինի կէօրէրէք , էրթէսի կիւնի ալէս սապահ եօլա չըգտը ,
իքի կիւն սօնրա գարիյնի քիրամըն կէօրմիւշ օլտուգլարը կի-
պի Գէրլուրէ մուվասըլէթ իյլէմիշ իտի :

32

Սախթէ եիւզ պաշը Լամպէր , (Գօլօնէլ) Գէրլուրտա եէր-
լէշտիյինտէն սէքիզ կիւն սօնրա չիֆթլիյին հէր թարաֆընը
էօյրէնմիշ , սէքէնէսինի ումումէն թէտգըգ իտէրէք թապի-
աթլարընը ալմըշ , վէ մատամ տը Սէն Լուս ալէյհինտէ օյ-
նամագ իսթէտիյի գօրգունճ տըրամըն բըլանընը եավաշ եա-
վաշ հաղըրլամաղա պաշլամըշ իտի :

Մատամ լա պարօն իլէ Բարիլտէն կէլմիշ օլան խըտ-
մէթքեարլարտան պիրիսինին , տոյիմա մահզուն վէ մաղմում
օլան չէհրէսի վէ միւթէֆէքքիւր հալի , մէրգումըն նաղարը
տըգգաթընա չարբարագ , խըտմէթքեարը քէմալի տըգ-
գաթլա թէտգըգէ սայ իյլէմիշ իտի :

Մատամըն օտա խըտմէթճիսի օլան վէ ժան թէսմիյէ
գըլընան պու մաղմում չէհրէլի ատէմ , մումալէյհանըն բէք
զիյատէ էմնիյէթինի գաղանմըշ իտի : Գօլօնէլ քէնտի քէն-
տինէ :

— Եա պու ատէմ պիր խայըն տըր , եախօտ օ տա մա-
տամտան պիր ինթիգամ ալմագ թասավլըրընտա տըր , հէր
հալտէ պու ատէմ պէնիմ իշիմէ եարայաճագ , տէտի :

Ան ասըլ Պըրիթանիալը օլան ժան , օ գատար մահզուն
վէ օ գատար միւթէֆէքքիւր պիր հալտէ իտի քի , կէօրէն-

լէր՝ միւթլագա ֆէլէքզէտէ պիր զարիպ օլտուղունը զանն իթմէքտէ իտի . մէրգում՝ գօնշուլարըն իճրա իյլէտիքլէրի շէնլիքլէրէ ասլա կիթմէզ, հիշ պիր վազըթ կիւմէզ իտի , վէ տայիմա չաթըգ օլան գաշլարը՝ մատամ տը Սէն Լուս իլէ Բարիզէ ավտէթ իթմէքսիզին տիւզէլմէզ իտի . Հալի՝ վաթանընա ատավէթի վար իմիշ կիպի իտի , հէր ագշամ խըտմէթինի պիթիրիր պիթիրմէզ սէսսիզէ .քէօշքտէն չըգմագտա , վէ կիտիպ սահիլի տէրեատէ պուլունան եիւքսէք գայանըն թէքէսինտէ օթուրմագտա , վէ տէրին տէրին տիւշիւնմէքտէ իտի :

Գօլօնէլ պիր ագշամ՝ մէրգումը թէագըպ իթտի , ժան , ատէթի վէճհլէ կիճէնին գարանլըղընտա գայանըն վէրվէսինէ վասըլ օլարագ , շիքսարընը կէօզէտէն պիր տէնիզ գուշը կիպի օթուրտու , մէրգում պաշընը էլլէրինէ տայամըշ վէ կէօզլէրինի ուճը պուճաղը կէօրիւնմէյէն պահըր Մուհիթէ տիքմիշ օլտուղու հալտէ , գալպի եարալը ատէմլէր կիպի տէրին պիր թէֆէքքիւրէ տալմըշ իտի :

Պու սըրատա պիրտէն պիրէ ումուղունա պիր էլ տօդանալը , մէրգումս սօն տէրէճէ միւթէհայրը օլարագ նակէհան տէօնտիւ , վէ Գօլօնէլին գարշըսընտա պուլունտու :

Գօլօնէլին էլինտէ պիր թապանճա վէ կէօզլէրինտէ պիր հիտտէթ եըլարըլմը վար իտի քի , Պըրիթանեալը հէր նէ դատար ճէսուր պիր ատէմ իտի իսէ տէ , եինէ քէնտիսինի թիթրէմէքտէն մէն իտէմէտի : Գօլօնէլ քէլամա աղաղ իլէ .

— Էյ տօսթում , սէնի էօլտիւրմէք իսթէմէմ , ասլա պու ֆիքիրտէ տէյիլիմ , աղըճըգ գօնուշալըմ , տէմէսի իւզէրինէ , ժան հիտտէթ իլէ այաղա գալգարագ .

— Նէ՞ իսթէյօրսունըղ , տէտի :

— Օթուր տէ գօնուշալըմ ,

Գօլօնէլին սուրէթը թէլաֆիուղը բէք ամիրանէ իտի . պինաէն ալէյհ ժան իթաաթ իթմէյէ մէճպուր օլտու :

33

— Քէթիլիւտա (Գօլօնէլ) տօսթում, սիւլին կիպի պիր ա-
տէմ հէր կիճէ կէլիպ տէ պիր դայանըն իւզէրինտէ օթու-
րարադ պէօյլէ թէֆէքքիւրաթէ տալարսա, օ ատէմ եա
աշըգ, եա շաիր, վէ եախօտ պիր ինթիգամ թասավվուր ի-
տիյօր օլմալը տըր, տէյինճէ, ժան թիթրէյիպ ճէվապ վէր-
մէտի. Գօլօնէլ իսէ տէվամ իտէրէք:

— Շաիրմիսինիզ:

— Խա'յր:

— Աշըգմըսընըզ:

— Պիր զէման աշըգ իտիմ, ֆագաթ շիմտի տէյիլիմ:

— Էօյլէ իսէ պիր ինթիգամ թասավվուրընտասընըզ:

— Իհթիմալ:

— (Պարիտանէ.) Պէն զաթէն պիլիյօր իտիմ:

— (Պիր առըմ կէրի չէքիլէրէք, հայրէթլէ.) Սի՞զ մի:

— Էվվէթ տօսթում պէն, շիմտի առավէթինիզ օլան
շախսըն քիմ օլտուղունը սիզէ խապէր վէրէյիմ. . . պու շախս
մատամ տը Սէն Լուս տէյիլմի տի՞ր . . .

— (Շիտտէթլէ.) Սէնին նէնէ՞ լազըմ:

— (Թապանճայը ժանա տօղրուլտարադ.) Պագըն տօս-
թում պուրատա եալընըզ պուլունույօրուզ, տէնիզ տալկա-
լարընըն սէտալէրի օ տէրէճէ կիւրիւլթիլի տիր քի, էկէր սի-
զի շուրաճըգտա էօլտիւրսէմ. Գէրլուրտա թապանճանըն սէ-
սինի իշիտէմէղլէր, շիմտի ինթիխապ իտինիզ, տօղրուսունը
սէօյլէյէրէք խուսումէթիմ օլան պու դատընը էզմէք իւզրէ
պէնիմլէ պիլ իշթիրադ ինթիգամ ալմադ իսթէ՞րմիսին. եօգ-
սա դաֆանը բաթլատայըմ մը:

— (Մէսրուրանէ.) Սիլ. . . սիլին. . . մատամէ խուսու-
մէթինիզ մի վար:

— Հէմ բէք զկյատէ , չիւնքի էվլատըմը էզտի , պէրպատ
իթտի .

— Էվլատընըզը՞ մը :

— Էվլէթ , իշթէ ախզը ինթիգամ իչին քէթիւտալըլա
թէնէզզիւլ իթտիմ :

— Էվլատընըզըն իամի նէ՞ իտի , պէլքի թանըրըմ :

— Արման :

— Էվլէթ թանըտըմ , գումրալ սաչը զաիֆիւլ պիւնեէ
վէ եիրմի եաչընտա պիր տէլիգանլը տէյիլմի , էվլէթ , էվ-
վէթ , կէօզլէրի պաղը օլարագ Պուլվարտան գօնաղա , վէ
գօնագտան Պուլվարա կէօթիւրէն պէն իտիմ . (Հիտտէթ իլէ .)
Ա՛հ սիզ օ տէլիգանլընըն բէտէրիմի՞սինիչ , չիմտի անլատըմ ,
հէր հալտէ մատամա ատավէթ իտիյօրսունըզ . ֆաղաթ պէն
բէք զկյատէ ատավէթ իթմէքտէյիմ :

— Սանա նէ՞ եարտը .

— Սէվաիյիմ գատընըն նամուսընը բայիմալ իթտի :

— (Թապանճայը ճէպինէ գօյարագ .) Էօյլէ իսէ պիզ ի-
քիմիզ իթիֆագ իչին եարատըլմըչըզ :

Պու սըրատա Գօլօնէլ օթուրուպ ժանըն էլինի թութա-
րագ իլավէյի մէգալ պիրլէ .

— Պու գատընըն հայաթընտա բէք չօգ ֆէնալըզլար օլ-
տուղունը հըսս իտիյօրում . ֆաղաթ էլիմտէ իսպաթլար հօգ :

— Օ իսպաթլարըն ճիւմլէսի էլիմտէ տիր . . .

— Նայիգի վալիտէ թէսմիյէ իտէն պու չօճուգ նէ՞ տիր .

— Հիչ ասը եօգ , նայըգ նամուսը պիր դըզ տըր . պու
չօճուգ պիր սէմէրէյի ճինայէթ օլուպ մատամըն էվլատը տըր .
(Նէֆրէթ իլէ .) Մատէմքի պէնիմ կիպի իքրահ իտէր պիր
քիմտէ պուլտում , արթըգ օ մէքրուհ հայաթընըն էսրարը
միւտհիչէսինի ֆաչ իտէճէյիմ . պէն մահզա մէզպուրէտէն
ինթիգամ ալմագ իչին շէրիքի ճինայէթի օլմուշ իտիմ . հէր
պիր շէյի պիլիրիմ . . . սօն տէֆա օլարագ տիկէր պիր ճի-
նայէթէ տահա իճթիսար իթմէսինի պէքլէյօր իտիմ . . . օ
զէման պէնտէ պէրապէր օլարագ անը հուղուրը մահքէմէյէ ,

գաթիլէր մահալինէ կէօթիւրիւ պ օթուրտաճադ իտիւմ .

— (Նիւքսէք սէտա իլէ .) Էօյլէ իսէ հէքսինի սէօյլէ .

— Էօյլէ իսէ տինլէ , տէյէրէք , մատամ տը Սէն Լուսըն սէրկիւղէշթը զարիպինի շէօյլէճէ հիքեայէյէ պաշլատը .

« Նայըգ , պէնիւմ նըշանլըմ իտի , բէտէրի միւթէվէֆա Եուան Բէրլուրտա ավճը պաշը , պէն տախի շըվալիյէ տը Բէրիզօնըն մայէթինտէ մըզրագտար իտիւմ , բէտէրիւմ՝ մէրգոււմ իլէ պէրապէր մուհարէպէտէ պուլունմուշ , վէ բէք չօգ արգատաշլըգ իթմիշ իտի . հէր նէ գատար Նայըգ , մատամըն սիւտ հէմշիրէսի , վէ անընլա պէրապէր թէրպիյէ կէօրմիւշ իտի իսէ տէ , բէտէրի — մատէմ քի պապալար տօսթ իտի , էվլատլար տա եէքտիկէրի իլէ իզտիվաճ իթմէլի տիր — տէյէրէք , մէզպուրէյի պանա վէրմէյի վատ իթմիւշ իտի . Նայըգ օն սէքիզ եաշընա գատէմ պաստըզը զէման նըշանլըմտըգ , տիւյիննիվին իճրասը , կէլէճէք Բասգալեայա պըրագըլմըշ իտի . մատամ տէօրթ այ մուգատտէմ իզտիվաճ իթմիւշ , վէ միւսիւ տը Պօլիյօ եալընըզ օլարագ Բէրլուրտէ իգամէթ իթմէյէ պաշլամըշ իտի . պիր գըշ կիճէսի շիտտէթլէ եալմուր եաղտըզը էսնատէ Նայըգ իլէ պէն , մէզպուրէնին բէտէրի իլէ պէրապէր սաքին օլտուգլարը , վէ քէօշկին պահճէսինին պիր քիւշէսինտէ պուլունան գուլէտէ , օճաղըն պաշընտա օթուրմագտա իտիք . սէվկիլիւմ օլան գըզըն բէտէրի , քէօշկին սահիպի իլէ պէրապէր ուզագ պիր մահալէ ավա կիթմիշլէր իտի , կէօրիւնիւշէ նազարէն մումալիլէյհիւմա էրթէսի կիւնի ավտէթ իտէճէքլէր իտի . քէօշկիւն սաաթը թամ օնը վուրտուղու զէման , Նայըգ պանա էլինի ուզատարագ .

— « Ժանըմ , շիւպհէսիզ միւսիւ Պօլիյօ իլէ բէտէրիւմ պուազչամ կէլմէյէճէքլէր , տէտի .

— « Էօյլէ՞ մի զանն իտիյօրսուըզ Նայըգ .

— « Օնլար Բէրիզօ քէօշկինտէ գալըրլար , արթըգ սանատա եօրճուլուգ կէօրիւնտիւ , սէն տահա հէնուզ պէնիւմ նըշանլըմըն , հէր նէ գատար նամուսլը պիր չօճուգ իսէնտէ , սէնի պուրատա միսաֆիր գապուլ իտէմէմ .

— « Փագաթ պագսանա նա՞սըլ եաղմուր եաղըյօր :

— « Պա՛հ , սէնին կէլտիյին ղէմանտէ եաղմուր վար իտի , պէօյլէ եաղմուրլարտան գօրգտուղունա պէնի գանաւըրամազսըն , հայտէ կիթ :

« Գաբուտան չըգմագ իւզրէ իտիմ , օ սըրատա պիր աւրապա կիւրիւթիւսի իշիտիլտիյինտէ :

— « Նայըգ , բէտէրին կէլտի տէտիմ :

— « Միւմքին տէյիլ , չիւնքի օնլար հայվանլա կիթմիչլէր իտի :

— « Աւրապանըն կիւրիւթիւսի եագլաչտը , պիր աղտուրտուգտան սօնրա թէքրար կիթմէյէ պաչլատը , օ ղէման խաֆիֆ պիր այագ սէսի իշիտիլտի , գուլէնին գաբուսը իքի տէֆա վուրուլտու , պէն իլէ Նայըգ հայրէթիմիզտէն պիր քէրրէ հայգըրտըգ :

« Գաբուլը աչար աչմագ , մատամ տը Սէն Լուսը կէօրտիւք . մումաիլէյհա պիր գանաբէնին իւզէրինէ աթըլարագ :

— « Նայըգ , պէն մահվ օլտում , տէյու մըրըլտանտը :

« Յիլ հագըգա մատամըն ըհնկի բէք ղիյատէ սօլմուշ իտի , չիշմիշ վէ գըզարմըշ օլան կէօլլէրի աղլամըշ օլտուղունու կէօսթէրիյօր իտի . արգասընա կիյմիշ օլտուղու կէնիշ էլպիսէսինին ալթընտա , շէքլինի ֆէրք իտէմէտիլիմ պիր շէյի կիզլէմէյէ չալըշըյօր իտի :

« Իւշ այ գատար էվվէլ միւսիւ տը Սէն Լուս իլէ իզտիվաճ իթմիշ օլան մումաիլէյհանըն , էվլէնմէզտէն էվվէլ նամուսունը մուհաֆաղա իտէմէմիշ օլտուղունուն , գապիլի իթիրաղ օլամայան իսպաթը զուհուր իթմիշ իտի , մատամըն պէօյլէ կիճէ վագթը կէլէրէք գուլէնին գաբուսունը վուրտուղունուն սէպէպի անլաչըլտը :

« Նայըգ պիր ֆէլաքէթ զուհուրինի հըսս իտէրէք , պաւա իտիթապէն :

— « Հայտէ սէն կիթ , տէտի :

« Պէն , մատամը սէլամլայարագ օտատան չըգտըմ , ֆա-

գաթ գալպիմտէ բէյտա օլան մէրազ օրատան թէպաիւտիմէ միւսաատէ իթմէտիյինտէն կէրի տէօնտիւմ. գուլէնին եանընտա ճէսիմ պիր աղաճ օլուպ, տալլարը, մատամ տը Սէն Լուս իլէ նըշանլըմըն պուլունտուգլարը օտանըն բէնչէրէլէրինէ տօգունույօր իտի. հէման մէգքիւր աղաճըն իւզէրինէ չըգարազ, կիզլիճէ հէր շէյի կէօրիւպ իշիթտիւմ. մատամ հէյէճանլը պիր սէտա իլէ նըշանլըմա.

— « Նայըգ, Նայըգ, պէն մահվ օլտոււմ, պիթտիւմ. բէտէրիւմ, զէվճիւմ, հէր շէյէ վագըֆ օլաճագլար, նամուսոււմ պէրպատ օլտու կիթտի, տէտիքտէն սօնրա, էթէյինի գալտըրարազ գունտագլը պիր չօճուգ. կէօսթէրտի, Նայըգտէքի հասըլ օլան թէաճիւպ ու հայրէթին տէրէճէսինի թարիֆ իտէմէմ. մատամ տը Սէն Լուս չօճուղու էօբէրէք.

— « Էվլա'տըմ, Էվլա'տըմ, սէնի գաթան թէրը իթմէյէճէյիւմ, տէմէքտէ իտի.

« Պու արալըգ պիրտէն պիրէ մատամըն ընկի աթարազ, չօճուգ գուճաղընտա օլտուղու հալտէ պայըլտը, Նայըգ իսէ տէհչէթլի պիր վալէյլա սալը վէրտի. թամ պու էսնատէ գուլէնին գարուսը էօնիւնտէ պիր աթըն պապ բաթըրտըսը, վէ մուաթսարէն տուրտուղու իշիտիլտի. շիւպհէսիզ պու կէլէն Նայըգըն բէտէրի Եուան իտի. կէնճ գըզ պիւթիւն պիւթիւնէ շաշըրարազ.

— « Բէտէրիւմ... տէյու հայգըրտը.

« Փիլ հագըգա պապա Եուան իչէրի կիրէրէք գըզընըն ընկսիզ չէհրէսինէ պագտըգտան սօնրա, գուճաղընտա չօճուգ օլարազ պայըլմը լմատամը կէօրիւպ հէր շէյի անլատը. Նայըգ քէմալի մէյուսիյէթ իլէ էլլէրինի օղուշտուրարազ.

— « Ս'հ, եա Բապպիւմ, նէ՞ եաբմալը նա'սըլ իթմէլի տէյօր իտի.

« Պապա Եուան, Գէրլուրտէ տօղմուշ վէ պիր ֆինօ քէօբէյի կիպի էֆէնտիսինէ միւթի պուլունմուշ օլտուղունտան, իհթիյար ասըլլատէյէ ճիւզվի պիր քէտէր օլմամասը իչին գանընըն սօն տամլասընա գատար տէօքմէյէ հագըր իտի.

« Պապա Եռան շաշերմը զլմադըլա պիր տազըդա գատար պագ իւսթի գալոր . էֆէնտիսինն նամուսունըն բայիմալ օլմասը , քէնտի նամուսունըն պէրպատը տիմէք օլաճաղընտան , հիճապընտան ըէնկի սօլմուշ իտի . պատէհու տիղ իւզէրինէ կէլէրէք գըսա պիր տուա օգուտուգտան սօնրա , այաղա գալգըպ քէմալի սիւքիւնէթլէ մատամա խիթապէն .

— « Մատամ , ահ ու ֆէրեատլէրինիղ քէօչքտէն իշիտիլմէսին , սիզին պուրպա կէլմիշ օլտուղունուղը , խըտմէթքեարլարտան հիշ պիրի տույմամալը տըր . բէտէրինիզին . . .

Մէրգում , սէօղիւնիւ գաթ իլէ պիր աղ սիւքիւթ իթտիրտէն սօնրա .

— « Ճէնապը Հագգ պիզէ եարտըմճը օլսուն , տէտի :

« Պապա Եռան , գըզը իլէ պէրապէր մատամը ալարագ գուլէնին իւսթ գաթընա նագլ իլէ պիր եաթաղա եաթըրտը , իխթիյար բէք զիյատէ շաշերմը օլտուղունտան , գուլէնին գագուսունը գաբամայը ունութմուշ իտի :

« Եաղմուր բէք շիտտէթլի օլտուղու ճիհէթլէ էրթէսի կիւն ավա կիթմէք միւմքինսիղ օլաճաղընտան , միւսիւ տը Պօլիյօ , պապա Եռան իլէ պէրապէր ավաթ իթմէք ֆիքըրինէ տիւշէրէք .

— « Քէրլուրէ տէօնսէք ֆէնա իթմէյիղ , տէմիշ իտի :

« Պինաէն սլէյհ իխթիյար աւըլզատէ իլէ խըտմէթքեարը , եաղմուրըն շիտտէթինէ պաղմայըպ , աթ իլէ Քէրլուր եօլունու թութմուշ իտիլէր . եօլտա միւսիւ տը Պօլիյօ .

— « Եռան , սէն աթընը սիւրտէ Պուաֆօրշօ չիֆթլիլինէ օղրայարագ , քէթիւտանըն եարըն քէօչկէ կէլմէսինի թէնպիհ էթ , տէմիշ օլտուղու ճիհէթլէ , Եռան իլէլիլէմիշ վէ միւսիւ Պօլիյօտան էվլէլ Քէրլուրէ վասըլ օլմուշ իտի :

« Միւսիւ Պօլիյօ իսէ եավաշ եավաշ եօլ ալմագտա իքէն , պօշ պիր բօսթա արապասընա բասթ կէլէրէք , պիր գըշ կիճէսինտէ , պէօլլէ պիր հէվատէ պու կիպի պիր թէսատիւֆ մուճիպի մէրագ օլաճաղը ճիհէթլէ , իխթիյար աւըլզատէ արապաճըյա խիթապէն .

— « Է՛յ տօսթում, նե՞րէտէն կէլիյօրսուն , տէյու սօրմուշ, վէ մէրգում տախի .

— « Տօղրուսը պէնտէ պիլմէյօրում, ճէվապընը վէրինճէ, միւսիւ տը Պօլիյօ .

— « Աճայի՛պ, նա՞սըլ պիլմէյօրսուն, թէրպիյէսիզ հէրիֆ, պէնիմ իլէ էյլէնիյօ՞ւմուսըն, տէմիշ իտի . արապաճը իսէ ճէվապէն .

— « Միւսիւ, եէմին իտէրիմ քի իքի սաաթ տըր պու եաղմուրտա պիր թագըմ կէշիլմէզ եօլլարը կէշտիյիմ ճիհէթլէ, քէնտիմի պիւթիւն պիւթիւնէ շաշըրարագ նէրէտէն կէտիյիմի պիլմէյօրում, եալընըզ պիւտիյիմ շու տըր .

— « Պու սապահ Րէնտէն գումբանեա արապասը իլէ վան գասապասընա պիր մատամ կէտի, պու գատընըն գուճալընտա գունտաղա սարըլը պիր չօճուգ վար իտի . չէհրէսի կէօրիւնմէյէճէք տէրէճէտէ եիւզիւնիւ էօրթմիւշ օլան պու գատըն, մէնզիլխանէյէ կէլէրէք պիր բօսթա արապասը իսթէտի, վէ պիզիմ արապայա բաքիպ օլարագ եօլա չըգտըզ, մումաիլէյհանըն թավը ու հալինտէն խասթա օլտուղու անլաշըլըյօր իտի .

— « Նէ՛րէյէ կիտիյօրուզ մատամ, տէյու սօրտուղումտա, մէզպուրէ ճէվապէն .

— « Պիր քէրրէ չէհիրտէն չըգընըզ տա, պէն սիզէ եօլու կէօսթէրիւրիմ, տէտի .

— « Շէհիրտէն չըգարագ ճատտէյի թէրք իլէ շու կէշիլմէզ եօլլարա կիւտիք, պիր սաաթտան շուրատա պէօյիւք պիր պաղչէնին քէնարընա վասըլ օլտուգ, պահչէնին արգա թարաֆընտա պիր քէօշք կէօրիւնիւյօր իտի . մէզպուրէ օրատաքի գուլէնին եանընտա արապայը տուրտուրարագ, պանա եիրմի պէշ ալթուն վէրիպ եօլա գօյտու, տէմէսի իւզէրինէ, միւսիւ Պօլիյօ պիր ֆէլաքէթին զուհուրինի հըսս իտէրէք արապաճըյա .

— « Աճայիպ պու գատըն նասըլ իտի, կէ՞նճ մի, իհթիյա՞ր մը իտի, տէյու սօրմուշ .

— Բէք կէնճ միւսի, օրթա պօյլու գուճալ սաչլը իտի, տէմէսի իւզէրինէ, միւսի Պօլիյօ .

Քէնտի քէնտինէ հէյէճան իլէ .

— «Պու պէնիմ քէրիմէմ տիր, Բարիզտէ զանն իյլէտի-յիմ գըզըմ տըր . աճայիպ, պու սէյահաթը զարիպէնին մա-նասը նէ՞ տիր, տէյէրէք, արապաճըյա պիր ալթուն վէրիպ, աթընը տէօրթ նալ գօշտուրմաղա պաշլամըշ իտի :

«Միւսիւ տը Պօլիյօ երմի տաղըզա սօնրա գուլէյէ վա-սըլ օլուպ, իւսթ գաթտա ըշըգ կէօրմիւշ վէ պիր թաղըմ ինիլթիլէր իշիթմիշ օլտուղու ճիհէթլէ, տէլիգանը կիպի պիր սիւրաթլա եօգարը չըգմըշ, վէ պապա Եուան գօշարտդ է-ֆէնտիսինին տուխուլինէ միւմանաաթ իթմէք իսթէմիշ իսէ տէ, լաքին վաղըթ գալմամըշ իտի . . . հէման օլ անտէ միւ-սիւ տը Պօլիյօ օտայա կիրմէքլէ, գըզընըն հալինի, Լանըն-տա պուլունան նամուսընըն բայիմալ օլմասը նըշանընը, եա-նի չօճուղու կէօրմիւշ իտի :

«Պիչարէ իհթիյար երլտըրըմ իսապէթ իթմիշ կիպի պիր քէրրէ տէօնէրէք, վէ էլլէրի իլէ եիւզիւնի էօրթէրէք : պիր սանտալեէնին իւսթիւնէ երգըլըպ .

— «Չօգ եաշատըմ, նամուսըմ բայիմալ օլտուղու հալտէ էօլէճէյիմ, տէտի :

«Իհթիյար ասըլգատէնին լիսանը մէյուսանէսինտէն զու-հուր իտէն պու սէօզլէր, պապա Եուանըն գալպինէ բէք զի-յատէ թէէսիր իյլէտիյինտէն, էն պէօյիւք պիր ֆէտաքեար-լըգտա պուլունտու . էֆէնտիսինին էօնիւնէ տիղ չէօքիւպ էլլէրինտէն թուլթարագ .

— «Պօլիյօ խանէտանընըն նամուսը գաթան չիքէսթ օ-լամաղ, քէրիմէսի խալգըն նազարընտա էպէտիյէն սահիպէյի նամուս օլարագ գալաճագ տըր . . . տէմէսի իւզէրինէ, իհ-թիյար ասըլգատէ պօղուգ պիր սէտա իլէ .

— «Եա պու չօճուգ . . . տէյէպիլտի :

— «Պու չօճուգ պէնիմ գըզըմ նայիգին օղլու օլաճագ տըր, տէտի :

«Միւսիւ պը Պօլիյօ ճէվապ վէրմէտի . . . պիչարէ ինթի-
յար պու վապաանըն թէէսիրի իլէ ֆիւճճէթէն վէֆաթ իլլէ-
միշ իտի :

«Պագաթ պապա Եուան սէօղիւնտէ սատըգ պուլունտը,
վէ Նայըգ չօճուղըն վալիտէսի օլարագ գալտը . նամուսը վէ
դապահաթսըղ օլան Նայըգ , պէյնէլ նաս նամուսսըղ օլա-
րագ թէլագգը օլունմաղա պաշլատը . պանա տախի եա հէր
պիր շէյի կիղլէմէք , վէ եախօտ Նայըգը պիր տահա կէօր-
մէմէք թէքլիֆ իտիտի :

«Պէն Նայըգը բէք զիյաաէ սէվալիյիմ ճիհէթլէ սիւքիւթ
իլլէմէյի վաա իթտիմ , պու վադաատէն ուր սէնէ սօնրանը-
շանլըմըն բէտէրի պապա Եուան տախի վէֆաթ իթտի , օ զէ-
մանտան իթիպարէն պու սըրրա վագըֆ իւշ քիշի գալմըշ
իտի քի , անլէր տէ , պէն իլէ Նայըգըն բէտէրինի ար ու հի-
ճապընտան էօլտիւրէն , վէ պէնի էօլիւմտէն տահա պէթ-
թէր օլան շու հալի հիւղն իշթիմալէ կիրիֆթար իտէն խա-
յընլար իտի :

Պու մահալտէ ժան սիւքիւթ իլլէտի , կէօղլէրինտէն ա-
գան իքի տամլա կէօղ եաշլարըն , եանագլարը իւղէրինտէն
եուվարլանարագ եէրէ տիւշաիլինի Գօլսնէլ կէօրաիւ , ժան
թէքրար քէլամէ աղաղ իլլէ :

—«Պէն՝ նըշանլըմ վէ սէվիլիյիմ օլան գըղը թահտը
նիքեահըմա ալմատըմ , չիւնքի հէր նէ գատար ֆիրումայէտէն
կէլմէ պիր խըտմէթքեար իսէմ տէ , ֆագաթ իղղէթի նէֆս
սահիպի վէ նամուսըմը թանըր առէմլէրտէն պուլունտուղում
ճիհէթլէ , խալգըն նազարընտա նամուսը բայիմալ օլմուշ օ-
լան պիր գըղ իլլէ ադտը իղտիվաճ իթմէյի պիր տիւրլիւ գա-
պուլ իտէմէմ . ֆագաթ պունտան աօլայը գալպիմտէ աշը-
լան եարէլլէրէ՝ չարէ օլաճագ մէրհէմ , պէնճէ ախղը ինթի-
գամ օլտուղընտան , պիր կիւն ախղը սար իթմէյէ եէմին
իթտիմ . . . իշթէ թամ ալթը սէնէտէն պէրի պիր կիրտապը
ըղթըրապէ միւսթաղրագ օլտուղում հալտէ մինասիպ պիր
ֆըրսաթ կէօղլէթմէքտէյիմ . պիրիճիք արղում օլան մագսա-

տէ վասըլ օլմագ իջին մատամըն խըտմէթինէ կիրտիմ, էսիրի օլտում, վէ մէղալուրէնին տիլխահը իւղրէ բէք չօգ նամուս-սուղլուղլարը իրթիքեհապ իյլէտիմ. ա՛հ, պու պիր գատըն տէ-յիլ, ինսան սուրէթինտէ տէհչէթիւ պիր ճանաւար տըր, տէ-յինճէ, Գօլօնէլ.

— Ինթիզամըն ալընաճագ տըր, ֆագաթ պու գատը-նըն սուրէթը մայիշէթինէ, վէ ահվալի հայաթիյէսինէ թէ-մամը իլէ վագըֆ օլմագ իսթէրիմ, տէտի:

— Նէ՞ կիպի ահվալինի:

— Մէսէլա, վիգօնթ Բալֆ նասըլ էօլտի:

— Էվվէթ, պունը բէք ալա պիլիւրիմ, չիւնքի օրատա ի-տիմ:

— Պունտան մատէ, մարքի տը Բ... նին ինթիհար իթ-մէսինին սէպէպինիտէ պիլմէք իսթէրիմ:

— Էօյլէ իսէ տինլէյին...

— Տինլէյօրում...

Ժան, պիր մըգտար սիւքիւթ իյլէտիքտէն սօնրա, չու վէճհլէ քէլամէ աղաղ իյլէտի:

34

« Մատամ տը Սէն Լուս պիր սուրէթը սէֆիհանէտէ իմ-րարը էօմը իթտիյի հալտէ, քէնտիսինի իֆիթէթ վէ ֆաղիլէթ տայիրէսինտէ եաշայօր կիպի կէօսթէրմէք արղուսընտա իտի. մատամըն էն էվվէլ սէվմիշ օլտուղու քիմնէ մարքի տը Բ... իտի. մարքինին՝ մատամ տը Սէն Լուս իլէ օլան իլք միւլա-գաթընտա, շէյթան դարը մումաիլէյհէ.

— « Էկէր պէնի սէվմէք վէ թարաֆըմտան սէվիլմէք իսթէրսէնիլ, արամըղտա կէչէն հալլէրտէն քիմնէյի խապէր-տար իթ մէմէլիսինիլ, վէ պուրայա կէլտիլինիլ վագըթ բէ-

Ֆազաթընըզտա քիմսէ պուլունմամալը տըր . սիզին եանը-
նըզտա պէնի թահքիր իտէն քիմսէ իլէ գաթան տուէլլօ իթ-
մէյէճէյինիզ կիպի , չայէտ պիրի պէնի սէվսէ , վէ թարա-
ֆըմտան սէվիլմէյէ չալըչսա , սիզ հիչ էհէմիլյէթ վէրմէյէ-
ճէքսինիզ , չիւնքի պէնի իտէճէյինիզ հիմայէ բէք ճիւզի օլ-
սա պիլէ , հագգընըզտա բէք ֆէնա օլաճագ տըր , տէմիչ իտի .

« Իշթէ օ կիւնտէն իթիպարէն մարքիյի թէագըպէ , վէ
աղզընտան պու սըրրա տայըր պիր շէյ չըգարըլը անտէ , հէ-
ման մահվ ու թէլէֆ իթմէք էմիրինի ալալմ , վէ պու մէմու-
րիյէթի թամամը իլէ իյֆա իթմէք իչին մարքինին խըտմէթի-
նէ կիրտիմ . մարքի , պէնիմ մատամըն սատըգ պէնտէսի օլ-
տուղումը պիլմէյօր իտի :

« Ֆազաթ մարքի՝ մատամը բէք զիյատէ սէվտիյինտէն
մէզար կիպի սաքիթ գալտը . պու հալտէ ալթը այ գատար
կէչտի . օ էանատէ վիգօնթ Բալֆ մատամա թէսատիւֆ իթ-
տի . մումաիլէյհին հալ ու թավըր , մատամըն նազարը տըգ-
գաթընը ճէլպ իթմիչ օլմալը տըր քի , մարքի իլէ գաթի ա-
լագա իթմէքսիզին , անընլա տա կէօրիւլմէյէ պաչլատը :

« Լաքին պիր գաչ կիւն սօնրա վիգօնթ Բալֆըն իհթի-
յաթսըզըլըլը էսէրի օլարագ , մատամըն հագգընտա պիր թա-
գըմ սէօզլէր սէօյլէնմէյէ պաչլատը . պու սէօզլէր , մարքի-
նին պատիյի հիտտէթի օլմալըլա , ալտըլըմ էմր մուճիպինճէ
մումաիլէյհի ահրէթէ կէօնտէրմէք զէմանընըն եագլաչալը-
լընը հըսս իլէյօր իտիմ :

« Հալպուքի մարքի , հըսս իյլէտիյի ըզթըրապը զապթ ի-
լէ հիչ սէսինի չըգարմայօր իտի . անճագ պիր կիւն էանայի
միւլագաթտէ հիտտէթլէ մատամա .

— « Հէր քէս զանն իտիյօր , վէ պէն տէ բէք ալա պի-
լիյօրում քի , վիգօնթ Բալֆ սիզի սէվէյօր , տէմէսի իւզէրի-
նէ , մատամ պիր սուրէթը պարիտանէտէ .

— « Էվվէթ պիլիյօրում , պիզզաթ քէնտիսի սէօյլէտի ,
տէյինճէ , մարքի , հիտտէթինտէն թիթրէմէյէ պաչլայարագ .

— « Սիզտէ անը սէվէյօրսուկըլ , տէյիլ մի , տէտի ,

— « Սուպինիզ բէք մինասիպէթսիզ օլտուղու ճիհէթ-լէ , ճէվապ վերմէյէ թէնէզղիւլ խոնմէմ :

— « (Հիտտէթլէ .) Լաքին պէն պունը անլայաճաղըմ , հաթտա պու պապտէ ֆէտայի ճան իթմէյէ տախի հազը-րըմ :

Մարքինին պու սէօզլէրի իտամընա սէպէպ օլտու . իր-թէսի կիւնի մատամ պանա ուֆագ պիր շիշէ վէրէրէք :

— « Մարքի կիճէլէրի ույգու ույուեամայօր իմիշ , պու շիշէտէքի իլաճը պու ադշամ գատէհինէ դօյտա բահաթ իթսին , տէտի :

« Հէր պիր շէյի անլայարագ շիշէյի ալտըմ , ֆագաթ պու էմիր քէօր քէօրունա իճրա իթմէմէյէ գարար վէրիպ տիւ-չիւնտիմ թաշնտըմ . էվլէլ էմիրտէ կիտիպ իշի մարքիյէ խա-պէր վէրմէք ֆիքրինէ տիւշտիւմ , ֆագաթ մարքի պունը տուլտուղունտա պէնի գօվաճաղը բէք աշիքեար խտի , զիրա մարքի պէնիմ սէօզլէրիմէ իթիմատ իթմէյէճէք , վէ իթսէ պիլէ պիր շէյ եաբամայաճագ խտի . պու սէպէպլէ իշի քէն-տի հալինէ պըրագմայը միւրաճճահ ատտ իյլէտիմ :

« Մարքի , հաֆթատա իւշ տէֆա օլմագ իւզրէ պահճէ-նին արգա գաբուսընտան մատամըն եանընա կիտէր խտի . պիր կիճէ էվլէլ պէրապէր պուլունտուգլարը , վէ իրթէսի ադշամ իսէ պանա մումաիլէյհի պէհիլլէմէք էմիր վէրիլտիյի ճիհէթլէ , օ կիճէ մարքինին կէլմէյէճէյի , եախօտ տահա տօղրուսը կէլմէյէճէյինի մատամ տիւչիւնմիւշ օլմաղըլա , Վիգօնթ տը Բալֆը տավէթ իյլէմիշ խտի :

« Մարքիյի , օ կիճէ տէ մատամըն նէզտինէ կէօնտէրմէք պէնիմ իշին գօլայ օլտուղունտան , պիր բուսուլա եաղմաղա գարար վէրտիմ , շիւնքի մումաիլէյհի պէնիմ եաղըմը թանը-մաղ խտի . իմտի « Էկէր մարքի ճէնապլէրի պու կիճէ էնվա-լիտ սուլվարընտաքի քիւչիւք գաբույա կիտէրլէր իսէ , օրա-տա թանըտըղարը պիր կէնճ իրլանտալըյա թէսատիւֆ իյ-լէյէճէքլէր տիր » իպարէսինի պիր քեաղըտ բարչասընա եա-զարագ մասասընըն իւզէրինէ գօյտում :

« Մարքի ավտէթ իթտի , մէղքիւր բուսուլայը կէօրիւր կէօրմէղ էսրարընըն պիր տիկէրի թարաֆընտան պիլինտիյինէ թէաճիւպ իտէրէք , շիտտէթլէ չանը չալտը , տէրհալ օտա-սընա կիրաիյիմտէ .

— « Պուրայա քիմ կիրտի , տէտի .

— « Դիմնէ կիրմէտի էֆէնտիմ .

— « Էօյլէ իսէ պուներ քիմ եազտը , տէյէրէք քեաղըտ բարչասընը պանա կէօսթէրտի .

« Պէն , հիչ պիր շէյտէն մալիւմաթըմ եօդ իմիչ կիպի ումուղլարըմը գալտըրտըմ . մարքի պու պապտէ տիկէր խըտ-մէթքեարլարը իսթինթագ իթմէք իսթէմէտի , պէնի տախի օտասընտան թարտ իթտի , ֆագաթ գալպինտէ գըսգանճըդ հըսսը ույանմըչ իտի .

« Մարքի էլպիսէսինի թէպտիլ իտէրէք , վէ կիճէ ավ-տէթ իթմէյէճէյինի խապէր վէրէրէք չըգտը կիթտի . պէն տէ իչին նէ օլաճաղընա ինթիզարտէ գալտըմ .

« Ֆագաթ նէ՞ օլտուղունք կէօրմէք իչին տէրունիմտէ բէյտա օլան շիտտէթլի արղույա մուգալէմէթ իտէմէյէրէք , էվտէն չըգըպ պուլվարա կիթտիմ , վէ մահուտ գաբույա եագըն պիր մահալտէ կիզլէնի վէրտիմ . պիր միւտտէթ սօն-րա եիւղիւնի մանթօսը իլէ էօրթմիւչ ինթիյաթլա եիւրիւ-մէքտէ օլան պիր քիմնէնին ուղագտան կէլմէքտէ օլտուղու-նը կէօրտիւմ .

« Պու ատէմ մարքի իտի , պէնիմ օճիւլարտա պուլուն-տուղումը գաթան տիւչիւնմէյէրէք , վէ տօստօղրու գաբու-նըն եանընա կէլէրէք պիր քէօչէյէ պիւզիւլտի . մարքի թախ-մինէն պիր սաաթ գատար պէքլէտի . օ էսնատէ ուղագտան պիր այագ սէսի իշիտիւմէսի իլէ էլինտէ պիր չիֆթ գըլըճ պուլունան մարքինին թիթրէտիյինի կէօրտիւմ , օ սըրատա հէր զէման քէնտիսինէ օլտուղու կիպի պիրտէն պիրէ գաբու ա-չըլտը , պուներն իւղէրինէ այագ սէսլէրինին պիր բագիպին ա-յաղը սէտասը օլտուղունա շիւպհէ գալմատը .

« Մարքի , քէնտի քէնտինէ աչըլմըչ օլան գաբուտան ի-

չէրի կիրէրէք իւշ ատըմ գատար իւէրէյինճէ, գարանլըգ-տան .

— « Բալֆ սէ՞ն միսին, տէյու պիր սէտա իշիտիլմէսի իւլէ, մարքի պարիտանէ պիր սէտա իլէ .

— « Խայր մատամ պէնիմ, տէտի .

« Պունըն իւզէրինէ մատամըն ազիմ պիր հիտտէթ վէ զաղէպ իւէ հայգըրտըզընը իշիթտիմ. պու սըրատա վիգօնթ տախի գաբուտան կիրմիշ, վէ մարքինին գարչըսընտա պու-լունմուշ իտի .

« Պու հալ մատամ իշին բէք գօրգունճ իտի. մարքի, վի-գօնթ Բալֆըն գօլունտան թուլթարագ .

— « Միւսիւ, մատամ սիզի վէ պէնի սէվէյօր, իքիմիզ եէքտիկէրիմիզին բագիպիյիզ, տէմէք տիր քի, օ հալտէ պիրի-միզ տիւնեատա ֆազլայըզ, տէտիքտէն սօնրա բալթօսընը աթարագ գըլըճլարը իրայէ վէ պարիտանէ պիր թավը իլէ ի-լավէյի մէգալ իտէրէք .

— « Պիր թանէսինի ինթիխապ իտինիզ, տէտի .

« Պահճէնին տէրունինտէ վուրուշմագ իսթէյօրլար իտի իսէ տէ, կիճէ բէք գարանլըգ օլտուղու հասէպի իլէ պէշ եիւզ ատըմ գատար ուզագտա պուլունան ֆէնէր սայէսինտէ, օլտուգճա զիյատար օլան պուլլարա չըգմայա մէճպուր օլ-տուլար. հիշ պիր էսէրը թէլաշ կէօսթէրմէմիշ օլան մատամ, պու ֆըրսաթտէն պիլ իսթիֆատէ պահճէնին գաբուսընը սիւ-րաթլա գաբատը, վէ պու սուրէթլէ սօգագտա վուգու պու-լաճագ միւտարէպէտէն, քէնտիսինէ պիր իլիշիք օլմամասընը թէէմին իլլէտի .

« Վիգօնթ Բալֆ վէ մարքի, եէքտիկէրի գանընա սու-տամըշ ճանավարլար կիպի վուրուշմայա պաշլատըլար. պու միւտարէպէյի միւտհիշէնին շիտտէթինի թարիֆ իտէմէմ. նի-հայէթ վիգօնթ Բալֆ պիր ֆէրեատ սալը վէրէրէք մագթու-լէն եէրէ տէվրիլտի. մարքի, միւմաիլէյհին ճանսըզ ճէսէտի-նի այաղը իլէ պիր թարաֆա իթէրէք կէշտի կիթտի. պէնտէ կիզլէնտիյիմ մահալտէն չըգարագ Բալֆըն գանլը ճէսէտինի

գաբունըն էօնիւնէ չէքտիմքի, էրթէսի կիւն սօգաղը սիւ-
բիւրէնլէր օրատա պուլարագ գալտըրմըչլար :

« Մարքի տը Բ . . . խանէսինէ ավտէթլէ եաթաղընա կի-
րուպ եաթտը, ֆագաթ պիր գաչ սաաթ սօնրա պէյնինէ պիր
թապանճա պօչալտարագ ինթիհար իթտի :

« Իրթէսի կիւն մատամա, տիւն մարքի խանէսինտէ թա-
ամ իթմէտիյի ճիհէթլէ պիթթապի էմրինի իճրա իտէմէտի-
յիմի սէօյլէյէրէք գանտըրտըմ, մուճաիլէյհ պէնիմ սատա-
գաթըմա գանի օլտու . . .

Պու սըրատա ժան թէքրար տուրտու, Գօլօնէլ իսէ պիր
սուրէթը միւտհիչէտէ զազէպէ կէլէրէք :

— Միւճազաթ զէմանը թէգարրուպ իթտի արգատաչ,
պունտան սօնրա սէն քեամիլէն պանա պըրտսըն, տէտի :

— Ճանըմլա թէնիմլէ միւսիւ :

— Բէք ալա եագընտաքի պալըգճըլարը թանըյօ՛րմու-
սըն :

— Էվվէթ :

— Անլէրին իչինտէ Բարա գուվվէթի իլէ էլտէ իտէպիլէ-
ճէք պիր ատէմ վա՛ր մը տըր :

— Էվվէթ, պապա Ղօյլուգ թէսմիյէ օլունան պիր հէ-
րիֆ վար քի, բարա իչին անասընը վէ պապասընը էօլտիւրիւր :

— Պու հէրիֆին պիր գաչ սաաթ տէնիզտէ տուրապի-
լէճէք գատար կէնիչ պիր սանտալը վա՛ր մը :

— Էվվէթ վար տըր :

— Բէք ալա, սանա խապէր վէտիյիմ զէման պու հէրի-
ֆի գանտըրըսըն :

— Պաչ իւսթիւնէ :

— Պատէհու պիր չիֆթ գուվվէթլի աթ գօչուլու պիր
բօսթա արապասը քիրալայարագ, հէման հարաքէթ իթմէք
իւզըրէ վան գասապասը ճիվարընտա պէքլէմէսինի թէնպիհ
իտէրսին, հայտէ չիմտի արթըգ կիտիպ եաթալըմ, հէնուզ
վագըթ կէլմէտի ֆագաթ բէք եագըն տըր, հէր հալտէ ին-
թիգամըմըզ ալընաճագ տըր :

Իբի արգատաշլար հէր քէսին ուշումագտա օլտուգլարը
Քէրլուր եօլունը էլէ ալտըլար :

Հէքեայէմիղին տահա իլէրիսինէ վարմազտան էվվէլ Բա-
րիղէ Արմանըն նէզտինէ ալտէթ իթմէմիղ լազըմ'տըր :

35

Գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղու կիպի, Գօլօնէլին սօն
քէլամը , Արմանըն մէյուսիյէթինի իւմիտէ թահվիլ իթմիշ ի-
տի . Գօլօնէլ «օ կէլէճէք տիր» տէմիշ իտի քի, պու պիր չիֆթ
սէօզ իլէ Արմանըն ալթիւսթ պուլունան գալպի քէսպը րա-
հաթ վէ սիւքիւնէթ իթմիշ իտի :

Արման , բէտէրինին աղիմէթի կիւնինտէն իթիպարէն սէ-
քիզ կիւն գատար խանէսինտէն չըգմայարագ զիհնինի կէշմիշ
խաթըրէլէր իլէ իշլալ իտիյօր իտի . քէնտիսինի թահքիւր վէ
թարտ իթմիշ օլան պու թաշ եիւրէքլի գատընըն , նասըլ վէ
նէ սուրէթլէ ալտէթ իթմէյէ մէճպուր օլաճաղընը պիր
տիւրլի զիհնինտէ պուլամայօր իտի :

Տէլիգանլը , մատամը թէքրար կէօրմէք , պիր քէրրէ
տահա հուզուրընտա տիզ չէօքէրէք , քէնտինճէ սաատէթ
պիլտիյի վէ հագըզաթէն սէպէպի ֆէլաքէթի օլան ալէմլէրէ
թէքրար նայիլ օլմագ իւմիտինի զայպ իթմիշ օլտուղու հալ-
տէ , չիմտի ախզը ինթիգամ իթմէք , վէ քէնտիսինի սէվէ-
ճէք օլան գատընա գարչու պարիտանէ տավրանարագ , մէզ-
պուրէնին գալպինի ճէրիհէտար իյլէմէք արզուսընա տիւշմիշ
իտի :

Փագաթ օ սըրատա րագիպի վէ խասմը ճանը պիլտիյի
գօնթ իսթիյիօնըն խէյալի բիշկեահը նազարընա կէլմէքլէ ,
թէքրար տիւշիւնմէյէ վէ գալպինտէ էսէրը ըզթըրապ հըսս
իյլէմէյէ պաշլատը :

Օլ անտէ գօնթըն պիր միւտտէթ սօնրա մատամըն նա-
մուսընը մուհաֆազա իթմէք մագսատը իլէ, քէնտիսինի
տուէլլոյա տավէթ իտէճէյինէ տայըր օլան վատինի տէրխա-
թըր իտէրէք, վէ բէտէրինէ տըշարը չըգմայաճաղընա վէ
քիմսէ իլէ միւնաղաա իյլէմէյէճէյինէ տայըր օլան վատինի
ուսուտարագ, քէնտի քէնտինէ.

— Էվվէթ, գօնթը էօլտիւրմէլիյիմ, տէտի.

Արասըրա տէլիգանլընըն խանէսինէ կէլէրէք թէսէլլիյէ
չալըչան իքի քիչի վար իտի քի, պուսլարտան պիրինճիսի իլք
տուէլլօ էսնասընտա շահիտլիյինի իտէն, վէ մատամըն սու-
րէթը հալինէ տայըր պիր ֆըգըրա հիքեայէ իյլէյէն տօսթը
վէ տիկէրի տէ քէնտիսինի մատամ տը Սէն Լուսըն պալօսը-
նա կէօթիւրէն միւսիւ Ալպէր իտի.

Արման, գօնթ իսթիյօն իլէ տուէլլօ իթմէյէ գաթիէն
գարար վէրմիշ, վէ պունա տայըր պիր լագըրտը սէօյլէմէք
պիր թագըմ մանիլէրին զուհուրի սէպէպ օլաճաղընը տիւ-
շիւնմիշ օլտուղունտան, պու գարարընը կիղլէտի.

Ալպէր պիր աղչամ թէաթրօյա կիթմէլէրինի թէքլիֆ
իթտի. Արման պիր հըսսը թապի իլէ գօնթ իսթիյօնըն օրա-
տա պուլունաճաղը զաննըյըլա, մէրգուլըն թէքլիֆինի գա-
պուլ իտէրէք թէաթրօյա կիթտիլէր, ֆիլ հագըգա գօնթ
օրատա իտի. մումաիլէյհ եալընըղ պուլունտուղու լօճատա
պիր թագըմ թէֆէքքիւրաթա տալմըշ իտի, Արման գօնթը
կէօրմիւշ օլմաղըլա քէնտի քէնտինէ.

— Էվվէթ, օնը տիւշիւնիւյօր, տէտի.

Պիրինճի ֆասլըն խիթամընտա Արման բէֆիգինի գօլունա
տլարագ «Ահուպպատէն պիրինի զիյարէթ իտէլիմ» տէյէրէք,
տօստօղրու գօնթ իսթիյօնըն լօճասընա աղիմէթ իյլէտի. Ալ-
պէր հիշ պիր շիւպհէյէ զահիպ օլմայարագ գօնթըն լօճասը
գարուսընա վասըլ օլտուլար, Արման գարույը իքի տէֆա
վուրտու, գարու աչըլտը. Ալպէր լօճա սահիպինին գօնթ իս-
թիյօն օլաուղընը կէօրմէսի իլէ շաչըրարագ հէր պիր շէյի ան-
լատը, վէ պու թէսատիւֆտէն ֆէնա պիր նէթիճէ հասըլ օ-

լաճաղընը հըսս իթտի իսէ տէ , իշին էօնիւնի ալաճաղ զէման կէշմիշ իտի :

Գօնթ տախի Արմանը թանըմըշ օլտուղունտան , իքի լա-
քիպլէր եէքտիկէրինի սէլամլատըգտան սօնրա , Ալպէր քէ-
լամա աղաղ իլէ :

— Միւսիւ լը գօնթ , գուվլէթլի պիր գուվլէյի հափը-
ղայա մալիք օլտուղունուղա էմինիմ , տէմէսի իւզէրինէ , գօնթ
քէմալի սէրպէսթի իլէ :

— Էվլէթ միւսիւ , պունտան էվլէլ սիղէ թէսատիւֆ
իթմիշ օլտուղունուղա պէն տէ էմինիմ , տէտի :

— Նէրէտէ թէսատիւֆ իթմիշ օլտուղունուղա տա էլպէթ
խաթըրընըղտա օլմալը :

— Էվլէթ , մատամ տը Սէն Լուսըն պալօսընտա :

— Մատամ քի գուվլէյի հափըղանըղ պու տէրէճէլէր-
տէ տօղրու տըր , պէլքի մէզքիւր պալօնըն վէրիլտիյի թա-
րիխի տէ պէյան պույուրուրսունըղ :

— Էվլէթ , էկէր եանըլմայօր իսէմ եարըն օն պէշ կիւն
օլաճաղ :

— Թամամ միւսիւ , պինաէն ալէյի վատինիլի իյֆատէ
արթըգ պիր մինասիպէթսիլլիք օլաճաղ զէման գալմամըշ
տըր զանն իտէրիմ :

— Հա՞նկը վատտէն պահա իտիյօրսունըղ :

— Պէնտէնիլլէ քէնտիմի պիլտիլմէյէ տայըր օլան վա-
տինիլ , զանն իտէրսէմ պու մատտէյի օ կիւն մատամ տը Սէն
Լուսըն մուհաֆաղայի նամուսը իշին օն պէշ կիւն սօնրայա
թաալիգ պույուրմուշ իտինիլ :

— Միւսիւ , թալէպինիլտէ բէք զիյատէ հաղլը օլտու-
ղունըղտան հիշ պիր կէօնա իթիրաղ իտէմէյէճէյիմ :

— Օ հալտէ . . .

— Էմրինիլլէ միւնթաղըրըմ :

— (Մէգամը թաաղիմտէ էյիլէրէք .) Էկէր արղու պու-
յուրուր իսէնիլ , եարըն սապահլայըն թամ սաաթ եէտիտէ
Օթօյ գուրպինտէ կէօրիւշիւրիւղ :

— Բէք էյի միւսիւ :

Արման գօնթը սէլամլայարագ լօճատան տըշարը չըգտը .
 օ դէմանա դատար հիչ պիր շէյ սէյլէմէմիչ օլան Ալպէր
 քէլամէ աղաղ իլէ :

— Տօթում, պու եաբտըղընըլ բէք ապէս շէյ տիր ,
 տէտի :

— Նէ՞ իչին :

— Զիւնքի էօլմէնիղին իհթիմալի վար տըր :

— Էյ պուռտան նէ՞ չըգար :

— Պաշգա զէմանտէ հիչ պիր շէյ չըգմաղ, ֆագաթ
 շիմտի իշ էօյլէ տէյիլ :

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըլ :

— Բէտէրինիղ մատամը սիղէ կէթիրմէյի վայտ իթմէտի՞
 մի իտի :

— Էվվէթ, վատ իթտի :

— Օ հալտէ սիղ ալտանմըշ օլուրսունըլ, զիրա էկէր
 դօնթ սիղի էլտիւրէճէք օլսա, մատամ եալընըլ օնա գա-
 ւըր . . .

— Պէն օնը էօլտիւրէճէյիմ :

— Տէմէք քի դօնթա բէք զիյատէ առաւլէթինիղ վար :

— Սէվտիյիմ գատընը էլիմտէն ալտը . . .

— (Ումուզլարընը գալտըրալագ .) էօյլէ պիր սըրգաթ
 քի, դանուն միւճաղաթ թայլին իտէմէղ :

— Սիղ պէնիմ շահիտիմսինիղ, տէյիլ մի :

— Պու սիւալինիղ բէք զարիպ տիր :

— Օ հալտէ պիղէ կիտէլիմ օրատա գալըրսընըլ . . .

— Էօյլէ օլսուն :

— Ֆագաթ իքինճի շահիտիմ քիմ օլաճագ :

— Էօյլէ իսէ սիղէ կիտէճէյիմիղէ պիղիմ էվէ կիտէլիմ,
 պիրինճի տուէլլօտա խասմինիղ օլան միւսիւ Տիւբրի պիղիմ
 մահալլէտէ օթուրուր, անը չաղըրտըրըմ, շահիտինիղ օլմայը
 քէնտիսինէ շէրէֆ առտ իտէր :

— Բէք էյի, կիտէլիմ :

Իբի կէնճ արդատաշար բըրօլման սօդաղընա ալիմէթ իթտիլէր, Ալպէր, Արմանը պիր սալնա իտխալ իլէ էլլինէ Կիր թապանճա վէրտի . վէ տիվարտէ ասըլը պուլունան ըսդամ- պիլ քեաղըալընը իրայէ իտէրէք .

— Պիր գաչ էլ թապանճա աթ պադալըմ, նըշանընըլ նա՞սըլ տըր կէօրիւլին, տէտի :

Արման, բէք կիւղէլ նըշանճը օլտուղունտան եկրմի ա- տըմ ուզադտան գուրչունը պիր պիրի իւղէրլինէ վուրույօր ի- տի, Ալպէր պունը կէօրիւնճէ .

— Լկէր սիղ պիրինճի օլարադ աթէշ իտէրսէնիղ, գօնթ պէհէմէհալ էօլէճէք տիր, տէտի :

Ալպէր, միւսիւ Տիւբրիյի խանէսինէ տալէթլէ իշ գարար- լաշտըրըլտը, Արման եաթաղընա կիրուպ եաթտը, պիր գաչ տադըգա սօնրա քէմալի ըահէթլէ ույումադտա իքէն, Ալպէր քէնտի քէնտինէ .

— Հըսսը թապիմէ նազարէն, պու տուէլլօնըն նէթիճէսի Արման իչին ֆէնա օլաճադ տըր, տիվանէ չօճուգ, պու քիւ- չիւք մատամ տը Սէն Լուս կիպի վիճտանսըլ վէ պիչիմսիղ պիր գարը իչին, հայաթընը թէհլիքէյէ իլգա իտիյօր . հա- գըգաթէն պու բէք էսէֆէ շայան պիր հալ տըր, տէմէքտէ իտի .

36

Լն էվվէլ գօնթ իսթիյօն անէլլօ մահալինէ կէլմիշ իտի . մումաիլէյհ բօսթա արապատը իլէ կէլմիշ վէ արդասընա եօլճու էլպիսէսի կիյինմիշ իտի . պէրապէրինտէ պուլունան իքի տօսթլարընտան պիրիսի արապատա գօնթըն եանընա օ- թուրմուշ վէ կիյաիյի էլպիսէտէն, անըն տախի ուղուն պիր եօլճուլուգ իտէճէյի անլաշըլըյօր իտի . տիկէրի իսէ աթա

պիճմիչ վէ ինճէ պիր չաքէթ կիյմիչ օլտուղունտան , Բարիզէ ալտէթ իտէճէյի տէրքեար իտի :

— Արման իլէ շահիալէրի , պիր գաչ տադըգա սօնրա մէյտանը միւտարէպէյէ վասըլ օլտուլար . գօնթ սիկարասընը թիւթտիւրէրէք մէրգումանըն վիլուտինէ ինթիզար իտիյօր իտի . մումաիլէյի Արմանա տօլրու իլէրլէյիպ նազիքեանէ սէլամլայարագ .

— Միւսիւ , պէնտէնիզ պու սապահ Պըրըթանեայա կիտէճէյիմ , թէտարիքեաթըմը տիւնտէն հազըրլամըլ իտիմ . պու կիճէ իսէ զաթը ալինիզ թէչրիֆ իտէրէք վատիմի իսթար պոյուրտունըլ , պինաէն ալէյի պէնտէնիզին վէ պէնի Պըրըթանեայա կէօթիւրէն տօսթում գօնթ տը կիլիզօնըն , պուլունտուղումուզ գըյաֆէթլէրտէն տօլայը մազհարը աֆֆընըլ օլուրուզ զանն իտէրիմ , տէտի :

Արման թազիմէն էյիլտի , ֆադաթ խասմինին Պրիթանեայէ ազիմէթ իթմէքտէ օլտուղունը իչիտէրէք , լէնկի ֆէնա հալտէ սօլտու , վէ քէնաի քէնտինէ .

— Պու ատէմի միւթլագա էօլտիւրմէլիյիմ , պու բէք էլզէմ տիր , տէյէրէք , Ալպէրին նէզտինէ եադլաչըպ .

— Թահքիր իտիլէն պէնիմ , պինաէն ալէյի սիւհալարը ինթիսապ վէ շէրայիթի տէրմիյան իթմէք հադըլ պէնիմ տիր , տէմէսի իւզէրինէ , Ալպէր տօսթունըն պիրտէն պիրէ լէնկի աթմասընտան թէլաչլանարագ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըլ :

— (Սիւրաթլա .) Տինլէ՛ , գօնթ Պրիթանեայէ կիտէճէք . . .

— Բէք էյի :

— Եանի էկէր պէն գօնթը էօլտիւրմէլ իսէմ , օնը թէքըլար կէօրէճէք տիր :

— Պէլքի :

— Էօյլէ իսէ հէր հալտէ գօնթը էօլտիւրմէլիյիմ .

— Պադաթ շէրաիթ իչին օլան իֆաատէնիլի , վէ նէ իչին թէլաչ իթաիլինիլի հէնուզ անլայամատըմ :

— Նէ՞ իշին մի, չիւնքի պէն անըն էօլմէսինի իսթէյօրում, իքիմիդտէն պիրիմիդ պուրատա գալաճաղըղ, պուներն իշին էօյլէ պիր թագըմ խաֆիֆ շարթլար իսթէմէմ:

— Պագալըմ նէ՞ կիպի շարթլար իսթէյօրսունըղ:

— Հէր պիրիմիդ քէնտի թապանճալարըմըղ իսթիմալ իտէճէյիղ, իլէրույէ տօղրու եիւրիւյէրէք իսթէյիմիդէ կէօրէ իքիշէր աթէշ իթմէյէ հագգըմըղ օլաճագ տըր:

— Բէք էյի, սօնրա:

— Էկէր աթըլան տէօրթ դուրշուն քիֆայէթ իթմէղսէ, թապանճալարը թէքրար տօլտուրաճաղըղ:

— Էօյլէ օլտուն, ֆագաթ էյի նըշան ալ:

Պու սըրատա շահիտէր եէքաիկէրինէ թէգարրուպ իտէրէք, տուէլլօ Արմանըն արդուսը մուճիպինճէ գարարլաշարըլտը. պու քիւչիւք ճէմիյէթին պուլունտուգլարը՝ կէնիշ պիր եէր իտի. դօնթ իլէ Արման մուգարրէր օլտն մէսաֆէսէ գարըղ գարըղյա տուրտուլար:

Ալպէր, քէմալի արգգաթլա Արմանըն թապանճալարընը տօլտուրտուղու կիպի, դօնթ աը Բէրիղօ տախի իսթիյօնըն թապանճալարընը տօլտուրմուշ իտի. պատէհու թապանճալար միւտարիպլէրէ իթա իտիլէրէք շահիտէր կէրի չէքիլտիլէր:

Թահքիր իտիլէն Արման օլտուղու հասէպի իլէ միւտարէպէյէ պաշլամագ իշարէթինի վէրմէք Ալպէրին հագգը իտի. մէրգում քէնտի քէնտինէ:

— Պէօյլէ իքի պապա կիտին պիրիսի իւշ տագըղա սօնրա էօյիւ օլտուղու հալտէ մէյտանտէ գալաճագ, պու տա պիր վիճտանսըղ վէ էնթրիգաճը պիր դարը իշին, տօղրուսը ինսան պունը տիւչիւնտիւքճէ զիհնի գարըշմագտա, վէ նէվի պէշէրին հալինէ աճըմագտա տըր, տէյօր իտի:

Ալպէր պու սէօղլէրի տէտիքտէն սօնրա էլինտէ պուլունան թապանճա գութուսընա իւշ տէֆա վուրտու. Արման, պիրինճի օլարագ պիր ատըմ իլէրլէյուպ նըշան ալտը, աթէշ իթտի. դօնթ տախի տիւլմէյէրէք վէ իլէրի տօղրու եիւրիւ-

յէրէք աթէշ իյլէտի . օ անտէ Արմանն ալնընտա պիր գըլ-մըզըլըզ բէյտա օլտու , տէլիգանլը իլէրլէյօր իտի :

Գօնթ , պարիտանէ պիր թավը իլէ իքի ատըմ տահա եիւրիւյէրէք վէ թէքրար նըշան ալարագ աթէշ իթտի . Արմանա հաարը նաղարը տըզգաթ իթմիշ օլան Ալպէր , տէլիգանլընն սալլանտըղընը կէօրէրէք գալպի յիտտէթլէ չարմայա պաշլատը :

Արման թապանճասընը գօնթըն ալնը հիզասընա թու-թարագ եավաշ եավաշ իլէրլէյօր իտի . գօնթ իսէ , արթըզ իշէ եարամագ օլմուշ օլանր թապանճալարընը աթմըշ , գօլլարընը խաշվարի կէօյսիւ իւզէրինէ գօյմուշ օլտուղու , վէ սիյմասընտա աճը պիր թէպէսսիւմ պուլունտուղու հալտէ , էօլիւմէ միւթէրագիպէն տուրմուշ իտի :

Իքի միւտարիպլէրին չէհրէլէրինտէ ճիւզի պիր էսէրը գօրգու կէօրլւնմէյօր իտի . Արման սալլանարագ իլէրլէմէքտէ , վէ գօնթ իլէ արալարընտաքի մէսաֆէ կիթտիքճէ ազալմագտա իտի . տէլիգանլը պիր ազ տուրտու . պու մէնզարէյի միւտհիշէտէ հազըր պուլունանլար աթէշ իտէճէք զանն իթտիլէր , ֆագաթ եինէ իլէրլէմէյէ պաշլայարագ իքի ատըմ տահա թէգարուպ իյլէտի , պատէհու գօլունը ուղաթտը , էլինտէքի թապանճանըն տէհշէթլիւ տէմիլի , գօնթըն կէօյսիւնէ տայանտը . Տէլիգանլը հէման գուվվէթսիզ պիր սէտա իլէ :

— Միւսիւ , պէն էօլէճէյիմ , զիրա աթմըշ օլտուղունըլ գուրշունլարըն իքիսիտէ կէօյսիւմէ իսապէթ իթտի , ֆագաթ սիզտէ ¹⁾րիթանեայէ կիտէմէյէճէքսինիզ . . . տէյէրէք , թէթիյի չէքմէք վէ գօնթըն էօլտիւրմէք իսթէտի . . . ֆագաթ պիւս պիւթիւն պի մէճալ գալըպ թապանճասըն էլինտէն ֆըրլատը , վէ քէնտի տախի գան գուսարագ պուլունտուղու մա հալտէ եըզըլա գալտը . գօնթ իսէ ճիւզի պիր հարաքէթ իթմէյուպ , վէ պուլունտուղու վաղիյէթի պօզմայըպ Արմանա պագարագ :

— Նա'ղըզ , էկէր տէլիգանլըտա եարըմ սանիյէ գատար

տէվամ իտէճէք ճիւղի պիր գուզվէթ գաւմըշ օլսա իտի ,
Պրիթանեայէ կիտէմէյէճէք իտիմ , տէտի :

Ալպէր , Արմանըն տիւշտիւյինի կէօրիւր կէօրմէզ ճան-
խըրաշ պիր ֆէրեատ սալը վէրտի . վէ գօշուպ տէլիգանլըյը
գուճագլայարագ գալտըրտը . Արման թէնէֆֆիւս իտիյօր ի-
տի . Ալպէր իսէ զազէպնագ պիր նիկեահ իլէ գօնթա պագա-
րագ :

— Միւսիւ , էկէր տէլիգանլը էօլիւր իսէ ինթիգամընը
ալաճաղըմա եէմին իտէրիմ , տէմէսի իւզէրինէ , գօնթ իս-
թիյօն սուրէթը պարիտանէտէ կիւլէրէք :

— Միւքէտտէր օլմաղա հագգընըզ վար միւսիւ , պու-
րասընը թէսլիմ իլէ պէրապէր պէնիմ հիշ պիր գապահա-
թըմ օլմատըղընը . . . վէ նիհայէթինէ գատար պէքլէտի-
յիմի պէյան իյլէրիմ , տէտի :

Ալպէրին պէրայի իհթիյաթ պէրապէր կէթիւրիպ տէ ա-
րապատա պուլունան տօգթօր ճէլպ իտիլտի . մուճաիլէյհ
եարալարը մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա , մէյուսանէ պաշընը
սալլայարագ :

— Բէք ֆէնա , էկէր ճէնապը հագգ պիր մուճիլէ կէօս-
թէրմէզսէ , պիր սաաթա գատար վէֆաթ իյլէր , տէյիպ ,
տէլիգանլըյը արապայա պինտիրմէյուպ թէթկիրէ իլէ կէօ-
թիւրիւլմէսինի թէնպիհ իթտի . գօնթ իսթիյօն տօգթօրըն
պէյանաթընտան միւթէէսսիր օլարագ , Ալպէրէ խիթապէն :

— Միւսիւ , պէնտէնիզ Պրիթանեատէ Գըրիզօ քէօշկիւ-
նէ կիտէյօրում , էկէր պու պիշարէ կէնճ պէրհայաթ գալա-
ճագ օլուրսա լութֆէն պանա մալիւմաթ վէրինիզ , զիրա
քէնտիսինէ հիշ պիր կէօնա առաւլէթիմ օլմագսըզըն տուէլ-
լօ իթմիշ պուլունտուլումտան , վէֆաթ իտէրսէ , քէնտիմի
րէք պէտպահտ առտ իտէճէյիմ , տէտիքտէն սօնրա բօսթա
արապասընա պինէրէք Պրիթանեայէ միւթէվէճճիւհէն սիւ-
րաթլա եօլա չըգտը :

Պիր սաաթ սօնրա Արման եաթաղընտա եաթըրըմըշ ի-
տի . հէնուզ քէնտիսինի պուլմամըշ իտի իսէ տէ թէնէֆֆիւս

իտէպիլիյօր իտի, իհթիյար ժօր եաթաղըն պաշը ուճունտա օթուրուպ աղլամագտա, վէ իրի շահիտլէրտէն հէր պիրիսի մէճրուհըն պիրէր էլինի թութմագտա իտիլէր. տօգթօր պիր աղ իւմիւտլէնմէյէ պաշլատը... եարաշարըն հիշ պիրիսի թէհլիքէլի տէյիլ իսէ տէ, ֆագաթ տէլիգանլընըն զաաֆէթինտէն գօրգուլույօր իտի:

Օտանըն հէր թարաֆընա պուղ աօլտուրաուղու ճիհէթլէ սէրին պիր հէվա հասըլ օլարագ, խասթանըն հէր վէճհէրահաթ իթմէսինէ արգգաթ վէ զայրէթ տիրիղ օլունամարշ իտի:

Արման, էրթէսի կիւն սապահլէյին պիր աղ քէնտիսինի պուլտու, ֆագաթ սայըղլամագա պաշլատը, մուսաիլէյհ օ հալտէ գօնթը էօլտիւրմիշ օլտուղունը զանն իտէրէք տալիմա:

— Պրիթանիայէ կիտէմէյէճէք տիր եա, տէյօր իտի:

Էլհասըլ պէշ կիւն, կէրէք տօգթօր, վէ կէրէք տօսթլարը, տէլիգանլընըն հայաթընտան կեահ իւմիւտլէնմէքտէ, վէ կեահ գաթի իւմիւտ իթմէքտէ իտիլէր, նիհայէթ պէշինճի կիւնի տօգթօր:

— Պու տէլիգանլընըն գալպինտէ պիր աշգ մահֆուղ տըր, պու աշգ, խասթալըղա մուգապէլէ իթմէք իչին լաղըմ կէլէն գուվվէթի վէրիյօր, պինտէն ալէյհ քէսպը իֆագաթ իտէճէյի մէմուլ տըր, տէտի:

Պու միւտտէթ զարֆընտա պիր սանիյէ պիլէ Արմանըն եաթաղընըն եանընտան այրըլմայարագ աղլամագտա օլան ժօր, տօգթօրըն պու սէօղլէրի իւզէրինէ մէսէրրէթինտէն նաչի հայգըրտը, պատէհու վուգուի հալի Գօլօնէլէ եաղմուղը տիւչիւնտիւ. ֆագաթ Գօլօնէլ կիտէր իքէն «էկէր չօճուղա պիր շէյ օլուրսա կիտէր միւսիւ սը Լասիյի պուլուրսըն» տէմիշ, վէ պաշգա պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտի:

Ժօր, գուշ կիսլի Բօրմահօն սօգաղընա գօշտու. մարքի կօնթրան Տըլասի, տուէլլօնըն իճրա օլտուղու կիւնին ագշա-

մը, Գօլօնէլին թէնպիհի միւծիպինճէ, գօնթ Խթիյօնըն ա-
զիմէթինի խապէր ալարագ, քէհտի տէ տէրհալ Բարիզտէն
մուֆարէգաթ իթմիշ իտի :

37

Կիւնին պիրինտէ Բէրլուր քէօշկիւնտէ ֆէվգէլատէ պիր
կիւրիւլթի պուլունույօր իտի . հապլիտէ վէ պահչտէ պիր
չօգ խատէմէլէր կիտիպ կէլիյօր իտի . քէօշկիւն տէրունի իսէ
պիւթիւն պիւթիւնէ ուսուլի ճէտիտ իւզրէ թամիր վէ թէֆ-
րիշ օլունմագտա իտի . մատամ տը Սէն Լուս, Պրիթանիա-
տէ տախի Բարիզտէ օլտուղու կիպի էյլէնմէք, վէ օ ճիւլար
ահալխինէ պիր նիւմայիշ կէօթէրմէք արզուսընտա պու-
լունտուղունտան, պիր կիւն էվվէլ եիւզ պաշը Լամպէրի
(Գօլօնէլ) ճէլպ իլէ .

— Միւսիւ, ավճըլըգտա մէհարէթինիզ վա՞ր մը տըր ,
տէյու սօրմուշ, վէ մէրգում տախի .

— Կէնճլիյիմտէ ավա մէրագլը իտիւմ մատամ, տէյու
ճէվապ վէրմիշ իտի :

— Պիր սիւրկին ավընը իտարէ իտէպիլի՞րմիսինիզ :

— Թէմամը իլէ մատամ :

— Էօյլէ իսէ սիւզ պէնիւմ նէզտիմտէ ավճը պաշը օլա-
ճագսընըզ, գօնշուլարըմըզըն հէքսի տէ ավա մէրագլը ա-
տէմէր տիր, պէնիւմ տէ ավա բէք մէրագլըմ վար, չիմտի
տինլէյին միւսիւ, զայէթ միւթանթան պիր զիյաֆէթ քէշի-
տէ իթմէք ֆիքրինտէյիւմ, ումում գօնշուլարըմը ավա տա-
վէթ իտէրէք . ագչամը Բիւրլուրտա պիր պալօ վէրէճէյիւմ,
տավէթիլէրին ավ իշին թօբլանաճագլարը մահալ, սահիլէ
հագըն օրմանտա Գըրուա Մօսսիւ (*) մէյտանընտա օլուպ ,

(*) Գըրուա Մօսսիւ , եօսունըու խաչ տէմէք տիր :

սաաթ օնտա թէճէմմիւ իաիւճէք տիր, էրքէնտէն գօնթ տը Գըրիզօնըն էթպաասը իլէ պիզիմքիլէրի թօբլարսընըլ :

— (էյիլէրէք .) Պաշ իւսթիւնէ մատամ :

— Շիմտի հայվանա պինէրէք գօնշուսուզ պարօն տը Լասիյի, վէ տիւն ագչամ մուվասըլէթ իթմիշ օլտուղունը խապէր ալտըղըմ եէկէնի միւսիւ մարքիլի տալէթ իտէրսինիլ :

Սախթէ եիւզ պաշը պու սօն էմրի ալըր ալմազ աթընա պինէրէք կիթտի . մատամ տը Սէն Լուսըն պու զկյաֆէթի, պիր կիւն էվլէլ գօնթ Գըրիզօնըն քէօշկիւնէ կէլմիշ օլան գօնթ Իսթիյօն իչին վէրսիլինի գալիլինի քիրամ էլպէթ անլամրչար տըր զանն իաէրիգ :

Կօնթրան, գօնթ Իսթիյօնտան պիր գաշ սաաթ սօնրա տայըսը պարօնըն քէօշկիւնէ վասըլ օլտուղունտան, հէր նէ գատար մատամ տը Սէն Լուսըն մարքի իլէ մուարէֆէսի եօգ իտի իսէ տէ, Փաղաթ գօնշուսուզ մինասիպէթի իլէ անը տա տալէթէ մէճպուր օլտուղունը անլամիշ, վէ պունտան պաշգա մարքինին մէշհոճը օլան ճէսարէթի, սէյահաթը վէ սուրէթը աճիպէտէ օլան մայիշէթի, այըրճա մատամըն մուճիպի մէրագը օլմուշ իտի :

Պարօն տը Լասինին իգամէթկնհըն օլան քէօշք, Բէրլուրտան տէօրթ ֆարսախ գատար պիր մէսաֆէտէ, վէ սահիլի տէրեատէ օլուպ, կիւզէլ պիր տէրէնին աղղընտա, սըգ վէ ճէսիմ աղաճը օրմանլար օրթասընտա իտի :

Սախթէ եիւզ պաշը Լամպէր, տայը իլէ եէկէնի, քէօշկին ալթ գաթընտա թաամ իթմէք իւզրէ պուլտու . վէ մատամ տը Սէն Լուսըն քէթիլտատար նամը իլէ խապէր վէրտիրէրիք իյֆայի մէմուրիլէթ իյլէտի . օ սըրատա թաամ խիթամ պուլմուշ օլտուղունտան, Կօնթրան իլէ պերապէր պահչէվէ կիթտիլէր . մարքի, Գօլօնէլին քէնտիսինէ պիր թագըմ թալիմաթ իթա իյլէյէճէյինի անլամըլ իտի, Գօլօնէլ աղիմ պիր մէրագ իլէ մարքիլէ :

— Էյ պագալըմ Բարիզտէն նէ՞ խապէր վար, տէտի :

— Հիշ պիր խապէր եօգ :

— Ժօրը կէօրտիւնի՞ղ մի :

— Խայր :

Գօլօնէլ կէնիչ պիր նէֆէս ալարագ, քէնտի քէնտինէ :

— Տէմէք քի չօճուգ րահաթ իմիչ տէտի :

Գարիշնի քերամըն մալիւմի տիր քի կօնթրան, Արման իլէ Ռուսիյալը գօնթըն տուէլլօսընտան խապէր ալմագսըղըն Բարիդի թէրք իթմիչ իգի. Գօլօնէլ, էվլատը հագգընտա միւսթէրիչ օլարագ :

— Գօնթ իսթիյօն պուրատա տըր, տէտի :

— Էվլէթ պիլլիօրում :

— Տիւն սապաւի վասըլ օլտու, ետըն ֆէրլուրէ կէլէ-
ճէք տիր :

— Բէք էյի, պէն նէ՞ եաբաճաղում :

— Կիւնաիւզ վէ եախօտ կիճէ պիր պէհանէ իլէ միւ-
նաղաա իտէրէք տուէլլօ խտէճէքսինիլ :

— Պու պիր աղ միւշկիլ օլաճագ :

— Վագաա էօյլէ տիր, հալ պու քի գուրտուղում բը-
լանլար իգթիղասընճա գօնթըն, զիլաֆէթ կիճէսինին սա-
պանընտա, վէ հաթտա էկէր միւմքին օլուրսա էսնայի զի-
յաֆէթտէ էօլմէսի լաղում տըր :

— Էյի ամմա . . .

— Տիւնէ, պիրիսի իլէ, ալէլխուսուս գօնթ կիպի պիր
ատէմ իլէ միւնաղաա իթմէքտէն գօլայ պիր շէյ եօգ տըր,
մումալիլէյհ հէմ մաղրուր, հէմ տէ չահշի պիր ատէմ տիր,
ալճըլըգտա մէհարէթինիլ օլմատըղընտան պահս իտէր, սիլ
տէ անիտէ եիւզիւնէ պիր թօգաթ աշգ իտէրսինիլ, օ տա
պուրտան տօլայը հիտտէթլէնիլ վէ թապիեաթը վահշիեա-
նէսինի սէթրէ միւզթէտիր օլաճագ եէրտէ, մէտէնիյէթ է-
լինտէն չըգար :

— (Պիր թավըր թէսլիմիյէթ իլէ.) Բէք կիւզէլ, էմլինիլ
իճրա օլունաճագ տըր :

— Թէշէքքիւր իտէրում. . . ետըն կէօրլուշիւրիւզ, իճթի-
մա օլունաճագ մահալ Գըրուա Մօսսիւ մէյտանընտա տըր :

— Պիլիբիմ :

Կօնթրան , Գօլօնէլին էլինի սըգտըգտան սօնրա մէրգու-
տան այրըլտը , Գօլօնէլ , Գէրլուրէ ավտէթ իյլէտիյի ղէման
ադչամ օլմուչ իտի . մումաիլէյհ , մատամտան ինթիգամ ալ-
մադ իւզրէ իթթիֆագ իյլէտիյի ժանը պիր թարաֆա չէքէ-
րէք :

— Նա՞սըլ հէր չէյ հազըր մը , տէյու սօրտու :

— Էվլէթ :

— Պալըգճը վէ սանտալ :

— Էվլէթ :

— Բօսթա արապասը :

— Օտա հազըր տըր :

— Շիմտի սէօղլէրիմի էյի տինլէ , չօճուղը չալաճաղըղ :

— (Մէսէրրէթ իլէ .) Ա՛ , սիզ բէք ազըլլը առէմսինիղ ,
մասամըն տիննետէ սէվտիյի եալընըղ պու չօճուգ տըր . չօ-
ճուղըն էօլմէսի , քէնտիսինի էօլտիւրէճէք տիր :

— Էվլէթ , էվլատընը էլինտէն ալաճաղըղ , վադաա պու
գատընըն գալպի տէմիրտէն իսէ տէ , ֆագաթ պիր վալիտէ-
նին գալպի բէք գօլայ ճէրհ իտիլիր . . .

Գօլօնէլին , չօգտան պէրի թասավվուր իյլէտիյի ինթի-
գամ ղէմանընըն թէգարրուպ իթմէսինի կէօրէն պիր առէմ
կիպի , տուտագլարընտա աճը պիր թէպէսսիւմ նիւմայան օլ-
տու :

Մատամ տը Սէն Լուսըն , միսաֆիրլէրինի տավէթ իյլէ-
տիյի մահալի իճթիմա օլան Գըրուա Մօսսիւ մէյտանը , Գէր-
լուր օրմանընըն էն վահչէթէնկիղ նօղթասը օլուպ , պու նօգ-
թատան սէքիղ առէա եօլ այրըլարագ , քիմիսի սահիլէ քի-
միսի սաղ վէ սօլ թարաֆլարա կիտէր իտիլէր . պուրանըն

Գրքուա Մօսսիւ տէնիւմէսի, թամ օրթա եէրինտէ սիյահ թաշտան մամուլ վէ իւզէրի եօսունլը իրի պիր խաշ պուլուն-մասընտան նէշաթ իթմիշ իտի:

Սաաթ տօգուզը իւշ չարեէք կէչէրէք Գիրիզօ վէ Գէր-լուր քէօշկի խըտմէթքեարլարը մուայէն օլան մահալէ կէլտի-լէր, ալ իչին պիր ուֆագ վէ պիրաէ պէօյիւք իքի ատէտ եապան տօմուզը պուլունմուշ իտի:

Գօլօնէլ զայէթ կիւզէլ պիր սիւվարի էլպիսէսի կիյմիշ, վէ ալա պիր իրլանտա աթընա պինմիշ օլտուզու հալտէ, խըտմէթքեարլարըն արդասընտան կէլէրէք, մատամ տը Սէն Լուսըն թազըլար իլէ ալա ճընս գօրայլարընը, քէմալի հայ-րէթլէ թէմաշա վէ թէտգըդ իթտիքտէն սօնրա, քէնտի քէն-տինէ:

— Իկէր մարբի արզու խտէրսէ, գօնթ իլէ դավկա իթմէ-յէ բէք գօլայ մուվաֆիագ օլաճագ տըր. Բուսիյատա այը, գուրտ, թիւքի վէ էմալ հայլանլար չօդ իսէ տէ, ֆագաթ ալճըլըղա տայըր մալիւմաթլարը հօգ տըր. շիւպհէսիզ գօնթ բէք չօդ եանլըշլըզլար եաբաճագ տըր, տէտի:

Օ սըրատա օրման թարաֆընտան աթ սէսլէրի իշիտիլէ-րէք, շըվալիյէ Գէրիզօ իլէ եէկէնի վէ գօնթ Խաթիյօնըն կէլ-սիքլէրի կէօրիւնտի. շըվալիյէ տը Գէրիզօ ալ էլպիսէսի կիյ-միշ, ուզուն սաշլարընը ումուղլարընա տէօքմիւշ իտի. մու-մաիլէյհ գըր պըյըգլը վէ սէրթ չէհրէլի պիր ատէմ իտի:

Եէկէնի իսէ Բարիզտէ վագըթ կէչիրիւ պուլվար ալճը-լարընտան օլտուզու ճիհէթլէ, զայէթ զարիֆ պիր ալ էլպի-սէսի կիյլինմիշ, վէ այազլարընա էն միւքէմմէլ սուրէթտէ եա-րըմիշ ուզուն գօնճլը բուզանի չիլմէլէր կէչիրմիշ իտի. գօնթ Խաթիյօնա կէլինճէ, հէման վիգօնթ տը Գէրիզօնըն գըյաֆէ-թլինտէ պուլունույօր իտի:

Գօնթ իլէ Գօլօնէլ պիր սուրէթը տօսթանէտէ եէքտի-կէրինին էլլինի սըգտըգտան սօնրա, Խաթիյօն խաֆիֆ պիր սէ-տա իլէ:

— Նա՞սըլ եիւզ պաշը Լամպէր, եէնի մէմուրիյէթլինիզ-

տէն խօշնո՞ւտմուսընդ, տէյինճէ, Գօլօնէլ կիւլէրէք .

— Պախտընարըմ . . . հէր սաաթ կէօրիւյօրում . . . թէ-
չէքքիւր իտէրիմ, տէտի :

— (Գօլօնէլին գուլաղընա էյիլէրէք .) Շիմտի անտէն պա-
նա մալիւմաթ վէրմէք սըրասը սիզէ կէլմիշ տիր, պիլիւսինիզ
քի . . .

— (Մէմնունիյէթ իպրազ իտէրէք .) Էվվէ'թ, պիլիւրիմ
քի սիզ անը սէվէրսինիզ :

— Օտա պէնի սէվէյօ'ւ մը :

— Ա'հ, նանքէօրլիւք իտիյօրսունըզ, գօնթ :

— Շիմտի կէլէճէք մի . ա'հ, պու օն պէշ կիւն տէվամ
իտէն մուֆարէզաթ պանա պիր ասըր գատար ուզուն կէօ-
րիւնտիւ :

— Իշթէ օ ասըր շիմտի նիհայէթ պուլաճագ, պէշ տա-
գըգա սօնրա մատամ, գօնշուսը իհթիյար պարօն Տըլասի,
վէ պարօնըն կէնճ եէկէնի մարքի Կօնթրան Տըլասի իլէ կէլէ-
ճէքլէր տիր :

Գօլօնէլին սէյլէտիյի սէօզլէր արասընտաքի կէնճ քէլի-
մէսի, գօնթը թիթրէթմիշ օլմաղըլա .

— Պու մարքի Տըլաս քի'մ տիր, տէյու սօրտուղունտա,
Գօլօնէլ սաֆտէրունանէ .

— Սէն ժէրմէն մահալլէսինին էն բարլագ կէնճլէրինտէն
պիրի, տէտի :

— (Թիթրէյէրէք .) Էյլէ' մի :

— Մարքի Տըլաս ապէր զապիթի իտի . իճրա իյլէտիյի
տուէլլօլար, վէ նիսա թայֆէսի նէզտինտէ գազանաղըր իգ-
թիտար վէ իթիպար իլէ քէսպը շէօհրէթ իյլէմիշ տիր . օ-
թուղտան զիյատէ տուէլլօ իտէրէք օն քիշի էօլտիւրմիւշ, վէ
հանընա սօգուլմագ իհթիմալի օլմայան գատընլար իլէ կէօ-
րիւչիւպ թէաչիւգ իթմիշ տիր . էհասըլ պու տէլիգանընըն
միւտտէթը հայաթը, հագիւգաթէն մուճիպի հայրէթ պիր
սուրէթտէ կէչմիշ տիր :

Գօլօնէլ, պու սէօզլէրի սէյլէտիյի սըրատա, կէօզիւնին

ուճը իլէ գօնթը թէտգըգ իթտիքտէն սօնրա , քէնտի քէնտինէ .

— Ա՛, ա՛, շիմտիտէն պիր դարւան կիպի հիտտէթլէնմէյէ պաշլատը , տէտի , գօնթ Իսթիյօն իսէ հէյէճան իլէ .

— Նա՞սըլ օլտւյօր տա մարքի՝ մատամ իլէ պէրապէր կէլիյօր , տէտի :

— Ա՛, պու բէք սատէ պիր շէյ տիր . Լասի քէօշկիւնտէն պուրայա կէլիք իքէն , Գէրլուր եօլ իւզէրինտէ դալըր . Եֆէնտիլէր օրատան կէշէճէքլէր , վէ պիլնաէն ալէյհ մատամ իլէ պէրապէր կէլէճէքլէր տիր :

Թամ պու սըրատա մատամ տը Սէն Լուս իլէ Լասիլէր կէօրիւնտիլէր , մատամ , գօյու մավի դատիֆէտէն մամուլ ուզոնն պիր էլպիսէ կիլինմիշ , վէ եալընը պիր աթա պիլնմիշ օլտուղու հալտէ , հայվանը քէմալի մէհարէթլէ գուլլանըյօր իտի . պարօն Տըլաս սաղընտա վէ մարքի սօլունտա իտիլէր :

Գօնթ Իսթիյօն , Էվլէլա մատամա մուհապէթլէ աօլու պիր նազար ֆըրլաթտըգտան սօնրա , նէվզուհուր օլան րաքիպինէ զազապանէ սուրէթտէ պագմագտան քէնտիսինի մէն իտէմէտի :

Կօնթրանըն շէքլ ու հէյէթի , վէ հայվանըն պիր լէթաֆէթը մէրտանէ իլէ գուլլանըշը , միւտտէթի հայաթընտա կէշիրտիյի ֆուրթ ունալարըն թէէսիրինտէն , պիրազ մահզուն վէ միւքէտտէր շէհրէսի , գօնթ Իսթիյօնըն նազարընտա Գօլօնէլին իֆատաթընը թաստիգ իտիյօր իտի :

Կօնթրան իլէ տայըսը , մատամը թուալէթ օտասընտա պուլմուշլար վէ քէմալի թագիմ իլէ դապուլ օլունմուշլար իտի . մարքի օյնայաճաղը րօլունտա մուվաֆագըյէթինի թէէմին իթմէք իւզրէ , մատամա հայրանիյէթինի անլաթմըշ , մատամ իսէ ալտատըճը , վէ տամը աշգընա բէք չօգ ատէմլէր տիւշիւրմիւշ օլտուղունտան , մարքինին պու հայրանլըղընտան տօլայը միւլթէսիր կէօրիւնմիշ իտի . մամաֆիհ Կօնթրանըն թայիֆէյի նիսայէ տայիմա պիր նէվի թէէսիւր հասըլ իթտիբէն ռտէմլէրտէն օլտուղունտա պիլիլիգ :

Եւորը սէվիշ վէ եւորտա էօյլէ կէօրիւնմէք իսթէմիշ
օլան մատամ, մարքիյէ բէք զիյատէ տիւնիւվաղանէ մուամէ-
լէտէ պուլունմուշ իտի, ֆէրլուրտան մահալի իճթիմայէ գա-
տար օլան մէսաֆէնին էսնայի մուրուրինտէ մատամ իլէ մար-
քի Բարիզտէն, գըշ հէնկեամընտա վէրիլէն պալօլարտան,
չալկըլարտան, օրէրատան վէ տահա պին տիւրլիւ շէյլէրտէն
պահա իտէրէք գօնուշմուշլար իտի:

Փիւհադըգա էկէր Կօնթրանըն գալպի սէրպէսթ օլսա
իտի. մատամ տը Սէն Լուս անը բէք գալայ տամը աշգընա
տիւշիւրէճէք իտի, լաքին մուամիլէյհին մէճրուհ գալպինտէ
իքի խէյալ վար իտի, պուշլարտան պիւրի միւթէպէսսիւմ,
սաքին, անլը աշըգ, վէ նամուսլը պիւր գըղըն, եանի չըվալի-
յէ Տասթինին պիւր հիլէյի տինայէթ քեարանէ իլէ էլինտէն
զասպ իյլէտիյի Մարկըրիթին. վէ տիկէրի տէ միւտհիշ, մու-
սիպէթլի, ալնընտա ասարը խըյանէթ, վէ կէօղլէրինտէ
ֆիթնէ ու ֆէսատ օլան Լէօնանըն խէյալի իտի:

Իշթէ եէքտիկէրինէ միւթէնագըս օլան պու իքի խէյալ,
Կօնթրանըն գալպինի սաքիթ պիւր մէզար հալինի գօյմուշ օլ-
տուգլարընտան, հիշ պիւր սէտայի մուհապէթ գալպինտէ
աքսէնտաղ օլմայօր իտի:

Մատամ, գօնթ Իսթիյօնը կէօրիւր կէօրմէք քէնտիսի ի-
չին օլան տէրէճէյի մուհապէթի կէօրիւպ թէճրիւպէ իթմէք,
վէ տահա տօղրուսը կէյսույի սէմէն պուսինէ էսիր օլանլարը
կիրիֆարը ըղթըրապ իյլէմէք կիպի միւթթասըֆ օլտուղու
պիւր թապիաթը զալիմանէյէ միւթապաաթլէ, մուամիլէյհի
իւղմէք վէ հիտտէթլէնտիրմէք ֆիքրլինէ տիւշտիւ, վէ պինա-
էն ալէյհ քէնտիսի իչին օրայա գատար կէլմիշ օլան գօնթա
պարիտանէ պիւր սէլամ վէրտիքտէն սօնրա պաշընը մարքիյէ
չէվիւրէրէք, մուամիլէյհին սէօյլէմէքտէ օլտուղու հէքեայէ-
սինի տինլէմէյէ, վէ չօճուգ կիպի ըղհարը պէշաշէթ իտէրէք
կիւլմէյէ պաշլատը:

Կօթրանըն հէքեայէսի պիթալիքտէն սօնրա, մատամ տը
Սէն Լուս հաղուրընա խիթապէն:

— Էյ էֆենտիլէր, շիմոի նէ՞ ավլայաճաղըդ, տէմէսի ի-
լէ, չըվալիլէ տը Գէրիգօ .

— Պիր իրի վէ պիրտէ եավրոք տալ ճանաւարը վար
մատամ, իքիսինտէն պիրինի ինթիսայ իթմէք հադդը զա-
թը ալլէնիղին տիր, տէտի :

— Միւսաատէնիղլէ պիր շէյ արղ իտէյիմ չըվալիլէ
էֆենտիլէր, Գէրլուրտէ տանս իտէճէքսինիղ . . .

Ինթիյար պարօն Տըլաս . - Տա՞նս մը մատամ :

— Էվվէթ միւսիւ պարօն, պիւթիւն Վան դասապասը
քիպար թագըմընը տավէթ իյլէտիմ. պու ագչամ Գէրլուրտէ
էլլի քիչի պուլունաճադ վէ շիմէնլէր իւղէրինտէ ըաքս իտիլէ-
ճէք տիր, հայտէ շիմոի կիտէլիմ, պու հայվանլարտան հա՞ն-
կըսը պիղի ագչամա դատար իշղալ իտէպիլիր :

— Պէօյիւք ճանաւար մատամ,

— Էօյլէ իսէ օնը ավլայալըմ. պու սուրէթլէ ագչամ
իթմիշ օլուրուղ :

— Տէրհալ զաղարլար շիֆթլէնէրէք ճանաւարըն ինինէ
հիւճիւմ իտիլիպ մէյտանէ չըգարըլըր . մատամ, զաղարլա-
րըն արտը սըրա հայվանընը սիւրէրէք .

— Պէնի սէվէն արգամըրա կէլսին տէյու, պաղըրմայա
պաշատը :

Պուլըն իւղէրինէ գօնթ իսթիյօն տախի աթընը սիւրտի,
ֆագաթ Կօնթիւան քէնտինտէն էվվէլ տավրանմըշ, վէ մա-
տամ իլէ աթ պաշը պէրապէր օլարագ դօշմագտա պուլուն-
մուշ իտի :

Գօնթ իսթիյօն ֆէնա հալտէ հիտտէթլէնմիշ օլմաղըլա
քէնտի քէնտինէ .

— Պէլքի մատամ պու տէլիգանլըյը սէվէյօր, տէյէրէք
անլէրէ Եէթիշմէք իւղրէ հայվանը մահմիղլէտի իսէ տէ, աթ՝
ճընս օլմատըղընտան տայիմա կէրիտէ դալըյօր իտի . իքի իհ-
թիյար ավճըլար իլէ Գօլօնէլ տախի կէրիտէ դալմըշլար, վէ
ճանաւարըն էօնիւնի քէսմէք իչին հայվանլարընը տիկէր պիւ
ճիհէթէ սիւրմիւշլէր իտի :

Հիտտէթի ան պէ ան արթմագտա օլան դօնթ, պիր գաչ տագըգա սօնրա մատամ իլէ ըէփիդինի պիւսպիւթին կէօզ- տէն ղայպ իթտի . պատէհու օրալարընը պիլմէտիյինտէն եօ- լունը տախի շաչըրտը . վէ քէլպլէրին հավլամասը իլէ Կօնթրա- նըն չալտըյը պօրու սէտալէրինի իշիտէմէղ օլտու . դօնթ ալ- թըգ պիւթիւն պիւթիւնէ հիտտէթլէնէրէք , իշպու վուգու- աթէ թէսատիւֆ նաղարը իլէ պագմագ իսթէտի իսէ տէ , քէնտի քէնտիսինի ալտաթամայարագ , Կօնթրանտան ինթի- դամ ալմագ իւղրէ եէմին իյլէտի :

Գօնթ իքի սաաթ գատար օրմանը տօլաչտըգտան սօնրա քէլպլէրին վէ պօրուլարըն սէտալէրինի իշիտէրէք , հայվանը- նը օ թարաֆա տօղրու սիւրտիւ , վէ օ սըրատա կէչմէքտէ օլտուղու պիր մէյտանճըգտա , պիրտէն պիրէ զաղարլար գար- մագարըչըգ պիր հալտէ արզը վիճուտ իթտիլէր . հէր պիրի պիր թարաֆա գօչմագտա , վէ ղայպ իթմիշ օլտուղլարը իղի թէքրար պուլմագ իշին պէյհուտէ եէրէ չալըչմագտա իտի- լէր . պու արալըգ զաղարլարըն արգասընտան մատամ իլէ Կօնթրան պիր ավճը սիւվարիսի մայէթլէրինտէ օլարագ տօլու տիղկին կէլտիլէր :

Գօնթ, հայվանըն մատամա տօղրու սիւրտիւ , մատամ՝ մումսիլէյհէ պիր նաղարը թէպէսսիւմ ֆըրլաթարագ , վէ պու թէպէսսիւմտէն հիտտէթի ղայիլ օլմուշ օլան դօն- թա աթֆը քէլամ իտէրէք :

— Հայտէ պագալըմ միւսիւ լը դօնթ , Բուսկյանըն՝ ֆը- րանսա գատար աղիւմ օլտուղունը պիղէ կէօսթէրմէք իշին կիւզէլ պիր ֆըրսաթընըղ վար , տէտի :

— Նէ՞ սուրէթլէ կէօսթէրէճէյիւմ մատամ :

— Կէօրիւյօրսունըղ եա՛, զաղարլար իղի ղայպ իթմիշ- լէր , եանլըչը տիւզէլթէրէք մէհարէթլինիղի կէօսթէրմէլիսի- նիղ :

Գօնթ իսթիյօն ավճըլըգտա աճէմի օլտուղունտան դը- ղարտը իսէ տէ , հէնուղ ըագիպի կիպի թէլագգը իյլէմէքտէ օլտուղու Կօնթրանէ գարչը ասէմը իգթիտարընը իյթիրաֆ

իթմէք տախի խթմէտիյինտէն , աթտան ինէրէք , վէ հիւ-
ճիւմ զաղարընը եանընա չըղըրարագ , գարմագարըչըգ օլան
իզլէրի թէտղըգա պաշլատը :

Քէզալիք աթընտան ինէրէք իզլէրի թէտղըգ իթմէքտէ
պուլունան Կօնթրան դօնթա խիթապէն եիւքսէք սէտա իլէ .

— Միւսիւ լը գօնթ , զանն իտէրսէմ պիզիմ օրմանլարը-
մըզ զաղարլարըմըզըն թէպայի իւզէրինտէ բէք թէճրիւպէ-
սիզսինիզ , մատամ ճէնապլէրի տախի սիզին կիպի տիրէր ,
տէմէսի իլէ , մատամ :

— Բէք տօղրու տըր :

— Պիր գատըն իչին պու թապիյի օլապիլիր , ֆագաթ
պիր ասըլլատէնին պու գատար ճէհալէթի թէաճիւպէ չայան
տըր :

Գօնթ . - (Հիտտէթլէ .) Էֆէնտի . . .

Մարքի . - (Նէզաքէթլէ .) Միւսիւ լը գօնթ , իզի թէր-
սինէ արայօրստընը :

— Ճանավարըն էօնիւնտէն պիր քէօրէք կէչմիշ , զաղար-
լարըն պիր գըսմը անըն վէ տիկէր գըսմը ճանավարըն արգա-
սընա տիւշտիւքլէրինտէն իզլէր գարմագարըչըգ օլմուշ , պունը
տիւգէլտիրիմ զանըն իլէ սիզ պիւթիւն պիւթիւնէ գարըչտըրը-
յօրստընը , տէյէրէք , զաղարը ալըպ՝ ճանվէրին իզինի պուլ-
տու :

Պատէհու քէլպի՝ իզին իւզէրինէ գօյարագ , վէ գուվ-
վէթլի պիր պօրու սէտասը իլէ զաղարլարը թէչճի իտէրէք ,
վէ հիտտէթինտէն սաբսարը քէսիլմիշ օլան գօնթա պարիտա-
նէ պիր սէլամ վէրէրէք աթընա պինտի , վէ քէլպլէրին արար
սըրա տէօրթ նալ իլէ սիւրտի . մատամ տախի գօնթ իսթիյօ-
նէ պիր նազար իթմէյէ պիլէ թէնէզղիւլ իթմէյէրէք , մար-
քինին արգասը սըրա աթընը գօչտուրմաղա պաշլատը :

Օլ անտէ կէնճ Բուսիյալը օն պէշ կիւն էվվէլ Արմանա
աթտըղը նազարը թահքիրամիզի խաթըրլայարագ քէնտի քէն-
տինէ .

— Շիմտի սըրա պանա կէլտի , պէն Արմանա խէլէֆ օլ-

տուղում կիպի, մարքիտէ պանա խէլէֆ օլտու. ֆաղաթ եէմին խտէրիմ քի ինթիզամ ալաճաղըմ, պու ատէմի էօլտիւրէճէյիմ, տէտի :

Պատէհու աթընա պինէրէք ալճըլարա եէթիշմէյէ չալըշտը, ֆաղաթ պունլար ճանավարը թէքըար գալտըրտըղլարը ճիհէթլէ ուղաղլաշմըշլար իտի :

Գօնթ, տայիմա սէտայէ տօլլու կիտէրէք պիր սաաթ սօնրա օրմանըն քէնարընա վասըլ օլտու, օրատա մատամ իլէ մարքինին եանպէեան կիթտիքլէրինի կէօրտի. օ սըրատա ֆիրարտէն թապու թուվանը գալմամըշ օլան ճանավար, արգասընը պիր մէշէ աղաճընա վէրէրէք զալարլարա գարշը միւտաֆաայէ պաշլատը :

Օ գէման գօնթ միւտհիշ պիր մէնգարէնին վուգուընը հըսս խտէրէք, վէ աթընը մահմիդլէյէրէք սիւրաթլա իլէրլէյօր իտի, պիր գաշ տաղըղա զարֆընտա, ալճըլարա եէթիշէճէք իտի :

Հիշ պիր թէհլիքէտէն իհթիրաղ իթմէյէն մատամ, էն ճէսուր քէլպլէրի պիլէ պիրէր աիշ տարպէսի իլէ թէլէֆ իտէպիլէն ճանավարըն իւղէրինէ սալտըրտը, օ անտէ ճանավար քէլպլէրի պըրագարագ մատամըն իւղէրինէ հիւճիւմ իլլէտի. գօնթ իսթիյօն, սէվկիլիսինին պաշընա կէլմէսի միւհթէմէլ օլան թէհլիքէյի կէօրիւնճէ, ճանավարըն իւղէրինէ հիւճիւմ, վէ հայաթընը ֆէտա իլէ մատամը գուրթարմագ իչին հայվանընա պիր մահմիդ տահա վուրտու :

Ֆաղաթ կօնթրան երնէ իլէրլէմիշ իտի. մարքի, ատէթա գարլան կիպի աթտան սըչրայարագ, վէ պէլինտէքի իրի ալ բըշաղընը չէքէրէք ճանավարըն վիրուտինի պէքլէյօր իտի :

Կէօլլէրի գամաշմըշ օլան գօնթ իսթիյօն, պիր նաղըէյի միւտհիշէ, շիտտէթլի պիր տարպէ, վէ պիր սէտայը զաֆեր իշիթտի. մատամը՝ գօրգուսընտան էօլիւ կիպի պիր հալտէ, ճանավարըն՝ կէօյսիւնտէն վուրուլմուշ պօյլու պօյունա եէրէ սէրիլի, վէ կօնթրանըն՝ պիր պաղընը մուգաֆֆէրանէ ճա-

նազարդն ի գէրինէ գոյմուշ օլտուղունը կէօրտի :

Գօնթ եէթիշմէմիշ, վէ մէյտանը մուղաֆֆէրիյէթ՝ ըազի-
պինէ գաւընշ իտի . . . մումաիլէյհին Կօնթրանէ օլան պուղզ
ու առավէթի արթարզգճա արթըյօր իտի :

39

Եէվմը մէղբիւրին ագչամը Գէրլուր քէօշկի բարլագ վէ
մէսլուր պիւր գալապալըդ թարաֆընտան իշլաշ իտիլմիշ ի-
տի, սօն պարօն տը Պօլիյօնըն վէֆաթընտան պէրի, սիւքիւ-
նէթ իշնտէ պուլունան քէօշկիւն հէր թարաֆընտան մու-
ղիգա վէ շարգը սէսէրի իշիտիլիյօր իտի, թաամ սալօնընտա
ճիվար ասըլղատէլէրինտէն էլլի քիշի օթուրմուշ, վէ կիւն-
տիւզ կիպի թէնվիւր իտիլմիշ օլան պահճէլէրտէ տավէթլիլէր
ըազս իթմէյէ հազըրլանմըշլար իտի :

Կօնթրանըն՝ մատամ տը Սէն Լուս հագգընտա իյֆա իյ-
լէտլի խըտմէթ, ումում նաղարընտա պատիյի թահսին ու
աֆէրիյն օլտուղու կիպի, վիճտանսըղ մատամըն գալպինտէ
տախի պիւր հըսսը շիւքրանիյէթ ույանսըրմըշ օլտուղունտան,
ղիյաֆէթ էսնասընտա Կօնթրանը եանընտան այըրմայօր իտի :

Մահպուպէսինին կէօղիւնտէն տիւշմիշ օլան գօնթ Իւ-
թիյօն իսէ, եալընըզ պահչէնին գարանյըզ պիւր մահալինտէ
տօլաշմագտա, վէ պու նէվզուհուր ըազիպի էօլտիւրմէք եա-
խօտ էօլմէք իշին պիւր շարէ արամագտա իտի :

Տագըղատա պին տէֆա թէրքը հայաթ իտիյօր կիպի
ղահմէթ վէ մէշագգաթ չէքմէքտէ օլան գօնթըն հիտտէթի,
տէրէճէյի նիհայէյէ վարմըշ օլտուղունտան, ըազս օլունան
թարաֆա աղիմէթ իյլէտի, վէ մատամ տը սէն Լուս իլէ
Կօնթրանըն գօլ գօլա ըաքս իթաիլէրինի կէօրտի :

Սյուն խիթամ պուլտուղունտա, մարքի մատամը սան-
տալեսընա կէօթիւրիւպ օթուրթտու. կէնճ Բուռ հէյքէլ

կիպի սօլմուշ օլտուլու հալաէ իլէրի տօղրու պիր ատըմ աթ-
տը . Կօնթրան մումաիլէյհին մագսատընը անլայարագ գալա-
պալըգտան չըղըպ պահճէնին թէնհա պիր մահալինէ կիթտի .
գօնթ տախի մումաիլէյհի թէագըպ խտէրէք պիր աղաճըղըն
ալթընտա եէքաիկէրինէ թէսատիւֆ իթտիքլէրինտէ Խթիյօն
թիթրէք պիր պիր սէտա իլէ .

— Միւսիւ . . . տէմէսի իւզէրինէ , Կօնթրան մումաի-
լէյհի սէլամլայարագ .

— Զաննը աճիզանէմէ կէօրէ սիզ վահտէթի բէք սէվի-
յօրսունըղ միւսիւ . զիրա պէօյլէ բարլադ վէ շէթարէթլի պա-
լօյը պըրագըպտա թէնհա եէրլէրտէ տօլաշըյօրաընը , տէտի :

— (Հիտտէթ իլէ .) Պալօյը բարլա՞ գ մը զանն խտիյօրսու-
նըղ :

— (Սաֆտէրունանէ .) Օ հալաէ սիզէ պիր շէյ պէյէն-
տիրմէք միւշկիւլ օլաճագ :

— Ֆիլ հագըգա էօյլէ տիր :

— (Սիւքիւնէթ իլէ .) Տէմէք Ռուսիյատա վէրիլէն պալօ-
լար պիզիմ պալօլարտան միւնթազամ տըր :

— (Հիտտէթ իլէ .) Պիզիմ պալօլարտա պէօյլէ տիր :

— Էօյլէ իսէ ճանընըղ նէ՞տէն սըգըլըյօր , անլայամայօ-
րում . . .

— Պուրատա հազղ իյլէմէտիյիմ չէհրէլէր վար տա անըն
իչին .

— Սահիհ մի՞ :

— Ֆրանսատա չէհրէ զիւյիւրաի տէնիլէն ատէմլէր :

— Տօղրուսը միւսիւ , շու չէհրէ զիւյիւրտլէրինի պիլմէք
արղու խտիյօրում . . .

— Սիղին իչին պիլմէք բէք գօլայ տըր միւսիւ :

— Նասըլ :

— Պիր քէրլէ քէօչկէ կիրիպտէ այնէյէ պաղընըղ :

Կօնթրան պիր ատըմ գատար կէրիյէ չէքիլտի , վէ պիր
նազարը պարիտանէ իլէ մուխաթիպինէ պաղաղը տան սօնրա
միւսթահլիյանէ .

— Աճէպա միւսիւ ճէնապլէրի թերպիյէսի՞զ մի տիրլէր ,
տէտի :

— Գապիլ տիր . . .

— (Ումուզլարընը գալտըրարագ.) Եօգսա զաթը ասիլա-
նէլէրի ալֆէննինէ տայըր վէրտիյիմ տէրստէն միւթէէսի՞ր մի
օլտուլար :

— Պէլքի . . .

— Պիր գըլըճ տէրսիտէ՞մի ալմագ իսթէյօրլար :

— Մաէլ մէմնունիյէ միւսիւ .

— Բէք կիւզէլ, պալօտան սօնրա . . .

— Շիմոի նիչի՞ն օլմայօր իմիշ :

— Զիւնքի մատամ տը Սէն Լուսըն նէզտինտէ պազը
մուվաֆագըլէթէ նայիլ օլտուլում իչին , մէնաֆիյիմի մու-
հաֆազայէ մէճպուրըմ :

— (Թիթրէյէրէք .) Միւսիւ , պէն մատամը սէվէյօրում :

— (Պարլտանէ .) Պէն տէ սէվէյօրում :

— (Հիտտէթլէ .) Ֆագաթ օ տա պէնի սէվէյօր :

— Նէ՞ պէյիւ վար , պէնի տէ սէվէճէք տիր , սըրասը
իլէ միւսիւ , տիւնեանըն ատէթի պու տըր :

— (Երիքսէք սէտա իլէ .) Պէն էօլմէքսիզին պու օլա-
մազ :

— Բէք գօլայ օլուր :

— Եա պէն սիզի էօլտիւրէճէյիմ , եախօտ սիզ պէնի :

— Էօյլէ զանն իտէրիմ :

— Բէք էյի միւսիւ , էօյլէ իսէ տէրհալ գօզումըզը
բայլաշալըմ :

— Աֆիվ իտէրսինիզ միւսիւ , իքիմիզտէ տէ սիլահ օլմա-
տըզընը աւնուտույօրսունըզ :

— Քէօշքաէ պուլուլուզ :

— Իհթիմալ տըր :

— Էօյլէ իսէ հայտէ կիտէլիմ :

— Միւսիւ , էօլմէք իչին պու գատար թաճիլ իթտիյի-
նիզէ թէաճիւպ իտիյօրում :

— Սիգի էօլտիւրմէք իշին աճէլէ խոյօրում:

— Յարզ իտէլիմ քի էօյլէ տիր, ֆագաթ հէր շէյի տիւշիւնմէք լազըմ արը, քէօշկտէն պիր չիֆթ գըլըճ ալմագ իշին պիր առէմէ միւրաճաաթ իթմէք իյճապ իտէր քի, օ քիմնէտէն էմին օլմալըլը, վէ ալէլխուսուս զայպուպէթիմիզ, կէօղէ չարմանաճագ տէրէճէտէ ազ տէվամ իթմէլի տիր... զիրա իհթիմալ քի պիզի բահաթ պըրագմազլար:

— Բէք էյի, սօնրա:

— Զանն իտէրսէմ քէօշկտէ էմին օլտուզունուզ պիր առէմ վար տըր, մէսէլա քէթխիւտա էֆէնտի...

— Եիւզ պաշը Լամպէր տէմէք իսթէյօրսունըզ զանն իտէրիմ:

— Էվվէթ, իշթէ մու մաիլէյհ պիզէ լազըմ օլաճ սիլահլարը թէտարիք իթտիքսէն պաշգա, իրիմիզ իշին տէ շահիա օլուր, վագաա պիր թէք առէմին շահատէթի իլէ տուէլլօ իթմէք զայիտէտէն տէյիլ իսէ տէ, պուրասը գըր օլտուզու ճիհէթլէ պէյիւ եօգ տըր:

Մարքինին իսթիհզալէրինտէն տօլայը գօնթըն հիտտէթի արթտըգճա արթըյօր իտի, Կօնթրան սէօղիւնէ տէվամ իլէ:

— Պուրայա իքի եիւզ մէթրօ գատար պիր մէսաֆէտէ տէնիլին քէնարընտա, տուէլլօ իշին կիւզէլ վէ մինասիպ պիր եէր վար տըր, օրատա քէմալի բահաթլէ վուրուշուլապիլէճէյիմիզ կիպի, տուէլլօնըն աապը տախի սուհուլէթլէ իզալէ օլունապիլի... (Կիւլէրէք) Հէր քիմ էօլիւրսէ պիր թէքմէտէ պահը Մուհիթէ կիտէր զարդ օլուր. էլհասըլ պիր աաըլզատէնին արզու իտէճէյի տէրէճէտէ կիւզէլ պիր ճէնաղէ ալայընա նայիլ օլուրսունըզ, տէտիքտէն սօնրա խաամինի սէլամլայալուդ:

— Պիր սաաթ սօնրա սահիլտէ ուշուրումըն իսթիւնտէ սիզի պէրլէրիմ, տէյու իլավէյի մէգալ իյլէտի, Գօնթ իսէ:

— Պէն տէ օրատա հազըր պուլունըրմ, տէյու ճէվապ վէրաի:

Կօնթրան, պալօյա ավտէթ իտէրէք երբմի տագըզա տահա րագս իյլէտիքտէն սօնրա կէօղտէն նիհան օլտու :

Գօնթ Իսթիյօն իսէ Գօլօնէլի արայօր իտի, Փագաթ սախթէ եիւզ պաշը պիր սաաթտան պէրի զայպ օլմուշ իտի :

40

Գօլօնէլ նէ՞ օլմուշ իտի :

Թաամաւան սօնրա մուամալէյհին էօթէ պէրի տօլաշտըղընը, էմիրլէր վէրտիյինի, վէ մաուամըն նաղարընտա միւթէպէր օլտուղու ճիհէթլէ տավէթլիլէրէ գարըշարագ պալօտա պուլունտուղունը կէօրմիւշլէր. պատէհու պիրտէն պիրէ նապէտիս օլմուշ իտի :

Մատամ իլէ միսաֆիրլէր պահչէտէ տօլաշմագտա վէ էյլէնմէքտէ իքէն, իըտմէթտէ պուլունմայան ուշաղլար տախի քիլարէ թօրլանմըշ չագըյօրլար իտի. պինաէն տէյհ պիրինճի գաթ թէնհա գալմըշ իտի :

Տիւպէր վէ մութիյէ նայըգ, վալիտէլիք վաղիֆէսինի իճրա իլէ քիւչիւք Հէքթօրը օտասընա կէօթիւրմիւշ, վէ չօճուղա աղչամ տուսընը օգութտուգտան սօնրա եաթըրըպ անլընտան բուս իտէրէք «Արթըգ ույու էվլատըմ» տէմիշ, վէ պատէհու պալօտա պուլունմագ իչին պահճէյէ ինմիշ, վէ Գօլօնէլ տէ թամ օ սըրատա զայպ օլմուշ իտի :

Գօլօնէլ պիրինճի գաթա չըգարագ տէնիլ թարաֆընտա օլան սէտտէ տօղրու կիթմէյէ պաշլատը. պու սէտ, զայէթ տիք պիր ուշուրում իւզէրինէ մէպնի օլուպ, իքի եիւզ սէնէ մուգատտէմ պարօն տը Պօլիյօ, պաշըգ ավը իչին պուրայա ուֆագ պիր նէրտիւպան, վէ սահիլտէ քիւչիւք պիր իսկէլէ եարարըմըշ իտի :

Գօլօնէլ, մէգրիւր նիրտիւպանըն իլք պաուամաղընա օթուրմուշ օլան ժանըն նէգտինէ կիտէրէք.

— Հաղճրմըսընդ, տէյինճէ, ժան այաղա գալդըպ էլի իլէ սահիլի կէօսթէրէրէք :

— Պաղընը, տէտի :

Գօլօնէլ, տէնիլէ տօղրու պաղարադ մահիթալըն ըշդը իլէ, պիր սանտալճընըն իսկէլէյէ եանաշմըշ օլտուղունը կէօրիւպ, ժանա :

— Էօյլէ իսէ կէլ . . . տէմէսի իլէ, ժան, մումաիլէյհին արգասընտան կիթմիյէ պաշլատը :

Իքի արգատաշ զայէթ եալաշ հիւրիւյէրէք չօճուղըն եաթմըշ պուլունտուղու օտայա վասըլ օլտուլար . մատամ տը Սէն Լուս իլէ նայըդըն օտալարը եան եանա օլուպ, արատա օլան դարու տայիմա աշըդ պուլունտուր իտի :

Հէքթօրըն եաթաղը նայըդըն եաթաղը եանընտա իտի . իքի կէնճ գատընլար օտալարընա կիրտիլէրի վադըթ, ասըլ վալիտէ մէյտանէ չըգարադ, մատամ պաղը կիճէլէր սաաթլարճա էվլատընըն ույուտուղունը, մուհապէթը մատէրանէ իլէ տօլու պիր նաղալ իլէ թէմաշա իտէր իտի :

Նայըդ, օտասընըն գարուսընը գարամամըշ օլտուղունտան, ժան իլէ Գօլօնէլ սուհուլէթլէ իշէրի կիրտիլտէն սօնրա, ժան խաֆիֆ սէսլէ :

— Էյէր չօճուգ ույանըր տա պաղըրըր իսէ, տէմէսի իւղէրինէ, Գօլօնէլ պաշընը սալլայարադ :

— Չօճուգլարըն ույգուսու աղըր օլուր, տէտի :

Ֆիլ հաղըգա Հէքթօր հիշ պիր չէյ տույմամըշ, չէհրէսինաէ թէպէսսիւմ, վէ աղըր նիմ աշըդ օլտուղու հալտէ ույույօր իտի :

ժան . - Չօճուգ չըր չըպլադ կէօթիւրիւմէղ եա :

— Բէք տօղրու :

— Էօյլէ իսէ պըրադ տա կյճապընա պաղայըմ . . . շիմտի ույանտըրտաճաղըմ . . . էլալիսէսինի կիլիտիլիլիլ, արգամըգտան նասըլ գուղու կիպի կէլէճէյինի կէօրէճէքսինիլ, տէյէրէք, չօճուղըն եանընա սօգուլտու, վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ :

— Միւսիւ Հէքթօր, աէյու պաղըրտը :

Ձօճուգ կէօզլէրինի աչըպ էթրաֆընա միւթէհայիրանէ պիր նազար ֆըրլաթտըգտան սօնրա, տէօնէրէք թէքըար ույուտը : Ժան իսէ միւքէրրէրէն :

— Միւսիւ Հէքթօր, աէյու սէսլէտի :

Ձօճուգ պիւթիւն պիւթիւնէ ույանարադ վալիտէսինի չըղըրտը, Ժան տախի :

— Սէվկիլի քիւչիւք Հէքթօրճըղմ, պէնի վալիտէնիլ նայըդ կէօնտէրտի, տէմէսի իլէ չօճուգ :

— Ա, վալիտէ նայըդ նէրէտէ եւ, տէտի :

— Պալտա ըադս իտիյօր :

— Ա, էվվէթ, վալիտէ նայըդ վալիտէ Պէրթա իլէ պէրապէր էյլէնիյօրլար, ույգում օլմաաղըը հալտէ պէնի եւթըրտըլար . . .

— Էվվէթ, սիլի չաղըրմադ իչին պէնի կէօնտէրտիլէր, կիլինմէք իսթէրմիսինիլ :

— (Իքի իչ տէֆա էսնէյէրէք .) Պէնի սէն մի կիլինսիրէճէքսին :

— Էվվէթ :

— Ժան չօճուղու գուճաղլայըպ եւթաղընտան չըդարտը, վէ ալէլ աճէլէ կիլինտիրտիքտէն սօնրա :

— Շիմտի կէլինիլ, տէտի :

Գաբունըն էօնիւնտէ գալմըչ օլան Դօլօնէլ տըչարը չըգըպ սէտէ վասըլ օլտու . Ժան տախի չօճուղուն էլինտէն թուլթմուչ օլտուղու հալտէ մուճալիլէյհի թէաղըպ իթմէքտէ իքէն, չօճուգ :

— Նէրէյէ կիտիյօրուղ, պահճէ պուրատա տէյիլ, տէտի :

— Էվվէթ, ֆադաթ սիղէ կիւզէլ պիր սանտալ կէօսթէրէճէյիմ :

Ձօճուգ, քէօչիլին բէնչէրէսինտէն չօգ տէֆա սանտալլարըն տէնիլտէ կէզտիքլէրինի կէօրմիւչ, ֆադաթ եանլարընա կիլմէմիլ օլտուղունտան, աղիմ պիր մահղուղիլէթ իպըաղ իտէրէք :

— Պիր սանտալ մը, օ սանտալ նէ՞րէտէ, տէյու հայ-
գըրաւ :

— Տէնիզին քէնարընտա արը, կէյինտէ կիտէյիմ :

Գօլօնէլ աշաղը էնմիշ իտի, ժան տախի չօճուղու գու-
ճագլամըշ օլտուղու հալտէ սիւրաթլա նէրտիւպանտան էնէ-
րէք սանտալըն եանընա վասըլ օլտու :

Ժան տէրհալ սանտալա սըչրայընճա, չօճուգ թէաճիւպ
իլէ :

— Նէ՞րէյէ կիտէճէյիզ, տէյինճէ, ժան :

— Տէնիզտէ պիրազ կէզմէյէ, տէտիքտէն սօնրա Գօլօ-
լէ խիթապէն :

— Բարիզէ միւ վասըլէթ իթտիյիմաէ նէ՞ եարաճողըմ,
սիւալինէ, Գօլօնէլ :

— Էմիրլէրիմէ միւնթաղըր օլաճողսըն, տէյու ճէվապ
վէրտի :

Սանտալ, սահիլի թէրք իլէ տէնիզէ աշըլտըզը էննատէ,
Գօլօնէլ եավաշ եավաշ քէօշկէ ավաէթ իտիյօր իտի :

Մէրգում, սէտին իւղէրինէ վասըլ օլտուղունտա արգա-
սընա տէօնէրէք, քէմալի սիւրաթլա կիթմէքտէ օլան սան-
տալա պիր նազար տահա աթտը. վալիտէսի հիշ պիր շէյտէն
խապէրի օլմագսըզըն րազս իթմէքտէ իքէն, էվլատընըն,
պիր տահա ալտէթ իթմէմէք իւզրէ աղիմէթ կյէտիյինի
տիւշիւնէն Գօլօնէլին չէհրէսինտէ աճը պիր թէպէսսիւմ կէօ-
րիւնտի, վէ սանտալ կէօզէ կէօրիւնմէզ օլունճա քէնտի քէն-
տինէ :

— Էհ, շիմտի սըրա գօնթ իսթիյօնա կէլտի, չիւնքի
էվլատէ պէտէլ էվլատ, պունտան ալա րէհին օլամազ, ար-
թըզ պունտան սօնրա քէմալի սէրպէսթի իլէ էվլատըմըն րա-
հաթընը թալէպ իտէպիլիրիմ, տէյէրէք պահճէյէ էնտի.
գօնթ իսթիյօն քէնտիսինի արայօր իտի :

Գօլօնէլ, գօնթը կէօրիւր կէօրմէզ չէհրէսինին սօլիւն-
լուղունտան իշի չադարագ տէրհալ եանընա կիթտիյինտէ,
գօնթ :

— Գօլժնէ՛լ, թէնհայա կիտէլիմ սիզէ պիր սէօզ սէօյլէ-
յէճէյիմ, տէմէսի իլէ, Գօլժնէլ թէլաշ կէօթէրէրէք .

— Եւ՛ Բապպիմ, նէ՞ օլտունըզ, տէյու հայգըրաը .

— Հիշ, պիր շէյ հօգ .

— Նա՛սըլ հօգ, բէնկինիլ բէք աթմըշ . . .

— Սիզէ էօյլէ կէօրիւնմիւշ, պուրաւա դըլըճ պուլու-
նո՞ւր մը .

— (Հայրէթ պէյան իտէրէք .) Նէ՞ .

— Գըլըճ .

— Գըլըճը նէ՞ հարաճագսընըզ .

— Տուէլլօ իտէճէյիմ .

— Քի՛մի իլէ .

— Միւսիւ մարքի Տըլտաի իլէ . . . պէն մու մաիլէյհի թահ-
գիր իթտիմ . . . պէյնիմիլաէ օլան իխթիլաֆ, իքիմիլաէն պի-
րիսինին վէֆաթը իլէ պէր թարաֆ օլապիլիր .

— Օնը թահգի՛ր մի իթտինիլ .

— Էվլէթ, տէնիլ քէնարընտա պէնի պէքլէյօր .

— Նա՛սըլ, պու գաւաար աճէլէ հա՛ .

— Շիմտի տուէլլօ իտէճէյիլ .

— Պէօյլէ պիր պալօ էսնասընտա վէ մասումըն իսանէ-
սինտէ . . .

— (Գօլժնէլին էլինի սըգարադ .) Պունըն սէպէպի մա-
տամ տըր .

— Մատամ՛ մը .

— Էվլէթ, մատամ պէնի գըսգանճ իթաի . . . մարքիյէ
օլան աւալէթը ապիմէմէ սէպէպ օլտու .

— (Պարիտանէ .) Էօյլէ իսէ հագգընըզ վար, մարքիյի
էօլաիւրմէլիսինիլ .

— Պիզէ պիր չիֆթ դըլըճ վէրինիլ .

— Կէլինիլ, պուրաւա հէր ճընս սիլահ պուլունուր .

Գօլժնէլ, գօնթը պիր սիլահ սալճընա կէօթիւրտիւ . Փիլ
հագըգա պու սալճեսա հէր նէվ սիլահ մէվճուտ օլուպ, գօնթ
տիվարաւան պիր չիֆթ դըլըճ էնտիրէրէք սույունը վէ տէմիր-

լէրինին գուլվէթինի մուսայէնէ իթտիքտէն սօնրա .

— Շիմաի սիզ պանա շահիտիք խըտմէթինի իյֆա իտէ-
ճէյինիզ կիպի , մարքինին տէ շահիտի օլաճագսընըզ , չիւնքի
քէնտիսի էօյլէ իսթէտի , մուամաիլէյհ պու սուրէթլէ իշին մէյ-
տանա չըգմայաճաղընը զանն իտիյօր , տէտի :

— Մարքինին հագգը վար , նէ՞րէտէ պուլուշաճագսը-
նըզ :

— Փէօշքտէն իքի եիւզ ատըմ ուզագտա սահիլի տէր-
եատէ , մարքի պէնի օրատա պէքլէյէճէք :

— Էվվէթ , օրասընը պիլտիմ , բէք մինասիպ տիր :

Գօնթ իլէ Գօլօնէլ , քէօշկիւն արգա ճիհէթինտէքի քիւ-
չիւք գարուտան չըգարագ , իքի տագըղա սօնրա Կօնթրտնըն
պուլունտուղու մահալէ վաւըլ օլտուլար :

Մահիթապ , պահըր Մուհիթէ աքսէնտազ օլարագ ըույի
տէրեայի կիւմիւշ այինէ կիպի պիր հալէ գօյմուշ , վէ տիւնեայր
կիւնտիւզ կիպի թէնվիր իյլէմիշ իտի . Գօլօնէլ , իպլիսքեարանէ
պիր թէպէսսիւմ իլէ քէնտի քէնտինէ :

— Նէ՞ կիւղէլ պիր կիճէ , պէօյլէ լէթաֆէթլի պիր կի-
ճէտէ էօլմէք չէրէֆ տիր :

«Մատամ տը Սէն Լուսըն հալի եարըն բէք ֆաճիպը օ-
լաճագ տըր , գօնթ էօլմիւշ . . . վէ Հէքթօր զայպ օլմուշ . . .
էվվէթ , Արման ինթիգամընը ալմըշ պուլունաճագ տըր , տէ-
տի :

Գօլօնէլ , գօլթուղընտա գըլըճլար օլարագ էօնտէն կիթ-
մէքտէ , վէ գօնթ տաիսի միւթէֆէքքիւրանէ մէրգումը թէա-
գըպ իթմէքտէ իտի . գօնթ կէչէն սաատէթլի զէմանլարընը ,
վէ միւսթագպէլտէ նայիլ օլապիլէճէյի իգպալ ու պահտը-
եարլըղը տիւչիւնէրէք , հայաթը սէվմէյէ պաչլամըշ օլմաղըլա
քէնտի քէնտինէ :

— Պէն միւթլագա մարքիյի էօլտիւրմէլիյիմ , չիւնքի եա-
չամագ , վէ հայաթըմտան լէզղէթեապ օլմագ իսթէրիմ , տէ-
յօր իտի . Գօլօնէլ , գօնթըն պու միւթէֆէքքիւր հալինի կէօ-
րէրէք :

— Նէ՞ տիւշիւնիւյօրսունըզ գօնթ , տէյու սիւալ իթմէ-սի իլէ , մուճաիլէյճ թիթրէյէրէք :

— Տիւշիւնիւյօրում քի , ճիհանտէ էն կիլլի պիր սըրր վար իսէ օտա էօլիւմ տիր , քի՞մ պիլլի պիր սաաթ սօնրա պէրհայաթ պուլունաճա՞գմըյըմ , տէտի :

— Տէլիմիսինիլ , հիշ տուէլլօյա կիտէն ատէմ պէյլէ շէյլէր տիւշիւնիւր միւ :

— Տօաթո՞ւմ , ճիհանտէ պէնտէն տահա ճէսուր պիր ա-տէմ օլտուղունա գանի տէյիլիւմ . . . մամաֆիհ գալպիմտէ զարիպ պիր հըսս ույանմըշ տըր :

— Նէ՞ կիպի :

— « Իքի քիմտէ պիր գատըն իչին վսւրուշուրլարսա , իլք աշըգ միւթլագա էօլիւր » տարպը մէսէլինի պիր տէֆա տա-հա իսպաթ իտէճէյիւմ զանն իաիյօրում :

Գօլօնէլ էմնիյէթ վէրմէյէրէք ումուղլարընը գալտըրաը , գօնթ իսէ սէօզիւնտէ տէվում իլէ :

— Սէքիլ կիւն էվիլէ տուէլլօ իթմիշ իտիւմ , տէյինճէ , Գօլօնէլ պիւլա իսթիյար թիթրէյէրէք :

— Տուէլլօ մը իթտինիլ , տէտի :

— Էվիլէթ :

— Նէ՞րէտէ :

— Բարիդտէ :

— Քի՞մի իլէ :

— Օն պէշ կիւն էվիլէ պէնիւմ իլէ պիլ միւնասէպէ միւ-նազաս իթմիշ վէ Օբէրատա բասթ կէլմիշ օլտուղում զաիֆ պիր տէլիգանլը իլէ :

Գօլօնէլին բէնկի ֆէվգէլատէ սօլմուշ , վէ կիլլի պիր ըզ-թըրապ գալպինի գաբլամըշ իտի . գօնթ պոււնըն ֆարգընա վարամայըպ սէօզիւնէ տէվում իլէ :

— Էճէլիւմ կէլմէմիշ իմիշ , աղ գալտը տէլիգանլը պէնի էօլտիւրիւյօր իտի . . . տէմէսի իլէ , Գօլօնէլ կէնիշ պիր նէ-ֆէս սլտը . . .

Պու սըրատա իքիսիտէ Կօնթրանըն պուլունտուղու մա-

հալտէն պիր գաչ աաըմ պերիտէ պիւ հարաքէթ տուրու-
յօրլար իտի քի, Կօնթրան .

— Հայտէ միւսիւ լը դօնթ, եիրմի տաղըդատան պերի
տիր սիղէ պէքլէյօրում, տէտի .

Պու սէտա իւղէրինէ, Գօլօնէլ իլէ գօնթ եիւրիւմէյէ
պաշլատըլար, վէ Գօլօնէլ .

— Աղ գալտը էօլիյօրտունըղ էօյլէ՞ մի, տէտի .

— Էվվէ՛թ .

— Նա՛սըլ օլտու .

— Թապանճա իլէ եիւրիւյէրէք տուէլլօ իտիյօր իտիք,
պիրինճի օլտաղ աթէշ իթտիւմ .

— (Թիթրէյէրէք .) Խասմինիղի էօլտիւրաինիւղ մի .

— Խա՛յր, իքի էլ աթէշ իթտիւմ . . . Խասմիւմ պանա տօղ-
րու իլէրլէմէքաէ տէվամ իտիյօր իտի . . .

Գօլօնէլ պիր նէֆէս տահա ալտը, պու տէֆա գօնթ,
Գօլօնէլին հալինէ տըղդաթ իտէրէք .

— Նէ՞ օլույօրտունըղ Գօլօնէլ, տէտի .

— Պէ՞ն մի, հիշ պիր շէյ .

— Բէնկինիղ բէք սօլմուշ վէ թէլաշլը կէօրինիւյօրտու-
նըղ .

— Խա՛յր, խա՛յր, տէվամ իտինիղ .

Օ սըրատա Կօնթրանըն եանընա վասըլ օլմուշտը իտի .
մարքի գօնթա խիթապէն .

— Սապըրսըղըղ կէօթէրտիյիմտէն տօլայը աֆիլընըղը
թէմէննի իտէրիւմ, ֆաղաթ իշթէ եարը կիճէ օլտու, միսա-
ֆիրլէր պիրէր պիրէր կիտիյօրլար, տայըմ պէնի ալաբաա . . .
տէմէքաէ իքէն, գօնթ մումաիլէյհին քէլամընը դաթ իլէ .

— Իշթէ կէլտիւմ միւսիւ, տէմէսի իւղէրինէ, Գօլօնէլ
Կօնթրանա տէօնէրէք .

— Միւսիւ լը գօնթ պէնտէնիղէ պիր ֆըդրա հէքեայէ
իտիյօր իտի . միւսաաաէ պույուրունըղ պիթիրտին, տէյինճէ .
մարքի Գօլօնէլին հալինէ թէաճիւպ իտէրէք .

— Պաշ իւսթիւնէ, տէտի, Գօլօրտէ գօնթա խիթապէն .

— Նա՞սըլ օլտու տա սիզին գուրչունլար խապէթ իյլէ-
մէտիյի հալտէ օ տա սիզի էօլտիւրէմէտի , տէյու սօրտու :

— Պու իչտէ խասմիմին հիչ գապահաթը եօգ տըր :

— Նէ՞ տէմէք :

— Շիմաի անլարսընը , պիզ պիր գատըն իչին տուէլլօ
իտիյօր իտիք , խասմիմ թարտ օլունմուշ իտի , պէն իսէ պահ-
տընար իտիմ . . .

— (Շիտտէթլէ .) Միւսիւ , տուէլլօ իթտիյինիզ ատէմին
իամի Նէ՞ իտի :

— Նէյէ սօրույօրսունը :

— Պէլքի թանըրըմ :

— Սի՞ղ մի :

— Էվլէթ պէն :

— Իսմի Արման իտի . . . սօնրա . . .

— (Պիւթիւն պիւթիւնէ սօլարադ .) Էյ սօ՞նրա . . .

— Տօղրուսը պէն քէնտիմի էօլմիւշ զանն իթտիմ . տէլի-
գանլը թա եանըմա կէլիպ թապանճասընը կէօյսիւմէ տայա-
տարադ .

— « Սիզ Պրիթանիեայէ կիտէմէյէճէքսինիզ » տէտի :

Կօնթրան , Գօլճնէլին պու հէքեայէյէ վէրտիյի էհէմմի-
յէթին սէպէպինի անլայարադ .

— Սիւահ շա՞շտը մը , տէյու հայգըրտը :

— Խա՛յր , ֆապաթ թէթիյի չէքէճէյի վագըթ , պէշարէ
տէլիգանլը եէրէ տէվրիտի :

Գօլճնէլ ճանխըրաշ պիր ֆէրեատ սալը վէրտի , պատէ-
հու քէմալի հայրէթլէ քէնտիսինէ պաղմագտու օլան գօնթա
չիտտէթլի պիր սէտա իլէ .

— Սէֆիլ ալչագ , օ պէնիմ օլլում իտի , տէյէրէք ,
վէ իլէրի տօղրու կէլմիշ օլան Կօնթրանը պիր թարաֆա ի-
թէրէք .

— Պու ատէմի պէն էօլտիւրէճէյիմ պէն , տէյու հայ-
գըրտը :

Գօլճնէլ տօղրուլարադ վէ կէօղլէրինտէն հիտտէթ ա-

Թէչլէրի սաչարագ երմի եաչընտա տէլիգանը կիպի գըլըճ-
լարը գավրասը , պիրիսինի՝ շաչըրտըղընտան հիչ պիր սէօղ
սէօյլէմէյէ միւգթէտիր օլամայան գօնթըն էօնիւնէ աթա-
րագ , վէ տիկէր գըլըճըն արգասը իլէ մումաիլէյհին եիւ-
զիւնէ վուրարագ .

— Սլչագ գաթիլ , շիմտի պիղ իքիմիզ վուրուչաճաղըղ ,
բէտէրի , էվլատընըն ինթիգամընը ալաճագ տըր , տէյու
պաղըրտըր :

Պէօյլէ պիր կիճէտէ , պահըր Մուհիթին քէնարընտա
վագը պիր գայանըն իւսթիւնտէ , սէտայի զէվզ ու սէֆասը
սէմայէ չըգան պիր զիյաֆէթին իքի եիւզ ատըմըզ մէսաֆէ-
սինտէ , չու իքի հիտտէթի շախսըն արալարընտա վուգու
պուլաճագ օլան տուէլլօ , հագըգաթէն ինսանը կիրիֆթարը
տէհչէթ իտէր :

Գօլօնէլ , սիւրաթլէ գըլըճընը չէքէրէք միւտարէպէյէ
հագըրլանտը , պիր տագըգա էվվէլ բէտէրինին էսկի տօսթը ,
վէ մահպուպէսինին կիզլի բէտէրի օլտուլու ճիհէթլէ սէվտիյի
Գօլօնէլէ գարչը , գօնթ տալիսի սիւահպէտէսթ օլարագ մու-
գապէլէ իթսի , վէ քէմալի հիտտէթ ու շիտտէթ իլէ .

— Պու թահքիլինիզի թէքմիլ գանընըլ թէմիլլէյէճէք
տիր , տէյու պաղըրմասը իլէ , Գօլօնէլ վահչի պիր ճանավար
կիպի հիւճիւմ իտէրէք .

— Ա՛ , սիղ պէնի օ ալչագ գարընըն բէտէրի՞ մի զանն ի-
տիյօր իտինիզ . սէն պէնի օ մէլունէնին նէղտինէ իտխալ իթ-
տին . ալչագ հէրիֆ , պիլմէյօր իտին քի պէն օ խայինէյի չիյ-
նէմէք , էզմէք , էվլատըմը պէրպատ վէ բէրիչան իտէն օ վիճ-
տանսըղը մահվ իթմէք իսթէյօր իտիւմ . պիլմէյօր իտին քի
զիհնիմտէ չօգտան պէրի սիզի էօլտիւրմէյի թասմիւմ իթմիշ
իտիւմ . անլայօրմուսըն գաթիլ , տէյու հայգըրտըր :

Էլհասըլ թարիֆի զայրի գապիլ շիտտէթի պիր միւտա-
րէպէյի միւտահիչէ պաչլատըր :

Գօնթ , հէր նէ գատար սիլահ գուլլանմագտա մահիր ի-
տի իտէ տէ , քէնտինտէն ֆազլա օլան մէհարէթ վէ չէվիքիլի

ճիհէթի իլէ , հիւճիւմ տէյիլէ , մուհաֆաղայի նէֆսի իլէ մէշ-
ղուլ օլույօր իտի :

Գօլօնէլ , գօնթը պիր տարպէտէ ահրէթէ կէօնտէրմէյէ
միւգթէտիր օլտուղու հալաէ , միւթթասըլ զահմէթ վիրմէք
իչին վիճուտինէ , պաճաղլարընա , վէ ումուղլարընա եարէլէր
աչըյօր իտի :

Գօնթ իսէ , հիտաթէթինտէն տէհչէթամիզ նաղրէլէր աթա-
րազ , միւտաֆաայէ զայրէթ իտիյօր իտի իսէ տէ , Գօլօնէլին
գըլըճը հէր հալաէ կէօյսիւնէ տօղրու եօլ պուլույօր վէ մուհ-
լիք եարէլէր աչըյօր իտի :

Գօլօնէլ , ատէթա իտամէ մահքիւմ օլանլարա զահմէթ
վէրէն պիր ճէլլատ կիպի հարաքէթ իտիյօր իտի :

Գօլօնէլ իլէրլէյէ իլէրլէյէ , վէ գօնթ տախի չէքիլէ չէ-
քիլէ թա ուշուրումըն քէնարընա կէլմիչլէր իտի :

Օ զէման ֆօնթ հիւճիւմ իթմէք վէ խասմինի ղիւճաթէ
մէճպուր իթմէք իսթէտի , լաքին Գօլօնէլ եերինտէն գըմըլ-
տանմայարազ :

— Գաթիլ , արթըզ չէքտիյին զահմէթ քեաֆի տիր ,
կէպէր , ալչադ , տէյէրէք հիւճիւմ իյլէտի :

Գօնթ միւտաֆաա իթմէք իսթէտի իսէ տէ , միւգթէ-
տիր օլամատըղընտան , Գօլօնէլին գըլըճը կէօյսիւնտէն կիրուպ
ալգասընտան չըգտը :

Սաթիթէ քէթիսիւտա , պիր տագըղա գատար մաղթուլ
գօնթը գըլըճընըն տէմիրի իլէ այադ իւլէրինտէ թու թտուգ-
տան սօնրա , գըլըճընը չէքէրէք կէրլիյէ չէքիլտի :

Պիչպրէ գօնթ , տիլսըրաչ պիր ֆէրետտ սալը վէրէրէք
տիզ իսթիւնէ չէքքտի , չպատէհու եիւզ իսթիւ ուշուրում-
տան աչաղա եուլարլանարազ , պահրը Մուհիթին դաարըն-
տա տէֆն իտիլտի :

Լվէլճէ խասմ օլան կօնթրան , իչպու տաէլլօնըն պիրի-
ճիք շահիտի օլմուշ իտի :

Օ զէման Գօլօնէլ տէ էլինտէն գըլըճընը աթըպ տիզ
չէօքէրէք , վէ էլլէրի իլէ եիւղիւնի ֆօրթէրէք :

— Ի վրասում, է վրասում, տէմէյէ, վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլասար :

Տէմիրտէն ապհա գաւլի օլան պու գալպ , առէթա պալ մօմու կիպի եու մուշամըշ իտի :

41

Ո էսնատէ պալօ խիթամ պուլմուշ, վէ միսաֆիրլէր պիրէր պիրէր տաղըլմայա պաշլամըշ օլուպ , էն եագըն գօնշուլարտան պաշլա քիմնէ գալմամըշ իտի . իհիթիյար պարօն տը ֆէրիլօ տախի արապանըն հագըրլանմասընք էմր իթմիշ օլտուղունտան , գօնթ իսթիյօն արանըլտը , մուսախլէյհ զայպ օլմուշ իտի , պահչէլէրտէ պէյհուտէ եէրէ թէհարրիտէն սօնրա , վիգօնթ տայըսընա իշի անըլթտը , մուսախլէյհ տախի :

— Պանա գալըրսա կիթմէք էվլա տըր , գօնթ իսթիյօնըն հայվանը օլտուղու ճիհէթլէ պիզէ եէթիշիւր , տէմէսի իլէ , վիգօնթ :

— Եախօտ պուրատա գալըր , տէտի :

Վիգօնթ , կէնճ Բուսիյալը իլէ մատամ տը Սէն Լուսըն թէաշիւզլէրինի պիլաիլինտէն , պու զայպուպէթէ մախսուս նաղարը իլէ պագըյօր իտի :

Մատամ իսէ տէօրթ թարաֆա կէօղ կէզուրիմիշ, վէ պիր սաաթտան պէրի մարքի Տըլսա իլէ գօնթ իսթիյօնըն կէօրիւնմէտիլէրլինէ թէաճիւպ իլէ , քէնտի քէնտիլինէ :

— Դօնթ գըսգանճ իտի , միւթլագա մարքի իլէ միւնաղաա իթմիշ տիւր , տէտի :

Հալ պու քի պու ֆարզիյաթ մատամը մուլթարըպ իթմէյիպ , պիլաքիս մահղուղիյէթինի մուճիպ օլույօր իտի . պու վիճտանսըլ վէ մէրհամէթսիպ գալըր , իքի տէլիգանընըն պիր ղիյաֆէթ էսնասընսա զէվգ ու սէֆայի թէրք իլէ , քէն-

տիտի իշխն տուէլլօ իթտիքլէրինտէն քէյֆլէնիյօր իտի :

Պագաթ մոմսիլէյհա , կիճէ տուէլլօ իճրա իտիլմէյէ-
ճէյինի , վէ գօնթ իլէ մարքինին գալլա իթտիքլէրի հալաւ
պիլէ , իրթէսի կիւնի վուրուշաճագլարընը տիւշիւնէրէք , քէն-
տի քէնաինէ :

— Գօնթ , պէլքի պէնիմ պարիտանէ գապուլիմտէն
հիտտէթլէնէրէք ալըպ եիւրիւյի վէրմիշ տիր , տէյօր իտի :

Պագաթ մարքի Տըլասըն դայպուպէթի անլաշըլամայօր
իտի , գարիյնի քիրամըն մալիւմէրի օլտուղու կիպի , մատամ
սը Սէն Լուս , եալընը հէվայի նէֆսինէ մայիլ պիր գատըն
օլուպ , տիւնքի աշըգընը , եարըն զուհուր իտէճէյի աշըգը-
նա պիլա մէրհամէթ գուրպան իտէր թագըմսան իտի . գօնթ
իսթիյօն պիր այտան զիյատէ մատամըն գալպինի զապթ իթ-
միշ , վէ պու միւտտէթ իսէ լուգումինտէն զիյատէ սիւրմիւշ
օլմաղըլ , գօնթըն Պրիթանիայէ սէյահաթը , պէյնլէրին-
տէքի թէաշիւգլէրի իշին սօն ֆասըլ օլմուշ իտի :

Կօնթրանըն կէշիրտիյի հայաթը պէհատըրանէսի , հիւսն
ու լէթաֆէթինի արթըրան հալի մահգուհանէսի , վէ ալ էս-
նասընտա իքի տուրէթլէ գօնթ իսթիյօնտան միւգթէտիր օլ-
տուղունըն կէօրիւնմէսի , մատամըն իւգէրինէ բէք պէյիւք
պիր թէէսիր իճրա իլլէմիշ , վէ պաշընա կէլէն ֆէլաքէթուէն
խապէրտար օլմատըղը պիշարէ գօնթ , պիւթիւն պիւթիւնէ
նաղարընտան տիւշմիւշ իտի :

Էլհասըլ Բէրիզօլար կիթտիյի կիպի , պարօն Տըլասի տա-
լի հայվանընը էմր իլլէյէրէք , վէ եէկէնի Կօնթրանըն նէ
օլտուղունըն տիւշիւնմէյէրէք իգամէթկեահընա ալտէթ իթ-
միշ իտի :

Բէօշկտէ քիմնէ գալմայըպ մատամ իլէ նայըգ եալընը
պալմըն իտիլէր . մատամըն քիրրինի իշլալ իտէն շէյ մար-
դիւնի նէ օլտուղը իտիլէր . մոմսիլէյհա , քէնտի կիպի գատըն-
լարըն սէվաթլէրի գատար Կօնթրանը սէվմիշ , վէ պալօ էս-
նասընտա եէնլէյպիլ քէնթրիգանըն թէրթիպի իլէ զիհնինի
եօրմուշիւն . կէրպուս մոմսիլ փուգու պուլմուշ իսէ , եիւգ

պաշը Լամպերին հէր հալտէ խապերաար օլաճաղընը տիւշիւ-
նէրէք, քէթխիւտա էֆէնտիյի չըզըրաը իսէ տէ, ֆագաթ
մէրդուժ տտիսի մէյտանտա օլմատըղընտան, քէնտի քէն-
տինէ.

— Արթըղ շիւպհէ գալմատը, տուէլլօ իտիլիօր, տէ-
աիքաէն սօնրա, թէմամը իլէ գանի օլմագ իւղրէ սիւհհ սա-
լօնընա կիրտի.

Գօլօնէլ իլէ գօնթ մէղքիւր օտատան չըգար իքէն գա-
բույը գաբամայա ունութմուշ օլմալարը իլէ, մատամըն շիւպ-
հէսի պիւթիւն պիւթիւնէ վայիլ օլտու.

Մատամ տը Սէն Լուս, էկէր Կօնթրանը օն պէշ կիւն
էվվէլ կէօրմիւշ վէ գօնուճմուշ օլտա իտի, գօնթ իսթիյօն ի-
լէ տուէլլօ իթմէլէրինի, մարքի Բ . . . իլէ վիգօնթ Ըալֆըն
միւտարէպէլէրի գատար էհէմնիյէթսիվ թէլագղը իտէճէք
իտի, ֆագաթ մուճուլէյհա մարքի Տըլաս իլէ տահա օ կիւն
կէօրիւճիւշ, վէ անընլա թէաշիւգ իթմէյի արզու իյլէմիշ օլ-
տուղունտան, մուղթարըպ պիր հալտէ սալօնտա պիր սաաթ
գատար պէքլէտի.

Պատէհու ըղթըրապը գալպի արթաղընտան, տիկէր
պիր մուհապէթ իլէ ֆիքրինի իշղալ իթմէք լուզումընը կէօ-
րէրէք, Նայըղ իլէ պէրապէր օտալարընա աղիմէթ իթտիլէր.

Մատամ, էլտիվէնլէրինի վէ եէլապէսինի պիր թարաֆա
աթարագ չօճուղըն եաթաղընա գօշտու.

Շիմինէնին իւղէրինտէքի իտարէ ֆիթիլի եանըյօր իտի,
պիր քէօշտէ պուլունան քիւշիւք գարեօրանըն լէրտէլէրի
տըղգաթլա գարանմըշ իտիլէր, իքի գատընլար եավաշ եա-
վաշ եաթաղա թէգարլուպ իթտիլէր, վէ մատամ ուսուլ իլէ
բէրտէլէրի աշտը.

Մատամ պիրտէն պիրէ ճանխըրաշ պիր վավէյլա սալը
վէրտի, պէշ սանիյէ գատար պիր միւտաթ իքի գատընլար
ալըղ ալըղ եէքսիկէրինէ պագտըլար . . . պատէհու մատամ
գարլան կիպի պիր սիւրաթլա գարույա ֆըրլանարագ.

— Հէքթօ՛ր, Հէքթօ՛ր, տէյու պաղըրմայա պաշլատը.

Հիշ պիր ճէվապ վերիւմէտի :

Օ սըրասա նայըգ , չօճուղուն էլպիսէլէրինի տաիի զոյպ օլմուշ իտիյինի կէօրտի , մատամ իսէ չաշըրմըշ վէ թէլաշ իլէ « Հէ.քթօր , Հէ.քթօր » նիտասընը թէ.քրար իտիյօր իտի :

Մատամ տը Սէն Լուս գըլյամէթլէրի գօրարըրճասընա պաղըրտը չաղըրտը , ումում խըտմէթ.քեարլարը ճէլպ իլէ սօրտու արատը , ֆադաթ հիշ պիր ճէվապ ալամատը . քէօշ-կիւն հէր թարաֆը պահճէնին հէր քէօշէլէրի , իյնէ արար-ճասընա թէհարրի իտիլտի , քիմնէ եօգ իտի , հիշ պիր էսէր պուլունամատը . օ վազըթ մատամ հէր տիւրլի իհթիյաթ ու ղայէթի ունուտարագ ալաղը չըգտըգճա :

— Էվլատըմ . . . Էվլատըմ . . . պէնիմ Էվլատըմ , տէյու պաղըրըպ տուրոյօր իտի :

Օ արալըգ մատամըն զիհնինէ պիր խաթըրէյի միւտհիշէ կէլտի . նըշանլսընը էլինտէն ալմըշ օլտուղու ժանըն , չօճու-ղա պիր շէյ եարմըշ օլմասը իհթիմալինի խաթըրլայարագ :

— Ժան , Ժան նէրէտէ , տէյու հայգըրտը : մէրգումըն էօյլէտէն սօնրա կէօրիւնմէտիյի խապէր վէրիլտի :

Մատամըն մերագ ու թէլաշը կիթտիքճէ արթըյօր իտի . պիր գաշ սէնէտէն պէրի ֆէրլուր քէօշկիւնէ ինթիսապ իթ-միշ պապա ժէրօմ նամընտա իհթիյար պիր խըտմէթ.քեար օ-լուպ , քիմնէ պու տտէմին սէօզլէրինէ տըգգաթ իթմէզ վէ էհէմմիյէթ վէրմէզ իտի . մէրգում հէր կիճէ տէնիլ քէնարը-նա կիտէրէք , սահիլէ չարքան տալկալարըն թէմաշասը իլէ թէլէզգիւզ իյէր իտի . պապա ժէրօմ էթրաֆընտա իլէշէն շէյլէրէ տալա էհէմմիյէթ վէրմէզ օլտուղու հալտէ , մատա-մըն ճանխըրաշանէ ֆէրեատլէրինէ թէտճիւպ իտէրէք , վէ մումաիլէյհանըն սըգ սըգ չօճուղըն իսմինի թէլաֆիուզ իթ-տիյինի իշիտէրէք , կիւլմէյէ պաշատը , վէ քէնտի քէնտինէ .

— Ա' , ա' , չօճուղու արայօլար . . . տէմէսի իւզէրինէ . մէր-գումըն պու սէօզլինի պիրի տույարագ :

— Էվվէթ , չօճուղու արայօրուզ . . . սէն կէօրտի՞ն մի , տէտի :

— Կէօրտիւմ :

— Նէ՞ վազըթ :

— Պու կիճէ :

— Նէ՞րէտէ :

— Աշաղըսա . . . շուրառա . . .

Նայըգ, իհիթիյար ժէրօմըն պու սէօղլէրինի իշիտէրէք տազիւմ պիր թէլաշ իլէ :

— Աման եա Բապպիւմ, Նէ՞րէտէ կէօրտիւն , տէյու սօրմասը իլէ , պապա ժէրօմ էլինի տէնիղէ տօղրու ուզաթտը մատամ իսէ քէնտի քէնտինի զայպ իտէրէք վէ թիթրէյէրէք :

— Եա՛ Բապպիւմ, էվլատըմ պօղուլմուշ, տէյու պաղըրմասընտա , պապա ժէրօմ պաշընը սալլայարադ :

— Խայր , տէտի :

Նայըգ . - Էօյլէ իսէ Նէ՞րէտէ տիր , սէօյլէ, չաբըգ սէօյլէ :

— Կիթտի :

Մատամ . - (Ըզթըրապընտան էլլէրինի պիւքէրէք .) Կիթտի՞ մի , կիթտի՞ մի . . . նասըլ , քիմի՞ իլէ կիթտի :

— Տէնիղէ կիթտի . . . պիր սանտալ իլէ . . .

Պապա ժէրօմըն պու սէօղիւ իւղէրինէ ումում խըտմէթքեարլար ումուղլարընը գալտըրարադ :

— Պու հէրիֆ տիվանէ տիր , տէտիլէր , Նայըգ իսէ իհիթիյարըն էլլէրինտէն թուլթարադ :

— Վիմի՞ իլէ պէրապէր կիթտի , տէտի :

— Փան իլէ պէրապէր :

Օ վազըթ մատամ իլէ Նայըգ շիւպհէտէն գուրթուլարադ ալըգ ալըգ եէքտիկէրինէ պազմաղա պաշլատըլար , փանըն զայպուպէթինի , պապա ժէրօմըն իֆատէսինի թաստիգ իտիյօր իտի . մատամ տը Սէն Լուս պալգօնա գօշարադ տէնիղէ տօղրու պազտը , տայիւրէյի ուֆուգտա հիշ պիր շէյ կէօրիւնմէյօր իտի . հէման պիր թավըր մէճնունանէ իլէ :

— Էվլատըմ , օղլում , պիչարէ եավրուճուղում , տէյու հայգըրտը :

Հէր պիր շէյի խըյանէթ իթմիշ , քէնտիսինէ արզը մու-
հապէթ իտէնէրի տյադլարը ալթընտա շիյնէմիշ . բէտէրինի,
մարբի Բ . . . յի , վիգօնթ Բալֆը, Մօլտավիյալը բըրէնսի էօլ-
տիւրմիւշ, վէ քէնտիսի իշին գօնթ իսթիյօնըն էօլմիւշ, Ար-
մանընտա պէլքի էօլմէք իւզրէ պուլունմուշ օլտուզու պու-
մէրհամէթսիզ գատըն , տիզ չէօքէրէք ճէնապը Հազգա
տուա ու նիյազէ , վէ էն վահշի ճանավարը պիլէ ըրզգաթա
կէթիրէճէք տէրէճէլէրտէ աճը աճը ֆէրետտէր իլէ էվլատը-
նը թալէպ իթմէյէ , վէ կէօզլէրինտէն գանլը ետալար տէօք-
մէյէ պաշտար :

Խըտմէթքեարլարըն պէօյիւք գըաըն աթլարա պինէրէք
հէր թարաֆա տաղըլմիշ իտիլէր , մատամ իսէ օպանըն տէ-
լունինի տօլաշարազ , կեահ աղլամագտա վէ կեահտա քէօշ-
կի երզամագ տէրէճէլէրտէ պաղիլմագտա իտի :

Թամ պու արալըզ գաբու աշըլարագ , մատամըն , հիտ-
տէթի էսնասընտա վիճուտինի ունութմուշ օլտուզու Գօլօնէլ,
ինթիգամ հէյքէլի կիպի պիր հալտէ իշէրի կիրտի :

Գօլօնէլ , թաշտան օյուլմուշ պիր սանէմ կիպի բէնկի սօ-
լուգ օլուպ , կէօզլէրինտէն իրի տամլա իրի կէօզ ետալը՝ պիր
սաաթ գարֆընտա չուգուրլաշմիշ օլան եանագլարընաֆնօզ-
րու եուլարլանըյօր իտի :

Հէր շէյտէն էվլատընը թալէպ իտէն մատամ , Գօլօնէլի
պու հալտէ կէօրմէսի իլէ , հայրէթլէ գարըշըզ պիր տէհշէ-
թէ կիրիֆթար օլտու :

Գօլօնէլ գաբույը գաբայարագ մատամա տօղրու պիր ա-
տըմ իլէլէտի , մատամ էօլիւմ մէլէյինի կէօրմիւշ կիպի կէ-
րիսին կէրիյէ ըրնաթ իյլէյօր իտի . մէզքիւր օտանըն տէ-
լունինտէ էվլատընը չալտըրմիշ օլան վալիտէտէն , վէ օլլու-
նը էօլմիւշ զանն իտէն բէտէրտէն պաշգա քիմպէ պուլունմա-
յօր իտի :

Գօլօնէլ , մատամըն նաղարընտա քէտիլտապը եիւզ պա-
շը Լամպէր օլտուզունտան , պու եօշտա պիր հարաքէթը նա-
պիճայէ ճէսարէթի , պատիլի թէքտիր օլաճագ իտի իսէ տէ ,

Փագաթ էսկի զադիթին կեօղէրինտէն սաշըլան զազապ գը-
ղընըմլարը, դարչըսընա կէլէն էն ճէսուր ատէմլէրի պիլէ կի-
րիֆթարը խէվֆի ու տէհչէթ խաէճէք տէրէճէլէրտէ պուլուն-
տուղունտան, մատամ ար Սէն Լուս դօրդուսունտան շաշը-
մըչ դարմըչ խտի :

Գօլօնէլին պու հալ ու թավրինտէն, մատամտան պիլհի-
սապ սօրաճաղը անլաշըլըյօր խտի : մումաիլէյհ աղըր վէ թէհ-
տիտամիլ պիր սէտա իլէ քէլամէ ալազ իտէրէք :

— Մատամ, քէտէրլէրիմի քէտէրինիլէ իհադ իթմէյէ
կէլտիմ, տէտի :

Մատամ ար Սէն Լուս թիթըլէրէք պիր ատըմ տահա
կէրի չէքիլտի, Գօլօնէլ խաէ սոյնի հալտէ սէօղիւնէ տէվամ
իլէ :

— Սիլ էվլատընըլ իչին աղլայօրսունըլ տէյիլէ մի, մա-
տամ աղիմ պիր տէրա ու քէտէր իլէ :

— Էվլատըմ . . . տէյու քէրէլէտի :

— Պէնաէ, պէնիմ էվլատըմ իչին աղլայօրսում :

— (Հայրէթլէ .) Սիլ մի :

— Էվլէթ, օղլում էօլմիւշ տիւր մատամ . . . հալ պու քի
սիլիների . . .

— Ահ, տէմէք քի էվլատըմըն նէ՞ օլտուզունը պիլիյօր-
սունըլ :

— Էվլէթ :

— Պիլիյօրսունըլ տա նի՛չին խապէր վէրմէյօրսունըլ, ահ
սէօյլէյինիլլ րէճա խաէրիմ :

— Տահա սըրտը կէլմէտի :

Պու սէօղիւն իւղէրինէ մազքուր մատամ, Գօլօնէլին էօ-
նիւնէ տիլ չէօքէրէք, միւսթէրհիմանէ պիր թավր իլէ կիւ-
զիւնէ պադմազա պաշլատը, Գօլօնէլ խաէ թէհտիտամիլ պիր
սէտա իլէ :

— Ա, սիլ էվլատընըլ սէվէյօր մը խտինիլ, տէմէք քի
տիւննատա սէվմէք նէ՞ տէմէք օլտուզունը պիլիյօրսունըլ,
էօյլէ՞ մի :

Մատամ տը Ուն Լուս էլէրինի գալու շաուրարագ , վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղայարագ .

— Էվլա՛տըմըն նէ օլտուղունու պիլիյօրսունըղ տա խապէր վիլմէյօրսունըղ , տէմէք պիր վալիռէնին հալինի պիլմէյօրսունըղ , տէյու ճէվապ վէրտի :

— Օղլունուղ պէրհայաթ տըր , մապամ :

— (Մէքրուբսնէ հայդըրարագ .) Ահ հվլատըմ , լուծփէն էվլատըմը պոպուն , պանա իատէ իտին , խապէր վէրին :

— Բէք աճէլէ իթմէյին մատամ , էվվէլ էմկրտէ թէրքը հայաթ իլլէտիյի ճիհէթլէ , քէնտիպի իչին կէօղ եաշը տէօքտիլիւմ պիր թանէճիք էվլատըմըն , ճիյէրբարէմին սէրկիւղէլթինի տինլէյին :

— (Պաշընը էյէրէք .) Պոյուրըն , տինլէյօրսում :

— Մատամ , պէնիմ իսմիւմ եիւզ պաշը Լամպէր տէպիլ տիր , պէն Գօլճնէլ Լէօն թէմիլիյէ օլունուրում , պիր էվլատըմ վար իտի . . . պու չօճուգ եիրմի եաշընտա , կիւզէլ , նարին , սիլին կիպի գումրալ , գալպի ալթուն կիպի թէմիլ , էլհասըլ մէլէք կիպի պիր չօճուգ իտի . պու չօճուգ , հալընըղ ճէսարէթի սայէսինտէ գըլըճ , վէ եախօտ թապանճա թուլթապիլտիլինտէն էօլմիւշ տէյէմէմ , գաթլ իտիլմիշ տիր տէրիւմ , անգլայօրմուսընըղ մատամ , էվլատըմ պիլա մէրհամէթ էօլալըրիւմիւշ տիր :

Գօլճնէլ , պուրատա սէօղիւնիւ գաթ իթտի , կէօղլէրինտէն եաշլար ճէրէյան իտիյօր իտի , պիր սոնիյէ գատար սիւքիւթ իտիպ կէօղլէրինի սիլէրէք :

— Պիր կիւն սիլին կիպի կիւզէլ , փագաթ սիլին կիպի վիճտանսըղ պիր գատընա . . . բասթ կէլտի , տէմէսի իւղէրինէ , մատիւմ թիթրէմէյէ պաշլատը . Գօլճնէլ իսէ չու վէճհլէ սէօղիւնէ տէվլամ իթտի :

— Օ գատըն , պիչարէ չօճուգոն բայիմալ իթտի . պին տիպիլիւ զահմէթ վէ մէշագգաթլարա կիրիֆիթար իլլէտի , բագիպինի , էօնիոնտէ տիլ չէօքմիւշ օլտուղու հալտէ կէօթէրտի . . . խըրքալատը . . . վէ սօնրա (վալիմանէ կիւլէրէք) վէ

սօնրա ետրտըղը ֆէնալըղը իթմամ վէ իքմալ իչին, էլտիվէ-
նի իլէ հիւզիւնէ վուրտու, թահքիւր իթտի:

— (Հայգըրարագ.) Արման:

— Էվվէթ, Արման, իչթէ օ տէլիգանլը պէնիմ էվլատըմ
իտի. էվվէթ մատամ, պու գատար ալչագլըղընըղա լաղմէն
պիչարէ սիզի սէվէյօր իտի, հէմ սիզին կիպի պիր գատընըն,
միւսթահագ օլմատըղը տէրէճէլէրտէ սէվէյօր իտի, սիզի սէ-
վէյօր իտի, չիւնքի սիզի սէվէնլէրի պիրէր պիրէր էօլտիւր-
տիւլինիզի պիւմէյօր իտի. Արման, մարքի Բ... իլէ վիզօնթ
Բալֆըն, գարունըղըն էօնիւնտէ եէքտիկէրինի պօղազլատըգ-
լարընը, պիր գաթիլէ իւճրէթ վէրէրէք, Մօլտավիյալը բը-
րէնսի եաթաղընտա զաթլ իթտիրաիլինիզի, վէ բէտէրինի-
զին, գօճայա վադմաղտան էվվէլ չօճուգ տօղուրտուղունուզը
տույար տույմազ, քէտէրինտէն վէֆաթ իլլէտիլինի տույմա-
մըչ իտի:

Մատամ տը Սէն Լուս, պուլունտուղու մահալտէ պիւ-
զիւմիւչ գալմըչ իտի, պիր սանիյէ գատար սիւքիւթ իթմիչ
օլսն Գօլօնէլ, թէքրար քէլամէ ազաղ իլէ:

— Ֆադաթ պու գատար ալչագ, պու գատար ֆէնալը-
ղա մայիլ, վէ ճինայաթ իլէ մէէլուֆ օլտուղունուզ հալտէ,
գալպինիլտէ պիր հըսսիյաթ պօլուհտուղունը պիլիյօր ի-
տիւմ... աչըղլարընը պիլա մէրհամէթ էօլտիւրէն գատըն,
էվլատընը սէվէյօր իտի... էհ մատամ, իչթէ պէնտէ ինթի-
գամըմը ալտըմ, տէտի:

Գօլօնէլին պու սէօղլէրինի իչիտէն մատամ, պիրտէն պի-
րէ տօղրուլուպ կէրի չէքիլէրէք, վէ ղըյզ ու ղազապ իլէ մէմ-
լու պիր սէտա իլէ:

— Էվլատըմա՞մը, էվլատըմա իլիշմէյէ ճէսարէթ մի իթ-
տինիզ, տէյու պաղըրտը:

— Իչթէ հիտտէթլէնիյօրսունըղ, տէյիլ մի, գալպինիզ
հարաքէթ իլլէտիլի ճիհէթլէ թէքրար քէսպը գուվիլէթ իտի-
յօրսունըղ. էվլատըմը, ճիյէրբարէմի էօլտիւրմէտինիզ մի,
(պիր աղ սիւքիւթ տէն սօնրա.) ֆադաթ մէրագ իթմէյին

մատամ, պէն էվլատընըղը էօլտիւրմէմ, պէն սիպին կիպի գա-
թիլ տէյիլիմ. . . տէտի :

Գօլօնէլին պու վատի , մատամըն հիտտէթ ու զազապընը
իզալէ իթտի իսէ տէ , պիր ազ սօնրա տահա զիյատէ գօրգ-
մայա պաշլատը , զիրա Գօլօնէլ չու վէճհ իլէ սէօզիւնէ տէ-
վամ էյլէտի :

— Էվլատընըղը էօլտիւրմէյէճէյիմ մատամ, ֆադաթ
ինթիգամըմ տահա տէհչէթի օլաճագ տըր . էվլատընը էօլ-
տիւրմիւշ օլտուղունըղ պու Գօլօնէլ Լէօն , անը պէօյիւտէ-
ճէք . . . օ չօճուգ , պաշգա պիր նամ թահտընտա վէ քիմ
օլտուղունը պիլմէյէրէք պէօյիւյէճէք , վէ վալիտէսի քէնտի-
սինի գաթան կէօրմէյէճէք . . .

Մատամ աը Սէն Լուս , էլլէրինի Գօլօնէլէ ա զատըպ եէ-
րէ գաբանարագ :

— Մէրհամէթ , մէրհամէթ , տէյու պաղըրտը . Գօլօնէլ
իսէ պիր թավըղ զալիմանէ իլէ :

— Էվլատընըղը պիր տահա կէօրմէյէճէքսինիզ մա-
տամ, պու չօճուգ պիր կիւն օլուպ տա վալիտէսինի սիւալ ի-
տէճէք օլուրա , քէնտիսինի տիւնեպյա կէթիլէն գատընըն ,
նամուսըղ , սէֆիհ , ալչագ , վէ էլլէրինին մաղլումլար գտնը
իլէ պուլաշըգ օլտուղունը խապէր վէրէճէյիմ . սիզ տէ մա-
տամ, տիւնեատա բահաթ եիւղիւ կէօրմէյէրէք եաշայաճագ-
սընըղ . սիզի կէօրմէյէճէք , վէ կէօրսէ պիլէ թանըմայաճագ
պիր էվլատընըղ օլտուղունը պիլէրէք , տէրտ ու քէտէր վէ
ըղթըրապ իլէ էօմիւնիլի կէշիլէճէքսինիզ , վէ էվլատընըղ
տա վալիտէսինի տէրիտաթըր իթտիքճէ , իւրքէճէք , գալպին-
տէ պիւր իբրահ հըսա իտէճէք , վէ քէնտիսինի տօղուբան զա-
լիմէյէ շանէթլէր օգույաճագ տըր , տէտի :

Մատամ, ճանիւրրաշանէ պիր ահ չէքէրէք արգաւը իւզ-
րէ տէվրիլիպ պայըլա գալտը . Գօլօնէլ իսէ զալիմանէ պիր
թավը իլէ :

— Ալլահ վէրէտէ պու խայինէ կէպէրմէսէ , Կօգսա ին-
թիգամըմլ իքմալ իթմէմիշ օլուրում , տէտիլի սըրատա , հէ-

ման գարուձ շինութիւն աչըլարադ իչէրիյէ պիր ատէմ կիրին-
ճէ, Գօլօնէլ, աղիմ պիր հայրէթլէ.

— Ժօ՛ք, տէյու հայդըրադ.

Ֆիլ հագըղա պու ատէմ, եօլտա իւչ հայլան չաթլա-
տարադ քէմալի սիւրաթլա Բարիպտէն կէլմիլ օլան ժօք իտի.

42

Գօլօնէլ ժօրը կէօրիւր կէօրմէղ կերի չէքիլէրէք տէհ-
չէթլիւ սուրէթտէ սօլտու. իհթիյար ասքէրին, Արմանըն վէ-
ֆաթընը խապէր վէրմէք իչին կէլմիլ զանն իյլէսի, ֆապաթ
ժօրըն չէհրէսի հէր նէ գատար մալլմնմ իտի իսէ տէ, սի-
յահլար կիյինմէմիլ իտի. Գօլօնէլ թէլաշ իլէ.

— Էվլատըմ նէ՞ օլտու, տէյու սիւալ իթմէսի իլէ, ժօք.

— Ա՛հ, ալֆի իտէրսինիլ միւսիւ Գօլօնէլ, ալֆի իտէրսի-
նիլ. . . . ճէնասըլ Հադ պիղէ մույին օլուրտա գուրթարըրըլ,
տէտի.

— (Կէնիլ պիր նէֆէս ալարադ.) Գուրթարմագ մը,
էվլէթ գուրթարաճաղըլ.

Գօլօնէլ, էվլատընըն հէնուղ պէր հայաթ օլտուղունը,
վէ գօնթըն եանըլարըլընը անլայարադ, մէսէրրէթլինտէն նա-
շի իհթիյար ասքէրին գուճաղընա տիւչիւպ պայըլտը. մու-
մաիլէյհ, քէնտի ստասընիւ ղէման մատամըն օտտըն-
տա օլմայըլ, քէնտի օտասընիւ նագլ իտիլմիլ օլտուղունը
կէօրտի. Կօնթրան իլէ ժօք պաշը ուճուճտա իտիլէր. Գօլօ-
նէլ, մումաիլէյհիւմի թանըյարադ հէր չէյի խաթըրլատը,
վէ թիթրէք պիր սէգա իլէ.

— Էվլատըմ, էվլատըմ էօլմէտի եա՛, տէտիյինտէ, ժօք.

— Խա՛յր, բէք աղըր տէրէճէտէ փասթա տըր, տէհչէթ-
լիւ սուրէթտէ մէճրուհ պուլունտուղունտան իլաճ, արամագ

իւզրէ պուրայա կէլտիմ. երբմի ստաթտա եիւզ ֆարսախ եօլ ալտըմ, տէտի :

— Իլա՛ճ, իլա՛ճ . . . Նէ՞ եարմագ լազըմ տըր . ա՛հ, հա-
յաթըմ, էօմրիւմ, ճանըմ, էվլատըմ իշին տիր :

— Տինլէյին :

— Սէօյլէ՛, չարըդ սէօյլէ, Ալլահ աչգընա չարըդ սէօյլէ :

— Չօճուլը թէտավի իտէն տօգթօր պէշ ալթը կիւն իւ-
միւտսիդ պուլունույօր իտի, պատէհու խաֆիֆ պիր իւմիւտ
ըշըղը կէօրմէյէ պաշլատը . պուլնն իւգէրինէ պէնի սիղէ
կէօնտէրտի . . . սիղ չօճուլա պիր շէյ վատ իթմիշսինիդ, չ-
էկէր օ վատ իճրա օլունուլսա, Արման եաշայապիլէճէք
տիր . . .

— Էվլէ՛թ, պէն էվլատըմա պու գատընն մուհապէ-
թինի վատ իթմիշ իտիմ, տէյերէք, պիրտէն պիրէ եէրինաէն
գալգտը, կէօղլէրինտէն աթէշլէր սաշըլըյօր վէ թավըրնտան
պիր շէյէ գարար վէրմիշ օլտուղու անլաշըլըյօր իտի . մու-
մաիլէյհ քէնտինտէն չըդմըշ պիր հալտէ սէօղիւնէ տէվամ
իտերէք :

— Էվլէ՛թ, պէն պու վալիտէյի էլլմտէ լծութույօ-
րում . . . հայաթա պէտէլ հայաթ, մուհապէթէ մուգապիլ
մուհապէթ, էվլատա գարշու էվլատ . . . եա էվլատըմը
գուրթարըր, եա էվլատընը պօղարըմ . . . տէտի :

Մումաիլէյհ պու սէօղլէրի թէլաֆիֆուդ իտէր իթմէդ
մատամըն տայիրէսինէ գօշտու . մատամ տը Սէն Լուս էօլիւ
կիպի պիր հալտէ պուլունույօր իտի . վիճուտինի պիր աթէշլի
հիւմնա իսթիլա իթմիշ, վէ հիշ պիր շէյի անլայամպաճագ
տէրէճէտէ ագլընը շաշըրմըշ իտի . նայըդ իսէ հանըմընըն
աթէշլէր իշինտէ եանմագտա օլսն էլլէրինի թուլթմուշ աղ-
լայօր իտի . . .

Մատամ տը Սէն Լուս, Գօլճնէլի կէօրիւր կէօրմէզ ագլը
պաշընա կէլտի, վէ հէր պիր սըրրընըն ֆաշ օլտուղունը խա-
թըրլայարագ :

— Ա՛հ, նայիլ օլտուղունը մուգաֆիթերիյէթտէն իսթիֆա-

տէ իշին կէլիյօրսունըղ տէ՞յիլ մի . էվլատըմըն , վալիտէսինէ լանէթ իտէճէյինի թէքլար պէյան իթմէք իշին կէլիյօրսունըղ , էօյլէ տէ՞յիլ մի , տէյինճէ , Գօլօնէլ .

— Խա՛յր մատամ , պէն սիղէ բէշիմանիյէթէ մուգապիլ իւմիւտ կէթիւրիյօրում , դապահաթընըղը ավֆ իտէճէյիւմ . . . տէտի :

— Էվլատըմ , էվլատըմը պանա վէրին , պյադլարընըղա դաբանըր , վէ էօմիւմ օլտուգճա էսիրինիլ օլուրում :

— Մատա՛մ , էվլատընըղը թալէպ իտիյօրսունըղ տէյիլ մի , բէք ալա , օղլումը պանա իատէ իթմէյէ դատըր օլսա իտինիլ . . . եաբա՞ր մը իտինիլ :

— Ա՛հ , էվլէթ , հաթտա հայաթըմը պիլէ ֆէտա էյլէր իտիւմ :

— Բէք էյի , Արման էօլմէմիշ տիր :

Մատամ աը Սէն Լուս մէսրուրանէ պիր նաղրէ աթտը , զիրա մատէմքի Արման պէր հայաթ իտի , Գօլօնէլ տէ պէհէմէհալ էվլատընը իատէ իտէճէք իտի . Գօլօնէլ սէօզիւնէ տէվամ իլէ .

— Էօլմէմիշ տիր . . . ֆադաթ էօլիյօր , քէնտիսինտէ օլան պիր իւմիւտ , Կիրիֆթար օլտուղու խասթալըգ իլէ միւճատէլէ վէ միւտաֆաա իտիյօր . . . պու իւմիւտէ նայիլ օլուրսա գուրթուլաճադ տըր :

Մատամ , շաշգըն շաշգըն Գօլօնէլէ պադըյօր իտի , մուճաիլէյհ տաիսի .

— Անլատընըղ զանն իտէրիւմ տէյիլ մի . օ ֆէլաքէթլի մուհապէթ , էկէր նէղտինէ կիտէրսէնիլ , պատիյի սէլամէթի օլաճադ տըր , սղունը էյի անլատընըղ ա՛ . էվլատըմը սէվմէնիլ վէ եալսօտ սէվէյօր կիպի կէօրիւնմէնիլ , Արմանըն գուրթուլմասը , վէ պինաէն ալէյհ էվլատընըղըն սիղէ իատէսի իշին էլղէմ բիր . անլաչըլտը՞ մը մատամ , տէմէսի իլէ , մատամ պաչընը էյէրէք :

— Էսիրինիլիւմ , սէօլէյինիլ նէ եաբմադ լաղըմ տըր , տէտի :

— Կիթմէք մատամ, շիմտիաէն թէզի եօզ կիթմէք. տէրագապ Բարիդէ ավաէթլէ կիճէ կիւնտիւզ էվլաարմըն պաշը ուճունտա օթուրմադ... վէ պու ձուրէթլէ ճիյէրբարէմի էօլիւմին բէնչէսինտէն գուրթարմադ լաղըմ աըր, էկէր պու-նը եաբարսանըզ, էկէր էվլաուրմ եաշարսա, էկէր հայաթը-նը գուրթարըրսանըզ... պէն տէ սիզի ափվ իաէր... վէ էվլաուրնըզը իատէ իյլէրիմ:

— Չարըզ հայվան վէ արապա հաղըրլանտըն, շիմտի հարաբէթ իաէճէյիմ:

Ֆիլ հագըզա իքի սաաթ սօնրա մատամ տը Սէն Լուս, վէ Գօլօնէլ Լէօն, տէօրթ նօրմանտիյա աթըր գօշուլու պիր բօսթա արապուսը իլէ Բարիդէ միւթէվէճճիհէն եօլա չըգ-տըլար

Արապա քէմալի սիւրաթլա կիթտիյինաէն, եիրմի սաաթ զարֆընտա եիւզ ֆարսապըզ մէսաֆէ գաթ օլունուպ, Բարիդէ միւվասըլէթ իտիլաի:

43

Միւսիւ Ալպէր իլէ միւսիւ Տիւրքի, պիր տագըզա պիլէ Արմանըն եանընտան պըրըմամըշլար իտի. էճէլ եաթաղը-նա տիւշմիւշ օլան տէլիգանիլը տալկըն պիր հալտէ պիւլուն-մադտա, վէ տայիմա մատամ տը Սէն Լուսըն իսմինի զիքր իլէ սայըզլամադտա իտի. Ալպէր, Արմանըն սէրկիւզէթը հայլինի տօգթօրա հիքեայէ իթտի. միւմաիլէյհ հէր խասթա-լըզըն սէպէպի զուհուրինի պուլարագ անա կէօրէ թէտափի իտէր հաղըզ պիր հէքիմ օլտուլունտան, Ալպէրի պիր թա-րաֆա չէքէրէք:

— Խասթամըզը գուրթարմադ իչին եալընըզ պիր չարէ վար տըր, տէտի:

— Հա՞նկը չարէ :

— Օ գատընը թէքրար կէօրմէլի , վէ քէնտիսի տէրի-
գանլըյը սէվմէլի , վէ հախօտ սէվէյօր կիպի կէօրիւնմէլի
տիր :

Տօգթօրըն պու գարարը իւզէլինէ ժօք , Արմանը իքի
տօսթուըն թահար նէղարէթինտէ պըրագարագ Գօլօնէլի
պուլմագ իւզրէ Բարիզի թէքը իյլէմիչ խտի . ժօրըն ղայպու-
պէթի էսնաթընտա խասթա պիրագ էյի պուլունույօր իտի .
տէլիգանլըյը պէսլէյէն իւմիւտի վիւսալէ միւզգապիլ , ղայրի
մալիւմ տիկէր պիր քէտէր , անը մահփ իթմէյէ չալըյըյօր
իտի քի , պու տա գօնթ իսթիյօնըն սէվկիլիսի իլէ պէրապէր
հէմ պէզմը իւլֆէթ օլտուղու խաթըրէսի խտի . Արման , բէ-
տէրինին մալիք օլտուղու գուվլէթ ու ֆէրասէթինի պիլմէմէք-
տէ , վէ պինաէն ալէյհ մատամը հանընա կէթիքմէք կիպի
ղայէթ միւշկիւլ պիր իշի պաշա չըգօրաճաղընը իւմիւտ իթ-
մէմէքտէ իտի իսէ տէ , ֆագաթ բէտէրինէ ինանաղըր ճի-
հէթլէ անըն սօն սէօղլէրինի տէրխաթըր իտիյօր իտի . էլհա-
սըլ Արման , հայաթըր ղայէթ ինճէ պիր իրլիյէ պալլը կիպի
եաշայօր իտի :

Շայէտ ժօք , Գօլօնէլ իլէ մատամը ալմագսըզըն կէլէճէք
օլսա իտի , տէլիգանլընըն էօլէճէյի շիւպհէսիլ իտի :

Պիր ագչամ սաաթ պէշ ալթըր սուլարընտա խասթանըն
թալէպի , վէ տօգթօրըն միւսաատէսի իլէ օտանըն ղարպ
ճիհէթինտէ օլան բէնչիրէլէրի աչըլմըշ օլմաղըլա , Արման
մէվսիմի նէվպահարըն աղաճարա պախշ իյլէսիյի լէթաֆէ-
թի կէօրիւպ , վէ ճընս ճընս գուշլարըն սուրուրըր նաղմէլէ-
րինի տիյնէյօր իտի , տէլիգանլը խաֆիֆ պիր սէտա իլէ .

— Ահ , քէսպը սըհհէթ իթմէյի նէ գանդար արղու խտի-
յօրում . . . կէզմէյի նէ տէրէճէ իսթէյօրում . . . տէմէսի իլէ
Ալպէր :

— Պիր աղ տահա սապը իտին տօսթում , օ տա օլուր ,
տէտի :

— Աթա պինէրէք օրմանա կիթմէք . . .

Տէլիգանը պուրատա սէօզիւնի դաթ պիրլէ պիրտէն պի-
րէ սօլտու, տօսթլարը թիթրէտիւր, պատէհու Արման թէք-
րար քէլամէ ալալ իտէրէք .

— Խայր, խայր, օրմանա տէյիլ . . . պէլքի գօնթա թէ-
սատիւֆ իտէրիմ, տէտի .

Թամ պու սըրատա սօգադտա պիր արապա կիւրիւլթիւ-
սի իշիտիլտի . Արմանըն ըհնկի պիր սանիյէ զարֆընտա գըպ
դըրմըզը քէսիլէրէք .

— Ժօք մը տըր, տէտի .

Ալպէր, հավիյէ նազըր օլան ըհնչիլէլէրաէն պիրիսինէ ա-
թըլմըշ իտի . գաբուտան տէօթ աթ գօշուլու պիր բօսթա
արապասը կիրտի, վէ սէթրէսի պաշտան աշաղը իլիկի ու-
ղուն պօյլու պիր ատէմին արապատան էնտիլինի կէօրտի . Ալ-
պէր, Գօլօնէլի գաթան կէօրմէմիշ իտի իսէ տէ, պու ատէ-
մին Արմանըն բէտէրի օլտուղունը հըսս իյլէտի .

Ֆիլ հազըգա Գօլօնէլ էվէլա քէնտի արապատան էնտի,
վէ մատամ տը Սէն Լուսէ էլինի վէրուպ արապատան էնտի-
րէրէք խաֆիֆ պիր սէտա իլէ .

— Մատամ, բօլունըզը տէրիաթըր իտինիլ, Արմանը
ճիտաէն սէվմէնիլի թալէպ իթմէմ, ֆադաթ սէվէյօր կիպի
կէօրիւնմէլիսինիլ . . . էվլատընըզը անճագ պու շարթ իլէ
կէօրէպիլիսինիլ, աէմէսի իլէ մատամ .

— Էմրինիլէ իթաաթ իտէճէյիմ միւսիւ, տէտիյի սըրա-
տա, Ալպէր, խաաթայա աօղլու գօշարագ .

— Արման, Արման, բէտէրինիլ կէլտի . . . տէտի .

Արմանըն գըզարմըշ օլան չէհրէսի սաբ սարը քէսիլտի .

Օ սըրատա նէրտիպանաէ պիր թաղըմ այադ սէսիլէրի ի-
շիտիլտի, վէ միւթէագըպէն գաբու աշըլարագ, Գօլօնէլ, մա-
տամ տը Սէն Լուսը էլինաէն թութմուշ օլտուղու հալտէ ի-
չէրի կիրտի .

Արման, պու մէնզարէյի կէօրիւր կէօրմէզ պիր վափէյլա
գօբարար, մատամ տը Սէն Լուսըն քիպը ու զուրուրընը պի-
լէն Ալպէր իլէ Տիւբրի, մէզպուրէնին կէօլլէրի եհրտէ, ըհնկի

աթմըշ, վէ հաբարդը ֆէնալըգչարա բէշիման օլմուշ կիպի պիր հալտէ իլէրիյէ տօղլու կէլտիյինի, վէ տէլիգանլընն էլինի՝ էլինէ ալըպ .

— Նա՞սըլընըզ, տօսթում, աէտիյինի կէօրէրէք վէ իշիտէրէք թէաճիւպ իթտիլէր, վէ Գօլօնէլին իգթիտարընա հայրան օլարագ .

— Նէ՞ ատէմ, տէյու մըրըլտանտըլար .

Արման պայըլտը, ֆագաթ իտիլէն զայրէթ վէ մուսվէնէթ սայէսինտէ պիր դաշ տաղըգա սօնրա քէնալինէ կէլտի, օ սըրասա տօղթօր՝ Գօլօնէլին գուլաղընա .

— Էկէր պու գասըն խասթանըն հանընտա գալաճագ օլուրսա, խասթամըզ գուրթուլմուշ տըր, տէմէսի իլէ, Գօլօնէլ .

— Էվլէթ, պուրասա գալաճագ տըր, աէտի .

44

Պալատէ արդ ու իֆատէ իյլէտիյիմիլ վագաանըն վուգուինաէն պիր այ կէշմիշ իտի . պու միւտտէթ զարֆընտա մատամ տը Սէն Լուս կիճէ կիւնտիւզ խասթանըն պաշը ուճուտան գալըմամըշ իտի, Արման տախի եալաշ եալաշ քէսպը սըհհէթ իթմէյէ պաշլամըշ իտի . տէլիգանլը հէր կիւն բէտէրինին գօլունա տայանըր վէ մատամտա պէրապէր օլարագ պահճէյէ էնէր իտի . պահճէտէ Գօլօնէլ պիր թարաֆա չէքիլէրէք Արման իլէ մատամը եալընըզ պըրագըյօր իտի . մատամ տը Սէն Լուս, Արմանը սէվմէյօր իտի, ֆագաթ էվլատընը սէվտիյի, վէ անճագ տէլիգանլընն իատէյի աֆիյէթ իթմէսի իլէ Հէքթօրը ալապիլէճէյինի պիլտիյինտէն, զայէթ մահիր պիր օյունճու կիպի բօլունը իճրա իտիյօր իտի .

Արման, մատամը սէվէյօր, ֆագաթ քէսպը սըհհէթ իթտիքճէ չէքաիյի զահմէթ ու մէշագ գաթ տախի խտթըրընա կէ-

լէրէք մատամա իթապ իթմէյէ վէ աղըր սէօղլէր սէօղլէմէյէ սլաշլամըշ իտի քի , պու հալին վարա վարա պէրուտէթի պատի օլաճաղը աշիքեար իտի . պու հալալի նաղարը տըղ-գաթա ալմըշ օլան Գօլօնէլ , կիւնիւն պիւրիւտէ քէնտի քէնտի .

— Արմանըն պու գատընա պուղղ ու լատալէթ իթմէսի զէմանը եաղըն տըր , տէմիշ իտի .

Ֆիշ հաղըգա Արման պիւր գաշ կիւնտէն պիւթիւն պիւթիւնէ պարիտանէ մուամէլէլէրէ պաշլատը . իքիտէ պիւրտէ գօնթ իսթիյօնըն իսմինի եատ իտէրէք , մատամը թահքիւր իթմէքտէ , վէ մուամիլէյհա տախի էվլատընը տիւշիւնէրէք պաշ էյմէքտէ իտի . Գօլօնէլ իսէ քէնտի քէնտի .

— Պիւր հաֆիթայա գատար Արման պու գատընտան պիւս-պիւթիւն սօղուհաճաղ տըր , տէյօր իտի .

Հաղըգաթէն Արման , մատամ տը Սէն Լուս ալէյհիտէ իշիթտիլէրինի պիւրէր պիւրէր խաթըրլայօր իտի . Գօլօնէլին մաթլուպը հասըր օլմաղ իշին , տէլիգանլըյը ֆէրլուրտաքի վաղաալէրտէն խապէրաար իթմէք քեաֆի իտի . . .

45

Պիւր կիւն Գօլօնէլ , մատամ տը Սէն Լուսը պիւր թարաֆա ալարաղ .

— Մատամ , սիղ անճաղ վատինիղին նըսֆընը իյֆա իթ-տինիղ , տէտի .

Մատամ տը Սէն Լուս պաշտան այաղա գատար թիթ-րէտի , Գօլօնէլ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Հէրտի պու գատար տէյիլ , Արմանըն սիղի սէվմէք-տէն ֆարիղ օլմասը լաղըմ տըր . . .

Մատամ , հայրէթլէ Գօլօնէլէ պաղըյօր իտի . մուամիլէյհ տախի .

— Ահա՛վա՛րի մաղկյէնիկի սիւզա՛ն էօյրէ՛նմէլի տիւր , տէ՛մէսի իլէ , մատամ .

— Ա՛հ . դաթան , տէյու հայգըրտը .

— (Պարիտանէ .) Օ հալտէ սիւզա՛ն դաթան էվլատընըլը կէօրէ՛մէզսինիլ .

— (Պաշընը էյիպ աղլայարադ .) Բէք էյի , իթաաթ ի-տէրիմ .

Պու մուխթասար միւքեալէ՛մէնին էրթէսի կիւնի Արման ույգուտան ույանտըլը զէման , մատամ էօնիւնտէ տիլ չէօ-քէրէք .

— Սէվկիլիմ , իսթէ՛րմիսինիլքի ճիհանըն թէնհա պիր քէօչէսինէ չէքիլէրէք ալէմի վահաէթտէ զէվգըյապ վէ րահաթ օլայըմ , տէտի

— Պու թէքլիֆ նէ՛ իչին .

— Չիւնքի տայիմա վէ հէր եէրտէ սիլինլէ պէրապէր պուլունմադ իսթէրիմ , ֆադաթ Բարիլտէ . . .

— (Հիտտէթլէ .) Ա՛ , շիւպհէսիլ պիր չէյ վուգու պուլուր տէյու գօրգույօրսունըլ , տէյիլ մի .

— (Պաշընը էօնիւնէ էյէրէք .) Պէնիմ իչին նամուսընըլըն լէքէտար օլմասընը իսթէմէմ . . .

— Նէ՛ տէմէք իսթէյօրսունըլ .

— Չիրա պու կիւնքի կիւն ումու Բարիլ ահալիսի պէ-նիմ հալիմի պիլիյօրլար . . .

Գօլօնէլ , էմրինին իճրասընը կէօրմէք վէ իչիթմէք ար-ղուսը իլէ , պիր բէրտէնին արգաոնտա կիլլէնմիլ օլտուղուն-տան , մատամ տը Սէն Լուս հիչ պիր չէյ քէթմ իտէմէյէ-րէք ահվալը մաղկյէսինի թէմամէն հէքեայէ իյլէտի .

Արման , սիւքիւթ իտէրէք տինլէմէքտէ վէ տաղըզա պէ տաղըզա գալպինտէ ույանան պիր հըսը նէֆրէթ թէղայիւտ իթմէքտէ իտի . նիհայէթ պարիտ պիր թավը իլէ .

— Բէք էյի մատամ , օտանըզա կիտինտէ պէնի եարընա գատար տիւշիւնմէք իւզլիէ պըրադընըլ , գարարըմը եարըն սիլլէ թահրիրէն պիլտիրիրիմ , տէտի .

Յիւ հագըգա էրթէսի կիւն մատամ տը Սէն Լուս պիր
թէգըրէ ալտը . ֆագաթ պու թէգըրէ Արմանտան օլմայըպ
Գօլօնէլտէն իտի . Մէղքիւր թէգըրէ տթիտէքի սաթըլարը
միւհթէվի իտի :

« Մատամ .

« Արթըգ օղլում սիզի սէվմէքտէն ֆարիզ օլտու , սիզի
պիր տահա կէօրմէյէճէք տիր . Գէրլուրէ ավտէթ իյլէտիյի-
նիզտէ էվլատընըզը օրատա պուլաճագսընըզ :

« Դօղօնէյ Լէօն »

46

Պիր գաչ կիւն սօնրա միւսիւ մարքի Տըլաս, Գօլօնէլի զի-
յարէթ իտէրէք .

— Աղիզիմ Գօլօնէլ, պանա պիր աղ ըուխսաթ վէրի՞մի-
սինիզ, տէտի :

— Նէ՞ իչին :

— Սէյահաթ իտէճէյիմ :

— Խասթամընընըզ :

— Խայր , ֆագաթ խասթա օղլուում տէյու գօրգույօ-
րում :

— Նէ՞րէյէ կիտէճէքսինիզ :

— Ալմանեայա :

Կօնթրան Ֆըրանսատան չըգար չըգմաղ պիր տահա ճէ-
միյէթէ ավտէթ իթմէմէք իւզրէ եէմին իթմիչ իտի :

Գօլօնէլ, կիւլէրէք վէ Կօնթրանըն էլինի սըգարագ .

— Յիւ հագըգա սիզ պիզիմ իչին չօգ խըտմէթ իթտի-
նիզ, չիմտի պիր աղ ըահաթ իթմէնիզտէ պէյիս եօգ տըր ,
կիտինիզ տօսթում, կիտինիզ, տէտի :

Ֆերվադը մարտի Կօնթրան Տըլաս, օ ագչամ Բարիդի
թէրք իլէ Ալմանեայա աղիմէթ իյլէտի :

Պու մուֆարէզաթըն իւզէրինէ իրի սէնէ կէչաի, նէ մար-
քի՝ ճէմիյէթ տէն, վէ նէ ճէմիյէթ ազալարը՝ մարտիտէն պիր
խապէր ալմըշլար իտի . . .

Կօնթրան, Ալմանեանըն Պալար վատիլէրիննէ՝ ըհաթ
իթմէք, վէ կէշմիշի ունուտարագ իմրարը հայաթ իյլէմէք
իւզրէ Բարիդի թէրք իթմիշ իտի . . .

Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ֆ Ա Ս Լ

1

« Վիպրի քեօշկի, Սեպտեմբեր 18

« Հայլի վագըթտան պերի խաթըրէնամէմի, եախօտ վագապի հայաթիյէմի գայտ իթմէքտէ օլտուղում քէտէրամիզ տէֆթէրէ, պիր սահիֆէ տահա իլավէ իթմէք իւզրէ էլիմէ գալէմ ալտում. . . պունըն սէպէպի բէք սատէ աիր. չօգ զէմանտան պերի տիր քի միհն ու մէշագգաթ չէքմէյօրում, թամ պիր սէնէտէն պերի տիր տէհչէթլիւ պիր ըրւյա կէօրմիւշիւմ զանն իտիյօրում:

« Իշթէ Լէօնա էօլէլի թամ իքի սէնէ օլմուշ տըր, իքի սէնէտէն պերի տիր եէմիւնլէրիմ իլէ պաղլը պուլունտուղում չիրքէթը միւտհիչէ պէնի բահաթ պրրագըյօր, պէնտէն գըլըճլա մուավէնէթ թալէպ իթմէյօր, արթըգ պանա իհթիյաճլարը օլմայօր զանն իտէրիմ. . . տճապա պէնի ունութտուլար մը:

« Ահ, պիր վագըթ կէչիրտիյիմ էօմիւմանէ նէ գատար միւտհիչ վագաալէր զուհուր իթտի, օ ֆէլաքէթլի մուհապէթ, պէնի նասըլ միւտհիչ ճինայէթլէրէ սէվգ իյլէմիշ իտի:

« Ույգուսըզ գալտըղըմ ուզուն կիճէլէրտէ բէք չօգ տէֆալէր ճէնէրալ Բույնեի իլէ Ոգթավ տը Վէրնին խէյալի պաշը ուճումաա պուլունտուլար, չօգ տէֆալէր պիր ասըլգատէ սիւահըղընտան չըգըպ տա, աաի պիր գաթիլ գըլըճը օլմուշ օլան գըլըճըմը, կէօյսիւմէ սաբլամագ ֆիքրինէ տիւշտիւմ. . . ֆագաթ օթուղ հաշընտա հայաթ սէվիլիյօր, պունտան մատէ Լէօնանըն մէնֆուր չէհրէսինի տէ ունութմուշ իտիմ, նէ

աճիւղ հալ. ինսան՝ սէվտիյի շէյի ունուտույորսա էօմի տահա
ղիյաաէ սէվէյօր, ճան բէք թաթլը կէօրիւնիւյօր :

« Գօլօնէլ, պանա հաւտուտաղ պիր մէզունիյէթ վէրմիշ
օլտուղունտան սէյահաթ իթտիւմ. իրի սէնէ էվրօբանըն ճի-
հէթը չըմալիյէսինի տօլաշտըմ, Իսվէճ Նօրվէճ, Ալմանեա, վէ
Րուսիյայը կէզտիւմ. սէյահաթ, գալպ եարէսինէ բէք միւէս-
սիր պիր մերհէմ տիր. հէր կիճէ պէնի իղաճ իաէն գօրգունճ,
խէյալաթ, եաւաշ եաւաշ զայիլ օլտու, զանն իտէրիւմ քի
ճէնապը Հադգ բէշիման օլտուղումա միւքեաֆաթէն պէնի
աֆվ իթմիշ տիր :

« Սօնրա աւլաէթ իթտիւմ. . .

« Գօլօնէլ, պանա մէվճուտիյէթինէ տայըր հիշ պիր էսէր
կէօթէրմէտի, պէնի ունու թմուշ օլմալը տըրլար. . . նէ՞ գա-
տար իսապէթ :

« Իւշ կիւն գատար Մանուարտէ տայըմ պարօն Տըլա-
սինին նէզտինտէ գալտըգտան սօնրա, տիկէր տայըմ միւսիւ-
տը ֆէրվատիֆօնըն եանընտ կէլտիւմ. . . էյվա՛հ, պուրայա իւշ
սէնէ էվվէլ նի՞շին կէլմէտիւմ. . . էկէր կէլմիշ օլսա իտիւմ, ժա-
նըն լաթիֆ խէյալի գալպիմի իշղալ իտէլ իտի տէ, Լէօնա-
նըն տէհշէթամիղ մուհապէթինէ, վէ պինաէն ալէյհ օ մէք-
րուհ հայաթը սէֆիհանէյէ կիրիֆթար օլմալ իտիւմ :

2

« Ժանըն իսմինի թէլաֆիուղ իյլէտիւմ, իրի այտան պէրի
եալընըղ գալպիմտէն ղիքը իթտիյիւմ պու կիւղէլ իսմի, պի-
րինճի տէֆա օլարադ շու խաթըրէնամէմտէ գայտ իթտիւմ. . .

« Ժան տը ֆէրվասըֆօն տայըմըն քէրիմէսի տիր, պու
դըղճըղաղ մէլէք կիպի կիւղէլ, վէ մահիր պիր սէնաթքեար
միսիլու ղէքեալէթլի օլուպ, ախլագը տա հիւսն ու ճէմալի

կիպի լաթիֆ, եանի եիւզի վէ գալպի ալթուն կիպի սաֆի վէ բագ տըր, ժան, զէվճէսի օլտադ առէմի սաատէթը էպէ-տիյէյէ նայիլ իտէր պիր բաքիզէ տիր. եա՛ Բապպիմ, եա՛ Բապպիմ, գալպիմ բէք շիտաէթլի չարբըյօր :

3

« Սեպտեմբեր այը պիզիմ՝ Վանտէ արաղիսինէ պաշգա պիր լէթաֆէթ վէրիյօր. հէվայը, լաթիֆ գօգուլար իլէ թաթիր իտիյօր. չայըրլար հէնուզ հէշիլ տիր. օ ճէսիմ օրմանլար ճընա ճընա գուշլարըն ֆէրահպախա ճըվըթըլարը իլէ աօլու տըր :

« Տիւն տայըմ իլէ պէրապէր ավա կիթուիք, մատմաղէլ ժան պիզիմէ պէրապէր իտի. . . պիր գաշ ստաթ եան հա-նա աթ գօշտուրտուդ. ա՛հ, քէնտիմի ճիհանըն էն պախտը-հարը պուլույօր իտիմ :

« Ֆագաթ օ գանլը վէ տէհչէթլի մազի, ճէտէտլէրինի թօրրաղըն գուճաղընա թէսլիմ իթուիյիմ պիշարէլէրին, ին-թիգամ թալէպ իտէն խէյալլէրի . . .

4

« Խա՛յր, խա՛յր, պէն ժան կիպի պիր բաքիզէյէ լայըդ տէյիլիմ :

« Էկէր պէն տէ անըն կիպի սաֆի գալմըշ օլտա իտիմ, ժանըն զէվճի օլմաղը իսթէր իտիմ. ահ իղտիվաճաէ նէ՞ պէօ-յիւք սաատէթ, նէ՞ աղիմ պիր լէզլէթ վար տըր :

« Էկէր մատմաղէլ ժան պէնիմ զէվճէմ օլտա իտի, տիւն-եայա նազարը թահքիր իլէ պագար իտիմ :

«Ա՛հ, տիւնքի կիւն եւշիւ չուհա էլպիսէսի, վէ պէյազ թիւյլի շարգասը իլէ նէ՞ գատար լաթիֆ կէօրիւնիւյօր իտի, օ դոււմլալ սոչլարը նէ՞ տէրէճէլէրտէ պիր լէթաֆէթ իլէ, մէրմէր կիպի պէյազ ումուզլարընա տէօքիւլմիւշ իտի, նա՞ սըլ կիւզէլ աթ դուլլանը.յօր իտի, զէվգինսէն ուֆաճըգ էլլէրինի նէ՞ գատար թօհաֆլըգլա եէքաթիկէրէ շարբըյօր իտի:

5

«Պու կիւն մատմաղէլ ժան իլէ գօլ գօլա պահչէտէ կէղտիք, քէնտիմի ճէննէթը ալատէ զանն իտիյօր իտիմ. պահճէնին ճէսիմ վէ քէսէր իւլ աղա աղաճլարըն արասընտան ֆէրահապը տուխուլ օլան աֆիթապը ալէմթապըն զիլալէրի, իւզէրինսէ կէզտիյիմիզ չիմէնզարէ աքս իտիյօր իտի: Վիպրի եօլը իլէ գարիյէսինէ նազըր օլան ուֆագ պիր թէբէտէ չիմէնլէր իւզէրինտէ օթուրտուգ, ազչամ օլմագտա, վէ հէվա սէրինլէնէրէք քէսպը լէթաֆէթ իթմէքտէ իտի. ժան կէլիշի կիւզէլ պիր հալտէ ումուզուճա տայանմըշ իտի, նէ գատար չիտտէթլի պիր հէյէճան իչինտէ պուլունույօր իտիմ. . . աճէպա պէնի սէվէյօ՞ր մը:

«Էկէն ժան պէնի սէվսէ, վէ պէն տէ անա զէվճ օլմաղա լայըգ օլսամ, տայըմ պարօն տը ֆէրվատըֆօն պիզի պիրլէշտիրմէքտէն մէմնուն օլաճագ տըր. . . ֆագաթ կէչմիշ հալլէր գարչըմտա տըր, Մազի, պիր թալըրը թէհտիտամիզ իլէ էօնիմտէ տուրուպ էլլէրինի պանա ուզաթարագ:

—«Մուրտար պիր գալպի, սաֆ պիր գալպ իլէ պիրլէշտիրմէք միւմքին տէյիլ տիր, տէյօր:

«Էյվահ, Լէօնայը կէօրտիւյիմ կիւնէ լանէթ օլսուն, պու ճանվէր գարը միւսթագպէլիմի մահվ իթտի, հայաթըմը եէտի պիթիրտի:

«Մամաֆիհ ժանը սէվէյօրում, հէմ պիր մուհապէթը մուգատտէսէ իլէ սէվէյօրում»:

«Աչգ, հէր տիւրլի ֆէնալըզլարը թէմիզլէյիճի պիր տ-
թէշ տէյիլ մի տիր, ժա՛ն, ժա՛ն, ա՛հ էկէր սէն պէնիմ զէվ-
ճէմ օլսան, սէնի պահալընար իթմէք իչին էօմրիւմին հէր
սաաթընը հէր տաղըզասընը սանա հապր իտէրիմ»:

6

Իշթէ Կօնթըան, գարիյնի ֆիրամըն պալատէ կէօրաիւք-
լէրի խաթըրէնամէսինի, Պըրըթանեա էյալէթինին Վանտէ
տէնիլէն մահալինտէ վազը Վիպրի քէօլիլունտէ գալէմէ ալ-
մըշ իտի:

Պու քէօլիլին էթրաֆը պիր թագըմ ճէսիմ օլմանլար,
լաթիֆ վէ մահսուլար պահճէլէր, կիւզէլ չայըրլար, վէ
միւնպիթ թարլալար իլէ մուհաթ օլուպ, եիրմի տաղըզալըզ
պիր մէսաֆէտէ պուլունան պահըր Մուհիթին, հավլինաք
սէտալէրի պազը պազը իշիտիլմէքաէ իտի:

Մէղքիւր քէօլիլին սահիպի պարօն տը Ֆէրվատըֆօն,
պիր թանէճիք գըզը օլան մատմազէլ ժան իլէ պէրապէր,
սէնէնին իւշ բայընը պուրատա կէչիլիր իտի:

Պարօն, հէր նէ գասար ալթմըշ եաշընտա իտի իտէ տէ,
գըրպ պէշ եաշըրընտա կէօրիւնիլօր իտի. օն պէշինճի Լու-
յինին էյեամը հիւքիւմէթինտէ տիւնեայէ կէլմիշ, պիր չճգ
մէմուրիլէթլէրտէ վէ ֆըրզա գօմանտարլըզլարընտա պուլու-
նարազ, քերակիւզարլըզ իսրապ իյլէմիշ, վէ մուախսարէն
թէգաիւա իտիլէրէք փիւշէյի վահաէթէ չէքիլմիշ իտի:

Պարօն տը Ֆէրվատըֆօն քէրիմէսի ժանը բէք ղիյատէ
սէվաիլինտէն, աէսթը իզտիվաճընը թալէպ իտէնլէրէ, քէ-
րիվէսի լույի գապուլ կէօսթէրմէմիշ օլտուղունտան, ճէվա-

պը բէտտ վերմիշ, վէ տամատը օլմագ իւղրէ ժանըն սէվէ-
ճէյի պիր ատէմի գապուլ իթմէյէ գարար վերմիշ իտի :

Ժան, Եիրմի Եաշարընտա գումուալ սաշը, լաթիֆ վէ
մալի կէօզլի, ուզունճա պօյլու, քիւչիւք աղըղը, նաղիք,
թէրպիյէլի, էլհատըլ թէնասիւպը էնտամը Եէրինտէ, վէ
զէվճի օլաճագ քիմնէ իշին հէր տիւրլիւ ֆէտաքեարըղը իճ-
րայէ հաղըր թավուրը պիր գըղճըղազ իտի :

Հէքեայէմիղին ֆասյը սանիսի էվախըընտա արղ իյլէ-
տիյիմիղ կիպի, մարքի Բարիզտէն հարաքէթ իլէ էվրօբայը
տօլաշմըշ, վէ պու սէյահաթ սայէսինտէ պիր աէրէճէյէ
գատար ըղթըրապը գալպինի թէսկին իտէպիլմիշ օլտուղուն-
տան, Ֆրանսայա ավտէթ իթմէյէ գարար վերմէքլէ, Սըման-
Եա իլէ Ֆրանսա հուտուտընտա վագը Պատ շէհրինէ կէլմիշ
իտի :

Կօնթրան, պիր մահպուպէյի տիլարա կիպի սէվմէքտէ
օլտուղու վաթանընը կէօրմէք արղուսը իլէ սուղան օլույօր
իտի իսէ տէ, թէքլար օ ճէմիյէթը միւահիշէնին էլինէ տիւշ-
մէք, վէ իքի սէնէտէն պէրի թէրք իյլէտիյի հայաթը սէֆի-
հանէյէ պիր տէֆա տահա պաշլամագ գօրգուսը, մումաի-
լէյհի պիր ատըմ տահա իլէրլէմէյի միւսաատէ իթմէյօր
իտի :

Կօնթրան պիր կիւն տայըսը պարօն Տըլասիտէն պիր
մէքթուպ ալտը. պարօն, պու մէքթուպտա Պըրթանեանըն
թամ կիւղէլ զէմանը կէլտիյինի, վէ քէնտիսինին իսթիյար
օլտուղու ճիհէթլէ, վէֆաթ իթմէզաէն էվվէլ Եէկէնինի պիր
տահա կէօրմէք իսթէտիյինի պէյան իլէ, նէզտինէ կէլմէսի-
նի իշար իտիյօր իտի :

Կօնթրան, տայըսընը տավէթինէ իճապէթ իտէրէք
սիւրաթլէ Բարիպի կէչիպ Աղօսթօսըն սօնլարընտա, պիր ագ-
շամ իւսթիւ պարօն Տըլասինին քէօշկիւնէ մուվասըլէթ իթ-
տի. ալտըղը մէքթուպըն մէալինէ նաղարէն, Կօնթրան տա-
յըսընըն բէք զիյատէ իհթիյարլաշմըշ օլտուղունը զանն իյ-
լէմիշ իքէն, պարօնըն ավտան ավտէթ իթտիյինի, վէ իքի

սէնէ եվվէլքի կիպի կէնճ վէ թաղէ պիր հալտէ պուլունտու-
ղունը կէօրէրէք թէաճիւպ իթտի :

Պարօն Տըլատի , ատէթա պիր տէլիգանլը կիպի սիւրաթ-
լէ աթընտան էնտի , մարքի տախի տայըսընը տէրաղուչ ի-
տէրէք :

— Աման տայըճըղըմ , պէնի բէք զիյաաէ գօրգուլթուու-
նըզ , տէտի :

— Նէտէն գօրգտունըզ էվլատըմ :

— Մէքթուպընըղտա գօրգու վէրէճէք սէօղլէր վար
իտի :

— Հագըգաթէն սիզէ եաղտըղըմ կիւն խասթա իտիմ ,
իւղէրիմտէ բէմաթիլմ նէօվպէթի վար իտի , լաքին համտ օլ-
տուն շիմտի նէօվպէթ կէչտի . . .

Կօնթրան կիւլմէյէ պաշլատը , պարօն տախի սէօղլունէ
տէվամ իլէ :

— Նէօվպէթ կէլտիյի վագըթ բէք Ֆէհա օլույօրում ,
հէման էօլէճէյիմ զանն իտիյօրում , նէօվպէթ կէչտի մի , եիր-
եաշըմա ալտէթ իյլէյօրում , եարըն իչին պիր տաղ ճանա-
վարը պուլաուրաում , տէտի :

— Տէմէք քի սըհհէթինիղ եէրինտէ տիր :

— Բէք միւքէմէլ սուրէթտէ :

— Օ հալտէ ալմ մը կիտէճէյիլ :

— Հէր կիւն :

Պարօն , Կօնթրանը ալըպ եէմէք սալօնունա կէօթիւրտի ,
վէ քէլամէ ալապ իտէրէք :

— Էվլատ , էվվէլ էմիրաէ նէրէտէն կէլտիյինի , վէ շու-
րի սէնէ զարփընտա նէ եաղտըղընը սէօյլէ պագալըմ , տէտի :

— Սէյահաթ իթտիմ տայըճըղըմ :

— Պրիթանեամըղա պէնղէր պիր մէմլէքէթ , վէ Պըրի-
թանեալը գըղլարտան կիւզէլ գատընլար կէօրաիւն մի :

— Խայր :

— Բէք էյի , պիւլմէք իսթէտիյիմ պու իտի . էյ շիմտի
նէ եարմաղ ֆիքրինտէսին :

Կօնթրան ճէմիյէթը ճինայէթ քեարանէյէ մէրպութ օլ-տուղունը տէրխաթըը իտիրէք .

— Նէզտինիզտէ գալըպ րահաթ ճա իմրարը հայաթ ի-տէճէյիմ, տէտի .

— Ա՛, պիր այ կէչէր կէչմէզ պըգարսըն, զանն իտէր-սէմ օթուզ եաչընը պուլտուն, տէյիլ մի .

— Օթուզ իքի եաչընտայըմ, տայըճըզըմ .

— Սէրվէթինատէն նէ՞ գալմըչ տըր .

— Սայքի հիչ .

— Փագաթ պէն էօլմէտիմ եա՛, զահմէթ չէքմէզսի-նիզ . . .

— Էօյլէ իւմիւտ իտէրիմ, տայըճըզըմ .

— Պէն պէրհայաթ օլտուգճա սիզէ սէնէվի եիրմի պին ֆըրանգ գատար պիր իյրատ թախսիս իտէրիմ, ֆագաթ . . .

— Փագաթ նէ՞ .

— Պիր առէմ, մարքի Տըլասի օլուրսա տիւնհատա պիր աղ կէօրինմէլի տիր, սիզին կիպի պիր կէնճ իչին եիրմի պին ֆըրանգ բէք ազ տըր, ֆագաթ հէր չէյէ նիհայէթ վէրմէ-լիսինիզ . պէն սիզին եէրինիզտէ օլտամ, Պրիթանեա էյալէ-թինի տօլաչըր վէ օթուզ պին ֆըրանգ իյրատը պիր գըզ պուլարագ իզտիվաճ իտէր իտիմ .

— Փագաթ տայըճըզըմ . . .

— Ուղուն սէօզ լազըմ տէյիլ, պէն էկէր կէնճ օլտա ի-տիմ էվլէնիր իտիմ, ֆամիլեամըզըն նամընըն զայպ օլմասընը իսթէ՞րմիսին .

— Էլպէթտէ իսթէմէմ տայըճըզըմ .

Կօնթրան, Լասի խանէտանընըն էն սօն վարիսի օլտուղու, վէ ասըլգատէկհան պէյնինտէ, էվլէնմէյէրէք ֆամիլեասընըն միւնգարիզ օլմասընա սէպէպիյէթ վիրմէք բէք ապէս օլտու-ղու հալտէ, շիմոիյէ գատար թէէհիւլ իթմէք խաթըրնա պիլէ կէլմէմիչ իտի .

Պու միւքեալէմէ իւզէրինէ Կօնթրանըն զիհնինաէ պին տիւրլի ֆիքիլէր ույանտը . ինսանըն նամուսու՛ սաատէթինի

պէրպատ իտէն հոյաթը սէֆիհանէյի թէրը իլէ , ճէնապը
հադգըն թագտիս իյլէտիյի իզտիվաճ ալէմինէ կիրմէք , վէ
պիր խանէտէ էվլատ ու սյալ իլէ իմրարը վադթ իթմէք սա-
տտէթինէ նայիլ օլանլարըն տէրէճէյի պահաըեարիլէրինի
թէֆէքքիւր իտիյօր իտի :

Իհթիյար պարօն , եէկէնինին ֆիքրինտէն կէչէնլէրի հըսս
իյլէտի . իւչ կիւն զէվգ ու սէֆայի մասումանէ իլէ կէչտի .
պարօն իզտիվաճ պահաընա տայըր թէքրար պիր շէյ աշմա-
մըշ իտի . տէօրտիւնճի կիւնիւ միւսիւ Տըլատիյի պիր ըէմաթիլ
մա նէօվպէթի եագալամըշ օլմաղըլա , Կօնթրանա :

— Էվլատըմ , իշթէ պէն գըմըլտայամազ պիր հալէ կէլ-
տիմ , եալընըզ պաշընա ճանըն սըգըլըյօր , սանա պիր նասի-
հաթ վէրէյիմ , տէտի :

— Տինլէյօրում տայըճըղըմ :

— Հազըր պուրատա իքէն ագրապալարըմըզը կիտուպ
կէօր . . . պուրայա եագըն պիր մահալտէ պիր պիրատէրիմ ,
եանի սիզին պիր տայընըզ տահա վար , անըն եանընա կի-
տէրէք պիր հաֆթա միսաֆիր օլ :

— Փագաթ սիզի նէ՞ իչին եալընըզ պըրագայըմ :

— Չիւնքի խասթայըմ :

— Տահա էյի եա , պէնտէ սիզէ խըտմէթ վէ մուավէնէթ
խտէրիմ :

— Պու խասթալըզ գապիլի թէտավի տէյիլ տիր , կէլ-
տիյի կիպի կիտէր , պունտան պաշգա նէօվպէթէ թութուլ-
տուղում զէման , եալընըզ գալմայը ըէք զիյատէ սէվէրիմ .
սիզ օն պէշ կիւն սօնրա պուրայա ալտէթինիզաէ ըէմաթիլ
կիթմիշ , վէ պէնտէ կէնճէլիշ պուրոնուրում :

Կօնթրան , պարօնա իթտաթ իթմէյէ քէնտիսինճէ պիր
մէճպուրիյէթ հըսս իյլէտիյինտէն , իրթէսի կիւնի վանտէյէ
միւթէվէճճիւհէն եօլա չըգտը :

Պարօն տը Ֆէրվատըֆօն , եէկէնինի .քէմալի մուհապէթէ
խթիլպալ իտէրէք քէրիմէսինէ թագտիմ իթտի , Կօնթրան ,
ժանը կէօրիւր կէօրմէզ , օ վագթէ գատար օլ տէրէճէ կիւ-

դէլ պիր դըլ կէօրմէտիյնի քէնտի քէնտինէ իյթիրաֆ իյ-
լէտի :

Մարքի Տըլասի, Վիպրի քէօշկիւնէ պիր հաֆթա գալմադ-
ֆիրրի իլէ կէլմիշ իտի , հալ պու յի պիր հաֆթա , օն պէշ
կիւն վէ պիր այը կէշտի , ալտէթ իթմէք տէլիգանլընլն խաթ-
րընա պիլէ կէլմէմիշ տիր :

Կէնճ գըզ տախի Կօնթրանը կէօրիւր կէօրմէզ զիհնինտէ
գարըլըգըզ , վէ գալպինտէ պաշգա պիր հալ վուգու պուլ-
մազա պաշլամըշ իտի :

Իքի կէնճլէր պիր այ գատար պիրլիքտէ կէզիպ թօզտու-
լար , կիւլտիւլէր , էյլէնտիլէր . Կօնթրան՝ ժանա պադտըզը
վազըթ , ժան գըզարըր , վէ գըզ՝ տէլիգանլըյա աթֆը նա-
զար իթտիյի սըլատա , Կօնթրանըն վիճուտինտէ պիր թիթ-
րէմէ հասըլ օլուր իտի :

Պիր սապահ մարքի ույգուտան ույանտըզը զէման , կէնճ
գըզըն մուհապէթինէ կիրիֆթար օլտուղունը պիւթիւն պիւ-
թիւնէ անլատը , պարօն Տըլասինին իզտիվաճ հադ գընտա տէ-
տիյի սէօղլէրի խաթըրըլայարադ , քէնտի քէնտինէ :

— Էկէր պէն ժանըն զէվճի օլսամ , տիւնեանըն էն պահ-
տընարը օլուրում , տէտի :

Կօնթրանըն զիհնի իզտիվաճ խաթըրէտի իլէ իշլալէ պաշ-
լայըպ , պարօն տը ֆէրվատըֆօնըն նէզալինէ կիտէրէք , մատ-
մաղէլ ժանըն տէսթը իզտիվաճընը թալէպ իթմէք ֆիքրինէ
տիւշտի :

Ֆազաթ պու խէյալը սաատէթի , պիրտէն պիրէ միւտ-
հիշ պիր խաթըրէ թէադըպ իյլէտի , մազի, պիր իֆրիթ կիպի
էօնիւնէ տիքիլտի . . . Գօլօնէլին , ալչադ շըվալիյէ Տասթինին ,
վէ ճէմիյէթը ճինայէթին տիկէր ազալարընըն միւտհիշ չէհ-
րէլէրի կէօղլէրի էօնիւնէ կէլտի . ազալի մէզքիւրէնին բէսմի
իզտիվաճընտա հազըր պուլունտուգլարընը , վէ նիքեահըն
իճրասընտան սօնրա եանընա սօգուլարադ « Պիղիմ օլտու-
ղունուզը ունութմայընըզ » տէտիքլէրինի կէօրիյօր վէ իշի-
տիյօր զանն իյլէտի :

Պէշի իստէյի նամուս իտէրէք ըհաթ եաշամագ ար-
զուսընտա պուլունտուզու պիր զէմանտա , պաղլը օլտուզու
չիրքէթ թարաֆընտան պիր էմըր գաթի վիրուս իտէճէք , վէ
էլինէ գըլըճը վէրէրէք , եա Գօլօնէլ վէ եախօս պիր աիկէրի ,
« Հայտէ մարքի , զէվճէնին եաթտըզը օտատան եավաշճա չը-
գարագ շահիտլերին իլէ պէրապէր արապայա ըաքիպ օլ , վէ
կիթ ֆիլան մահալտէ բէտէրինին տօսթը օլան վէ էրպապը
նամուստէն պուլունան ֆիլանը էօլտիւրի վէր , չիւնքի արգա-
տաշարըմըզտան պիրի , անըն զէվճէսինի սէվէյօր » տէյէճէք
իտի :

Պու շէյլէր Կօնթըրանըն ագլընա կէլիր կէլմէզ , քէնտի
քէնտինտէն իքրահ իտէր , վէ եիւքսէք սէտա իլէ .

— Եօ'գ , Եօ'գ , ժան պիր ալչագ գաթիլ իլէ , պիր սէ-
ֆիհ իլէ իզտիվաճ իտէմէզ տէր իտի :

Մամաֆիհ օրատան մուֆարէգաթ իթմէյէ տէ միւգթէ-
տիր օլթամատը . . . կիւնլէր կէչտի , պու միւստէթ զարֆընտա
կէրէք պալատէ կէօրտիլիւմիւզ , վէ կէրէք զիյրտէ կէօրէ-
ճէյիմիզ սահիֆէլէրի խաթըրէնամէսինէ գայտ իթտի :

Մարքի Տըլասի , ժան տը ֆէրվատըֆօնը չըլտըրասըյա
սէվէյօր իտի :

7

« Վիպրի քէօշկի , Հոկտեմբեր . . . »

« Իշթէ ալթը հաֆթա տըլ Վիպրի քէօշկիւնտէյիմ , հէր
կիւն արթըգ պիր դարարը գաթի վիրմէք իչին եէմին իտի-
յօրում , հէր կիւն կիթմէք արզու իյլէյօրում տէ եինէ գա-
լըյօրում . ա'հ , անը պիր տահա կէօրէմէմէք խաթըրէսի դալ-
պիմի մուզլթարըպ իտիյօր , ճէսարէթիմի մահվ իտիյօր :

« Լաքին պէն ժանըն պատիյի ֆէլաքէթի օլթամամ , մու-

մախլէյհա պէնի սէվմէյէ պաշլատը, պիշարէ դըզըզաղ, պէլքի սէվմէյօր տա, պիր սաատէթը աթլյէյի պիլէ թէխայիւլ իտիյօր. ա՛հ, պիլսէ . . . զէվալլը չօճուգ :

« Խայր, գաթան պուրատա գալամամ, կէչմէքտէ օլան հէր պիր սաաթ, օնըն իլէ պէնիմ մէյանէմիզտէ, պիր սէտտը մումանաաթ տահա իլավէ իտիյօր . . . էվվէթ, պուրատան կիթմէլի տիր . . .

« Նարըն վիպրիյի թէրք իլէ Պրիթանեայէ կիտէրէք, պիր ալէմի թէնհայէ չէքիլիպ մահվը վիճուտ իտէճէյիմ :

« Նա՛ Բապպիմ, սաատէթը հալիմի վէ պահտընարլըզըմը էլիմտէն զասպ իտէն ալչադ հէրիֆլէլէ միւճազաթ իթմէյէ միւգթէտիր օլսա իտիմ . . .

8

« Աման եա Բապպիմ, աճապա աղլըմա խըֆիէթ մի կէթիրէճէյիմ. միւսիւ տը ֆէրվատըֆօն չիմտի պէնի պիր թաւաֆա չէքաի, մումախլէյհին հէր պիր քէլիմէսի, գալպիմէ գըզկըն պիր տէմիր կիպի կիրիյօր իտի. թաամտան սօնրա մատմաղէլ ժան, բէտէրինին պիր իշարէթի իւզէրինէ չէքիլտի կիթտի, պիզտէ ֆամիլեամըզըն բէսիմլէրի իլէ միւզէյեէն պուլունան եէմէք սալօնընտա աթէչին գարշըսընտա օթուրմուշ իքէն, տայըմ քէլամէ աղաղ իլէ :

— « Մարքի, գա՛ջ եաշընտասընըզ, տէյու սօրտու :

— « Օթուղ իքի, տայըճըզըմ :

— « Սէրվէթինիզի մահվ իթտինիլ, տէյի՞լ մի :

— « Հէման օնըն կիպի պիր շէյ . . .

— « Աղ գալաը պիրատէրիմ, եանի տայընըզ միւսիւ Տըլա, սիզի միյրասընտան մահրում իտիյօր իտի :

— « Էվվէթ :

— « Ա՛հ, կէնճլիք, կէնճլիք, պիր նէվի տիվանէլիք տիր :

Պէն հայրէթլէ մուսախլէյհին եիւղիւնէ պազմադտա ի-
քէն , սէօղիւնէ տէվամ խտէրէք .

— « Պուներ իլէ պէրապէր սիզ ճէսուր վէ նամուսլը պիր
տէլիգանլըսընըզ , տէտի , պէն իսէ նէ տէմէք խաթէտիլինի
պիլմէտիլիմտէն տիւշիւնիւյօր իտիմ , տայլմ պիրտէն պիրէ .

— « Միւսիւ մարքի , հիչ թէէհիւլ իթմէյի տիւշիւն-
տիւն մի , տէմէսի իլէ , թիթրէյէրէք .

— « Տայլընըլմ . . . տէյու բէբէլէտիմ ,

— « Պու մատտէ , նամուսլը ատէմլէրին էն նիհայէթ օղ-
րայաճազլարը մէնղիլ տիր . իզտիվաճ՝ կէնճլիլին պէլա վէ
թէէսիլի իլէ հասլը օլան մայիշէթը սէֆիհանէնին խաթիմէսի
տիր . սիզ , տայլընըզ շըվալիյէտէն ալթմըշ պին ֆըրանդ իյրա-
տէ վարիս օլաճազսընըզ , սիզէ օ մըգտարտա սէրվէթ կէթի-
րէճէք պիր գատըն արամալը տըր , զիրա թարաֆէյնին միւ-
սավաթէն սէրվէթ սահիպի օլմալարը , սատտէթը աթիլէնին
քէֆիլի տիր . պու սէօղլէրիմէ պիր տէյէճէյին վաճ մը :

« Պէն պաշըմը էյմիշ թիթրէյօր իտիմ , մուսախլէյհ տէ
պիր թավը բէտէրանէ իլէ շու սուրէթտէ իֆատէյի մէրամ
իթտի :

— « Կիւղէլ տօսթուլմ , պէն եթմիշ եաշընտա պիր ա-
տէմիմ . . . պու գատար պիր միւտտէթ զարֆընտա գալպլէ-
րի կէօրմէք իգթիտարընա , մահզա թէճրիւպէլէրիմ սայէ-
սինտէ մայիք օլտուլմ . . .

« Տայլմա թիթրէյօր իտիմ , պիրտէն պիրէ ալնըմտան
սօուգ պիր թէր զուհուր իթտիլինի հըսս իյլէտիմ , մուսախ-
լէյհ պիր սանիլէ սիւքիւթտէն սօնրա .

— Էսկի Բօմալըլար կիպի սիզէ սուլհ ու մուհարէպէյի
պիր քէլիմէ իլէ պէյան իտէճէյիմ . . . մուհարէպէ տէտիլիմ ,
հազըրլանմըշ պիր աթ իլէ հէման եարընտան թէզի եօգ պու-
րատան կիթմէնիզէ տայլը պիր էմիլը գաթիտէն , վէ սուլհ
իսէ , իզտիվաճտան իպարէթ տիր , տէտի :

— « Պազաթ տայլընըլմ . . .

— « Հըսսիյաթըմ պէնի ասլա ալտաթմըշ տէյիլ տիր ,

էմինիմ քի գըղըմ ժան սիգի սէվմէյէ պաշլամըշ տըր . . .

«Պէն , ատէթա հէյքէլ կիպի տօնմուշ գալմըշ իտիմ , տայըմ իսէ ճիտտի պիր թավր քէսպ իտէրէք .

— «Պէնի տինէ օղլում , էկէր էվլատըմըն նայիլի սաատէթ օլմասընը իսթէր իսէն պուրատա գալ , վէ պէնիմ տիկէր պիր էվլատըմ օլ , եօգ էկէր գալպին պաշգա պիր եէրտէ իսէ , հէման շիմտի պուրատան կիթմէյէ պագ , զիրա պէլքի մարաղ , հէնուղ թէտավիսի զայրի գապիլ պիր հալէ կէլմէմիշ տիր տէյէրէք , պիւթիւն կիճէ տիւշիւնմէք վէ անէ կէօրէ պիր ճէվապ վէլմէք իւզրէ պէնի պըրագըպ կիթտի , տիւշիւնմէք մի , պէն եալընըլ պիր շէյ պիլյօրում , ժան պէնի սէվէյօր , պէն տէ անըն եօլունա հէր ղէման ֆէտայի ճանէ հազըր ու ամատէյիմ :

9

« 0 կիճէ տիլ չէօքմիւշ օլտուղում հալտէ , սապահա գատար տուա իթտիմ . ապիլէ վալիտէմ , բահմէթլի բէտէրիմ , նամուսը վէ զայէթ տինտար օլան միւրէպպիյէմ , պունլարըն խէյալլէրի կէօղիւմիւն էօնիւնէ կէլէրէք , նայիլի սաատէթ վէ պահտընար օլաճաղըմը պանա պէյան իյլէտիլէր . էվվէթ , ժան պէնիմ պէվճէմ օլաճաղ տըր :

« Խա'յր , խա'յր , կիթմէյէճէյիմ :

10

« Պունտան պիր սաաթ էվվէլ տայըմըն նէլտինէ կիտէրէք .

— « Սէվկիլի տայըճըղըմ , պէն մատմաղէլ ժանը բէք

սէվէյօրում, մոռնալէյհանըն տէսթը իզտիվաճընը թալէպ իչին խաքիրայընըզա կէլտիմ, տէտիմ:

« Պու սէօզլէրի թէլաֆֆուզ էյլէր իքէն սէսիմ թիթրէյօր իտի . զիրա ճէնէրալ Բույնեիին հավլինաք խէյալի կէօզիւմիւն էօնիւնէ կէլմիշ իտի :

« Պարօն , քէմալի սուրուրինտէն պիր քէրլէ հայգըրաւադ .

« Էվլա'տըմ, տէյէպիլտի , հէյէճանը գալլի բէք զէյատէ իտի . Ժան իլէ իզտիվաճ իտէճէյիմ . . . մէլէք կիպի սաֆօլան Ժան՝ գաթիլ Կօնթըրանըն զէվճէսի օլաճագ , ալչագլըգ , ֆագաթ նէ եաբայըմ սէվէյօրում . . . չօգ սէվէյօրում, շիւպ-հէսիզ ճէնապը Ալլահ պէնի աֆվ իթմիշ տիր :

11

« Սէքիզ կիւնտէն Բարիզէ կիտէճէյիզ, Նոյեմբերին իլք կիւնլէրինտէ բէսմի իզտիվաճ իճրա օլունաճագ տըր . պու կիւն Հոկտեմբերին օնընճը կիւնի տիր :

« Պու կիւն հավա գարանլըգ վէ ֆուրթունալը օլուպ , քէօչկին էթրաֆընտաքի օրմանլարտան բիւզկեսար ազիմ՝ կիւրիւթիւլէր գօբարտըզը կիպի , ուզագտան պահրը Մուհիթին տէհէթմաիզ սէտասը տախի իշիտիլէյօր :

« Հայաթըմըն ֆէլաքէթլէրի հէվանըն գարանլըգ վէ գալըն պուլութլարը իլէ մէսթուր օլտուղու պիր զէմանտէ պաշլատըզընտան , գըշ մէվսիմինի հիշ սէվմէմ, ատէթա գօրգարըմ :

« Ժէնէրալ Բույնեիյի էօլտիւրտիյիմ կիւն հէվա գարանլըգ վէ եազմուրը իտի . Լէօնայէ թէսատիւֆ իտիշիմ պիր գըշ կիւնիւնէ թէսատիւֆ իթտիյի կիպի , պէնի թէրք էյլէյուպ կիթտիյի տախի եինէ գըշըն իտի . քէզալիք միւսիւ

տը վերսին վեֆաթը կիւնի հէվա պիրտէն պիրէ պօղումուշ իտի :

« Պիլաքիս եազ կիւնէրի պէնիմ իչին էյեամը սաատէթ օլմուշ տըր . իւք զապիթ օլուշում Օգոստոստա օլուպ , օնըն-
ճը Շարլըն էլի իլէ կէօյսիւմէ Լէթէօն Տէօնէր նըշանը թազըլ-
տըղը կիւն Մայըս այը իչինտէ իտի :

« Շիմտի գըշ տըր , բէսմի իզտիվաճըմ նոյեմբերտէ , եա-
նի գըշըն իճրա օլաճաղըն:տան բէք գօրգույօրում . սաատէթ
զարուսընտա իբէն , պիր ֆէլաքէթը միւտհիշէյէ կիրիֆթար
օլաճաղըմ զանն իտիյօրում . Գօլօնէլ իլէ բէֆիգլէրիմին սիւ-
քիւթլէրինտէն գօրգույօրում . պիւթիւն պիւթիւնէ սիւքիւթ
գալմալարը իչին էլիմտէն կէլսէ , ճիւմէսինիտէ էօլտիւրիւր ի-
տիմ , չիւնքի ժան մէսուտ վէ պահտըեար օլմալը տըր :

12

« Բարիզ , Նոյեմբեր 5 »

« Հաֆթալար կիւնէր կէշտի , պէքեար օլարադ Հէլտէր
սօգաղընտա իգամէթ իթտիյիմ խանէտէն չըգըպ , ժանըն
ղէվճի օլարադ ալտէթ իտէճէյիմ վազըթ կէլտի . պու կիւն
օնընճը տայիրէյի պէլէտիյէտէ , Սէն Թօմաս քիլիսէսինտէ
նիքեաճ բէսմի իճրա օլունաճադ տըր :

« Բարիզտէ պուլունտուղում պիր այ զարֆընտա միւտ-
հիշ ճէմիյէթին ազալարընտան հիշ պիրինի կէօրմէտիմ . Գօ-
լօնէլ խանէսինի թէպտիլ իթմիշ , նէրէտէ օլտուղու մալիւմ
տէյիլ տիր . տիկէրլէրի տէ Բարիզտէ եօգ տըր . չըվալիյէ
Տասթի Բօրթ , վէ էմմանուէլ տէ Մօնթէֆօրի քէօչկիւնտէ
տիրլէր . Մօրտիյօ իթալեատա , վէ Հէքթօր Լամպլէն տէ Աֆ-
րիգատա պուլունույօր , տէմէք օլուր քի ճէնապը Ալլահ սու-
շումը ալֆ իտէրէք պահտըեար օլմագլըղմա միւսաատէ
պուլուրմուշ տըր :

« Պու ագչամ միւսիւ տը ֆերվատըֆօն պիր պալօ վերէ-
ճէք, վէ եարըն զէվճէմ իլէ պերապէր Սպանեայա կիտէճէ-
յիլ :

« Գալպիմ շիտտէթլէ չարբըյօր, ա՛հ, ժան սէնի բէք
սէվէյօրում :

13

Կօնթրան, պալատէ զիքը կլէտիյիմիզ սաթըրլարը պի-
թիրտիյի սըրատա, գաբունըն չանը չալընտը. մարքի, պիր-
տէն պիրէ թիթըէյերէք էլինտէքի տէֆթէրի սիւրաթլա պիր
չէքմէնին տէրէյինէ աթըպ քիլիտլէտի :

Սաաթ սապահըն տօղուզը վուրմուշ իտի, Կօնթրանըն
իգամէթ կլէտիյի իւանէնին ներտիվէնլէրինտէն էնիպ չըզըլ-
մաղա պաչանըլմըչ, վէ սապահտան պերի պէշ ալթը քիշի
մարքինին տայիրէսի գաբուսընը չալմըչլար իտի :

Ֆազաթ Կօնթրան պունլարըն հիշ պիրիսի իլէ իշղալը
զիհն իթմէյուպ, օտասընտա սիկարասընը թիւթտիւրերէք
սաատէթը աթլյէսինի տիւշիւնմէքտէ իքէն, պու սօնրաքի
չընղըրագ սէտասընտան ֆէնալաչմըչ իտի :

Նիհայէթ խըտմէթքեար օտայա կիրուպ մարքիյէ պիր
գարթ վիզիթ թագտիմ իտէրէք :

— Հէր նէ գատար էրքէն իսէ տէ գապուլ պույուրմա-
լարընը չըվալիյէ ճէնապլէրի բէճա իտիյօրլար, տէմէսի իւ-
զէրինէ, Կօնթրան գարթըն իւզէրինէ պիր նազար աթարագ
էօլիւ կիպի սօլտու :

Մէզքիւր գարթըն իւզէրինտէ շու մէնհուս իսիմ եազըլ-
մըչ իտի :

« Շ Ը Վ Ա Լ Ի Յ Է Տ Ա Ս Թ Ի »

Մարքի, միտտֆիրի գապուլ իտուպ իթմէմէք իուսու-

սընտա միւթերէտտիւտ իբէն, շըվալիյէ Տասթի օտայա կիրտի. մումաիլէյհ աղըր պիր հարաքէթ իլէ խայըրլը պիր հէվատիս կէթիրմիշ տօսթ կիպի կիւլէրէք, վէ էլինի մարքիյէ ուզադարագ.

— Սապահլար խայր օլսուն աղիղիմ, տէյինճէ, Կօնթրան, գարշըսընտա պիր ելլանըն տէհչէթիւ գաֆասընը կէօրմիւշ օլան պիր առէմ կիպի սիւրաթլա այաղա գալգմիշ խի. շըվալիյէ իսէ.

— Սապահլար խայր օլսուն, տէյու թէքրար իյլէտիյի սըրատա, խըտմէթքեար տըշարը չըգըպ, շըվալիյէ՝ մարքի իլէ եալընըզ գալտը.

Կօնթրան շաշըրմըզ գալմիշ, ճէսուր մարքի պիր գօրգու հըսսը իլէ թիթրէմէյէ պաշլամըշ խի. նիհայէթ կիւճ հալ իլէ.

— Միւսիւ . . . տէյէպիլտի.

— Ա՛ տօսթում, զիյարէթիմ սիղի բէք բահէթսիզ իթմիշ օլմալը տըր. պէնի նիշին պէօյլէ պարիտանէ գապուլ իտիյօրսունըզ.

— (Շաշըրարագ.) Պէ՞ն մի, խայր, ալֆի իտէրսինիզ շըվալիյէ . . .

— (Օթուրուպ Կօնթրանըն էլինի սըգարագ.) Տօսթում, տահա տիւն Բարիզէ կէլտիմ, սիղին իզտիվաճընըզը խապէր ալտըմ.

Կօնթրան թիթրէտի. շըվալիյէ տախի.

— Էվլէթ հագգընըզ վար տօսթում, պիղիմ կիպի զիւյիւրտ ասըզատէլէր իչին էվլէնմէք սէլամէթ գարուսը տըր. սիղի տօսթանէ թէպրիք իթմէք իչին կէլտիմ. արգատաշլարըմըզըն ճիւմլէսինտէն էվլէլ կէլմէք իսթէտիյիմտէն . . .

Պու քէլիմէ իւզէրինէ Կօնթրանըն տէհչէթի արթտը. շըվալիյէ իսէ սէօղիւնէ տէվամ իլէ.

— Պիր աղ էլքէն օլան զիյարէթիմտէն տօլայը ալֆընըզը թէմէննի իտէրիմ, տէմէսի իլէ, Կօնթրան թիթրէյէրէք.

— Էսթաղֆիրուլլահ, թէհչէքիւր իտէրիմ, տէտի.

— Ֆազաթ տօսթում, սէնտէ պիր թէլաշ կէօրիւյօրում:

— Պէնտէ՞ մի:

— Տօսթլարըմըղ նամընա իղտիվաճընըղ մէն իթմէք ի-
չի՞ն մի կէլտիմ սանարնըղ, միւսթէրիհ օլ տօսթում, պիղիմ
ճէմիյէթ՝ շէրիքլէրին իղտիվաճընը ասլա մէն իթմէղ, իշթէ
իսպաթըտա պէնիմ:

Հալա թիթրէմէքտէ օլան կօնթրան, շըվալիյէնին պու-
սէօղիւ իւզէրինէ պիրազ քէնտինէ կէլէրէք:

— Տէմէք քի թէշրիֆինիլին . . . տէմէքտէ իքէն, չը-
վալիյէ:

— Սէպէպի եալընըղ սիդի թէպրիք իթմէք իչին տիր:

— Գօլօնէլին էմրի օլմա՞գսըղըն:

— Բիմնէտէն էմր ալմատըմ:

Կօնթրան կէնիշճէ պիր նէֆէս ալտը:

Շըվալիյէ. - (Սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք.) Պոռնտան
պաշգա Գօլօնէլ պիր այտան պէրի տիր իթալեատա պուլտէ
նույօր:

— (Իւմիւտլէնէրէք.) Ա՛:

— Օղլունըն քեամիլէն իատէյի սըհհէթ իթմէսի իչին
հէքիմէրին թալսիյէսի իւզրէ ֆըլօրանսա կէօթիւրաի. Հոկ-
տեմբերտէ կիթտիլէր, իւք պահարտա ալտէթ իտէճէքլէր:

Կօնթրանըն գալպի սուրէթը միւնթաղամստէ չարբմա-
ղա պաշլատը:

— Շըվալիյէ՝ պէնի վէքիւ թային իտէրէք կիթաի, ֆա-
գաթ խըտմէթ գօլայ տըր . . . եաբաճաղ իշ եօգ:

— Ա՛:

— Իշթէ տօսթում հէրիմիզ տէ պահարեար վէ զէնկին
օլտուզ, սիզ տէ թէֆէքթիւր պույուրունըղ, Լամպլէն ժէ-
նէրալ Բույնեինին զէվճէսի իլէ իղտիվաճ իթաի . . .

Կօնթրան, ճէնէրալըն իսմինի իշիտիր իշիթմէզ ֆէնա
հալտէ սօլտու, շըվալիյէ իսէ՝ շիմինէնին իւզէրինտէն պիր սի-
կարա ալարազ:

— Էմմանուէլ մատամ Մօրտիյօյը ալտը, Մօրտիյօ պիր

միլեօն ֆըրանգ գաղանտը , պէն տէ Մարկըրիթ իլէ թէէհիւ
իթաիմ , դայըմ բէտէրիմ եանի տայըմ , պու սէնէ վէֆաթ
իտէրէք օ ճէսիմ սէրվէթի պըրագտը . իմտի պու շիրքէթտէն
մագսէտ նէ՞ իմիշ , պիզիմ կիպի պիր թագըմ միւֆլիսլէրի
զէնկին իթմէք իմիշ զանն իտէրիմ :

— (Իւմիւտ իլէ .) Տէմէք քի իթթիֆագ չէօզիւլտի շիր-
քէթ ֆէսի իտիլտի :

— Դաթան , հալա պագը տըր . . . ֆագաթ շիմտիլիք
իշ եօգ տըր . . .

— Էյ Գօլօնէլ նէ՞ գաղանտը :

— Գօլօնէլին նէ ֆայիտէսի օլտուզունը պիլէմէմ , էլպէթ
օ տա պիզտէն պիր խըտմէթ իսթէյէճէք տիր . . . ֆագաթ
շիմտի տահա պիր շէյ թալէպ իթմէյօր , իյճապը հալտէ օ-
նա տա խըտմէթ իտէրիզ . . .

Կօնթրան , շըվալիյէնին պու սօն սէօզիւ իւզէրինէ մուզ-
թարըպ օլմայա պաշլատը , գարիպէն պիր ֆէլաքէթին զու-
հուրինի հըսս իտիյօր իտի , ֆագաթ Գօլօնէլին Բարիզտէ օլ-
մատըղը Կօնթրանը միւթէսէլլի իթմէքտէ իտի :

Շըվալիյէ պիր մըգտար սիւքիւթտէն սօնրա .

— Ֆագաթ արգատաշլարըմըզտան պիրիսի հէնուզ շիր-
քէթտէն իսթիֆատէ իտէմէմիշ տիր , օ տա գարիպէն նայիլի
մագսատ օլուր . . . տէտի :

Պու սօն իպարէ Կօնթրանա , սէպիլի թախիյէ օլունան
պիր մահբուսըն , հարըսխանէտէն չըգաճաղը սըրատա , պաշ-
դա պիր գապահաթ իչին եինէ մահբուս գալմասը հագգըն-
տա օլան գարարըն թէսլիզի կիպի թէէսիր իտուպ թիթրէ-
յէրէք .

— Բանվիլ մի , տէտի :

— Էվվէթ , պու պիշարէ Բանվիլ պիզիմ գատար պահ-
տընար տէյիլ իմիշ , օ զէվալը վարիս օլմագ իչին հիշ պիր
ազրապայէ մալիք տէյիլ իտի , քէնտիսինի պիր զէնկին գա-
տընա տա սէվտիրէմէտի , իւմիւտի , գումարտա պաթըրտըղը
սէրվէթինի եինէ օ վասէթա իլէ էլտէ իթմէք կիպի վահի

պիր շէյ իտի քի , պու իսէ ինսանը Շարանթօն թիմարխանէ-սինէ կէօթիւրիւր :

— Սօնրա .

— Ֆադաթ նէ իսէ շիմտի պիր իւմիւտի վար . Ամէրիգա իսեանը զէմանընտա զպպ օլմուշ վէ օ վադըթտան պէրի նէ օլտուղու խապէր ալընամամըշ պիր ամուճասը վար իմիշ , պու ատէմ իշկիւզարլըյը սայէսինտէ միլեօնլար սահիպի օլմուշ , հազըգաթէն պէօյլէ պիր ամուճա սէվիլիւր , լաքին պիղիմ պիշարէ Բանվիլին հիշ պահաը եօդ քի , պու կիպի ամուճա-լարըն էվլատ եէթիշարիմէք ասլա ատէտլէրի օլմատըղը հալ-տէ , պունըն պիր օղլու վար իմիշ . . .

Կօնթրան շիտտէթլէ պիր քէրրէ թիթլէտի :

Շըվալիյէ . - Պու չօճուդ էլ եէվմ ֆիլէմէնկ պահրիյէ-սինտէ զապիթ իմիշ :

— Էկէր մէրգում օրթատան գալգսա , թապիյի Բանվիլ-տէ միյրասա դօնաճադ տըր . . .

Կօնթրան , շըվալիյէնին կիտուպ օ չօճուղը էօլտիւրմէք իչին էմր վէլմէյէ կէլմիշ օլտուղունը զանն իտէրէք ֆէնա հալտէ պօղուլտու :

Շըվալիյէ . - Լաքին ֆէնասը չունտաքի , Բանվիլ՝ ամճա-զատէսինին նէրէտէ պուլունտուղունը պիլմէյօր , պիլսէ պիլէ պուլմագ միւմքիւնսիլ կիպի տիր , գիրա մալիւմ ա՛ , պահրի-յէլիլէր գըրլանկըճ դուշը կիպի եալընըղ գըշ մէվսիմինտէ պիր եէրտէ օթուրուրլար :

Կօնթրան . - (Պիր աղ միւսթէրիհ օլարադ .) Տէմէք քի շիմտի . . .

— Շիմտի Բանվիլ կիճէ կիւնտիւղ տուրմայըպ մալիւմաթ ալմաղա օղրաշըյօր :

— Սօնրա՛ :

— Սօնրասը չու քի , էկէր Գօլօնէլ ավտէթ իտէր տէ պու իշի պանա իհալէ իտէրսէ , մէմուռնէն պահրիյէլիյի արամայա կիտէրիմ , չօգտան պէրի սէյահաթ իթմէտիյիմտէն կիւզէլ պիր ֆըրսաթ էլտէ իթմիշ օլուրում :

Շրվալիյէ պունը տէտիքտէն սօնրա, Կօնթրանըն էլինի սը-
գարագ .

— Շիմտիլիք Ալլահա ըամարլատըդ աղիզիմ, հայտէ զէվ-
ճէնիլին գօնաղընա վէ անտէն տէ քիլիսայէ կիթմէք վագթը
թէգարուպ իթմիշ տիր . . . պահտըտար օլունուզ աօսթում,
տէտիքտէն , վէ մանատար պիր թէպէսսիւմ իթտիքտէն սօն-
րա չըգըպ կիթտի :

Կօնթրան հալընըզ գալըր գալմազ տիւչիւնմէյէ պաշլա-
տը , էվվէլ էմիրտէ քէնտիսինի իւրքիւթմիւշ օլան պու զի-
յարէթ թապիլի կիպի կէօրիւնտի . ճէմիլէթէ բէք չօգ խըտ-
մէթ իթմիշ օլտուզունտան , թէքրար քէնտիսինէ միւրաճաթ
օլունաճաղընա չօգլուգ իհթիմալ վէրմէյօր իտի , մատաֆիհ
շրվալիյէնին օտատան չըգտըզը էսնատէ իթտիլի թէպէսսիւմ
Կօնթրանը իւրքիւթմիւշ իտի :

Կօնթրան կիլինմէյէ պաշլայարագ քէնտի քէնտինէ .

— Պէն պու հէրիֆտէն ատէթա պիր զէհիրլի երլան կի-
պի գօրգույօրում, տէյէրէք , վէ Մարկըրիթ իլէ օլան մու-
հապէթլէրինի տէրիսաթըր իտէրէք , շրվալիյէնին քէնտիսին-
տէն ախզը ինթիգամ ֆիքրինտէ պուլունտուզունա զահպէն ,
բէք զիյատէ մուզլթարըպ օլույօր իտի :

Կօնթրան խանէսինտէն չըգարագ տալլըն պիր հալտէ
նըչանլըսընըն իգամէթ կեահընա աղիմէթ կիլէտի . մատմազէլ
ժան , մարքիլի կէօրիւր կէօրմէզ իլք պահար կիւզէլի կիպի
գըպ գըրմըզը քէսիլտի :

Մատմազէլին թուալէթի խիթամ պուլմուշ օլտուզուն-
տան խըտմէթքեարլար տըշարը չըգտըզլարը կիպի , օ սըրա-
տա օրատա պուլունան միւսիւ տը Ֆէրվատըֆօն տախի տը-
շարը չըգտը . մումաիլէյհ եէնի զէվճ ու զէվճէյի հալընըզ
պըրագմայը մինասիպ կէօրմիւշ իտի :

Մարքի հալընըզ գալտըզլարընտա նըչանլըսընըն էլին-
տէն թուլթուպ պիր գանաբէնին իւզէրինէ օթուրտարագ .

— Սէվկիլիմ ժան , պիր սատթ սօնրա պիր թագըմ
մուգատտէս պաղլար պիզի եէքտիկէրիմիզէ իլէ ըապթ իտէ-

ճէք տիր , իմտի սօղորու սէօյլէյին կիւղէլիմ , պէնի սէվլէյօր-
մուսընըղ , տէմէսի իլէ կէնճ գըղ գըղարարագ .

— Ա' , պունա շիւպհէ՞ մի իտիյօրսունըղ , տէտի .

— (Մահզունանէ .) Խայր մէլէյիմ , ծնը տէմէք իսթէմէմ .
սիլին կիպի պիր մէլէք իլէ ագտը իղտիվաճ իտէճէյիմի տիւ-
շիւնտիւքճէ , գալպիմտէ զարիպ պիր շէյ հըսս իտիյօրում .

Մատմագէլ տը Ֆէրվատըֆօն պիր թավըլը միւթէհայը-
րանէ իլէ մարքիյէ պագտը , մամաիլէյհ տախի սէօղիւնէ տէ-
վամ իտէրէք .

— Սապահտան պերի սիզէ լայըգ օլուպ օլմատըղըմը
տիւշիւնիյօրում , տէտի .

— Էվվէթ , էվվէթ , սէպէպինի անլայօրում .

— (Թիթրէք վէ մուղթարըպանէ պիր սէտա իլէ .) Ժա'ն
սէվկիլիմ , կէնճիլիլիմ բէք սէֆիհանէ կէչմիշ տիր . . .

— Սիլ ասըլդատէ վէ լաթիֆսինիլ Կօնթրան .

— Ա'հ , Ալլահ շահիա տիր քի , պէն սիզի սօն տէրէճէ
սէվմէքտէյիմ , շիմսիտէն սօնրա հայաթըմը սիզի պահտը-
եար իթմէք իչին կէչիրէճէյիմ .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ .

— Ժա'ն , սէվկիլի մէլէյիմ , կէնճիլիլիմտէնէ՞ գատար ֆէ-
նա պիր էօմիւր կէչիրտիմ , նէ՞ տէրէճէտէ աղըր գապահաթ-
լար եաբտըմ . . . ա'հ անվալը մաղիյէմի տիւշիւնտիւքճէ . . .

— Ահվալը մաղիյէնիլի՞ մի , լաբին պունլար հէր քէսին
լքբար ու իյթիլաֆի իտէպիլէճէյի շէյլէր տիր . . . սիլ աթէշ
մէշրէպ վէ ճէսուր օլմանըղ ճիհէթլէ . . . իհթիմալքի բէք
չօգ տուէլլօլար իճրա իթմիշ օլասընըղ . . . ֆագաթ էկէր
գարշընըղտաքիլէր էօլտիւլէր իսէ , անլէրին միւճաղաթա
միւսթահագ օլմատըղլարընը քի՞մ պիլիւր .

— (Քէնտի քէնտինէ .) Ճէնապը Ալլահ պէնի ալֆի իթմիշ
տիր . (Եիւքսէք պիր սէտա իլէ .)

— Կէլ սէվկիլի ժանըմ , կէլ մէլէյիմ , սիզին մուհապ-
պէթինիլ պէնի հէր տիւրլի գապահաթտան խէլասս իտէճէք
տիր , հայտէ քիլիսէյէ կիտէլիմ . . .

Կօնթրան իրթիքեապ իյլէտիյի գապահաթլարըն ավֆընա մաղհար օլմուշ օլտուղունա գանաաթ կէթիրէրէք, պիր թավըը լաթիֆ իլէ զէվճէսինին գօլունա կիրիպ իքիսի պերապէր օտատան չըգտըլար :

14

Մարքի իլէ նըշանըսը օն տագըգա սօնրա արապայա պինէրէք պարօն տը Լասինին խանէսինէ կիթտիլէր . իհթիյար պարօն, սէվկիլի Պրիթանեասընը թէրէք իլէ, եէկէնի Կօնթրանըն տիւյիւնինտէ հաղըր պուլունմագ իչին Բարիզէ կէլմիշ իտի . պարօն, ատէթա եիրմի պէշ եաշլարընտա պիր տէլիգանըը կիպի, ազիմ պիր շէթարէթ իլէ կէլինինի արապատան էնտիրմէք իւզրէ էլինի ուզաթտըղը սըրատա :

— Իւմիւտ իտէրիմ քի ճէնապը Սլլահ պանա իքի սէնէ տահա էօմիւր վէրէրէք, Լասի խանէտանընըն պիր թագէ ֆիտանընը բուս իտէրիմ, տէտի :

Պիւթիւն Սէն ժէրմէն մահալլէսի սաքինլէրի, ըհամի իղտիվաճըն իճրասընտա հաղըր պուլունմագ իւզրէ տավէթ օլունտուգլարընտան, զայէթ գալապալըգլը պիր ալայ իլէ քիլիսէյէ ազիմէթ օլունտու . Կօնթրան եօլու իւզէրինտէ չըվալիյէյէ ըասթ կէլմէսինտէն գօրգարագ մուզթարըպ օլույօր իտի . հալ պու քի ճէմիյէթին գայիտէսի մուճիպինճէ նաղարը ումուճիտէ եէքտիկէրինէ եապանճը կիպի կէօրիւնիւլէճէյինտէն, չըվալիյէ Կօնթրանըն տիւյիւնինտէ հաղըր պուլունմագ իսթէմէմիշ իտի :

Փագաթ նիքեահըն իճրասընտան սօնրա, Կօնթրան զէվճէսինի գօլունա թագըպ գաբուտան չըգտըղը սըրատա, պիր քէօշտէ սիյահլար կէլինմիշ իքի քիշի կէօրտիւ . պունլար վիգօնթ տը Բանվիլ իլէ չըվալիյէ Տասթի իտիլէր . չըվալիյէսին տուտագլարը իւզէրինտէ զալիմանէ պիր թէպէսսիւմ կէօրիւն-

տիւյիւնտէն , Կօնթրան պաշտան այաղա գատար սօղուգ պիր
թէրէ զարգ օլարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Ամա՛ն , եա Բապպիւմ , հէնուղ պէնի ափվ պոյուր-
մասը՞ն մը , տէտի :

15

Եէվմը մէզքիւրիւն աղչամըսը Վիրնոյ ճատտէսինտէ քեա-
յին պարօն տը Թէրվատըֆօնըն դօնաղը , պիր սուրէթը մու-
թանթանէտէ թէնվիր իտիւմիշ իտի . հավլի , պաղչէ , վէ գա-
բունըն էօնիւ զայէթ կիւզէլ կիյինմիշ ուշագլար վէ խըտմէթ-
քեարլար իլէ տօլու իտի :

Հէվա զայէթ լաթիֆ օլտուղունտան , պիր թագըմ մի-
սաֆիրլէր պահէտէ տօլաշմագտա , վէ դօնագտա իսէ մու-
ղիգա սէտալէրի էթրաֆա վէլվէլէ էնտաղ օլմագտա իտի .
պարօն տը Թէրվատըֆօն բէք միւթանթան պիր զիյաֆէթ քէ-
շիտէ իտիյօր իտի :

Կօնթրան , քիլիսէտէն չըգտըղը սըրատա , չըվալիյէյի
կէօրմէսի իւզէրինէ հըսս իթաիլի գօրգույը ունութմուշ իտի .
մումաիլէյհ պէօյլէ տիւպէր վէ բաքիզէ պիր զէվճէյէ մալիք
օլտուղունտան տօլայը , գալպինտէ պիր հըսսը զուրուր ույան-
տըղը ճիհէթլէ , էթրաֆընա միւթէաղիմանէ նիկեահլար ա-
թըյօր իտի . կէնճ գըզ տախի հիճապընտան գըզարմըշ վէ
պահտըրեարլըղընտան գալպի սուրուր իլէ տօլմուշ իտի :

Կօնթրան , զէվճէսինի վալսա տավէթ իթմէք իւղրէ սա-
լօնըն տիկէր թարաֆընա կիթմէքսէ իքէն , պիրտէն պիրէ
թիթրէյէրէք տուրտուղու եէրտէ գալա գալտը . ասարը
պահտըրեարի օլարագ կէլին բէտէրի իլէ , վէ հէր քէս եէք-
տիկէրի իլէ գօնուշմագտա օլտուգլարընտան , Կօնթրանըն չէհ-
րէսինտէ զուհուր իտէն սօլկունլուղա քիմաէ տըգգաթ իտէ-
մէմիշ իտի . . . մումաիլէյհ սալօնըն գարուսընտա պաշտան

պաղա գատար սիյահլար կիյինմիշ օլան չըվալիյէյի կէօրմիւշ իտի :

Մարքի , զէվճէսինի , տայըսընը , վէ էթրաֆընտա պու-
լունանլարըն ճիւմէսինի ունուտարագ չըվալիյէնին նէզտինէ
գօշտու . մէրգում իսէ Կօնթրանա , նազիքեանէ պիր սուրէթ-
տէ :

— Ազիզիմ մարքի , պիր իքի սանիյէ գատար գօնուշմա-
մըզ իչին պիր թէնհա մահալինիզ վա՞ր մը տըր , սիզէ հէ-
վատիսլէրիմ վար . . . տէմէսի իլէ , Կօնթրան :

— Կէլինիզ , տէյիպ չըվալիյէյի պիր քիւշիւք օտայա
կէօթիւրտիւյինտէ , մումաիլէյի հէման քէլամէ աղազ իլէ :

— Միւսիւ մարքի , չիմտի պուրայա կէլէն , վէ սիզինլէ
գօնուշան , տօսթունըզ չըվալիյէ Տասթի օլմայըպ , իլլա ճէ-
միյէթիմիզին ըէյիս վէքիլի , վէ Գօլօնէլ Լէօնըն գայիմագա-
մը տըր , եարը կիճէյի պիր չարիէք կէչիյօր , պուրատան
Հավրա գատար օլան մէսաֆէնին , թամ էլլի ֆարսախ օլ-
տուղունը պիլիրմիսինի՞զ , տէյինճէ , Կօնթրան թիթրէյէրէք :

— Բէք էյի , սօնրա :

— Սիւրաթլա կիտէն պիր բօսթա արապասը օն իքի սա-
աթտա օրայա վասըլ օլապիլիր , ֆադաթ սիզին օ մէսաֆէ-
յի օն սաաթտա գաթ իթմէնիզ լազըմ տըր . . .

— (Պիր աաըմ կէրի չէքիլէրէք .) Պէն մի՞ :

— Էօյլէ եա , գօնաղըն գարուսընտա հաղըր պիր բօս-
թա արապասը տուրույօր , սիզ արգանըզա հէմ պիր ման-
թօ ալարագ , վէ թապանճալարընըզը թագընարագ ազիմէթ
իթմէլիսինիզ :

— Կիթմէք մի՞ , էյլէնիյօրմուսունըզ չըվալիյէ , հէնուզ
պու կիւն էվէնտիմ . սիզ պու սապահ տէյօր իտինիզ քի . . .

— (Սիւքիւնէթ իլէ .) Արապանըզ տօս տօղրու Հավրա կի-
տէճէք վէ ըրթթըմըն իւզէրինտէ տուրաճագ տըր . սիզտէ
արապատան էնէրէք հարաքէթ իթմէք իւզրէ պուլունան
Փօկրէկուար նամ սէֆինէյէ ըագիպ օլաճագսընըզ , պիլէթի-
նիզ ալընմըշ տըր :

— Պագաթ պէնի նէ՞րէյէ կէօնտէրլյօրսունըլ :

— Ամըսթէրտամա տօսթում, օրատա Բանվիլին ամուճա-
զատէսի օլան պահրիյէ զապիթինի պուլուրսունըլ . մումա-
իլէյհ Լիգօրնտէօր օթէլինտէ իգամէթ իտիյօր իմիշ, օրատա
անը թահքիր իտէրսինիլ . . . արթըղ իւսթեանը սիզի իչին բէք
սատէ տիր . . . պու չէյթան Բանվիլ բէք չարուղ իշ կէօրտիւ ,
օն պէշ կիւն զարֆընտա լայըղլը մալիւմաթ ալտը . պահրիյէ
զապիթի պու այըն օն պիրինտէ Հինտէ կիտէճէք իմիշ, պու
կիւն այըն պէշի տիր , պինաէն ալէյհ տօսթումուղ ճարվիլի
եէկէնինտէն դուրթարմագ իչին ալթը կիւնիւնիլ վար տէմէք
տիր , պու սէյահաթընըլ՝ կիտիպ կէլմէքլէ պէրապէր օն պէշ
կիւն սիւրէճէք , ալտէթինիդտէ զէվճէնիդէ վէ գայըն բէտէ-
րինիդէ դավուչարագ մէսուտ օլուրսունըլ . . .

Շըվալիյէ պու սէօղլէրի սէօյլէտիյի սըրատա , չէհրէսին-
տէ աճը պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնիւյօր իտի . Կօնթրան իսէ
չաշըմըլ գալմըշ օլտուպու հալտէ, տէհչէթլի պիր րիւյա կէօ-
րիւյօր զանն իտիյօր իտի , լաքին չըվալիյէնին .

— Հայտէ մարքի , պիր տագըղա պիլէ զայ իթմէք օլ-
մաղ, տէմէսի իլէ , Կօնթրան ույանտը , պիր ատըմ կէրի չէ-
քիլտի, վէ թահքիր իլէ չըվալիյէյէ պագարագ .

— Էկէր կիթմէղ իսէմ, տէյինճէ , չըվալիյէ ումուզլա-
րընը դալտըրըպ , վէ բարմաղը իլէ շիմինէնին իւզէրինտէքի
սաաթը կէօսթէրէրէք .

— Պիլիրսինիլ քի վագըթ տըր , վէ պու եօլտա լաթի-
ֆէլէրէ միւսաիա տէյիլ տիր , գուրչուն գալէմ իլէ զէվճէ-
նիդէ պիր բուսուլա եաղընըլ տա հէման պուրատան սավու-
չալըմ . . . տէտի :

— (Հիտտէթինտէն դըպ գըրմըլը քէսիլէրէք .) Պագաթ
պէն լաթիֆէ իթմէյօրում, կիթմէք իսթէմէմ, հէմ տէ կի-
տէմէյէճէյիմ, սիդին ըէֆագաթընըլը , օ ճինայէթ չիրքէթի
աղաղըլընը , էլհասըլ օ հայտուտըլու իսթէմէմ, անլայօր-
մուսունըլ միւսիւ , պէնի սէրպէսթ պըրաղընըլ , սըրընըլը
ֆաշ իթմէյէճէյիմի եէմին իտէրիմ :

— (Գահգահա իւէ կիւլէրէք .) Աղիղիմ, պիղիմ շիրքէթիմիլ կիպի պիր իթթիֆագը թէրք իթմէք միւմքին տէյիլ տիր, պիպի եէքտիկէրիմիլտէն այրրաճագ օլան շէյ եալընըլ էօլիւմ տիր. տօղրուսը հալինիլէ թէաճիւպ իտիյօրում. եէքտիկէրիմիլ իւէ մէրպուլթ օլտուղումուղ եէմինլէրի, պիրիպիրիմիլին ֆայիտէսի իչին ճէմիլէթ թարաֆընտան կէօթէրիլէճէք շէյլէրին իճրասընա, պէհէմէհալ միւսարաաթ իթմէյէ մէճպուր օլտուղումուղը ունուլթտունը՞լ մը, ա' միւսիւ մարքի. սիղ բէք նանքէօր իմիշսինիլ, պիղ օլմասա իտիք, սիղ մատմալէլ տը նէրվատըֆօնը ալմագ տէրէճէսինէ կէլմէլ իտինիլ, մամաֆիհ պէն սիլին շու եանլընըլը աֆվ իտէրիմ, զիրա կէնճ զէվճէնիլի թէրք իթմէքտէն զուհուրի թապիլի օլան քէտէրինիլի պիլիրիմ. հալ պու քի օ քէտէր զայիլ օլուր տա, պէօյլէ պիր միւտաֆապէ գալգըլմանըլտա նէ՞ գատար հագսըլ օլտուղումուղը անլարսընըլ. հայտէ տօթում հայտէ թէրէտտիւտ լաղըմ տէյիլ... վագըլթ կէշէյօր...

— Միւսիւ, շիրքէթինիլէ տախիլ օլտուղում զէման էվլէնմէք խաթր ու խէյալիմտէն պիլէ կէշմէյօր իտի. իքի սէնէ ճէմիլէթէ լուղումինտէն զիյատէ խըտմէթ իթտիմ, շիմոի սիլտէն այրըլըյօրում, էսրարընըլը ֆաշ իթմէյէճէյիմի բէք ալա պիլիրսինիլ, զիրա օ հալտէ քէնտիմի տէ էլէ վէրմիշ օլուրում... պէնիմ ճէսարէթիմէ, ֆէրասէթիմէ, վէ սիլահըմա իհթիյաճընըլ օլտուղումը պէյան իտիյօրսունըլ, ֆագաթ սիլ տէ պէնիմ գատար ճէսուր վէ ֆէրասէթիլ տէյիլմիսինիլ.

— Աֆվ իտէրսինիլ միւսիւ, մալիւմը ալինիլ տիր քի, պէն հիսապըն տախիլինտէ տէյիլիմ, չիւնքի Գօլօնէլէ վէքեալէթ իտիյօրում.

— (Հիտտէթլէ .) Փագաթ պէն կիթմէյէճէյիմ, նէ՞ եաբաճագսընըլ.

— (Ումուղլարընը գալտըրարագ .) Տիվանէ՞ մի օլտունըլ.

— Խայր, տիվանէ տէյիլիմ, ֆագաթ պըգտըմ Լօլուլ-տում, պիլաքիս սափլըղըմտան սիղին կիպի ալչագ, վէ նա-մուսըղ ատէմէրէ իշթիրաք իյլէտիյիմ զէման տիվանէ ի-տում, էվվէթ պանա իատէ իյլէտիյինիզ Լէօնայէ մուգապիլ, սիղին իշին ճէնէրալ Բույնեիյի վէ Օգթավ տը վէրնի էօլ-տիւրտիյիմ զէման տէլի իտիմ, սիղէ՝ Մարկըրիթի պըրադ-տըղըմ վագըթ տէլի իտիմ:

Կօնթըան, պու սէօղլէրի սէօյլէր իքէն հիտտէթլէ չը-վալիյէյէ պագմագտա, վէ կէօղլէրինտէն աթէչլէր սաչը-մագտա իտի. չըվալիյէ իսէ միւսթահգիյանէ կիւլէրէք:

— Ա՛, իշթէ Մարկըրիթտէն պահս իտիյօրսունըզ, աղի-ղիմ, աօղրուսունը իսթէրսէնիզ, պու էմի սիզտէն ուֆագ պիր ինթիգամ տըր. . . սիզ Մարկըրիթի սէվմիշ վէ մէզ-պուրէ թարաֆընտան սէվլիմիշ իտինիզ. . . զիրա հէր նէ դատար մուժաիլէյհանըն զաթընա վէ սէրվէթինէ մալիք ի-սէմ տէ, գալպինէ մալիք տէյիլիմ, մէզպուրէ պանա ատա-վէթ իտիյօր, պէնի թահքիր իյլէյօր, անլատընը մը տօս-թում. իմտի պու կիճէ մագիտէ օլտուղու կիպի միւսթագ-պէլտէտէ, սիղի պիղէ բապթ իտէն եէմլինլէր նամընա օլա-րագ ճէմիյէթ աղիմէթինիզի էմի իտիյօր, տէտի:

— Կիթմէյէճէյիմ, տէֆ օլունուզ:

Շըվալիյէ գօլարընը խաչվարի կէօյսիւ իւղէրինէ գօյա-րագ մարքիյէ պագտը, մէրգումըն տուտագլարընտա զտյէթ չիրքին պիր թէպէսսիւմ կէօրիւնիւյօր իտի. Կօնթըան իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք:

— Բէք էյի միւսիւ, մատէմ քի սիզ պանա ատավէթը շախսիյէնիզտէն տօլայը ճէմիյէթ նամընա էմի կէթիւրիյօրսու-նըզ, իմտի՝ գօղումուղը բայլաշալըմ, եարըն էմրինիզէ հազըր պուլունուր, վէ ճէնապը Հագգըն մուսվէնէթի իլէ, տիւն-եայը սիղին կիպի պիր ալչագտան գուրթարմըշ օլուրում. . . ֆագաթ պու ագչամ. . . չըվալիյէ, շիմտիյէ գատար իքի պի-կիւնահըն գանընա կիրտիյիմի ունութտընը մը, տէտի:

— Անլէր ճէմիյէթին մէնֆաթը իշին իտի, միւսիւ:

— Բէք էյի հայտէ կիտէլիմ, եա սիզտէն պիրինիզ պէնի էօլտիւրիւր, վէ եախօտ պէն ճիւմլէնիզի պիրէր պիրէր ճէ-հէննէմէ կէօնտէրիւմ, տէյէրէք, էլտիւլէնին չըվալիյէնին եիւզիւնէ ֆըրլաթաը :

Շըվալիյէ . - (Հիտտէթինտէն աթէշ կիպի գըզարմըշ օլ-տուղու հալտէ սապը իլէ .) Հայտէ պագալըմ, ֆագաթ պու-օյունտա պէնի մաղլուպ իտէճէյինիզի մէմուլ իթմէյօրում :

— Պէլքի, կիտէլիմ :

Շըվալիյէ գօնաղըն արգա ճիհէթինտէ պուլունան քիւ-չիւք պիր գարուտան կիրմիշ, վէ Կօնթըրանը Հավրա կէօթիւր-մէք իչին կէլմիշ օլան բօսթա արապասը, մէզքիւր գաբու-նըն էօնիւնտէ տուրմուշ իտի . մարքի, զայպուպէթինի պէլի իթմէմէք իչին պու եօլու ինթիխապ իթտի . չըվալիյէ իլէ Կօնթըրան եալընըզ գալտըլար : չըվալիյէ արապաճըյա հայ-վանլարը սիւրիւպ եօլը աէօնմէք էմիլինի վէրտիյի սըրատա, գօնաղըն տէրունինտէ եէնի պիր վալս չալընմագտա օլտու-ղու իչիտիլիօր իտի : Կօնթըրան՝ չըվալիյէյէ :

— Միւսիւ, պիզ նէտի քիշիյիլ, տէմէք քի սէրպէսթ օլապիլմէք իչին ալթը քիշիյի էօլտիւրմէքլիյիմ լաղըմ տըր, էօյլէ՞ մի, տէտի :

— Էօյլէ եա :

— Շիմտի սիզի էօլտիւրիւրսէմ տիկէր պէշ քիշի գա-լաճագ տըր :

— Էվվէթ :

— Օ հալտէ սիզտէն պաչլայաճաղըմ :

— Էվվէլ էմիրտէ սիւհա թէտարիք իթմէքլիյիմիզ լա-ղըմ տըր զանն իտէրիմ :

— Ա՛, պիզիմ հէր զէման իւզէրիմիզտէ խանչէր թաշը-մագտա օլտուղումուզը ունութտունը՞զ մը :

— Տօղրու, ֆագաթ խանչէր իլէ տուէլլօ իտիլմէզ :

— Պիզ տէ պունը իյճատ իթմիշ օլուրուզ, հայտէ միւսիւ :

Կօնթըրան, պունը տէյէրէք խանչէրինին տէմլիլինի մա-հիթապըն զիյասը իլէ բարլատը վէրտի :

16

Շրվալիյէ պիր իքի տագըղա գատար միւթէրէտտիւտանէ տուրտուգտան սօնրա խանչէրինի չէքմէքլէ .

— Պիր քէլիմէ սէօյլէ յէճէյիմ, տէտի :

— Չարըղ սէօյլէ :

— Եիճէնին պու զէմանընտա շու թէնհա սօգագտա պէնի էօլտիւրիւր իսէն , կիտէր տիկէր արգատաչլարը պուլուր անլէրլէտէ տուէլլօ իտէրմիսին :

— Էվվէթ , սիգէ եէմին իտէրիմ, մահզա . . .

— (Խաթիհզա իլէ կիւլէրէք .) Շիւպհէսիզ պիր շարթ տէրմիյան իտէճէքսինիզ . . .

— Էլիմիզտէ պուլունան սիւհաչլար իլէ զալիպ օլանըն , մաղլուպ գատար ֆէնա հալտէ եարալանաճաղը միւհթէմէլ տիր . Էկէր քէնտիմի իւմիւտսիզ սուրէթտէ եարալը կէօրիւրսէմ , խանէմէ կիտէր քիմնէյի պուլմագսըզըն էօլիւրիւմ :

— Պէյիս եօգ :

— Օ հալտէ արշ :

Էլլէրինտէ խանչէր , եէքտիկէրինի պօղաղլամագ իչին օղրաչան իքի վահչի կիպի պիրպիրինէ հիւճիւմ իտէն պու աւըլլատէլէրի կէօլմէք , ինսանա նէ տէրէճէլէրտէ տէհչէթ վէրիւր օլտուղու թարիֆէ հաճէթ եօգ տըր :

Տուէլլօ տէյիլ , իլլա պիր միւտարէպէյի խայինանէ տինմէյէ շայան օլան իչպու միւճատէլէ օն տագըղա գատար տէվամ իթտի . պու միւտտէթ զարֆընտա իքի խասիմլէր , եէքտիկէրինէ քէմալի չիտտէթլէ հիւճիւմ իտիյօրլար իտի . օ սըրատա չըվալիյէ ճանխըրաչանէ պիր ֆէրհատ սալը վէրտի , Էլինտէքի խանչէր պիր թարաֆա ֆըրլայարագ պուլունտուղու եէրտէ եիւզ իւսթի տէվրիւտի . Կօնթըրան իսէ պարիտանէ պիր սէտա իլէ :

— Պի՛ր . . . տէտի :

Ֆադաթ մարքի Տըլաս իւերի տողրու պիր առըմ աթմագ իաթէտիյի զէման սալլանտը . կէօզլէրի գարարտը , վէ եէրէ գաբանմամագ իւզրէ տիվարէ տայանմաղա մէճպուր օլարագ քէնտի քէնտինէ :

— Պէնիմ տէ իշիմ պիթմիշ տիր . կէօյսիւմտէ իւշ բը-
չագ եարասը վար , պիր սաաթա գատար էօլէճէյիմ . ա՛հ
ժան, սէվկիլիմ ժան . պէնիմ եէկեանէ սէվտիյիմ զէվճէմ,
իզտիվաճընըն իւք կիճէսինտէ զէվճինիզի ճանսըղ պիր ճէսէտ
մի՞ պուլաճագսընըղ . էյվա՛հ , զէվճէ օլմաղտան տուլ գալա-
ճագսըն , տէտի :

Կօնթրանըն կէօզլէրինտէն սըճագ սըճագ կէօզ եաշլարը
տէօքիւլմէքտէ իքէն , պիրտէն պիրէ աթէշլէր սաշըլմայա
պաշլայարագ , հիտտէթլի , ֆադաթ աղըր պիր սէտա իլէ .

— Ա՛հ , ախզը ինթիգամէ մուվաֆֆադ օլմաղտան էվ-
վէլ էօլէճէքմիյիմ , տէտի :

Պաւ ինթիգամ քէլիմէսի Կօնթրանըն թաղէ հայաթ քէսպ
իթմէսինէ պայիս օլտուղունտան , տողրուլարագ վէ չըվայի-
յէնին ճանսըղ ճէսէտինի այաղը իլէ իթէրէք .

— Նիհայէթ պէնի էօլտիւրէն , զէվճէմին սաատէթը հա-
լինէ խըտմէթ իթմէքտէն պէնի մէն իտէն , սէվկիլի ժանը-
մըն կէլին էլպիսէսինի , եէվմը իզտիվաճընտա լիպասը եաս ու
մաթէմէ թահվիլ իտէն գաթիլ , չու ճէսէտը խապասաթ ա-
լուտ տէյիլ մի տիր . ա՛հ պէնի էլլէրինտէ պիր ալէթը մու-
թիյէ իտէն օ ճանիլէր , պէնտէն սօնրա սաղ գալմայաճագ-
լար տըր : Պէն իզտիվաճըմըն կիւնիւ օտամըն գաբուսընտա
թէրքը հայաթ իտէճէյիմ , անլէրտէ կիյիօթինին նէրտիւպա-
նը իւզէրինտէ ճան վէրէճէքլէր , մէզարըմըզըն իւզէրինէ նա-
մուսըղըղըմըղ եազըլաճագ , վէ ժան տախի պէնիմ իչին
աղլամայաճագ տըր . ա՛հ պիր սաաթ տահա եաշլայապիլսէմ ,
տէտի :

Կօնթրան տիվարէ տայանարագ վէ կեահ տուրուպ , կեահ
սիւրիւնէրէք կիւճ հալ իլէ ճատտէյէ վասըլ օլտպիլտի . օ

սրբատա պօշ օլարագ կէշմէքտէ օլան պիր քիրա արապասը
Կօնթրանը կէօրէրէք թէքլիֆի խըտմէթ իյլէտի :

Գարանըդ բէք գաթը օլտուղունտան , մարքինին ըռ-
քիւպինէ մուսվէնէթ իտէն արապաճը , մուսաիլէյհին ալ
գան իլէ միւլէմմա օլան պէյազ ելէյինի կէօրմէմիշ իտի :
Մէրգում , մարքինին էմրի իւղրէ աթլարը գամչըլայարագ
Հէլտէր սօգաղընա մուվասըլէթ իլէ օն իւչ նամէրօլը գաբը-
նըն էօնիւնտէ տուրմասը իլէ , Կօնթրան պօղունուդ պիր սէ-
տա իլէ :

— Տօսթում , գաբուլը չալ , վէ պիրինճի գաթա չըդա-
րագ , էֆէնտիսինին սօգադտա քէնտիսինի պէքլէտիլինի
խըտմէթքեարըմա պէյան իլէ աշաղա չըղըրը վէր , տէտի :

Պիր ազ սօնրա արապաճը իլէ խըտմէթքեար արապանըն
եանընա կէլտիքլէրինտէ , մարքի , կիթտիքճէ գուվլէթտէն
տիւլէքտէ օլան պիր սէտա իլէ խըտմէթքեարա :

— Կիյյօմ , օտամտա շու անախթարըն աշտըղը պիր
չէքմէճէնին տէրունինտէ սէրվի աղաճընտան ուֆագ պիր
չէքմէճէ վար , անը վէ պէրապէր պիրտէ բալթօ կէթիր տէ-
մէսի իլէ , ուշագ անախթարը ալըպ սիւրաթլէ կիթտի , վէ
պիր տաղըդա սօնրա իսթէնիլէն չէյլէրի ալըպ կէթիրմէսի
իւղէրինէ , մարքի չէքմէճէ իլէ բալթօլը ալարագ :

— Շիմտի կիթ եաթ , տէտի : Խըտմէթքեար էվէ տէօ-
նէրէք քէնտի քէնտինէ :

— Աճայիպ , միւսիւ մարքինին սէտասը հէման թէրըր
հայաթ իտէճէք պիր ատէմին սէսի կիպի թիթրէյօր իտի ,
տէտի : Կօնթրան իսէ արապաճըլը չըղըրարագ :

— Տօսթում , շիմտի տուէլլօ իտէրէք իւչ եէրիմտէն եա-
րալանմըշ իտիմ . կիտէճէյիմիզ մահալէ վասըլ օլմաղտան էվ-
վէլ թէրըր հայաթ իթմէքլիյիմ միւհթէմէլ տիր . պիր հէ-
քիմէ միւրաճաաթ իթմէյէ տախի վագթըմ եօգ տըր , վէ
օլսատա պօշ չէյ օլտուղունը պիլիրիմ . սիզ պէնի վէրնէյ
սօգաղընա կէօթիւրէճէքսինիզ , էկէր գօնաղըն գաբուսընա
վասըլ օլտուղունուզ զէման պէնի էօլմիւչ պուլուրսանըզ ,

մատամ Տըլասի իլէ միւլագաթ թալէպ խտէրէք, տէրունինտէ իլանը մուհապէթ մէքթուպլարը պուլունան շու չէք-մէճէյի թէպիմ իտէր, վէ սիզէ օն լիրա վատ իյլէտիյիմի սէօյլէրսինիզ, տէտի :

Սրապաճը քէմալի հայրէթլէ տինլէյօր իտի, մարքիւ իսէ սէօղիւնէ թէքրար իլէ :

— Հայտէ տօսթում, չարք սիւր, տէտիքաէն սօնրա տ-ճը աճը կիւլէրէք, քէնտի քէնտինէ :

— Պու իթթիֆագը խապիսանէնին թարիսի կիւն պէ կիւն եազտըղըմա նէ գատար էյի իթմիչիմ, ինթիգամըմ ալընա-ճագ տըր, տէտի :

Պալատէ պէյան իյլէտիյիմիզ վագալէրին կիւղար իյլէտիյի զէման, գօնագտա մարքի տը կասինին զայպուպէթի ան-լաշըլարագ արանըլմայա պաշլանտը. պիրիսի կօնթրանըն քիմնէնին պիլմէտիյի մէճհուլ պիր ատէմ իլէ կիզլի պիր օ-տոյա չէքիլէրէք գօնուշտուգլարընը, վէ ուշագլարտան պի-րի տէ, իքիսինին պերապէր պաճճէյէ կիթտիքլէրինի պէյան իյլէտի :

Պաճճէտէ արանտը, ֆագաթ քիմնէլէր եօգ իտի :

Օ զէման տավէթիլէր արասընտա պիր թագըմ գըլլու դալ օլմաղա, տուէլլօ, ֆիրար, վէ զայպուպէթ քիլիմէլէրի տէվէրանէ պաշլատը, միւսաֆիրլէր հէր պիրի պիրէր պէհանէ իլէ խանէլէրինէ չէքիլտիլէր, պիր սաաթ սօնրա գօնագտա պարօն իլէ քէրիմէսինտէն հանի եէնի կէլինտէն պաշգա քիմնէ գալմամըշ իտի :

Պիր սաաթ էվվէլկիւրիւթիւ, վէլվէլէ վէ թանթանա իլէ տօլու օլան օ պէօյիւք գօնագ ատէթտա մէզար կիպի տէրին պիր սիւքիւթ իչինտէ գալմըշ իտի. պիչարէ կէնճ գըղ օտու-սընա չէքիլէրէք եաթաղընըն եանընա օթուրտու, գալպի բէք ֆէնա հալտէ մուղթարըպ, վէ կէօղլէրի եաշ իլէ մէմլու իտի . . .

Վագըթ կէչմէքտէ, վէ կօնթրան ալտէթ իթմէմէքտէ իտի, պիրտէն պիրէ սուֆատա պիր կիւրիւթի իշխտիլտի, ա-

յագ սէսլերի կէնճ գըզըն պուլունտուղու օտայա տօղրու
հագլաշըյօր իտի . . .

Օ անտէ գարու աշըլարագ Կօնթրանըն կէօրինմէսի իլէ
պիշարէ գըզըզաղ պիր քէրրէ հայգըրտը .

Կօնթրան, պէօյիք պիր բալթօյա պիրինմիւշ իտի , ժան
էլլէրինի գալուշտուրարագ .

— Ա՛հ , իշթէ կէլտինիլ , տէտի :

Մարքի , մաղմուամանէ ձիր թէպէսսիւմ իլէ ճէվապ վէրտի .
կէնճ գըզ իսէ զէվճէսինին պիր սուրէթը միւտհիշէտէ ըհնի-
սիլ օլտուղունու կէօրէրէք , իսէվֆ իլէ .

— Աման հա պապիւմ , պու նէ՞ գատար սօլկունլուգ ,
տէյու հայգըրտը :

Մարքի տը Լասի նիհայէթ տէրէճէտէ պիր գուվլէթ-
սիղիք իլէ բէք հալաշ օլարագ եիւրիյօր իտի , մումաիլէյհ
տիւշմէմէք իլին պիր գաշ տէֆա հագընընտա պուլունան էշ-
հայէ տայանար :

Ժան տը Ֆէրվատըֆօն , քէմալի հայրէթ վէ տէհշէթին-
տէն եէրինտէ տօնմուշ գալմիշ իտի . մումաիլէյհա ալըգ ա-
լըգ զէվճինէ պագըյօր իտի :

Մարքի , կէնճ զէվճէսինէ տօղրու իլէրլէյէրէք էլինտէն
թութուպ , պիր գանաբէնին իւզէրինէ վէ քէնտի տէ հանըն-
տա օթուրտուգտան սօնրա , գուվլէթսիլ ֆագաթ միւհսսիր
պիր սէտա իլէ .

— Ժան , պէնի սէվէյօֆմուսըն , տէմէնի իւզէրինէ , կէնճ
գըզ մարքինին պօյնունա աւըլարագ .

— Ա՛հ , սէվկիլիւմ Կօնթրան , սիղի սէվմէմէք էլիմտէ մի՞
տիր . . . ֆագաթ պու սօլկունլուգ նէ՞ . . . մաղմումիլէթին
սէպէպի նէ՞ տիր , սիլէ նէ՞ օլտու , բէճա իտէրիւմ սէօյլէյին
սէվկիլի ըուհըմ , տէտի :

— Ժան . . . սիլէ օլան մուհապէթիւմ . . . բէք պէօյիք
տիր . . . չիւնքի թամ պիր սաաթ տըր քի օ մուհապէթ , էօ-
լիւմէ միւտաֆաա իտիյօր . . .

Կօնթրան պու սէօղլէրի սէօյլէտիքաէն սօնրա բալթօսը-

նը աշտը, ժան, ալ գանէ պոյանմըչ օլան պէյաղ եւլէյինի կէօրիւր կէօրմէզ, ճանխըրաշանէ պիր ֆէրետաո գօրարմասը իլէ, Կօնթրան:

— Բէճա իտէրիմ քիմնէյի չըղըրմայըն . . . սիւքիւթ իտին, պէնիմ իչին արթըզ խէլաս չարէսի հօգ տըր . . . եաշայապիլէճէյիմ շու պիր գաշ տագըգա զարփընտա սիզի իլէ եալընըզ գալմագ իսթէրիմ . . . ժան, էօյիւյօրում, ժան, սէվկիւլի մէլէյիմ . . . պէնիմ կէչիւտիլիմ հայաթը սէֆիհանէ, սիզին մուհապէթինիղ սայէսինտէ խիթամ պուլաճագ իտի . . .

— Նէ՞ տէյօրսունըզ:

— ժան, ասըլզատէ, ճէսուր վէ նամուսը օլտուղու իչին սէվտիլին առէմ, պիր ալչադ գաթիլտէն պաշգա պիր չէյ օլմատըղընը պիսէն իտին, եինէ սէվէճէ՞ք մի իտին:

— (Շաշըրարագ.) Սայըգլայօրմուսընըզ սէվկիւլիմ . . . պու գատար ասիլ, ճէսուր, վէ լաթիֆ օլտուղունըզ հալտէ . . . օ, խայր, խայր, պու միւմքին տէյիլ տիր . . .

— Էօյլէ օլտուղունը ֆարղ իթսէնիզ:

— Էօյլէ օլսա պիլէ նէմէ՞ լազըմ, մատամքի սիզի սէվտիմ . . . սէվէր իտիմ . . .

— ժան, բուհըմ, պէն նամուսըմը զայպ իթտիմ, էլլէրիմտէ, էսէրը ճինայէթ օլան գան լէքէլէրի վար տըր . . . բէաէրիմին վէ էճտատըմըն հայսիյէթ ու իթիպարընը, այագլարըմըն ալթընտա չինէյէրէք, ճէնապը հագգըն վարըղընը ինքեար իյլէտիմ . . . ֆագաթ պէն, պէնտէն չօգ զիյատէ միւճրիւմէր վասէթասը իլէ, թարիգը ճիւրմ ու ճինայէթտէ թէգատտիւմ իտիլիյօր իտիմ . . . պու ճանիլէր, իատէյի նամուս իլէ պահտըեար օլարագ իմրատը հայաթ իթմէք իսթէտիլիմ գէման, պէնի գաթլ իյլէտիլէր . . . խայընլարը թէէտիպ իթմէք լազըմ տըր . . . ժան, սէվկիւլիմ, սէն պէնիմ ինթիգամըմը ալաճագսըն:

Միւսիւ Տըլասի, զէվճէսինին հուզուրընտա տիզ չէօքէրէք եիւզ իւսթիւնէ տիւշտի, վէ սէօնիւք պիր սէտա իլէ:

— ժան, պէնի աֆիլ իտիյօրմուսըն, տէտի:

— Էվվէթ սիդի աֆիլ իտիյօրում, վէ հայաթըմ գառար տա սէվէյօրում:

— (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Սահիֆէ մի:

Կէնճ գըղ Կօնթըրանն էլինի թուրուպ գալպինին իւզէրինէ գօյարագ:

— Պապ գալպիմտէ հիչ հարաքէթ վա՞ր մը, տէտի, մարքի իսէ խանէսինտէն կէթիրմիչ օլտուղու չէքմէճէյի ալըպ աշարագ, շու վէճհ իլէ իֆատէյի մէրամ իթտի:

— Շու քեաղըտլարը կէօրիյօրմուսընըղ, իչթէ պունլար պէնիմ վագաայի հայաթիյէմին թէրճիմանը տըր, պէնի էօլտիւրէն գաթիլլէրին, նամուսըմը զասպ ու բայիմալ իտէն ճանիլէրին, զէվճինի պիր գաթիլ իտէն նամուսըղ ասըլգատէլէրին, իսմ ու չէօհրէթլէրի մուհարրէր օլան տէֆթէր տիր, պունլարը օղուրսունըղ, տէյիլ մի, սէվկիւլի մէլէյիմ:

Կէնճ գըղ էլինի մէզքիւր սանտըգճայէ ու զատարագ:

— Օ առէմլէրին պաշընա նէ ֆէլաքէթլէր կէլէճէք տիր, սէվկիւլիմ Կօնթըրան, սէնի էօլտիւրէնլէրին, վէ կէլինլիք էլպիսէմի, լիպասը եաս ու մաթէմէ թահվիլ իտէնլէրին վա՛յ հալլինէ . . . տէտի:

Միւսիւ մարքի Կօնթըրան Տըլասի ճէվապ վերմէտի . . . մուսալլէյհ, զէվճէսինին պագլարը ուճունտա թէրքը հայաթ իթմիչ իտի . . .

Պու վագաայի մի էլլէմէտէն իբի կիւն սօնրա, պարօն տը ֆէրվատըֆօնըն գօնաղը գաբուսը, սիյահ թիւլլէր իլէ էօրթիւլմիւշ, վէ գըրգ սէքիլ սաաթ էվվէլ մուզիգա սէտալէրի իլէ տօլու օլան սալօնլարտա, տէհչէթամիլ պիր սիւքիւնէթ հիւքմֆէրմա օլարագ, հալլինին իչէրիսի սիյահլար կիլինմիչ

խըտմէթքերարար , վէ սօգադ իսէ , էլլի դատար մաթէմ ա-
րապալարը իլէ տօլմուշ իտի :

Էօյլէ վագթը տէօրթ եաղըղ աթլար գօշուլը պիր ճէ-
նազէ արապասընըն գօնագտան չըգտըղը կէօրիւտիւ :

Իքի կիւն ագտէմ կէնճ մարքի Տըլասինին տիւյիւնիւնէ
կէլէն քիպար թագըմը , եէվմը մէղքիւրտէ օթուղ իքի եա-
չընտա , վէ կիւվէյի կիրտիյի կիճէտէ մագթուլէն վէֆաթ ի-
տէն Կօնթրան Տըլասինին ճէնապէ ալայընտա հաղըր պուլու-
նույօրլար իտի :

Էօնտէ բարազլարըն ըաքիպ օլտուդլարը արապա , վէ ար-
գասընտան ճէնազէ արապասը , վէ անը միւթէագըղալ եաեա
օլարագ կիտէն իհթիյար պարօն Տըլասի իլէ պարօն տը Ֆէր-
վատըֆօնըն արասընտա , ժան տը Ֆէրվատըֆօն օլտուղու
հալտէ ճէնազէ ալայը հարաքէթ իտէրէք , իքի կիւն էվիլէ
րէսմի նիքեհանըն իճրա օլունտուղու Սէն թօմաս քիլիսէսինէ
աղիմէթ իտիլտի :

Քիլիսէյէ վուսուլլէրինտէ , Կօնթրանըն ճէսէտինի միւհ-
թէվի օլան թապուլթ մահալի մախսուսինէ վաղ օլունարագ
այընի ըուհանի իճրասընա պաչլանտը :

Այընը մէղքիւրիւն խիթամընտա հաղըր օլանլարըն , թա-
պուլթըն իւղէրինէ պիրէր տամլա մայի մուգատտէս (օրհնած
ջուր) սէրլմէլէրի , պաչ ըահիպ թարաֆընտան թէքլիֆ օլունտը :

Օ զէման արթըղ ագրապասըղ գալմըչ օլան իհթիյար
պարօն Տըլասի , թապուլթըն եանընա տիղ չէօքէրէք :

— Սէվկիլի էվլատըմ Կօնթրան , Լասի խանէտանընըն
սօն վարիսի , ըուհըն շատ օլտուն , ճէնապը Ալլահ կիւնահընը
աֆիլ պուլուրսուն , տէտի :

Պատէհու միւսիւ տը Ֆէրվատըֆօն թէգատտիւմ իլէ աղ-
լայարագ :

— Սէվկիլի ժանըմըն զէվճի , էվլատըմըն գալպինի եա-
րալատըղընտան տօլայը սէնի աֆիլ իթտիմ , տէյիպ , կէրի չէ-
քիլմէսի իւղէրինէ , մատամ Տըլասի , եախօտ մատմաղէլ ժան
տը Ֆէրվատըֆօն իլէրլէմէյէ պաչլատը :

Օ զէման պէյն էլ հուղղար նէվիմա պիր թիթրէմէ հասըլ օլարագ, պագիրէ օլտուլու հալտէ տուլ գալմըչ օլան կէնճ գըզըն էօնիւնտէն քէմալի իհթիրամ իլէ աչըլտըլար...

Ժան, արթըդ աղլամամագտա, վէ եիւրիւր իքէն իքի թարաֆընա սալսնմամագտա իտի. մումաիլէյհանըն թավըր ալի վէ մաղրուրանէ իտի:

Մատամ Տըլասի, զէվճինին թապուլթընա բէք զիյատէ թէգարրուպ իթտի, հէր քէս՝ միւթէվէֆայէ պիր շէյ սէօյլէյէճէք զանն իյլէտիլէր. ֆիլ հագըդա ժան թապուլթըն իւզէրինէ էյիլէրէք, եավաչ ֆագաթ աղըր պիր սէտա իլէ:

— Սէվկիլիմ Կօնթըրան, իչիթ... իչիթ քի զէվճէն թապուլթընըն իւզէրինտէ եէմին իտիյօր, էօմիւլմ օլտուգճա հէր սաաթըմը հէր տագըգամը, գաթիլլէրինի թէագըպ իթմէյէ, վէ ինթիգամընը ալմայա հասըր իտէճէյիմ. րահէթ օլարագ եաթ, սէվկիլի գօճաճըզըմ, գաթիլլէրին թէէտիպ օլունաճագ տըր, տէտի:

Իչպու եէմինի իճրա իչին թապուլթըն իւզէրինէ էյիլմիշ օլան գատըն, գուվլէթլի օլարագ տօղլուլտու:

Մատմաղէլ ժան, պիր կիւն զարֆընտա օն սէնէ զիյատէ եաշամըշ կիպի իհթիյարլաշմըշ իտի. ժան, գուտըթթըր Իլահիյէնին ախըր ինթիգամէ թախսիս իյլէտիլի պիր վասէթա, պիր ալէթը գալլիյէ օլմուշ իտի:

Մարքի Կօնթըրան Տըլասինին ճէնաղէ ալայընտան իւշ այ սօնրա պիր կիւն, Սէն ժագ թարիգի իլէ Բարիղէ պիր բօսթա արապասը միւվասըլէթ իտէրէք, Սէն ժագ սօգաղընտան, ըրլթըմտան, Դօնգօրտ քէօբրիւսիւնտէն, վէ Շանլ էլիզէտէն կէչէրէք Շայօ սօգաղընա վասըլ, վէ Դօլօնէլ Լէօնըն մախ-

տու մը Արմանըն իգամէթ իյլէտիյի խանէնին հավիտինէ վասըլ օլտու :

Օ անտէ խանէնին իչ գաբասը աչըլարագ պիրտէն պիրէ իհիթիյար ժօբըն գօշտուղու կէօրինտիւ :

Դօլօնէլ իլէ Արման , իթալեատան ավտէթ խտիյօրլար իտի :

Ֆըրանսատան մուֆարէգաթընտա ատէթա պիր ըսգըլէթ հալինտէ պուլունան տէլիգանլը , քէսպը սըհհէթ ու գուլվէթ իթմիչ , ֆագաթ պիլաքիս Դօլօնէլ իհիթիյարլաչմիչ իտի . էվլատընըն իսսաթալըղը , վէ ուզսն միւտտէթ հայաթ ու մէմաթ արասընտա պուլունմասը , պու տէմիր կիպի գավի օլան ատէմի էգէրէք պիթիւրմիչ , վէ պէլի պիր աղ էյիլմիչ իտի :

Դօլօնէլին տէօրթ այ մուգատտէմ սիյահ օլան սաչլարընըն նըսֆընտան զիյատէսի աղարմըչ , վէ կէօղլէրինտէքի գուլվէթլի բէրթէվլէր մահվ օլմուչ իտի :

Ժօբ , էֆէնտիսինի կիւճ հալ իլէ թանըեապիլտի , Դօլօնէլ մէրգումա :

— Սէվկիլի էվլատըմըն թէրքը հայաթ իտէճէյի գօրգուսը իլէ կէչիւրտիյիմ իւչ այ զարֆընտա , օն սէնէլիք էօմրիւմ չիւրիւտիւ , տէմէսի իլէ , ժօբ :

— Համտ օլտուն , չօճուգ չիմտի բէք լահաթ վէ գուլվէթլի տիր , տէտի :

— Ա՛հ , օ եաչայաճագ տըր , պիլիյօրում . . . ֆագաթ պէն անըն պահտըհար օլարագ իմրարը հայաթ իթմէսինի իսթէրիւմ :

— (Մաղմումանէ .) Չօգ բարա իսթէր :

— Պուլուրըղ :

— Չօճուգ բէք սիւրաթլը կիտիյօր իտի , չօգ պօրճը վար :

— Պէյիս եօգ , թէսվիյէ օլունուր :

Պու սըրատա Դօլօնէլ , գաչլարընը չաթարագ քէնտի քէնտինէ :

— Չանն իտէրիւմ քի ճէմիյէթին պանա մուսվէնէթ ի-

տէճէյի զէման կէլմիշ տիր, արթըգ պէնտէ հիսսէմի թալէպ
իտէճէյիմ. . . տէտի :

Պատէհու արապատան էշեայը չըգարմագ իշին խըտմէթ-
քեարա մուավէնէթ իտէն օղլունա պագարագ :

— Արգատաշլար, պէնիմ պիր իհթիյար, վէ պինաէն ա-
լէյհ գօրգուլմաղ պիր ատէմ օլտուղումը անլամամալը տըր-
լար. (տօղրուլարագ.) պա'հ, պէն Արման իշին թէքրար կէնն
վէ տինն օլուրում, տէտիքտէն սօնրա, իհթիյար աքէրէ խի-
թապէն :

— Տօթ'ում, պիր իքիննի սէյահաթ իթմէքլիյիմիզ տա-
խի բէք միւհթէմէլ տիր, տէմէսի իլէ, փօր թէլաշլը պիր
հալտէ :

— Չօնուղը պիր քէրրէ տահա՞մը էլիմտէն ալաճագսը-
նըզ, տէտի :

— Խա'յր, չիւնքի սիզտէ պէրապէր կէլէճէքսինիզ :

— Եօյլէ իսէ օ պաշգա Գօլօնէլ. իհթիյար փօր եօլա կի-
տէճէք տէրէճէտէ տիզլէրինտէ գուվվէթ հըսս իթմէքտէ տիր,
նէրէյէ կիտէճէյիզ :

— Չօգ ուզագ :

— Նէմէ լազըմ, տիւնեանըն ուճունա գատար օլտուն, նէ՞
զարարը վար :

— Պէլքի Ամէրիգայա . . .

— Կիւզէլ վէ մէշհուր պիր ըգլըմ. . .

— Պէլքի տէ Հինտէ կիտէրիզ. . . հէնուղ պիլէմէյօրում :

— Չօնուգ պիզիմլէ պէրապէր օլուրսա՝ հէր եէրտէ րա-
հաթ օլուրուզ :

— Պունը իլէ պէրապէր հիշ պիր եէրէ կիթմէմէքլիյիմիզ
տախի միւհթէմէլ տիր :

Փօր, Գօլօնէլին պիր սըրըն օլտուղունը անլայարագ :

— Քեաֆի, տէյէրէք գըսա քէստի, Գօլօնէլ տախի Ար-
մանըն եանընա կիտէրէք, տէլիգանլըյա :

— Էվլատըմ, պէն էվիմէ կիտիյօրում, պու կիճէ Հէլտէր
սօգաղընտա գալաճաղըմ, իշթէ տէօրթ այտան պէրի տիր քի

պիրինճի տէֆա օլարադ սիզտէն եիրմի տէօրթ սաաթ մուֆարէգաթ իտիյօրում, ֆադադ պու մուֆարէգաթ նիհայէթ տիր, տէսի :

— Պապաճըղըմ . . .

— Տինէ եավրում, Բարիդտէ դալմադ իսթէլմիսինիլ :

— Էկէր սիզ կիտէճէք օլուրսանըլ, դալմադ իսթէմէմ :

— Բէք էյի, պէլքի պիր թարաֆա կիտէրիլ . . . եարն պէլի օլուր . . . եարն կէլիր սապահ թաամընտա պէրապէր պուլունում :

Գօլօնէլ պունը տէտիքտէն սօնրա, դաբունըն էօնիւնտէ պէքլէմէքտէ օլան բօսթա արապսանա պինէրէք խանէսինէ ազիմէթ իյլէտի . քէնտիսի իչին պիր գաչ մէքթուպ կէլմիշ իտի :

Եէվմը մէքքիւրտէն սէքիլ կիւն մուգատտէմ, եանի Մարսիլէայէ վասըլ օլաուգլարընտա, Գօլօնէլ, ճէմիյէթ ազալէրինէ սուրէթի զիյրտէ մուհարէր աավէթնամէյի եազմըլ իտի :

« Ազիլիմ :

« Սիզի մահը հալին օն ալթընճը կիւնի, պէհէմէհալ Բարիդտէ Հէլտէր սօգաղընտաքի խանէմտէ, ազչամըն սաաթ սէքիլինտէ պէքլէրիմ, Բարիլէ մուվասըլէթինիլի պիրէր քէլիմէ իլէ պսնա էվլէլճէ պիլտիրինիլ :

« Գօլօնէլ Լէօն »

Ճէմիյէթին ազալէրինտէն տէօրտի, իշպու տավէթնամէյէ ճէվապ վէրմիշլէր իտի :

Նէ Կօնթրանտան, վէ նէ շըվալիյէ Տաաթիտէն պիր ճէվապ վիրուտ իթմէտիյի ճիհէթլէ, Գօլօնէլ քէնտի քէնտինէ :

— Օ', օ', պունլար աճէպա էօլտիւլէլ մի, արտի :

Կօնթրանըն օղրատըլը հալի ֆէլաքէթ իշթիմալի Գօլօնէլ պիլմէք իյճապ իտէր իտի իսէ տէ, տէօրթ այաան պէրի Կօնթրանը կէօրէն շըվալիյէ օլուպ, անըն տա, էսնայի միւտարէ-

պէտէ մարքիտէն էլվէլ երգըմը զտուղունը դարիյնի քիրամըմը կէօրմիւ շէր տիր :

Վագթը իճթիմա սաաթ սէքիզտէ օլուպ , շիմտի իսէ սաաթ եէտի իտի :

Գօլօնէլ , սէրիան եօլ էլպիսէլէրինի տէյիշէրէք , վէ շըմինէնին եանընտաքի գօլթուդ սանտալեասընա օթուրարագ պէքլէմէքտէ , վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի :

— Հէր շէյի եօլունա գօյտում , հէմտէ բէք միւնթաղամ օլարագ , ումուլմտա էլիմտէ տիր . . . ումուլմ , եալընըդ Կօնթրան տէյիլ . . . Ֆագաթ մումաիլէյս պանա չօդ եարտըմ էյլէտիյի ճիհէթլէ , արթըդ անըն կիրիֆթարը զահմէթ օլմասընը իսթէմէմ . . . էվլատըմը գուրթարմագտա պանա պէօյիլք եարտըմը օլտու :

Պատէհու սաաթա պագարագ .

— Սէքիզէ օն վար , պաթարեալարը գուրալըմ , տէտի :

Գօլօնէլ այաղա գալգըպ պիր եաղըխանէ աչարագ , պիր տէսթէ քեաղըտ , վէ իքիշէլ ակթէլի պիր չիֆթ թապանճա շըգարտը , պատէհու քեաղըտլարը պիրէր պիրէր կէօզտէն կէշիրէրէք , պիր սուրէթը միւնթաղամատէ տէսթէլէտի :

Պէշ բաքէթտէն իպարէթ օլան պու քեաղըտլարըն իւզէրինտէ , պիրէր իպարէ իլէ քիմէ այըտ օլտուգլարը եաղըլմը զտուղունտան , Կօնթրան միւսթէսնա օլարագ՝ ճէմիյէթը միւտհիշէ աղալարընըն իսիմլէրի , բաքէթլէրին իւզէրինտէ կէօրիւլիյօր իտի :

Պու արալըգ գարունըն չանը չալընմասը իլէ , Գօլօնէլ , էօնիւնտէքի մասանըն տէրէյինէ քեաղըտ բաքէթլէրինի սօգտուղու կիպի , թապանճալարը տախի բանթալօնընըն ճէպինէ գօյտու :

Գարու աչըլարագ Հէքթօր Լամպլէն իշէրի կիրտի , վէ Գօլօնէլի թաաղիմ իլէ սէլամայարագ .

— Կէօրիւյօրսունըղ ա' , պէնիմ՝ ճէմիյէթին էմրինէ ասքէրճէսինէ իթաաթըմ օլտուղունըն էյթիրաֆ իտինիլ Գօլօ-

նէլ, թա Ամէրիգատան կէլիօրում, տէտի, վէ Գօլօնէլին .

— Բէք էյի, տէմէսինի միւթէաղըպ, գաբունըն էօնիւն-տէն պիր սէս .

— Պէնտէ Մօնթէֆօրիտէն կէլիօրում, տէտի .

Պու կէլէն մարքի աը Թըլար Մօնթէֆօրի օլան էմմանուէլ Շալամպէլ իտի .

Գօլօնէլ. - Թէշէքքիւր իտէրիւմ, մարքի, օթուրունը .

Տիկէր պիր սէս . - Աճայիպ, Գօլօնէլ, պէն սիզի էօլմիւշ զանն իթմէյէ պաշլամիւշ իտիւմ, տէտի .

Պու սէօզ, եէնի զէնկին օլմուշ պիր ատէմին թէլաֆֆու-զը կիսլի սուրուրը պիր թալը իլէ սէյլէնմիւշ իտի .

Գօլօնէլ գաբույա աօղրու պագարապ, վիդօնթ Բանվիլի թանըտը .

Մէրգում, Թիլէմէնկ պահրիյէ զապըթանընտան օլան ա-մուճաղատէսինին միյրասընա գօնմուշ իտի . պու միյրաս մէսէ-լէսի գալէմէ ալընսա թէմումը իլէ պիր բօման օլապիլի .

Շըվալիյէ Տասթինին, Կօնթրանը, վիդօնթըն ամուճաղա-տէսինի էօլտիւրմէք իւզրէ կէօնաէրմէյէ չալըշտըղընը, վէ պունըն նէ Եօլտա նէթիճէրէզիր օլտուղունը գարիյնիմիւշ էլ-պէթտէ տէրխաթըր իտէրլէր .

Պիր գաշ կիւնլէր կէշտի, Բանվիլ, Բէք զիյատէ մէրադ-վէ էնտիշէտէ իտի . չըվալիյէյի թէքըսը կէօրմէմիւշ, վէ միւ-սիւ Տըլասինին վէֆաթընը խապէր ալմըշ իտի, Կօնթրանըն վէֆաթը խապէրի իւզէրինէ, չըվալիյէնին Թիլէմէնկէ կիթմիւշ օլտուղունա զահիպ օլտու .

Սէքիզ կիւն սօնրա Հօլանտատան ալտըղը պիր մէքթուպ-քէնտիսինի պու վիւյիւմինտէ հազվը օլտուղունա իգնա իթ-տի . Թիլէմէնկ հաքիմէրինտէն պիրիսի, սուէլլօտա աղըր պիր սուրէթտէ Եարալանմըշ օլան պիր պահրիյէ զապիթինին վա-սիյէթնամէսինի, թէպիւմ իթմէք իւզրէ քէնտիսինի թալէպ իլէտիլինի վիդօնթ Բանվիլէ Եաղըյօր իտի .

Ամուճաղատէսինին, Տէմիյէթին տարալէսի ալթընտա գալ-միւշ օլտուղունա արթըզ շիւպհէսի գալմատըղընտան, չըվա-

լիյէնին զայսուպէթինտէն մէրադ իթմէյէրէք սիւրաթլէ Լա-
հիյէ կիթտի :

Շէհրի մէզքիւրէ վասըլ օլտուղունտա զապիթ էօլմիւշ ,
վէ տէֆն պիլէ իտիւմիշ իտի . վասիյէթնամէսինտէ , սէրվէ-
թը աղիմէսինի , եէկեանէ ագլապասը պուլունան վիգօնթ
Բանվիլէ թէրք իյլէտիյինի պէյան իտիյօր իտի :

Օ զէման վիգօնթ , ամուճազատէսինին քիմին թարաֆըն-
տան էօլտիւրիւլտիյինի թահգըգ իյլէյուպ , մումաիլէյհի
քէնտի կիպի պիր պահրիյէ զապիթի , էսնայի տուէլլօտա
վուրմուշ օլտուղունը անլայընճա , քէնտի քէնտինէ :

— Իշթէ պու թօհաֆ , թէսատիւֆ պու պապատէ ճէմի-
յէթէ վէքեալէթ իթմիշ , տէմէք օլուր քի պիլի մուլթա-
րըպ իտէն պահտ մուավէնէթիմիզէ կէլիյօր , տէտի :

Ֆիլ հագըգա իքի զապիթին տուէլլօլարը , պէյնլէրին-
տէ զուհուր իտէն ճիւզի պիր իսթիլաֆտան նէշաթ իյլէմիշ ,
վէ հիշ պիր քիմսէ թարաֆընտան թահրիք վուզու պուլմա-
մըշ իտի :

Վիգօնթ Բարիզէ ավտէթինտէ , չըվալիյէնին նէ օլտու-
ղունը անլամագ իշին բէք չօգ արատը իսէ տէ , հիշ պիր
մալիւմաթ ալամատը , օ զէման զէվճէսի մատամ Տասթիյէ
իշարը քէյֆիյէթ իլէ մալիւմաթ իսթէտի , Մարկըրիթ , զէվ-
ճինէ տայըր պիր խապէր ալամատըղընտան , արամագտա օլ-
տուղունը ճէվապէն պիլտիրտի :

Բանվիլ , հագըգաթը հալի հըսս իյլէմէյէ պաշլայարագ ,
քէնտի քէնտինէ :

— Շըվալիյէ իլէ Կօնթրան վուրուշմուշ , վէ եէքտիկէրի-
նի էօլտիւրմիւշ օլմալը տըրլար , տէտի :

Վիգօնթ , Գօլօնէլ իլէ պուլունտուղու զէման վուզույի
հալի հէքեայէ իյլէմիշ , վէ Գօլօնէլ տալի չըվալիյէնին վէֆա-
թընա գանի օլմուշ պուլունտուղու սըրատա , գաբու աշըլը
վէրտի , վէ Գօլօնէլ իլէ Բանվիլ քէմալի հայրէթ իլէ հայ-
գըրտըլար :

Շըվալիյէ , սիյահլար կիյինմիշ վէ պէնդի սօլուգ օլտուղու

հալտէ գարունըն էօնիւնտէ արզը վիճուտ իթմէսի իլէ , Գօ-
լօնէլ .

— Սի՞ղ մի սինիզ շըվալիյէ , եօգսա խէյալինի՞զ մի տիր ,
տէտի :

— Պէնիմ :

— Տուէլլօ իթմէտինի՞զ մի :

— Իթտիք , իքի այ գատար էօլիւ . կիպի իտիմ :

Շըվալիյէ տուէլլօտա պիրինճի օլարադ վուրուլտուղունը ,
վէ քէնտինտէն պիսապէր եէրէ սէրիւմիշ օլտուղու հալտէ ,
իրթէսի կիւնիւ սիւքրիւնթիւճիլէր թարափընտան գալտը-
րըլարադ , խասթախանէյէ կէօթիւրիւլտիւյինի , վէ իւզէրին-
տէ քիմ օլտուղունա տայըր ալամէթ պուլունմատըղը . վէ
քէնտիսի տէ թէքիւլիւմէ միւզթէտիր օլմաաըղը ճիհէթլէ ,
ալթը հաֆթա գատար օրատա գալտըղընը , վէ պատէհու
քէնտինէ կէլէրէք մահալի իգամէթինի իսպար իլէ խանէսի-
նէ նադլ իտիլտիլինի հէքեայէ իյլէտիքտէն սօնրա , իլավէ-
թէն .

— Համո օլտուն շիմաի քէսպը սըհհէթ իյլէտիմ , վէ տա-
վէթնամէնիզի ալըր ալմաղ իճապէթ իթտիմ , պիղի նէ՞ իչին
տավէթ իթտինիզ , տէտի :

Օ սըրատա պարօն սը Մօրտիյօ տախի կէլմիշ օլտուղուն-
տան , արգատաշլարտան պէրհայաթ օլանլարըն ճիւմլէսի ,
իշպու ճէմիյէթտէ հազըր պուլունմագտա իտիլէր . Գօլօնէլ
քէլամէ աղաղ իտէրէք .

— Էֆէնտիլէր , ճէմիյէթիմիզին կէօրտիւյի խըտմէթլէրի ,
վէ օ խըտմէթլէրտէն հասըլ օլան նէթիճէլէրի թէֆթիշ իթ-
մէք իւզրէ սիզի ճէմ իթտիմ , տէտիքտէն սօնրա , Հէքթօր
լամպլէնէ տէօնէրէք .

— Սիղ պիր եիւզ պաշը , մուհարէպէտէն ֆիրար իթ-
միշ , ֆագըր , սիւքի ասքէրիտէն թարտ վէ գաթլ իտիլմէք
կիպի միւտհիշ հալլէրէ կիրիֆթար օլմագ իւզրէ իտինիզ .
ճէմիյէթ , սիզի մահվ իտէճէք օլան պիր ատէմտէն գուր-
թարտը , սէվտիլինիզ գատընըն պահտըտար զէվճի , վէ ճէ-

նէրալ Բույնեինին սէրվէթը ազիմէսինին սահիպի օլտունուզ,
բազը օլտունը՞զ մը :

Լամպլէն . - Էլվէթ :

— Պու հալտէ պիզտէն թալէպ իտէճէյինիզ պիր շէյ
վա՞ր մը .

— Գաթան :

— Բէք ալա , (Էմմանուէլէ աթֆը քէլամ իլէ .) Սիլ,
բէտէրինիզ օլտուզու խառաասընտա պուլունտուզունըզ մար-
քի ֆըլարըն միյրասընտան , ազ գալտը մահրում օլաճագ ի-
տինիզ . ալթմըշ պէշ եաշընտա օլտուզու հալտէ մուճալիլէյհ
էվլէնմէյէ զալգըշմըշ խալ . էկէր ճէնէրալ Բույնեի պէր հա-
յաթ գալմըշ օլտա իտի , օ մարքիլիք նամընը գաթան ալա-
մայաճագ խալինիզ . ճէմիլէթիմիլ սայէսինտէ , մարքի իլէ ճէ-
նէրալ թամ վաղթընտա էօլտիլէր , վէ սիլ աէ մարքի տը
ֆըլար Մօնթէֆօրի , վէ մատամ Մօրալյօնըն զէվճի օլտունըզ,
շիմտի հալինիզտէն խօշնօւտմուսընըզ , տէտի :

— Շիւպհէսիլ :

— Տահա պիզէ իհթիյաճընըզ վա՞ր մը :

— Ասլա՛ :

Գօլօնէլ , չըվալիյէ Տասթիյէ աթֆը քէլամ իտէրէք .

— Սի՞զ , չըվալիյէ :

Շըվալիյէ . - Պէնտէ Բօրթ քէօշկիւնտէ բէք բահէթիմ,
պէնիմ կիպի պիր ասըլզատէ իշին , զէվճէմին էլլի պին ֆը-
րանգ իյրատը քեաֆի տիր :

— Օ հալտէ պաշգա պիր շէյ թալէպ իթմէյօրմնուսընըզ :

— Եալընըզ տօսթլուզունուզը միւսիւ :

Պատէհու Գօլօնէլ , Մօրտիյօյա թէվճիհի խիթապ իլէ .

— Սի՞զ , միւսիւ պարօն , բէտէրինիլին սիլի մահրում
իյէտիլի պիր միլօնը ալտընը՞զ մը , տէտի :

— Ալտըմ Գօլօնէլ , վէ նիհայէթ տէրէճէտէ խօշնուսըմ :

— Սի՞զ , միւսիւ վիզօնթ Բանվիլ , պիլիմ մուալէնէթի-
միլ օլմագսըզըն քէսպը սէրվէթ իյլէտինիզ , իմտի ճէմիլէթ
էմիլինիլէ միւնթաղըր տըր :

— Պէն տախի հիշ պիր շէյէ միւհթամ տէյիլիմ:

— Բէք ալա՛, շիմաի տէմէք օլուր քի ճէմիյէթիմիզին եէտի ազալարընտան պէշի թէմամը իլէ պահաըհար, վէ եալընըզ պիրի վէֆաթ իթմիշ տիր. էօլիւլէրին պիր շէյէ իհթիյաճլարը օլմատըղընտան, ըէյիսինիզ պուլունան Գօլօնէլ Լէօնտան պաշգա հիսսէսինի ալմամըշ քիմնէ գալմամըշ տըր. պէն շիմուիյէ գատար պիր շէյ թալէպ իթմէտիմ, զանն իտէրիմ քի պէնի, քէնտիսի իշին հիշ պիր իսթիֆատէ ճիհէթինի տիւշիւնմէյէրէք իշ կէօրիւր ատէմէրտէն թալիմին իթմէզսինիզ:

Շըվալիյէ. - Խայր Գօլօնէլ, էմին օլուն քի ճէմիյէթ հէր վէճհիլէ էմրինիզէ միւնթազըր տըր:

— Էյ վա՛հ էֆէնտիլէր, թէէսիւֆ օլունուր քի պէն իհթիյար օլտուղում հասէպի իլէ, բարլադ պիր ագտը իզտիվաճ իտէրէք քէսպը սէրվէթ իտէմէմ, վէ միյրասընա նայիլ օլաճագ էն քիւշիւք պիր ագրապամ տախի եօզ տըր. պինաէն ալէյհ սիզտէն նէ պիր զէվճին, վէ նէ տէ պիր ամուճա վէ եէկէն կիպի ագրապանըն վէֆաթընը թալէպ իթմէյէճէյիմ:

Շըվալիյէ. - Հէր նէ էմր իտէրսէնիզ, ճէմիյէթ անը իճրա իթմէյէ հազըր տըր:

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, շիմուիյէ գատար էլտէ իտէպիլտիլիմ պիր ֆայիտէմ վար իսէ, օ տա շու տըր, եանի ճիւմլէնին թէրճիմէյի հալինի պիլմէքտէյիմ, պու թէրճիմէյի հալլէրի, նուսիսէթէյն օլարադ գալէմէ ալտըմ, վէ իսպաթ իտէճէք օլան էվրազը տա իլավէ իյլէտիմ:

Գօլօնէլին պու սէօղիւ իւզէրինէ պէյնէլ ըիւֆէգա պիր թիթրէմէ հասըլ օլտու. Գօլօնէլ իսէ շու վէճհիլէ իֆատէյի մէրամ իթտի:

— Խաթըրէնամէմին պիր սուրէթի Ամէրիգայէ կիթմէք իւզրէ պուլունան պիր սէֆինէտէ օլտուղու կիպի, ասըտա պիր իհթիյար խըտմէթքարտա տըր. մէրգում, պէնի եիրմի տէօրթ սաաթ կէօրմէզ իսէ, խաթըրէնամէյի սիլին մէք-

Թուպլարընըզլա պէրապէր, միւտտայիի ումուսիլիյէ կէօթիւ-
րիւպ թէսլիմ իթմէյէ էմիր տըրըշ տըր, տէմէսի իւզէրինէ,
շըվալիյէ Տասթի պիր Թավըր իթապ իլէ.

— Գօլօնէլ . . . տէտի .

— Նէ եաբայըմ տօսթում . . . պէօյլէ մուհիմմ իշլէրտէ
ճիտտիյէթ լազըմ տըր . . . սիզէ թէքլիֆ իտէճէյիմ շէյի
դապուլ իթմէմէնիզ . . . վէ պինաէն ալէյհ պէնի պուրա-
ճըդտա դաթլ իթմէնիզ միւհթէմէլ օլմաղըլա, հէր շէյի է-
վէտէն հաղըր իթմէյէ մէճպուր իտիմ.

Գօլօնէլ պիր իքի սանիյէ գատար սիւքիւթ իթտիքտէն
սօնրա, կիրիֆթարը տէհշէթ օլան արգատաշլարընա.

— Էֆէնտիլէր, թախմին իտիյօրումքի եազտըղըմ խա-
թըրէլէրիմ պիր միլէօն ֆրանդ տէյէր, վէ պու մէպլաղ իտէ
օղլում Արմանը պիր տէրէճէյէ գատար պահտըեար իտէճէք
պիր սէրվէթ տիր, նէ տէրսինիզ էօյլէ տէյիլ մի.

Շըվալիյէ . - Չօգ տօղրու .

— Մատէմ էօյլէ իտէ աինլէյին, էֆէնտիլէր, սիզ պէշ
քիշիսինիզ, շիմաի հէր պիրինիզ իքիշէր եիւզ պին ֆրրանդ-
ըզ պիրէր սէնէտ իմզալայըպ պանա վէրինիզ, վէ անտէն սօն-
րա սէրպէսթ օլունըզ, պէնտէ եէտիմտէ պուլունան էվրադը
եազարադ պիր Թարաֆա շէքիլէյիմ . . .

Գօլօնէլ պու սուրէթլէ պէյանը էֆքեար իյլէտիյի սըրա-
տա, ճէպլէրինտէ քի թապանճալարը թութմուշ, վէ իթիրաղ
իտէճէք օլանը հէմանն օ անտէ էօլտիւրմէք իւզրէ հաղըր
պուլունմուշ իտի. ֆազաթ ասարը պահտըեարի օլարադ,
ճիւմէսի տէ հիշ պիր իթիրազտէ պուլունմայարադ թալէպ
օլունան սէնէտլէրի վազըթ զայպ իթմէքսիղին պիլ իմզա Գօ-
լօնէլէ թէսլիմ իթտիլէր.

Իրթէսի կիւն Գօլօնէլին մէքթուպլարը վէ մուզիրր օլան
պիր Թազըմ քեաղըտլար իհրադ իտիլտի, վէ կէնճ Արման
սէնէվի էլլի պին ֆրրանդ վարիտաթ սահիպի օլտու.

— Պազաթ պու ճէմիյէթը միւտհիշէնին սէրկիւզէշլիինի
թէֆէրրուաթը իլէ եազմըշ, վէ զէվճէյի մէթրուքէսինէ, օ

հայտուտարըն էսրարընը քէշփ իտէր օլան էվրագը , մումա-
իլէյհայէ թէսլիմ իթմիշ պիր ստէմ տախի վար իտի . . .

Գարկյնի քիրամէ մալիմ օլտուղու կիպի , պու քեաղըս-
լարը օգումուշ օլան տուլ դատըն , եանի մատմաղէլ ժան տը
Ֆէրվատըֆօն , միլթէվէֆա զէվճինին թապուլթը իւզէրինտէ ,
Մալքի Կօնթրան Տըլասըն ինթիգամընը ալաճագընա եէմին
իթմիշ իտի :

ԽԻԹԱՄԸ ՃԻԼՏԸ ԼՎՎԷԼ